

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשירי

היכל
רביעי

מאמרי אדמו"ר האמצעי

שמות

— חלק ב —

מאת

כ"ק אדמו"ר הרב תנאון הגדול החסיד והעניו אור עולם
מופת הדור איש אלקים קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו

מוה"ר דובער נבג"מ ז"ע

— אדמו"ר האמצעי —

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים וחשע לבריאה
שנת המאתיים להולדת כ"ק אדמו"ר הצ"צ
שנת הארבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

**MAAMOREI ADMUR HOEMTZOOE
SHEMOIS
VOL. 2**

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 • (718) 774-4000
Printed in the U.S.A.
5749 • 1989

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneerson, Dov Beer, 1773-1827

Ma'amre Admur ha-emtsa', Shemois Vol. 2.

(Sifriy. Otsar ha-Hasidim—Lyubavitsh)

(Kovets shalsholet ha-or; hekhal 4, sha'ar 10)

Title on t.p. verso: Maamorei Admur hoemtzooe, Shemois Vol. 2.

"Yotse la-or ba-pa'am ha-rishonah mi-ket. y."

Includes bibliographical notes and index.

1. Bible. O.T. Exodus--Sermons. 2. Sermons, Hebrew. 3. Jewish--
Sermons. 4. Habad--Sermons. I. Title. II. Title: Maamorei Admur hoemtzooe,
Shemois. III. Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavitsh. IV. Series: Kovets
shalsholet ha-or; hekhal 4, sha'ar 10.

BM740.S3625 1989

ISBN 0-8266-5490-8 (v. 2)

Library of Congress Catalog Card #86-18516

נדפס בדפוס
שמחה ובנו גרשון גלוקאוו
BOOKMART PRESS, INC.
N. BERGEN, N.J. 07047

נסדר בדפוס "עמפייטר פרעסס"
ע"י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה
EMPIRE PRESS
550 EMPIRE BLVD. • BROOKLYN, N.Y. • (718) 756-1473
FAX (718) 604-7633

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות דאור ליו"ד כסלו (יום גאולת כ"ק אדמו"ר האמצעי) תשמ"ה אודות הדפסת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי שנמצאים לע"ע בכתי"י, ובהמשך להנדפס מכבר¹ — הננו מו"ל בזה כרך י"ד מסדרת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי ע"ס שמות ח"ב (הכולל דרושי פ' תצוה — ויקהל)². המאמרים נלקטו מכוי"כ ביכלאך³ כתבי-יד מעתיקים⁴, כמצויין בפרטיות בשוה"ג לתחילת כל מאמר. ונסדרו ע"ס פרשיות התורה והמועדים.

בסוף הספר הוספנו רשימת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי ע"ס השנים — לפ' תצוה — פקודי.

בשוה"ג באו שינויי נוסחאות ומראי מקומות.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' אלכסנדר זיסקינד שי' פיקארסקי.

* * *

מגלגלין זכות ליום זכאי — שהו"ל ספר זה היא בסמיכות לימי י"א אלול — חתונת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, וי"ג אלול — חתונת כ"ק אדמו"ר מהור"י צ נ"ע, חתונתו של — יבלח"ט — כ"ק אדמו"ר שליט"א.

מערכת „אוצר החסידים“

י"ג אלול תשמ"ט (תהא שנת משיח טובה)
שנת המאתיים להולדת כ"ק אדמו"ר הצ"צ
שנת הארבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, נ.י.

- (1) ויקרא: ח"א — ב' ניסן תשמ"ה: ח"ב — עשקי"מ כסלו תשמ"ז. במדבר: ח"א — ד' אדר שני תשמ"ז: ח"ב — ט"ז סיון תשמ"ז: ח"ג — לפני ל"ג בעומר תשמ"ז: ח"ד — כ' מ"ח תשמ"ח. דברים: ח"א — ב' אייר, תפארת שבתפארת תשמ"ז: ח"ב — עשקי"מ כסלו תשמ"ז: ח"ג — ה' מניא תשמ"ז: ח"ד — ר"ח שבט שנת הקהל שנת תשמ"ח. בראשית: מוצאי ר"ה תשמ"ט. שמות: ח"א — עשי"ק כ"ה אדי"ש תשמ"ט. דרושי חתונה ח"א — ר"ח כסלו תשמ"ט.
- (2) בנוסף על מאמרי בראשית שנדפסו ע"י אדהאמ"צ בס' תורת חיים ח"א (עד ס"פ ח"ש, בשנת תקפ"ז) וח"ב (פ' תולדות — ויחי בשנת תרכ"ז) ע"י בנו מו"ה מנחם נחום. ומאמרי ס' שמות נדפסו [בשנת תשי"ז] מביכל כנראה מסודר לדפוס כת"י הר"ש סופר [2-781]. דרושי אדמו"ר האמצעי ונעחקו מביכל כתבים [1085] של הרצ"ה ר' הירש דער שוחט' [פתח דבר לס' תו"ח שמות הרצאה שני].
- (3) המאמרים שהיו תח"י בכמה כת"י, נדפסו ע"פ אחד מהם, וכמה שינויים צוינו בפנים ובשוה"ג. מכמה מאמרים ה"י תח"י (לע"ע) רק כת"י מעתיק אחד, ואפשר שאינו מדויק כ"י. ובכקשה רבה שכל מי שיש בידו עוד כת"י או נוסח שונה של מאמרים הנ"ל, יודיענו בהקדם, וזכות הרבים תלוי בו.
- (4) ולהעיר מרשימת כ"ק אדמו"ר (מהור"י צ) נ"ע (הנדפסה בהתמים חוברת ב' ע' עט): דער זיידע [כ"ק אדמו"ר האמצעי] פלעגט זיין כתבי-יד געבן חסידים אויף צו לערנען און איבער שרייבן . . . בא בעשען זיינען געווען איבער פערציג ביכער דעם זיידנס האנטשריפט וועלכע זיינען פארברענט געווארן אין דער שריפה דשנת תקפ"ד.
- (5) בשנת תרל"ה — היום יום' שלשלת היחס בערכו.
- (6) בשנת תרנ"ז — היום יום' שם בערכו.

מפתח

תצוה

ואתה תצוה (תק"פ — תקפ"ז) ..... שטו
ועשית בגדי קודש — תצוה תקפ"ו וויטעפסק ..... שלח

פ' זכור

ראשית גוים — פ' צו פ' זכור תקע"ח ..... תלה
זכור — פ' זכור תקפ"ז ..... תמא

פורים

זכור — פורים תקפ"ד וויטעפסק ..... תקמג

תשא

כי תשא . . שמאלו — תשא תקפ"ד לובאוויטש ..... תקסז
כי תשא . . בטח ..... תריט

ויקהל

ויקהל משה . . עדת ..... תרנ
ויקהל משה ..... תרס
ראו קרא ה' ..... תרעא

* * *

רשימת מאמרי כ"ק אדה"א ע"פ סדר השנים ..... תרפא
פקסימיליות ..... תרפה

ואתה תצוה את בני ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור. הנה י"ל מה זה שייך למשה שא' ויקחו אליך דוקא שמן זית הלא כל ענין הטבת הנרות והדלקתן שייך לאהרן וכמ"ש יערוך אותו אהרן כו'. ועוד י"ל מ"ש להעלות נר תמיד דמשמע יום ולילה ובסמוך א' בא"מ כו' יערוך כו' מערב עד בקר לבד וגבי משה א' להעלות נר תמיד הל"ל גבי אהרן ג"כ יערוך אותו תמיד כו'. אך הנה ידוע דמשה נק' שוש' דמל' ואהרן נק' שוש' דמט'. והענין הוא עד"מ השוש' שמביאי' ומייחדי' החו"כ, ויש שוש' א' המיוחד להביא הכלה לחדר החתן ליחוד ושוש' הב' שמביא את החתן אל הכלה וזהו רק בשעת זמן יום החתונה, וכך יובן למעלה שבמ"מ הי' משה ואהרן כמו שוש' ליחד קוב"ה ושכינת' שהקב"ה נק' חתן במ"מ כמ"ש ביום חתונתו זו מ"מ וכנ"י נק' כלה ומשה הוא המביא וממשיך (גילוי) אא"ס ב"ה בכנ"י ע"י תו"מ ואהרן הי' המעלה לכנ"י לייחדם בקוב"ה, והוא כמו ענין הדלקת הנרות דכתיב יערוך אותו אהרן דוקא. וידוע דז' רועי' כמשה ואהרן יש בכל דור ודור דהיינו ב' מיני שוש' הנ"ל.

ולהבין זה הנה יובן תחלה ענין הג"ע מהו דהנה כתיב באדה"ר ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה וא' לעבדה רמ"ח מ"ע ולשמרה שס"ה ל"ת, והכונה בזה שעי' המצו' מעשיות שעושי' בעוה"ז ניתקו ונעבד הג"ע יתר

ואתה תצוה: נדפס מבוך א' = 947 ע' ה. ובין אריחים ניתספו כפנים אחיות או תיבות מבוך ב' = 2009 ע' קד ומבוך ג' = 2038 ע' א.
מאמר זה מיוסד על ד"ה זה שנדפס בספר המאמרים תקס"ז ע' סו. ומקבילו בתורה אור ר"פ תצוה. ובתוס' הגהות וכו' באור התורה תצוה ע' א'תקמ"א. ע' א'תקס"ג. וקיצורים וכו' ע' א'תקס"ט. ע' א'תקע"ב. ע' א'תקע"ג. שם כרך ח' ע' ג'נו וע' ג'נט. בסה"מ שם ובתו"א (כהוספות) נדפס ביאור להמאמר.
בהכתי' לא נרשם תאריך אמירת המאמר, אבל ממה שלקמן ע' שלג מציינ' לספר שער האמונה שנדפס לראשונה בשנת תקס"ט, ועפ"ז זמן אמירת המאמר הוא בין השנים תקס"ט-תקפ"ז.
ואתה תצוה את בני: תצוה כו, ב.
יערוך אותו אהרן . . להעלות נר תמיד . . בא"מ . . מערב עד בקר: תצוה כו, כא. ב.
דמשה נק' שוש' דמל' ואהרן . . דמט': ראה זהר (רע"א מהימנא) ויקרא כ, א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קג. וש"נ. לקמן ע' שמ.
שהקב"ה נק' חתן . . וכנ"י נק' כלה: ראה גם לקוטי תורה ברכה צד, א.
ביום חתונתו זו מ"מ: שיר השירים ג, יא. תענית כו, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמו בהערה.
דז' רועי': ראה תניא סמ"ב. תורה אור מקץ לג, סע"ג ואילך. לקוטי תורה בהעלותך לג, ב. ספר המאמרים תקס"ד ע' ק"א. דרך מצותיך עד, א.
דז' רועי' כמשה ואהרן: ראה סוכה גב, ב. תקונים לזהר חדש קד, א. לקוטי שיחות חנוכה כרך כ ע' 643.
ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה . . רמ"ח . . שס"ה: בראשית ב, טו. ראה זהר בראשית כו, א. תרומה קסה, ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' עג. וש"נ. שמות ח"א ע' ריח.
שעי' המצו' . . ניתקו . . הג"ע: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שצח. וש"נ. ח"ד ע' א'רפד.

שטו

מכפי מדתו בתחלה דכתי' ויברא ה' גן בעדן מקדם, והיינו שנמשך שם תוס' אור גילוי זיו העד'ן העליון דהיינו מבחי' העונג העליון דמל' דאצ' שנק' זיו השכינה מבחי' זיוא עלאה דע'י (והוא רק אפס קצה מעצם העדן דעין לא ראתה כו' דעוה"ב), וזהו התוס' אור בא רק ע'י המצו' שהן פנימ' התע' ורצה"ע שמזה נמשך תוס' אור העונג העליון, ולזה גזרו או' דשכר מצוה בה"ע ליכא רק מקצת דברי' שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז כו', לפי שא"א שיכיל כלי המקבל לקבל העונג העליון בעוה"ז גם ליח"ס שבכל דור כו' וכידוע דגם עונג האלקי הנמשך לנשמו' בג"ע דעשי' הוא נבדל בערך הרבה מכל תע' העוה"ז (גם מתע' הכבוד והממשלה שהוא דק יותר מתע' הגשמיי'), שהרי מבחי' פסולת העונג שנפל מג"ע דעשי' בדרך שבירה כו' בד' נהרות שנפרדי' מנהר שיוצא מעדן כו' משם שרש של תע' עוה"ז, ואין להם ערך ודמיון כלל לעונג האלקי שבג"ע דעשי' עד שכדאי כל יסורי הנפש בגיהנם כ"כ כדי שתוכל לבא לג"ע וכמו ריב"ז שבכה וא' איני יודע כו', שהרי ספק בלבו אם יהי' ראוי לבא לג"ע בלא בירור תחלה בגיהנם (וגבי אחר א' מוטב לדייני' ולית' לעוה"ב הרי כדאי כל יסורי גיהנם בשביל קבלת עונג גדול כזה) מפני שגם בצמצום אור עונג האלקי שבג"ע דעשי' מאיר שם מבחי' עונג העליון דאצ' דאיהו ותייהי חד כו' שאין קץ ושיעור להפלגת אור עונג הנפלא עד רום המעלו' בבחי' שעשוע' העצמי' שהוא בבחי' א"ס ממש וד"ל. וז"ש כי עמך מקור'ח מקור כל התע' העליוני' כו' וכמ"ש במ"א. וזהו שא' ר"ע כשראה כרך גדול של רומי אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו אעכ"ו, פי' התבונן בבחי' פסולת התענוגים שנפל ברומי מצד בחי' נפילה ושבירה דז'

ויברא ה' גן בעדן: בראשית ב, ח [ושם: ויטע ה'א — אבל כ"ה גם לקמן פיסקא זוה"ק. מאמרי אדה"א בראשית ע' רלו. ויקרא ח"ב ע' תרפ].

דמל' דאצ' שנק' זיו השכינה: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א'תפ.

העדן דעין לא ראתה: ראה ברכות לד, ב. ישעי' סד, ג.

דשכר מצוה בה"ע [ג]: בהאי עלמא] ליכא . . . שאדם אוכל פירותיהן: קדושין לט, ב. ראה אגרת הקדש סי'ג. לקוטי תורה בהעלתך לד, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' חתצט. שמות ח"א ע' רכז וע' רנב. לקמן ע' שסא. לקוטי שיתות תצא כרך יט ע' 197 ואילך.

עונג האלקי . . . נבדל . . . מתע' הכבוד והממשלה: ראה פירוש המשניות להרמב"ם סוף מס' עוקצ'י. הקדמה לפ' חלק ד"ה: ועתה אחל. מאמרי אדה"א בראשית ע' יב. ושי"נ.

מתע' הכבוד . . . דק יותר מתע' הנשמיי': ראה פירוש המשניות שם. מאמרי אדה"א שם ע' כ. ושי"נ. בד' נהרות . . . מנהר שיוצא מעדן: בראשית ב, י.

ריב"ז . . . איני יודע: ברכות כח, ב. ראה לקמן ע' שמא. וע' תקצ.

וגבי אחר א' מוטב לדייני': חגיגה טו, ב. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תערב. ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' נט.

שו"ה עונג — העליון . . . אור עונג: ב' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: עונג . . . עונג.

דאיהו ותייהי חד: תקוני זהר בהקדמה ג, ב.

כי עמך מקור'ח: תהלים לו, י. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמט. ושי"נ. שמות ע' רי.

שא' ר"ע . . . אם לעוברי רצונו: ראה מכות בסופה. סידור סדר הגדה רצד, ג. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' נא. ושי"נ. וע' נט.

מלכים כו' (ומצד גלות השכינה ברומי משום דאמלא' כו' לא נתמלאה צור אלא מחורבן ירושלים כמ"ש שפחה כו') ע"כ א' אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו בקיום המצות ששכרן בפנימיות ועצמות התענוג העליון אעכ"ו, דאם הפסולת גדול ורב כ"כ איך גדול ורב בכפלי כפלים לאין שיעור בעצמות עונג עליון האלקי שמשם ירד ונפל התענוגים הגשמי' כנ"ל (וכמ"ש במ"א בענין להודיע כמה ארך אפים לפניו שזהו מבחי' שבה"כ דז"מ כו') והיינו לעושי רצונו בעוה"ז דוקא דסוף מעשה עבמ"ת לעורר למעלה פנימיו' התענוג שאין לו סוף ושיעור כלל, להיותו בחי' מקור כל התענוגים כו' כנ"ל, ומשם יאיר תוס' אור עונג עליון בכל עולם האצילות עד בחי' התענוג שבג"ע במל' דאצי' בתוס' אור ביתר מכפי המדה הראשונה כנ"ל שנק' זיו השכינה כנ"ל וזהו רק בחי' הארה בעלמא בג"ע בקבלת שכר לעושי רצונו בעוה"ז, והעיקר האור והשכר הוא בעוה"ב, וזהו שכתוב לעושי רצונו אעכ"ו בעוה"ב כו' וד"ל.

וזה שכתוב שמדי חודש ושבת יבוא כ"כ כו' שהוא עליות הנשמות בג"ע ממדריגה למדריגה כמ"ש ילכו מחיל אל חיל כו' דהנה בחי' תוס' גילוי אור זה בג"ע הוא מדי חדש ושבת ע"י המצות שהוא בחי' הברורים דרפ"ח שנפלו בק"נ כו' אין זה רק כמו המדליק נר מנר שאינו רק הארה בעלמא ולא נחסר כלום מאור הנר הראשון וכמ"ש בזהר כהאי בוצינא כו', וכך הוא ענין הארת העונג העליון האלקי דזיו השכינה בג"ע שהוא רק כמו חלק אור קטן נבדל מאור הגדול שהוא מקור כל התענוגים שאין לו קץ ושיעור בעילוי אחר עילוי בעצמות המאציל כנ"ל, ואמנם זהו מעלות הדלקת אור שאין לו הפסק כלל כי יכולים להדליק נר מנר תמיד ולא יחסר לעולם כך אין קץ ושיעור לבחי' תוס' גילוי אור התענוג האלקי בג"ע מקור כל התענוגים כו' ועוד מפני שנמשך ממקור כל התענוגים שאין לו שיעור למעלה ע"כ ממילא אין לו שיעור בהתפשטות הארתו למטה. וזהו שהנשמות נהנין בג"ע מזיו השכינה בתוס' אור חדש בלי הפסק כלל כמו שא' ילכו

דאמלא' . . . לא נתמלאה צור: חזקאל כו, ב. רש"י תולדות כה, כג. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ס ובהערה שם.
 כמ"ש שפחה: משלי ל, כג [ושם: ושפחה — כהלשון בפנים מובא גם במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרת. דברים ח"ב ע' תרכה].
 להודיע כמה ארך אפים לפניו: אבות פ"ה מ"ב. ראה ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' קמו ומקבילו בתורה אור בשלח סא, א. תנ"א וישב כו, א. תורת חיים בשלח ע' קעא ואילך.
 דסוף מעשה עבמ"ת: פיטס לכה דודי.
 שמדי חודש ושבת יבא כ"כ . . . ילכו מחיל אל חיל: ישעי' סו, כג. תהלים פד, ה.
 עליות הנשמות בג"ע: ראה זהר תרומה קנו, סע"ב. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תשכט.
 ובהנשמת לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' סה וע' עט וש"נ.
 וכמ"ש בזהר כהאי בוצינא: ראה זהר (אדרא זוטא) האזינו רפת, א. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קסג. וש"נ.
 שהנשמות נהנין בג"ע מזיו השכינה: ראה ברכות יז, א.

מחיל אל חיל כו' בעילוי אחר עילוי כמו מג"ע התחתון לג"ע העליון ע"י עמוד א' שבין גע[ה"ע] לגה"ת כמ"ש בס' הבהיר, ויש בו כמה עליות עד אין שיעור וכמ"ש וקדושים בכל יום יהללוך סלה, סלה הוא בלי הפסק והכל הוא רק בחי' התפשטות אור התענוג בלבד שנמשך ממקור כל התענוגים הנ"ל וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו' וכמו שאנו אומרים אין ערוך לך כו' ואין זולתך לחיי העוה"ב וד"ל.

וזהו תחת אשר לא עבדת כו' מרוב כל דלכאו' אינו מובן מהו מרוב כל דמשמע שיש ריבוי כל כו'. אך הענין הוא דאנו אומרים תתברך ה' אלקינו על כל שבח מעשה ידיך ולכאו' איך יאמר שיתברך ע"י שבח של מעשה ידיו אחר שאין ערוך לנברא עם הבורא וכמ"ש אין ערוך לך בעוה"ז כו', אך הטעם הוא כי כל העולמות כולם מקבלים חיותם מבחי' מלכותו ית' כמ"ש מלכותך מלכות כ"ע וזהו רק זיו ואור התפשטות בבחי' עשי' בלבד כידוע שגם ג"ע העליון הוא בבחי' בריאה יש מאין כמ"ש ויברא ה' גן כו' וכ"ש המלאכים וחיות הקדש עד עוה"ז השפל כולם נק' בשם מעשה ידיו כמ"ש אף ידי יסדה ארץ כו' ושמים וארץ הן ג"ע העליון וג"ע התחתון שז"ש בשמים ממעל כו' וכולם משבחים ומפארים את מלכותו ית' בכל עולם לפי ערך מדרגתו בבחי' ביטול היש לאין בשיר ושבח, וכמו שאמר משובח ומפואר בלשון חסידיו הן נשמות שבג"ע ועבדיו מלאכים דבי"ע, עד דהללו ה' כל גוים כו' הן ע' שרים דעשי', ועכ"ז תתברך ה' ע"י שבח ומעשה ידיך כו' דאע"פ שאין ערוך לך כו' אבל בחי' אור התפשטות דבחי' מל' הרי הוא ג"כ בבחי' א"ס כידוע דא"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית לזאת תתברך ה' ממקור הראשון שבעצמותו ע"י העלאת מ"ן דשבח מעשה ידיך

עמוד א' . . . כמ"ש בס' הבהיר: ראה תורה אור מגלת אסתר ק, סעי'ב. וש"נ. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תשעג. ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קפד. וש"נ. וקדושים בכל יום יהללוך סלה . . . בלי הפסק: ברכת אתה קדוש. ערובין נד, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרעג. וש"נ. דברים ח"א ע' עא. וש"נ. אין ערוך לך . . . ואין זולתך לחיי העוה"ב: ע"פ ברכת יוצר לשבת. תחת אשר לא עבדת: תבא כח, מז. תתברך ה' אלקינו: ברכת יוצר (בדילוג). מלכותך מלכות כ"ע: תהלים קמה, יג. ויברא ה' גן: נסמן לעיל בפיסקא ולהבין זה. אף ידי יסדה ארץ: ישע"י מח, יג. ושמים וארץ הם ג"ע העליון . . . התחתון: ראה גם ספר המאמרים תקס"ז כאן ע' סז ומקבילו בתורה אור תצה פא, ב. לקוטי תורה במדבר טו, ב. לקמן ע' שפ. ע' תעד. וע' תקעז. בשמים ממעל: המשך (ברכת יוצר) תתברך ה' אלקינו — ואתחנן ד, לט. משובח ומפואר בלשון חסידיו . . . ועבדיו: ברכת ברוך שאמר. ראה סידור שחרית מב, ד ואילך. דהללו ה' כל גוים: תהלים קיז, א (ושם: את ה'). דא"ס למעלה עד אין קץ: ראה זהר חדש יתרו לד, ג. תקוני זהר ת"ט (מ, ב). סוף תנ"ז. הנסמן בד"ה באתי לגני תשכ"ט ס"ד. מאמרי אדה"א בראשית ע' ריד. שמות ח"א ע' רמה.

אעפ"י שהן רק מעשה ידיך בבחי' עשי' לבד, ופי' תתברך בבחי' תוס' גילוי אור בגעה"ע וגעה"ת כו' אבל פי' שבח מעשה ידיך הוא בחי' התיקון וביורר שלהם ע"י השיר ושבח שאומר בכל יום ואעפ"י שאין זה השבח רק בפועל ידיו לבד מ"מ יגיע לשבח של עצמותו ממש כמו עד"מ שמשבחים לאדם במעשה ידיו שעשה כלי או בנין נאה הגם שאין זה רק בכח התפשטות שלו שבא בדבר נפרד מעצם מהותו ואין זה ערך לשבח חכמתו ומדותיו שבעצמותו מ"מ מגיע זה השבח גם בעצמות חכמתו ומדותיו כי פועל ידיו עשה בחכמה ומדו' כו' וכאשר מקבל תענוג משבח מעשה ידיו מתעלה גם בכוחות נפשו שבעצמותו ממש, וכמ"כ ישמח ה' בעושי וכן כשאו' שירה ושבח שנק' שבח מעשה ידיך כו' אעפ"י שאין ערוך לך כו' כי בחי' התפשטות כחו שבנבראים מיוחד בעצמותו ממש כנ"ל וזהו תתברך ממש וד"ל.

והנה כל זה בעולמות שנבראו יש מאין שנק' מעשה ידיך בכלל ואפילו געה"ע כו' כנ"ל אבל בחי' אור התענוג האלקי שמאיר בעולמות ממקור כל התענוגי' כנ"ל הוא שנק' כל כמו כל בשמים וארץ דאחיד בשמים וארעא שהן געה"ע וגעה"ת ויש בזה ריבוי מדריגות בעליו' זאי' עד אין קץ ושיעור כלל כנ"ל בענין ילכו מחיל אל חיל מגעה"ת לגעה"ע וכן יש ריבוא רבבות אלפים מדריגות עד מקור כל התענוגים שנק' רוב כל רוב של כל חיי התענוגים העליונים, ומפני הריבוי נק' ג"כ רוי"ב כל ריבוי מיני כל, ואמנם כל נשמה בג"ע תזכה לעלות עד בחי' רוי"ב כ"ל כריבוי עליות עד רום המעלות כו' וד"ל. וזהו דוקא ע"י השמחה וטוב לבב בעבודת מעשה המצות בעוה"ז דוקא לפי ערך [טוב] עבודתו וכמ"ש לעבדה כו', וזהו [תחת] אשר לא עבדת בעבודת המצות בשמחה וטוב לבב מרוי"ב כ"ל הנ"ל שנק' ריבוי כ"ל כנ"ל וד"ל. ובאמת הרי אמרו דיפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, דמקור חיי העוה"ב שהוא ריבוי כל אינו רק בחי' זיו והארה בעלמא מעצם התענוג הפשוט ורק כמו מדליק נר מנר כנ"ל אבל במצות מעשיות מגיעי' לפנימי' התענוג ורצון העליון שמשם נמשך בחי' ריבוי כל הנ"ל, ונמצא שמשמחה וטוב לבב במצות מעשיות בעוה"ז הוא יותר טוב מרוב כל דהיינו מכל חיי העוה"ב שהרי ע"י המצות נמשך כל ריבוי הארות והמשכות דכל בכל ריבוי רבבות מדריגות דג"ע עד רום המעלות (ואעפ"י

ישמח ה' בעושי: [בג: כמעשיו] תהלים קד, לא.

כל בשמים וארץ דאחיד בשמים וארעא: ראה דברי הימים א כט, יא. זהר בראשית לא, א. מאמרי אדה"א

ויקרא חיב ע' תשמב. ושי"נ.

וכמיש לעבדה: נסמן לעיל ריש פסקא. ולהבין.

דיפה שעה א': אבות פ"ד מ"ז (ובהוספת אות ד (דיפה) מובא בכ"מ ומהם: מאמרי אדה"א בראשית ע'

קנה. ושי"נ. שמות ח"א ע' קיא. ושי"נ.]

שהמצות אינו רק סיבה להיות מהם קבלת שכר בעוה"ב כמ"ש כ"י יש להם חלק לעוה"ב לפי שכ"י מלאין מצות וכמ"ש ועמך כולם צדיקים במעשה המצות אפי' פ"י כו' ואיך יהי' המצוה עצמה גדול משכר מצוה בעוה"ב, הענין הוא כמו שא' דשכר מצוה מצוה עצמה שגדולה בשרשה מעיקר המצוה ע"כ עיקר שכר המצוה היא המצוה עצמה והיינו כאשר היא נעשית בשמחה וטוב לבב דוקא שזהו למעלה מחיי עוה"ב, והטעם הוא לפי ששרש המצות הוא למעלה במצות העליוני' שנק' רמ"ח אברי' דמלכא והיינו מה שנק' מצותיו כמ"ש אשר קדשנו במצותיו וכמו שא' באברהם ששמע בקולי וישמור משמרתיו מצותי כו' והיינו כמו שא' הקדב"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית ועושה צדקה וחסד ומתפלל ולומד כו') וכמו שא' על האדם התחתון אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כך הוא במצות עליונות דאדם העליון דאצי' כו' שחי בהם ממקור כל החיים העליוני' שהוא מבחי' פנימי' התענוג ורצה"ק שבפנימיו' במהו"ע אור הא"ס ממש ואין זולתך לחיי העוה"ב וד"ל.

ובכ"ז יובן ענין מ"ש בא"מ מחוץ לפרוכת יערוך אותו אהרן ובניו דוקא כנ"ל דאהרן נק' שוש' דמט' להעלות נשי' שנק' כלה וכמ"ש ובהעלות אהרן את הנרות, ובמה מעלה אותן הנה הוא הנק' ג"כ רועה שון ומפרנס לבני' והיינו באור עונג ושמחה ש"מ דוקא שהוא העבודה בשמחה וטוב לבב שבמעשה המצות כאמרם אשר קדשנו במצותיו אשר ל' עונג כידוע ובוה מעלה הנרו' שהן נשי' ולכך נק' שוש' דמט' כי כ"י בני מלכים הן וכמו השושבין של הכלה שמביא' לשמוח בחתן ובמה תעלה בשמחה של יחוד זה שזהו במצות דקדשנו כו', וזהו יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד

כ"י יש להם חלק לעוה"ב . . . ועמך כולם צדיקים: סנהדרין ר"פ חלק (צ, א). ישע"י ס, כא.

שכ"י מלאין מצות . . . אפי' פ"י: ראה ערובין יט, א.

דשכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' נד ואילך. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתצט. ח"ד ע' איתפת. לקמן ע' שנו.

אשר קדשנו במצותיו . . . שא' באברהם ששמע בקולי: נוסח ברכת המצות. ראה תולדות כו, ה.

הקדב"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית: ראה ברכות ו, א. ראש השנה יו, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תסו. רש"י.

הקדב"ה . . . ומתפלל ולומד: ברכות ז, א. עבודה זרה ג, ב.

אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם: חיבור ב' כתובים בחוקותיו כו, לד. אחרי יח, ה. וכ"ה בכ"מ

ראה לקמן ע' תרנג. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' תא. שמות ח"א ע' צט.

בא"מ מחוץ לפרוכת: תצוה כו, כא (כדילוג).

ובהעלות אהרן את הנרות: תצוה ל, ח.

אשר ל' עונג: ראה ספר המאמרים תקסו ע' סח ותורה אור (כאן) פא, א. סה"מ תקס"ט ס"ע לו. מאמרי

אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשנט. וש"נ. דברים ח"ד ע' אישכה. וש"נ. לקמן ע' תנד.

כ"י בני מלכים הן: שבת סז, א. ראה הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' לא.

בקר ויש להבין ענין הערכה זאת מה היא, והענין יובן ממה שתקנו פסוד"ז לפני ק"ש שזהו שתקנו אנשי כה"ג בזמן הגלות דכנ"י בבחי' הסתר אור אלקי שיאירו אור אלקי בנשמות שלהם ע"י הלל זה דפסד"ז כמו בהילו נרו כו' ענין הבהקת האור וזהו כמו ענין הערכת הנרות טרם הדלקת נרות המנורה במקדש לנש"י וכל שמאריך יותר בפסד"ז הוא רק הכנה לק"ש שכדי שיוכל לקבל עמ"ש באהבה ושמחה ש"מ בק"ש באמרו והיו הדברים כו' צריך להטיב ולהכין לאור נשמתו בפסד"ז שיוכל לבא לאה"ר בשמחה ש"מ, והכנה זו מלמעלה למטה כדי שיאיר אור שמחה ש"מ מלמעלה למטה בק"ש וד"ל, וכך יובן במ"ש יערוך אותו אהרן כו' דאהרן כה"ג הוא המעורר את האהבה מלמטה למעלה שנק' רועה להשפיע התעוררות אהבה בפסד"ז כדי שאח"כ יוכל אהרן להעלות ולהדליק את הנרות שזהו אור שמחה ש"מ שמאיר ומדליק בנש"י מלמעלה למטה שבזה מעלה אותם ומחברם ביחוד העליון כנ"ל וזהו יערוך אותו בהערכה והכנה מלמטה למעלה כדי שיוכל להדליק ולהעלות כנ"ל וד"ל.

וזהו ואתה תצוה ויקחו אליך שמן זית כו', דהנה ידוע דשמן הוא בחי' חכמה והוא בחי' כח מה שבנש"י שזהו בחי' ביטול לאין האלקי בעצם למעלה מביטול שע"י ההשגה וזהו שנק' כח מה דוקא, וזה הי' בחי' משה ואהרן שאמרו ואנחנו מ"ה בעצם שבבחי' מה זה דוקא שורה בחי' גילוי אור א"ס עצמו, וזה יש בכל נשמה בפרט כידוע וזה הי' ענין השמן זית שבמנורה וכמ"ש ושמן על ראשך לא יחסר דהנשמה נק' אור והגוף פתילה וכדי שתאיר האור האלקי בנשמה בשכל ומדות כו' צריך שיהי' ע"י בחי' הביטול העצמי דכח מ"ה שנק' שמן וזהו הטעם דבחכמה אתברירו פי' כל ביטול היש לאין בסור מרע וכו' שזהו הנק' בירורים דרפ"ח כו' הכל ע"י החכמה בחי' כח מ"ה הנ"ל, וזהו ויקחו אליך שמן כו' אליך דוקא לפי שמשנה נק' שוש' דמלכא שמביא [וממשיך] לחתן שהוא הקדב"ה אל הכלה שהן נש"י כו', [כי] אהרן שנק' ג"כ מ"ה אבל זהו בחי' העלאה [ד]נש"י כמ"ש ובהעלות אהרן את

שתקנו פסוד"ז . . . אנשי כה"ג בזמן הגלות: ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רפט. ושי"ג. לקמן ע' תקעב וע' תקפח.

בהילו נרו: איוב כט, ג.

והיו הדברים: ואתחנן ה. ה.

שמן . . . חכמה: ראה זהר ויקרא ז, ב ובמקדש מלך שם. אמור פת, ב ובהגהת הרח"ו שם.

חכמה . . . כח מה: זהר (רע"א מהימנא) צו כח, א. לד, א.

ואנחנו מ"ה: בשלח טז, ז"ח [ושם ונחנו וכ"ה ב בג'. לקמן ע' שלד. אבל כהלשון בפנים מובא גם במאמרי אדה"א בראשית ע' תו. ושי"ג. שמות ע' יא].

ושמן על ראשך לא יחסר: קהלת ט, ח [ושם: אל יחסר — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א בראשית ע' תקעב. ושי"ג].

דבחכמה אתברירו: באגרת הקדש סכ"ח: בזה"ק. ראה זהר (היכלות) פקודי רנד, סע"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רצה. ושי"ג. בראשית ע' סב. ושי"ג. ספר המאמרים תקס"ג ע' קפה ואילך.

הנרות ונק' שוש' דמט' כנ"ל והוא ע"י הדלקת האור בפתילה שזהו ע"י שמחה ש"מ כנ"ל כמ"ש אורה ושמחה הרי השמחה בבחי' אור ממש, ואמנם בלי שמן אי"א שיאיר משמחה ש"מ בנש"י והיינו כמו השמן בנר שהשלהבת הדולקת בפתילה מיד ה' כבה רק ע"י כליון השמן מעט מעט בפתילה ע"י האור השואב השמן ונמשך אחר הפתילה ונכלה בה הוא הגורם יריד' ואחיות והמשכת האור בפתילה שהרי בלא כליון השמן ה' האור כבה מיד כידוע, וכך יוכן בבחי' שמן דחכמה שהוא כח מה [שבא] ונמשך בבחי' ביטול עצמי כנ"ל הוא הגורם להיות תוס' גילוי אור אלקי בנשמה והוא מה שדולקת ועולה הוא רק ע"י השמן כו' שזה ענין אורה ושמחה ש"מ שאינו רק ע"י בחי' הביטול העצמי שזהו כמו הכליון דשמן, והיינו שא' ויקחו אליך דוקא שהוא שייך למשה ודוקא שמן זית זך ע"ש בחי' הבירורים שהוא נק' זך לעשות הזדככות באור הדולק שאם אין השמן זך אין האור בהיר וצח כך לפי ערך טוב הזכו' של הביטול דכח מ"ה בעצם הנ"ל כך הוא בהירו' האור דנשמ' כו'.

אך הנה שמן זית הנ"ל אינו נעשה זך כי"כ רק ע"י כתישה ביותר ו[ז"ש] שמן זית זך כתיבת דוקא, והטעם הוא כמו עד"מ השמן זית שעצור וכנס בזיתים צריך לכותשן בבית הבד וכתישה ראשונה מוציא השמן הטוב ביותר מן הזיתים והוא נק' שמן למאור כו' וכך יוכן בבחי' הביטול העצמי דחכ' כ"ח מ"ה הנ"ל שיכוא בבחי' גילוי ובבחי' עומק הביטול ואי"ן האלקי ממש, אין זה רק ע"י כתישה להוציאו מן ההעלם לגילוי והוא מדו' השפלות והענוה היתירה כמו משה שהי' ענו ושפל מכל האדם אשר על פני האדמה בטבעו ע"כ ה' בו בחי' כ"ח מ"ה דחכ' בתכלית וכאברהם שקרא עצמו עפר ואפר כו' וכמ"ש לשארית נחלתו מי שמשים עצמו כשירים כמותרות שהוא מותר בעולם וכאילו אינו במציאות כלל וההיפך מזה מדת ההתנשאות והגסות לומר שהוא העיקר והכל טפלים לו כו' ומזה יש יניקה לחיצונים שמקבלים מן המותר כמו בהתנשאו' לב האדם ביותר לפזר הון רב במותרות מזה מקבלים החיצונים ומקטרגים עליו ומפילי' אותו כו' כי כל חיותם מבחי' המותרות והתמצית כו' אבל להיפך מי שמשים א"ע כמותר בעולם וא"צ לעצמו כלום לא יש מקום כלל ליניקת החיצונים, וע"כ כל קטרוג לא ה' על אברהם ומשה וכה"ג, וז"ש והי' שארית יעקב מי שמשים א"ע כשירי' אח"כ

אורה ושמחה: אסתר ת, טז.

משה שהי' ענו ושפל: בעלתך יב, ג.

וכאברהם שקרא עצמו עפר ואפר: וירא יח, כו.

לשארית נחלתו מי שמשים עצמו כשירים: מיכה ז, יח. ראה ראש השנה יז, סעי' ורע"ב.

שרה שמקבלים — ביוחז: ג: בעושר.

והי' שארית יעקב: ה, ו. ז [בתורה אור כאן ניתוסף, בגוים]. ולפי"ז הכוונה לפסוק ז. ובספר

המאמרים תקס"ז מובא כפנים].

כתיב תרום ידך על אויביך וכל אויביך יכרתו כו', כשיעקב הן בבחי' שארית ומותרו' יכריתו כל אויביהם וצריהם (וכנראה בעליל בכל דור ודור שעומדים על ישראל לקטרג רק מפני רוב המותרו' שנוהגים בכלים ולבושין ותכשיטים שהמה רק מותרות כו'), וזהו שמן זית זך כתיב דוקא הוא הנעשה בחי' שמן למאור להעלות נר כו' דהיינו שיוכל עי"ז בחי' אורה ושמחה ש"מ הנ"ל בהדלקת הנרות וזהו עיקר סיבת וגרם הארת האורה ושמחה במצוה שנק' נר מצוה רק עי' כתישת הזתים דוקא והוא מדת הענוה והשפלות ביותר שמביא וממשיך לבחי' הביטול העצמי דשמן למאור דחכמ' מן העולם לגילוי להיות אורה ושמחה בש"מ. ולפי"ז כל מי שהוא שפל וענו ביותר, יותר ישמח בשמח' ש"מ (וזהו שהאריוזיל זכה לגי' עי' שמחה ש"מ דוקא).

והנה ענין כתישת הזתים הנ"ל יש בזה ב' דברים. הא' השפלות והענוה כנ"ל שזה שייך אל בחי' הביטול העצמי שכל מה שהוא שפל וענו ביותר היינו שבלתי מרגיש א"ע לכלום וכאילו אינו ממש, יותר יאיר בו עומק דכח מ"ה הנ"ל. ואמנם יש עוד בענין הכתישה דזיתים והוא כמה שאנו רואים שהזית עצמו בטעם מר יותר וכמארז"ל ע"פ ועלה זית כפי' אמרה כו' יהיו מזונותי מרורים כזית ויהיו מסורין בידך כו', והנה אחר הכתישה דזיתים בבית הבד שמוציאים מהן השמן הטוב נהפך ונמתק המרירות שבזית ויכולים להוציא עוד שמן והראשון למאור כו' הוא כתישה הא' והוא בחי' הענוה והשפלות, והכתיש' השני' הוא להמתיק ולרכך הקושי שבזית ולהוציא ממנו כל טעם המרירות כו', ונמצא בכתיש' ראשונה שמוציאים מזיתים שמן למאור אין בו מטעם המרירות דזית כלל אך בכתישה שני' ושלישית שיוציאו השמן הנשאר יהפוך גם ממרירות שבזית עי' הכתיש' היטב כו'. והענין יובן בעבודת ה' כמה שאנו רואים בנפש האדם הבהמי' והחומריו' שהיא מלאה גבורות קשות דאש זרה לכל תאוה רעה כו' ששרשו מבחי' משכא דחוי' דנחה"ק כו' שנק' מיין מרירין כו' כמ"ש אשכלות מרורות למו כו' וע"כ

תרום ידך על אויביך: מיכה שם ח [ושם: צריך. וכי' בג' וכהמאמרים שבהערה שלפניו].

שויה למאור — עי"ז: ארז"ל: להיות עי"ז.

שהאריוזיל זכה לגי' עי' שמחה ש"מ: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ס"ע א"מח, דברים ח"ד ס"ע א'תפח בשם העי"ה. ושי"ב. שמות ח"א ע' ש. לקמן ע' תרנה.

שהזית עצמו בטעם מר יותר: ראה תודיה מרורין ערובין יח, ב. תודיה מה פסחים לו, א. שלחו ערוך אדה"ז הל' פסח סתמיו, ס"ט. נפש ח"י — להר' ראובן מרגלית — הל' פסח שם ס"ח (נא, ד).

ועלה זית כפי' אמרה כו' יהיו מזונותי: בספר המאמרים תקס"ז כאן ע' סט: ע"פ ועלה זית כו' אמרה כו"י. בתורה אור כאן פ"א, סע"ג לא הובא הכתוב — נח ח, יא [ושם: והנה עלה זית טרף בפיה] ראה ערובין יח, ב.

והראשון למאור: ראה מנחות פו, א.

משכא דחוי': ראה תניא פ"א (מ, ב). הנסמן באור התורה חוקת כרך ו ע' א'תתצג. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תצ. ח"ד ע' א'רסה.

מיין מרירין: ראה זהר נח טו, א. שמות ו, א.

אשכלות מרורות למו: האזינו לב, לב.

נמשך ממנו המות שנק' מר בעצם כידוע וכדי להפוך זה המרירות דקליפה שהוא בא מחמת גסות והעדר תאווה כו' הוא ענין הכתישה של הזית שהוא ענין ההכנעה והשפלות בלב נשבר ונדכה דוקא והוא ע"י חשבוננו בשפלות ופחיתות ערכו מכל מעשיו כו' עד שיהי' נבזה בעיניו נמאס מאוד וזהו בחי' מרירות דקדושה שכאשר היא באמת היא כמו בחי' השפלות והענוה שמצד הביטול והעדר הרגשות עצמו הנ"ל, ואמנם [ע"י הכתישה השני' ושלישית] שהוא ההכנעה ע"י ביטושי' נעשה המר מתוק שיגיע מזה לבחי' אורה ושמחה האלקי' כמו בחי' שמחה ואורה דגר מצוה שבאה ע"י בחי' השמן כתיבת דשפלות וענוה כנ"ל ממש אלא שאינו נקרא שמן זית כי"כ כו' וד"ל. וכמ"כ אנו מוצאים בסדר התפלה דהיינו ד' מדריגות דמטה ושלחן כו' דלפני ב"ש הוא רק הענוה והשפלות וההכנעה בלב נשבר כו' שע"ז דוקא בפסד"ז מאיר אור דכת מ"ה להיות בההקת אור הנשמה דהיינו בחי' ההלל בהל"ז גר"ז כו' וכמ"כ בק"ש בתחלה ואהבת בכל לבבך בשני יצריך גם ביצה"ר שבחלל השמאלי שבא ממשכא דחוי' כו' ונהפך גם הוא לאהבה את ה' ממש והוא ע"י בחי' הבירור שהוא כענין הכתישה דזית מטעם המרירות שבו ע"י ב' דברים הנ"ל שפלות ולב נשבר כו' ואח"כ והיו הדברים האלה ודברת בם שזהו בחי' תורה אור שמאיר בנר מצוה כמו וקשרתם שהוא כולל כל המ"ע כו' ואח"כ באמת ויציב אומרים ומתוקן ומקובל וטוב ויפה ונחמד ונעים כו' שזהו בחי' השמחה והתענוג אלקי בקבלת עמ"ש דמצות באהבה ורצון וזהו ענין אורה ושמחה כנ"ל אורה בק"ש בחו' אור כנ"ל ושמחה ותענוג באהבה ורצון הוא באמת ויציב וד"ל.

ומעתה יש להבין מ"ש באוהל מועד מחוץ לפרוכת יערוך כו' למה מחוץ לפרוכת דוקא ולא לפני הפרוכת כו'. אך הנה יש להבין תחילה ענין הפרוכת מהו, דהנה כתיב שמש ומגן הוי' אלקי' בחי' שם אלקים הוא כמו מגן ונרתק להסתיר ולהעלים לשם הוי' דהיינו בחי' יח"ת דבשכמל"ז להיות מלכותך מל' כ"ע הוא בבחי' שם אלקים שהוא הצמצום וההסתר לשם הוי' שהוא יח"ע דאצילות יו"ד בחכמה דאצילות ה"א בינה דאצי' כו' דא"א שיתהווה בריאה בע"ג מבלתי בע"ג דבחי' אצי' דשם איהו וחיוהי חד בבחי' א"ס ממש כ"א ע"י מסך ונרתק המפסיק בין אצי' לבריאה שהוא שם אלקי'

התפלה . . ד' מדריגות דמטה ושלחן: ראה זהר תרומה קלג, א. לקמן ע' תקפ"ט וע' תרא. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תח. ושי"נ.

ואהבת בכל לבבך בשני יצריך: ראה ואתחנן ו, ה ובספרי שם. ברכות נד, א (במשנה). והיו הדברים האלה ודברת בם . . וקשרתם: ואתחנן שם ו, ז. ח.

שמש ומגן הוי' אלקי': תהלים פד, יב. ראה שער היחוד והאמונה פ"ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקכ. ושי"נ.

יח"ת דבשכמל"ז . . מלכותך מל' כ"ע: זהר בראשית יח, ב. תהלים קמה, יג. איהו וחיוהי חד: נסמן לעיל בפסיקא, ולהבין זה.

מסך . . בין אצי' לבריאה: ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתפא.

זה ונק' האור הנמשך אחר הצמצום דמגן ונרתק זה בשם הארה דהארה וכמו אור של תולדה כמ"ש באור"ך נראיה אור וכמ"ש במ"א, וזהו ענין הפרכת שהוא המסך המפסיק ומבדיל בין אצי' לבריאה יצי' עשי' וכתרגום פרכת פרסא וכמ"ש והבדילה הפרכת' לכם בין קדש ובין קה"ק שהוא הארון שבהיכל ק"ק כו' (שהוא ההבדלה בין קדש דחכמה שבא' בהמשכות קוין חז"נ מימין כו' ובין קה"ק דפנימי' הכתר שבארון וכפרת כו' כי המנורה בדרום הוא קו הימין דחז"נ ושולחן בצפון היינו קו השמאל בג"ה ומזבח הזהב הוא קו האמצעי דתי' והכל אחר הבדלת הפרכת שתרגומו פרסא שהוא המסך שבין כתר לחכמה והוא בחי' קרומא דחפי' כו'), וזהו מחוץ לפרכת דוקא יערוך כו' כי גרות המנורה הן הנשמות הכלולים בחכמה שהוא השמן למאור כנ"ל והוא בחי' ביטול העצמי דמ"ה שהוא כליון השמן וכן הדלקת האור בלהב העולה הכל הוא בחי' העלאה ובירור מלמטה למעלה שזהו דוקא מחוץ לפרכת הנק' פרסא כי למעלה מן הפרסא המפסיק כו' היינו בשם הוי' דאצי' עצמו שם א"צ בירור והעלאה כלל דאיהו וחיהו חד בבחי' א"ס וכמארז"ל וכי לאורה הוא צריך כו', וכן השולחן בצפון מחוץ לפרכת ואעפ"י שנק' שולחן המלך ולחם הפנים לפני הוי' כו' מ"מ הכל הוא אחר הפסק הפרכת דוקא דבאתרי' לאו כו' וד"ל.

ומה שאמר יערוך אותו כו' מערב עד בוקר דוקא, הנה ידוע שיש מדת לילה ומדת יום, והוא ההפרש בין אצי' לבי"ע דהיינו כמו יום ולילה למטה שהשמש מאיר ביום והלבנה בלילה ואין אור הנר ניכר ביום כלל כמו שא' שרגא בטיהרא מאי אהני כו' וכך יובן למעלה במדת יום ולילה דכתיב חסד אל כל היום שזהו שם הוי' דאצי' שנק' שמשא וכמא' יב"ש הוי' היום ג"ש עוסק בתורה כו' ומאצי' נמשך לבי"ע שנק' לילה שאין אור השמש דשם הוי' דאצי' מאיר שם רק בחי' המל' שנק' סיהרא והוא מאור הקטן לממשלת

באור"ך נראיה אור: תהלים לו, י. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קעה. ושי"נ. ח"ג ע' תתקפב. לקמן ע' תכנ וע' תערב.
 וכתרגום פרכת פרסא וכמ"ש והבדילה הפרכת: תרומה כו, לג. כ"ה בכ"מ — ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קס. ושי"נ. שמות ח"א ע' קסד. ושי"נ.
 חז"נ מימין: ראה זהר (רע"א מהימנא) בהעלותך קנג, ב. פרדס שער (ו) סדר עמידתו פ"א. מאמרי אדה"א בראשית ע' ריו. ושי"נ.
 המנורה בדרום . . . ושולחן בצפון: פקודי מ, כב. כד.
 המסך שבין כתר לחכמה . . . קרומא דחפי': ראה זהר (אדרא רבא) נשא קכה, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשסט. ושי"נ. בראשית ע' ה. ושי"נ.
 וכי לאורה הוא צריך: שבת כב, ב.
 ולחם הפנים לפני הוי': ראה תרומה כה, ל. פקודי מ, כג.
 דבאתרי' לאו: בספר המאמרים תקס"ד ע' קמג בשם הזהר ומציין שם הצ"צ: פ' פינחס דרמ"א סע"ב.
 שרגא בטיהרא מאי אהני: חולין ט, ב.
 חסד אל כל היום: תהלים נב, ג. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ר"ע א"סה.
 יב"ש הוי' היום ג"ש עוסק בתורה: ראה עבודה זרה ג, ב.
 מאור הקטן לממשלת הלילה: בראשית א, טז.

הלילה כידוע ולזאת כל השיר שהמלאכים או' [הוא] בלילה דוקא לפי שהפרכת הי' פרסא המפסיק הנ"ל מסתיר, ולזה א' והחיות רצוא ושוב שרץ לבם בתשוקה מרחוק לפי שחוץ לפרכת עומדים בריחוק מאור פני מלך שבאצילות, וגם מקור כל הברואים שנק' נפש כללי נא' נפשי אויתך בלילה כו' בלילה דוקא לכן כתי' ובלילה שירה עמי כו' ובכלל נק' מים תחתונים שמתחת לפרסא כו' אנן בעינן למהוי קדם מלכא וד"ל. וזהו מערב עד בוקר שכל העלא' הנרות דנשי' הוא רק במדת לילה מערב עד בוקר אבל במדת יום דאצי' א"צ להעלות שם נר כמו דשרגא בטיהרא כו' ע"כ לא הי' מדליק נרות המנורה ביום משום דחסד אל כל היום שבלא"ה מאיר משם הוי' דאצי' כו' רק בלילה שמוסתר אור דשמש שהוא שם הוי' דאצי' הוצרך להדליק ולהעלות הנרות (וכמו שא' וכי לאורה דמדת לילה הוא צריך ביום), וזהו שא' עד בוקר ולא עד בכלל שבבקר הוא מדת יום שהוא בהיפך מן ההעלאה אלא הוא בחי' ירידה והמשכה מאור א"ס דאצי' דאיהו וחיוהי חד לבי"ע מלמעלה למטה שזהו בחי' שוב שאחרי הרצוא דרץ לבך שוב כו', והא בהא תלי' דכאשר הי' מדליק ומעלה הנרות במדת לילה מערב ע"י אהרן שנק' שושבינא דמט' בבחי' רצוא דוקא עד שמעלה אותן לבחי' האצי' שנק' בק"ר (שהוא בקר דאברהם כו') אז נמשך משם גילוי אור א"ס מלמעלה למטה בבקיעת הפרסא לפי שאין הפרסא שנק' פרכת מפסיק ומסתיר רק למקבלים אבל לגבי העצמו' אין מסתיר כלל ושוינ' לפניו אצי' ובריא' רוחניות וגשמיות כו' שהוא אחד למטה כמו למעלה ממש יח"ת ויחוי"ע שווינ' כו' והיינו מדת יום דבוקר שהוא בחי' משה שנק' שוש' דמלכא כמשיית, וזהו מערב עד בוקר בשביל המשכה דבוקר וד"ל.

ומה שא' חוקת עולם לדורותם מאת בני ישראל, יש להבין מהו חוקת עולם גם אם לא יהי' משכן ומנורה, ועוד מהו מאת בני ישראל הל"ל מבני' כו'. אך הנה ידוע דג' קשרים הן ישראל מתקשרין באורייתא כו' והן ס"ר

והחיות רצוא ושוב: יחזקאל א, יד.

נפשי אויתך בלילה . . . ובלילה שירה עמי: ישעי' כו, ט. תהלים מב, ט.

מים תחתונים . . . למהוי קדם מלכא: ראה תקוני זהר ת"ה (יט, ב). הגסמן כמאמרי אדה"א בראשית ע' קג.

וראה גם שם שמות ח"א ע' לו.

לא הי' מדליק נרות המנורה ביום: ראה רש"י הגיגה כו, ב. אנציק' תלמודית כרך ה מערכת הדלקת

הנרות ס"ב (שיא סע"א ואילך). ושי"ג. ד"ה בכ"ה בכסליו מכ"ק אדה"א קה"ת תשמ"ט ע' 3 וע' 15. לקוטי שיחות

בהעלותך כרך יג ע' 193 ואילך. כרך כג ע' 354.

דרץ לבך שוב: ראה תקוני זהר בהקדמה ז, א. ספר יצירה פ"א, מ"ח.

בקר דאברהם: וירא יט, כז. כא, יד. כב, ג. ראה זהר מקץ רג, א. (רע"א מהימנא) משפטים קיט, ב. אחרי

סד, ב. תקוני זהר תכ"ב סז, א.

דג' קשרים הן: ראה זהר אחרי עג, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צט. ושי"ג. דברים ח"א ע' לט. ושי"ג.

ח"ג ע' תשעה ואילך וע' תשפג ואילך.

ס"ר אותיות החו . . . מס"ר נשי': ראה זהר חדש שיר השירים עד, ד. תניא פל"ז. מאמרי אדה"א דברים

ח"ג ע' תשעט. ושי"ג. בראשית ע' כו. שמות ח"א ע' רצ. לקמן ע' שטו.

אותיות התו' שכל אות מאיר בנשמה פרטית מס'ר נש"י עד הניצוץ הקטן שבדור האחרון, וזהו מאת בני' מא' עד תי"ו הן כ"ב אתוון דאורייתא שכוללים כל הס'ר נש"י שהתו' נק' אור להאיר אור כל נשמי' בפרט ובכלל, דהנה אמרו לא עם הארץ חסיד דהגם שגם עתה יש הארת אור האה"ר דאהרן שוש' דמט' בכאו"א להעלות אור נשמתו גם במדות לילה דגלות השכינה כמ"ש נפשי אוויתך בלילה בכללות נש"י וכן בפרט בכל ניצוץ כמ"ש יערוך אותו אהרן כו', הנה מ"מ אין כח זה העליון מצוי כ"א במי שמאיר בנשמתו מאותיות התו' דוקא משא"כ בעם הארץ שאין בו כלל מאותיות התו' אין אור האה"ר הארה דאהרן מועיל להעלות נפשו באהבה, וזהו לא ע"ה חסיד בחסד דאהבה עליונה דאהרן כו' משום דכל העלאת דבניי הוא רק בשמחה ש"מ ותענוג כנ"ל שנק' אורה ושמחה, ואעפ"י שזה יש גם בע"ה ששמח מאד בשמחה ש"מ עכ"ז לא יוכל לעלות בלא אותיות התורה כי אחר שאין אור תו' אין במצוה שעושה אור כלל וכמ"ש כי נר מצוה ותו' אור דכאשר תו' אור נק' נר מצוה וגם נשמתו נק' נר ה' כשאור תורה מאיר בה וא"ל אינו נק' נר ה' כלל, וז"ש חוקת עולם לדורותם גם בלא משכן ומנורה שיהי' עליו' נש"י ע"י אותיות דתורה אור בנשמתם, וזהו מאת בני' מא' עד תי"ו דכ"ב אתוון זה יהי' חוקת עולם לדורותם ועכ"ז גם ע"י אהרן שוש' דמטרוניתא המעלה ואותיו' התו' הן המשפיעים שזהו מבחי' משה שושבינא דמלכא כמשי"ת.

וזהו ואתה תצוה את בני' ויקחו אליך שמן זית זך, אליך דוקא, ואתה תצוה שהוא המצווה במצוה זו והוא המצווה לבני' שיביאו אליו דוקא שמן למאור, ואעפ"י שמצות ההדלקה הוא באהרן דוקא כמ"ש יערוך אותו אהרן כו' אך הנה מבואר למעלה דמשה נק' שוש' דמלכא פי' שושבין לחתן הוא המביא חתן אל הכלה כנ"ל כך משה מביא וממשיך גילוי א"ס ב"ה שהוא מלכא עילאה בכני' בבחי' שוב מלמעלה למטה. ולהבין זה בתוס' ביאור יש להקדים מה שאמרו במי שתורתו אומנתו דפטור מן התפלה וחייב בק"ש, וזה דבר פלא למה מפסיק לק"ש אם פטור מן התפלה, ואעפ"י שתפלה דרבנן וק"ש דאורייתא הלא ק"ש נמי דברי תורה הוא והי' ראוי שיפטר מק"ש מאחר

מאת . . מא' עד תי"ו: ראה גם ספר המאמרים תקס"ז כאן ע' ע. תורה אור כאן פא, ד. לקמן ע' ש"ל. וש"נ.

לא עם הארץ חסיד: אבות ב, ה (ושם: ולא. וכ"ה בתורה אור כאן פא, ד. אבל בספר המאמרים תקס"ז כאן ע' ע הובא כפננים). ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ס"ע ארה ואילך. בראשית ע' תי"ו. כי נר מצוה ותו' אור . . נר ה': משלי ו, כג. שם כ, כו. במי שתורתו אומנתו: שבת יא, א. ראה הערה בפסיקא הבאה. שתפלה דרבנן: ראה שולחן ערוך אדה"א הל' תפלה סק"ז ס"ב. לקמן ע' תקעא. מאמרי אדה"א בראשית ע' תקנב. וש"נ. שמות ח"א ע' רנ. וק"ש דאורייתא: ראה שולחן ערוך אדה"א ריש הל' קריאת שמע.

שתו"א כו' ויחויב בתפלה שהיא בקשת רחמים ששוה בכל נפש גם במי שתו"א כו'. אך הנה ידוע בענין ח"י ברכות דש"ע באמרו בא"י שפי' ברוך הוא בחי' המשכת אור א"ס עצמו בעלמא דאתגליי' שנק' אתה כמ"ש ואתה מחי' את כולם, ובחי' המשכת זאת באה בהשתלשלות עו"ע עד עוה"ז השפל להיות נמשך שפע גשמי' בפרנסה וכה"ג בחיי ובני כמו ברך עלינו כו' וע"כ התפלה נק' חיי שעה פי' חיות הבא בזמן ומקום אבל הוא בא ונמשך מבחי' אור ושם הוי' שבו שורה גילוי אור א"ס עד שנמשך לעלמא דאתגליא כו', ואמנם התו' נק' חיי עולם וכמו שאמר למי שמאריך בתפלה ביותר מניח חיי עולם ועוסק בחיי שעה כו'. והענין הוא דע"י לימוד התורה נמשך גילוי פנימי' אור א"ס ב"ה בחכמה ומדות דאצי' שנק' חיי עולם שלמעלה מהיות מזה בחי' המשכה ושפע גשמי' גם עפ"י ריבוי השתלשלות מאד כי אורייתא מח"ע נפקת וגם המדות דכשר פסול טמא טהור כו' הכל במדות דח"ע דאצי' כמו שהוא בפנימי' ועצמות דאור א"ס שזהו למעלה גם מחכמה ומדות דאצי' שבא ונמשך מהם בהתלבשות בכלים מאצי' לבי"ע עד שיהי' נמשך גם שפע גשמי' כמו מחסד דאצי' ממש נמשך עפ"י הצמצום והתלבשות בכלים בעולם הבריאה נג"ע לנשמות שיהנו מזיו השכינה כו' עד חסד הגשמי' דפרנסה בעוה"ז שזן ומפרנס לכל כמו נותן לחם לכל בשר כליח וכת"י חסד אל כל היום, וכה"ג מבקשים אתה חונן לאדם דעת שנמשך מדעת דאצי', אבל התורה הוא רק להוסיף אור בפנימי' ח"ע מעצמות חכמתו ית' ולזה נק' חיי עולם פי' חיי עולם בבחי' הא"ס ממש וד"ל. ולפ"ז הגם שמעלת התורה נבדל בערך הרבה מן התפלה במה שזה חיי עולם וזה חיי שעה, מ"מ ענין א' הם שהוא בחי' ירידה והמשכה עכ"פ, רק שודאי יש בכלל מאתי' מנה ונכללו בחי' המשכה דחיי שעה בתפלה בהמשכה דחיי עולם דתו' ולכך גזרו או' דמי שתו"א פטור מן התפלה שחיי שעה בתפלה ממילא יומשך וא"צ לכונן בחי' ברכות דש"ע וכמו שא' בירו' ברי"ח רבה שאמר מיומא לא איכוונית בתפלה וכו' אבל לק"ש מפסיק גם מי שתו"א, והענין הוא משום דמצות ק"ש העיקר

חיי ברכות דש"ע באמרו בא"י: ברכות כה, ב. ראה גם לקוטי תורה בלק ע, ד. עד, ב.

ואתה מחי' את כולם: נחמ" ט, ו.

התפלה נק' חיי שעה . . חיי עולם . . מניח חיי עולם ועוסק בחיי שעה: ראה שבת י, א. וראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' תקכח. לקמן ע' תקעא וע' תקפ.

אורייתא מח"ע נפקת: זהר בשלח סב, א. יתרו פה, א. (רע"א מהימנא) משפטים קכא, א. קדושים פא, א.

חוקת קפב, א. ואתחנן רסא, א.

נותן לחם לכל בשר . . חסד אל כל היום . . אתה חונן לאדם דעת: תהלים קלו, כה. שם נב, ג. תפלת שמונה עשרה.

יש בכלל מאתי' מנה: בבא קמא עד, א.

ברי"ח רבה, שאמר מיומא לא איכוונית: ראה ירושלמי ברכות פ"ב, סה"ד. מאמרי אדה"א דברים ת"א ע' קנ. וש"נ.

ק"ש . . בבחי' רצוא: ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' כח ומקבילו בתורה אור בראשית א, ד. דרך חיים

שער התפלה מ, ב.

הוא בחי' ההעלאה בבחי' רצוא במס"נ באחד ובאהב' דבכל נפשך כו' כידוע ועי"ז נעשה יח"ע דאצי' כמי"ש אם ישים אליו לבו כו' שכזה גם מי שתו"א חייב להפסיק לפי שחיי עולם דתו' הוא בבחי' שוב גם הוא לא יבא כ"א ע"י בחי' העלאה דרצוא במס"נ בק"ש וכמי"ש אם רץ לבך שוב כו' וד"ל.

אך יש להבין למה זהו דוקא במי שתו"א ומהו ענין דתו"א דמשמע כלי אומנתו או פרנסתו כו'. דהנה עיקר תו"א הוא כמו רשב"י דוקא והרכה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם בהיות ידוע בזוהר במעלת רשב"י איך שאמר ע"ע בחד קטירא אתקטרנא ב"י אחידא כו' פ"י בחד קטירא קשר א' אמין וחזק כבר נקשר פעם אחת וא"צ לקשר א"ע עוד דהיינו שא"צ לעורר נפשו עוד בהעלאת מ"ן בבחי' העלאה דרצוא במס"נ והוא מצד דביקות והתקשרו' אמיתי שהי' בנפשו בתמידות למעלה בלי הפסק כלל כמו דבר הקשור בקשר וצרו' בחוץ שא"א שינתק לעולם וכמו והי' נפש אדוני צרורה בצרו' החיים כו', ופ"י ב"י אחידא בהתקשרות עצמית כאלו לא הי' דבר נפרד מאלק"י חיים מעולם, וזהו מדריג' מי שתו"א שא"צ העלא' והתעוררות בהכנה כלל רק להמשיך אור אלקי מלמעלה למטה גם מבלי אתדל"ת כלל דהיינו גם כשלא אכשור דרי שיוכלו לעורר באתדל"ת מי שתו"א ממשך, וזהו ל' תו"א שהתו' שנק' חיי עולם רק בבחי' המשכת גילוי אא"ס זהו בחי' כלי אומנתו בלבד וכמו כלי האומנות ביד האומן שאין לו כלי זולתה שעל ידה נפעל כל מלאכתו כך מי שתו"א התו' כלי אומנתו לפעול על ידה כל בחי' המשכת אורות עליונים ע"י דבר ה' זו הלכה ששגורה בפיו בתמידות בלי הפסק כלל וכמלך שגזור ואומר ודבר מלך יקיימו, כך ותגזור אומר ויקם היינו ע"י דבר ה' שבתו' כמא' מתנית' מלכתא כו' לפי שנאמר ודברי אשר שמתי בפיך כו'

במס"נ באחד: ראה זהר (רע"א מהימנא) משפטים קיט, א. צו לג, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תו. וש"נ. שמות ח"א ע' רעה ואילך.
אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.
דתו' . . . בבחי' שוב: ראה הנסמן לעיל בהערה ק"ש.
שתו"א . . . כלי אומנתו: ראה לקוטי שיחות בהר כרך יז ע' 305 הערה 22.
עיקר תו"א הוא כמו רשב"י: שבת יא, א. ראה לקוטי שיחות ל"ג בעומר כרך יב ע' 229 בהערה.
והרכה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם: ראה ברכות לה, ב.
בחד קטירא אתקטרנא ב"י אחידא: ראה זהר (אדרא זוטא) האוינו רפת, א. רצב, א. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' רנז. ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשא. דברים ח"ב ע' שפה. וש"נ בראשית ע' קעא. וש"נ ד"ה פתח ר' שמעון תשל"ד (קונטרס ל"ג בעומר תשמ"ט).
פ"י בחד קטירא . . . פעם אחת: ראה גם ספר המאמרים תקס"ז כאן ע' עא וע' לו. סידור ערב שבת קסג, א. והי' נפש אדוני צרורה: שמואל"א כה, כט.
דבר ה' זו הלכה: עמוס ח, יב. שבת קלח, ב.
ותגזור אומר ויקם: איוב כב, כח.
מתנית' מלכתא . . . ודברי אשר שמתי בפיך: ביצה כה, ב. ישעי' נט, כא.

דבר ה' ממש רק שפיו אינו אלא בחי' כלי לדבר ה' שמוציא בפיו כו' (וכמו המגיד שאמר להרבי' אני המשנה המדברת בפיו כו').

והנה בחי' תו"א יש בכא"א מ"שאל ג"כ והוא בעסקו בד"ת משום דזהו בחי' משה שוש' דמלכא שממשיך גילוי אור א"ס בדבר ה' שבד"ת מלמעלה למטה דוקא, וידוע דאתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא גם בכא"א מ"שאל, וראי' לזה ממשארז"ל מה להלן באימה ויראה כו' דבריו חיים וקיימים כמו שניתנו למשה בסיני גם היום שכמו שמכרכין את התורה ל' הוה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וז"ש בזוהר ע"פ מה יתרון לאדם בעמלו כו' דשאני עמלא דאורייתא דאיהו לעילא מן שמשא כו' פי' כי שמש ומגן ה' אלקים כנ"ל שהוא שם הוי' בחי' סוכ"ע שמלוכש ומכוסה במגן ונרתק דשם אלקים המצמצם ואמנם עמל תורה הוא למעלה גם מן השמש דשם הוי' דבחי' סוכב כו' לפי דבר ה' הבא בגילוי למטה כדיבור הוא נמשך מבחי' מהו"ע אור א"ס שלמעלה גם מע"ס דאצי' שהוא שם הוי' בכלל והיינו לעילא מן שמשא כו', ומה שנק' עמל תורה הוא מה שבח"ע דתו' אתברירו רפיח כו' וגם זה למעלה משמשא כו' משא"כ חיי שעה דתפלה שהוא עמל [ש]תחת שמשא דשם הוי' שנמשך מאצי' לבי"ע כנ"ל וד"ל. ונמצא מובן דמה שיש בחי' משה שהוא תו"א בכא"א למעלה הוא מן התפלה ועכ"ז האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו רק ביח"ס שתו"א באמת, ועכ"ז מפסיק לק"ש וכמו ר"י הנשיא שתו"א והי' מעביר ידיו ע"ג עיניו לכוין בפסוק ראשון דק"ש כידוע [וד]ל (וגם רשב"י שהי' דבוק וקשור בקשר א' כנ"ל הי' מפסיק לק"ש וד"ל.

המגיד שאמר להרבי' אני המשנה: ראה מגיד משרים פ' ויחי, בא, תשא, ועוד (ירושלים תשי"ד מה, ב, נג, ב, סט, ב). שערי תשובה ח"ב שער התשובה פ"ז (השני). מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תריב. דאזתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא: במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שפו בשם זוהר. ראה תקוני זהר תסיט קיב, רע"א: שם קיד, רע"א (ס"א). תכ"א ג, ב. בראשית רבא פנ"ז, ז. לקמן ע' שצט. דאתפשטותא דמשה . . . גם בכא"א מ"שאל: ראה לקמן פיסקא, וזהו ואתה תצוה. תניא פמ"ב. וראי' לזה: ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' ריא. ומקבילו בתורה אור יתרו סח, סע"ב ואילך. מאמרי אדה"א בראשית ס"ע קלח ואילך. במדבר ח"ב ע' תלה. ח"ג ע' תתקלא. מה להלן באימה ויראה . . . דבריו חיים וקיימים: ברכות כב, א. ע"פ ברכת אמת ויציב. שמכרכין את [ב: על] התורה ל' הוה: ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קעה. ושי"ג. מה יתרון לאדם בעמלו כו' [ג: שיעמול תחת השמש] . . . מן שמשא: קהלת א, ג [ושם: בכל עמלו]. ראה זהר ויחי רכג, ב. שבח"ע דתו' אתברירו: נסמן לעיל בפסיקא, וזהו ואתה . . . כו". האומר אין לי אלא תורה . . . אין לו: ראה יבמות קט, ב. ר"י הנשיא שתו"א: ראה גם מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רצג. שם במדבר ח"ב ע' תריב. ר"י הנשיא . . . מעביר ידיו . . . בפסוק ראשון: ראה ברכות יג, ב. רשב"י . . . הי' מפסיק לק"ש: שבת יא, א. ראה ירושלמי ברכות פ"א סה"ב. לקוטי שיחות אבות כרך יז ע' 357 ואילך ובהנסמן שם.

וזהו שהי' משה כבד פה וכבד לשון ועכ"ז ניתן התו' על ידו בפה ודיבור דוקא כמו בכל פ' ופ' או' ויאמר ה' אל משה לאמר לבניי וכל משנה תורה הכל משה מפי עצמו אמר וכת' תורה צוה לנו משה דוקא כו' וגם במ"ת עצמו אמר משה ידבר והאלקים כו' הרי ה' לו פה ולשון ולמה אמר כי כבד פה ולשון אני וערל שפתים כו'. אך הענין הוא שיש ב' מיני דיבור א' בדברי תורה והב' במילי דעלמא, כך למעלה נק' בחי' דיבור עליון בי"מ גם שהוא דבר ה' כמו ויאמר אלקים יהי אור כו' וכן יהי רקיע כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו מ"מ לגבי בחי' הדיבור העליון בד"ת בי' הדברות נק' זה הדיבור בבחי' מילי דעלמא וכמ"ש בווהר לאו אורחי' דמלכא לאשתעי במילי דהדיוטא כו' שהן ה' מאמרות, וזהו שהי' משה כבד פה ולשון במעשה האותות ומופתים לומר לפרעה שזה הדיבור שלא בד"ת רק בשינוי הצירופי' די' מא' לבד כידוע ומשה הוא מבחי' מ"ה דחכ' בתכלית הביטול לאין דח"ע דתורה שנק' שוש' דמלכא כנ"ל ע"כ לא ה' יכול להשפיל א"ע בדיבור זה די' מא' לשנות הצרופים רק אהרן מפני שהוא שוש' דמט' שהוא בחי' דיבור עליון בי' מאמרות שמחי' העולמות מאין ליש ע"כ הוא ה' לפה ומשה ה' לו לאלקים כו' (וגם השיבו ה' למשה מי שם פה לאדם העליון בי' מא' אנכי אהי' עם פיך שיהי' פיך שבד"ת באין בגילוי הדיבור די' מא' שלא תהי' כבד פה כו' וכמ"ש פי"ה פתחה בחכמה דמע"ב ותורת חסד כו' שבאורייתא ברא עלמא כו'), אבל בדיבור בד"ת אדרבא משה נק' שוש' דמלכא שבו ועל פיו נתגלה אור א"ס בי' הדברות כמ"ש משה ידבר כו' וכן בכל פ' ופ' שבתורה הכל ע"י משה דוקא כמ"ש ויא' ה' אל משה כו' וגם בתשבע"פ מל' קרינו לה ג"כ ע"י משה כמ"ש תורה צוה לנו משה דוקא (ומ"ש בר"מ כבד פה

משה כבד פה וכבד לשון: נסמן בסמוך הערה כי כבד.

משנה תורה . . מפי עצמו אמר: ראה זהר ואתחנן רסא, א (ובאור החמה ומקדש מלך שם). מגילה לא, ב. לקוטי שיחות דברים כרך יט ע' 9 ואילך ובהנסמן שם.
תורה צוה לנו משה . . משה ידבר והאלקים: ברכה לג, ד. יתרו יט, יט.
הרי ה' לו פה ולשון: ראה גם ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תקצד וע' תרו.
כי כבד פה ולשון אני וערל שפתים: ראה שמות ד, י. וארא ה, יב.
ויאמר אלקים יהי אור . . יהי רקיע . . בדבר ה' שמים נעשו: בראשית א, ג. ו. תהלים לג, ו.
לאו אורחי' דמלכא: ראה זהר בהעלתך קמט, ב.
ומשה . . מ"ה דחכ': ראה סידור שחרית סג, ד. מאמרי אדה"א בראשית ע' כב. וש"נ. במדבר ח"ג ע' תתקח וש"נ.

שויה די' — דח"ע: ג' דחכ'.

הוא ה' לפה . . לאלקים: שמות ד, טו.

מי שם פה לאדם . . אנכי אהי' עם פיך: שמות ד, יא. יב [ושם: ואנכי].

פי"ה פתחה בחכמה . . ותורת חסד: משלי לא, כו.

שבאורייתא ברא עלמא: זהר בהקדמה ה, א. כד, ב. בראשית מז, א.

בתשבע"פ מל' קרינו לה: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, א.

ומ"ש בר"מ כבד פה: ראה זהר (רע"א מהימנא) צו כח, רע"א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתצו

ובהנסמן שם. חיד ע' אחי"ב. לקמן ע' תקכא.

בתושבע"פ וכבד לשון בתושב"כ זהו מפני טעם ששרש משה מן המ"ע דתורה הקדומה טרם שיבא לכלל דיבור בפה ולשון ועכ"ז לא טען במ"ת שהוא כבד פה ולשון) (ובזה יובן במעשה דריב"ז ורחב"ד שאמר אני כשר לפני המלך כו', דרחב"ד הי' יכול להפוך הצירופים דשם אלקים בכל תפלה שהי' מתפלל שהי' גוזר ואומר זה יחי' וכו' כמ"ש צדיק מושל ביראת אלקים וכמו שא' מי שאמר לשמן וידליק כו' ששרשו בבחי' המל' כמ"ש ואני תפלה כו' אבל ריב"ז הי' כשר שהוא שר התורה מבחי' משה שוש' דמלכא להמשיך חיי עולם ואין זו עבודתו להמשיך חיי שעה כלל כו'). וע"כ אנו רואים בדורות הראשונים שהי' כמה צדיקים שהי' בבחי' משה ולא היו פועלים בתפלתם כ"כ כמו צדיקים שהן מבחי' אהרן (ועכ"ז הרי יש בכלל מאתים מנה וממילא יכול להיות כל שינוי הצירופים דמא' במי שהוא בבחי' שוש' דמלכא כמשה כמו מי שתוא' כנ"ל שהרי כל האותות ומופתים שבמצרים הכל הי' ע"י משה וכמ"ש במ"א דמשה הי' בחי' שר ובחי' עבד וכמ"ש לא כן עבדי משה כו' והיינו מה שעפ"י התורה דוקא נחתך דבר מלכות לשפוט הכל כמ"ש ותגזור אומר כו' וכמו בי' מאמרות מפני דבר מלך שלטון כו').

והנה בכל זה יובן בתוס' ביאור ענין מ"ש ואתה תצוה כו' שנצטוה משה במצוה זו דשמן זית זך כו' ולכאורה שמן זית זך דוקא שהוא מה שבחכמה אתברירו בבחי' ביטול היש לבד זהו מבחי' אהרן שוש' דמט' ומשה הי' מבחי' מ"ה בעצם שלמעלה מזה ולמה א' ואתה תצוה כו'. אך הנה יש להקדים תחלה ענין הידוע בבחי' החכמה שהוא בחי' רא"י כמ"ש איהו חכם הרואה את הנולד מה שעתיד להיות שנעלם מהכל [החכם] רואה בעין שכל

שרש משה מן המ"ע: ראה לקמן ע' שצד. ושי"ג.
 במעשה דריב"ז . . . כשר . . . שר התורה: ראה ברכות לד, סע"ב. ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' קלא.
 מאמרי אדה"א בראשית ע' שנד. ושי"ג.
 דרחב"ד הי' יכול להפוך הצירופים: נסמן בסמור הערה מי.
 שהי' גוזר ואומר זה יחי': ראה ברכות שם.
 צדיק מושל ביראת אלקים: שמואל"ב כג, ג [ושם: יראת — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קע. ושי"ג].
 מי שאמר לשמן וידליק: תענית כה, א (כגירסת העין יעקב). ראה סידור שער המועדים רכ, ב. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' קעח וע' ערב ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א בראשית ע' שסו. ושי"ג. שמות ח"א ע' קס וע' קע.
 המל' . . . ואני תפלה: תהלים קט, ד. ראה זהר תורי"ע מט, ב. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תקצב.
 דמשה . . . שר ובחי' עבד . . . לא כן עבדי משה: בהעלותך יב, ז. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' שס וע' נד. דברים ח"ד ע' איתנט. ושי"ג.
 דבר מלך שלטון: קהלת ה, ד.
 החכמה שהוא בחי' רא"י: ראה סידור ערב שבת קסה, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תעא. ושי"ג.
 בראשית ע' תלג וע' תקלג. שמות ח"א ע' כ. לקמן ע' תלו וע' תקמח.
 איהו חכם הרואה את הנולד: תמיד לב, א. ראה תניא פמ"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רכא. ושי"ג.
 ח"ג ע' א"ס. שמות ח"א ר"ע רעג. לקמן ע' תקמט.

כו', כי החכמ' נק' אור שאין נעלם לפניו, וכך יובן למעלה בבחי' ראי' עין השכל בהתהוות יש מאין אעפ"י שמוסתר ונעלם הוא, כל מי שיש בו מבחי' הראי' דחכמה יראה בעין השכל הנולד יש מאין עפ"י דבר ה' כמו שרואה בראי' חושית וכמו לע"ל דכתיב ונגלה כבוד ה' וראו כ"ב כו' ולכאורה איך אדם יוכל לראות דבר כזה, הענין הוא דאם הי' התהוות הברואים יש מאין פ"א יכול הי' שלא יראה אדם בעין השכל אבל מאחר שמחדש בטובו בכל יום מעיב הרי בכל יום מתחדשים מאמרות כמ"ש ודבר אלקינו כו' ע"כ מי שהוא חכם שיכול לראות את הנולד יראה בעין השכל התחדשות זו הכאה מכה אלקות בעולמו' להוותם מאין ליש איך שמתהווה מאין האלקי ליש. ואמנם מהיכן יש לאדם כח הראי' הזאת הגם שמחדש בכל יום הרי אין זה רק בבחי' צמצום והסתר כידוע, הענין הוא דבחי' כח מ"ה בעצם שיש בכל נשמה האלקי הוא הנותן כח ועוז להיות בכא"א בחי' ראי' זו בעין השכל חידוש התהוות יש מאין בכל רגע, ואין זה פלא כלל מה שיוכל להיות זה בכא"א לפי שבחי' מ"ה זה הוא בחי' כח הביטול העצמי שהוא בבחי' האין אלקי בעצם יש בכחו ליתן כח ועוז לכל א' מישראל למסור נפשו בפ"מ על קדו"ש כמ"ש בלק"א ע"כ ודאי יש בכח מה זה לפקח גם עין השכל לראות בכח האלקי האיך שהוא מהווה מאין ליש ונקלט במוחו כאילו רואה בראי' חושי' ממש שהוא בחי' ביטול הי"ש לאי"ן האלקי בכל רגע ממש וד"ל, וכמבואר בשער האמונה שבחי' כח מה זה העצמי הוא כח אמונה שבצמצו' הנפש שבזה יהי' ענין ראי' המהות לע"ל וכמ"ש כולם ידעו אותי פי' יכירו אותי כמו ע"י ראי' חושי' ממש ועכשיו הוא ע"י ראי' שכלי' מבחי' כח מ"ה הוא רק בהעלם), וגם ראי' שכלי' זאת אינו אלא בבחי' ביטול היש לאין שזהו בחידוש כח האלקי בנבראים לכד שנק' השגת המציאות ולא המהות (כו').

וזהו ואתה תצוה את בני' כו' כי הנה מבואר למעלה בענין משה שנק' שוש' דמלכא שהוא מפני שרשו בכח מ"ה דחכמה בכללות, והנה מבחי' משה נמשך כח מה בדרך פרט לכל נשמות פרטיות שנק' כלה בפרט ועל ידו נמשך גילוי אור א"ס בכל נשמה והוא מפני שאין גילוי אור א"ס עצמו רק בכח מ"ה העצמי וזהו דאתפשטותא דמשה בכל דרא בכא"א בפרט כו' והוא בחי' כח מ"ה העצמי שיש בכא"א למס"ג על קה"ש כו' וכנ"ל ומזה בא הכח ועוז להיות גם רואים בראי' עין השכל בחי' חידוש יש מאין שהוא

ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.

שמחדש בטובו בכל יום מעיב... מאמרות [ג': הי"מ]: ע"פ ברכת יוצר.

ודבר אלקינו [ג': ניתוסף: יקום לעולם] כו': ישעי' מ, ח.

כמ"ש בלק"א: תניא פי"ח.

וכמבואר בשער האמונה: פ"ב.

כולם ידעו אותי: ירמ' לא, לג.

ביטול היש לאין כנ"ל דהא בהא תליא (אך מ"ש במ"א בענין יהב חכמתא לחכימי' דמי שיש בו חכמי' ביטול היש ח"ת נותנין לו חכמה ביטול העצמי דמ"ה הנ"ל, גם זה אמת וכידוע בענין משה ואהרן שאמרו ונחנו מה מ"ה דנ"ה דאור אבא רק שאהרן מבחי' הוד דאבא שהוא כח החכמה לברר ולבטל יש לאין ומשה מנגד דאהרן כח מה בעצם הנ"ל והי' לאחד' יחד ממש עד שלפעמים הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן כו') וזהו ואתה תצוה שמשה נצטוה שיקחו אליו שמן זית שהוא מבחי' מ"ה בעצם הנ"ל שמתמת כח מה זה העצמי דמשה נמשך מבחי' משה שנק' שוש' דמלכא שיהי' בכל א' גם בחי' הראי' שכלי' דביטול היש לאין שהוא ענין חכם הרואה את הנולד הנ"ל, כי כל שרש כח הראי' נמשך רק מבחי' משה שנאמר בו בחי' ראי' כמ"ש וירא ראשית לו שזה משה שנק' גואל ראשון וגואל אחרון כידוע, והיינו מה שיהי' בחי' ראי' המהות לע"ל כמ"ש כולם ידעו אותי זהו ג"כ ע"י משה דוקא וד"ל.

להעלות נר תמיד, הנה זה קאי אדסמיך לי' מ"ש ויקחו אליך שמן זית זך כו' אליך למשה דוקא מן טעם הנ"ל דמשה נק' שוש' דמלכא ומפני שמצוה זו דהבאת שמן זית [זך] הוא ע"י משה דוקא ע"כ אמר בזה להעלות נר תמיד דוקא. והענין הוא כי טעם ההפרש ביניהם יובן מכל הנ"ל בענין משה ואהרן שוש' דמלכא ושוש' דמט' שהוא ענין התורה והתפלה בדרך כלל ונק' בחי' רו"ש ועכשיו תפלה קדמה לתורה ובבהמ"ק קדם תורה לתפלה, דתפלה הוא מדת לילה והוא העלאות הנרות דאהרן מחוץ לפרכת דוקא, ומ"ש ויקחו אליך שמן שהוא אותיות התו' ע"ז א' להעלות נר תמיד דוקא.

וביאור הדברים הנה יש להקדים מאמר רז"ל במחלוקת אם תלמוד גדול או מעשה גדול דנמנו וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה וכן אמרו דמצות ת"ת כנגד כולם, ולפעמים אמרו לא המדרש עיקר

יהב חכמתא לחכימי': דניאל ב, כא. ראה מאמרי אדה"ז כתובים-ב ע' קצח.
 משה ואהרן . . . דנ"ה: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשסו. לקמן ע' תקד. וש"נ.
 ונחנו מה: נסמן לעיל ע' שכא.
 שאהרן מבחי' הוד דאבא: ראה (ביאור ד"ה זה ב)ספר המאמרים תקס"ז כאן ס"ע עה. תורה אור (כהוספות) כאן קי, רע"ד. סה"מ תקס"ג ס"ע קלה. לקוטי שיחות שמות כרך 1 ע' 244.
 הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן: וארא ו, כו. כו.
 וירא ראשית לו: ברכה לג, כא. ראה גם לקמן ע' תרלה.
 משה שנק' גואל . . . אחרון: ראה שמות רבא פ"ב, ד. הנסמן בלקוטי שיחות שמות כרך יא ע' 8. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שנט. וש"נ.
 אם תלמוד גדול . . . ת"ת כנגד כולם: קדושין מ, ב. פאה פ"א מ"א.
 לא המדרש עיקר אלא המעשה: אבות פ"א מ"ז [ושם: ולא — כגו' אדה"ז בסידור].

אלא המעשה והלומד שלא לעשות כו', וגם במ"ש הטעם דתלמוד גדול מפני שמביא כו' זיל בתר טעמא הרי המעשה עיקר כו'. אך הענין הוא דשניהם אמת ותחלה יש להבין בעיקר ענין מצות ת"ת שזהו רק להמשיך גילוי אור א"ס עצמו בחכמה בהגלות נגלות האור בדבר ה' כמו שהוא במהו"ע אור א"ס ממש כמ"ש ודברי אשר שמתו בפ"ך כו' דברי ממש וזהו למעלה מבחי' סובב וממלא כידוע וכנ"ל בענין המא' עמלא דאורייתא שהוא לעילא מן שמשא כו' שהוא סובב כ"ע עד שבחי' סובב וממלא שוין לפניו לפי שכל מה שבא מעצמו' אור א"ס בגדר ושפע עכ"פ כלא חשיב ממש לגבי מהו"ע ממש ולזאת מה שנק' מקיף ופנימי בבחי' השפע שוין ממש והיינו למעלה גם מבחי' השתלשלות דמעלה ומטה עד שאצ"ו ועשי' שוין וגם חשך ואור שוין כמ"ש וגם חושך לא יחשיך כו', ופי' חשך ואור למעלה היינו בחי' הצמצום וההתפשטות דהצמצום קדם להתפשטות וכמא' ברישא חשוכא והדר נהורא כמ"ש ויהי ערב ויהי בוקר ערב קדם לבקר, אבל אור א"ס עצמו מובדל ומרום לגמרי כמ"ש המתנשא מימות עולם, ע"כ שוין לפניו בחי' הצמצום שנק' חשך עם ההתפשטות שנק' אור וז"ש כחשיכה כאורה כו' להיות למעלה גם מבחי' סובב שנק' העלם כו', והעלם וגילוי דסובב וממלא שוין והיינו מה שאצ"ו ועשי' שוין למטה כמו למעלה ממש בהשוואה א' מאחר שנבדל מערך מעלה ומטה וכמ"ש אני הוי' לא שניתי כו' באין שינוי כלל וכלל בין קודם ההשתלשלות דסובב וממלא לאח"כ וד"ל (ואעפ"י דגם בחי' סובב אין בו מעלה ומטה מ"מ הרי זה בבחי' סובב ומקיף להשפעה הבאה בגילוי כו' שיש גם בו בחי' מעלה ומטה כמו שא' בשמים ממעל ועל כו'), ולפי' מאחר שמהו"ע ית' למעלה מבחי' הצמצום והעלם ולמעלה מבחי' האור שהן ב' שמות דה' ואלקים והן שנק' מדת יום ומדת לילה כידוע אי"כ ה"ו למעלה מבחי' ערב ובקר שהוא בחי' הצמצום וההתפשטות דברישא חשוכא כו' וד"ל.

וזהו להעלות נר תמיד, תמיד דוקא ולא מערב עד בקר לבד לפי שזהו האור מעצמו' אור א"ס ב"ה שמאיר בד"ת שהוא למעלה ממדת יום ומדת לילה שנק' צמצום והתפשטות חשך ואור והן ב' שמות דה' אלקים בחי'

והלומד שלא לעשות: ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"ב.

וגם במ"ש הטעם דתלמוד גדול: ראה גם לקמן ע' שצג.

ודברי אשר שמתו בפ"ך . . . וכנ"ל . . . עמלא דאורייתא: ישע"י נט, כא. נסמן לעיל בפיסקא. והנה בחי'.

וגם חושך לא יחשיך: תהלים קלט, יב (ושם: גם — אבל כ"ה בכ"מ ומהם לקמן ע' שמ וע' שמו. מאמרי

אדה"א בראשית ע' תסה וע' תקט. דברים ח"ג ע' תתצב. ושי"נ).

ברישא חשוכא והדר נהורא: שבת עז, ב (כג"י רש"י).

ויהי ערב ויהי בוקר . . . המתנשא מימות עולם: בראשית א, ה. ראה ברכת יוצר.

כחשיכה כאורה: המשך הכתוב גם חושך — תהלים קלט, יב.

אני הוי' לא שנית: מלאכי ג, ה.

בשמים ממעל ועל: ואתחנן ד, לט.

סובב וממלא כו' וע"כ הארה זו בתמידות יום ולילה ביום כמו בלילה משום דכמו דחשך כאור יחשב כך אור היום אינו אור וכמ"ש כחשיכה כאור"ה משא"כ הדלקה דאהרן שיערך מחוץ לפרכת דוקא שהוא מתחת הפרס' המפסיק בין אצי' לבי"ע אינו מדליק רק בלילה שנק' חשך וצמצום והיינו מערב עד בקר ולא ביום כמו דשרגא בטיהרא כו' לפי שנק' אהרן שוש' דמט' כנ"ל אבל משה שנק' שוש' דמלכא שמאיר [מ]עצמות א"ס ב"ה בתורה שלמעלה גם מאצי' שנק' [מדת] יום ולמעלה מן הפרסא שנק' חשך עד ששניהם שוין אצי' ועשי' כנ"ל ע"כ נא' במשה להעלות נר תמיד שמאיר בהתמדה ונצחיות דאור א"ס כמ"ש ולא יהי' לך השמש כו' כי ה' יהי' לך לאור עולם שהוא בחי' אור דתורה מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו ענין הנ"ל בתורה ומצות מה שנמנו וגמרו דתלמוד גדול כנגד כולם משום דתלמוד מביא לידי מעשה דכתי' כי נר מצוה הרי המצוה נק' נר ותורה אור והנר יש בו התחלקות כי אין מצוה זו דומה לחברתה וכידוע שיש במצות חילוקי זמנים יש שמצותן ביום ויש שמצותן בלילה כמו הקטרת אימורים בלילה כו' ועכ"פ יש בהן מדת יום ומדת לילה כו' והיינו בחי' העלאה ובחי' המשכה שנק' חו"ג ותלוי"י בזמן ומקום ולפרקים ועיתים ידועים כשבת וי"ט וכה"ג אבל מצות ת"ת אינו בא כהתחלקות זמן ומקום כלל וכמ"ש ודברת בם בשבתך וביתך ובלכתך בדרך בשכבך ובקומך דהיינו לילה ויום שוין שהוא האור המאיר בתמידות כנ"ל בענין להעלות נר תמיד לפי שתו' אור מבחי' אור העצמות ממש שכולל הכל בהשוואה א' ואין הפרש בין יום ולילה דלילה כיום יאיר וכחשיכה כו' מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו מ"ש ויקחו אליך שמן כו' שהוא בחי' החכמה דתורה אור שנק' שמ"ן למאור ומשה שוש' דמלכא הארתו באור תו' בתמידות, ועכ"ז כאשר בא הדבר לידי מעשה בפ"מ להעלות הנרות א' יערוך אותו אהרן ולא משה

דשרגא בטיהרא: חולין ס, ב.

ולא יהי' לך השמש: ישעי' ס, יט [ושם]: לא . . . עוד השמש — בהוספת אות ו' (ולא) מובא גם במאמרי

אדה"א במדבר ח"ג ע' תתקסז].

כי ה' יהי' לך לאור עולם: ישעי' שם כ.

כי נר מצוה . . . ותורה אור: משלי ו, כג.

במצות . . . העלאה ובחי' המשכה: ראה לקמן ע' שמב. מאמרי אדה"א שמות ח"א ר"ע כב. וש"נ.

הקטרת אימורים בלילה: ראה ברכות ב, א. וראה גם לקוטי שיחות צו כרך ג' ע' 948. כרך ז ע' 210.

ודברת בם . . . בשכבך ובקומך: ואתחננו ו, ז [ושם: ובשכבך].

דלילה כיום יאיר: תהלים קלט, יב.

שמן . . . בחי' החכמה: נסמן לעיל בפיסקא. וזהו ואתה תצה . . . דשמ"ן.

שמ"ן למאור: לשון הכתוב תרומה כה, ו.

ומערב עד כוקר לבד. והענין הוא דמצות הדלקת הנרות בפ"מ ה"ז דוקא בבחי' העלאה דמחוץ לפרכ"ת שהוא ע"י אהרן שוש' דמט' כנ"ל אך מהיכן יהי' כח זה באהרן הנה זה בא מבחי' אותיו' דתו' אור דמשה שוש' דמל' דוקא, וזהו פי' ואתה תצוה את בני' א"ת זה היינו א' עד תיז' כ"ב אתוון דאורייתא הכוללים וכנ"ל בפ"י חקת עולם מאת בני' רק שאת דחוקת עולם מא"ת בני' היינו ס"ר אותיות שבהן קשורים ס"ר נשי' כמ"ש כי אמרתך חיתני כו' וא"ת זה דמשה הוא שהוא בחי' מ"ה בעצם כמ"ש מה שמו כו' וממנו נמשך בחי' אותיו' דח"ע דתורה אור והוא צוה את זה לבני' שיהי' אותיו' דתו' אור העליון נמצא בנשי' בכאו"א כמ"ש חוקת עולם מאת בני' ועי"ז דוקא יוכל אהרן להעלות הנרות דכנ"י בבחי' העלאה דמחוץ לפרכת להדליק מערב עד בק"ר כנ"ל (ועכ"ז גם זה אמת דלא המדרש עיקר אלא המעשה כנ"ל משום דנעוץ תחלתן בסופן דוקא וכמ"ש סוף דבר כו' ואת מצותיו שמור בפ"מ כי זה כל האדם דתו' אור הרי ע"י נר מצוה נעשה תורה אור וד"ל).

א"ת . . א' עד תי"ו: ראה זהר בראשית כט, ב. סידור שחרית לו, רע"ג ומקבילו בלקוטי תורה פינחס עו.
 א. ספר המאמרים תקס"ז ע' רכח ומקבילו בלקוטי נשא כו, רע"ב. הנסמן לעיל ע' שכז.
 וכנ"ל בפ"י חקת עולם: לעיל פיסקא .ומה שא' חוקת".
 כי אמרתך חיתני: תהלים קיט, ג.
 דמשה . . מה שמו: משלי ל, ד. ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע טז. וש"נ. בראשית ע' שצב.
 דנעוץ תחלתן בסופן: ראה ספר יצירה פ"א מ"ז. לקמן ע' תכה.
 סוף דבר . . ואת מצותיו שמור . . כי זה כל האדם: קהלת יב, יג.

בעזרה"ש. פ' תצוה. תורה שאמר בק' וויטעפסק, בעזרה"ה תקפוא"ו

ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת, ואתה תדבר אל כל חכמי לב כו' ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי. הנה הזכיר כאן ב' עשיות א' למשה שהוא יעשה בגדי קודש כו' כמ"ש ועשית בגדי קודש, והב' לחכמי לב שהם יעשו בגדי אהרן כו' כמ"ש ואתה תדבר כו' ועשו כו', ואח"כ חזר וכפל פעם שלישי במ"ש ואלה הבגדים כו' ועשו את בגדי קודש לאהרן אחיך ולבניו לכהנו לי כו', ובאמת יש להבין ג' עשיות הללו עשיית משה ועשיית כל חכמי לב ועשי' סתם מה הן, דלכאורה משמע שצריך תחילה לעשי' דמשה ואח"כ לעשי' דחכמי לב ואח"כ עשי' סתם, וזהו פלא איד יתכן שמשה עצמו יעשה הבגדים ולא הי' [לו] לומר רק שידבר לחכמי לב ועשו כו', וגם יש להבין מה שבעשי' דמשה אמר בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד כו' ובעשי' דחכמי לב א' בגדי אהרן סתם וא' לקדשו לכהנו לי ובעשי' סתם כשא' ואלה הבגדים אשר יעשו כו' הזכיר שניהם ועשו בגדי קודש לאהרן אחיך ולבניו לקדשו ולכהנו לי כו'.

אך הנה להבין כיון יש להקדים תחלה שרש ענין משה ואהרן. והנה ידוע דאהרן הוא מז' הרועים ושרשו הוא בבחי' מקור החסדים העליונים כו', וידוע דאברהם הוא הרועה הראשון וגם הוא בבחי' החסד עליון דאצי' כידוע, וא"כ יש להבין מהו ההפרש בין בחי' אהרן לבחי' אברהם. והנה שרש

ונשיח בגדי קודש: נדפס מכוך ג = 726 ע' חצר. וכין אריחיים גיתוספו בפנים אותיות או חיבות מכוך ב = 651 לט, כ ומבור ל = 2008 ע' עא. נמצא גם מכוך א = 154 קט, א. בכותרת: בעזרה"ה פ' תצוה. ב = 191 ע' עו. בכותרת: תורה שאמר בק' וויטעפסק בעזרה"ה תקפוא"ו [ומתחיל מלקמן ע' שנט. ונמצא עד לקמן ע' שצא]. ד = 2004 קטז, ב. ה = 2006 ע' טט. ז = 2009 ע' ע. ח = 2034 ע' קיא. ט = 2038 ע' כג. בכותרת: בעיה פ' תצוה.

המאמר מיוסד על ד"ה זה שנדפס בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' דש ואילך [ושם ע' ש"ב ואילך נמצא ג"כ ביאור להמאמר]. ומקבילו בתורה אור תצוה פב, א ואילך. ובתוס' הגהות וכו' באור התורה תצוה ע' איתקפו ואילך. שם ע' איתר ואילך. שם ע' איתרלג ואילך. שם ע' איתרכו ואילך. שם כרך ז ע' ביתשנו. מהספרים שנזכרו להלן במאמר זה הם: לקו"א (ע' תכו), סידור (ע' שס); וכן מזכיר הדרושי תורה צוה (ע' תיח), דפ' לך (ע' שנד) ופ' קדושים (ע' שנו).

ועשית בגדי קודש . . . ואתה תדבר . . . לכהנו לי: תצוה כח, ב. ג.

ואלה הבגדים . . . את [ב: ליתא] בגדי קודש: תצוה שם ד.

שויה לכהנו — ובעשי' . . . ולכהנו לי: ו: ליתא וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: לי . . . לי.

שויה בגדי — לקדשו ולכהנו: ב: לכהנו.

דאהרן הוא מז' הרועים: ראה תיקונים לזהר חדש קד, א. לקוטי שיחות חנוכה כרך כ ע' 643.

דאהרן . . . ושרשו . . . מקור החסדים: ראה הנסמן בסמוך בהערה ד"ה כה"ג.

דאברהם הוא הרועה הראשון: וכ"ה בתורה אור כאן. ראה הנסמן בהערה דלעיל ד"ה דאהרן . . .

הרועים.

דאברהם . . . החסד: ראה זהר בראשית מז, ב. הנסמן במאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"ב לע' תקפ.

מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' סח.

הענין ידוע [ב]יתרון מעלה ומדריגה דאהרן ה[וא] לפי שהי' כה"ג דוקא שהוא בחי' רב חסד דא"א כידוע שהוא בחי' הכתר שלמעלה מן החכמה, והיינו בחי' אה"ר [העצמי] שברצון העצמי שלמעלה מן השכל והטעם לגמרי כי אין טעם לרצון כלל (אפי' טעם כמוס), ולכך נק' בשם אה"ר שהיא בלתי מוגבלת כלל דהיינו שלא יגבילנה השכל שכמוח כידוע להיותו בבחי' מקיף דיחידה כו'. וזהו פי' כהן גדול, כי שורש הכהנים [הוא] בבחי' החסד שהוא כלי אור האהבה, ואמנם יש בחי' חסד זוטא שמקבל מן השכל, ושרש אהרן כה"ג הוא מבחי' רב חסד שבכתר כנ"ל, וזהו שנק' כהן גדול שגדול בבחי' ההתפשטות שלו שנמשך והולך האור בלי שיעור וגבול כלל, כמו שרואי' בכח התפשטות האהבה שברצון העצמי שהוא בלתי מוגבל בנפש כמו הנפש עצמה טרם שמוגבלת באו"כ כו' (וזהו שרמזו דכה"ג נוטל חלק בראש דוקא). ואמנם יש בהתפשטות זו ב' אופנים, א' בבחי' או"ח שהולך ועולה למעלה מעלה בלי שיעור כלל והב' בבחי' או"י שיורד ונמשך למטה מטה עד אין תכלית. והענין הוא, דכח של אה"ר העליונה הוא המעלה לנשיי שיעלו למעלה מעלה בעצמות או"א"ס ב"ה עד אין שיעור למעלה, כידוע במ"ש בהעלותך את הנרות שהן כללות נשמות ישראל שנק' נר הוי' ממש שמעלה אותם עד למעלה במהו"ע ית' כמ"ש אל מול פני המנורה דייקא יאירו כו' שהוא בחי' עצמות המאור מקור כל אורות העליונים שמשם נמשכו נשיי כמו במ"ת שעל כל דיבור פרוחה כו' וכנר בפני האבוקה (וזהו מיכאל כה"ר מקריב נשמות ע"ג המזבח העליון לאשתאבא בגופא דמלכא ממש), ואמנם אחר ההעלאה הזאת הוא שאמר יאירו ז' הנרות שיאיר אורם בבחי' המשכה חדשה מעצמות המאור דא"ס ב"ה, כמו כי אתה [תאיר] נרי כו' וכמו כי עמך כו' באורך נראה אור, והוא בחי' המשכה דאו"י מלמעלה למטה שבחי' אור

כה"ג . . . רב חסד דא"א: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב סי' תצ. ושי"נ. במדבר ח"ג ע' ר"ע תתפט. ושי"נ. דא"א . . . בחי' הכתר: ראה עץ חיים שער (מב) שער דרושי אבי"ע פ"א.
אין טעם לרצון כלל: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' כא. ושי"נ. ח"ג ע' תשמ. ושי"נ. בראשית ע' תג.
הכהנים . . . החסד: ראה פרדס שער (כג) ערכי הביניים מערכת כהן. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' רנב ובהנסמן לשם.
דכה"ג נוטל חלק בראש: משנה יומא יד, א. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' כד. ושי"נ.
בהעלותך את הנרות . . . אל מול פני המנורה: בהעלותך ח. ב. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' איתתפא ואילך. ושי"נ.
שעל כל דיבור פרוחה כו' [ב: פי"נ]: ראה שבת פת, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ג. ושי"נ. במדבר ח"ב ע' תקמו וע' תרה.
מיכאל כה"ר: ראה זהר (סתרי תורה) לך פ, סע"א. סא, רע"א. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' נו.
מיכאל כה"ר מקריב נשמות: ראה חגיגה יב, א (כני' העין יעקב). תוד"ה ומיכאל מנחות ק, א. זהר שם.
מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' א. ושי"נ. דברים ח"א ע' עא. ושי"נ. שמות ח"א ע' קלו.
לאשתאבא בגופא דמלכא: זהר ויחי ריו, ב. ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מה. ושי"נ. דברים ח"א ע' רנה. ושי"נ. ח"ג ע' תשסת. ושי"נ.
כי אתה (תאיר) נרי: (שמואל"ב כב, כט). תהלים יח, כט.
כי עמך . . . באורך נראה אור: תהלים לו, י.

וזהו ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך, כי שורש ענין הכהונה בדרך כלל הוא רק בבחי' החסדים דקו הימין, אך שהוא בא ונמשך בב' מדריגות בבחי' או"מ ובבחי' או"פ, וגם שבאו"פ נמשך ג"כ בחי' או"מ זהו רק לפ"ע האו"פ לבד כידוע. והיינו ענין ב' עניני' כללי' שהיו בקדושת הכהונה, הא' ההלבשה בבגדי כהונה דוקא כמ"ש בבגדי קדש דאהרן ובניו לקדשו לכהנו לי כו', שזהו בחי' המשכה דאו"מ העליון דרב חסד באה"ר הנ"ל שנמשך ומתלבש בלבושי' דבגדי קדש הללו להיות קדוש בקדושת הכהונה (והוא ע"י שמן המשחה שיצק על ראשו כמו שמבואר בפ', שנק' שמן משחת קודש כו', וכת' כשמן הטוב על הראש דכה"ג יורד על הזקן כו' שיוורד ע"פ מדותיו שהן לבושים הקדושים), וענין הב' הי' העבודה של הקרבנות בבגדי כהונה לכפר על העון ולהמשיך מבחי' רב חסד העליון למטה להיות לריח ניחוח להוי' ע"י אש שלמעלה שירד על המזבח כו'. וההפרש בין ב' המדריגות הללו היינו שבחי' הקדושה דבגדי כהונה הי' מבחי' או"מ שלמעלה מאו"פ שע"ז נק' איש כהן או כה"ג לעבוד כל עבודת כהונה, ואמנם עבודת הכהונה עצמה בכלל ובפרט הוא בחי' המשכה דחסדים העליוני' הבאי' למטה בבחי' או"פ בכלים, כמו בקרבנות שהן העלאות דק"נ להיות עולה למעלה בהעלאות מ"ג שע"ז נמשך אח"כ ע"י הכהן מבחי' החסדים דמ"ד להמתיק הדיני' כו', ושרש כולם הוא בחי' מקיף העליון שבכתר שנק' רב חסד דאה"ר הנ"ל שהוא בכה"ג דוקא כנ"ל בענין אהרן כו' וד"ל. ובזה יובן ג"כ בענין המצות עכשיו שיש בהן ב' מדריגות, הא' בבחי' המשכה דאו"מ דחסדים העליוני' שיורדים מגבוה לנמוך בבחי' מקיף כנ"ל שהן נק' לבושים שבהן מתלבש או"מ דאה"ר דכה"ג כנ"ל, והב' הן המצות שהן בבחי' העלאות מ"ן כמו הקרבנות וכמו תרומות ומעשרות כו' וכה"ג, וכ"ש בכירור הרע באו"ה טו"ט כו' שהן שס"ה ל"ת שהן עולין בהעלאה מנוג"ה דעשי', וע"ז נמשך המשכה מלמעלה למטה כפ"ע בהעלאה, כמו התפילות דעכשיו שהן במקום קרבן כידוע וד"ל (ואמנם הנה מבואר למעלה שיש בבחי' המקיף דאה"ר דכה"ג הנ"ל ב' מדריגות, בחי' או"י מלמעלה למטה ובחי' או"ח בהעלאה מלמטה למעלה שעולה למעלה עד אין שיעור וגבול כלל כמו שנמשך למטה מטה עד אין תכלית, וכמו ע"י הדלקת הנרות דמנורה שנאמר בהעלותך כו' ויאירו מעצמות דא"ס כו' כנ"ל,

שמן המשחה . . שמבואר בפ' . . שמן משחת קודש: תצה כט, ז. תשא ל, כה. לא.
 כשמן הטוב . . דכה"ג [ו: ליתא] . . ע"פ מדותיו שהן לבושים: תהלים קלג, ב ובמפרשים שם. רמב"ן צו
 ו. ג. לקמן ע' שצ בשם הזהר — ראה שיעור קומה להרמ"ק ס"א ד"ה השני. תורת חיים ויקהל ע' תקעו.
 מאמרי אדה"א בראשית ע' שיט. במדבר ח"ג ע' תתפט. ושי"ג. לקמן ע' תרסג.
 לריח ניחוח להוי' . . אש שלמעלה שירד על המזבח: ויקרא א, ט. תורת כהנים ויקרא א, ז. יומא כא, ב.
 שו"ה או"פ — בכלים: **אב**: בכל יום.
 המצות . . ב' מדריגות . . המשכה . . העלאה מ"ן: נסמן לעיל ע' שלו.
 שו"ה תרומות — בכירור . . באו"ה טו"ט: **ב**: בביעור. באיסור והיתר. טמא וטהור.
 התפילות . . במקום קרבן [ב: קרבנות]: ברכות כו, א"ב. ראה הנסמן כמאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ד.
 שו"ה הדלקת — דא"ס . . כנ"ל: **בד**: דח"ע . . **בד**: דח"ל.

וע"כ נק' אהרן שושבינא דמטרוניתא כו', וע"כ גם בעבודה דקרבנות שהן בחי' ההעלאה למעלה עולה למעלה עד אין שיעור וחוזר ויורד למטה, וזהו פי' ניחוח להוי' כמ"ש במ"א).

ומעתה הנה יוכן ג"כ ההפרש בין בחי' אהרן כה"ג לבחי' אברהם, הגם שהי' שרש אברהם ג"כ מבחי' החסד שהוא בחי' האה"ר הנ"ל שהרי נק' רחימו דמלכא, וכמ"ש אברהם אוהבי שהוא מבחי' רב חסד כנ"ל, וכמו שאהרן כה"ג נק' רועה שזן ומפרנס לכנסי' להמשיך בלבם התעוררות אה"ר כנ"ל, כך הי' אברהם הרועה הראשון שהמשיך לבניו אחריו האה"ר הנ"ל וכמ"ש כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו כו' ושמרו דרך הוי' כו' שהן בחי' הלבושים דמצות שבהן מתלבש או"מ דאה"ר הנ"ל וכמ"ש בזהר שבא בימים באינון יומין עילאין דבחי' המקיפים כנ"ל, וע"כ אמר לו אנכי מגן לך ונק' מגן אברהם, ולזה אמרו דזכות אבות לא תמו כו' (כמ"ש במ"א). אך הנה עכ"ז יש הפרש גדול ביניהם, והוא ע"פ המבואר במ"א שיש ב' מיני אתעדל"ע, הא' הבאה מלמעלה רק ע"פ התעוררות שלמטה במעשה התחתונים באתעדל"ע דוקא שמסיבת ההעלאה מלמטה למעלה באהבה או יראה ותשובה ומעשים טובים, והוא שמחמת זה בלבד נתעורר למעלה במשפיע אתעדל"ע ולא מצד עצמו, שזהו אינו בא ונמשך רק כפ"ע ההעלאה מלמטה כן יהי' ערך ההמשכה מלמעלה, כמו כמים הפנים כן לב האדם [העליון] לאדם דהתעוררות לב האדם העליון שהוא בחי' סוכ"ע בחי' המשפיע היא כפי ערך ההעלאה מלמטה מלב כנ"י שנק' אדם תתאה, וכמ"ש בזהר דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו', וכמו אם ישים אליו לבו כו', וכמו יעננו ביום קראינו שלפ"ע הקריאה והבקשה בהעלאת מ"נ מלמטה כך ערך העני' שהוא ההמשכה דמשפיע למקבל שנק' המשכת מ"ד כו', וכמו בצדקה

ש"ה וע"כ — וע"כ: **כו'** וא"כ.

פי' ניחוח להוי': ראה סידור שחרית לג, ג. ומקבילו בלקוטי תורה פינחס עו, א. תורה אור וישלח כה, ד. תורת חיים שם מט, סעיב ואילך. מאמרי אדה"א פרשיות התורה חיב ר"ע תקעה. תקסיב חיב ע' תרפת. אברהם . . רחימו דמלכא: ראה זהר ואתחנן רסב, ב. סידור שער התפילין יב, א. אמרי בינה שם קלו, ד ואילך. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תתנא. במדבר חיג ע' תתפד. אברהם אוהבי . . כנ"ל [כו': הנ"ל]: ישע"י מא, ח. כי ידעתיו למען [כו': ליתא — ראה לקמן ע' תקצט. הנסמן במאמרי אדה"א שמות ח"א ע' פח] . . את בניו . . ושמרו דרך הוי': וירא יח, יט. מגן אברהם: נוסח תפלת העמידה. דזכות אבות לא תמו: שבת נה, א. ראה לקמן (בפיסקא זו). פיסקא .ונמצא". סידור שער הק"ש פא, ד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' עח. ושי"נ. דברים ח"ד ע' אשכב, ושי"נ. ב' מיני אתעדל"ע: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ד. ושי"נ. דברים ח"א ע' קלת. כמים הפנים [כו': הפא"פ]: ע"פ משלי כו, יט. דרוח אייתי רוח: ראה זהר תרומה קסב, רע"ב. ספר המאמרים תקס"ה חיב ע' תשג. מאמרי אדה"א בראשית ע' רל, ושי"נ. אם ישים אליו לבו . . יעננו ביום קראינו: איוב לד, יד. תהלים כ, י.

וחסד שעושים למטה כך לפ"ע נמשך בחי' צדקה וחסד עליון, כמו יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך וכתוב לך ה' חסדך כי אתה תשלם לאיש כמעשהו דוקא וכמ"ש אם בחוקותי תלכו כו', וזהו שא' אהבת עולם אהבתיך כו', ואהבה זו לפ"ע האהבה דכנס"י מן המקבל למשפיע או בכשרון המעשה בפו"מ בתו"מ וצדקה וכה"ג, וכן בענין התשובה אמר שובו אלי ואשובה אליכם פא"פ משא"כ כי פנו אלי עורף כו', והגם שנמשך ג"כ בחי' מקיף דאה"ר כמו אה"ר אהבתנו כו', זה ג"כ בא בקצבה ומדה רק לפ"ע הגבלת האו"פ בלבד כו' וד"ל (וזהו ששאלה כנ"י שלא כהוגן ויבא כגשם לנו כו') שאין הגשמי' באים רק ע"י סיבת העלאת האידיים מן הארץ דוקא שלזה יוכל לפסוק, וה' השיבנו כהוגן אה"י כטל לישראל שיורד מעצמו דלא פסיק לעלמין (כמ"ש במ"א). וכך יובן גם באהב' דאברהם אוהבי, הגם שהי' העלאת מ"נ שלו בעוז האה"ר והדביקות והתקשרות הנפלאה בה' אחד כל ימיו כמו בחי' מרכבה ממש כמ"ש התהלך לפני ממש, וכמ"ש בזהר עמ"ש הלוך ונסוע הנגבה מדרגא לדרגא בתוקף עוז האה"ר שנקו הימין דחסד כנ"ל, וגם בעובדות שלו במס"נ כמו בהכנסת אורחים בחסד וטיבו יתירה דעביד עם בריית' הי' העלאת מ"נ לבחי' רב חסד שבכתר שעי"ז המשיך ממקור החסדי' מבחי' המקיפים שבכתר כמ"ש אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד, מ"מ הי' אתעדל"ע אליו באה"ר העליונה בסיבת העלאת מ"נ שלו באתעדל"ת שנמשך לפ"ע כנ"ל גם בבחי' מקיף שלו (ואע"פ שקיים כל התו"מ ונמשך המקיף בלבושים, שז"ש בא בימים כנ"ל וכמ"ש אשר יצוה כו' ושמרו דרך הוי' [כו'] כנ"ל,

יהי חסדך ה' עלינו: תהלים לג, כב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תסד. ושי"נ דברים ח"ד ע' אקצו. דרושים לחתונה ח"א ע' יב.
 לך ה' חסדך [ה': כתב תיבת הצדקה ומחקו ותיקו חסדך. ו': הצדקה!]: תהלים סב, יג [ושם: ולך אדני חסד — ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקצו].
 וכמ"ש אם בחוקותי תלכו כו' [כ"ז ליתא ב'] בחוקותי כו', ג.
 אהבת עולם אהבתיך [בד': משכתיך!] ע"כ משכתיך חסד]: ירמ"י לא, ב [ושם: ואהבת — ראה ספר המאמרים תקס"ה כאן ע' שה. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' תקב].
 שו"ה בפו"מ: בשאר הכתי"י ליתא.
 שובו אלי ואשובה אליכם . . . כי פנו אלי עורף: מלאכי ג, ז. ירמ"י ב, כז.
 אה"ר אהבתנו: ברכות ק"ש (נוסח אשכנז).
 ששאלה כנ"י שלא כהוגן ויבא כגשם לנו . . . אה"י כטל לישראל: תענית ד, א. הושע ו, ג. יד, ה. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקצו ואילך. שמות ח"א ס"ע קצו ואילך. ושי"נ.
 שו"ה לעלמין — במ"א: אוצ"ל: במ"א)).
 דאברהם . . . כל ימיו . . . מרכבה: בראשית רבא פמ"ז, ה. פפ"ב, ה. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רטו. ושי"נ.
 התהלך לפני: לך יו, א.
 וכמ"ש בזהר . . . הלוך ונסוע הנגבה: ראה זהר לך פ, א. פד, א. לך יב, ט.
 בחסד וטיבו יתירה דעביד עם בריית': ראה זהר סידור ואמרי בינה שבהערה דלעיל ד"ה אברהם . . . רחימו.

וע"כ זכות אבות לא תמו כנ"ל, מ"מ יש מ"ד זכות אבות תמו, כי גם שאנו אומרי' וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם כו' באהבה שזהו באה"ר דבחי' מקיף שנק' מגן אברהם, מ"מ גם הוא בא במדה ושיעור מאחר שהי' סיבת אתעדל"ע ע"פ ערך אתעדל"ת לבד כו'), וראי' לזה הוא ממ"ש כי הנה ההרים ימושו שהן האבות כידוע, וכתיב לע"ל כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו כו', וכן פחד ויראה דיצחק ובחי' רחמים דיעקב גם שנמשכו בכחי' מקיף יש להם שיעור וגבול שיכול ליפסק, כמ"ש למה תתעונו ה' מדרכיך כו' מפני שנפסק אור המשכ' אה"ר דאברהם שציוה לבניו ושמרו דרך כו' כמ"ש במ"א).

אך הנה המדריג' הב' הוא בחי' אתעדל"ע שיתעורר למעלה במשפיע מצד עצמו בלבד שלא ע"י סיבת [אתעדל"ת] ההתעוררות שלמטה בהעלאת מ"נ כלל, כמו גם דלא אכשור דרי בתו"מ ולא בתשובה כמו אין קורא בשמך כו' מ"מ נמשך אה"ר העצמי' לישראל באתעדל"ע מצ"ע (וכמו בכל צרתם לו צר ויושיעם אע"פ שאינן צועקים בתפילה, כמו טרם תקרא ואני אענה כו'), שזהו מצד כי חפץ חסד הוא מצד עצמו בכחי' רח"ר העצמי' שנק' רחמים גדולים שאין אתעדל"ת מגיע לשם כלל, וכמ"ש כי הנה ההרים כו' וחסדי מאתך כו' חסדי העצמי שלמעלה מן הטעם ורצון (שלמעלה ממשפט התו"מ כידוע), והיינו בחי' י"ג מדות הרחמים שנמשך מבחי' כת"ר שבכת"ר שלמעלה מח"ס דא"א הנק' טעם כמוס לרצון כו', וזהו בחי' מקיף העליון ביותר שלמעלה מן ההשתלשלות לגמרי שאינו בא במדה וגבול כלל, ע"כ אינו נפסק לעולם להיותו בכחי' א"ס ממש, וכמו זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה מעולם הא"ס עצמו ממש, וזהו שאו' הטוב כי לא כלו רחמיך

וזוכר חסדי אבות [י' כ"ז ליתא] ומביא גואל . . . באהבה: נוסח תפילת העמידה. ראה תורת חיים לך פט, ג. וארא צ. ב.
 כי הנה [י' ליתא] ההרים ימושו שהן האבות [י' במקום התיבות: שהן אבות: והגבעות כו']: ישע"י נד, י.
 ראה דיה זה במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרסד. ושי"ג.
 כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו: ישע"י סג, טז.
 למה תתעונו ה' מדרכיך: ישע"י שם יז. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' צה. ושי"ג. במדבר ח"א ע' ע. ושי"ג.

שויה מ"נ — ולא בתשובה כמו [ב"ד: כי] אין קורא בשמך: ישע"י סד, ו.
 בכל צרתם לו צר: ישע"י סג, ט.
 טרם תקרא ואני אענה: ישע"י סה, כד [ושם: יקראו — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א כמדבר ח"ג ס"ע א"מב. דברים ח"א ס"ע צה].
 כי חפץ חסד הוא: מיכה ז, ית.
 מח"ס דא"א הנק' טעם כמוס לרצון: ראה לקוטי תורה שלח מט, ג. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"שצב.
 זכור רחמיך וחסדיך: תהלים כה, י [בדילוג השם].
 הטוב כי לא כלו רחמיך: נוסח תפילת העמידה.

והמרחם כי לא תמו חסדיך כמ"ש חסדי ה' כי לא תמנו כו' וכמ"ש וחסדי מאתם לא תמוש כו' מאחר שאינו רק מצד עצמו בלבד וד"ל. וזהו בחי' אה"ר העצמי' הנ"ל שיורד ונמשך עד למטה מטה כ"כ לעורר את הנשמות ומלאכים גם היותר תחתונים לעשות בהם התעוררות האהבה והתשוקה האלקי' שיהי' בהם כח להעלות מ"נ כנ"ל שנק' כח המעלה מ"נ כו', עד שגם רשעים גמורים שירדו בשאל תחתי' יעוררו בתשובה שלימה (וכמו בעשיית שמתעוררים בתשובה שלימה גם קלי קלים כו', כמ"ש בהיותו קרוב שמקרב בימין דבחי' רב חסד הנ"ל, עד שגם לרחוקים ביותר יעורר לבנם הקשה כמ"ש שלום לרחוק כו' לרחוק שנעשה קרוב ע"י ימין מקרבת דאה"ר הנ"ל שנק' יד הגדולה שמתפשטת למטה מטה עד אין תכלית גם בחושך הגס להאיר גם שם כמ"ש וגם חושך כו' כנ"ל, והוא ענין הכ"ק שמכריו בכ"י כנ"ל, שזהו נמשך מ"ג מדות הרחמים שנק' רחמים גדולים שלמעלה מכל ההשתלשלות כנ"ל, שהוא בחי' אתעדל"ע שמצד עצמו הוא דוקא שיכול ליתן כח גם בתחתונים ביותר שיוכלו לעלות (כי הוא למעלה מבחי' מעלה ומטה עד ששוין לפניו מעלה ומטה ממש, משא"כ בחסד דאו"י שהוא בבחי' ההשתלשלות שאינו רק לפ"ע האו"י כנ"ל).

וז"הו הפרש בין אהרן לאברהם, דאע"פ שאברהם הוא רועה הראשון להמשיך אה"ר בכנ"י, אבל אינו נמשך רק לפ"ע אתעדל"ע דוקא שנק' העלאת מ"נ שגורם המשכת מ"ד בבחי' מקיף דאו"י שבא במדה ג"כ כנ"ל, אבל אהרן מצד שהי' קדוש בקדושת כה"ג דוקא ששרשו בקדושת העצמי' דא"ס (כמ"ש לקדשו לכהנו לי ממש), והוא ע"י שמן המשחה ובגדי קדש כנ"ל, הרי ע"י נמשך בחי' אתעדל"ע מצד עצמות א"ס ב"ה תמיד בלי הפסק כלל, שזהו רב חסד העצמי' שבלתי מוגבל כלל מטעם הנ"ל, וע"כ הי' ביכולת אהרן כה"ג להמשיך התעוררות אה"ר בכנס"י גם בלא אתעדל"ע כלל רק מצד ר"ר ד"ג מדות הרחמים העצמי' הוא שיורד האור מעצמות החסד ורחמים העצמיים למטה מטה לעורר אה"ר והתשובה האמיתית כנ"ל, והיינו ע"י הארת והמשכת ד"ג מדות הרחמים מפנימי' הכתר בבחי' לבושי' דכה"ג שמתלבש בהם אה"ר הנ"ל ובאה לגילוי אור מן ההעלם לעורר לב

חסדי ה' כי לא תמנו: איכה ג, כב.

וחסדי מאתם [ב: מאתך] לא תמוש [ו: תמוט]: המשך הכתוב כי ההרים [ושם: ימוש] . . תמוט — ראה גם

מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקעו בהערה.

בעשיית . . גם קלי קלים: השוה שערי אורה שער החנוכה ע' מה. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' פג.

וש"נ דרושי חתונה ח"א ע' קנב. לקמן ע' תלט וע' תריב.

בהיותו קרוב: ישע"י נה, ו. ראש השנה יח, א.

שלום לרחוק . . שנעשה קרוב: ישע"י נו, יט. ראה ברכות לד, ב.

יד הגדולה שמתפשטת למטה: ראה בשלח יד, לא. לקמן ע' תקלג. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשלת.

וש"נ בראשית ע' תקח וע' תקנז.

וגם [ו: גם] חושך [ו: ניתוסף: לא יחשיך]: נסמן לעיל ע' שלה.

שו"ה ביכולת — אה"ר: וכ"ה בה"ח. אבל באבד"ט: האהבה.

[כ]נ"י באה"ר, והיינו י"ג ת"ד דא"א שמקבלים משמן הטוב שע"ג הראש כמ"ש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד ע"פ מדותיו דוקא שהן בחי' הלבושים שנק' בגדי קודש כנ"ל וד"ל. וזה שאהרן אותיות נראה כנ"ל, וכמו ביוכ"פ שאמר כי בענן אראה ממש כו', והוא ע"י שלבש כה"ג בגדי בד ונכנס לפני ולפנים להקטיר קטורת (כמ"ש במ"א) שנראה למטה כמו למעלה ממש מטעם הנ"ל שהוא למעלה מבחי' מעלה ומטה כו' וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל דהלא גם בחי' המשכת אה"ר דאהרן כה"ג אינו יורד ונמשך למטה רק בלבושי' דמעשה המצות דוקא, וא"כ למה יש בו מעלה יתירה יותר מבחי' המשכת החסד דאה"ר דאברהם רועה הראשון, שהרי גם אה"ר דבחי' חסד דאברהם הוא יורד ונמשך במעשה המצות דוקא כמ"ש אשר יצוה את בניו ושמרו דרך הוי' כו', וגם הלא ידוע דהמצות הן ג"כ בבחי' העלאת מ"נ והמשכת מ"ד שאין בהמשכה רק לפ"ע ההעלאה דוקא כנ"ל, וא"כ גם בהמשכת י"ג מדה"ר דרב חסד דאהרן כה"ג שמתלבש במצות דוקא הרי יש בזה בחי' העלאה והמשכה שנק' אתעדלית שגורם אתעדל"ע לפ"ע בלבד כנ"ל וד"ל. והנה התירוץ לזה ידוע שגם שאברהם קיים כל התור"מ כמ"ש וישמור משמרתו מצותי כו', היינו רק בבחי' הרוחניות של המצות כמו שהן למעלה בבחי' יחוד"ע דע"ס דאצ"י באה"ר ודביקות האמיתית כנ"ל, וזה הכח והעוז הוא שציוה והוריש לבניו אחריו שישמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט באוי"ר בכוונה ורעותא דליבא כו' שע"ז נמשך לפ"ע ההעלאה כי כמים הפנים אל פנים כו' כנ"ל. וזה שאנו מוצאים גם במצות מעשיות שיש בהם בחי' העלאה והמשכה שהן בחי' מ"נ ומ"ד, שבחי' היחוד"ע נעשה למעלה לפ"ע דוקא, ורא"י לזה ממה שאנו מוצאים שיש חילוק מדריגות בשכר המצות בגעה"ע וה"ת עכ"פ, והוא מי שעושה המצות בכוונה ורעותא דליבא מקבל שכרו בג"ע העליון דוקא לפי ש[ב]כוונה שלו במוחין ומדות לפ"ע מעורר בחי' גילוי אור המל' במוחין דחור"ב, כמו בהשגת רזין

כי בענן אראה: אחרי טז, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקלד ואילך.
 שאברהם קיים כל התור"מ . . . וישמור משמרתו: ראה יומא כת, ב. קדושין פב, א (במשנה), תולדות כו, ה.
 ראה לקוטי שיחות יתרו כרך טז ע' 542. ספר התוועדויות כ"ק אדמו"ר שליט"א תשמ"ה ח"א ע' 155.
 שאברהם קיים כל התור"מ . . . בבחי' הרוחניות: ראה לקמן ע' שנד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' נת. ושי"ג.
 שמות ח"א ס"ע נת. ושי"ג.
 שויה המצות — כמו . . . דע"ס: ט: הניח מקום פנוי בין תיבת המצות לתיבת כמו . . . תוקן ע"פ שאר הכתיב ובכתיב זה: דא"ס.
 שויה המצות — דאצ"י: ניתוסף ע"פ ז. ובכתיב זה = ג. וכן ב' חט הניחו מקום פנוי של כמה תיבות.
 שויה ההעלאה — כי: ניתוסף ע"פ ז. ובכתיב זה = ג. וכן ב' חט הניחו מקום פנוי של כמה תיבות.
 שויה מדריגות — בגעה"ע וה"ת (והתחתון): ניתוסף ע"פ ז. ובכתיב זה = ג. וכן ב' חט הניחו מקום פנוי.
 שעושה המצות בכוונה . . . שכרו בג"ע העליון: ראה זהר ויקהל ר"י א"ב. סקודי רכט, ב. אגרת הקודש סכ"ט (קנ, ב). מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקפ. ושי"ג. במדבר ח"ג ע' אסג. ושי"ג.

דאורייתא שמשיגים הנשמות בג"ע העליון, ומי שעושה המצוה בלא כוונה ורעו"ד רק לצאת י"ח בעומ"ש פשוטה שאינו רק בחי' עשי' דבחי' נה"י בלבד מקבל שכרו בגעה"ת לבד ששם גילוי האור האלקי מתמצצם ויורד רק בבחי' קטנות דנה"י דמל' כידוע. וכ"ז לפי שאין האור העליון דמל' דאצ"י שנק' שכינה נמשך שם רק לפ"ע ההעלאה דנשמות דבי"ע דרוח אייתי רוח כו' כנ"ל, וגם בחי' המקיף דמצות שנעשה לבוש לנשמה בא במדה לכאור"א לפי מדריגתו דוקא כמו שא' דאין צדיק א' נכוה מחופתו של חבירו כו'. אבל בחי' המשכת אה"ר בחי' רב חסד דאהרן כה"ג כמו בי"ג מדה"ר כנ"ל להיותו למעלה מכל השתלשלות האור הבא בעולמות אין זה [בא] מצד המקבלים כלל רק מצד עצמו בלבד שאין לו שיעור כלל, אי"כ הרי מאיר למעלה ולמטה בשוה ממש ואין הפרש בו כלל בין מצות בכוונה למצות שלא בכוונה ששניהם מקבלים בשוה כי בגעה"ת שוה כמו בג"ע העליון בלי חילוק כלל, מאחר שאין המשכה זו באה לפ"ע ההעלאה כלל רק במעשה המצות מצד עצמה דוקא הגם שהוא היותר תחתון בלבוש גשמי דעשי' כו' דוקא בא התלבשות דאו"מ דרב חסד דאה"ר הנ"ל, לפי שזהו הכלל גדול בכ"מ שהאור העליון ביותר ירידתו למטה במקום הנמוך ביותר דוקא, וע"כ בלבוש"י דמצות נמשך אה"ר זו לכולם בשוה אע"פ שאין כזה שום העלאה בכוונה כלל מאחר שאינו בא רק מצ"ע כנ"ל (ואע"פ שגם במצות יש בחי' העלאה מ"נ והמשכת מ"ד כמו בקרבנות וכה"ג כנ"ל, אבל בחי' העלאה זו עולה למעלה עד אין שיעור כלל וההמשכה יורד ונמשך למטה עד אין תכלית להיותו למעלה מבחי' מעלה ומטה, כנ"ל בענין הדלקת נרות המנורה שהעלה נש"י למעלה בעצמות א"ס ממש, וכן ההמשכה מעצמותו ממש כי לפ"ע ההעלאה שעלה לשם משם יורד ההמשכה כו'. וזהו הוראה גמורה על שורש הקדושה דכה"ג למעלה בקדושה העצמית ממש, וע"כ הוא בחי' ממוצע בין מהו"ע המאציל לנאצלים, שלזה נק' כהן כמו ואתה כהן לעולם, כמו המשרת שטפל ונכלל במלך עצמו ע"כ יכול להעלות הכל אליו ויורד וממשיך השפע למקבלי' כו', וכך אהרן כה"ג מעלה נש"י למהו"ע ית' ממש [וממשיך משם] האו"מ דאה"ר הנ"ל, וז"ש לע"ל כי אתה אבינו כו' כמו עין בעין נראה אתה כו' כנ"ל וד"ל). (ולפי"ז הרי יובן שקדושת המצות עכשיו הוא בקדושה

שעושה המצוה בלא כוונה . . . שכרו בגעה"ת: נסמן כהערה שלפניו.
 דאין צדיק א' נכוה מחופתו של חבירו: וכ"ה ב"ה (ושם ליתא תיבת צדיק) ז"ח. וכ"ה בכ"מ — ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רטו. ושי"נ. אבל ב**אבדו"ט**: דכל צדיק נכוה — ראה בבא בתרא ע"ה, א.
 הכלל גדול בכ"מ שהאור העליון: ראה שערי אורה שער הפורים נח, א. א. סה, א. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שעב. במדבר ח"ג ע' א"סג. דברים ח"ג ע' תתסו. ח"ד ע' א"שלח. שמות ח"א ע' קפה. לקמן ע' שע. ע' שעג. ר"ע שצג. ע' תלא וע' תקצו.
 ואתה כהן לעולם: תהלים קי, ד. [ושם: אתה — ראה לקמן ע' שצ. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' טו. ח"ב ע' שסו. דברים ח"א ע' רלח]. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"א שם.
 כמו [י]: כ"ן עין בעין נראה אתה [ב: ניתוסף: הו"י]: נסמן לעיל בפסקא, אך הנה"י.

העצמי' דא"ס ב"ה ממש כמ"ש אשר קדשנו במצותיו ממש שא' רחבה מצותך מאד בלי גבול כלל, והוא העדן דעוה"ב בשעשועי המלך בעצמו שיצא מן המצות בעוה"ז שיאיר אור העצמות לכולם בשוה דוקא אע"פ שצדיקי' קיימו המצות בכוונה ורעותא דליבא ובינונים שלא בכוונה ופשוטים רק בעומ"ש פשוטה לגמרי כו' (והוא ענין המבואר במ"א ע"פ וכבוד הדר מלכותו שמן המצות בעומ"ש דכנס"י דוקא נעשה בחי' לבוש הוד מל' בפנימי' המל' דא"ס שלמעלה מקו"ח כו').

ובכ"ז יובן מ"ש בכמה כתובים במצות האהבה האלקי', כמו בק"ש ואהבת את ה' כו' וכן לאהבה את ה' ולעבדו כו', דעיקר הציווי באהבה זו רק לענין מעשה דוקא שע"י האהבה האלקי' יחשוק ויחפוף במעשה המצות בכוונה ורעו"ד ולא שיהי' הציווי בו על האהבה לבדה בלא מעשה כלל, דע"ז א"צ ציווי כלל לפי שכבר ניתנה בירושה מאברהם אוהבי כו' שמוטבע ומושרש בכא"א מישראל אור אהבה אלקי' כמו טבעי' בנשמה האלקי', וגם שישתעף ממנה המעשה וכמ"ש אשר יצוה את בניו ושמרו כו', וזה הי' עיקר האות והסימן הטוב על אמיתי' עוז אהבה האלקי' דאברהם עד שהי' ביכולתו להוריש כח ועוז אה"ר זו לבניו דוקא, כי מה שע"י התעוררות אה"ר ודביקות האמיתי' שלו באחדות ה' שהי' מעורר גם לאנשי הערלים עד שנתגיירו כמו אנשי בריתו ענר אשכול כו' ואליעזר וכה"ג בכל הנפש אשר עשו כו', הרי נפסק אור זה מבניהם אחריהם וכל אור הנפסק איננו עצמי, משא"כ אה"ר שהוריש ליוצאי חלציו זהו מעוז אה"ר העצמי' שבנשמתו למעלה שיוליד בדומה לו עד כמה דורות כו' עד שיוכל להיות יחודי' בכל מצות שיעשו ישראל כנ"ל. ונמצא שהי' אה"ר דאברהם שהי' מרכבה כל ימיו פועל למעלה התפשטות אור האהבה האלקי' שיתפשט ויוליד אהבה זו באחרי', כמו בנשמות הגרים שנלוו עמו כמ"ש כי אב המון כו', כי גבר כח העלא' האהבה

אשר קדשנו במצותיו: נוסח ברכת המצות.

רחבה מצותך מאד בלי גבול: תהלים קיט, צו. ראה גם לקמן ע' שסו. ע' שעח וע' תנו. מאמרי אדה"א בראשית ע' מג. ושי"נ. שמות ח"א ע' רח. העדן דעוה"ב: ראה ברכות לד, ב. בשעשועי המלך בעצמו שיצא [ב"ל: שיבא]: נסמן לקמן ע' תנג. וכבוד הדר מלכותו: תהלים קמה, יב. נסמן לקמן ע' תית. ואהבת את ה' . . . לאהבה את ה' ולעבדו: ואתחנן ו, ה. עקב יא, יג (ושם: ה"א). שו"ה להוריש — לבניו: ב"ל לכנ"י.

שו"ה האמיתי — הערלים: ב"ל: העולם. ו': מעתיק כאן (משורה הבאה התיבות) ככל הנפש אשר עשו כו'. שנתגיירו . . . אנשי בריתו [ב"ל: ברית אברהם] ענר אשכול . . . ואליעזר: לך יד, יג. ראה חוקוני ר"פ וירא. ס"פ לך.

שנתגיירו . . . בכל הנפש אשר נשח? ע"ד לך יב, ה. ראה בראשית רבא פליט, יד. הובא ברש"י שם. לקוטי שיחות ויצא כרך ה ע' 143 הערה 16. שם כרך י ע' 89 הערה 14. וראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' תיב. שם דברים ח"ד ע' אקעה. שם דרושי חתונה ח"א ע' קג. כי אב המון: לך יז, ה.

ודביקות שלו עד שעשה רושם שיתפעלו ויתלהבו לב אנשים רבים הרחוקים לדבקה בה' אחד, כמו שרואים עכשיו בכל צדיק שעושה רושם בכל הנלווים לו שיתאהב שם שמים כלכם, והוא שא' ואהבת [שו]אהבת[ת הוא] ענין פועל יוצא [לשני ו]לשלישי דהיינו שיהא שם שמים מתאהב לכל על ידך כו' (משא"כ מי שאין אהבה שלו האלקי' עושה רושם בזולתו רק לעצמו הרי אין ש"ש מתאהב כלל על ידו למטה לרחוקים ובפרט לגוים או רשעים גמורים שישונו בתשובה שלמה ונק' קידוש שם שמים כו', והוא מ"ש ויקרא אברם בשם ה' אל עולם כו' שהמשיך גילוי אלקות גדולה בעולם כ"כ עד שנתאהב שם שמים בלב הכל ונמשך רוח התעוררות אהבה ותשוב' אמיתי' לדבקה בה' אחד על ידו כו' וגם נתעורר למעלה חסד ה' לעולם בגשמיות כו', וכמו"כ מלמעלה למטה כמים הפנים אל פנים כו' נתעורר אתעדל"ע באה"ר העליונה מעצמות א"ס ב"ה בבחי' רב חסד שבמדות דא"א כו' בבחי' מקיף על אברהם כנ"ל, וגם הוא נמשך למטה לפעול התפשטות האהבה באברהם גם לבניו אחריו לעולם, וגם ע' אומות נתברכו בו ונק' אב המון כו' ונשיא אלקי' כו' כמו ש"ש נתאהב ע"י אברהם כו' כמו את ה' האמרת כו'.

וא"כ עכ"פ מובן שאהבה האלקי' נטוע ומושרש בישראל מב' טעמים, א' מכחו של אהבה דאברהם שהי' מרכבה למעלה בבחי' או"ח, והב' מכח האהבה האלקי' העליונה שנמשך כמים הפנים אל פנים כו' מלמעלה למטה לאברהם בבחי' פועל יוצא לשלישי שהן הכנים שישמרו דרך הוי' כו' שזהו בחי' או"י, וזהו אהבה דכנ"י בב' מדריגות דאו"ח ואו"י שנטוע ומושרש בירושה מאברהם כו'. וא"כ לכאורה אינו מובן הציווי על האהבה כמו ואהבת את ה' כו' למה הוצרך לציווי זה, דודאי אבות סימן לבנים וניתן גם בבניו כח האהבה דאברהם מלמעלה ומלמטה כנ"ל ושיהא ש"ש מתאהב על ידם במעשיהם ובעבודתם כמו שהי' באברהם כנ"ל. אך הענין יובן ע"פ הנ"ל במעלה יתירה דאה"ר דכה"ג שממשיך אה"ר העצמי' כנשי' מעצמות הא"ס ממש והיינו שמעורר בהם כח העצמות שלהם שיעלו למקורם כעצמות א"ס ממש שא' כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו כו', שאה"ר דאברהם נפסק לפרקים רחוקים גם למעלה, וע"כ אין בכח נשי' מצד ירושתם לאהוב את ה' בפועל יוצא שיומשך פנימי' האה"ר העליונה למטה להיות שם שמים מתאהב למטה וממילא לא יהיו בני' מתאהבים כו', אבל ע"י המעשה דמצות מצד

שיהא שם שמים מתאהב: יומא פו, א. ראה לקמן ע' תעה ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קלה. ושינ. שם כראשית ס"ע רל ואילך.

שו"ה בתשובה — ונק' . . שם שמים: ב: שנק'. ו: ולא נק' . . ב: השם.

ויקרא אברם בשם ה' אל עולם: חיבור שני כתובים ובהשמטת תיבת "שם" לך יג, ד. וירא כא, לג. ראה לקמן ע' שנה. ע' שסא וע' תעה. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע אנה. ושינ.

ונשיא אלקי' . . את ה' האמרת: ח"י שרה כג, ו. תבוא כו, יז.

אבות סימן לבנים . . בבניו [ב: בכנ"י]: ראה כראשית רבא פ"מ, ו.

עצמות כחם במקורם האמיתי שקדשנו במצותיו ממש כנ"ל הוא שאין לו הפסק ושיעור כלל, בין בכחי ההעלאה דאו"ח למעלה בעצמות ממש כנ"ל בהדלקת המנורה, ובין בהמשכת אה"ר כמים הפנים אל פנים בכחי או"י למטה עד אין תכלית, והוא שע"י המצות יתאהב שם שמים בכל הע"ש דק"ג לע"ל ויהופך אל עמים שפה כו' לעבדו כו' ויתאהבו כנ"י בעיני כל הע"ש כמ"ש כל הנותר בציון קדוש יאמר לו ואמר שעתידים צדיקים כו', וזהו ענין הציווי ואהבת כ"פ אור דאו"ח ואו"י כנ"ל באהבה דאברהם, אך לא יהי בגבול ומדה כלל והיינו לפעול פועל יוצא באה"ר העליונה מלמעלה למטה ג"כ בלי גבול, וכן לענין להתאהב ש"ש (שנק' פועל יוצא לשלישי, וכן להתאהב כנ"י דהא בהא תליא, והכל בלי גבול ומדה כלל מטעם הנ"ל במצות שהו בכחי קדושה העצמי ממש שזהו כמו שישראל עלו בעצמות ממש) וזהו שא' בכל נפשך ובכל מאדך דוקא שאין זה הכח בירושה כלל וד"ל).

ונמצא מובן בכל זה שבמצות ואהבת לקיום המצות מצד עצמן שהוא בלי גבול מטעם הנ"ל מזה יומשך כח ועוז גם לאה"ר דאברהם שנטוע בירושה שלא יופסק לעולם, בין מלמטה למעלה בהעלאה דאו"ח דנש"י למעלה כל הדורות ושיהא בכחם שיהא שם שמים מתאהב על ידם ושיהי' חסד ה' בגשמיות לכל העולמות בלי הפסק, ובין מלמעלה למטה שזהו פועל יוצא כמים הפנים אל פנים כו' הנ"ל שיומשך אור אה"ר העליונה בלי הפסק לעולם, כמו אדם שמקשר נפשו באה"ר בחכירו כיונתן בדוד וכה"ג שמקשר לב חבירו אליו באה"ר בלי הפסק לעולם כו', כך למעלה מ"ש אהבתי אתכם אמר ה' וכן באה"ר העליונה לאברהם בכריתת ברית שלא יופסק לעולם וגם לעורר אתעדל"ת מישראל באו"ח לא יופסק לעולם שזהו כח המושך בפועל יוצא מלמעלה למטה בלי גבול. וזהו לאהבה את ה' לעשות בהוי' זה התעוררות אה"ר בכחי פועל יוצא שיומשך למטה פעולת והתפשטות האה"ר העליונה עד שימשיך לב כנש"י אחריו, כענין משכני אחריו נרוצה בלי ביטול

ויהופך אל עמים שפה . . לעבדו: צפני ג, ט.

כל הנותר בציון קדוש יאמר לו: ישעי' ד, ג (ושם: והי' הנשאר בציון והנותר בירושלים. אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישצח. וש"נ. לקמן ע' תקכג).

שעתידים צדיקים: כבא בתרא עה, ב.

ואהבת כ"פ אור: פרי עץ חיים שער (ח) הק"ש פכ"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ס"ע איתקה ואילך. וש"נ. שם שמות ח"א ע' רעט. וש"נ. לקמן ע' שסג. ע' תסב וע' תרח.

שויה ג"כ — וכן . . בלי גבול: ו' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: בלי גבול . . בלי גבול.

בכל נפשך ובכל מאדך: ואתחנן ו, ה (ושם: ובכל).

כיונתן בדוד . . שמקשר [ב] שמושך: שמואל"א יח, א. ג.

אהבתי אתכם אמר ה': מלאכי א, ב.

שויה התעוררות — אה"ר: ב' אהבה.

משכני אחריו נרוצה: שיר השירים א, ד.

לעולם כו', וזהו ע"י אהרן כהן גדול כמ"ש מרחוק ה' נראה לי (נרא"ה אותיות אהרן שנק' שוש' דמטרוניתא להעלותם למהו"ע ית' ממש, שזהו מרחוק דסדכ"ס נראה [ה'] עין בעין כו'), ואהבת עולם אהבתיך בנצחיות דא"ס ממש, ע"כ משכתיך חסד לעורר האה"ר מלמטלמ"ע בלי הפסק לעולם וד"ל (והיינו טעם מ"ד דזכות אבות לא תמו מצד המשכת אה"ר דכה"ג ע"י המצות ששרשם ברוחניות עכ"פ נמשך מאברהם שיצוה לבניו ושמרו דרך הוי' כו', רק שלע"ל יאמרו כי אתה אבינו ואברהם כו' מטעם הנ"ל וד"ל). ועוד יתפרש על כן משכתיך חסד שגם החסד העליון שנמשך בשביל שפע העולמות שיתהוו מאין ליש הוא בשביל ישראל שאה"ע אהבתיך כנ"ל, וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה שכל עיקר סיבת בנין העולמות אינו אלא בבחי' חסד שברצון הפשוט העצמי שחפץ חסד הוא ע"כ עלה ברצונו וחכמתו להאציל ולברוא כו' כמו שמטבע הטוב להטיב כידוע, אך סיבת התעוררות חסד וטוב זה החיצוני למע"ב ולזונם ולפרנסם בחסד כו' הכל נמשך מאה"ע הפנימי שנתעורר תמיד לישראל עם קרובו ששרשם בעצמות הא"ס ממש כמ"ש כי אתה אבינו כו' כנ"ל, וזהו כי אמרתי שעלה ברצונו ומחשבתו שיבנה עולם בחסדו כו', וזהו בראשית בשביל ישראל כו' וכמאמר כשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל כו', והיינו מצד אתעדל"ת דנש"י באהבה שלהם לעורר אתעדל"ע באהבה, שזהו פי' לאהבה את ה' לפעול בהוי' התפשטות האהבה והחסד בפנימי' וחיצוני' כנ"ל וד"ל.

ובכל הנ"ל יוכן הטעם מה שישראל נק' מקדשי שמך, כמו שאומרים בתפילת שבת וינוחו בו כל ישראל מקדשי שמך וכן בתפילת יו"ט וישמחו כך ישראל מקדשי שמך כו', ולמה לא מזכירים האבות שהן הן המרכבה שהיו מקדשי' שמו ית' יותר לעיני כל הגוים כידוע, וגם יש להבין מה שלפעמים א[ו'] ישראל הם מייחדים שמו יתברך פעמיים בכל יום בק"ש

מרחוק ה' נראה לי ירמ" לא, ב.

נרא"ה אותיות אהרן . . שוש' דמטרוניתא . . עין בעין: נסמן לעיל בפיסקא אך הגה' ואהבת עולם אהבתיך . . ע"כ משכתיך חסד: המשך הכתוב מרחוק ה' נראה לי.

דזכות אבות לא תמו: נסמן לעיל בפיסקא ומעתה"י.

שויה הוי' — וד"ל: ניתוסף ע"פ בוך א.

כי אמרתי עולם חסד יבנה . . שחפץ חסד הוא: תהלים פט, ג. מיכה ז, יח.

שמטבע הטוב להטיב: ראה שער היחוד והאמונה פ"ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמג. וש"נ. בראשית בשביל ישראל [ו']: ניתוסף: שנק' ראשית: בראשית א, א וברש"י שם. הנסמן בלקוטי שיחות מקץ

כרך ג ע' 820.

כשם שא"א לעולם בלא רוחות: תענית ג, ב. ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קסז. וש"נ.

שויה את — בהוי': א: בכחי. ב: בחי'.

וישמחו בך [ו']: ניתוסף: כל] ישראל מקדשי שמך: בהשמטת תיבת, כל' מובא בכ"מ ומהם מאמרי אדה"א

ויקרא ח"א ע' קלב. וש"נ. דברים ח"ד ע' אשמה. וש"נ. שמות ח"א ע' ס.

האבות שהן הן המרכבה: נסמן לעיל ע' שדמ הערה ד"ה: דאברהם.

שלפעמים א[ו'] ישראל הם מייחדים שמו: ראה חפלת השחר פיסקא "לפיכך".

שחרית וערבית ומהו ההפרש בין מקדשי שמך למייחדים שמו כו'. והנה לכאורה הרי מבואר למעלה דגם מה שביכולת ישראל לייחד שמו ביחוד'ע בע"ס דאצי' באו"כ מקיפים ופנימים כו' אין זה בא רק מכח הירושה מאברהם שציוה לבניו ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט ואין זה מכח עצמם כלל, וא"כ למה נק' ישראל מקדשי שמו או מייחדים שמו ע"ש עצמם דוקא כו'. אך הנה תחלה יש להבין מהו ההפרש בין מקדשי שמו למייחדים שמו, וידוע דענין מייחדים שמו זהו במצות ק"ש דוקא שבו עיקר מצות היחוד בכיטול ויחוד והתכללות דע"ס בחו"ב ומדות בעצמות המאציל שנק' חכים ולא בחכמה ידיעא עד ולא מכל אינון מדות כלל. וזהו פי' מייחדים שמו דוקא, לפי שידוע דע"ס דאצי' כמו חכים ומבין כו' הן רק בחי' אותיות ושמות של עצמות המאציל, כמו שם ע"ב בחכמה ושם ס"ג בבינה כו' ושם אהי' בכתר ושם הוי' בחכמה כו', ונקרא רזא דשמא קדישא כמ"ש בזהר דעביד מאנא [רברבא] וקרא ב"י גרמ"י חכים כו', כי אוא"ס עצמו [הוא] מושלל מכל ספי' ומדה אפי' בהעלם ונק' סדכ"ס דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל אפי' מחה"ק כו' וכדי שיומשך מקור למציאות אור החכמה דאצי' שיקרא בשם חכים או מבין כו' בבחי' אותיות ושמות דע"ב וס"ג כו' צ"ל ע"י בחי' צמצום גדול שמצמצם אורו העצמי הפשוט בתכלית להיות מקור מיוחד להאציל אור החכמה מאין דחכ' דא"ס שלתבונתו אין מספר כלל שנק' לא בחכמה ידיעא כלל וכן מבין ולא בבינה ידיעא כו', וכמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה שגם בחי' המדות דאצי' נכללים בעצמות המאציל שמדותיו העצמיים הן בחי' א"ס ממש ולא ניכר ונראה במציאות דבר מה כלל, כחסד דא"ס עצמו שלגדולתו אין חקר כלל וכלול בעצמותו ממש וכה"ג בשאר המדות, עד לך ה' הממלכה שזהו בחי' מל' דא"ס מדת ההתנשאות שמצד עצמות א"ס ממש כידוע שכלולה בעצמותו ממש כו'. אך הנה כדי שיצא מבחי' ההעלם לגילוי (כמשל גילוי שלהבת היוצא מן הגחלת וכמו י' כחות הכלולים בנפש עצמה בהעלם גדול שיצאו לגילוי במהות בפ"ע כידוע) זהו ע"י בחי' חפץ חסד הראשון

ק"ש . . . מצות היווד: ראה ספר המצות להרמב"ם מ"ע ב. דרך מצותיך נט, ב.
 חכים ולא בחכמה ידיעא: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, ב.
 שם ע"ב: ראה זהר תרומה קלב, ב. פרדס שער (כא) פרטי השמות פ"ה.
 שם ע"ב בחכמה: ראה עץ חיים שער (ה) טנת"א פ"א ובמפרשים שם. מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' מא ואילך. לקמן ע' תפה.
 ושם ס"ג בבינה: ראה עץ חיים שער הכללים פ"ה. שם שער (ד) אח"פ פ"ג. שם שער (ה) טנת"א פ"א ובמפרשים. שם שער (ח) דרושי הנקודות פ"א. לקמן שם.
 ושם אהי' בכתר: ראה זהר ויקרא יא, א. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רכו.
 ושם הוי' בחכמה: ראה זהר (רע"א מהימנא) פינחס רנה, רע"ב. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' קלה.
 כמ"ש בזהר דעביד מאנא (רברבא): ראה זהר (רע"א מהימנא) בא מב, ב.
 סדכ"ס דלית מחשבה תפיסא: זהר יתרו פט, א. תרומה קמו, ב. תקוני זהר בהקדמה יז, א.
 לך הוי' הגדולה והגבורה . . . לך ה' הממלכה: דברי הימים א כט, יא.

הכללי שזהו מטבע הטוב להיטיב שמחמת זה יצא ההעלם לגילוי להיות מקור להשתלשלות דאבי"ע, והיינו כי אמרתי עולם גם עולם הנאצל חסד יבנה כו'. והנה אחד ה" אברהם שה" מרכבה לפנימי' רב חסד דעצמות המאציל הנ"ל בדביקות האה"ר שלו כנ"ל ועי"ז יצא לגילוי מן ההעלם דעצמות המאציל שיאיר בע"ס דאצ"י מבחי' פנימי' האור דעצמות א"ס ולייחד אותם בהתכללות אחדות אמיתי (כמו שם מ"ה מלגאו דאיהו ארח כל האצ"י כו') וכמ"ש אנת הוא דמייחד לון ומקשר לון כו' (וכמ"ש בפ' לך לך באריכות בפ"י אברם בחי' ח"ס כו'), וע"כ ה" בכח העובדות שלו לעשות יחו"ע בע"ס דאצ"י בקו הימין ויצחק בקו השמאל ויעקב בקו האמצעי כידוע ש"רש ענין סיפור תולדות האבות בספר בראשית שנק' ספר הישר, ולא עוד אלא שהוריש כח זה לבניו ושמרו דרך הוי' לעשות יחו"ע באצ"י ע"י המצות כמו שקיים אברהם כל המצות חוקותי כו' בבחי' הרוחניות למעלה באצ"י כידוע, והיינו ענין יחו"ע הנ"ל באורות דע"ס שנכללים בעצמות המאציל ביחוד גמור, ועי"ז נמשך מן ההעלם לגילוי בפרטי' כנ"ל.

אך א"כ למה נק' ישראל דוקא מייחדים שמו מצד עצמם אחר שכבר ניתן להם כח זה בירושה כנ"ל, ואם מצד מצות ק"ש שניתן לישראל דוקא וכאמרו שמע ישראל ה' אלקינו כו' שבזה עיקר היחו"ע דע"ס כנ"ל, הרי ודאי אברהם קיים מצות ק"ש ג"כ והרבה ביחו"ע זה יותר במעלה עליונה וגבוהה אחר שע"י אה"ר דאברהם נתעורר בחי' חפץ חסד העצמי ממש כנ"ל וה" מרכבה ממש באה"ר שלו עד שמכחו מקבלים ישראל כנ"ל. אמנם הענין הוא, דבאמת ישראל נק' מייחדים שמו פעמיים בק"ש שלא ה" כזה באבות, והטעם כי מצות ק"ש נצטוו ישראל מפי משה שא' שמע ישראל דוקא ה' אלקינו דוקא ה' אחד. והענין הוא שהרי א' באבות ושמי הוי' לא נודעתי להם והיינו בחי' שמו העצמי והפנימי שבו מלובש כל עצמות ופנימי' דאוא"ס ממש שלא נודע כלל לאבות אע"פ שנראה להם באל שדי וגם בשם הוי' כו',

כי אמרתי גם עולם הנאצל חסד יבנה: ראה גם מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' ריד. אחד ה" אברהם . . . רב [ב': ליתא. ו' חכ' רב]: לשון הכתוב יחזקאל לג, כד. שם מ"ה מלגאו דאיהו ארח כל האצ"י: ראה תקוני זהר בהקדמה יו, א. הדרת מלך שם (ע' קיב). אדה"א בסידורו סדר מנחת ערב שבת. אנת הוא דמייחד לון ומקשר לון: ראה תקוני זהר שם. וכמ"ש בפ' לך לך באריכות: תורת חיים לך פ, א ואילך. בס' בראשית שנק' ספר הישר: יהושע י, יג. עבודה זרה כה, א. ראה גם מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' סח. ושי"ג.

שקיים אברהם כל המצות . . . בחי' הרוחניות: נסמן לעיל פיסקא ,אך הנה עדיין. שמע ישראל ה' אלקינו . . . והרבה ביחו"ע זה [ב': ביחו"ע זה והרבה]: ואתחננו ו, ד. ושמי הוי' לא נודעתי להם: וארא ו, ג. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' קעט. ושי"ג שמות ח"א ע' רנו. ושי"ג. בהערה הבאה. לקמן ע' תלא ואילך. שנראה להם באל [ב': בשם] שדי . . . בשם הוי': וארא שם. לך יב, ז. ראה מאמרי אדה"א שמות שם ע' כט. ושי"ג. וע' לד ואילך.

והענין הוא דאע"פ שע"י אה"ר דאברהם ומצות שלו ברוחניות עשה יחוי"ע בע"ס בעצמות המאציל בעלי וירידה, אבל לא נמשך התגלות אור העליון הזה למטה בכי"ע כמו שהוא למעלה ממש מצד הפסק המסך שבין אצ"י לבריאה ומבריאה ליצירה כו', ואע"פ שהמשיך אברהם גילוי אור האצ"י גם בעולם העשי בנפשות שעשה בחרן כו' וכמ"ש ויקרא אברם בשם ה' אל עולם ובפרט ע"י עובדות שלו במצות הרוחני' כנ"ל, אך כ"ז הי' רק בשם שדי או שם אד' שהוא בחי' מל' דאצ"י שהוא בחי' ממלא כ"ע כידוע, שאע"פ שהמשיך מהעלם דע"ס לגילוי כנ"ל אין שלימות דחוי"ע זה רק ע"י המצות שלמטה בגשמיות דוקא שנק' מצות הוי' ממש, שזהו ענין שמי הוי' העצמי' כו' כנ"ל וד"ל. והטעם הוא כי צדקה ומשפט דרוחני' דע"ס דאצ"י נמשך בקו המדה מעצמות המאציל אחר צמצום הראשון כנ"ל בענין חכים ולא כו', אבל אור העצמות דא"ס ממש כמו שהוא באמיתתו למעלה גם מ"ס הגנוזות וכולים בעצמו' אינו שורה רק בבחי' יחוד והתכללות דע"ס שבעצמות שהוא ע"י בחי' שם מ"ה שנק' שם הוי' העצמי' שמתלבש בכל מצוה בפרט, והיינו עיקר ענין קדושה העצמי' שבמצות בפ"מ דוקא שמוזה יהי' העוה"ב כנ"ל, והיינו יחוד ברכה וקדושה שבמצות שלמעלה מיחוי"ע הרוחני' דאצ"י שאינו רק גילוי ההעלם בפרט, כמו במצות הרוחני' דאברהם אע"פ ששרשו בחפץ חסד העצמי גם הוא רק בחי' החיצוני' דשם הוי' העצמי' שבתו"מ רק בשביל מע"ב וכה"ג, ואין זה רק במצות בפ"מ בגשמיות שז"ש אשר קדשנו במצותיו ממש ששם מעלה ומטה שוין ממש כנ"ל וד"ל.

(ובזה יובן ג"כ במצות ק"ש דישראל דוקא שהוא הכולל כל המצות כידוע שנק' מייחדים שמו העצמי דוקא שלא נודע לאבות כנ"ל, וז"ש שמע ישראל דוקא לפי ששרש נשיי בעצמות המחזיק כמ"ש כי אתה אבינו שלמעלה משרש האבות כנ"ל, ונמשך להם כח ועוז היחוי"ע הזה שזה אח"ד אי"ח ז' רקיעים וארץ מעלה ומטה וד' רוחות העולם שיומשך מלמעלה מבחי' מקום דו"ק דאצ"י בכי"ע והיינו כמו שהוא במקומו העצמי, כמ"ש הנה מקום אתי כמאמר הוא מקומו ש"ע בו"ק דאצ"י ואין העולם מקומו אפי' עולם

הפסק המסך שבין אצ"י לבריאה: ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתפא.
 ויקרא אברם בשם ה' אל עולם: נסמן לעיל בפיסקא, ובכ"ז יובן.
 בשם שדי . . . בחי' מל': ראה פרדס שער (כ) השמות פ"ה. פ"ג. שער (כג) ערכי הכינויים מערכת אל.
 קהלת יעקב מערכת שדי בשם השליה בלק (שסב סע"א) בהגה.
 שם אד' שהוא בחי' מל': ראה זהר ויקרא י"א. א. פרדס שער (כ) השמות שם פ"ג. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' קצו.
 יחוד ברכה וקדושה: ראה לקמן ע' תיג ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ס"ע איתקטז ואילך. וש"נ שו"ה שלמעלה — שזה: א"ב: דקו"ח שזה. א': דוקא ולזה.
 אח"ד . . . ד' רקיעים . . . העולם: ראה שולחן ערוך אדה"ז הל' ק"ש סס"א. ס"ו.
 הנה מקום אתי . . . הוא מקומו ש"ע: תשא לג, כא. ראה בראשית רבא פס"ח, ט. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קסז בהערה.
 שו"ה אתי — כמאמר . . . ואין: כו' אין.

הנאצל גם במקורו בטה"ע וטה"ת במקיף דע"ס דאצי' כמו שהי"ס בהעלם (כענין שא' דגליף גליפו בטהירו עילאה שזוהו מה ששיער בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל כידוע), דגם שה"ש לא יכללוהו כו', דגם ע"ס שבעצמות ממש אינו רק צמצום עצמותו ממש כנ"ל, רק בשם הוי' דמצות שהוא פנימי רצה"ע ותענוג העצמי ממש שם שורה כל בחי' פנימי העצמות דא"ס וכמ"ש רחבה מצותך מאד כו' (והיינו שא' דהוי' זה עצמו הוא אלקינו דוקא ולא נודעתי גם לאבות, והוא מה שנקראו ישראל מקדשי שמך העצמי בקדושת העצמי דא"ס ממש כנ"ל (כמשי"ת). וזהו הוי' אלקינו הוי' אחד בבחי' יחוד והתכללות דו"ק מעלה ומטה מזרח כו' בז' רקיעים וארץ מאלופו ש"ע, והוא מ"ש תמליכהו בשמים וארץ וד"ר העולם שהכוונה הוא להיות ו"ק הללו בטילים ונכללי' במל' דא"ס שנק' מלך העולם בכלל, והוא בחי' שם מ"ה דהוי' העצמי שלמעלה מע"ס לגמרי הוא שיוורד ונמשך ביריד' ממקומו העצמי להיות אלופו של עולם, ואע"פ שאין העולם מקומו כלל, אבל בבחי' מקיף דמל' תמליכהו בשמים כו', וזהו א' דאחד כידוע, והיינו אחר בחי' העלא' וכיטול דע"ס בעצמות א"ס ממש ע"י ישראל דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

(ו**נמצא** שישראל נקראי' מייחדים שמו העצמי שלפני הצמצום באורות דע"ס גם בהעלם ששם אמר לפני אחד מה אתה סופר כו' כב' אופנים, א' בבחי' היחוד והתכללו' דע"ס, והוא חו"ב ומדות דו"ק כו' בעצמות ממש מלמטה למעלה שלא הי' יחו"ע כזה גם באבות (שזוהו יחוד דאנת הוא חד ולא בחושבן י"ס כלל כו'), והב' ירידת אור העצמות דא"ס להיות בבחי' אלופו של עולם מן ההעלם דמקיף דו"ק מעלה ומטה כו' לחבר עומ"ר בעומ"ת יחד כו' כמ"ש בשמים ממעל ועל הארץ כו', שלא הי' זה גם באברהם שקרא בשם ה' אל עולם זהו בחי' אל שדי שאמר לעולמו די במאמר קו המדה בין לפני האצי' [ש]אחר הצמצום שאין זה אור העצמות ממש בין בירידת האור דאצי' כבי"ע שאין האור למטה כמו למעלה ממש

שו"ה הנאצל — שהי"ס: ב: שה"ש — שהם שם.

דגליף גליפו . . ששיער בעצמו בכח: זהר בראשית טו, א. ראה מאמרי אדה"י דברים ח"א ע' כה וע' קלב. ושי"נ. בראשית ע' טו. ושי"נ. שמות ח"א ע' רמד. שה"ש לא יכללוהו: דברי הימים ב' ו, ית. מלכים א' ח, כז. ראה הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' קנה. שמות ח"א ע' קסו.

רחבה מצותך מאד: תהלים קיט, צו.

תמליכהו בשמים וארץ: ראה זהר (רע"א מהימנא) פינחס רכג, ב. עקב ערב, א. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' לד.

לפני אחד מה אתה סופר: ספר יצירה פ"א מ"ו. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקסג.

דאנת הוא חד ולא בחושבן: תקוני זהר בהקדמה יז, א.

בשמים ממעל ועל הארץ . . באברהם שקרא בשם ה' אל עולם: ואתחנן ד, לט. וירא כא, לג.

אל שדי שאמר לעולמו די: לך יז, א. חגיגה יב, א. זהר כמדבר קיט, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ס"ע כד ואילך.

שו"ה במאמר — העצמות: אב: המאציל.

כנ"ל, וע"כ גם שקיים מצות ק"ש והמליכו בשמים כו' אין בזה גילוי אור העצמות דא"ס למטה כמו למעלה ממש בשוה, רק ע"י מצות ק"ש דישאל שנק' מייחדים שמו העצמי ממש כנ"ל וד"ל.

וזהו ג"כ הטעם שישראל נקראי' מקדשי שמך, וההפרש בין מייחדים שמו למקדשים שמו זהו ההפרש בין מצות ק"ש שהוא ביחוד שמו העצמי דהיינו הוי' אחד כמו שהוא באחדות הפשוטה שבעצמות א"ס דוקא למעלה כך נמשך למטה בו"ק דשמים וארץ כו', שזהו בחי' סובב כ"ע הכללי [ד]שם הוי' שבפנימי' ועצמי' א"ס ב"ה שמתלבש ביחוד'ע זה דק"ש ע"י ישראל באמרם ה' אחד שתמליכהו בשמים כו', והוא הכולל כל המצות שמלוּבש בהן שם הוי' זהו נק' מצות הוי' כנ"ל, אך במצות שנעשו למטה בדברים גשמיים הוא שנק' קידוש השם, והוא בחי' קידוש שם העצם דשם הוי' שאמר ושמי הוי' כו' שקדשנו בקדושת העצמות דשם הוי' למטה כמו שהמצות למעלה כמה"ע ית' ממש כנ"ל, כמו במצות תפילין א' וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך שזהו תפילין שבראש, וכה"ג ככל מצוה בעשותה יש בה שם הוי' העצמי שהרי נק' מצות [הוי'] כו', ולעיל יהי' במצוה עצמה גילוי אור העצמות ממש דשכר מצוה מצוה שלמעלה מן השכר שלה שהוא העדן כו' כמ"ש במ"א, וזהו שנק' מקדשי שמך העצמי למטה כמו שהוא [למעלה] קדוש בעצמותו ממש, שלמעלה מקדוש דמלאכים שאומרים קדוש הוי' צבאות שאין זה רק בבחי' הקדוש' מן העולמות בלבד שקדוש' ומובדל בערך מן השגת הנבראים ואין זה ערך כלל לבחי' הקדושה העצמי' הנ"ל שקדוש מצד עצמו דוקא שהוא רק במצותיו העליונים כו' (וכמ"ש בפ' קדושים ע"פ קדושים תהיו כו'). ומה שאומרי' בשבת ויו"ט דוקא שישראל הן מקדשי שמך, לפי שבשבת יש עליית העולמות למקורם באין דח"ע שנק' קדש העליון וקדש זה נתקדש מקדושת העצמות כמ"ש ויקדש אותו (שהוא יום שכולו שבת דעוה"ב שנק' מנוחה העצמי' כמ"ש במ"א), ע"כ אומרים וינוחו בו ישראל מקדשי שמך העצמי שיתגלה בעוה"ב, וכן ביו"ט להיותם ג' מועדי

וראו כל עמי הארץ . . . תפילין שבראש: תבא כה, י. ברכות ו, א. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשד ואילך.

נק' מצות (הוי'): ראה לקמן פיסקא אך עדיין, וש"נ.

דשכר מצוה מצוה: נסמן לעיל ע' שכ.

דמלאכים שאומרים קדוש הוי' צבאות: ישע"י ו, ג.

וכמ"ש בפ' קדושים ע"פ קדושים תהיו: ראה ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' עז. לקמן ע' תצד.

שבשבת יש עליית העולמות: ראה עץ חיים שער (מ) פנימיות וחיצוניות דרוש ג. ת. טו. מאמרי אדה"א

ויקרא ח"ב ע' תקסו וע' תשסה. וש"נ. לקמן ע' תרסז.

ויקדש אותו . . . יום שכולו שבת: בראשית ב, ג. סוף תמיד. ראה מכילתא תשא לא, יג. מאמרי אדה"א

ויקרא שם ע' תקסז. לקמן ע' תיב.

ג' מועדי הוי' . . . חגיגת: ראה סידור שחרית לד, א. לו, סע"א ואילך. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אקו.

וש"נ.

הוי' הכוללים כל המצות נגד ג' קוין דאצי' בחי' חג"ת, שאז שמחה עליונה ישמחו ישראל בעצמות א"ס ב"ה ממש ע"י שמחה ש"מ, שז"ש וישמחו בך דוקא מקדשי שמך, והיינו בחי' מקיף דתענוג הפשוט שבמצות בכללו וד"ל (ועוד עיקר ענין הקדושה העליונה הוא לגבי הרחוקים כמו שיתקדש שם שמים בעיני הגוים (וכמו שאמר גבי מי מריבה. על אשר לא א' לסלע להקדישני לעיני בניי כו'), והוא מצות מס"נ על קדושת השם ברבים בפ"מ לעיני הגוים ולעיני כל ישראל, ועז"א ונקדשתי כו' שכולל רמ"ח מ"ע בפנימי' הקדושה העליונה ובמצות קדה"ש שעולה בקדושה העצמי' ממש שלמעלה מקדושת המלאכים וכל קדושה שלמעלה כידוע, וכמו"כ יש מדריגה זו גם בקדושת הגוף גם בדברים המותרים, כמו קדש עצמך במותר לך, כמו במשגל ומאכל וכל תענוגים גשמיים שמתפרש מהם נק' קדוש, כמו קדושים תהיו מובדלים מן העריות (וכמ"ש בפ' קדושים). ומטעם זה נק' ישראל קדושים אשר בארץ כו' כמו שקדושי' בקדוש' העצמי' ממש במעשה המצות שקדשנו במצותיו ממש כנ"ל, דהכל א', לפי שהקדושה בדבר המותר למטה דוקא יתחבר בקדושה העליונה שמחבר מעלה ומטה כא' וד"ל). וזהו שישאל נק' מקדשי שמך ברבים (כמו שעמדו בנסיון ליהרג על קדושת השם כמה דורות כו', ומס"נ על קדה"ש הוא לשם הוי' העצמי' דוקא כמו אליך הוי' נפשי אשא, וכידוע בענין יו"ד הרוגי מלוכה, וכמ"ש ר"ע מתי יבא לידי כו', שבמצות מס"נ בגוף בפ"מ נק' קדה"ש יותר ממס"נ של הנשמה באה"ר בתענוגים כאבות וכה"ג וד"ל). וזהו פי' לאהבה את ה' פועל יוצא להמשיך אה"ר לישראל מקדושתו העצמי', והיינו לפי שש"ש מתקדש ומתאהב על ידם [ברבים ולרחוקים דוקא], ובזה יתרון מעלת ישראל מקדשי שמך ג"כ על קדושת [שם] דאבות אע"פ שהי' ברוחניות בתכלית השלימות, כי קדושת שם הוי' העצמי' הוא למטה דוקא בקדוש' דמצות בגשמיות בסומ"ר כנ"ל וד"ל (ויובן מזה ג"כ בבחי' החסד העליון שממנו סיבת הגילוי מן ההעלם למעלה

שומר גבי מי מריבה . . . להקדישני לעיני בניי חוקת כ, יב.
מצות מס"נ . . . ונקדשתי: אמור כב, לב. ראה ספר המצות להרמב"ם מ"ע ט. מאמרי אדה"א מארז"ל ע' מו.
לקוטי שיחות אמור כרך יב ע' 212.
קדש עצמך במותר לך: ספרי ראה יד, כא. יבמות כ, א. ראה תניא ספכ"ז וספ"ל. מאמרי אדה"א שמות
ח"א ע' ה. ושי"נ.
קדושים תהיו מובדלים מן העריות . . . בפ' קדושים [אבד"ט: בפ' משפטים(1)]: ראה רשי' קדושים יט, ב.
לקמן ע' תקצו. מאמרי אדה"א ויקרא שם ע' תקסד. ושי"נ.
קדושים אשר בארץ: ראה תהלים טז, ג.
אליך הוי' נפשי אשא: תהלים כה, א.
בענין יו"ד הרוגי מלוכה: ראה מאמרי אדה"א בראשית ס"ע שנה ואילך. ושי"נ.
וכמ"ש ר"ע מתי יבא לידי: ברכות סא, ב.
מס"נ בגוף . . . יוחד ממס"נ של הנשמה: ראה לקמן ע' תצוה. מאמרי אדה"א בראשית ע' שפח. ושי"נ. שמות
ח"א ע' רסב.

להיות בנין כל העולמות כנ"ל במ"ש כי אמרתי כו', גם זה ע"י ישראל דוקא מטעם הנ"ל שהו מייחדים ומקדשים שמו העצמי דוקא).

והנה ע"ד הנ"ל בהפרש שבין מייחדים שמו למקדשים שמו העצמי שהוא ענין ההפרש [בין] מצות ק"ש לשאר המצות, כך יובן זה בדרך כלל בענין ב"פ דק"ש ובפ' ראשונה דק"ש עצמה. דהנה ארז"ל למה קדמה פ' שמע לזה"י אם שמוע כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחילה ואח"כ עול מצות, שזהו יחוד שמו העצמי בקבלת [עו]מ"ש להמליכו בשמים וארץ כו' כנ"ל, ובפ' והי' מקבל עליו עול מצות להמשיך בחי' קדוש' עליונה מבחי' קדוש' העצמות דא"ס במצות שנק' קידוש שם העצמי כנ"ל, והוא מ"ש בפ' והא"ש כו' לאהבה את ה' כו' ולעבדו בכל לבבכם, פי' עבודה זו היינו עבודת מעשה המצות בפ"מ להמשיך קדושה עליונה למטה בדברים גשמיים דוקא דנתאוה להיות לו דירה בתחתונים דוקא כנ"ל במ"ש ונקדשתי כו', וכל עבודה היינו באוי"ר דוקא, כידוע דהאהבה שבלב שרש למעשה הטוב במ"ע והיראה האלקי' שבלב שרש לסומ"ר בל"ת, ועבודה זו נק' עבודה שבלב דוקא להוליד מזה המעשה בפועל דוקא ואם לא יולד באוי"ר זו שום דבר למעשה בין בסו"מ בין בעש"ט אינה עולה עבודה זו למעלה כלל כו', ואע"פ שמתפעל בלבו באוי"ר באמת לפי שעה שהכין לבבו ודעתו בעת התפילה, אם אח"כ מיד פונה לעסקיו ולא נשאר רושם מאוי"ר זו למעשה כל היום לא יעלו לרצון למעלה כלל. וזה דבר פלא לכאורה, דהלא מצות אוי"ר בק"ש מצוה מיוחדת בפ"ע לבד בחי' המעשה שמסתעף מהם, וכמו שציוה בפ' שמע ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך כו' שמשמע בפ"י שמצוה זו היא על עצם האהבה האלקי' מצד עצמה ג"כ שיאהוב את ה' בכל לבו שהוא בחי' המשכת הלב ודביקותו בה' אחד באמת לאמיתו גם אם לא יצא מזה לענין מעשה (וכאהבה רבה דאברהם אף שלא קיים כל המצות בגשמיות).

אך ענין הוא דהיינו ההפרש בין פ"א לפ"ב, דכפ' שמע במצות ואהבת זהו על אהבה האלקי' מצד עצמה, כמ"ש בכל נפשך למס"נ באחד, כמאמר אפי' נוטל את נפשך, ויש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו ע"ז א' ובכל

שורה להיות — כנ"ל [אב: ליתא] במ"ש [אב: כמ"ש] כי אמרתי: ראה לעיל פיסקא, ונמצא מובן.

שורה והנה: מכאן מתחיל בוך ב.

למה קדמה פ' שמע: ברכות יג, א.

דנתאוה להיות לו דירה בתחתונים: ראה תניא רפלי' ובהנסמן בליקוט פירושים לשם.

דהאהבה שבלב שרש . . . במ"ע והיראה . . . בל"ת: ראה תניא פ"ד. מאמרי אדה"א כראשית ע' עה. וש"נ.

ואהבת . . . בכל לבבך: ואתחנן ו, ה.

אפי' נוטל את נפשך: ראה ספרי ואתחנן ו, ה. משנה ברכות נד, א.

שגופו חביב עליו מממונו: ו' שממונו חביב עליו מגופו.

ובכל מאדך: ראה ספרי וברכות שם וסא, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרלג. דברים ח"ב ע' תל

ואילך. לקמן ע' תסח.

מאדך כידוע, והוא מצות יחוד ומצות קידוש השם בהתכללות הנפש למעלה (כנ"ל בפ"י קדה"ש ברבים כו'), אך בפ' והי' עיקר הענין במ"ש לאהבה את ה' לא מצד עצם האהבה בלבד שהרי כבר נצטווה בה אלא זהו בשביל העבודה שבלב, והוא מה שנולד אהבה לענין מעשה דוקא כנ"ל. וז"ש לאה' את ה' אלקיכם ולעבדו בכל כו' דאה' זו עיקר המכוון בה לעבדו שיסתעף ממנה העבודה שזהו שנק' עבודה שבלב שבאה למעשה דוקא כנ"ל. ואע"פ שא' לאהבה את ה' ולעבדו דמשמע שב' דברים הן וב' מצות חלוקות הן לאהבה ולעבדו, באמת הכל א' דעבודה זו תלוי' באהב' זו שבלב. וז"ש בכל לבבכם ובכל נפשכם וקאי על האהבה ועל העבודה ששניהם יחד יהיו באמיתית נקודת הרצון שבלב בכל לב ונפש למעשה דוקא (וע"כ לא הזכיר בכל מאדכם כמ"ש כמ"א, לפי שבפ' זו מדבר בבחי' המשכת גילוי אלקות במצות בכלים מכלים שונים דוקא, והיינו ענין ע"ב תיבות מוהי' עד ושמ[תם] את שהוא בחי' שם ע"ב דחסד גימט' ע"ב, והן ע"ב גשרים כידוע ומבואר במ"א (ונדפס בסידור) שזהו בחי' התלבשות אור הגבו' בכלי החסד, אבל בפ' שמע זהו בחי' שם מ"ב שהן מ"ב תיבות מואהבת עד ובשעריך, שזהו בחי' כלי הגבו' דשם מ"ב שמאיר בו אור החסד דאהבה האלקי', כי האותיות בחי' כלי ושם לאור הגנוז בהן). ושרש הענין בזה יובן ע"פ הנ"ל בפ"י ואהבת שזהו ענין פועל יוצא לשני ולשלישי כנ"ל, כענין משכני אחריך כו', וכענין שיהא שם שמים מתאהב על ירך כו' כנ"ל, דודאי באתעדלית נעשה אתעדלית ע כמים הפנים אל פנים ממש.

והנה מבואר למעלה בירושה דאהבה דאברהם לבניו לשמור דרך הוי' במצות בפ"מ למעשה ובאהבה דאוי"ח ואשר נתאהב ש"ש על ידו בנשמות הגרים נפסק, אבל מה שש"ש מתאהב על ידו בישראל לא נפסק ע"ז א"צ ציווי דואהבת כלל גם באהבה שנמשך מלמעלה למטה לפעול התעוררות אהבה בכנ"י כל הדורות ושיהא ש"ש מתאהב על ידם ושיהיו נאהבים כו', אך בציווי הזה בק"ש הוא בא בבחי' בלי גבול ומדה כלל, שזהו ע"י מקיף דאה"ר העצמי דע"י כה"ג כנ"ל בין בהעלאה דאוי"ח ובין בירידה והמשכה דאוי"ל למטה בב' עניני' דאהבה העליונה לעורר לכנ"י בלי גבול כלל, וכענין שיהא ש"ש מתאהב כו' שזהו דוקא ע"י המצות בפ"מ דוקא לפי ששרשם בקדוש' העצמי' ממש כנ"ל באריכות. ובזה יובן ג"כ ענין ההפרש

לא הזכיר בכל מאדכם: ראה סידור שער הק"ש ע"ד, ב ואילך. ספר המאמרים תקט"ח ח"א ע' תקיד ומקבילו בלקוטי תורה בהעלותך לו, ד.
 ע"ב תיבות . . . ונדפס בסידור: ראה שער הק"ש שם ע"ג, ג ואילך. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תשח ואילך ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רעז. וש"נ.
 משכני אחריך: שיר השירים א, ד.
 באתעדלית נעשה אתעדלית: ראה זהר לך פח, א. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' רל.
 כמים הפנים אל פנים: ע"פ משלי כז, יט.

בין פ' שמע לפ' והי' בכלל, דבחי' אה"ר דאו"ח בלי שיעור למעלה למס"ג באחי"פ ממש זהו בפ' שמע ונמשך מזה פועל יוצא בפעולת והמשכת אה"ר העליונה בלב כנ"י למטה כב' דברים הנ"ל, והיינו מ"ש בפ' והי' לאהבה בה[א] בחי' פועל יוצא למטה, שזהו ענין לעבדו במצות בפ"מ שבזה נמשך קדושת העצמו' למטה, והוא מה שיהא ש"ש מתאהב למטה לזכר בירורים מע"ש דק"נ כו' (ומפני שכח זה עצמו לאהבה את ה' שיהא ש"ש כו' בא ע"י המצות דוקא מטעם הנ"ל, ע"כ אמר והי' אם כו' כדי לאהבה בפועל יוצא כו', והסימן לזה היינו מה שיצוה ה' את הברכה בגשמיות בא' ונתתי מטר ארצכם כו', אע"פ דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, זהו מצד עצם המצוה עצמה ששרשה בתענוג הפשוט העצמי דעוה"ב כידוע, אבל פירותיהן אוכלים בעוה"ז ע"י מצות אוי"ר שלמעשה דוקא, לפי שבזה לא יובדל ברכה הרוחני' מן ברכה הגשמי', כמו שהי' באבות שהטעימן מעין העוה"ב ממש ברוחניות וגשמיות כא' ממש לפי שהי' ש"ש מתאהב על ידם למטה כמ"ש ויקרא אברם בשם הוי' כו', לפי שנעוץ תחילתו בסופן דוקא כידוע וד"ל) (וזהו ענין יב"ק יחוד ברכה [ו]קד[ו]שה, יחוד באהבה דואהבת בעצם דאו"ח, וברכה בשם הוי' עד שיהא שם שמים מתאהב ויבא הברכה מרוחניות לגשמיות, שזהו ברכת שם הוי' למטה כמו למעלה, ומזה נמשך הקדוש' במצות שיהא קדוש למטה כמו למעלה, שזהו מקדשי שמך כנ"ל שהוא באוי"ר שלמעשה דוקא כמ"ש ומעשה ידינו כוננהו, שמהו דוקא יבא העוה"ב, ולפי שנעוץ סוב"ת דוקא ע"כ ע"י מעשה המצות באוי"ר פשוטים רק לענין מעשה בלבד (כמו דורות האחרונים האלה כידוע) וכמבואר למעלה שבמעשה המצות מצד עצמן דוקא נמשך מקדושת העצמות ממש להיות יחוד עליון [ו]אוי"ר בלי גבול באוי"ח ואוי"ב כנ"י בלי הפסק לעולם וד"ל (וזהו שא' ואלה דברי דוד האחרונים מכלל דאיכא ראשונים דהיינו אוי"ר שבחו"ב שיש לו הפסק לפרקים, כמ"ש כי אברהם לא ידענו כו' כי ההרים ימושו, ויש מ"ד דזכות אבות תמו כו', אבל כי אתה אבינו מצד העצמות ממש שאין לו הפסק כלל, וזהו ע"י מצות

ונתתי מטר ארצכם: עקב יא, יד.

דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא . . . אבל פירותיהן אוכלים: נסמן לעיל ע' שטז.

באבות שהטעימן מעין העוה"ב: ראה כבא בתרא טז, סעי"ב ואילך.

ויקרא אברם בשם הוי': נסמן לעיל בפיסקא ,ובכ"ז יוב"י.

שנעוץ תחילתו בסופן: ראה ספר יצירה פ"א מ"ז. לקמן ע' תכה.

יב"ק יחוד ברכה (ו)קד(ו)שה: נסמן לעיל בפיסקא ,אך איכ"י.

ש"ה יחוד — דאוי"ח: ב"י: באור ישר ואור חזר.

ומעשה ידינו כוננהו: תהלים צ, יז.

ואלה דברי דוד האחרונים: שמואל"ב כג, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' יט. וש"נ.

כי אברהם לא ידענו . . . כי ההרים ימושו: ישעי' סג, טז. שם נד, י.

דזכות אבות תמו: ראה לעיל פיסקא ,ומעתה הנה יוב"י. וש"נ.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.

בעומ"ש באו"ר פשוטים שלמעשה לבד, וזהו ואלה כו' נאום דוד כו' הקים
עול עולה של תו"מ דוקא, והוא בחי' כתר ש"ט דמשיח שנאמר בו וגבה
מאוד כידוע וד"ל).

והנה כמו שמבואר למעלה בענין ב"פ דק"ש בדרך כללות, כך יובן ג"כ
בדרך פרט ב"פ שמע וגם ב"פ והי', אלא שב"פ שמע מדבר מלמעלה
למטה בבחי' הירידה וההמשכה דאו"י בכלל כמו שיו"ד ונמשך מן המשפיע
אל המקבל בהיותו מצוה למקבל לעשות בא' ואהבת ודברת בם וקשרתם כו',
וב"פ והי' מדבר מלמטה למעלה בבחי' ההעלאה דאו"ח מן המקבל אל
המשפיע והוא בא' והי' אם שמוע תשמעו כו' שתשמעו לעשות מצותי לאהבה
ולעבדו כו' עד ושמתם את דברי כו' וקשרתם ולמדתם כו'. אך בסדר
הדברים שמצוה לכנ"י הגם שהן מצות מיוחדות מבוארים בסגנון א' ב"פ
שמע וב"פ והי' זולת מצות היחוד באחד הפשוט בפסוק שמע כו', והן מצות
האהבה בא' ואהבת בכל כו' ומצות ת"ת בעצמו בא' והיו הדברים כו' וגם
ושנתם לבניך ודברת בם (וכן ב"פ והי' ושמתם את דברי אלה על לבבכם
כו') ואח"כ מצות תפילין וקשרתם לאות כו' עד מצות מזוזה בא' וכתבתם על
מזוזות כו', וכ"ז בבחי' או"י מלמעלה למטה, רק ב"פ והי' מתחיל מבחי'
המעשה שהוא מ"ש אם שמוע תשמעו אל מצותי כו', ואח"כ מצות האהבה
לאהבה כו' ולעבדו כו' שהן או"י שלמעשה דוקא כנ"ל, ואח"כ מפרש
הברכה והקללה שתלוי' במעשה הטו"ר באמרו ונתתי כו' השמרו לכם כו'
וסרתם כו' וחרה אף כו' (מטעם הנ"ל), ואח"כ אמר ושמתם את דברי כו',
שזהו מצד התעוררות המקבל כאשר ישימו על לבבם לקבלת התו"מ מלמטה
למעלה (וב"פ שמע א' והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום שזהו בחי'
ההמשכה והירידה דבחי' או"י מן המשפיע אל המקבל שהיו יהי' הדברים
האלה אשר אנכי ממש מצוך על לבבך ממילא כמו ודברי אשר שמתו כפ"ך),
ואח"כ וקשרתם אותם כו' ואח"כ ולמדתם את בניכם לדבר בם כו' עד
וכתבתם על מזוזות כו', וב"פ שמע הזכיר מצות ת"ת ושנתם ודברת בם
קודם מצות תפילין, וכ"ז אינו רק מטעם כלל הפרש בין בחי' ההמשכה
דאו"י מלמעלה למטה בבחי' החסד דמשפיע למקבל ובין בחי' ההעלאה
דאו"ח דמקבל אל המשפיע כנ"ל וד"ל (וכידוע דקדש והי' הן בבחי' חו"ב
ושמע והי' אם שמוע בחו"ג, הגם דפ' שמע הרי אור החסד מאיר בכלי

הקים עול עולה של תו"מ: ראה במדבר רבא פי"ח, כא. מאמרי אדה"א בראשית ע' תב. ושי"ג. שמות ח"א
ע' שה.

כתר ש"ט דמשיח . . . וגבה מאד: ישעי' נב, יג. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' לה. ושי"ג. שמות ח"א ע'
שה.

ודברי אשר שמתו כפ"ך: ישעי' נט, כא.

קדש והי' . . . חו"ב . . . ושמע והי' . . . בחו"ג: ראה זהר (רע"א מוהמנא) בא מג, ב. הנסמן במאמרי אדה"א
דברים ח"ד ע' א"רמא. לקמן ע' תרטו.

הגבורה ובפ' והי' מאיר אור הגבו' בכלי החסד כנ"ל, מ"מ הרי באורו' פ' שמע כחסד ופ' והי' בגבו' כו').

והנה תחלה יש להבין בסדר הדברים בפ' שמע בבחי' או"י דמשפיע למקבל וע"ד הנ"ל בענין ההפרש בכלל בין פ' שמע לווהי' שבפ"א מקבל עליו עומ"ש ובפ' והי' מקבל עליו [עול] מצות כו'. דהנה מבואר למעלה דבמצות יחוד אלקות בפסוק דשמע ישראל כו' הוא להמליכו בשמים וארץ וד' רוחות כו', הגם שעיקר ענין יחו"ע הזה הוא בחי' ביטול והתכללות דע"ס בעצמות המאציל עד בחי' מהו"ע הא"ס ממש שנק' אח"פ ממש וזהו עיקר מצות מס"נ באחד ממש כידוע, עכ"ז העיקר הוא בבחי' ירידה והמשכה שאחר ההעלאה הזאת דוקא, והיינו לאחר מס"נ באח"ד יאריך באחד בחי'ת ודלי"ת בבחי' ההמשכה מעצמות הא"ס להמליכו בז' רקיעים וארץ שהוא הח' וד' רוחות העולם, והוא המשכה דבחי' יחו"ע שנמשך ביחודות בני"ע בבשכמל"ו וכידוע. וזהו ענין מצות האהבה שא' אח"כ ואהבת את ה' כו' שהוא ג"כ בבחי' או"ח ואו"י העלאה והמשכה יחד שזהו ואהבת גימט' ב"פ אור כידוע. והיינו ענין המבואר למעלה בענין אהרן כה"ג שוש' דמטרוניתא שלמעלה מירושה דאהבה דאברהם כו' שמעלה לנשי' באה"ר העצמית ממש, כענין כי אתה אבינו כי אברהם כו', לבחי' אמיתית מהו"ע ית' ממש, כמ"ש אל מול פני המנורה יאירו כו' כנ"ל באורך, וכך על ידו יומשך אה"ר העצמית דמהו"ע ית' ממש לנשי' למטה בבחי' או"י, שזהו ענין פועל יוצא ליתן בהם כח ועוז האהבה להתעורר תמיד באה"ר למעשה ולהיות ש"ש מתאהב על ידם לעולם בלי הפסק כלל כנ"ל, שזהו מטעם שכח הא"ס מתפשט למטה מטה עד אין תכלית ממש לפי שחסדו ואהבתו הוא בנצחיות דא"ס בלי גבול כלל גם בחושך גמור לא יופסק אורו כו', וכמו"כ בהאר"ת אהבתו בנשי' עושה רושם זה בהם עד שיוכלו למסוג' על קדושת השם ולהביא ולהמשיך גילוי אלקות גם במקום חושך ואפילה, וע"כ גם בהיותם בטומאתם לא מאסתים כו' כידוע, וזהו מפני שישראל עלו במחנה"ק העצמי' קודם שצמצם א"ע ברצה"פ להאציל ע"ס ולברוא כו'. וז"ש שמע ישראל דוקא הוי' אלקינו דוקא כו', שבכח נשי' דוקא לייחד יחו"ע העצמי' הנ"ל בעלי' וירידה כנ"ל להמליכו כו', וכן במצות האהבה והדביקות הן עולים במהו"ע יתברך ממש ועושים פועל יוצא למטה כנ"ל וד"ל.

יאריך . . . בחי'ת ודלי"ת: ברכות יג, ב.

ביחוד . . . בבשכמל"ו: זהו בראשית יח, ב.

ואהבת גימט' ב"פ אור: נסמן לעיל ע' שגא.

שויה דאהבה — באה"ר: ככ"י: באחד.

אל מול פני המנורה יאירו: בהעלותך ת, ב.

לא מאסתים: בחוקתי כו', מד.

שישראל עלו במחנה"ק: ראה בראשית רבא פ"א, ד. מאמרי אדה"א בראשית ע' טו. ושי"נ.

ואחר ב' המצות הללו דיחוד העצמי הזה והאהבה העצמי באו"י ואו"ח דכח עצמות אור הא"ס ממש שלמעלה עד אין שיעור ממש ולמטה עד אין תכלית ממש כנ"ל, אמר מצות ת"ת בא' והיו הדברים האלה אשר אנכי כו', ולכאורה פי' הפשוט מורה זהדברים האלה קאי על דסמיך לי' שזהו ב' מצות הללו דשמע ואהבת דוקא. והענין הוא ע"ד הפשוט, לפי שב' מצות הללו הן עיקר ושרש כללי לכל התורה והמצות שהן רצונו וחכמתו העצמי ממש, וכמו שאו' לפני מעשה [ה]מצות לשם יחוד קודב"ה ושכינתו על כל מצוה שבכל מצוה צ"ל יחוד העליון העצמי הנ"ל (וברכה וקדושה כנ"ל), וכל עיקר המעשה של המצוה אינו רק לשם יחוד קודב"ה ושכינתו כו' שהוא קדושת העצמו' שיש במצות כנ"ל, ולזאת אחר היחוד [ה]עצמי דיח"ע בשמע ומצות ואהבת כו' שהוא בבחי' כח ועוז האה"ר העצמית דא"ס דוקא כנ"ל, אז אמר והיו הדברים האלה שהוא מצות יחוד ואהבה בעצמות דא"ס ממש על לבבם תמיד, שב' מצות אלה שרשים הראשוני' יותר להיותם בבחי' פנימי' ועצמי' דא"ס ממש, שהוא למעלה מן התו"מ שהן רק רצונו וחכמתו אע"פ שהן ג"כ בחי' רצונו וחכמתו העצמי', אבל מהו"ע יתברך ממש למעלה גם מן פנימי' הרצון וח"ס דתו"מ כידוע. וז"ש אשר אנכי מצוך היום שענין ב' מצות הללו דשמע ואהבת הוא אשר אנכי בעצמי ממש מצוך היום שהן השרשים העצמיים לכל התו"מ בפרט מטעם הנ"ל.

אך עדיין י"ל בזה דלכאורה הגם דפשוט הדבר דוהיו הדברים האלה משמע דקאי על שמע ואהבת דסמיך לי' דוקא, אבל ממש ושנתם לבניך ודברת בם כו' משמע דקאי על כללות התורה שזהו מצות ת"ת שיהיו שנוני' בלימוד לבניך לידע כל המצות שבתו' ולא ב' מצות הללו דשמע ואהבת בלבד דוקא (ועוד מהו לי' והיו כו' שמורה ענין ממילא כנ"ל). אך הנה מ"ש והיו הדברים האלה לשון רבים דוקא קאי על כללות כל התו"מ שנק' דברים רבים רק שנכללו כא' בב' מצות הללו, שאם לא היחוד והאהבה האלקי' שבמצות לא יומשך קדושה העליונה למטה כלל ואנו או' אשר קדשנו במצותיו כו', וע"כ הדברים האלה היינו שמע ואהבת ועכ"ז מ"ש ושנתם לבניך קאי על דברי התו' בכלל ובפרט דוקא. ושרש הענין הוא כידוע בענין שרש התורה שהוא בחי' ממוצע [ממש] בין עצמות א"ס ב"ה לנש"י, וכמאמר הידוע בזוהר דג' קשרין הן ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקודב"ה

וכמו שאו' . . . לשם יחוד . . . על כל מצוה: כ"ה בכ"מ — ראה פרי עץ חיים שער (ו) הזמירות ספ"ה. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תקצב ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקפ"ט. וש"נ. בראשית ע' תקמ"ט. וש"נ. לקמן ע' תיד. שו"ה דיח"ע: **בב"ו**: דא"ס. שו"ה דא"ס — ממש . . . דא"ס ממש: **ב**: ליתא. שו"ה למענה — וח"ס: **בב"ו**: וחכ'. ושנתם . . . שיהיו שנוני': ראה קדושי' ל, סע"א ואילך. ה"ל ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"ג. דג' קשרין הן: נסמן לעיל ע' שכו.

הרי אוריי" בחי' ממוצע ממש בין קוב"ה לישראל, והיינו בבי' מדריגות דבחי' סתים וגליא, דכמו דקודב"ה סו"ג כך אורייתא סו"ג וכן נשיי סתים וגליא, ובמי' (וכן עכשיו בכל קורא ושונה דבר ה' בפיו) ה' בחי' השתלשלות דג' קשרים הללו בגילוי בבחי' גליא בדיבור מאמר אנכי ה' כו' כמ"ש קול דבריו שמעתם מתוך האש כו', והדיבור הזה שהז' נמשך בנשיי שבגופים כו', וידוע דכמו"כ ג' קשרים הללו עצמן היו בבחי' סתים והוא בבחי' עצמות א"ס ב"ה שנק' סדכ"ס דלית מחשבה תבי"כ שלמעלה גם מע"ס הגנוזות ולמעלה גם מרצון וחכמה דתורה כו', ואורייתא סתים היינו תורה הקדומה כמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' אמון מוצנע שכלול בעצמותו ממש, שעז"א חכים ולא בחכ' ידיעא כלל כידוע, ונשיי עלו במחז"ק שזהו מה שנשיי מתקשראן למעלה בבחי' סתים דאורייתא סתים למעלה. ונמצא שגם בשרש נשיי למעלה התורה בבחי' ממוצע בין עצמות א"ס לנשיי כמו שהתורה הנגלית בחי' ממוצע למטה כנ"ל. והענין הוא דבאמת התורה ממוצע להביא ולהמשיך גילוי אור העצמות דא"ס ממש בנשיי (וכמו שיהי' לעיל בעוה"ב כידוע במ"ש אשר אהי' אנא זמין כו'), והטעם הוא כי אע"פ שעצמות א"ס ממש אח"פ בתכלית כמאמר ולא מכל אינון מדות כלל אף לא בחי' רצון וחכמה ומדות דתו"מ, מ"מ נתצמצם אור פנימי' העצמות דא"ס ממש ברצון וחכמה ומדות שבתוה"ק כמ"ש ואהי' אצלו כו' שעשועים יום יום שנשתעשע בתענוג הפשוט העצמי בעונג ושעשועים דאורייתא שנק' תוש"מ, אע"פ שהיא חכ' ידיעא כשבאה לגילוי למטה באבי"ע, אבל בעצמות ופנימי' חכמתו ית' ממש נק' חכים ולא בחכ' ידיעא כלל כו' וכמ"ש אז ראה ויספרה כו', וכולל גם בחי' המדות דח"ע, כמו מדות דכשר [ו]פסול למטה או מ"ע ול"ת בכלל כשאמר אנכי ולא יהי' לך כידוע, וכמו"כ גם בשורש המצות למעלה מעלה שנק' מצוותי מצות הוי' ממש וכמו שאנו אומר' [אשר] קדשנו במצותיו דוקא כידוע, גם זה הוא בבחי' פנימי' ועצמות דא"ס ממש שנק' פנימי' רצונו

דקוב"ה סו"ג . . . אורייתא: ראה זהר אחרי עא, ב. עג, א.

מאמר [בב"י: שא] אנכי הי' יתרו כ, ב.

קול דבריו [בב"י: דברים] שמעתי [ב"י: אתם שומעים] מתוך האש: ואתחנן ד, יב (ושם: מתוך האש קול דברים אתם שומעים).

סדכ"ס דלית מחשבה תבי"כ: נסמן לעיל כפיסקא, ובכל הנ"ל יובי'.

ואהי' אצלו אמון . . . אמון מוצנע: משלי ח, ל. ראה בראשית רבא בתחלתו.

חכים ולא בחכמה ידיעה כלל: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, ב. זהר חדש יתרו לד, ד.

אשר אהי' אנא זמין: שמות ג, יד. ראה זהר ויקרא יא, א. אחרי סה, ב. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקפד. וש"נ. שמות ח"א ע' סא וע' ריב.

ולאו מכל אינון מדות כלל: ראה תקוני זהר שם.

אז ראה ויספרה: איוב כח, כז.

מ"ע ול"ת . . . אנכי ולא יהי' לך: ראה תניא רפ"כ. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרמו. וש"נ. דברים ח"ד ע' אקצא. וש"נ. לקמן ע' תרמ.

שנק' מצוותי מצות הוי' ויקרא ד, ב. ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קיז. וש"נ. לקמן ע' תרג.

ממש שכל עצמו מלוכש בהן, וכמו רחבה מצותך מאד שהן בבחי' בלתי גבול בהיותם שם בבחי' א"ס ממש, כענין המאמר שהקב"ה מניח תפילין בראשו ותפילין דמארי עלמא מאי כתיב בהו ומי כעמך ישראל כו' שזהו כמו שמניח אדם תפילין בראשו למטה במצות וקשרתם לאות על ידיך כו' ממש, וכן מתעטף בטלית כמ"ש לבושי' כתלג כו', וכה"ג בכל המצות עליונות וכללוּן מצות הצדקה שמשפיע חסדו וטובו העצמי לכל ההשתלשלות דאבי"ע כו', והכל הוא בבחי' ההעלם דפנימי' העצמות דאור הא"ס ממש קודם שצמצם א"ע ברצון וחכמה ומדות בכללות ההשתלשלות להיות שע"פ הרצון וחכמה דתוה"ק נמשך צמצום הרצון הפשוט להאציל ולברוא כו' כמ"ש בראשית בשביל התורה שנק' ראשית כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו כידוע ובשביל ישראל שנק' ראשית כמ"ש קדש כו'. ועכ"פ מובן מזה שבחי' פנימי' ועצמו' דא"ס ממש שלמעלה מתו"מ הפנימי' הנ"ל נמשך לנשי' בשרשם למעלה ע"י התו"מ הפנימי' הנ"ל שהתוש"מ שנתצמצם בה הוא בחי' ממוצע דוקא להיות שנק' ראשית הגילוי דעצמות א"ס ב"ה, ועל ידה מתחבר ומתקשר בנשי' דנשי' מתקשראן בס"ר אותיות התוה"ק כידוע, וכנ"ל בענין ג' קשרין דקודב"ה ואורייתא בבחי' סתים הנ"ל שזהו ממש כמו חיבור ג' אלה דתורה וישראל למטה שמתגלה אור הא"ס ברצון וחכ' שבתו"מ הנגלית בדיבור לעשות כפ"מ לנשי' שבגופים כשמדברים בד"ת כמו שהי' במ"ת ממש כי דבריו חיים וקיימים כו', וכמ"ש ודברי אשר שמתו בפיך כו' שד"ת שמדבר בפיו הוא בחי' ממוצע ממש לקשר ולחבר גילוי אור ה' בכל ניצוץ קטן מישראל אפי' בתינוקות שב"ר כידוע וד"ל.

והנה בזה לא יובן לכאורה סדר דברי הפ' דשמע באמרו שמע ואהבת תחילה ואח"כ והיו הדברים כו', דאם עיקר סיבת החיבור דאוא"ס בנשי' אינו רק ע"י התורה כנ"ל הי' לו להקדים מצות ת"ת תחילה כדי שע"י דוקא יומשך בחי' יחוד ואהבה העצמי' בנשי' מטעם שהתו' בחי' ממוצע כנ"ל ולמה הקדים משה מצות היחוד והאהבה תחילה דוקא דמשמע להיפוך שע"י בחי' יחוד אלקות דישראל ואהבתם העצמי' כנ"ל דוקא יוכל

רחבה מצותך מאד . . . בלתי גבול: נסמן לעיל בפיסקא אך הנה עדיין.

שהקב"ה מניח תפילין בראשו: ראה ברכות ו, א.

ותפילין דמארי עלמא . . . ומי כעמך ישראל: ברכות שם. דברי הימים א' יז, כא. ראה סידור שער התפילין

טז, ג. הנסמן במאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רכב.

מתעטף בטלית כמ"ש לבושי' כתלג: דניאל ז, ט. ראה ראש השנה יז, ב. לקוטי תורה שלח מד, ב וכהנסמן

במראי מקומות לשם. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' ארסו. וש"נ. לקמן ע' תרטו וע' תרנג.

בראשית בשביל התורה . . . ובשביל ישראל: ראה רשי' ר"פ בראשית. הנסמן בלקוטי שיחות נח כרך ג ע'

755. מקץ ע' 820. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' נו.

ש"ה בשביל . . . ראשית כמ"ש: ב' ליתא.

ה' קנני ראשית דרכו . . . כמ"ש קדש: משלי ת, כב. ירמ' ב, ג.

דנשי' מתקשראן בס"ר אותיות התוה"ק [התורה הקדומה]: נסמן לעיל ע' שכו.

דבריו חיים וקיימים . . . ודברי אשר שמתו בפיך: ע"פ ברכת אמת ויציב. ישע"י נט, כא.

להיות המשכת גילוי אור דתו"מ בא' והיו הדברים עד וקשרתם וכתבתם כו'. אך הענין הוא, דבאמת הגם שלפי דברי המאמר דג' קשרים הנ"ל נש"י מקבלים מאותיות התורה (וע"כ נק' התורה חתן וכנ"י נק' כלה כידוע במ"ש ביום חתונתו זו מ"ת). ובודאי זה אמת כפי הידוע בשרש ס"ר נש"י באותיות התורה למטה כמו שהן בשרשן באותיות התוה"ק, ולפי"ז התו' בחי' ממוצע כנ"ל, וכידוע במ"ש לכל אשר יקראוהו באמת באמת דתורה לפי שהתו' היא אמיתי' אור העצמות וכל הקורא כתורה קורא בשמותיו העצמיים שיפנה בכחי' פנימי' מהו"ע ממש וכן א' כל הקורא ושונה ה' יושב וקורא ושונה כנגדו ממש כמ"ש ה' צילך כו' ודברי כו'. אך הנה ארז"ל עמ"ש כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה מעיקרא אדעתי' דנפשי' עביד להאיר אור ה' שבתורה על נשמתו להחיותה באור חדש כמ"ש כי אמרתך חייטני כו', וכמאמר ר"ש חדאי נפשאי לך קראי בשבילך כו', וזהו בתורת הו"י חפצו, ואח"כ ובתורתו יהגה כו' שזהו העוסק בתורה לשמה לשם התורה עצמה ולא לתקן נשמתו, והוא להמשיך גילוי אור העצמות דא"ס ממש להיות מתגלה באותיות דתורה לפי שעצמות דאוא"ס למעלה הרבה מחכמה דתורה גם כמו שהיא למעלה בשרשה הראשון כנ"ל, וזה נעשה ע"י קריאת האדם באותיות התורה למטה דוקא שמפני זה נק' תורתו לפי שעל ידו נמשך גילוי אור מקור דתורה כו'. ולפי"ז מוכרח לומר שיש שרש לנש"י למעלה גם משרש אותיות התורה אחר שיש בכח קריאתם לחבר ולקשר עצמות אוא"ס ב"ה בתורה (שזהו שיקראוהו להמשיך אורו באמת דתורה). והענין הוא מטעם הנ"ל בענין יחוד עליון דשמע ישראל וכמצות ואהבת כו' שיש בכח נש"י דוקא לעשות יחוי"ע כזה בעצמות א"ס ב"ה ממש בבי' אופנים בהעלאה והמשכ' באו"ח ואו"י להיות מתצמצם מעצמותו מחדש ברצון וחכמה ומדות באצ"י, והוא כשמאריך בד' וח"ית דאחד שהי' אלופו ש"ע אע"פ שאין העולם מקומו כלל, שאין כח זה באור דתורה אפי' בתוה"ק שהיתה אצלו אמון כו',

התורה חתן וכנ"י נק' כלה: ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' א ואילך. וש"נ.

ביום חתונתו זו מ"ת: נסמן לעיל ע' שטו.

לכל אשר יקראוהו באמת . . . דתורה: תהלים קמה, יח. ראה ירושלמי ראש השנה פ"ג ה"ח. מאמרי אדה"א

בראשית ע' תי. וש"נ. שמות ח"א ע' סב.

הקורא בתורה קורא בשמותיו: ראה פתיחת הרמב"ן עה"ת. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' כו.

כל הקורא ושונה . . . ה' צלך: תהלים קכא, ה. ראה תנא דבי אליהו רבא רפי"ח. עוללות אפרים ח"ד סתקט"ו (בשם שמעתי אומרים). תולעת יעקב בהקדמה ד, א. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשע"ד.

כי אם בתורת ה' . . . מעיקרא אדעתי' דנפשי': עדי"ז מובא בכ"מ ומהם: סידור דרושים לחתונה קכת, א.

דרך חיים שער התשובה כט, סע"א ואילך. שם שער התפלה פא, סע"ג. עטרת ראש דרוש לש"ש ע' 88. תורת

חיים ויקהל ע' תרכד. — תהלים א, ב. ראה פסחים סח, ב.

שו"ה בתורת — אור ה' [ב' אא"ס]. . . כי אמרתך חייטני: תהלים קיט, ג.

וכמאמר ר"ש חדאי נפשאי: פסחים שם.

לשמה לשם התורה עצמה: ראה פרי עץ חיים שער הנהגת הלימוד. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' א. וש"נ.

נק' תורתו: ראה עבודה זרה יט, א.

שאינן העולם מקומו: נסמן לעיל בפייסקא (ובזה יובנ').

והיינו משום שנק' סדכ"ס דלית מחשבה תפיסא ביי כלל אפי' חכ' דתוה"ק, ואמנם בשרש נש"י א' כי אתה אבינו אתה ממש כבן שנולד מעצמות הנפש דאב כו' ולכך יכולים למסו"נ על קדושת השם ולייחד שמו העצמי ולקדש שמו במצות למטה כנ"ל, והוא כמ"ש במצות ואהבת כו' שהוא אה"ר דכל נפשך כו' לעלות במהו"ע ית' ממש שאין לו שיעור למעלה כלל ולהמשיך אוא"ס באה"ר למטה מטה עד אין תכלית ממש כנ"ל, וא"כ ע"י ב' דברים הללו דשמע ואהבת דוקא יוכל להיות הכח והעוז בנש"י לקשר ולהכיר לעצמות אוא"ס ממש באותיות דתורה אור. וז"ש והיו הדברי' כו' ושננתם כו', פי' הדברים האלה דשמע ואהבת על לבבך ל' יחיד מצד שרש העצמי דנש"י למעלה באח"פ (כמ"ש ומי כעמך גוי אחד כו'), ואז יתחברו לאוא"ס באותיות דתו' בכלל ובפרט עד למטה מטה בתורה הנגלית לנו, וזהו ושננתם לבניך בהמשכה דאור דתו' בבחי' או"י מלמעלה למטה להיות כח ועוז זה גם לבניך אחרים שיחברו לאוא"ס בתורה תמיד מלמעלה למטה (שמפני זה נק' התו' כלה וישראל נק' חתן משפיע כמ"ש מורשה מאורשה כו' כמ"ש במ"א), ודברת בם בשבתך כו' בבחי' גילוי אותיות הדיבור דוקא כמ"ש ודברי אשר שמתי בפיה וכן לא ימוש כו', וכידוע שיש בדיבור לשון הנהגה והמשכה כמו ידבר עמים תחתינו כו' שיכול להנהיג ולהמשיך בד"ת הללו על כל העולמות כדבר מל' שגזור ואומר כמאמר מתנייתא מלכתא כו', לפי שע"י דיבור זה נגלה עצמות אוא"ס בדבר ה' שבתו' (כנ"ל בפי' לשמה לשם התו' עצמה שנק' תו"א כו'). וזהו בם דוקא ולא בדברים בטילים, דאין גילוי אוא"ס עצמו רק באותיות התו' דוקא להיותם בבחי' פנימי' ועצמי' רצונו וחכמתו כנ"ל ולא באותיות אחרים שאינם ד"ת כמו י"מ שנק' מילין דהדיוטא שהוא מ"ש בזהר דלאו אורחא דמלכא כו' (ונק' עמל שיחה כו' כמ"ש במ"א ע"פ אדם לעמל יולד כו') והיינו מה שבאה התורה לברר עה"ד בדיבור דוקא וד"ל (ובחי' גילוי אור דתוה"ק בדיבור לברר לעה"ד טו"ר כמו במ"ת דכתיב וידבר

ש"יה לעצמות — דתורה אור: **בב"ן**: דאור תורה.

ש"יה למעלה — כעמך: **כ"י**: כעמך ישראל.

התו' כלה וישראל נק' חתן: ראה לעיל הערה ד"ה: התורה חתן.

מורשה מאורשה: ברכה לג, ב. ברכות נו, א.

לא ימוש: יהושע א, ח.

בדיבור לשון הנהגה והמשכה... ידבר עמים תחתינו: תהלים מז, ד. ראה תורה אור וראו נו, א. ספר

המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תקפ. ע' תקצג. וע' תשח. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ס"ע ח"ט.

מתנייתא מלכתא: כתובות סא, ב.

ש"יה שנק' — תו"א: **כו**: תורתו אומנתו.

בם... ולא בדברים בטילים: ואתחננו ו, ז. ראה יומא יט, ב וברש"י שם. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א

ע' קלה.

דלאו אורחא דמלכא: ראה זהר בהעלותך קמט, ב.

עמל שיחה... אדם לעמל יולד: איוב ה, ז. ראה סנהדרין צט, ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' קלה. וש"נ.

וידבר אלוקי: יתרו כ, א.

אלקי' כו' יותר גבוה משרש החכ' דתוה"ק שנק' נסתרות כו', כי יש מעלה יתירה בכח זה דחכ' דתורה לתקן ולברר בין טו"ר עד שבזה נעשה שלימות יותר בחי'ע, כמו מי שחכמתו עמדה לו לתקן דבר כו', שזהו שנק' תורתו אומנתו, וכמ"ש אז ראה כו' עד ויאמר לאדם בכירור דחכמה דתורה בסוף מעשה דוקא הן יראת ה' היא חכמה וס"מ בינה) (וכמ"ש סוף דבר כו' האלקים ירא ומצותיו שמור בפ"מ כי זה כל האדם דחי'ע הקדומה משום דנעוץ תחב"ס דוקא וסוף מעשה דוקא עלה במח"ת).

והנה ידוע שיש ד' מדריגות, רצון וחכמה מדו"מ דהיינו ג' לבושים
 דמחשבה דיבור ומעשה שמלבישים לרצון וחכמה, כי הרצון עצמו הוא פשוט בעצמות הנפש ממש כמו אליך ה' נפשי אשא כלומר רצון שהרצון הוא המשכת וכליון כל הנפש, וגם כשמורכב הרצון בחכמה וטעם לא יוגבל כלל, וזהו"ע שמע ואהבת שאהבה זו היינו בנקודת הרצון העצמי שבנפש כמ"ש בכל לבבך ובכל נפשך ממש, וכנ"ל שזהו ענין אה"ר בלי גבול כלל למעלה ולמטה, והוא בהוי' אלקיך דוקא, שזהו אחר יחוד דהוי' אלקינו הוי' אחד אח"פ [בתכלית] ממש, ואח"כ מתלבש הרצון וחכמה דיחוד אלקות באה"ר זו בג' מדריגות דמחדו"מ שהן ג' מדריגות שצ"ל במצות כוונה במוח ולב ודיבור ומעשה, והיינו ענין מצות ת"ת שיש בה ב' מדריגות מצות העיון והגיון במח' כמ"ש [ובתורתו יהגה כו'] והגית בה כו', וזהו והיו כו' על לבבך, וגם דקאי אדסמיך ל"י שזהו יחוד אלקי' ואהבתו שיהי' על לבבכם תמיד, אבל מזה מסתעף מצות העיון והכוונה במוח ולב לכל דבר ה' זו הלכה שישמע ויכוון לבו ודעתו להכיל ולקבל אור ה' שבתורה (שנק' ממוצע כנ"ל בג' קשרי' כו' או שימשיך גילוי אור א"ס בחכמה דתורה במח' ועיון כמ"ש ובתורתו יהגה כו' כנ"ל), ואח"כ א' ושנתם [כו'] ודברת כס, שזהו מצות ת"ת בדיבור בפה דוקא לברר ולהבדיל בעה"ד בין טו"ר דבכח' אתברירו כו' (וזהו משנה ששונה בדיבור שהוא ביצי' ומח' בבריאה כידוע).

אז ראה . . . ויאמר לאדם . . . הן יראת ה' . . . וס"מ [וסור מרע] בינה: איוב כה, כו. כה.
 סוף דבר . . . ומצותיו שמור: קהלת יב, יג [ושם: ואת מצותיו — ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' תב, ושי"נ שמות ח"א ע' שא].
 אליך ה' נפשי אשא . . . רצון [ב: רצוני]: תהלים כה, א. ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תרצו.
 מאמרי אדה"א בראשית ע' שלט. ושי"נ. לקוטי שיחות לך כרך ב ע' 456 בהערה.
 ת"ת . . . ב' מדריגות: ראה הל' ת"ת לאדה"א פ"ב הי"ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' תקכו. ושי"נ. שמות ח"א ע' צט.

ובתורתו יהגה . . . והגית בה: תהלים א, כ. יהושע א, ח.
 דבר ה' זו הלכה: עמוס ח, יב. שבת קלת, כ.
 דבכח' אתברירו: נסמן לעיל ע' שכא.
 משנה . . . ביצי': ראה פרי עץ חיים שער הנהגת הלימוד. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתמב.
 בדיבור . . . ביצי' ומח' בבריאה: ראה לקמן ע' תקצח. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קנא. ושי"נ. בראשית ע' תמא. ושי"נ.

דהיינו ג' מדריגות דשמיעה ושמירה (שמור זו משנה ועשי), ואח"כ א' וקשרתם לאות כו' שזהו בחי' המעשה הכוללת כל המצות שבאו בפ"מ בעשי' גשמי', לפי שבמצות תפילין הרי נעשה בעשי' בדבר גשמי כמו ד"פ קדש והי' שמע והי' כתובים בד"פ בקלף גשמי כו', ואע"פ שמלובש בהן מקדוש' העליונה דד' מוחין בבחי' מקיפים שהן חו"ב חו"ג, כידוע דפ' קדש בח"ע כו', מ"מ הי' בא בכחי' לכוש גשמי בדיו וקלף גשמי כו', והיינו שנמשך גילוי אוא"ס שבחו"ב וחו"ג למטה בהתלבשות בד' בתים וד"פ כו' וכתוב בהן וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך ממש שזהו תפילין שבראש, וזהו שא' הוקשו כל המצות לתפילין כו' שבתפילין נמשך אוא"ס ב"ה בבחי' מעשה שזהו שרש כללי לכל גילוי אלקות שבמעשה המצות בפרט כו', וידוע הכלל בכ"מ שכל שנמשך האור למטה מטה ביותר בהתלבשות גשמיות זהו מצד שהאור הוא עליון ביותר (כהתלבשות המקיפי' העליונים בענני כבוד), וע"כ התפילין הן בבחי' מקיפים דמוחין העליוני' בבחי' בליטה ע"ג הראש להיות לאות על ידך ולטוטפות כו' שהוא למעלה הרבה מאורות דחו"ב שבמוח וחו"ג שבלב, וע"כ התפילין יאירו בקשירתם נגד הלב והמוח לפעול אור המשכה נעלמת לשמור האדם מכל מחשבות זרות וכל דבר רע ושיהי' לבו ודעתו כלי קיבול להשגות והתפעלות אלקות כו' וד"ל. ואמנם אע"פ שהתפילין הוא בבחי' מעשה להניח בראש ויד כמ"ש וקשרתם לאות כו' לאות וסימן בלבד (אבל אות זה בא בבחי' מקיף דנר"נ כו', וגם נק' אות לפי שהתפילין הן כמו עדים ממש ע"ד היחוד והאהבה האלקי' שבק"ש כמאמר כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר בנפשו והעדות הוא עיקר המקיים כל דבר), עכ"ז עיקר הכוונה בקשירתם נגד הלב והמוח דוקא להיות לזכרון במוח ולב בכלל על כל מעשה המצות שנסתעף מאמית' היחוי"ע שבמוח בשמע ואה"ר שבלב בואהבת, שזהו פי' הפשוט בהמשך הענין דפ' זו בא' והיו הדברים האלה (דשמע ואהבת) על לבבך ושננתם כו' וקשרתם לאות כו' עד וכתבתם על מזוזות ביתך, שזהו בחי' המעשה בפ"מ לבד שהוא בהילוך האדם ובשבתו בביתו יזכור על יחוד אלקו' ואהבתו לענין מעשה דוקא כשרואה פ' שמע בכתב על מזוזות ביתו, וגם בלכתו בשוק

שו"ה דהיינו — ג' . . . (שמור זו משנה ועשי): ב"ו: ב' . . . ב"א: כל התצעה ליתא. ב:משנה) ועשי'.
שמור זו משנה: פ' ראה יב, כת. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' שמו. וש"נ. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשנה ואילך.

שו"ה וקשרתם — בפ"מ . . . כתובים בד"פ: ב' ליתא.
קדש והי' . . . חו"ב חו"ג: נסמן לעיל בפיסקא, והנה כמו שמבואר.
וראו כל עמי הארץ . . . תפילין שבראש: נסמן לעיל בפיסקא, וזהו ג"כ הטעם.
הוקשו כל המצות לתפילין: ראה קדושין לה, א. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתקב ואילך. לקוטי שיחות בא כרך ו' ע' 277 בהערה.
הכלל בכ"מ שכל שנמשך האור למטה: נסמן לעיל בפיסקא, אך הנה עדיין.
כל הקורא ק"ש . . . בנפשו [ב: בעצמו]: ברכות יד, ס"ב.

יסתכל במזוזה לזכור ע"ד מעשה המצות בצדקה וגמ"ח ולשמור עצמו מכל רע וכן בכואו לביתו, לפי שהמזוזה היא בחי' שומר חיצוני לשמור האדם בצאתו ובכואו בכל דרכיו בסומ"ר ועשה טוב וכל [הון] ביתו ובניו וכל אשר לו ישומר מכל נזק ופגע [רע], וידוע דבחי' מקיף השומר לבית והיכל יותר גבוה ממקיף שע"ג האדם שכל שהושפל יותר בגשמיות שרשו עליון יותר, והיינו סוף מעשה המצות מצד עצם המעשה לכד כמצות הצדקה שכוללת כל המצות כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור כו' זהו גבוה מהכל לפי שסוף מעשה דוקא עבמ"ח תחילה ונעתחב"ס דוקא, וזהו הקים עול כו' כנ"ל שזהו בחי' כתר ש"ט דמשיח וכמ"ש ומעשה ידינו כוננהו כו' כנ"ל וד"ל.

והנה בכ"ז יובן סדר דברי הפ' דשמע כפי המבואר למעלה שבדרך כלל זהו ההפרש בין פ' שמע לפ' והי', שבפ' שמע הוא בבחי' או"י דוקא שזהו האור והשפע האלקי הנמשך מן המשפיע אל המקבל מלמעלה למטה, וזהו כל עיקר ענין פ' שמע שמשא אמרה לישראל כידוע שמשא נק' שושבינא דמלכא שהוריד והמשיך גילוי עצמות או"ס ב"ה לנשי' שיקובל האור בהם כפי האופן והסדר שהוא במשפיע שהוא עצמות או"ס שהוא תחילה בבחי' היחוד האמיתי כמו שהוא ממש באמית" מהו"ע ית' שא' אתה הוא חד כו', וכשנמשך יחו"ע זה לכנ"י אמר שמע ישראל דוקא שהן כלי קיבול לקבל בנשמתם יחוד העצמות, וז"ש ה' אלקינו ה' אחד כנ"ל, וזהו בא' דאחד שהוא כיחוד דכח"ב ומדות ומל' בחי'ת ודלי'ת בב' אופנים כנ"ל, ואח"כ בבחי' האהבה דאו"י ואו"ח כנ"ל כמו שהוא בחו"ג דעצמות או"ס ממש כנ"ל וד"ל, ואח"כ בחכמה ומדות דתו' בא' והיו כו' ושננתם כו' עד בחי' המעשה דוקשרתם כו' שזהו למעלה בעצמות בחי' תפילין דמארי עלמא כנ"ל, והאחרון מכולם הוא סוף מעשה המצות בכלל שנכלל במצות הצדקה שזהו ענין המזוזה כו', ולמעלה היינו בחי' מל' דא"ס שהוא בחי' הצדקה העליונה עצמא א"ע להשפיע בטובו וחסדו שיעלה ברצונו להאציל כו', וכפי סדר הזה דוקא נמשך לנשי' בא' שמע ישראל ואהבת כו' (והכל בלשון יחיד דוקא שמע ישראל כו' ואהבת ודברת כו' לפי שזהו בשרש נשי' למעלה שהם בבחי' יחיד כמו איש א' ממש, והוא במס"ג שברצון העצמי למעלה מהתחלקות לס"ר דיעות כו', כמו במ"ת שא' ויחן ישראל כו', לפי שהן בחי'

מקיף השומר לבית . . . יותר גבוה: ראה מאמרי אדה"א דרושי חתונה ח"א ע' עז וע' פג ואילך.
 כמצות צדקה . . . וצדקה תהי' לנו: ואתחנן ו, כה. ראה לקמן ע' תיד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' עזרת.
 ושי"ן בראשית ע' שצו. ושי"ן שמות ח"א ע' קיב. ושי"ן.
 הקים עול . . . כתר ש"ט דמשיח . . . ומעשה ידינו כוננהו: נסמן לעיל בפיסקא, והנה מבואר למעלה.
 שו"ה בחי' — וד"ל: ע"כ נמצא בבוד ב".
 שמשא נק' שושבינא דמלכא: נסמן לעיל בריש הספר.
 אתה הוא יחיד: תקוני זהר בהקדמה יו, א.
 ויחן ישראל: נסמן לקמן ע' תרמו.

כלי לעצמות אוא"ס ממש כמ"ש כי אתה אבינו שהוא אח"פ בתכלי' כנ"ל
וד"ל).

אך הנה כ"ז הוא בחי' הירידה וההמשכה מבחי' ההעלם דפנימי ועצמי
אוא"ס ב"ה ביחודו האמיתי ובתו"מ שלו הכלולי' בעצמו שיצא לגילוי
מההעלם ע"י משה שושבינא דמלכא לנשי' לקבוע בהם האור הגדול הזה
הפנימי ועצמי לכל דורות הבאי' לבניהם אחריהם כו', כמשמעות ואהבת
לשון ממילא וכן והיו כו' בלי הפסק כלל כנ"ל, אבל פ' שני' והי' אם שמוע
כו' מדבר בכנ"י שהן בחי' מקבל התו"מ מלמטה למעלה בבחי' או"ח כנ"ל,
והיינו לאחר שכבר נמשך האור והשפע האלקי' מעצמות א"ס ב"ה לנשי' ע"י
משה במ"ת וירד האור מלמעלה למטה בכל פרטי האופנים הסדוריי' בפ' שמע
במצות היחוד אלקות ואהבתו ומצות ת"ת ומצות תפילין ומזוזה כמו שהוא
במשפיע עצמו ביחודו האמיתי ובתו"מ שלו כו' כנ"ל, אז או' פ' והי' שהוא
לקבל עליו עול מצות מלמטה למעלה אחר שקיבל עליו עומ"ש בפ' שמע
מלמעלה למטה להמליכו בשמים וארץ כו' (וע"כ אמר כאן בפ' והי' לשון
רבים דוקא כי זהו כירידת אור השפע מחו"ב למדות שהן שרשי' כללי' לס"ר
נשי' למטה שנק' צבאות הוי' ביב"ש שהן י"ב ג"א כו' בבחי' המל' שמקבלת
מג' הקוין דאצי' כו' שנמשך בדרך פרט בהתחלקות המדות בנשמות דבי"ע
עד בחי' נפש דעשי' כידוע, ע"כ א' לשון רבים בכל פרשה זו דקאי גם על
כל נשמה בפרט שכלולה גם משכל ומדות כו', משא"כ בפ' שמע שמדבר
בשרש כנ"י למעלה שהן בבחי' יחידה כנ"ל).

והנה ידוע שבחי' ע"ס דאו"ח בחי' המל' קודם לכל והמל' הוא בחי' הכתר
והכתר מל' כו' וזהו שנק' כתר מל' דאיהו כ"ע כו', וע"כ בבחי' מל'
שהן כנ"י [ב]בחי' המעשה למעלה וקודם למדות וחכ' ורצון שהוא בחי' כח"ב
וחג"ת כו', וזהו הטעם דסוף מעשה דוקא עלה במחשבה תחילה כו', ומה
שכירידת האור דמשפיע בבחי' או"י הוא למטה מכולם שהוא בחי' המעשה
כנ"ל בסדר הפ' דשמע במצות מזוזה שאחר מצות תפילין שהוא הרמז על
המעשה דמצות מצד עצמו לבד כו', אבל בבחי' המל' כשנתקבל השפע

שו"ה כו' — מלמטה . . . וירד האור: ו' ליתא.

שו"ה במשפיע — האמיתי ובתו"מ שלו: ב' האמיתי ובתשובה ומע"ט. ו' העצמי ובתו"מ שלו.

נשי' . . . צבאות הוי' ביב"ש [בי"ב שבטים] . . . ג"א [גבולי אלכסון]: בא יב, מא. ראה ספר הבהיר סמ"ב
[סצ"ד-ה]. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תסו. ושי"ג. לקמן ע' שצ. תורת חיים תצוה ע' תקיט ואילך.

י"ב ג"א: ספר יצירה פ"ה מ"א. ספר הבהיר שם. ונמנו בפרדס שער (כא) פרטי השמות פ"ו-ח.

ע"ס דאו"ח בחי' המל' קודם: ראה עץ חיים שער (לט) מ"ז ומ"ד דרוש טו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע'

תקצו וע' תתלט. במדבר ח"ב ע' תרכד.

כתר מל' דאיהו כ"ע: תקוני זהר בהקדמה יו, א.

דסוף מעשה . . . במחשבה תחילה: פיוט לכה דודי.

דתו"מ ויחודו באו"י בכנ"י שם נהפוך הוא שבח' המעשה דמצות מצד עצמן גבוה וקודם לכל (וזהו בחי' כתר ש"ט דמשיח כנ"ל, והוא העוה"ב שאינו בא רק מבחי' המעשה דמצות מצד עצמן לבד כמ"ש כל ישראל יש להם כו' שנאמר ועמך כולם צדיקים בפ"מ, משום דנעתחב"ס דוקא כנ"ל). וזהו והי' אם שמוע תשמעו אל מצותי כו', שמיעה זו הוא לעשות המצות בפ"מ דוקא בביטול הרצון בלא טעם וכוונה כלל רק בעמ"ש פשוטה לקיים גזירת מלך שא' ונעשה רצונו כו', וכמ"ד מצות א"צ כוונה וטעם (רק לצאת י"ח בלבד, ואף בק"ש שהוא מצות היחוד באו"י בכוונה במוח ולב כמ"ש עד כאן מצות כוונה, ועכ"ז גם זה צריך רק לצאת י"ח לקיים מצות ק"ש דאורי"י) מפני גזירת מלך בלבד שיעלה למעלה יותר מן הכוונה הטובה שביחוד זה בצ"ג מטעם הנ"ל ו[כ]בחי' סוף מעשה כבירור בין טו"ר בפ"מ במ"ע ול"ת הוא שעולה למעלה מן התענוג והרצון והחכמה שכתו"מ למעלה, וז"ש אשר אנכי מי שאנכי מצוה אתכם [היום] משום דנעוץ תחב"ס דוקא בסוף מעשה שהוא עולה בפנימי' הכתר שלמעלה מבחי' ההשפעה דאו"י מלמעלה למטה בא' והיו הדברים כו' אשר אנכי מצוך היום שעדיין לא בא ציווי זה במעשה בפ"מ (אע"פ שאו' והי' שיהי' ממילא מצד כח הארת אוא"ס בנשי' כנ"ל, מ"מ כשבא למעשה ונתקיים הרצון ותענוג הפשוט עולה בעצמות א"ס בתענוג נפלא יותר (כדוגמא דמ"ע"ב שראה בכל אשר עשה כו' כמ"ש במ"א), וא"כ בחי' אנכי זה שמצוה אתכם לאחר שתשמעו גדול יותר מאנכי דפ' שמע ומאנכי דמ"ת אע"פ שאמר כל' ספק אם שמוע כו'). ואח"כ א' לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו כו' דהיינו בחי' או"י שלענין מעשה בלבד כנ"ל, וז"ש ולעבדו כו' עבודה שבלב ששייך למעשה, והוא מכח הארת אור א"ס באו"י עד למטה מטה מאד להיות בהם כח זה להתעורר באו"י למעשה שזהו בחי' פועל יוצא מאה"ר העליונה העצמי' כנ"ל, וזהו הכלל דכל שיו"ר האור העליון למטה ביותר מוכרח ששרשו למעלה ביותר כנ"ל בענין וקשרתם

העוה"ב . . . מבחי' מעשה המצות: ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' שצב. ושי"ג שמות ח"א ע' חצר. לקמן ע' תנו וע' תס.

כל ישראל . . . ועמך כולם צדיקים: סנהדרין ר"פ חלק (צ, א). ישעי' ס, כא.

שא' ונעשה רצונו: ראה ספרי פינחס כח, ת.

מצות א"צ כוונה: ראה ערובין צה, סע"ב. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רכז ואילך. ושי"ג. לקמן ס"ע תכג ואילך.

ש"ה שא' — וטעם . . . מצות כוונה: ר' ליתא וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: כוונה . . . כוונה.

עד כאן מצות כוונה: ראה ברכות יג, ב.

אשר אנכי . . . מצוה אחכם (היוס): עקב יא, יג.

אנכי מי שאנכי: ראה תניא מהדורא קמא ספמ"ט. אבן עזרא תולדות כו, יט. מאמרי אדה"א תקס"ב ח"א ע'

יד. פרשיות התורה ח"א ע' רט ובהנשמך לשם.

כדוגמא דמ"ע"ב שראה בכל [ב] את כל אשר עשה: בראשית א, לא. ראה סידור ערבית לשבת קסט, א.

עניני סעודת שבת קעד סע"ב ואילך. שם שער המועדים ריח, ב. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רט. לקמן ע' תרטו.

וזהו הכלל דכל שיו"ר האור: ראה לעיל בפיסקא . והנה ידוע.

וכתבתם כו', ולפי' ככח המעשה בפ"מ בלא או"ר וכוונה רק לצאת י"ח בעמ"ש שרשו עליון יותר, שזהו ענין סוף מעשה שעבמח"ת כנ"ל ביה' א"ש כו' (שזהו בחי' כתר מל' דאיהו כ"ע ממש כנ"ל), ובכח האהבה ולעבדו יש ג"כ כח עליון ביותר כנ"ל בענין שיהא ש"ש מתאהב כו' (והוא נמשך מכח העצמות דא"ס ב"ה במצות תפילין דמארי עלמא דכתיב בהו ומי כעמך כו') דזהו הכלל שכל מה שבמקבל עליון הוא כמשפיע אחרון, וזהו כחותם המתהפך בשעוה שאותיות האחרונים בחותם נחקקים ראשונים בשעוה כו', ולפי' וקשרתם שבמשפיע שבפ' שמע זהו שרש לאהבה ולעבדו במקבל), (ומ"ש בכל לבבכם ובכל נפשכ' קאי על האהבה שבלב ועבודה ביראה שבמוח רק לענין מעשה המצות שנק' מקדשי שמך כנ"ל וד"ל).

ואח"כ א' ונתתי מטר ארצכם כו' ואספת כו' שזהו בחי' יחוד משפיע ומקבל למטה מרוחניות לגשמיות בלי אמצעי כלל שנק' מיש ליש, כמו שיהי' בעוה"ב וימות המשיח שיומשך ויתקבל מאורות העליונים שבעצמות א"ס למטה בגשמיות שלא ע"י השתלשלות עו"ע כלל כמ"ש להנחיל אוהבי יש כו' (וכמו שהי' באבות שהטעימן מעין העוה"ב ע"כ נתברכו בגשמיות [הרבה] כמו שהוא ברוחניות ממש בלי ממוצע כלל כו', ואע"פ שהיו עושים במלאכה ועבודה בארץ כמו ויזרע יצחק כו', אך הברכה הי' ק' שערים למעלה מכפי המדה הטבעיות, והוא לפי שברכת ה' היא תעשיר דהיינו בחי' ברכה בראש שנק' ברכת הוי' שבא"ס ממש תעשיר עושר בלתי מוגבל כלל גם בברכה בסוף בברכת הארץ בגשמיות כמו ברוחניות למעלה מעלה מפ[נ] שנתחבר בחי' מעלה ומטה עמ"ר ועמ"ת יחד בלי אמצעי כלל שנק' מיש ליש כנ"ל, ואמנם זהו דוקא כאשר המקבל כלי ראוי ומוכן לזה, והוא כמו בעוה"ב שהארץ יתברר ונק' ארץ החיים וכמ"ש והארץ אזכור וכן בימות המשיח דרוח הטומאה יעביר מן הארץ (וכן ע"י מעשה המצות בא"י כמ"ש והי' שמזה יהי' העוה"ב), ומעין זה הי' באבות וד"ל). וזהו ונתתי מטר ארצכם דוקא שהוא א"י דכתיב בה עיני ה' אלקיך בה כו' שע"י הברור השלם במעשה המצות בא"י דוקא בסוף מעשה שעולה בעצמות

שיהא ש"ש מתאהב: ראה לעיל פיסקא, ובכ"ז יובן. ושי"נ.
תפילין דמארי עלמא . . . ומי כעמך: נסמן לעיל בפיסקא, אך עדיין.
להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא. נסמן לקמן ע' תלד וע' תנו.
באבות שהטעימן מעין העוה"ב: ראה כבא כתר טז, סעי"ב ואילך.
ויזרע יצחק . . . ק' שערים: תולדות כו, יב.
שברכת ה' היא תעשיר: משלי י, כב. ראה שערי תשובה ח"א שער התפלה טו, סעי"א ואילך.
ברכה בראש . . . בברכה בסוף: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' רצג. ושי"נ. דברים ח"ד ע' איתנו. ושי"נ.
ארץ החיים: ראה גם מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קמ. ושי"נ. לקמן ע' תנ.
והארץ אזכור . . . דרוח הטומאה יעביר מן הארץ: בחוקותי כו, מב. וזכרי יג, ב.
עיני ה' אלקיך בה . . . ארץ חפץ: עקב יא, יב. מלאכי ג, יב. ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' סה. ושי"נ.
לקמן ע' תנ. ע' תס. ע' תקטג ואילך.

התענוג הפשוט דא"ס ונק' ארץ חפץ כו', אז עולה בחי' המל' שנק' ארץ העליונה לקבל מעצמות אוא"ס בהשפעה גשמי' כמו ברוחניות בשוה, והוא שתקבל ממטר השמים העליוני' שהוא בחי' מ"ע שמעל השמים שלא ע"י העלאה מלמטה כלל, וזהו ונתתי בעצמי מטר הראוי לארצכם בעתו כו', כמו בחי' מטר הרוחני' דמים עליונים דתורה כמ"ש יערוף כמטר לקחי כו' לחיי הנשמות למעלה מעלה כמו במשה שא' מן המים משיתיהו כו', וכך נש"י יקבלו מטל השמים שממנו מטר העליון (ונק' ברכה בראש כנ"ל) ויחובר למטה בגשמיות שתתברר הארץ ואספת דגנך כו', שהוא ע"י בירור דתו' שלמטה בעה"ד כסומ"ר ועש"ט בפ"מ ברוב דגן ותירוש בגשמיות כמו בבחי' הרוחניות שהן מקרא משנה תלמוד בנגלה ובנסתר בחי' פנימי' התורה שנק' יין ושמן ולחמה של תורה מן הארץ עולה למעלה להתחבר בתוש"מ, שמיחוד זה יתברך ברכה בלתי מוגבלת כלל עד עש"ב בשד"ך לבהמת"ך שהן השפעת הרוחניות דמלאכים לנה"ב בחיי גופו שיוכל לקבל גם הוא מאור האלקי כמו נשמתו בשוה ממש כמו ישבעו ויתענגו בעונג האלקי כעונג גשמי ממש, וז"ש ואכלת ושבעת שזהו ענין מיש ליש דעוה"ב כמ"ש במ"א וד"ל. אבל בהיפוך אמר השמרו לכם כו' וסרתם כו', דהיינו כשיסורו מן הדרך הטוב ויעשו הטפל לעיקר לבטוח במעש' ידיהם בדרך הטבע לקבל ממזלות כו' כמו שחטאו בכ"ר ולא יבררו בירור האחרון באו"ר למעשה המצות כלל, אז וחרה כו', שזהו כענין שאמרו ישראל שבחז"ל דוקא עובדים ע"ז בטהרה לפי שמקבלים מע"ש, אבל בא"י עיני ה' בה ארץ אשר ה' דורש אותה כו', לפי שכל אור השפע העצמי' נמשך ומתקבל בא"י דוקא שהוא שם ב"ן לאחר הבירור שעולה בכתר שבכתר בעצמות אא"ס כו', אך בפירודם מיחודו ית' נתפרד היחוי"ע הזה ועצר את השמים הרוחני' והגשמי' וגם האדמה נתקללה שלא תתן יבולה כו' ואבדתם כו' וד"ל.

המל' שנק' ארץ: ראה זהר (תוספתא) בראשית לא, ב.

יערוף כמטר לקחי . . מן המים משיתיהו: האינו לב, ב. שמות ב, י.

שוה למטה — שחתברך [ו': נתברך] . . ואספת דגנך: עקב יא, יד.

ברוב דגן ותירוש . . מקרא משנה תלמוד: ראה תולדות כו, כת. בראשית רבא פס"ג, ג.

פנימי' התורה שנק' יין ושמן: ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' תקסט ואילך. דברים ח"א ע' רמה ואילך.

עש"ב בשד"ך לבהמת"ך: עקב יא, טו.

ישבעו ויתענגו: נוסח. ישמחו במלכותך — תפלת העמידה לשבת. ראה גם מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רג.

ואכלת ושבעת: עקב (ח, י). יא, טו.

השמרו לכם כו' וסרתם: עקב שם, טו.

שוה ממזלות — בכ"ר: בבית ראשון . . וחרה כו': עקב שם, יז.

ישראל שבחז"ל . . עובדים ע"ז בטהרה: עבודה זרה ח, א. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתיב.

ומקבילו בלקוטי תורה דרושים לשבת שובה סד, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תפו. ושי"ג ח"ג ע' א'פג.

במדבר ח"ב ע' תתד. ושי"ג ח"ג ע' א'ערב.

ארץ אשר ה' דורש אותה: התחלת הכתוב עיני היא בה (ושם: ה"א).

בא"י . . שם ב"ן: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' טו. במדבר ח"ג ע' א'קכד. דברים ח"א ע' ה.

ועצר את השמים [ב': ניתוסף: ולא יהי מטר] . . שלא תתן יבולה . . ואבדתם: המשך הכתוב וחרה.

ואח"כ א' ושמתם את דברי אלה כו' דקאי אדסמיך ל' דוקא בענין הברכה והקללה בא"י שתלוי באו"ר שלמעשה ובמעשה עצמה דוקא, שזהו בחי' הבירור שמצד כח המקבל בעצמו שהן כנס"י למטה כמ"ש והי' אם שמוע כו', והוא בחי' בירור דשם ב"ן בח"ת כידוע, וז"ש ושמתם את דברי אלה כו' שהוא ע"י הבחירה ששימו הדברים על לבם, כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים למעשה שזהו תלוי בשימה שלכם ללב, ולפי"ז הרי הן עושי' ומקיימים לדברים האלה כמו לעשות את ד"ת או להקים את דברי כו'. (משא"כ בפ' שמע א' והיו הדברים האלה שיהי' ממילא על לבבך, כי שם מדבר בתוש"מ שנק' עה"ח שירד באו"י מלמעלה למטה לנשי' ליתן בהם כח ועוז לברר כנ"ל כידוע בענין חכמות בחוץ ח"ע דאתמשך בח"ת כו'), וא' ושמתם כו' על לבבכם ועל נפשכם שע"ז יהי' בחי' הקבלה בלב ונפש לשמור ולעשות באו"ר בפ"מ, ולהיות הדבר חקוק לזכרון עולם א' אח"כ וקשרתם כו'. והקדים מצות תפילין למצות ת"ת בדיבור (כהיפוך מפ' שמע שהקדים שם מצות ת"ת ודברת במ לוקשרתם), כי מ"ש ושמתם על כו' זהו במצות עיון בתושבע"פ דוקא לידע הדיני' על בוריים איך לעשותם שהוא איך להביא רצון העליון בפ"מ בפרטות, שעו"א א"ח עט"ב למעלה מתוש"מ דמשפיע כמ"ש במ"א שז"ש למחכה לו למאן דדייק מילין דחכמתא בתו' שבע"פ דוקא, וזהו עיקר שלימות דח"ע כנ"ל (ובפ' שמע אמר והיו עד ודברת שזהו רק המשכת ח"ע בח"ת כנ"ל). וזהו ושמתם על [כו'] ואח"כ וקשרתם, כי ע"י מצות תפילין מתקיים הדבר כמ"ש כי שם הוי' נקרא עליך כו' וכתוב אתם עדי כו' שמעידים על יחודו ותורתו בהתלבשות הדבר באותיות שבכתב בד"פ כו' (אבל בפ' שמע שהאור הולך מן המשפיע אל המקבל בחי' הדיבור בד"ת קודם לתפילין כמו יו"ד הדברות דמ"ת קדמו ליו"ד הדברות שבכתב, משא"כ מן המקבל אל המשפיע צ"ל התפילין קודם למצות ת"ת לבניו כמ"ש ולמדתם את בניכם לדבר במ כו', דאחר הקשירה בתשי' נגד הלב ובתש"ר על המוח אז נמשך הכח ועוז בח"ת דתושבע"פ

ושמתם את דברי אלה: עקב שם. יח.

הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים: ברכות לג. ב.

לעשות את ד"ת: תבוא כח, נח: נצבים כט, כח: וילך לא, יב: האזינו לב, מו (ושם: את כל).

להקים את דברי: ראה תבוא כו, כו. מלכים"ב כג, כד. מאמרי אדה"א בראשית ע' שגא. וש"נ. שמות ח"א

ע' צט. וש"נ.

חכמות בחוץ ח"ע דאתמשך בח"ת: משלי א, כ. ראה זהר תולדות קמא, ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' קכג

וע' קל. וש"נ.

אי"ח עט"ב: משלי יב, ד. ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' עו ואילך (ובהנסמן בריש המאמר שם). ויקרא

ח"ב ס"ע תתעב ואילך. דברים ח"ד ע' אשמב. דרושים לחתונה ח"א ע' ל ואילך. שם ע' שיא ואילך.

למחכה לו למאן דדייק: ישע"י סד, ג. ראה זהר חיי שרה קל, ב. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע'

תקעט. דברים ח"ד ע' איתנו.

כי שם ה' נקרא עליך. . . אחם עדי: תבוא כח, י. ישע"י מג, י.

ולמדתם את בניכם: עקב שם יט (ושם: אותם את — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ס"ע

תרלג).

לכרר הדבר בדיבור בפה בין כשר ופסול בין טמא לטהור כו' בכל פרטי דיני המצות איך שיהי' למעשה דוקא, שזהו סוף הכל שזהו שנק' לימוד דוקא כמ"ש וכל בניך לימודי הוי' כו' דקאי בתושב"ע שנלמדים משם הוי' דתושב"כ להביא למעשה, שזהו עיקר שלימות הבירור דעה"ד כו' ונעוץ תחב"ס דוקא (ובפ' שמע א' ושנתם שזהו בהמשכה דתוש"מ כמו שהו בהווייתן למעלה ממש ואח"כ וקשרתם כו' שזהו בתושב"כ בכלל), עד וכתבתם כו' שזהו בחי' המעשה דכתב כשבא בבחי' מקיף חיצוני לבית והיכל ששרשו עליון יותר מכולם (כמו לע"ל דכתיב היכל ה' המה דמקיף דבית והיכל נק' מקיף למקיף דיחידה כמו הנה מקום אתי כו', וכהיכל ק"ק כו', אע"פ שאין העולם מקומו כו', וז"ש למען ירבו ימיכם כו' שיהיו כנס"י כלי קיבול למדות העצמים ופנימ"י דעצמות אוא"ס, שז"ש כימי השמים העליונים על הארץ עליונה שזהו ארץ החיים העליונה דעוה"ב שהוא שכר המצות שיהיו נצחים בבחי' נצחי' דא"ס ממש כידוע וד"ל).

והנה אחר כל הנ"ל יש להבין בסדר ג' מדריגות דעשי' בגדי אהרן האמור כאן בפ' בא' ועשית בגדי קדש כו', עשי' דמשה, ואתה תדבר אל כל חכמי לב ועשו כו' עשי' דחכמי לב, ואלה הבגדים כו' ועשו כו' עשי' דסתם ישראל שאינם חכמי לב כנ"ל. דהנה מבואר למעלה בשרש בגדי אהרן שנק' בגדי קדש העליון שהוא בחי' המשכת אור המקיפים העצמיים דאה"ר העצמי' מקדושת העצמי' דא"ס ממש שהוא בלי גבול כלל שלמעלה מאהבה דאברהם, אע"פ שיש בו ג"כ בחי' מקיף אינו רק לפ"ע ההעלאה דמקבל כמים הפנים אל פנים כו', אבל אתעדל"ע דע"י אהרן כה"ר העליון הוא רק מצד עצמו לבד כענין ואהבתך כו', וזהו הבוחר בעמו ישראל באהבה שקודם ק"ש שע"ז יש ביכולת בני' לייחד יחוד העצמי באו"ח ואו"י בלי שיעור למעלה ולמטה, וכן באהבה דואהבת עוליו נש"י למעלה באו"ח במהו"ע ית' ממש כמ"ש כי אתה אבינו, וכן חוזר ונמשך פועל יוצא למטה בלי גבול והפסק שיהא ש"ש מתאהב לזרים ולרחוקים ג"כ על ידם (כמו לע"ל דכתיב ונהרו אליו כו' אז אהפוך אל עמים כו' וכה"ג).

והנה בעשי' דבחי' בגדי אהרן הללו יש ג' אופנים. א' בחי' עשי' דמשה כמ"ש ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך כו', והוא מה שנמשך מעצמות

וכל בניך לימודי הוי': ישעי' נד, יג.

שורה וכתבתם — והיכל: ב' ניתוסף: נק' מקיף למקיף. ראה בסמוך בפנים שורה והיכל.

היכל ה' המה . . . הנה מקום אתי . . . שאין העולם מקומו: ירמ"ג, ד. נסמן לעיל בפיסקא, (ובזה יובן) למען ירבו ימיכם: עקב שם, כא.

כמים הפנים אל פנים: ע"פ משלי כו, יט.

שורה לבד — ואהבתך: וכיה בהזח"ט. ראה ברכות ק"ש דערבית. אב"ד: ואהבת. ו': ואהבתך.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.

ונהרו אליו . . . אז אהפוך אל עמים: ישעי' ב, ב. צפני' ג, ט.

הקדושה דא"ס ב"ה כמו שהוא יחיד לבדו ממש למעלה מע"ס הגנוזות כו' המשכת המקיפים דאה"ר הנק' בגדי אהרן ע"י משה שנק' שושבינא דמלכא דוקא, דהיינו שבכחו להוריד ולצמצם עצמות אור א"ס שיהי' נמשך בחכמה ומדות דתו"מ בפנימי' שלו, וכנ"ל בענין פ' שמע ישראל שמשה אמר לישראל בדרך המשכה וירידה דאו"י מן המשפיע אל המקבל שיהא פנימי' ועצמי' דאו"ס מתקבל ונמשך בנש"י אה"ר ש[מ] ויחודו האמיתי ותו"מ הכלולים בעצמו[תו] כנ"ל. וזהו כללות ענין שמע ישראל ואהבת כח אה"ר העצמי' דעצמות א"ס באו"ח ואו"י בלי גבול כלל כנ"ל, וכן והיו הדברים כו' באו"ח ואו"י העלאה והמשכה בעיון וקריאה לשם התו' כנ"ל, וכן וקשרתם וכתבתם כו' כנ"ל, שהו המצות שעושה ה' בעצמו כמו שמניח תפילין ומתעטף כו' עד מצות הצדקה כו' שעו"א רחבה מצותך מאד בלי גבול כו', וכ"ז נמשך מבחי' ההעלם דפנימי' ועצמית שלו לנש"י ע"י משה, וכללותם הוא בחי' כח המקיפי' דבגדי אהרן כה"ר, שמזה הכח הוא שנמשך לנש"י שיוכל[ו] לייחד ביחוד ע' ולקדש שמו בתו"מ למטה כמו למעלה ממש. וזהו שא' ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך שנק' שושבינא דמטרוניתא שיהי' ביכולתו להמשיך על ידו האה"ר כו' וד"ל.

והנה אח"כ אמר ואתה תדבר אל כל חכמי לב כו', שהוא המדריגה הב' בעש"י דבגדי אהרן הנ"ל שמשה שושבינא דמלכא הנ"ל ידבר אל חכמי לב שהן בני' שגם הם יעשו בגדי אהרן הנ"ל. והענין הוא בדרך כלל כמבואר למעלה בהפרש שבין פ' שמע לווה"י אם שמוע, שבפ' והי' מקבל עליו עול מצות דוקא שזהו בחי' העלאת מ"ג דמעשה המצות למטה בפו"מ דוקא שבאתעדל' דוקא געשה אתעדל'ע, כמו במצות צדקה [וחסד] ביד מעורר אתעדל'ע בחי' חסד דרועא ימינא כו' ובמצות תפילין ד' מוחין דחו"ב וחו"ג בבחי' המקיפים ובמצות ת"ת בחי' מקור החכמה דתוה"ק כנ"ל, וכה"ג בכל המצות שנק' רמ"ח אברים דמלכא, שעו"א ועשיתם אתם כאלו עשאוני כו', וכללותם הוא בחי' החכ' ומדות דתו' שנעשה למעלה ע"י אתעדל'ת דוקא בבחי' או"ח מן המקבל אל המשפיע דוקא כנ"ל בענין והי' אם שמוע תשמעו כו', ואף שגם זה אינו רק ע"י משה ששרשו בעצמות הח"ע דתורה ש"מ כמ"ש בו [כי] מן המים משיתיהו בחי' מ"ע (כמשי"ת), כמ"ש ואתה

משה נק' שושבינא דמלכא: נסמן לעיל בריש הספר.

שמניח תפילין ומתעטף: נסמן לעיל בפיסקא אך עדיין י"ל.

רחבה מצותך מאד בלי גבול: נסמן לעיל בפיסקא אך הנה עדיין.

לאהרן . . . שושבינא דמטרוניתא: נסמן לעיל בריש הספר.

חסד דרועא ימינא: תקוני זהר בהקדמה יו, א. ראה גם מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' צט. וש"נ.

המצות שנק' רמ"ח אברים דמלכא: ראה תקוני זהר ח"ל (עד, סע"א). הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א

ע' ק. דברים ח"ד ע' אקצא.

ועשיתם אתם כאלו עשאוני: בחוקתי כו, ג. זהר שם קיג, סע"א. הנסמן במאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קא.

[כי] מן המים . . . מ"ע: ראה לקמן ע' שצד. וש"נ.

תדבר אל כו' אתה דוקא דח"ע הוא שנמשך בח"ת, כמ"ש בזהר ע"פ חכמות כו', וכתושב"כ שמשפיע לתושבע"פ כמ"ש תורה צוה לנו משה כו', עכ"ז באתעדלית דחכמי לב תלי' מילתא שע"י עשייתם בפ"מ למצות עושי' לבחי' בגדי אהרן הנ"ל, והוא מה שנמשך בח"ת בחי' עוז האה"ר העצמי דאהרן כה"ר מקדושת העצמות [ממש], שז"ש ישראל מקדשי שמך כנ"ל למטה כמו למעלה ממש (וכמבואר למעלה שיש יתרון מעלה בסוף מעשה שכבר בא לביורור בפ"מ משרש הראשון דח"ע דתוה"ק דסומ"ע עבמח"ת (כמו שאין חכם כבעל הנסיון כמ"ש במ"א), משום דנעוץ תחב"ס דוקא. וז"ש אחת היא יונתי תמתי, פי' תמתי לשון תמימות ושלימות דהיינו שעושה בו התמימות והשלימות, והוא בבי' אופנים, הא' מה שמצד אתעדלית דוקא במעשה המצות בכירור האחרון נשלם כח ועוז דח"ע ורצונו העצמי שבתו"מ שלו העצמית מטעם הנ"ל, והבי' מה שמצד אתעדלית ברמ"ח מ"ע נמשך האור בכלי בבחי' רמ"ח אברים דמלכא שבוה נק' אדם פנימי בפנימי' ועצמות דאור א"ס בבחי' השלימות האמיתית, כמו שמבואר במ"א בענין מצות הוי' למעלה כמו שמניח תפילין כו' שהן בחי' מקיפים לאו"פ שבכלים דאדם העליון כמו המצות שלמטה שהן בחי' לבושים ומקיפים לנר"ג לאדם שלמטה כידוע בזהר במ"ש זקן בא בימים כו' וד"ל).

אך יש להבין הטעם שנק' בשם חכמי לב דוקא אחר שעיקר הדבר הוא מצד בחי' המעשה דמצות בפ"מ דוקא כנ"ל. ועוד יש להבין מ"ש חכמי לב לשון יחיד, דאם א' חכמי לשון רבים הל"ל חכמי לכב ולא חכמי לב שהוא לב א' כו'. והנה ידוע מ"ש בכל לבבך דמשמע שיש ב' לבבות שהוא חלל השמאלי והימני דיצה"ר ויצ"ט והאהבה האלקי' צ"ל בבי' לבבות דהיינו שגם היצה"ר שבחלל השמאלי בדם הוא הנה"ט החומרי' יהופך גם הוא להתעורר באהבה וחשק ורצון גופני לאהוב את ה' בכל לב הטבעי כמו אהבה וחשק דנשמה האלקי' ברוח החיים שבחלל הימני, וזהו יחוד ב' לבבות הללו שנעשי' לב א' ממש, והיינו ענין ביטול כל רצון וחשק זר הגופני שלא יהי' לאדם רק רצון וחשק ותשוקה בלתי לה' לבדו, כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא

כמ"ש בזהר ע"פ חכמות: נסמן לעיל ע' שעו הערה ד"ה: חכמות.

תורה צוה לנו משה: ברכה לג, ד.

שורה בגדי — בח"ת: כו': ליתא.

שאין חכם כבעל הנסיון: במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תפז בשם: מאחז"ל — ראה עקידה פי' נח

שער יד ד"ה [ההקדמה] השלישית. מאמרי אדה"א בראשית ע' נד. וש"נ. במדבר ח"ב ע' תקנו וע' תרס. ח"ג ע'

אי וע' א"כה. דברים ח"ד ע' אשפה.

אחת היא יונתי תמתי: שיר השירים ו, ט.

מצות הוי' למעלה: ראה ספר המאמרים תקס"ג ע' סד ואילך. תורה אור מקץ לה, ב ואילך.

זקן בא בימים: נסמן לעיל ע' שמא.

בכל לבבך . . . ב' לבבות: נסמן לעיל ע' שכד. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתקו. וש"נ.

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

חפצתי בארץ כלה שארי ולבני כו' שלא יחפוץ רק בה' לבדו וגם לא בעוה"ב לקבל שכר דביו"ד בלבד נברא העוה"ב כו', שז"ש מי לי בשמים ועמך כו' בארץ שהוא ג"ע הארץ התחתון והעליון כו', והוא מה שארז"ל שיהי' לו רק לב א' לאביו שבשמים ולא ב' לבבות, כי אם רק בעת התפילה יתעורר בלבו לה' א' לבדו בביטול כל רצון זר וזלתו כנ"ל אבל מיד אחר התפילה או בעת התפילה עצמו יפול במ"ז בעניני גופו בחמדת התקשרות כל הרצונות זרות בהבלי תענוגי עוה"ז, א"כ ה"ז כפוסח על ב' הסעיפים כו', כמ"ש אליהו עד מתי כו', דאם ה' הוא האלקים לבדו לכו אחריו גם כל היום ולא ימשיכו לבכם אחר התוהו וההבל גם כטרדת פרנסה שנק' ע"ז בטהרה כנ"ל שאין מזל לישראל והאדם בוטח בחכמתו ותחב[ו]ן]לותיו בדרך הטבע לבד שעושה הטפל עיקר כו' כידוע, ולא נק' לב א' לאביו שבשמים לבד רק כאשר [גם] כל היום מבטל כל הרצונות הזרות שלו, גם בעסקו בצרכי גופו לא יהי' רק בהכרח וכפי' ולא יפנה לכו לזה בהתקשרות פנימי' רק בבחי' חיצוני' ולא יהי' פנימי' לבו ורצונו רק לה' לבדו וכמ"ש בכל דרכיך דעהו כו', ואדרבה לבטל כל רצונו מפני רצון הוי' כמ"ש בטל רצונך כו', ואין מדריגה זו נפלאה במעלה שיאמר האדם מי אני שאוכל להגיע לזה רק צ"ג שלבם חלל בקרבם כו', שהרי א' ואהבת את ה' כו' ככל לבבך דקאי על כל א' מישראל אפי' הפשוטים כו', והטעם הוא כידוע שיש בנפש ה' מדריגות דנר"ג ח"י, ובחי' מקיף דיחידה (שהוא מ"ם דצלם כידוע) הוא בבחי' עצמות הנפש ממש שדבוקה בשרשה הראשון בעצמו' א"ס ב"ה בלי פירוד כלל (כמו שאו' חבוקה ודבוקה בך), וכמ"ש הללי נפשי את ה' ממש וכן בהלו נרו כו' וכת"י כי אתה נרי או אתה תאיר נרי כו' (וכמ"ש רשב"י ב"י אחידא ב"י להיטא כו',

כלה שארי ולבני תהלים שם, כו.

שלא יחפוץ רק בה' לבדו: ראה שרש מצות התפלה פי"מ (דרך מצותיך קלה, טע"א). ספר המאמרים תרמ"ז ע' כ. מאמרי אדה"א בראשית ע' תקע. ושי"ג. במדבר ח"ג ע' תתקסג. ושי"ג. לקמן ע' תעד.

דביו"ד בלבד נברא העוה"ב: מנחות כט, ב.

בשמים . . . בארץ . . . ג"ע . . . התחתון והעליון: ראה לעיל ע' שיה. ושי"ג.

שיהי' לו רק לב א': ראה ברכות נו, א.

כמ"ש אליהו עד מתי: מלכים"א יח, כא.

שאי' מזל לישראל: שבת קנז, א. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתכג. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קסד. ח"ב ע' תפז. ושי"ג. ח"ג ע' א"ע וע' א"פג. ח"ד ע' א"קסט. ושי"ג.

בכל דרכיך דעהו . . . בטל רצונך: משלי ג, ה. אבות פי"ב מ"ד.

צ"ג שלבם חלל בקרבם: ראה לקמן ע' תעה.

דנר"ן ח"י: ראה בראשית רבא פי"ד, ט. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תכח. ושי"ג.

מקיף דיחידה . . . מ"ם דצלם: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תצט ואילך.

חבוקה ודבוקה בך: הושענא [אום אני חומה] ליום ב.

הללי נפשי את ה': תהלים קמו, א. ראה גם לקמן ע' תכו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשלט. כמדבר ח"ג ע' תתקכט. דברים ח"ג ע' תשסה.

בהלו נרו . . . כי אתה נרי . . . אתה תאיר נרי: איוב כט, ג. שמואל"ב כב, כט. תהלים יח, כט.

ב"י אחידא ב"י להיטא: זהר (אדרא זוטא) האזינו רצב, א. וראה לעיל ע' שכט. מאמרי אדה"א בראשית ע' קעא.

וכך בכ"א מישראל ביחידה שבו), והוא לפי שא' כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו כו' שלע"ל יתעלו שרש נש"י למעלה בעצמות אוא"ס ממש שלמעלה מאו"א שהן אברהם ושרה כידוע, וע"כ גם [כל] פשוט וע"ה יכול לומר אבינו כו' כבן במוח דאב כו', ולזאת א' ואהבת לשון יחיד כו' ובכל לבבך דוקא שיהי' רק לב א' לבד לאביו שבשמים שיש זה בכח שרש נשמתו למעלה, וראי' ממס"ג על קדוש השם שישנו בכ"א מישראל בכח ובפועל כידוע, וע"כ א' גם בכל נפשך אפי' נוטל את נפשך כו'. ולפי"ז יכול להיות גם כל היום שיסיר מלבו כל רצון זר בלתי לה' לבדו, וכמאמר בטל רצונך כנ"ל וד"ל.

ושרש הענין הוא דזהו ההפרש בין גר"ג ליחידה, שבמוח החכמה ובינה שמתחלק ע"י הדעת לל"ב חדרים יש בזה התחלקות לב' קוין דחו"ג, וכך הוא גם ברצון המורכב בשכל, וזהו ב' לבבות דטו"ר הנ"ל שמן המוח נמשך ללב, ולכך נק' לב שהן ל"ב חדרים שבמות, אבל בבחי' נקודת הרצון הפשוט שבלב הוא למעלה מרצון המורכב במוחין והוא בחי' יחידה שבנפש עצמה שאין שם הטייה כלל לב' קוין רק רצון פשוט [ו]עצמי לבד, והוא ענין לב א' לאביו כו'. וזהו עיקר ענין ואהבת לשון אבה שהוא עצם הרצון הפשוט הנ"ל שבעצמות הנפש ממש באו"ח, כמו נכספה וגם כלתה נפשי וכן כלה שארי, או להמשיך גילוי [א]א"ס ב"ה בתענוג עצמי בעצמות הנפש כו' בבחי' או"י, וממילא יובן מזה שכמים הפנים אל פנים כן לב האדם העליון כו', כמ"ש אם ישים אליו לבו אליו ממש בנקודת הרצון שבפנימי' הלב שנק' לב א' ממש, וכן רוחו ונשמתו אליו יאסוף כמס"ג אמיתי כמו בכל נפשך כו', אז עי"ז בכח העלאת מ"ג כזאת יומשך מלמעלה מן המשפיע אל המקבל בחי' המשכת מ"ד כו' ג"כ עדי"ז ובאותה מדריגה דוקא, כידוע דרוח אייתי רוח כו' ואמשיך רוח דלפ"ע ואופן אתעדל"ת בהעלאת מ"ג מבחי' פנימי' נקודת הלב ברצה"פ שאין בו הטיי' כלל שנק' לב א' כנ"ל כך יומשך מלמעלה למטה מעצמות א"ס ב"ה לישראל מפנימי' לב העליון שהוא עצמות רצונו הפשוט שבעצמותו ית' ממש בלי הטיי' כלל כמ"ש אה"ר אהבתנו או אה"ע כו' וכן א' לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' [דוקא] אנקש כו' ושם א' אך טוב לישראל כו' שכולו טוב וחסד שזהו מבחי' עה"ח (כמשי"ת). וזהו שא' ואתה

מס"ג . . . שישנו בכ"א מישראל: ראה תניא פי"ח. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קיא. לקמן ע' תכט. שבמוח . . . לל"ב חדרים: ראה מאמרי אדה"א בראשית טע"ג. וש"נ. לב שהן ל"ב חדרים: ראה לקמן ס"ע תמב ואילך. וש"נ. ואהבת לשון אבה: ראה שרש ישע מערכת אהב. מאמרי אדה"א שמות ח"א ס"ע רצג. וש"נ. נכספה וגם כלתה נפשי: תהלים פד, ג. אם ישים אליו לבו . . . רוחו ונשמתו אליו יאסוף: איוב לד, יד. דרוח אייתי רוח: נסמן בפיסקא, ומעתה הנה יובן. אה"ר אהבתנו או אה"ע: בברכות ק"ש (נוסח אשכנז וספרד). לך אמר לבי . . . ושם א' [ב: וכן. ו: וכן א'] אך טוב לישראל: תהלים כו, ח. שם עג, א.

תדבר אל כל חכמי לב ל' יחיד דוקא לפי שמדבר בבחי' נקודת הרצון הפשוט הנ"ל שנק' לב א' לשון יחיד כנ"ל.

אך עדיין יש להבין דא"כ מה שייך בזה לשון חכמי לב דוקא הלא בחי' נקודת הרצה"פ הנ"ל הוא למעלה מן החכמה לגמרי, ועוד דלב זה הוא בבחי' המדות שבלב ובנקודת הרצון הנ"ל למעלה מהתחלקות המדו' עדיין כנ"ל. אמנם הענין הוא דבחי' חכמי לב הן החכמים דתושבע"פ דוקא כחכמי התלמוד והמשנה וסנהדרין שמבררים כל דין ומשפט דתושב"כ להלכה למעשה כמ"ש לא תסורו מן הדבר כו' שבידם דוקא להורות לעם אופן נקודת רצה"ע שבכל מצוה לעשות כך ולא כך כו', וידוע דכח זה להביא ולהמשיך מבעל הרצון העליון דכל המצות לידי מעשה שיהי' באופן כך וכך דוקא בכל מ"ע ובסומ"ר בכל ל"ת בדרך פרטי פרטיות זהו למעלה משרש החכמה דתושב"כ שבה מלוכש רצון העליון מכבר, כמו מצות תפילין בוקשרתם לאות כו' שכבר מלוכש באותיות דתושב"כ כפ' זה וקשרתם אור רצה"ע שבמצות תפילין להיות לאות על ידך ולטוטפות כו' שהן תשי' ותשיר כמו שהוא נמשך מעצמות א"ס ב"ה ברצונו וחכמתו העצמי' שבתוש"מ הקדומה, רק שלא נודע האופן של מעשה התשי' ותשיר בפרטות רק ע"י חכמ[י] דתושבע"פ בהל' תפילין שמפרשים ומבארים מצוה זו בכל פרטי' ממש איך שיהי' למעשה וא"ל אינו יוצא במצות תפילין כהלכה וכמו"כ במצות ציצית בטלית וח' חוטין כו' וכה"ג בכל המצות, הנה זה הפירוש וביאור על המצוה הכתובה בתושב"כ אינו רק נק' יציאה מן ההעלם לגילוי בלבד דהיינו כל מה שהי' גנוז ונעלם בפסוק וקשרתם בהסתר באיכות אופן פרטי' הרצה"ע שבזה הוא שיצא לגילוי לבד כפי' וביאור בתושבע"פ בכל הל' תפילין וכן בהל' ציצית והלכות סוכה והלכות שבת ויו"ט וכה"ג (אלא זהו עדי"מ הטיפה דמ"ד שנמשך ונצטייר ברמ"ח אברים בנוק' שאין שם כל חדש מעיקרו בזה אבל מה שמצטייר בציור כזה ובגידול חומר וצורה בכל פרט זהו חידוש גמור מ"נ דנוק' דוקא כמ"ש אשה כי תזריע כו'), שהרי מצינו כמה דיני' בתושבע"פ שנוספי' מחדש גמור שלא נזכר אף ברמז כלל בתושב"כ, כמו כל הלמ"מ בע"פ לבד וכמה גדרים וסייגים וכמו ערובין ונט"י כו' וכה"ג, וגם יש ביכולת חכמי תושבע"פ לשנות לגרוע או להוסיף על תושב"כ, כמו מלקות גרעו חדא כו', ואף במועדים אמר אלה מועדי ה' כו' אתם אפילו מוטעים כמ"ש לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל

החכמים דתושבע"פ . . שבידם דוקא להורות: ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' עז. וש"נ.

לא תסורו [בר': תסור] מן הדבר: נסמן בסמוך.

אשה כי תזריע: תזריע יב, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתנא. וש"נ. לקמן ע' תא.

מלקות גרעו חדא: ראה מכות כב, (א) ב.

אלה מועדי ה' . . אתם אפילו מוטעים: אמור כג, ד. ראש השנה כה, א.

לא תסור . . אפי' על שמאל שהוא ימין: שופטים יז, יא. ראה ספרי ורשי' שם.

אפי' על שמאל שהוא ימין כו', אי"כ יכולים להחליף מימין לשמאל מדין לחסד ומחסד לדין בכלל שהן ב' קוין דמשפט ודין, כמו בכל דיני התורה בטמא וטהור אסור ומותר כשר ופסול חייב זכאי שהן ו' סדרי משנה ותלמוד שהכל בידם דוקא [ו] כל הכח ועוז להביא כל בחי' רצה"ע במעשה בפרט כך וכך דוקא ולא כך וכך בכל מ"ע ול"ת, אי"כ הרי זהו חידוש גמור במקבל שהוא תושבע"פ שמקבל מתושב"כ כידוע יותר מבמשפיע עצמו, וז"ש דבינה יתירה ניתנה באשה יותר מבאיש ועז"א אי"כ עט"ב כידוע וד"ל. ולפי"ז מוכרח לומר שיש כח חדש וחזק ביותר בחכמי תושבע"פ למעלה מן שרש החכמה דתושב"כ הגם שמאין תמצא מבחי' הכתר דרצה"פ כו' והיינו בעצמות בעה"ר הפשוט שבמצות שנק' כשב"כ שמשם נמשך מקור לכל גילוי רצון בפרט איך שיהי' כמו שהוא בעצם למעלה עדיין מן החכמה וטעם לרצון אפילו טעם כמוס כו', וזהו הכח שיכולים להחליף ולהוסיף ולגרוע כו' וגם לחדש חידוש גמור שלא הי' במקור החכמה דמשפיע כלל כנ"ל (וראי' לזה מר"ע שהי' דורש על כל קוץ וקוץ דתושב"כ תילי כו' שלא נודע למשה מקור תושב"כ כלל כמבואר במעשה שעלה משה למרום כו', לפי שר"ע כולל חכ' דתושבע"פ בכללות המשנה ותלמוד שגדול כחו מן המשפיע, אע"פ שא' תורה צוה לנו משה דוקא דח"ע דמשה הוא שנמשך בח"ת ליתן בה כח ועוז זה, מ"מ שרש החכמה דתושבע"פ למעלה ממקור החכמה דתושב"כ וכמשי"ת וד"ל.

והנה להבין זה בתוס' ביאור, דבאמת זהו פלא גדול מאד מאין יש בכח חכמי תושבע"פ להוסיף או לגרוע ולחדש דבר לגמרי ולהביא בפרטות במעשה כל עיקר נקודת רצה"ע שבמצות ממקורם הראשון יותר מתושב"כ עצמו שהוא בחי' המשפיע, והלא ידוע דשרש החכמה דתושב"כ הובררה מכבר ונק' חכ' ברורה כמ"ש כל אמרת אלוה צרופה כו' ואל תוסף כו' וכתוב או ראה ויספרה הכינה וגם חקרה כו' (וע"כ נק' התו' משל הקדמוני או ים הקדמוני כידוע) וכתוב בה ואהי' אצלו אמון אמון מוצנע כו' שהתורה קדמה לעולם אלפים שנה כידוע.

דבינה יתירה ניתנה באשה: נדה מה, ב. ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' סה ובהגסמן שם. ובריש המאמר שם.

מד"ע שהי' דורש: ראה מנחות כט, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקמא. כל אמרת אלוה צרופה כו' ואל [ב: אל] תוסף: משלי ל, ה. ו. ראה תורת חיים בראשית יד, ד ואילך. הגסמן במאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קמח.

או ראה ויספרה: אי"כ כח, כז.

נק' התו' משל הקדמוני: שמואל"א כד, יג. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ס"ע תב. ושי"נ. שמות ח"א ע' יח. ושי"נ. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשנ"ד וע' תתיח.

נק' התו' . ים הקדמוני: ראה ספר המאמרים תקס"ו ע' ערה. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתיה. ושי"נ. ואהי' אצלו אמון מוצנע: משלי ח, ל. ראה בראשית רבא בתחלתו.

שהתורה קדמה לעולם: ראה שבת פח, ב וברשי' שם. מדרש תהלים צ, ד. הגסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' כ.

אך הנה יובן זה ע"פ משל הידוע במלך גדול שרצה וחפץ לעשות עטרה נאה בראשו או לבנות פלטרין באופנים נאים וכה"ג וצוה לעבדיו הנאמנים לו חושבי מחשבת בכל מלאכה לעשות העטרה מאבנים טובות ומרגליות במעשה רוקם וצוירים נאי' כפי רצונו באופני התענוג והתפארת שצריך לו להיות לעטרה וכתר מל' בראשו להוד וכו' וכן במעשה הבנין וכסא מושבו וכל אופני הצויר, והכל בכתב נרמז ברמז בלוח שיבינו ממנו חכמי עושי המלאכה לעשות כפי המכוון האמיתי בחפץ ורצון המלך דוקא כו'. והנה העבדים החכמים הנאמני' למלך בכל לבנם ובכל נפשם שזה כל טעם וחפצם באהבתם עוז הנאמנה למלאות רצון ותענוג הפנימי שלו להיות לו לתפארת הוד כתר מלכותו הם משתדלי' מאד בכל לבנם ו[בכל] נפשם ומתחכמים בכל עוז כח שכלם באופן ענין מעשה המלאכה בתחבולות והתחכמות יתירה איך שיהי' אופן הצויר והמלאכה נאה ומהודר ביופי בתכלית מאד עד שיהי' העטרה ראוי' לכתר מל' שיתענג ויתפאר בהוד מל', וכן באופן מעשה הבנין בצויר נאה בתכלית שיתענג ויתפאר וישב בו בכבוד והוד מל' כראוי לו עפ"י נקודת אמיתית רצונו וחפצו דוקא. וכ"ז מכת העבדים [וה]חכמים שהם אוהבי וריעי המלך הקשורים אליו בכל נפשם רק למלאות רצון המלך ותענוגו וגדלו ויקרו חביב עליהם מכל נפשם כו'. וכמו"כ כת הב' [מ]הם שהם יריאים יראה גדולה ועצומה ואימת מלך עליהם בתכלית עד שמ[ת]בטלים מכל חושי גופם וארכבותם דא לדא נקשו וועים ור[ו]תתי' באימה ופחד גדול ונורא בתמידות, הנה מחמת רוב אימה יתירה שבלבם מן המלך כאשר נצטוו בעסק זה לעסוק במלאכת מחשבת בחכמה הן משתדלים בכל לבנם ליפותו בתכלית הדקדוק שלא יפול בו שום קלקול ולא שום דבר רע העושה כיעור אפי' כמלא נימא, וע"כ מתאמצים בכל מיני חכמה ותחבולה בזה להרחיק מן הנזק ולחזק היופי וההידור בכל האופנים בדקדוקי' יתירים מכפי המדה הרבה כו'.

והנה גם שכל אופן הצויר והמלאכה שעשו העבדים החכמים הנאמנים למלך הכל הי' ע"פ הצויר ברמז בלוח הניתן להם שיש בו בודאי טעמים כמוססים ע"פ גודל חכמת המלך ורצונו האמיתי וגם העבדים הנאמנים לא יוכלו לעשות דבר וחכ' רק ע"פ המובן להם מן הרמיזות ורשימות שנלמדים מהם אופן המעשה שיהי' רק כרצון המלך דוקא, אך עכ"ז מפני גודל חפצם לכוין לאמיתית נקודת הרצון העצמי במעשה זו בכל לבם ונפשם ממש והוא מצד גודל האה"ר הנאמנה וגודל היראה העצומה ביותר כנ"ל, ע"כ הם מתחכמים בכל כח חכמתם עוז להדר ולייפות המלאכה עצהיו"ט, עד

שריה כו' — שזה . . טעם: ב' לזה . . ישעם.
וארכבותם דא לדא נקשו: ע"פ דינאל ה, ו.
שו"ה לא — וחכ': ב' וחיד = וחצי דבר, ו': אחד.

שיגבור כח חכמתם לעשות ריבוי והגדלה יתירה במעשה העטרה או הבנין וכה"ג באופנים רבים וטובים ומתוקני' ביופי והידור בתכלית הרבה יותר מכמו שהי' ברצון המלך וחכמתו הגדולה בעצמו בתחילה עד שבראותו מעשה ידיהם יפלא בעיניו מאוד על רוב עוצם ההידור והיופי ורוב תיקוני המלאכה ויסודתם החזקה שיש בהם תוס' גדול וחידוש רב הרבה יותר מבורר מבירור החכמה ורצון שהי' בעצמו. וכ"ז ודאי א"א לומר שיוכל להיות חכ' רבה בעבדים הנאמנים יותר מחכמת המלך, ומה גם מה שיוכלו לכיין במעשיהם וחכמתם לנקודת הרצון והתענוג האמיתי שלו בזה יותר מכמו שהי' ברצונו וחכמתו בעצמו תחלה, שזהו פלא גדול מאד. אך צ"ל שיש ברצון המלך ותענוג שלו במעשה זו ב' מדריגות, הא' הרצון והתענוג הנפלא שמתענג בזה לפי אופן החכ' והטעם הכמוס אשר עמדו בפנימי' חכמתו הגדולה שע"פ אופן הזה דוקא הוא שמצוה לעשות כך וכך, ואז הוא בא בדרך העלם ורמז כמו ברושם שבלוח וכה"ג, אבל מדריגה הב' הוא אשר יש בעצמותו ומהותו ממש תענוג ורצון עצמי בזה שא"א שישגוהו הטעם והחכמה כלל אפי' טעם וחכמ' הפנימי' שבו לפי שכתענוג עצמי כזה אינו מלוכב רק בחי' עצמיות שלו ממש (כמו בחי' יחידה באדם), ונק' שעשועים העצמיים ממש, וגם שמתחלק גם זה לב' קוין ימין ושמאל בחי' חו"ג כידוע (כמו שעשועי' הן ב' תענוגים העצמיים דאורי' ואורי' כאחד כמ"ש במ"א), וזהו שלא יכול להביא בגילוי כלל אף ברמז בציוור קצר בלוח, רק החכמים הנאמנים שלו שיודעים ומכירים אותו ודבוקים וקשורים במהו"ע ממש באה"ר או ביראה עצומה הן שיוכלו לבוא אל אמיתי' נקודת עצמות הרצון הפשוט ותענוג הפשוט בזה הדבר שמצוה לעשות, והוא רק מצד עוצם ביטול כל העצמות שלהם ממש לאמיתי' עצמות המלך באוי"ר רבה זאת היא הגורמת שמעמיקים בנקודת הלב ממש בחכמה ותחבול' רבה ביותר שלא יש בכל חכם גדול להמציא מכח שכלו עניני' נפלאים ומתוקנים במעשה זאת עד שיפלא גם בעיני המלך ביותר מה שיגדל החכמה והמצאת [כת] שכלם לחשוב מחשבות עמוקות כאלה להיות עולה למעלה הרבה מכח החכמה שלו בטעמים הכמוסים שהי' לו בזה בתחילה, וזהו לפי שמצד הפלאת הביטול שלהם באוי"ר זו שהיא בנקודת רצה"פ שבלבם שלמעלה מכח החכמה ושכל שבמוח שלהם הוא שגרם להם הפלאת חכמה יתירה להגיע לעצמות נקודת הרצה"פ כמו שהוא במהות ועצמות המלך ממש כנ"ל וד"ל.

ובזה יובן עכ"פ שבנקודת הרצון שבלב הפשוט יוכל להתחכם בחכמה רבה וגבוהה הרבה מגוף עצם אור החכמה שנמשכה במוח החכ' מאין ליש, והוא רק מחמת עוצם הביטול כל העצמות שלו מיש לאין ממש בבחי' אורי'

שששששששש . . . דאורי' ואורי' ראה ד"ה בספר עמה"מ שער שעשועי המלך במאמרי אדה"ז ענינים ע' תיא וע' תיד ולכיק אדה"א לא נדפס לע"ע. מאמרי אדה"א בראשית ע' שטז.

מלמטה למעלה מצד פנימי נקודת הרצון העצמי שבעצמות הנפש, שלמעלה הרכה גם ממקור כח המשכיל שבנפש שמשכיל כל שכל שאינו בא רק במדה ושיעור שיש לזה הפסק, אבל בחי' החכ'י שבלב שנמשך מחמת נקודת פנימית הרצון שבנפש שאין לו שיעור למעלה כלל בעילוי אחר עילוי ובהגדלה וריבוי והתפשטות לאין שיעור כלל לפי ששרשו למעלה ממקור החכ'י שבראש כו' וד"ל. וראי' לזה מר"ע שהי' ע"ה ובנקודת הרצון האמיתי שבלב שחשקה נפשו בתורה הגיע למדריגת החכמה בתורה יותר מכל החכמים עד שדרש על כל קוץ כו'. והוא כמו מה שא' חכם לכשירצה דוקא, ולכאורה מה שייכות לחכ' ברצון כשירצה להיות חכם אם אין לו בעצם כח שכלו להשכיל חכמה, אלא יש חכמה שנקנית מלמטה למעלה והוא מן הרצון האמיתי בהתקשרות נקודת הלב שהוא בעצמות הנפש ממש שעייז יוכל להתחכם בחכמה הרבה יותר מכח שכלו בעצם, וזהו חכם לכשירצה לפתוח לבו בחשק נמרץ יפתחו לו כל שערי החכמה שלא ישיגנו שום חכם זולתו, כמו פתח לבי בתורתך כו' וכן א' לקנות חכמה ולב אין, שעיי פתיחת נקודת הרצון שבלב בתורה יגיע וישיג לעומק כל החכמה שבתורה להיות קונה בנפשו מלמעלה ממקור הח"ע דתורה לכיון אל אמיתית הרצון הפשוט שבמצות שלמעלה מחכ' דתוה"ק (כמשי"ת).

והנה הנמשל מכל הנ"ל יובן ג"כ בטעם ענין החכמה דתושבע"פ בחכמי ישראל שבכל דור שמקובלים עד הלמ"מ בע"פ שיכולים לחדש דינים רבים יותר מכח החכ' שבתושב"כ אע"פ שהן בחי' מקבלים מתושב"כ כמו מנלן אמר קרא כו', הענין הוא שזהו כמשל הנ"ל במלך שמצוה לעבד[ן] לעשות עטרה בראשו כו', כך אע"פ שנתנה התושב"כ בקיצור וברמז בכל מ"ע ולית בדרך כללות ומזה הן למדים כל דין והלכה בפרטי פרטיות, עכ"ז מצד עומק נקודת לבכם ונפשם לכיון אל אמיתי רצון ה' במצותיו בלי נטי' ימין ושמאל כלל, אם מצד עוז האה"ר הנאמנה למלאות רצון ותעה"פ שבעצמות א"ס ב"ה ואם מצד עוצם היראה ואימה הגדולה בנפשם פן יסורו מנקודת הרצון האמת אפי' כ"ש כו', כמו שידוע ומבואר במ"ש לבך יהגה אימ"ה א' סופר כו' שהן חכמי תושבע"פ שנק' סופרים שסופרים כל אותיות שבתורה ושוקלים במשקל כל דבר חכמה דתורה להעמידו על בוריו כמו

מר"ע שהי' ע"ה . . . החכמה בתורה [כו': החכמה ברורה]: פסחים מט. ב. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע'

יט.

חכט לכשירצה: גיטין סז, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רסח. בראשית שם.

פתח לבי בתורתך: ברכות יז, א. סיום תפלת העמידה (אלקי נצור).

לקנות חכמה ולב אין: משלי יז, טז. ראה עטרת ראש שער ראש השנה יט, ב.

מנלן אמר קרא: ראה פסחים סא, סע"א. סה, רע"א. ראש השנה יא, ב. יומא מה, א. סוכה כו, א. ועוד.

לבך יהגה אימ"ה איה סופר: ישעי' לג, יח. ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' לג ובהנסמן שם.

חכמי תושבע"פ שנק' סופרים: ראה קדושין ל, א.

שהוא לאמיתתו בלי נטי' ימין ושמאל, וע"כ נצטוו לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל ובכחם לחדש דברים רבים כגדרים וסייגי' רבים הנוסף על התו' וכה"ג, וכ"ז רק מצד בחי' הביטול העצום שיש בנפשם בנקודת הלב מלמטה למעלה באימה יתירה פנימי' ועצמי' ביותר שנוגע לנקודת חיי נפשם ממש, וז"ש לבך יהגה אימה מבפני' כו', ועפ"ז דוקא יוכלו לבוא אל אמיתי' הרצה"ע שבמצוה ולמעלה מבחי' אור רצה"ע המלוכש בח"ע דתוה"ק (שנק' טעם כמוס לרצה"ע כמבואר במשל הנ"ל שיש ב' מדריגות ברצון המלך כו', ומחמת גודל אה"ר ויראה עצומה מתחכמים בכל עוז כחכ' ותחבולה יתירה שלא יוכל להיות בכח החכמה שבראש גם בח"ע הק' כו', וע"כ מגיעים לבחי' הרצון ותענוג הפשוט שנק' שעשועים העצמיים כמ"ש ואהי' אצלו כו', עד שיפלא בעיני ה' הפלאות עוז חכמת' בבירור האמיתי דעה"ד טו"ר בסוף מעשה דוקא בדקדוקי סופרים הרבה יותר מגופה של ח"ע דתוה"ק כו', וכ"ז רק מצד הפלאות הפשטת וביטול כל עצמותם באימה יתירה שזהו ברצה"פ שבנקודת הלב שיפתח הלב בחכמה רבה הרבה יותר מעצם כח השכל כנ"ל שאין לו שיעור למעלה דהיינו לעלות למעלה יותר ממקור החכמה דתוש"מ הנמשך באו"י מאין ליש, ולמטה מטה הוא מה שמתחדשים ריבוי דיני' והלכות עד אין שיעור כמו ס' מסכתות ועלמות שהן ההלכות אין מספר כלל (וכר"ע שהי' דורש כו' שלא נודע למשה שרש החכ' דתושב"כ כו' כנ"ל). ונמצא מזה יובן הטעם מה שיש יתרון מעלה במקבל שהוא תושב"ע"פ הרבה יותר מתושב"כ המשפיע כמ"ש א"ח עט"ב וד"ל.

ואחר' כל זה יובן שחכמי תושב"ע"פ דוקא נקראים חכמי לב לשון יחיד, כי זהו בחי' לב אחד הנ"ל דבחי' יחידה ממש שהוא בנקוד' הרצה"פ העצמי שלמעלה ממקור השכל שבמוח שאין בו הטיי' כלל כנ"ל, רק שמתחלק גם הוא לב' קוין דחו"ג שבעצמות הרצון גם בנפש עצמה כמו לחפוץ בחיים ולא במות, כך האה"ר לא"ס ב"ה שנק' חיי החיים לדבקה בו במ"ע כי הוא חייך ממש ולא לחפוץ במות ורע המפרידות כשס"ה ל"ת כו', שזהו ב' מדות העצמי' דנקודת הלב באה"ר ויראה עצומה בחכמי תושב"ע"פ שלא לנטות ימין ושמאל מנקודת הרצון העצמי במצוה שעולה למעלה מטעם הכמוס דח"ע דתוה"ק כנ"ל, כמ"ש לבך יהגה אימה כו', שחכ' זו שעולה מלמטה למעלה מחמת נקודת הלב הפנימי' ממש אע"פ שזהו בבחי' המדות דאו"ר לבד, אבל הן בשרשן בעצמי' ממש שלמעלה מן החכמה שבראש

ס' מסכתות: ראה זהר (רע"א מהימנא) סינחס רטז, א. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' שעח ובהנשמן שם. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' עז. וש"נ.
ועלמות שהן ההלכות אין מספר: שיר השירים ו, ה. ראה הנסמן הערה שלפניו.
א"ח עט"ב: נסמן לעיל בפיטקא, ואח"כ א' ושמתם.
שורה זהו — תחש: ע"כ נעתק בבוך ד'.
לא"ס ב"ה שנק' חיי החיים . . כי הוא חייך: ראה יומא ע"א, א. נצבים ל, ב.

שנמשך מאין ליש, מטעם הנ"ל בענין פתח לבי בתורתך וענין חכם לכשירצה דוקא כו' וכה"ג. וזהו שנק' בשם חכמי לב דוקא שזהו בחי' הח"ת שעולה מלמטה למעלה בבחי' לב כמו החכמה שבמדות לבד, וכמו החכמה דתושבע"פ כשר פסול חייב זכאי כו' להבדיל בין טו"ר לבד, דגם דאורייתא מח"ע נפקת זהו בבחי' המשכת החכ' דתו' באו"י ונמשך גם הוא במדות שבחכמה, אבל החכ' דתושבע"פ בחכמי ישראל שנק' חכמי לב לבד שרשם בבחי' לב דמדות העצמי' שברצה"פ שלמעלה ממקור החכמה שבראש שנק' לב א' ממש כנ"ל, ובאתעדל"ת שלהם גורם אתעדל"ע מעצמות הרצון ותעה"פ שנק' שעשועים העצמי' ממש כנ"ל וד"ל (וראי' לזה ממש ובלב כל חכם לב דוקא נתתי חכמה (וגם כאן א' אשר מלאתי רוח חכ' (כמשי"ת) וכן א' יהב חכמתא לחכימין דוקא כו', שזהו ע"י העלאה דאו"ח דבחי' חכמי לב הנ"ל דוקא לפי שעולה למעלה גם ממקור החכמה שמשפיע כל חכ' ושכל מלמעלה למטה מטעם הנ"ל, ע"כ ממילא בלב כל חכם לב הנ"ל דוקא נתתי חכמה עליונה הנמשך מלמעלה למטה הרבה יותר מכפי המדה הצריכה להיות ע"פ מאמר קו המדה שמודד כל שפע אור גם בח"ע כו', והוא לפי שהעלאה זו באה מנקודת הרצון שבלב שנק' חכם לב [שוזן] יחיד דוקא שהוא בעצמות א"ס ממש שלמעלה ממקור החכ' הקדומ' כנ"ל לפי שנעוץ תחילתו בסופן דוקא וסוב"ת דכח דאור חוזר חוזר לקדמותו ממש למעלה מאו"י כידוע וד"ל.

וזהו ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתי רוח חכמה, הנה א' מלאתי לשון יחיד דוקא דקאי על לב דסמיך ל"י אע"פ שהזכיר חכמי לב שהן חכמים רבים שנק' חכמי לב, אך הנה שרש החכמה דחכמי לב הנ"ל הן בחכמי תושבע"פ (מל' קרינון לה) והן בנש"י במעשה המצות בנקודת הרצון העצמי שנק' לב אחד לבטל כל הרצונות זרות לה' לבדו כנ"ל, הנה מגיע בעצמות א"ס ב"ה ממש שממנו נמצא מקור כל החכ' עילאה שנק' חכים ולא בחכמה ידיעא כלל שיומשך ג"כ מבחי' לב העליון הפנימי ועצמי דעצמות רצה"פ שלמעלה מאור החכ' דתוש"מ, כי כפי אופן העלאת מ"ג כזה מבחי' נקודת הלב בבחי' חכמי לב הנ"ל (וכמו אם ישים אליו לבו כנ"ל) רוח אייתי

דאורייתא מח"ע נפקת: נסמן לעיל ע' שכת.

ובלב כל חכם לב . . . נתתי חכ' . . . אשר מלאתי רוח חכ': תשא לא, ה. תצה כח, ג.

יהב חכמתא לחכימין: דניאל ב, כא.

שריה שהוא — החכ': ב: הח"ע.

דאור חוזר חוזר לקדמותו: במאמרי אדה"א בראשית ע' תנג: לכלל המונח בסי הקבלה ובסי חקירה. וראה

בהנסמן שם.

תושבע"פ (מל' קרינון לה) . . . זרות [כו': זולת]: ראה תקוני זהר בהקדמה י, א.

חכים ולא בחכמה ידיעא . . . החכ' [ב: הח"ע]: ראה תקוני זהר בהקדמה י, א.

אם ישים אליו . . . רוח אייתי רוח: ראה לעיל בפיסקא, ושרש הענין הוא.

רוח ואמשיך רוח מלמעלה למטה בבחי' המשכה ג"כ עדיז ממש, והיינו שאמר אשר מלאתיו רוח חכמה מלמעלה ממקור החה"ק, והוא מבחי' רוח החכמה שבלב העליון בעצמות המדות דרצה"פ שנק' רוח חכמה שלא יוכל לבוא בגילוי בחכ' שבראש כלל, כנ"ל בפ"י מ"ש ובלב כל חכם לב דוקא נתתי חכמה יתירה מקו המדה כו', וגם פי' אשר מלאתיו ללב אחד זה רוח חכמה זו עצמה שיהי' בכחו להבין ולהשכיל כ"כ בבירור זה דעה"ד [טו"ר] עצהיו"ט יותר מכמו שהי' ברצון וחכמה הקדומה, כמו שאו' ותן בלבינו בינה להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות כל דברי תלמוד תורתך דוקא שהן הדינים והלכות דכל ש"ס ופרטיהן כו' (ווי"ש במשיח ישכיל עבדי ירום ונשא כו' לפי שעל ידו יהי' עיקר שלימות הבירורים דעה"ד טו"ר בשלימות המעשה דמצות בבחי' ח"ת הנ"ל שעולה למעלה מח"ע ונק' כתר ש"ט כו' כנ"ל וד"ל). ועכ"ז אמר ואתה תדבר אל כל חכמי לב אתה דוקא שהוא בחי' ח"ע דתושב"כ דמשה שהוא האומר ומדבר לחכמי לב שהן חכמי תושב"ע"פ כמ"ש תורה צוה לנו משה דוקא, או חכמי לב דכנ"י בכלל כשהן בבחי' אה"ר בנקודת הלב שנק' לב א' דוקא, לפי שמח"ע נמשך כח ועוז בח"ת לברר או להתעורר בנקודת הלב (לפי שבחי' דעת דמשה נק' מפתחא כו' שפותח ללב דכנס"י כמ"ש בפ' מסעי), אך כאשר מתעוררים הן עולים למעלה הרבה יותר משום דא"ח עט"ב מטעם כל הנ"ל וד"ל. וזהו אשר מלאתיו רוח חכמה מבחי' פנימי' לב העליון כנ"ל. ולזה הטעם תדבר לחכמי לב הללו דוקא ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי, לפי שבהם וע"י הוא שנעשו בגדי אהרן שהן בחי' המקיפים דאה"ר העצמי' הנ"ל שהוא בבחי' פנימי' נקודת הלב העליון בעצמות הרצה"פ ממש, כנ"ל בב' מדריגות דאו"ח ואו"י, להעלות לנשי' למהו"ע ית' ממש כמו אל מול פני כו' להמשיך עוז אה"ר זו העצמי' למטה מטה בלבושים הללו דבגדי אהרן עד שיהא ש"ש [מתאבה] על ידם למטה, ולהיות בהם כח התעוררות האהבה מלמטה למעלה למעשה בלי הפסק לעולם כנ"ל.

עצהיו"ט: על צד היותר טוב.

כמו שאו' ותן בלבינו . . . ולעשות [ו] ניתוסף: ולקיים. ה': ניתוסף: את[ן]: בברכת (ק"ש) אהבת עולם. במשיח ישכיל עבדי: ישעי' נב, יג. ראה תרגום יונתן וילקוט שמעוני שם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קיב. ושי"ג.
כתר ש"ט: ראה לעיל סוף פיסקא, והנה מבואר למעלה.
דעת . . . נק' מפתחא: ראה זהר (ספרא דצניעותא ספ"א) קעז, רע"א. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ס"ע תשטט ואילך ומקבילו בלקוטי תורה ואתחננו ה' ד. הערה הבאה.
דעת דמשה נק' מפתחא . . . בפ' מסעי: ספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תרנה ואילך (נוסח א' — הנחת כ"ק אדה"א) ומקבילו (בנוסחא שני' — הנחת הר"מ) שם ע' תרנט, וראה שם ע' תרלח ואילך.
שוריה שנעשו — דאה"ר . . . בעצמות הרצה"פ: בכת"י זה נכפלה שוריה זו.
אל מול פני: בהעלותך ה, ב. ראה בהתחלת המאמר) פיסקא אך הנה.
שוריה למעשה: כו': ליתא.

וזהו שאמר לקדשו לכהנו לי ממש, שהזכיר כאן ב' דברים קדושה וכהונה, בחי' הקדושה הוא בחי' ההבדלה בערך מכל קדושה שנמשך בעולמות שאין לו ערך לבחי' קדושה העצמי ממש, והיינו בחי' הקדושה דעצמות ממש ששורה במקיפים דבגדי אהרן כמ"ש שירוד ע"פ מדותיו שירוד עליהם מבחי' שמן הטוב שעל הראש גם על הלבושים שנק' מדותיו כמ"ש בזה"ק, וזהו בחי' העלי' דאוי"ח לקדשו בלבושים ובגדים, ואח"כ לכהנו לי, [פי'] בחי' הכהונה הוא השירות שנעשה כמו בחי' ממוצע ממש להביא ולהמשיך מעצמות [א]א"ס ב"ה לנשי, כמו י"ג מדות הרחמים שירוד על הזקן וזקן אהרן כו', וכל עבודה במקדש נק' כהונה עד"ז כמו בקרבנות להעלות הקרבן להמשיך האור והחסד מלמעלה, כמו ואתה כהן לעולם כנ"ל בענין בגדי כהונה, אך בחי' כה"ג דאהרן אותיות נראה כו' נק' כהן לאל עליון ממש דהיינו לעצמות [א]א"ס ב"ה להמשיך משם בחי' אה"ר העצמי בכלל ובפרט בכל עבודותיו במקדש, וכמ"ש בזה"ק עמ"ש והכהן הגדול כו'. וזהו לכהנו לי דוקא לי ממש, וכן קאי תיבת לי זה גם על לקדשו דהא בהא תליא דכהונה בקדושה תליא וקדושה ככהונה, שכ"ז בא מחמת העלאת מ"ן דנקודת הלב באוי"ר העצמים כאשר נק' חכמי לב לשון יחיד דוקא, ע"כ צוה עליהם דוקא שיעשו גם הם בגדי אהרן בכלל לקדשו לכהנו לי ממש לפי שיש בכחם לעשות זה כנ"ל וד"ל.

והנה אח"כ מפרש בדרך פרט יותר באמרו ואלה הכגדים אשר יעשו דקאי על חכמי לב הנ"ל חשן ואפוד ומעיל כו'. דהנה מבואר במ"א (ע"פ ששה משמותם כו') בשרש ההפרש בין אבני החושן לאבני האפוד, דאבני החושן היו על לבו דוקא לזכרון לפני ה' תמיד והאבנים האלה הן י"ב למספר י"ב שבטים כמו שהן כלולים וע"ז יחד דוקא (שהן בחי' י"ב ג"א כמו שהן בשרשן ב"ק דמדות דז"א שהן אורות בכלים דוקא), והיו האבנים מזוככים בבהירות והבהקה יתירה שנעשה רק ע"י עוצם ההזדככות היתירה (שנק' גישטילירט פינקילט כאבנים שנק' בורלאנט), והן שנק' אודם פטדה

שירוד ע"פ מדותיו . . . הלבושים . . . כמ"ש בזה"ק: ראה לעיל פיסקא, וזהו ועשית בגדי קודש. ושי"ב ואתה כהן לעולם: נסמן לעיל בפיסקא. אך הנה עדיין.
 דאהרן אותיות נראה: נסמן לעיל בפיסקא. אך הנה להבין.
 כהן לאל עליון: לשון הכתוב לך יד, ית.
 והכהן הגדול: אמור כא, י. ראה זהר אמור פט, א.ב.
 שריה שיעשו — גם: ב"ר: ליתא.
 שויה על — דהנה . . . כו': ב"ר: כנ"ל.
 מבואר . . . ע"פ ששה משמותם: ראה תורת חיים תצוה ע' תקי ואילך.
 דאבני החושן היו על לבו . . . לזכרון לפני ה': תצוה כח, כט.
 י"ב שבטים . . . י"ב ג"א: נסמן לעיל בפיסקא. אך הנה כ"ז.
 בורלאנט: ב"ר: בירליאנט.
 אודם פטדה . . . נופך [ב' ליתא] ספיר . . . ישפה: תצוה כח, יז.כ.

וברקת בג' מיני גוונין וכן נופך ספיר כו', וכללותם הוא שנק' אבן ספיר (כאור כוכב המתנוצץ בעיו), עד ישפה האבן האחרון נגד בנימין [בחי'] צ"ת, ושהם לבד הוא בהיר מתחילת הווייתו, שזהו בחי' יוסף צ"ע כידוע. והנה מה שנחקקו אבנים אלה בלבו של אהרן כה"ג דוקא לישא שמות בני' לזכרון כו', זהו לפי שבחי' אהרן כה"ר נק' שושבינא דמטרוניתא שבכחו להעלות לנשיא למהותו ועצמותו ית' למעלה מן הרצון שבחור"ב שבראש וגם להמשיך בחי' אה"ר העצמי ממש מחו"ג שברצון העצמי ממש כנ"ל, ע"כ בי"ב אבנים אלה דוקא שהן מזוככים שהוא בחי' טהרת הלב בנקודת הרצון העצמי שנק' לב א' לאביו שבשמים כנ"ל, שזהו בחי' חכמי לב ל' יחיד כנ"ל, עולה העלאה זו באו"ח למעלה ממש להיות לזכרון לפני ה' תמיד בלי הפסק לעולם כלל מטעם הנ"ל. וזהו ונשא אהרן את שמות בני' על לבו דוקא דהיינו שנשא להגביה נשמתם עד למעלה ממש [כמ"ש] כי אתה אבינו ממש כנ"ל כדי להמשיך ג"כ עדי"ז מפנימי' ועצמי' דאה"ר העליונה כנ"ל וד"ל. וע"כ א' ולא יזח החשן מעל האפוד כו', דב[חי'] אבני האפוד היו מאבני שוהם שהן בהירים בעצם הווייתן שהן מדות העצמים דרצון העצמי' ד[א]א"ס ממש שנמשך להאיר בב' כתפות האפוד לזכרון (לפי שבכתפים דוקא יאיר מבחי' המקיף האמיתי דעצמות הרצה"פ שלא יוגבל אורו גם בפנימיות דחור"ב שבמוח כמ"ש במ"א. וזהו ולקחת ב' אבני שוהם כו' ופתחת עליהם שמות בני' ששה משמותם כו', לפי שזהו בבחי' המשכה דאה"ר העליונה מלמעלמ"ט לכנ"י שהן רק ב' מדות דחור"ג העצמי' כנ"ל ע"כ הי' בהתחלקות ששה בצד הימין דחסד כו', ונק' אבני זכרון לישראל מלמעלה למטה כמ"ש ונשא אהרן כו' על ב' כתפיו לזכרון, אמנם עיקר סיבת אבני הזכרון דאפוד הי' ע"י אתעדלית מבחי' העלאת מ"ג דאו"ר בלב בנקודת הרצון שהו בי"ב אבני החושן על לבו שנק' חכמי לב מטעם הנ"ל דגדול כח האו"ח מאו"י כו' וד"ל. וזהו שמפרש בדרך פרט על עשי' דבחי' חכמי לב לבגדי אהרן בכלל ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפוד כו', שבהם ובעשי' שלהם דוקא יהי' כח הזכרון לפני ה' תמיד מאבני החשן על לבו של אהרן להיות המשכת הזכרון העצמי בב' אבני האפוד ממילא דהא בהא תליא ויחדיו יהיו תמים וכמ"ש ולא

אבן ספיר: יחזקאל א, כו. הנסמן במאמרי אדה"א דברים חיד ע' איתנא.

ישפה . . בנימין . . ושהם . . יוסף: נסמן לקמן ע' תרכו.

בנימין [בחי'] צ"ת . . יוסף צ"ע: ראה זהר ויצא קנ"ג, ב. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א בהוספות ע' 21 ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תעא. לקמן שם.

ולא יזח החושן מעל האפוד: תצוה כח, כח.

שבכתפים . . יאיר . . המקיף: ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' שנד. תורת חיים תצוה תקכב, ב ואל"ך.

ולקחת ב' אבני שוהם כו' ופתחת . . ששה משמותם: תצוה כח, ט [ושם: את שתי. שהם ופתחת — ב: השהם. וכ"ה בתורת חיים תצוה ע' תקי].

אבני זכרון לישראל [ל: לבני']. . ונשא אהרן . . לזכרון: תצוה כח, יב.

שוהה הי' — דאו"ר: ב: באר"ת.

יזח כו', ואח"כ א' מעיל וכתונת תשבץ מצנפת ואבנט שהן ד' בגדי כהונה בבחי' מקיפים העליונים המלבישים לכל קומת אדם מבחוץ ומבפנים במעיל וכתונת ומקיף דראש ולב במצנפת ואבנט (כמ"ש במ"א).

והנה מעתה י"ל ענין העשי' השלישית שהזכיר כאן בפסוק זה בא' ועשו בגדי קדש לאהרן אחיך ולבניו לכהנו לי שלא הזכיר חכמי לב, וגם כלל סתם שיעשו בגדי אהרן דמשמע דקאני] על כלל נשיי שאינם בבחי' חכמי לב בנקודת אהרן העצמי' הנ"ל שגם הם יעשו בגדי אהרן ע"ד הנ"ל, וזה פלא גדול דמאין יהי' זה בכחם לעשות אחר שאינם באוי"ר העצמי' רק מבחי' חיצוני' השכל שבמוח שנמשך ללב שנק' חיצוני' הלב ולא נק' לב אחד כלל, וגם מהו שא' בזה לאהרן אחיך ולבניו שלא הזכיר כלשון זה בני' עשיות דמשה וחכמי לב הנ"ל, וגם מ"ש כאן לכהנו ולא הזכיר לקדשו כלל כו', ומה הם העושים בגדי אהרן, ולכאורה מ"ש בסמוך והם יקחו כו' קאי על בחי' חכמי לב דוקא כמובן מפשט הכתובים, וא"כ יכול להיות שגם מ"ש כאן ועשו כו' קאי על חכמי לב שהזכיר מקודם רק שהוא למותר לכפול ולשלש בעשי' א' כו' וד"ל.

אך הנה בחי' עשי' הג' במ"ש ועשו בגדי קדש לאהרן אחיך כו' מדבר בבחי' המעשה דמצות מצד העצם שהוא רק העשי' בפ"מ באמצעות עמ"ש פשוטה, רק שכלול בזה בחי' אוי"ר העצמי' הנ"ל בהעלם גדול מאד. כי הנה בחי' אוי"ר דחכמי לב הנ"ל אע"פ ששרשו בנקוד' עצמו' הרצון ממש שלא יכילנו השכל וטעם [כלל] כנ"ל, עכ"ז אינו גיכר ונגלה בלב כלל ונק' תעלומות הלב ומה שנגלה בלב הוא רק מה ששייך למעשה בלבד, כמו שמצד אימה יתירה שבהעלם נקודת הלב כמו לבך יהגה אימה כו' ידקדק מאד באופן מעשה המצות ובשמירה גדולה מן הרע כו', שהן חכמי תושבע"פ בדקדוקי סופרים כו', וכמו"כ באוי"ר העצמי' דלב אחד בכנ"י בק"ש וכה"ג שזהו ג"כ בכח ובהעלם לבד כנ"ל, רק לפרקים מתגלה כמו למסו"ג על קדושת השם ולעמוד בנסיון בחטא כו', והגילוי שלו זהו בחי' אוי"ר ששייך למעשה דוקא, כמ"ש לאהבה פועל יוצא ולעבדו כו' שיהא ש"ש מתאהב למטה כו' וכנ"ל, דאוי"ר זו הגם שהוא רק לענין מעשה שרשה גדול יותר מאוי"ר הפנימי' דחו"ב כו' לפי שזהו בא מכח ירידת אהרן העצמי' דא"ס בכנ"י למטה מטה כ"כ עד שיהא שם שמים כו' כנ"ל. ואמנם מבואר למעלה

ומקיף דראש ולב במצנפת ואבנט: ראה גם עטרת ראש שער יוה"כ"פ ע' לג ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארלט ואילך.

תעלומות הלב: ראה הנסמן באור התורה חנוכה כרך ב ע' 576. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אששח. דרושי חתונה ח"א ע' י. ד"ה בכ"ה בכסליו מכ"ק אדמו"ר האמצעי (קה"ת חשמ"ט) ע' 18. לקמן ע' תריב. לבך יהגה אימה: ראה לעיל פיסקא "והנה הנמשל".

שזהו הכלל גדול בכ"מ שכל שיורד האור העליון למטה יותר שרשו ממקום גבוה יותר, וא"כ הרי בבחי' המעשה דמצות מצד עצמן שלמטה מאוי"ר דבחי' חכמי לב יש בזה דוקא ירידת אור מעצמות בעל הרצון הפשוט דעצמות [א"ס ממש שלא יוגבל גם בנקודת הרצון שבחכמי לב הנ"ל דגם מעלת אוי"ר שבחכמי לב אינו רק מצד המעשה רב שמסתעף מהם, א"כ המעשה עצמה גדולה הרבה מהם כו', וכמו שאמרו דגם שתלמוד מביא לידי מעשה זיל בתר כו' וגמרו דמעשה גדול, וכנ"ל במ"ש והי' א"ש כו' דבחי' המעשה דמצוה עצמו זהו העוה"ב ממש שהוא שכר המצוה בפ"מ דשכר מצוה כו' כנ"ל וד"ל. וז"ש כאן ועשו בגדי קודש סתם שהוא בחי' מעשה המצות בעצם שנק' בגדי קודש שהוא קדושת העצמי' ממש למטה כמו למעלה ממש בלי [שום] שינוי כלל (כמו בעוה"ב שהוא יש מיש בלי אמצעי כלל), והוא שגורם המשכת אה"ר העצמי' דאהרן בבגדי קודש שלו כנ"ל (ולכך א' והי' א"ש בפ"מ אז לאהבה כו') וגם לבניו לכהנו לי ממש. והענין הוא דגבי חכמי לב א' ועשו בגדי אהרן לקדשו שע"י הבגדים יוכל להיות גם הוא קדוש בקדושת העצמות ממש, והיינו מעשה המצות שימשיך קדושה בא' אשר קדשנו וכה"ג, אבל בעשי' דכאן בבחי' המעשה דסתם ישראל המסתעף מאוי"ר דחכמי לב הנ"ל א' ועשו בגדי קודש שיעשו הקדושה בבגדים מקדושת העצמי' ממש שנמשך למטה כמו למעלה, וזהו לאהרן אחיך שהוא שוש' דמטרוניתא לכהנו לי שיוכל להעלות לנשי' ולהמשיך מן העצמי' לחבר מעלה ומטה ממש שזהו לכהנו לי ממש, שאין זה רק ע"י מעשה המצות מצד עצמן דוקא, שז"ש ועשו בגדי קודש לאהרן כו' כנ"ל וד"ל (וקאי גם אדסמ"ך ל"י שהן חכמי לב שיבואו לבחי' המעשה מצד עצמו דוקא, שלזאת נשאו כל נפשם וכל נקוד' לבבם באוי"ר איך לעשות כו' כי לא המדרש עיקר אלא המעשה וד"ל).

והנה לפי כל המבואר למעלה בג' מדריגות דג' עשיות הללו עשי' דמשה וחכמי לב ועשי' סתם כו', הרי בחי' עשי' דמשה הוא יורד ונמשך באוי"ר מלמעלה למטה מן המשפיע אל המקבל (כמו ענין פ' שמע ואהבת) שהוא שושבינא דמלכא לצמצם אוא"ס גם בתו"מ שלו ליתן לישראל כנ"ל באורך, וא"כ זהו למעלה הרבה מעשי' דחכמי לב הנ"ל שהן עושים בגדי אהרן שהוא אה"ר העליונה ע"י העלאה מלמטה למעלה כו' בבחי' או"ח מן המקבל אל המשפיע, וכ"ש עשי' סתם שהוא המעשה מצד עצמו בלי כוונה דאוי"ר כו'. אבל באמת זהו מלמעלה למטה [ש]אור המשפיע גבוה מן

הכלל הגדול בכ"מ שכל שיורד האור: נסמן לעיל בפיסקא אד הנה עדיין.
 דגם שתלמוד מביא לידי מעשה . . . דמעשה גדול: ראה קדושיו מ. ב. לעיל ס"ע שלד ואילך. לקמן ע'
 תלד וע' תסח. עטרת ראש דרוש לעשיית ר"ע 108. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשיד. שם ע' אישמ.
 שו"ה מעשה — דבחי': ב' דבשכר.
 לא המדרש עיקר אלא המעשה: נסמן לעיל ע' שלד.

המקבל, אבל מלמטה למעלה הרי בחי' או"ח דמקבל עולה למעלה מאור המשפיע כמ"ש א"ח עט"ב כנ"ל, והיינו בחי' עשי' דחכמי לב הנ"ל באו"ר שלמעשה שעולה בנקודת הרצה"פ שלמעלה מן המקור דחכמה שבראש כנ"ל, ה"ז ממשיך אתעדל"ע ג"כ מעצמות נקודת הרצה"פ שלמעלה ממקור הח"ע דתוש"מ כנ"ל, שזהו למעלה ממדריגה דמשה שאינו רק בצמצום דאור א"ס בתו"מ שלמעלה כו', וכ"ש בחי' המעשה דמצות מצד העצם בעשי' הג' שעולה למעלה יותר והוא בעצמות בעהר"צ ותענוג הפשוט כנ"ל (למעלה גם משעשועים העצמיים שברצון ותעה"פ כו'). אך הנה עכ"ז שרש בחי' עשי' דמשה גבוה מעשי' דחכמי לב ועשי' סתם הנ"ל, וע"כ הקדים לומר ועשית בגדי קודש כו' וגם בעשי' דחכמי לב אמר ואתה תדבר אל כל כו', לפי שזאת המעלה היתירה שיש במקבל בסוף מעשה למעלה מן המשפיע גם זה בא מכח העליון דמשפיע שהוא משה דוקא כו' (וראי' לזה הוא ממה שיש בכח משה לעורר לב דחכמי לב בבחי' לב אחד הן בתו' כמו פתח לבי בתורתך שנק' מפתחא (כמ"ש בפ' מסענין)) והן בנקודת הלב בחי' לב אחד בתפילה כו', וא"כ מה שיש כח באתעדל"ת באו"ר למעשה דחכמי לב והמסתעף מהם למעשה ממש גם זה בא מכח המעלה מ"נ זה שהוא מכח המשפיע שהוא עצמות אור א"ס ממש שבנשמת משה כו').

ויובן זה ע"פ הקדמה בתחילה בשרש נשמת משה דכתיב ב"י בטעם קריאת שמו משה כי מן המים משיתיהו, והיינו בחי' מ"ע שמעל לרקיע כמ"ש והמים אשר מעל השמים כו'. וביאור ענין בחי' מ"ע הללו ידוע בס' הקבלה כמ"ש והארץ היתה תוהו כו' ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים שהן בחי' מ"ע שנק' ים הקדמוני שקדם לעולם הנאצל כו', וכידוע בענין ג' מדריגות דאמ"ר אור מים רקיע, שקודם הצמצום הראשון הי' הכל בבחי' או"א"ס עצמו (ואור שנכלל במאור עצמו שהוא עצמות הא"ס ממש זהו אור קדמון דתור' אור נמשך ממנו כמשי"ת), ואח"כ נמשך מבחי' או"א"ס ע"י צמצומים רבים להיות בבחי' המשכת החסדים שנק' מים עליונים כמים שאין

שוריה המשפיע . . . שלמעשה שעולה: ו' כמ"ש במ"א. ב' שלמעלה. ו' שלמעלה שעולה.

פתח לבי בתורתך: ברכות יז, א. סיום תפלת העמידה (אלקי נצור).

מפתחא . . . בפ' מסענין: נסמן לעיל בפיסקא, וזהו ואתה תדבר.

שוריה בתפילה — וא"כ . . . משה כו': א' ליתא, וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: כו' . . . כו'.

כי מן המים משיתיהו . . . מ"ע: שמות ב, י. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשה. מאמרי אדה"א

ויקרא ח"ב ע' תקלד. ושי"נ דברים ח"ד ע' אקצט. ושי"נ בראשית ע' קלט. ושי"נ לעיל ר"ע שלב וס"ע שעת.

והמים אשר מעל השמים: תהלים קמח, ד.

והארץ היתה . . . ורוח אלקים מרחפת: בראשית א, ב. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישמא.

דאמ"ר אור מים רקיע: ראה זהר תרומה קלו, ב. קסז, א. עץ חיים שער (יא) המלכים פ"ז. מאמרי אדה"א

דברים ח"ג ס"ע תשעג ואילך. ושי"נ בראשית ע' פט וע' קנב. ושי"נ.

כמים שאין להם גוון: ראה פרדס שער (ד) עצמות וכלים פ"ד.

להם גוון מיוחד אלא פשוט כו', והוא שנק' ים הקדמוני כו' (דהיינו משמיטת החסד שקדמה לשמיטה זו שהיא בחי' הדין כמ"ש בס' התמונה, ששם כולו טוב וחסד פשוט, כמ"ש במשה כי טוב הוא בטי"ת רבתי מפני שהוא מעולם שכולו טוב (כעוה"ב שנק' יום שכולו טוב), והיינו מבחי' עה"ח שלמעלה מעה"ד כו', וכמ"ש במ"א שגם נשמת חנוך נמשך משמיטת החסד שקדמה לשמיטה זו (וע"כ הי' בנשמות אלה כח לתקן את דורם כו'). וזהו כי מן המ"ע משיתיהו שהי' צף בתיבת גומא על פני המים שהן מ"ע (דנהר שיוצא מעדן ממש שהוא נהר נילוס שהוא נהר הראשון פישון, וז"ש ורוח אלקים מרחפת רוחו של משה ומשי"ח), והוא בחי' מ"ע שמעל השמים העליונים שנק' ים הקדמוני. דהנה ידוע בענין שמים עליונים שהוא בחי' מקיף הכללי המקיף לד' עולמות דאבי"ע בשהו כעיגול השמים שמקיף לארץ ממש והוא בחי' טה"ת. ויש עוד בחי' שמה"ש כמ"ש הללוהו שמי השמים והמים אשר מעל השמים וכן א' אתה עשית את השמים ושמי השמים ושלמה א' הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך כו', והענין הוא דבחי' שמי השמים היינו בחי' מקיף למקיף הכללי הנ"ל, כי בחי' מקיף הכללי הזה הוא בחי' מחשבה א' הכללי' שעלה ברצה"פ הכללי להיות כל ההשתלשלות שבקו"ח [מ]בחי' א"ק עד סוף העשי' שהוא בחי' מל' דא"ס אחר הצמצום דקו"ח באו"פ כו' (וזהו יהי רקייע בחוך המים [ויהי] מבדיל בין מ"ע כו' ויקרא לרקיע שמים בחי' מקיף כללי הנ"ל, אבל קודם הבדלת הרקייע הזה שנק' שמים העליונים הרי הי' הכל בחי' מ"ע לבד שהן מ"ע שמעל השמים אחר ההבדלה וכמ"ש

משמיטת החסד . . . כמ"ש בס' התמונה: בתורה אור שמות נא, ג מציינ: בהקדמה לתמונה ג' דכ"ז כ"ט ל"א.

כי טוב הוא בטי"ת רבתי: שמות ב, ב. וראה מנחת שי שם. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ז. וש"נ. שמות ח"א ע' קלט. וש"נ.

כעוה"ב שנק' יום שכולו טוב: ע"פ נוסח הרחמן ליו"ט בברכת המזון.

עה"ח . . . מעה"ד: עץ החיים . . . מעץ הדעת. ב: עולם החסד . . . מעולם הדין.

נשמת חנוך נמשך משמיטת החסד: ראה ספר התמונה שם. תורה אור שמות שם, ומקבילו בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' קעט. תורת חיים שמות ע' ס.

דנהר שיוצא מעדן . . . נהר נילוס: ראה בראשית ב, י"א וברשי' שם. לקוטי תורה צו י, סע"ד. מאמרי אדה"א בראשית ע' רצט.

נילוס . . . פישון: רשי' שם. ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשת.

ורוח אלקים מרחפת רוחו של . . . ומשיח: ראה בראשית רבא פ"ב, ד. פ"ח, א. פ"ד, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קצה.

שמים . . . טה"ת: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' לט. וש"נ. במדבר ח"ג ע' אטב. וש"נ. בראשית ע' רכד. לקמן ע' תכג. ע' תלח וע' תקנה.

הללוהו שמי השמים: תהלים קמח, ד.

אתה עשית את השמים ושמי השמים: נחמ"ט, ו [ושם: שמי וכ"ה ב' — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"ז].

הן [ב: ליתא] השמים ושמי השמים לא יכלכלוך: מלכים ח, כז [ושם: הנה].

שו"ה א"ק — דקו"ח: ב: ליתא.

יהי רקייע בחוך המים . . . ויקרא לרקיע שמים: בראשית א, ו. שם ח (בהשמטת השם).

ורוח אלקי' כו') שנק' ים הקדמוני דחכ' העצמי' שלמעלה מהיות גם מקיף כללי לעולמות שהוא מוגבל ככלל לגבי הפרט, אבל בחי' מ"ע דמעל השמים בלתי מוגבל כלל, וכמ"ש לתבונתו אין מספר כלל, כים הגדול שאין לו שיעור בעומק ורוחב כו', ומ"ש ורוח אלקים ממש מרחפת ע"פ המ"ע הללו זהו למעלה גם מבחי' הח"ע שנק' ים הקדמוני והיינו כמו שהוא באמית' אור העצמות דא"ס ממש שנק' אור ולא מים כמ"ש ויאמר אלקים יהי אור אור קדמאה כו', וזהו שנק' שה"ש שנק' טה"ע כידוע בפ"י גליף גליפו בטהירו עילאה, שזהו כמו כעצם השמים לטוהר לשון הבהקה בעצם האור שזהו כמו שהוא באמיתית ועצמות האור דא"ס ששם הוא מקור למקור לאור דתורה הקדומה שירד להיות בבחי' אור מים כו' (וגם בחי' שה"ש שנק' טה"ע לא יכלכלוך כמו שבטל האור במאור עצמו כו' כמ"ש במ"א).

והנה בחי' מ"ע שמעל לרקיע הנק' שמים העליונים הוא בחי' ים החכמה העצמי' דעצמות א"ס ב"ה כנ"ל, וכל החכמה שבתוה"ק אינו רק חלק קטן מאוד מצומצם שנשאב מים הקדמוני הזה, והן בחי' כ"ד ספרים דאורייתא כמו שהן בשרשן הראשון ממש שנק' כ"ד בלבד, כידוע במ"ש ותמלא כד"ה ותעל שרבקה שאבה בכד"ה שעל שכמה מים החכמה כ"ד ספרים דאורייתא כו', והוא בחי' מקור התו"מ כמו שהן בבחי' ההעלם דח"ע העצמי' בביטול והתכללות ככד קטן בים הגדול יוצא לגילוי מן ההעלם בלבד שמפני זה נק' התורה בשם נובלות חש"מ בלבד כנובלות הנופל[י] מלמעלה כו' וד"ל. וביאור הענין, הנה ידוע שעצמות אור א"ס ב"ה הוא אור פשוט בתכלית הפשיטות, וגם בחי' החכמה הכלולה בו הוא בחי' אור פשוט בתכלית שאינו בגדר בחי' חכמה ידיעא כלל, ולא כמשל כח החכמה בנפש האדם הכלולה בעצם הנפש ממש שמתאחדת עם הנפש ממש עד שנק' נפש השכלית (אע"פ שהנפש עצמה למעלה גם מכח השכל שבה אבל נפש אדם העיקר הוא בחי' כח השכל המשכיל בחי' מדבר ע"כ נק' נפש השכלית, ולא

לתבונתו אין מספר: תהלים קמו. ה.

ויאמר אלקים יהי אור אור קדמאה: בראשית א, ג. ראה זהר בראשית ל, ב. תרומה קסו, א. אמרי בינה (קה"ת תשמ"ה) קכו, רע"ב.

שה"ש שנק' טה"ע: ראה לעיל הערה ד"ה: שמים . . . טה"ת.

גליף גליפו בטהירו עילאה: זהר בראשית טו, א. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרפט.

כעצם השמים לטוהר: משפטים כד, י [ושם: וכעצם — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"תו. וש"נ].

שה"ש שנק' טה"ע לא יכלכלוך: ראה גם תורת חיים בשלח רנב, ב ואילך.

שז"ה העצמי' — דעצמות א"ס: כ"ד דא"ס.

ותמלא כד"ה ותעל: חיי שרה כד, טז. ראה תקוני זהר תכ"א (מו, ב). מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' ק.

וש"נ.

נובלות חש"מ [י: ניתוסף: תורה]: בראשית רבא פ"ז, ה.

כן ישוער למעלה שהוא למעלה מבחי' אדם אע"פ שנברא בצלם אלקים כו' כמ"ש במ"א), אבל בעצמות א"ס שהוא המדע כו' הרי אין כח החכמה שבו דבר נוסף על עצמותו שבה יושלם בשלימות כשלימות דכח השכל בנפש האדם, אלא הוא שלימות' דכולא כו' כמ"ש במ"א וד"ל. ומ"ש לתבונתו אין מספר וכה"ג זהו כאשר מתצמצם עצמו להיות נק' חכים ומבין כו' שיקרא בשם התואר דחכם בחכמה זהו מקור כל החכמה עליונה שבאה בהשתלשלות דקו"ח, שזהו שנק' חש"מ, והוא מ"ש לתבונתו כו', וזהו כמו כח המשכיל ההיולי באדם שיש בכחו להשכיל כל מושכל וחכ' שהוא תואר שם חכם בעצם שפועל פעולת שפע החכמה בכלל ובפרט מאין ליש, כי אור שפע החכמה שבאה במציאות דבר שכל זהו שנק' חכמה בה"א כידוע, וז"ש והחכמה מאין תמצא מאין והעלם דכח המשכיל כל שכל וחכמה כו'. ויש בכח המשכיל הזה ב' מדריגות, א' בהיותו כלול בכחו העצמי כמו שהוא נטוע בעצם הנפש טרם שמתעורר כחו להשכיל דבר חכמה כלל (שנק' כח היולי בעצם), והב' כשמתעורר כחו ההיולי בעצם להשכיל כל שכל וחכמה בכלל ובפרט שנק' בחי' התפשטות הכח המשכיל, שערך התפשטות זאת באה לפ"ע כחו העצמי ההיולי דוקא, כמו חכמת שלמה דכתיב ותרב חכמת שלמה כו' וידבר כו', שזהו בחי' התפשטות וגילוי של כח והעלם עצם כח המשכיל ההיולי שלו שנתן לו ה' כמ"ש וה' נתן חכמה לשלמה כו' (מבחי' הארת אור הח"ע דא"ס שלתבונתו כו' דח"ע אתמשך בחי'ת), וכלל גדול הוא שכל בחי' התפשטות אינו רק לפ"ע העצם דוקא, וכמעין הנובע מן התהום עצמו שאין לו שיעור לנביעתו שהוא לפי"ע התהום עצמו שאין לו שיעור בעצם כו', אך משל התהום ה"ז בא בגילוי מציאות מים עכ"פ רק שאין לו שיעור, אבל למעלה יובן שזהו ההפרש בין בחי' אור דח"ע העצמי הכלולה בא"ס עצמו שזהו ככח המשכיל ההיולי בעצם שאין לו מציאות ושם חכ' כלל עדיין, ובין גילוי התפשטות כח זה העצמי שנק' ים החכמה או ים הקדמוני ונק' חכ' ש"מ דלתבונתו כו', שזהו כמו התהום עצמו שאין לו שיעור אבל הוא במציאות מים עכ"פ, שזהו מציאות חכמה הפשוטה, וממנו נמשך כל בחי' חכמה מן העולם לגילוי ממש, וז"ש והחכמה מאין כו' לבחי' יש, וזהו מקור חכמה

אע"פ שנברא בצלם אלקים: ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' רנה ואילך. ומקבילו בלקוטי תורה אמור לו, ג ואילך.

שהוא המדע: ראה תניא פ"ב.

ש"ה דבר — כשלימות [כו': ליתא] . . . שלימות' דכולא: עבודת הקודש ח"א חלק הייחוד רפ"ח. ראה גם

לקוטי תורה שם לח, א.

ומ"ש לתבונתו . . . נק' חכים ומבין: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אר"ב.

שנק' חכמה בה"א: ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' ו.

והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' רנד ואילך.

ותרב חכמת שלמה . . . וידבר: מלכים"א ה, י. שם יב.

וה' נתן חכמה לשלמה: מלכים"א ה, כו. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' ט.

ש"ה למעלה — דח"ע: כו': דחכ'.

דאבי"ע שנמשך אחר הבדלת הרקיע בין מ"ע למ"ת כנ"ל שהוא בחי' כ"ד ספרי' דאורייתא שנשאב מים החכמה שבא באותיות באבי"ע שנק' רק נובלות חש"מ כו', אבל רוח אלקי' כו' זהו בבחי' אור דחכ' הכלולה בעצמות א"ס ממש שלמעלה גם מהיות מקור למקור דתש"מ כו' (שזהו כמו כח המשכיל ההיולי הכלול ובטל בעצם הנפש ממש ולא נק' נפש השכלי' עדיין).

אך הנה אע"פ שהתורה אינה רק כד א' מים הגדול דחש"מ, מ"מ כל בחי' פנימית ועצמי' דאוא"ס ב"ה ממש הוא שנתצמצם בכ"ד זה כו' שהן אותיות התוה"מ, וכל עצמות השעשועים שלו בח"ע זו דתורה הגם שאינו רק חלק קטן מעצמות כח התפשטות חכמתו יתברך דלתבונתו אין מספר כלל, וגם בבחי' אור כח החכמה הכלולה בעצמות ממש (כאור הנכלל במאור עצמו) גם שם הוברר בחי' אור דתו' בפנימיות ועצמיות הא"ס כמ"ש ואהי' אצלו כו' שעשועים אצלו ממש, מצד שהתו"מ הוא שנבררו ע"פ עצמות כל כחו בבחי' פנימי' ועצמי' דא"ס עד שכל עצמותו משתעשע בה כו' כמ"ש אז ראה ויספרה כו'. ונמצא דבחי' כד החכמה דתו"מ שהי' בהעלם בים החכמה הקדומה הוא שיצא בבחי' פנימי' ותמצית מכל האור החכמה העצמי' ממש דא"ס, וזהו ע"י משה דוקא (שהוא בחי' רוח אלקים מרחפת כו') שנאמר בו כי מן המים משיתיהו כו' כנ"ל מבחי' מים עליונים דים החכמה שברר משם מקור התו"מ שיבא מן ההעלם לגילוי בהשתלשלות דאבי"ע עד עוה"ז השפל, כמו שהי' במ"ת שא' אנכי כו' ומשה ידבר כו' והאלקי' כו' שהי' בחי' שושבינא דמלכא עצמו להוריד מפנימי' ועצמי' כח חכמתו הכלולה בו כו' כל בחי' הפנימי' והתמצית שנתלבש ביו"ד הדברות שלו כו' וד"ל. ומעתה יובן בשורש נשמת משה איש האלקים שזהו בעצמות ופנימי' דאוא"ס שנברר שם מקור דתו"מ שכל עצמו מלוכש בזה והיינו כל עצמות ופנימי' התענוג ורצה"פ שלו בבחי' פנימי' לפנימי' בין בבחי' אור בין בבחי' מים דח"ע כנ"ל (כמ"ש בו אשר ידעו ה' פא"פ כו' וכן א' פא"פ אדבר בו במראה כו' וכן תמונת ה' יביט, שזהו בפנימי' האור דא"ס בתו"מ שלו שלמעלה מן ההשתלשלות דתו"מ באבי"ע, והמשכה זו שיומשך מפנימי' ועצמי' שלו בתו"מ זהו למעלה גם מנקודת הרצה"פ באה"ר העצמי' לנשי' שהוא בחי' אהרן כה"ר, דאע"פ שאה"ר זו הוא למעלה מן ההשתלשלות דאבי"ע, והוא אתעדל"ע העצמי' שלפני אתעדל"ת שעושה כח התעוררות אה"ר למטה

ש"ה ממש — דחש"מ: כו': דחש"מ.

ש"ה פנימית — דאוא"ס: כו': דא"ס.

ואהי' אצלו . . . שעשועים: משלי ת. ל.

אז ראה ויספרה: איוב כח, כו'.

אנכי . . . ומשה [ב: משה] ידבר כו' והאלקי': יתרו כ. כ. שם יט, יט [ושם: ידבר והאלקים].

אשר ידעו ה' פא"פ: ברכה לד, י.

פא"פ . . . במראה . . . תמונת ה': בהעלתך יב, ח [ושם: ומראה (ואולי הכוונה לפסוק ו) ותמונת].

בנש"י כנ"ל (בענין לאהבה פועל יוצא כו'), והוא בחי' דיקנא דכה"ר שאמר שיו"רד על הזקן כו' שיו"רד ע"פ מדותיו כו', אבל שרש ומקור גם לאתעדל"ע זו העצמי' הוא נמשך ובא ע"י משה דוקא מפנימי' ועצמי' הרצון והתענוג שכתו"מ שלו (שהוא העוה"ב שנק' עזן עצמו כו') שנמשך ונתצמצם כל עצמו בזה ונק' לבושים דתו"מ הפנימי' שמהם נמשך בחי' בגדי אהרן כה"ר בחי' המקיפים הכללי' שלו שיוכל להיות בכחו להמשיך י"ג מדות הרחמים בי"ג ת"ד משמן הטוב שעל הראש כו' וד"ל.

וזהו עיקר בחי' עשי' דמשה שלמעלה מעשי' דחכמי לב הנ"ל שהוא מ"ש ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת, שהן מקיפים עליונים דאה"ר העצמי' דאהרן עצמו שנמשך ע"י משה מפנימי' האור בשעשועים העצמיים דתו"מ שנמשך ע"י משה כנ"ל, וע"כ אמר ואתה תדבר אתה דוקא, שמבחי' עשי' דמשה לבגדי אהרן כנ"ל הוא שעושה וממשיך כח ועזו גדול לעשות אתעדל"ת בבחי' חכמי לב הנ"ל שיעשו גם הם מלמטה למעלה לבגדי אהרן שהוא לעורר כח אה"ר העצמי' שבנקודת הרצה"פ ממש כנ"ל, ואם לא בחי' עשי' דמשה קודם לא ה"י כח בחכמי לב לעשות מעצמם לבגדי אהרן כו' (לפי דגם זה הכח שבמקבל באו"ח לעלות למעלה כ"כ זה בא ג"כ מכח המשפיע הראשון אע"פ שניתוסף כח החכמה בריבוי והגדלה במקבל יותר כנ"ל) (וראי' לזה הוא ממה שמצינו שגם בחכמי תושבע"פ שדורשי' תילי תילים כו' בריבוי הלכות לאין מספר ודקדוקי סופרים הרבה לאין שיעור, אבל הכל בא מכחו של משה דוקא, עד דגם מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל ממה, כענין שא' משה שפיר קאמרת כו' כניתן למשה בסיני, לפי דאתפשטותי' דמשה בכל דור בכל חכמי תושבע"פ שנק' חכמי לב בכללות נש"י כנ"ל וד"ל).

(ולמעלה מבואר בענין פ' דשמע ישראל ואהבת שקדם לת"ת כו' לפי שאה"ר ויחודו העצמי שלמעלה גם מתו"מ שלו הוא ע"י ישראל דוקא כו' כנ"ל, הרי סותר לכאורה לענין הנ"ל בעשי' דמשה שלמעלה מעשי' דחכמי לב כו'. והענין הוא דגם שם מדבר באור הנמשך מן המשפיע אל המקבל ממה לישראל שאמר שמע ישראל כו' מצוה להם שיעוררו להמשכת אור העצמות דא"ס בתו"מ שלו ע"י יחודו ואה"ר העצמי' שלהם דוקא שעולה

שיו"רד על הזקן . . שיו"רד ע"פ מדותיו: תהלים קלג, ב.

העוה"ב שנק' עזן: ראה ברכות לד, ב.

שתלמיד ותיק עתיד לחדש . . למשה מסיני: ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב הי"ד. הנסמן בלקוסי

שיחות ח"י אלול כרך יט ע' 252.

משה שפיר קאמרת: שבת קא, ב. ושי"נ. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' קלט. במדבר ח"ב ע' תלה.

דאתפשטותי' דמשה בכל דור [ב]: דרא ודראן: נסמן לעיל ע' של.

שר"ה אור — שלו: ב: שלהם.

ג"כ בעצמות ממש כנ"ל, לפי שאין המשכה אלא ע"י העלאה דוקא דרוח אייתי רוח כו', ואמנם גם כח הזה שיהי' בישראל לעשות יח"ע זה ולעורר עצמם באה"ר זו מלמטה למעלה הוא נמשך ע"י משה דוקא בא' שמע ישראל כו' בכל עת שיקרא אדם פ' שמע בכל יום כנ"ל בחכמי לב וד"ל, וגם בפ' והי' אם שמוע שהוא בחי' סוף מעשה דמקבל מצד עצמו שעולה למעלה יותר כמבואר שם וכנ"ל בעשי' הג', גם זה בא מכחו של משה, כפשט המאמר והי' אם שמוע שמשה אומר זה לישראל, וגם כאן בא' ועשו ממילא בגדי קודש סתם לאהרן אחיך ולבניו כו' שזהו בא' מכח העשי' שלו שא' ועשית בגדי קודש כו', דהכל א', דכמו שנעוץ תחב"ס כך נעוץ סוב"ת מבלי ימצא ראש וסוף וד"ל).

והנה להבין בתוס' ביאור בג' מיני עשיות הנ"ל, הנה יש להקדים ענין א' שמצינו כדוגמא זו שעשה משה לבגדי אהרן הנ"ל, והוא ביום שהוקם המשכן דכתיב (בפ' פקודי) ויביאו את המשכן אל משה כו' וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כו' ויברך אותם משה, וא' שבירכם במעשה ידיהם, והיינו שא' ויהי נועם ה' [אלקיננו] עלינו ומעשה ידינו כו' (כדפירש"י שם). ובאמת יש להבין מהו ענין ברכה זו דויהי נועם כו', ולמה אמר ויהי נועם לאחר שנגמר מלאכת המשכן דוקא, וגם מ"ש ויברך אותם דוקא לאחר שעשו כל מלאכת המשכן כו'. והנה מבואר בזהר דהמשכן הוא בחי' המל' ששכינה שורה בכנ"י במשכן דוקא כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ובחי' מל' מקבל ממה שנק' איש האלקי' בעלה דמטרוניתא כו' כלת משה, ע"כ אמר למשה ביום החודש הראשון בא' לחודש תקים את המשכן שמשה דוקא [יקים המשכן ושמת שם ארון העדות כו' וא' ויהי בחדש כו' הוקם המשכן ויקם משה את המשכן כו', וזהו הכלל דכל מקום שיש חיבור ויחוד משפיע ומקבל כמו שא' זו"ג בראם ויקרא שמם אדם ויברך אותם אלקים ויאמר פרו

דרוח אייתי רוח: נסמן לעיל בפסקא „ומעתה הנה יובן“.

ויביאו את המשכן . . . וירא משה . . . ויהי נועם: פקודי לט, לג. שם מג. תהלים צ, יז.

והיינו שא' . . . כדפירש"י שם: ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"א (כאן) ע' שח וכהנסמן לשם.

דהמשכן . . . מל': ראה זהר פקודי רלה, ב. בחוקתי קיד, א. קנד, א.

ועשו לי מקדש: תרומה כה, ח.

ממשה . . . איש האלקי' בעלה דמטרוניתא . . . כלת משה: ברכה לג, א. תהלים צ, א. נשא ז, א. ראה זהר

ויחי רלו, ב. תרומה קלו, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קנא. ושי"ג דברים ח"ב ע' שפז. ושי"ג.

ביום החדש הראשון . . . ושמת שם ארון העדות: פקודי מ, ב [ושם: את משכן]. שם ג [ושם: את ארון].

ויהי בחדש . . . ויקם משה את המשכן: פקודי שם יז, יח.

ש"ה למשה — שמשה . . . את המשכן: ו': ליחא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: את המשכן . . . את

המשכן.

וזהו הכלל: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תנב.

ווי"ג בראם ויקרא שמם אדם: בראשית ה, ב (בדילוג — וכיה בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' שח (כאן).

ביאורי זהר חיי שרה קל, סע"א).

ויברך אותם אלקים ויאמר פרו: בראשית א, כח [ושם: ויאמר להם אלקים].

כו', וכך גם כאן בהקמת המשכן ע"י משה נתייחד יחודי דקודב"ה ושכינתו' הוי' ואלקים בחי' טובב וממלא אז א' ויברך אותם משה כו', והוא מ"ש ויהי נועם ה' [אלקינו] עלינו כו', וכמ"ש בזהר דכל ברכתא לא שריא אלא באתר דזכר ונוק' כלולין כחדא שאז נק' אדם כמ"ש זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם כו' כנ"ל.

והנה ביאור הענין הזה ידוע בטעם חיבור משפיע ומקבל יחד דוקא ששם יצו ה' הברכה כידוע בענין יחוד ברכה קדושה כו', כי ע"י בחי' היחוד וההתכללות והתחברות משפיע ומקבל הוא שנעשה בחי' השלימות במשפיע ומקבל, כי האיש המשפיע אע"פ שזרעו ראוי להוליד לא יוליד דבר מה בזרעו בלא מקבל שהוא הנקבה, וא"כ הרי משפיע בלא מקבל אין לו שלימות כלל, כי גם שהוא אדם שלם בעצמו וגם בכח שפעו לא חסר דבר, אבל מ"מ יש בכח שפעו חסרון דבר והוא מה שאינו מוליד כלום בהשפעתו בלא מקבל וע"י המקבל נשלם בכח שפעו, וכמו"כ המקבל שהיא הנקבה אע"פ שראוי להוליד בזרעה ושלימה בכל, לא תוכל להוליד כלום אם לא תקבל שפע המ"ד דדכורא דוקא, ואע"פ שא' אשה כי תזריע וילדה כו', זהו כשמקבלת מ"ד וא"ל אין לה כח התולדה כלל (ואע"פ שכל חום מוליד ויש חום במ"ד ומ"ג, אם לא יחוברו יחדיו ויודבקו לא יוליד כ"א בפ"ע כלום). ונמצא שאין שלימות במקבל בלא משפיע (ומ"מ יש שלימות במשפיע יותר גם בלא מקבל במה שזרעו ראוי להוליד רק שחסר כלי המקבל, אבל המקבל לא יוכל להוליד כלום כ"א בקבלת השפע דוקא וא"כ חסר בעצם). ואין זה דומה לשלימות דמשפיע שכל לתלמיד או כסף לעני שנשלם המשפיע בשפע זו והמקבל נשלם בקבלתו השפע, שהרי אין בזה חיבור ויחוד בעצם ומהות דמשפיע ומקבל כלל שיווליד מזה תולדה חדשה כולד שנולד מחיבור דמ"ד ומ"ג יחד, כי השפעה זו דשכל חכם מן בחי' חיצוניות שלו הוא ולא מפנימיות שלו שיהי' נק' חסר בלעדי השפע ולא יתהוו' שכל חדש בשפע זו כלל רק כמו שהשכל במשפיע כך יקובל בתלמיד בלי תוספ' וגרעון כאותיות החותם בשעוה, וכן במתנה מעשיר לעני אע"פ שמחי' נפשו במזון וכסף זה אין זה תולדה חדשה רק כסף או מזון שהי' ביד העשיר הוא שניתן לעני (וכמו"כ אור השמש בלבנה, וכן מטעם זה א"א לומר שעשה שלימות בעצמו משפע זו כי לא מפנימי' שלו הוא בא, וגם שנתקבל השכל במקבל לא יגיע

דכל ברכתא לא שריא: ראה זהר בראשית נה, ב. ויצא קסה, א. וישבת קפב, א. הנסמן במאמרי אדה"א דבריים חיב ע' תנב.
 יחוד ברכה וקדושה: נסמן לעיל בפיסקא אר אי"כ.
 אשה כי תזריע וילדה: ראה לעיל פיסקא אר עדיין יש להבין ובהנסמן שם.
 שכל חום מוליד: ראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תרב. שם ע' תצט. וש"נ. דברים ח"ד ע' איתמ. וש"נ.
 מאמרי אדה"א הקצרים ע' ט.

לו שלימות כו' כי לא הי' חסר דבר בלעדו כלל, וכמו"כ במקבל לא נשלם ע"י שפע זו במהותו כי אין זה נמשך בפנימי' ועצמות שלו ולא הי' חסר דבר בעצם בלעדי קבלה זאת כו') (אבל במשפיע ומקבל דזו"נ אין שלימות למשפיע בלא מקבל ולא נק' אדם שלם, וכן המקבל בלא משפיע, והוא מצד כח המוליד שבנפשם שהוא בפנימי' ועצמי' ממש שא"א לזה בלא זה ובחיבורם יחד דוקא שנמשך השפע מ"ד במ"ג יולידו בצלמם כו', שאז נשלם המשפיע מן המקבל והמקבל מן המשפיע דהיינו מה שחסר בזה נשלם בזה שנמצא שלימותו בדבר שחסר בו בזה כו').

אך עדיין אין זה מובן, דמאחר שמשפיע ומקבל כזו"נ אין להם שלימות זה בלא זה ולא יולידו כ"א בפ"ע וא"כ איך יוכל להיות שמחמת חבורם ודביקותם יחד בשפע דמ"ד ומ"ג אז יולד מזה ולד שלם שהוא דבר חדש מעיקרו שנוצר רוח ונפש חדש מחיבור המ"ג ומ"ד יחד, שזהו דבר פלא ביותר, דגם שבחיבורם יחד כגוף א' חשוב ונשלם זה מזה כנ"ל, הרי גוף א' שלם ותמים בלי חסרון דבר מה לא יוליד דבר חדש כו'. אלא צ"ל דמה שנתחברו יחד ונעשי' בבחי' השלימות זה מזה כנ"ל אין זה רק שנעשים בחי' כלי קיבול שראויים לקבל הברכה והשפע הרוחני' מבחי' אין האלקי מחמת שהן בחי' כלי וחומר לקבל הצורה מצד בחי' השלימות שנמצא בחיבורם יחד, אבל עדיין צריכים לקבל בעצמם בעת יחודם בחי' הברכה הרוחני' שנק' ברכת פרי הבטן ממקור הברכות וההמשכות ממקורא דכולא שהוא הארה האלקי' שנמשך ביחוד זו"נ שיהי' כח המוליד במ"ד ומ"ג שנתחברו יחד להוליד ולד בעל שכל ומדות כו' שזהו חידוש גמור מאין ליש ממש כו', והוא בחי' הצורה הרוחני' שמתפשט בחומר הזרע דמ"ד ומ"ג כו', כמאמר ג' שותפין באדם כו', דלובן דמ"ד ממנו עצמות ואודם דמ"ג ממנו בשר כו' [ו]אין רוח החיים בהם עדיין עד שצר צורה כו', וכמאמר איש ואשה זכו שכינה ביניהם כו' להוליד נפש קדושה וטהורה כו', והרי יש כמה בני אדם שאינם מולידים ביחודם כי נמנע מהם ברכה זו דפרי הבטן כמו ברחל שאמר כי מנע ממך כו', ואע"פ שיש בהם בחי' השלימות בכלי וחומר שלהם לא יולידו מצד שחסר כח המוליד בנפשם לפעמים בדבר ולפעמי' בנוק' ולפעמים בשניהם, וא"כ גם זה השלימות דכח המוליד בנפש המשפיע ומקבל גם בחיבורם יחד אינו בא מכח עצמם כלל רק מכח האלקי שמתלבש בזה, כמו כל ברכה ושפע האלקי' בארץ כצמח האדמה שיצמיח מכח הצומח בתוס'

ג' שותפין באדם: גדה לא, א.

שצר צורה: ברכות י, א.

איש ואשה זכו: סוטה יז, א. ראה אמרי בינה שער הק"ש מו, ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תתח.

דרושי תתונה ח"א ע' שכה.

כי מנע ממך: ויצא ל, ב [ושם: אשר מנע].

וריבוי מאין ליש וכן כל תולדה דבע"ח כמ"ש והרוה את הארץ והולידה והצמיחה כו' וכה"ג וד"ל.

אך הנה עדיין יש להבין בשרש וטעם הדבר בענין חיבור דו"ג שיולידו דבר חדש דוקא (שאינן זה ביחוד דמשפיע ומקבל זולתם כעשיר ועני ורב ותלמיד כנ"ל), ואם מצד בחי' הארת אין האלקי שנמשך ביחודם להיותם בחי' כלי לקבל השלימות כו' כנ"ל הא גופא יש להבין איך משלימות דנפש אדם בע"ג יהי' כלי לשלימות דכח האלקי שהוא בלתי בע"ג כידוע. ועוד יש להבין דלמה א' זויג בראם ויכרך אותם ויקרא שמם אדם ביום הבראם, דמשמע שברכה זו לא שייך אלא באדם דוקא ולא בבהמות וחיות, ובאמת גם בבהמות וחיות ועופות יש ברכה זו בתולדות שלהם למיניהם כידוע (וכן מ"ש בזהר דבאדם שכלול דכר ונוק' ואז נק' אדם זהו באדם דוקא לפי שהוא כצלם אלקי' והלא כבר יש בו שלימות דאדם בלא מקבל כו'), (ורק במלאכים וחיות הקודש אין תולדה וריבוי אע"פ שיש זויג כמו בבהמות בהררי אלף כו').

אמנם הענין הוא כידוע הכלל בכל חלקי דצ"ח שבכל חיבור ב' הפכים דוקא מהם יוצא בחי' תולדה חדשה היוצא מבין שניהם, כמו ב' יסודות הפכים כאש ומים כשיתמזגו היטב באופן שיקבלו זא"ז דוקא יצא מהם דבר מה שממוזג מאמצעות שניהם, כמו הרוח שמורכב מאש ומים כקול ודיבור שיוצא מורכב מאש ומים שבהבל הלב, וע"כ כל חום המוליד דבר א"א שלא יהי' מורכב מהיפוכו שהוא יסוד המים ולחלוחית כמו חום השמש כתבואות וחום האש שבארץ א"א שיולידו ויצמיחו בלא יסוד המים ולחלוחית שבארץ שטבע המים להצמיח בהתפשטות וטבע החום לכווץ ויחדיו יודבקו והוא ע"י בחי' יסוד הרוח שבחיבור שניהם דוקא שיוליד ויצמיח דבר חדש (וראי' מחטה הזרוע[ה] בארץ שמורכבת מאמ"ר שנרקבת וכלה ביסוד האש שבארץ כי כל כליון מיסוד האש ויסוד המים שבה כלה ג"כ ולא נשאר רק יסוד הרוח שעולה בכח הצומח ומצמיח מחדש חטים הרבה שהוא יסוד הרוח שבארץ שכלול מב' הפכים דאש ומים ע"כ יוליד ויצמיח כו') (וכמו"כ בטיפה של דכר ונוק' דמ"ד דבחי' יסוד המים שבמות שנק' לובן וכלול מגבו' דחום

והרוה את הארץ והולידה והצמיחה: ישע"י נה, י [ושם: כי אם הרוה — ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקצח. דברים ח"ד ע' אירד].

במלאכים . . . אין תולדה וריבוי: ראה ביאורי הזהר נח ה, ד ואילך. ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' מד. תקס"ח ח"ב ע' תרו ומקבילו בלקוטי תורה שיר השירים לת, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"א. דרושי חתונה ח"א ע' רמב. ביאורי הזהר בראשית — להצ"צ — ע' תריד.

במלאכים . . . זויג כמו בהמות בהררי אלף: תהלים נ, י. ראה בראשית רבא פכ"א, ט. שמות רבא פכ"ה, ג: ויקרא רבא פל"א, ה ובהנסמן בשערי זהר שם. שולחן ערוך אדה"א סתריי ס"ט. סתרייט סי"ז.

הרוח שמורכב מאש ומים: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"א ר"ע שכד. ושי"ג. כקול . . . מורכב מאש ומים: ראה זהר תצוה קסד, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתק. ושי"ג ח"ד ע' איתטו. שמות ח"א ע' כ.

המוליד, ודוקא באמצעות הממוצע שהוא יסוד הרוח כמו כי רוח יזרעו כו', ואמנם כלה ונפסד צורת הטיפה במ"ן, שעצם מהות[ה] מבחי' הגבו' דאודם דדם הוא הנפש בחום גדול, רק שהוא מורכב ממים ולחלוחית דחסדים המגדלים ומתפשטי' וגם מיסוד הרוח המורכב משניהם כמו אשה כי תזריע כו', והמ"ן מכלה לטיפת מ"ד ביסוד האש שבה עד שתסרח ואח"כ יתפשט בה כת המצמיח דמ"ן ויתפשט כו'), וע"כ מחיבור ב' הפכים דמ"ד ומ"נ יחד יוליד דבר חדש כשמתמזגי' היטב באופן שיקבלו זא"ז דוקא, כמ"נ שנדבקים במ"ד וסובבם בקבלת' הטיפה דמ"ד והמ"ד נדבק במ"נ והיו לאחדים ממש, שזהו היפוך טבע ב' הפכים שמתרחקים זה מזה ולא יוכלו לסבול זה את זה כלל, וביחוד זו"ן הגם שהן ב' הפכים בתכלית שזה עיקרו חסדים וזה עיקרו גבורות ועכ"ז תיאובת' דכורא לנוק' באהבה וחיבה יתירה כמ"ש ע"כ יעזב [איש] כו' ודבק באשתו ותיאובתא דנוק' לדכורא בתשוקה וחשק נפלא כמ"ש ואל אישך [תשוקתך] כו', ואדרבה מסיבת קירובם ודיבוקם באהבה ותאוה גדולה יולידו בחום שלהם במ"ד ומ"נ דבר חדש שהוא הולד הנולד מלובן ואודם הממוזג משניהם יחד דוקא, וזהו פלא גדול (ואנו מוצאים כדוגמא זו גם בחלקי הצומח והדומם, שבעירוב ודיבוק ב' הפכים ביסודו' הטבעיים כאשר מתאהבים ומתדבקים זה עם זה דוקא שיצא מהם דבר חדש לגמרי כו') (וכה"ג אנו רואים גם בב' הפכים בשכל כאשר ב' ת"ח מתווכחים יחד באיזה פלפול אם כל א' נוחה לזולתו לקבל חלק הסותר ומנגד לשכלו וסברתו וכמו שמקשה לו בטוב טעם ומקבל ממנו ומשיב לו וכן זולתו אליו, כת"ח שבא"י שהן נוחים זה לזה בהלכה, אז יוצא תולדות שכל וסברא ודין חדש מאמצעות חיבור ב' הפכים דוקא, כמו נפק מילתא מבינייהו כו', וכן היושבים בעצה זה אומר כך וזה אומר כך בהיפוך יבא מהם דבר ממוצע משניהם, משא"כ כשהם נפרדים ומחולקים דוקא שכל א' על דעתו עומד כו' לא יצא חדשות מהם כלל כו'). וזהו בחי' המכריע לפי שנמצא בו דבר והיפוכו כא' שיצא ממנו ריבוי אופנים שונים שנק' תולדה חדשה לגמרי לפי שנתחבר בו ב' הפכים דחו"ג יחד דוקא משא"כ בחו"ג בהפרדם כו').

ושרש הטעם לכל זה ידוע ומבואר במ"א לפי שנכל חיבור ב' הפכים יחד בדיבוק היינו לפי שכ"א חושק למנגדו ההפכי (שבו יושלם חסרונו כנ"ל), כמים קרים על נפש עייפה כו' וצמא ביסוד האש יחשוק למים וכן

כי רוח יזרעו: הושע ת, ז.

תיאובת' דכורא לנוק' . . . דנוק' לדכורא: ראה זהר לך פה, ב. תרומה קסה, סעי'א. נח ס, ב. תורת חיים תולדות ה, ב.

ע"כ יעזב . . . ואל אישך: בראשית ב, כד. שם ג, טז.

כת"ח שבא"י שהן נוחין זה לזה: סנהדרין כד, א.

נפק מילתא מבינייהו: ראה שבת קכא, ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' עדר. וש"נ.

כמים קרים על נפש עייפה: משלי כה, כה.

להיפוך לפי שכ"א כלול מהיפוכו דוקא כידוע שיש אש במים ומים באש כאשר שותה כו' (וכך תשוקת הנוק' לדכורא אש ה' מאש שבמים שנעשה מן מים שבאש דדכורא אש יו"ד כו' שהוא ההפרש בין מ"ד ומ"נ בכלל, ומתכללי' יחד דגבו' דנוק' נעשו בבחי' חסדים דדכורא כמו דאתבסמת נוק' בכלות המ"ד בגמר ביאה בבחי' גבו' דחום שמורה כחץ כו' שמתיישב בה העונג ומתקרב שהוא שוב שאחר הרצוא דנוק' כו' ומחסדים דמ"ד נעשו גבו' דמ"נ דנוק' והוא מתיאובתא דדכורא בדביקות והמשכ' כמים כו' דבעלה מחממה כו'). והיינו סיבת כל חיבור ב' הפכי' מנגדים שמתאבהים ונמשכים להתייחד ולהתחבר יחד דוקא, דהיינו מצד שנמשך ככ"א בחי' ההתכללות מהיפוכו דוקא, עד שזהו עיקר עונג שלו שמשלב נפשו וזהו חיותו וקיומו השלם שבלעדו חסר שלימות העונג והחיות, כמו שאין האשה כורתת ברית כו', וזהו ודבק באשתו והיו לבשר אחד כחומר וצורה שמתאחדים והיו גוף א' ממש (והרי אנו רואים בכל צו"ח בין בצומח וחי ובין במדבר הרי אין הצורה נבדל מן החומר כלל וכלל, כמו הדם הוא הנפש ממש אע"פ שהצורה דנפש היא רוחני' ממש והחומר שהוא הדם שנאברים גשמי ממש ואין להם ערך ודמיון זה עם זה, ועכ"ז בחיבור הצורה בחומר שזהו חיבור הרוחני' בגשמי' נעשים כדבר אחד ממש בלי הבדל כלל, וכמו גם בכח הצומח הרוחני שמצמיח עשב וחסה גשמי' שאין ערך כלל בין הגשם לרוחני, שהרוחני אינו נתפס במקום ובמישור וראות וכה"ג והגשם נתפס במקום במישור ובראות, וכידוע דכל עיקר מהות הרוחני רק במה שהוא מופשט ומושלל מכל תוארי הגשם דוקא, וא"כ מאחר שהרוחני והגשם רחוקים בערך נבדל זה מזה והן ב' הפכים בתכלי' כנ"ל, איך אפשר שיחברו יחד והיו לאחד' ממש בגוף א' ממש בלי ניכר הבדלה ביניהם כלל, ולא עוד אלא שכל התהו' גידול הצומח דגשם (שהוא צמיחה גשמי') אינו נמשך ובא רק מן בחי' כח הצמיחה הרוחני' דכח הצומח שבארץ דוקא, כאור וחיות הרוחני שבנפש הרוחני' שבדם ואברים שכל חיותם הגשמי בתנועה גשמי' והרגש חיות גשמי אינו נמשך ובא רק מחיות הרוחני דנפש עצמה ונרכבו ונתחברו יחד להיות במהות אחד ממש (שהרי תנועת האצבע בתנועה גשמי' מחיות הגשמי' שבגיד' הוא רק מתנועת החיות הרוחני ממש) ואינו ניכר כלל בתנועה זו בין רוחני' לגשמיות, כי גם דמה שהחי מתנועע אינו רק בחי' גילוי אור וחיות בעצם הרוחני שמלוכש בדם שהוא חי בעצם גם בלתי תנועה כלל כידוע, אבל אין

שיש אש במים ומים באש: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' כו. ושי"נ. חיב ע' תק. דברים ח"ד ע' א'תלא ואילך. ושי"נ.

כאש שותה: יומא כא, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים שם ע' א'תלב. ושי"נ.
 דגבו' דנוק' . . . חסדים דדכורא: ראה מאמרי אדה"א ענינים ע' קסח ובהנסמן לשם.
 דאתבסמת נוק': ראה זהר לך צד, א.
 שאין האשה כורתת ברית: סנהדרין כב, ב.
 צו"ח: צורה וחומר.

הפרש ניכר בגילוי החיות בתנועה זו הגשמי כלל בין רוחני החיות לגשמיות החיות שמורכב מד"י גשמי בדם ממש, וכן בכח הראי' הרוחני שמורכב בחומר כלי העין בראי' גשמי הרי העין הגשמי רואה ראי' זו הגשמי בלי הבדל כלל בין צורה לחומר (גם בחיות ואור הגשמי שמורכב בדם וגידים דקים לא נראה מהות הרוחני כלל אף לא רוחניות שבגשמיות), וכן חיות הבהמות ועופות וכל בע"ח אפי' יתוש מורכב מצו"ח שאין ערך כלל ביניהם, כי הרוחני אינו בגדר גשם כלל וראי' מרציצא דמית כו' דאין קליפת הביצה מפסקת לבחי' הרוחני כו'), ועכ"ז נתפס הצורה בחומר ונמשך בו כאלו הן מהות א' בלי יפרדו לעולם שהרי קשה פרידוּתא דנפשא מגופא כו' (וראי' [לזה] מתחז"מ שכל צורה תהי' נמשכת בחומר שלה דוקא כו'). אך צריך לומר שיש בחי' ממוצע שמחבר ב' הפכים הללו צו"ח רוחניות וגשמיות יחד (וענין האמצעי הזה בהכרח שיהי' בו מבחי' הרוחני וגם מבחי' הגשמי וא"ל איך יהי' נכחו לחברם יחד, וזהו כידוע שבחי' הגשמיות שברוחניות הוא מה שיוכל לבוא בהתלבשות בגשם הנפש בגשמיות, דכח ואור וחיות הרוחני ממש מתלבש ברוחניות שבגשמיות שבדם, וכן בחי' הגשמי שברוחניו דכח הצומח הוא בחי' אחרונה שבו מה שיוכל להצמיח צמיחה גשמי שצמיחה זו נק' רוחניות שבגשמיות, כמו בחיות גשמי שבדם שנק' רוחני שבגשמיות וכך יובן בכל חיבור צו"ח כו') (ועיי' ביטול היש לאין מרוחניות שבגשמיות, כמו בדופק שביד ובלב הוא גורם המשכה מאין ליש מרוחני דהיינו ברוחניו אשר בעצם שיומשך בבחי' הגשמי שבו, וראי' מביטול כח הצומח שבחיטה לכח הצומח כו', וזהו אדם א' דם כמ"ש במ"א).

ואמנם באמת גם זה אינו מובן דמהיכן נמצא כח חיבור וקשר זה ע"י ממוצע כזה שיש בו רוחניות וגשמיות לחבר ב' הפכים כאלה אחר שהרוחני מושלל לגמרי מן הגשם, א"כ איך נמצא גשמיות ברוחניות ורוחניות בגשמי' והרי גם בחי' הגשמיות שברוחניו נבדל בערך מן הגשם ואיך ימצא בחי' רוחני בגשם כלל אף מגשמיות שברוחניות כו', וא"כ הדרא קושי' הנ"ל לדוכתא כו'. אך הענין הוא, דבאמת הרי כל הברואים שבעולם נבראו בבחי' חו"צ יחד, כמלאכים הרוחני שיש בהם צו"ח עד גלגלים הגשמיים עד ד"י הגשמי עד עשב הגשמי שכלול מצו"ח כידוע, וא"כ יפלא פלא זה בחיבור הצו"ח רוחני וגשמי גם בכל ההשתלשלות דעו"ע מרום

מרציצא דמית: כבורות ה, ב. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ב חיב ע' תעה. פרשיות התורה חיב ע' תקנת.

קשה פרידוּתא דנפשא מגופא: ראה מועד קטן כח, סעיב ואילך.

מתחז"מ שכל צורה . . בחומר שלה: ראה עטרת ראש דרוש לש"ש ע' 80. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' שכג. ושי"ג.

שו"ה שברוחניות — הנפש: ב' דהיינו ברוחני אשר. וראה הערה הבאה.

שו"ה מרוחני — דהיינו ברוחני אשר: ב' הנפש. וראה הערה שלפניו.

אדם א' דם: ראה שליח בהקדמת בית ישראל בית דוד כא, א. לקמן ע' תמה. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קפב וע' צה. ושי"ג.

המעלות (כמו גם באצי' ובבחי' או"כ כו'). ואמנם התירוץ האמיתי הוא שבחי' כח אין האלקי דוקא שהוא האור האלקי הנבדל בערך מן הצו"ח של כל בריאה הוא הכח העליון המחבר ב' הפכים אלה דצו"ח רוחני' וגשמיות כו', כי לפניו שוים רוחניות וגשמיו' ממש ע"כ יכול לחבר בחי' חיבור וקשר הזה בין רוחניות וגשמיות בכלל ובפרט לפי שהוא אור האלקי שנק' אין בעצם שסובל דבר והיפוכו כאחד, וזהו שנק' פלא העליון שמפליא לעשות דהיינו מה שמקשר רוחניות בגשמיות ע"י ממוצע הנמשך מלמעלה משניהם דוקא (והוא כמו בחי' ת"ת שסובל דבר והיפוכו בגילוי להיות בבחי' אין דכתיב שנק' אין בהעלם כמ"ש במ"א). ודוגמא לזה מבואר במ"א בענין הניסים שנעשו בדרך הטבע כנס דאחשורוש ואסתר שזהו חיבור הרוחני' שהן הניסים שלמעלה מן הטבע שהם נקראים נפלאות דעלמא דאתכסי' שמתחברים בטבע הגשמי ממש (או גם בניסים שלמעלה מן הטבע שנעשו במקום גשמי, כמו הרואה מקום שנעשה בו נס כקריעת י"ס כו' וכמקום ארון אינו מן המדה כו' וכה"ג, שכ"ז כדמיון להבין כח האין האלקי המחבר רוחניות וגשמיות כאחד ממש, מטעם הנ"ל להיותו למעלה מרוחניות וגשמיות שנק' צו"ח, ככח הצומח הרוחני בחטה גשמי' והנפש הרוחני' בגוף וכן במלאכים למעלה שזהו למעלה מהמשכה דאין ויש שזהו שרש הצו"ח ואו"כ כו').

ומעתה יובן ג"כ בשורש הטעם בחיבור משפיע ומקבל דכר ונוק' אע"פ שהן ב' הפכי' ממש כנ"ל שבקירובם ודיבוקם יחד יולידו ולד חדש מאין ממש ליש כנ"ל, שזהו לפי שכח האלקי שלמעלה משניהם שאין שם חילוק כלל בין משפיע למקבל כמו ששוין לפניו רוחניות וגשמיות כנ"ל ע"כ הוא הממשיך ומחבר משפיע ומקבל יחד ונותן בהם כח היחוד וחיבור הזה בפרט במ"ד ומ"נ באדם כנ"ל, והוא העוזר למשפיע ומקבל שיהי' ביחודם כח המוליד, שזהו השפע והברכה דפרי הבטן שיולידו תולדות רבות כו', לפי שברכה ושפע זו באה מאור וכח האלקי [מ]בחי' אין הפשוט שלמעלה מן ההשתלשלות דעו"ע (והוא מבחי' אין הנעלם שבכתיב שמחבר דבר והיפוכו ואינו שורה רק בבחי' השלימות שהוא ביחוד והתכללות דדכר ונוק' יחד דוקא כשמתייחדים בקדושה שנק' אדם בצלם אלקים, וז"ש ויקרא שמם אד"ם דלית ברכתא שריא באתר פגים כו' אלא בבחי' השלימות שהוא בבחי' אדם דוקא דהיינו באתר דדכר ונוק' כלולים כחדא כו' כי נק' שלימותא דכולא כו' וד"ל. וכן בצומת וחי ה"ז בא ונמשך לחבר חיבור ב' הפכים דאין ויש צו"ח

ד"ת שסובל דבר והיפוכו: ראה סידור שער המועדים ריז, ב. תורת חיים נח סה, ג. מאמרי אדה"א דרושי תתונה ח"א ע' סה.

הניסים שנעשו בדרך הטבע: ראה שער האמונה ע' ל ואילך.

בניסים שלמעלה מן הטבע: ראה תורת חיים שם. שערי תשובה ח"א שער התשובה יד, ג ואילך.

הרואה מקום שנעשה בו נס . . . וכמקום ארון אינו מן המדה: ראה ברכות נד, א. יומא בא, א.

דלית ברכתא שריא באתר פגים: ראה זהר (אדרא זוטא) האוניו רצו, א.

רוחניות וגשמיות, כמו כח הצומח בעשב וחסה, וכה"ג בבע"ח שיאיר בו אור וחיות בדם הוא הנפש כו', וגם להרבות בהם ריבוי תולדות למיניהם משרש נפש הבהמית וכן משרש כל הצומח ודומם כו' וד"ל) (והרי אין כל חדש בזה כלל מאחר שכבר נבראו כל הברואים בכל חלק דצח"מ בצו"ח הכל מכח האלקי בעיקר מציאותם מאין ליש בי"מ, א"כ לא יפלא כלל על ריבוי תולדותיהם ג"כ כו').

ואחר כל זה יובן ג"כ ענין הברכה שבירך אותם משה כשהוקם המשכן ואמר ויהי נועם ה' עלינו כו'. דהנה מבואר למעלה בענין יחוד משפיע ומקבל דאין שלימות לזה בלא זה כו' וגם אין להם חיבור מעצמם כי אם מכח האלקי המחבר צו"ח כו', א"כ לא נודע מי הוא העיקר וראש ומי הוא הטפל וסוף שזהו מבלי שימצא ראש וסוף, רק בחיבורם יחד דוקא נק' שלימות אדם, וגם אז אינו רק בחי' כלי להשראת האור האלקי שישרה בהם להיות בהם כח המוליד שהוא השפע והברכה האלקי בתולדה וריבוי כו'. וכך יובן למעלה מעלה גם בעולם האצי' שהן ע"ס בבחי' או"כ שזהו כמו צו"ח למטה כציור אדם בנפש וגוף ברמ"ח אברים כידוע כחסד דרועא ימינא כו', כי האור הוא בחי' הצורה שמאיר מעצמות אור המאציל כאור וחיות הנפש בכלי הגוף כו', ובחי' הכלי המגביל האור ומקבל שפע הרוחני כו', וכמאמר אי את תסתלק מינייהו אשתארו כגופא בלא נשמתא כו', ועכ"ז יש יתרון מעלה במקבל שהוא הכלי שאין באור, שהרי שלימות דאור המשפיע בא ע"י הכלי המקבל (ומה גם שידוע ששרש התהוות הכלים למעלה משרש התהוות האורות דהיינו שהכלים מבחי' המקיפים והאורות מאו"פ, וכן שרש החומר למעלה מן שרש הצורה ושרש היש למעלה משרש האין כמ"ש במ"א, וכמ"ש בע"ח דמזה הטעם הוא שקדם בנין הכלים שהוא החומר בולד הנוצר בבטן לבנין האורות שהוא הצור' הרוחני כו') (וראי' לזה ממה שלע"ל יהי' עלי' המקבל למעלה מן המשפיע כמ"ש הנני בורא חדשה בארץ נקבה תסובב

שויה נפש — הצומח ודומם: ב: הצו"ח.

שויה אם — המחבר . . . והברכה האלקי: ו: ליחא, וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: האלקי' . . . האלקי.

כחסד דרועא ימינא: תקוני זהר בהקדמה יז, א.

אי את תסתלק: ראה תקוני זהר שם יז, ב.

תהוות הכלים . . . האורות: ראה סידור ערב שבת קסו, א. מאמרי אדה"א אתהלך לאזניא ע' יז, הנסמן

כמאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קכג, דברים ח"א ע' שנב.

חומר . . . הצורה: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתנט ובהנסמן שם. במדבר ח"א ע' רצד, ח"ב ע'

תכ, שמות ח"א ע' כג. עטרת ראש שער ר"ה ע' 5.

וכמ"ש בני"ח . . . שקדם בנין כלים: ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע תתיח. ח"ד ע' אשעו.

בהערות שלפני.

הנני בורא חדשה בארץ: ירמ"י לא, כא (ושם: כי ברא ה' — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א בראשית ע' שו.

ויקרא ח"ב ע' תערב, ושי"נ. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א בהוספות ע' 24 (ושם: חדשות, וכ"ה ב' ב' כאז).

גבר וכתוב אשת חיל עטרת בעלה (וכמו שיהי' בתחלה שכל צורה תומשך אחר החומר שלה דוקא, היפוך עכשיו דאל אישך תשוקתך שהמקבל נמשך ונגרר אחר המשפיע, וכן באבות שהטעימן מעין העוה"ב אמר ולכל אשר תאמר לך שרה שמע בקולה כמ"ש במ"א), ועכ"ז שרש השפע למקבל שהוא הכלי נמשך מן האור דוקא ואין לו שלימות בלעדו כחומר בלא צורה וכנוק' בלא דבר, ובחיבור האו"כ יחד דוקא יושלמו ובאופן שמבלי ימצא בהם ראש וסוף כלל כנ"ל) ואז דוקא ישכון בהם אור הברכה מעצמות אור המאציל (שזהו מבחי' פנימי' אור הכתר שהוא בחי' המקיף הכללי העליון) (וכמו למטה הוא שנק' מזל העליון, וכמאמר הכל תלוי במזל כו', ובני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא אלא דוקא במזלא תליא שהוא במזל דכתר שנק' אין הנעלם כו', לפי שבני חיי ומזוני הן באי' בבחי' תולדה חדשה מחיבור צו"ח רוחניות וגשמיות בהוספה וריבוי חוץ מן העצם שאין זה תלוי רק במזל שהוא מקיף דכתר דחי' יחידה (כמ"ש במ"א בפי' אל עליון גומל חסדים כו' שעוזר ומשיע למשפיע ומקבל להוליד כו', וראי' מבן ט' שאינו מוליד אע"פ שמוחו שלם כו').

והנה ידוע שהמשכן וכל כליו הי' בדוגמא עליונה להיות בחי' כלים לאורות העליוני' דע"ס דאצי' בכלל ובפרט, כמו כפרת והארון ולוחות שבהיכל ק"ק הי' כלי לאור הכתר וח"ע דאצי', ושולחן ומנורה בצפון ודרום הן בחי' כלים למדות דחוג' דאצי', ומזבח הזהב באמצע בחי' ת"ת וכה"ג, עד מזבח החיצון שהי' בבחי' מל' והוא כמו שער השמים כו' שבו עולים הכל ויורדים, והיינו כל הקרבנות שהיו נעשי' במזבח החיצון שהי' הכל בחי' העלא' והמשכות באו"כ דע"ס דאצי' בכמה ריבוי מיני אופנים ומדריגות שונות ביחוד' דע"ס באו"כ מקיפים ופנימי', וכך הי' כל ענין העבודות שבמקדש כו', ונמצא שהמשכן וכל כליו בכלל הן בחי' כלי מקבל אור העליון הנמשך בהם הוא בחי' המשפיע, כמו גילוי אורות העליוני' בכלים דע"ס דאצי' שהוא מאור עצמות המאציל דוקא כנ"ל וד"ל. והנה כל אופן ציור מעשה המשכן וכל כליו נמסר למשה איך לעשות הכלים והמשכן

אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.

באבות שהטעימן מעין העוה"ב: כבא בתרא טו, סע"ב ואילך. ראה לקמן ע' תקכא. מאמרי אדה"א דרושי חחונה ח"א ע' שיג.

ולכל (ב: כל. ו: לכל) אשר תאמר לך (ב: אליך) שרה: וירא כא, יב.

הכל תלוי במזל כו' (ב: אפי' סית שבהיכל): ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלד, א. דברים נחמדים ממהר"ם שיף (נדפס בסוף מס' חולין). מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' כזו ובהנסמן לשם.

ובני חיי ומזונא לאו בזכותא תליא: ראה מועד קטן כח, א. וראה גם לקמן ע' תרעח.

אל עליון גומל חסדים: נוסח תפלת העמידה.

מבן ט' שאינו מוליד: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תפח. וש"נ. דברים ח"ב ע' תקלב. שמות ח"א ע'

קעב.

שהמשכן וכל כליו: ראה תורת חיים תרומה (ע' תמג) ע' תמו ואילך.

שיהי' הכל בדוגמא עליונה דכלים דאצי' באופן שיומשך יחו'ע דאורות בכלים בתוס' ברכה מרובה לאין שיעור למעלה מעלה ומטה מטה, והוא מצד שבחיבור האורות בכלים שהן כמו יחוד משפיע ומקבל למטה נמשך בהן כח ואור העצמות דא"ס ב"ה שהוא הנותן כח ועוז ביחודם וחיבורם יחד לעשות תולדות וריבוי אורות ומוחין חדשים, כי מאחר שהוא המייחד לון ומקשר לון כו' (וכמו שמקשר רוחניות בגשמיו' כנ"ל) (ולפי שמשה ידע שורש אופן היחו'ע שצריך להיות בחיבור או"כ ע"כ הראו לו תבנית כל הכלים דמשכן כמו שהוא בכלים שבאצי' ממש וכמ"ש ראה ועשה בתבניתם ממש כו', וע"כ צוה ה' למשה דוקא להשים הכלים במשכן כשא' לו תקים את המשכן אמ' ושמת שם [את] ארון העדות כו' שהוא הממשיך אור הכו"ח בארון וכפורת וכן והבאת את השולחן כו' ונתת מזבח הזהב כו' ולקחת שמן המשחה ומשחת את המשכן וקדשת אותו כו' עד והלבשת את אהרן כו' ויעש משה כו' ויקם את המשכן (מלמטה למעלה) ויתן את אדניו כו' וכל האוהל ויקם ויתן את העדות אל הארון כו' עד ויכל משה את המלאכה, שכל זה מלאכה דמשה לחבר האורות בכלים כי שרשו מלמעלה משניהם, כידוע דמשה שוש' דמלכא שרש התו"מ משפיע ומקבל כו'. אבל לא ה"י יכול משה להקים [את] המשכן בבחי' או"כ כדוגמא עליונה שבאצי' ממש כ"א בהקדים תחילה מעשה הכלים ומשכן שעשו בני' שהן כל חכמי לב ובצלאל ואהליאב כו', כמ"ש וירא משה את כל המלאכה והגה עשו אותה כאשר ציוה ה' כן עשו כפל לומר שכן עשו כאשר ציוה ה' שהן חכמי לב הנ"ל שכיוונו יפה באופן מעשה הכלים לאורות העליונים, ואז [אמר] ויברך אותם משה, שכאשר הכלים מכוונים ומוכנים בקבלתם לאורות העליונים המשפיעים כפי רצון ה' באופן יחודם אז נמשך הברכה והשפע בשלימות זו דיחוד משפיע ומקבל ממקורא דכולא שהוא עצמות אוא"ס ב"ה, וז"ש ויברך אותם משה שבירך לבני' במעשה ידיהם שיתברכו ממקור הברכות לפי שהן בחי' כלי המחזיק ברכה עליונה לאחר שעשו כל המלאכה דמשכן אע"פ שלא הקים המשכן עדיין כי כבר הוכן להם הברכה, והיינו מיד שהקים המשכן שהמשיך האורות בכלים ונעשה יחו'ע דמ"ה וב"ן משפיע ומקבל דכר ונוק' או יצו[ה] ה' הברכה העצמי' שיהי' שורה במעשה העבודה דמשכן כמו בקטורת וקרבנות ומנורה ושולחן וכה"ג שיהי' בהם ועל ידם ריבוי תולדות אורות ומוחין עליוני' מקיפים ופנימי' לאין שיעור כלל כל הימים ויהי' הארת אור הא"ס בכתר

המייחד לון ומקשר לון: ראה תקוני זהר בהקדמה י, א.

ראה [כו':] וראה — וראה ספר המאמרים תקס"ה כאן ע' שט] ועשה בתבניתם: תרומה כה, מ.

הכו"ח: הכתר וחכמה.

והבאת את השולחן . . . ונתת מזבח הזהב . . . ולקחת שמן: פקודי מ, ד. ה (בדילוג). ט (בדילוג).

והלבשת את אהרן . . . ויעש משה . . . ויקם את המשכן: פקודי שם יג. טז. יח (בדילוג).

ויקם ויתן את העדות . . . ויכל משה: פקודי שם כ [ושם: ויקם ויתן]. לג.

וירא משה את כל המלאכה: פקודי לט, מג.

בהיכל ק"ק בין ב' בדי הארון בתמידות ויעלה לריח ניחוח להוי' כל הקרבנות וקטר[ת] באפו כו', וזהו הברכה עליונה שאינה שורה כ"א בהתלבשות אור בכלי דוקא, וע"כ ביום שהוקם המשכן נתברכו בני' והוא במ"ש ויהי נועם ה' אלקינו עלינו דהיינו מבחי' נועם ועונג העצמות דא"ס ב"ה מקור כל המקיפים העליוני' שהוא אור פשוט בתכלית שנק' רעדכ"ר כו' שיומשך עלינו להיות כח ועוז ליחוי"ע דמשכן להיותו למעלה מבחי' משפיע ומקבל, וכנ"ל בענין זוי"ג בראם ויכרך אותם כו' שזהו דוקא בחי' אדם דכלול מדכר ונקבא כו'. וזהו ומעשה ידינו דוקא כוננה עלינו שהן בחי' הכלים ואורות העליונים משום דנעוץ סופן בתחילתן דוקא [והוא מ"ש ומעשה ידינו כוננהו לפי שנתב"ס דוקא] וד"ל (והוא מטעם הנ"ל ששורש הכלים הוא מבחי' המקיפים שלמעלה מבחי' האו"פ כו', וכמ"ש במ"א עמ"ש דוד אחת שאלתי כו' שבתי בבית ה' כו' ואח"כ אמר הרבה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו כי יצפנני כו' לפי שבבית ה' שזהו בחי' הכלי ומכון לגילוי אורות העליונים אז ממילא יהי' המשכת כל המקיפים העליוני' שהוא לחזות בנועם ה' כו' משום דהא תליא כנ"ל שביחוד או"כ נמשך מבחי' מקיף העליון לברך אותם כו'. וז"ש ומעשה ידינו דוקא כוננה עלינו כמו והוא יכוננה כו' שהוא בחי' יסוד מוסד מעוז וכח העליון כמו כונן שמים כו' וד"ל)

(ומ"ש עוד ומעשה ידינו כוננהו זהו מצד מעלת יתרון האור מן החושך שמתברר ע"י בחי' שם ב"ן שהוא בחי' המל' שעולה למעלה מעלה בבחי' או"ח להיות עט"ב כנ"ל, והן כלים דמעשה המצות מצד עצמן (כמשי"ת), שמזה יהי' העוה"ב עצמו שיהי' נצחית בנצחיות דא"ס ממש. וזהו כוננהו ככן ובסיס המקיימים הדבר שעומד עליו כמו בצדקה תכונני שע"ז א' ומעשה ידינו כוננהו כו'. ומ"ש ויהי נועם ה' עלינו במעשה המשכן דוקא, לפי שכל מלאכת המשכן היא בדוגמא דשבת, שלזה נלמד כל מלאכת שבת בל"ט מלאכות ממלאכות המשכן כידוע, ובשבת יש ב' מדריגות דאו"ח ואו"י בהעלאה דמע"ב והמשכה דקדש העליון מעונג העצמי כו', וז"ש תחילה

ויהי נועם ה' אלקינו עלינו: תהלים צ, יז.

ש"ה שיומשך — עלינו . . . כו' שזהו: ו'ליתא.

אחת שאלתי . . . כי יצפנני: תהלים כז, ד. ה. ראה ד"ה זה וביאורו במאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תשד ואילך. תקס"ה כאן ע' שט. לקוטי תורה מסעי צו, ד. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תקמג. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קכט.

ומעשה ידינו . . . כוננה עלינו: המשך הכתוב ויהי נועם.

והוא יכוננה . . . כונן שמים: תהלים פז, ה. משלי ג, יט.

יתרון האור מן החושך: קהלת ב, יג.

שם ב"ן . . . המל': ראה עץ חיים שער (לט) מ"ן ומ"ד דרוש ז.

בצדקה תכונני: ישעי' נד, יד.

נלמד כל מלאכת שבת . . . ממלאכות המשכן: שבת מט, ב.

תפלה למשה כו' בליל שבת שהוא עליית המל' בפנימי' ע"י שזהו מעון
 אותיות נוע"ם בטרם הרים שהן המדות וחכ' ורצון כו', והיינו לפי שישראל
 עלו במחזק"ק וכן התוה"ק שמשם נשמת משה שא' כי מן המים כו' כנ"ל
 (והוא באמת עיקר המשפיע כמ"ש תורה צוה לנו משה וכתוב משה ידבר כו'
 כנ"ל), וע"כ א' מעון אתה ממש היית לנו ל' רבים שהן מ"ה וב"ן או"י ואו"ח
 דמשה וישראל כו', רק שירדו למטה לברר רפ"ח בחול בוא"ש כו', וז"ש תשב
 אנוש כו' כי אלף כו' בגבו' קשות דנוגה כו' עד מי יודע עוז אפיך כו' שובה
 ה' עד מתי כו' שזהו בבוקר דיום ה' שהוא אלף ה' שהוא יום שכולו שבת
 יום שכולו טוב, והיינו שא' ויהי נועם מפנימי' התענוג הפשוט העצמי ממש
 דעוה"ב שיומשך עלינו יחד על המשפיע ומקבל ויהי' אז ברכת ה' העצמי
 שלא ע"י העלאה מלמטה כלל כמ"ש ויברך אלקי' כו', ונק' ברכת ה' תעשיר
 בעושר העליון, וזהו ויהי לשון עתיד ולשון ממילא אחר שלימות הביוררים
 דב"ן ומ"ה שישנו בכל שבת אחר הביוררים דחול, וכך ה' ביום שהוקם
 המשכן שהי' בדוגמא דלע"ל בעוה"ב בעדן עצמו (וע"כ כפל לומר ומעשה
 ידינו כוננה עלינו בשכר המצות בעוה"ז וימות המשיח, ומעשה ידינו כוננהו
 בעוה"ב ש[ע"ז] א' עם זו קנית וכתוב אשר אהי' אנא זמין כו', ודוקא ממעשה
 המצות בעוה"ז שנק' מעשה ידינו ממש, שזהו שאמר כאן במשכן וירא משה
 את כל המלאכה והנה עשו אותה כו' כנ"ל וד"ל).

והנה כמו שמבואר למעלה בענין המשכן וכליו שהן בבחי' חיבור או"כ
 והארת אור העליון משניהם שזהו בחי' מקיף דאור הכתר שנק' נועם
 הוי' כו', כך הוא בענין התו"מ שניתנו לישראל. דהנה ידוע שהתו"מ נק' אור
 והמצוה היא בחי' כלי לאור הוי' כמ"ש כי נר מצוה ותורה אור כו', וכמ"ש
 בזוהר דרמ"ח פיקודין נק' רמ"ח אברים דמלכא בציוור אד"ם ממש, וישראל

תפלה למשה . . מעון . . בטרם הרים: תהלים צ, א. ב.
 בפנימי' ע"י . . נועם: ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' קסה.
 מעון אותיות נועם: ראה לקוטי תורה וספר הליקוטים — להאריזל — תהלים שם. תורת חיים נת נה, ב.
 מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רא. וש"נ. דברים ח"א ע' נה. וש"נ.
 הרים שהן המדות: ראה זהר (סבא) משפטים קט, ב וכמפרשים שם. מאמרי אדה"א תקס"ה ח"ב ע' תשגג.
 פרשיות התורה ח"ב ע' תקלה ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קיז.
 תורה צוה לנו משה משה ידבר: ברכה לג, ד. יתרו יט, יט.
 בוא"ש: בוי אלפי שנין.
 תשב אנוש . . כי אלף . . מי יודע . . שובה ה' . . בבקר: תהלים שם ג. ד. יא. יג. יד.
 יום שכולו שבת: סוף תמיד. ראה פירוש המלות פי"ז. פס"ז. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' גט ואילך.
 ויברך אלקי' . . ברכת ה' תעשיר: בראשית ב, ג. ראה לעיל בפיסקא ,ואח"כ א' ונתתי.
 עם זו קנית . . אשר אהי' אנא זמין: בשלח טו, טז. נסמן לעיל ע' שסה.
 כי נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.
 דרמ"ח פיקודין נק' רמ"ח אברים דמלכא: נסמן לעיל בפיסקא ,והנה אח"כ אמר'.

שהן העושי ומקיימי המצות נק' אדם כמ"ש אדם אתם כו', וא' ועשיתם אתם כאלו עשאוני ברמ"ח כו', והתו' היא בחי' אור החכמה דאצי', ולמעלה מעלה נק' חכמה הקדומה ונק' תוש"מ או חש"מ שמאיר במצות שנק' נר לאור שהו בחי' כלים מכלים שונים לאור דתו' דאוריית' מחי' נפקת, וכמו החכ' שבראש שהוא מקור פנימי לכל חיות האברים במוח ולב שהן המדות ומעשה באברים שהן בחי' נר"נ בחי' אדם פנימי כו'. ולפי"ז נמצא שהתו' נק' משפיע וישראל שעושים המצות נק' מקבל, וכמו שהי' במ"ת דכתיב ביום חתונתו זו מ"ת שנק' חתן, כמו כחתן יכהן פאר כו' והוא כחתן יוצא כו', וכנסי' נק' כלה, ולפעמים מצינו להיפוך שהתו' נק' כלה מאורשה, כמ"ש מורשה א"ת מורשה אלא מאורשה כו', וישראל נק' חתן בחי' משפיע דוקא, לפי שיש כח בכנ"י לעשות ולקיים המצות שהן בחי' הכלים לאורות העליוני', הרי בהכרח לומר ששרש העלאת מ"נ שלהם באו"ח דאוי"ר ששייך למעשה גבוה יותר מכח האור דמשפיע כאור דתו' שהוא בבחי' או"י, כמבואר למעלה בענין חכמי לב ל' יחיד שזהו בבחי' נקודת הרצה"פ שלמעלה גם מחי' שבראש כו', וע"כ אתעדל"ת שלהם גורם אתעדל"ע כמים הפנים אל פנים ג"כ מבחי' פנימי' הכתר שהוא הרצון ותעה"פ שלמעלה מאור החי' דתוה"ק כו' (וזהו שיש כח באדם חיצוני במעשה המצות בפ"מ יותר מאדם פנימי, וז"ש ועשיתם) אתם כאלו עשאוני כו' שהן ההמשכות אורות בכלים), ולכך אתם קרויים אדם בכללא דדכר ונק' כחדא שאז שייך בחי' הברכה עליונה מבחי' מקור כל המקיפים העליוני' כו' (וזהו יב"ק שעי' המצות בפ"מ למטה נעשה יחוד וברכה וקדושה למעלה, וכידוע דכל מעשה המצות עכשיו אינו רק להוסיף אורות באצי' ולעיל יתגלו (וכמשי"ת). ולפי"ז הרי ע"י המצות שישראל עושים למטה הן ממשיכים תוס' גילוי או"א"ס בע"ס דאצי' בחכ' ומדות כו', וא"כ יובן מזה שגם במעשה המשכן וכליו שהן בדוגמא עליונה לאו"כ העליונים כנ"ל שעי' המלאכות שעשו בני ישראל וחכמי לב שזהו כמו מעשה המצות שנק' כלים עי"ז נמשך אורות העליוני' בכלים דמשכן ע"י

אדם אתם: יחזקאל לד, לא.

ועשיתם אתם כאלו עשאוני: נסמן לעיל בפיסקא, והנה אח"כ אמר'.

דאוריית' מחי' נפקת: נסמן לעיל ע' שכת.

שהתו' נק' משפיע וישראל . . . נק' כלה: ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' א ואילך. ושי"נ. לעיל פיסקא

והנה בזה לא יובן'.

ביום חתונתו זו מ"ת: נסמן לעיל ע' שטו.

כחתן יכהן פאר . . . והוא כחתן יוצא: ישעי' סא, י. תהלים יט, ו.

שהתו' נק' כלה . . . וישראל נק' חתן: ראה הנסמן בהערה דלעיל ד"ה שהתו' נק'.

כמ"ש מורשה א"ת מורשה: ברכה לג, ד. ברכות נו, א.

יב"ק . . . למטה [כו': דוקא]: נסמן לעיל בפיסקא, אך אי"כ למה'.

דכל מעשי המצות . . . להוסיף אורות באצי': ראה פרי עץ חיים בהקדמה. עץ חיים שער (לט) מ"ן ומ"ד

דרוש יא כלל טו. מאמרי אדה"א בראשית ע' עד. ושי"נ. שמות ח"א ע' ס. ושי"נ. דברים ח"ד ע' איתסו. ושי"נ.

לקמן ע' תס.

משה כנ"ל מטעם הנ"ל, וע"כ א' ויברך אותם משה והוא מ"ש ויהי נועם כו' בהקמת המשכן שהוא המשכת המקיף העליון אחר יחוד או"כ דוקא כנ"ל, לפי שאין עיקר הברכה וקדושה עליונה שורה אלא לאתר יח"ע דאורו' בכלים שהוא יחוד משפיע ומקבל דבר ונוק' כנ"ל (וע"כ לא בירך אותם משה עד שהקים המשכן ואמר ויהי נועם).

והנה ע"ד הנ"ל תיקנו ברכות המצות שהן בחי' המשכות המקיפים העליוני' בא' ברוך אתה ה' כו', להיות שהמצות עצמן באי' בבחי' או"כ שבוה מאיר אור יח"ע בע"ס דאצי' באו"כ כנ"ל, כמו במצות צדקה וחסד נמשך אור חסד דאצי' בכלי שלו בתוס' ברכה כנ"ל וכך בכל המצות מעשיות שכללותם נק' בשם צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כו', וא"כ במצות נעשי' יח"ע דאצי', ואמנם בחי' הברכה העליונה ממקיפים העליוני' שנמשך בכוונתו של הברכות דמצות בשעת היח"ע דמצות הוא ענין הברכה של המצות שמברך עובר לעשייתן דוקא, והוא כאשר הוכן מעשה המצות באו"כ (כמו דוגמא דאו"כ דמשכן כנ"ל), והוא בא' בא"י כו', משום דלית ברכת' שריא רק בבחי' השלימות דיחוד או"כ דוקא כנ"ל וע"כ מברך על המצות ממקורא דכולא ואו' בא"י ממש שהוא עצמות אוא"ס ב"ה שיהי' נמשך בתוס' ברכה בשם הוי' שמלוכש במצוה זו שנק' מצות הוי' באו"כ שהוא יחוד דמ"ה ובין הוי' ואלקים כמ"ש אלקינו מלך העולם ע"י קבלת עומ"ש דמצות (כמשי"ת).

ואמנם באמת לפי"ז שראוי להיות הברכה דמקיף העליון אחר שנתלבש האור בכלי שזהו גופו של מעשה המצות דוקא שהוא עצם היח"ע דאצי' וכמו שאו' לפני כל מצוה לשם יחוד קודב"ה כו', א"כ הי' מהראוי שיהי' ברכות המצות אחר עשייתן דוקא ולא עובר לעשייתן כו' שעדיין לא נעשה יח"ע באו"כ כמו קודם שמניח טו"ת וכה"ג. אך הענין כמ"ש במ"א בשרש ברכות המצות שהן מד"ס ונק' מקיפי' שלמעלה מגופה של יח"ע שבמצות, כמ"ש ישקני כו' כי טובים דודיך כו' שהן ד"ס דברכות המצות שעריבים יותר מיינה של תורה כרזין וסודות הטעמי' שבמצות שיתגלה לע"ל, וזהו כי טובים כו', והטעם הוא לפי שכח המשכת היח"ע שיוכל להיות

וצדקה תהי' לנו: ראה לעיל סוף פיסקא, והנה ידוע שיש' ושי"ג.

הברכה . . שמברך עובר לעשייתן: פסחים ז, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ת"א ע' קמד ואלך. ת"ג ע' תתקד.

שו"ה דכולא — בא"י: ב"ו: ברוך אתה.

שאו' לפני כל מצוה לשם יחוד: נסמן לעיל בפסקא, ואחר ב' המצות.

ברכות המצות שהן מד"ס: ראה ברכות טו, א. רמב"ם הל' ברכות פ"א ה"ב"ג. שו"ת פאר הדור — להרמב"ם — סכ"ו.

ישקני . . כי טובים דודיך . . שערבים יותר מיינה של תורה: שיר השירים א, ב. עבודה זרה לה, א וברשי' שם. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ת"ג ע' תתקד.

במעשה המצות בפ"מ הוא בא מכוונת הברכות דמצות בא' בא"י כו', וגם כח המשכ' הקדושה העצמי' שבמצות שיהי' למטה כמו למעלה ממש כנ"ל, וזהו אשר קדשנו במצותיו ממש (כמשי"ת), והיינו כמו שמבואר למעלה בבחי' חכמי לב שהוא הכוונה כאוי"ר שלמעשה בלבד ששרשו בנקודת הרצה"פ שלמעלה מן החכמה שזהו למעלה מן הטעם והכוונה שבמצות (שיתגלה לע"ל), זהו שמלוכש בכוונות דברכות המצו' בבחי' העלם ומקיף להיות מזה דוקא כח ועוז להמשכת [י]ח"ע דאורות בכלים שיהי' נמשך בגוף מעשה המצות, כנ"ל בעשי' דחכמי לב לבגדי אהרן באתעדל"ת שלהם דוקא שממשיכים למקיפי' העליונים דבגדי אהרן כה"ר מבחי' אה"ר העצמי' דוקא לקדשו ולכהנו כו' (כמשי"ת בסמוך) וד"ל. וע"כ מברך עובר לעשייתן דוקא כדי שיהי' כח ועוז ביחוד זה שיהי' נמשך במעשה זו [ד]יחוי"ע (כמו זכר ונקבה בראם ויברך אותם כו', שכרכה זו על להנא כשתייחדו יולידו כו', שזהו שנק' ברכה בראש) (וכמו יברך ה' כו'), וברכה בסוף הוא אחר היחוי"ע שנעשה בגוף מעשה המצו' שזהו עיקר הברכה בפועל, והוא ריבוי התולד' לאין שיעור לעשות פרי למעלה ולמטה, כמו ברכה הגשמי' שנעשה ונמשך למטה ע"י גוף מעשה המצוה, כמ"ש את הברכה אשר תשמעון כו' וכמו ונתתי מטר כו' וכברכת ה' תעשיר לעוה"ב משכר המצות שזהו למעלה הרבה מבחי' הברכה בראש [ו]כברכת המצות קודם עשייתן שאינו אלא להמשיך כח היחוד דשם הוי' באלקי' בא' בא"י אלקינו מלך כו' (ו"ש ברכות לראש צדיק כידוע).

ומה שאו' אשר קדשנו במצותיו כו', לכאורה מה שייך קדושה לברכה שבכל מקום ב' הפכים הן, דקדושה ענין הבדלה בערך למעלה מעלה וברכה הוא בחי' המשכה למטה ממש כמו למעלה ושיבוך בתוס' [מ]מקורו כו' כידוע בענין קדוש וברוך כו'. הענין הוא דבחי' קדושה שבמצות למעלה מכל הקדושות העליונות שבבחי' ההשתלשלות בכל עולם לפי ערכו, כמו ג"פ קדוש כו', אבל בחי' קדושת המצות הוא בבחי' קדושת העצמות ממש שקדוש בשמים וארץ מעלה ומטה בשוה ממש להיותו למעלה מן ההשתלשלות לגמרי, והוא שמתלבש בקדושת המצות ממש למטה כמו שהוא למעלה, להיות שרצה"ע שבמצות למטה זהו פנימי' רצה"ע שבמהו"ע ית' ממש שנק' מצותיו ממש, ו"ש אשר קדשנו במצותיו ממש כמו ה' מניח תפילין (כנ"ל

ברכה בראש . . . ברכה בסוף: נסמן לעיל ע' שעד.

יברכך ה': נשא ו, כד. ב: וברכך ה' — ראה טו, יח. נצבים ל, טז.

את הברכה אשר תשמעון: ראה יא, כו [ושם: תשמעו — ראה הנסמן במאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רכת].
ונתתי מטר: עקב יא, יד.

ברכות לראש צדיק: משלי י, ו. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתכ.

בענין קדוש וברוך: ראה לקוטי תורה שיר השירים ה, ב. אמרי בינה שער התפילין קיד, ב. תורת חיים תרומה תסב, ב.

באורך). וזהו אשר קדשנו כו' דקאי על הברכה דסמיך ל' שאחר הברכה קדושה, כי הברכה הוא כח הממשיך ל'חיו"ע במעשה המצות הוא עצמו הממשיך בחי' קדוש' העצמי' במצות למטה שיהי' כמו למעלה, וז"ש בא"י אשר קדשנו כו', לפי שקדשנו, דאשר זה נתינת טעם הוא, ע"כ בא"י כו', או אשר כבר קדשנו במ"ת ובשרש נש"י למעלה במצות העליונות שלו, ע"כ יומשך קדושה זו למטה כמו למעלה, וזהו וציונו כמו רצה ה' לזכות כו' וד"ל (ופשט הדבר משמע בברכת המצות שהן ברכה והודי' לה' אשר קדשנו על אשר קדשנו במצותיו, וז"ש בא"י כו', יהי שם ה' מבורך ממקורו מעצמות אור א"ס על אשר קדשנו למטה לעשות מצותיו וציונו כו', והיינו כמ"ש ברכות לראש צ"ע שקדשנו במצותיו ממש כו', וכמ"ש ה' חפץ למען צדקו דוקא ע"כ יגדיל תורה כו' שמחמת זה יגדיל תורה למטה והרבה אותנו בתו"מ למטה וקדשנו במצותיו כו' וד"ל).

ומ"ש אלקינו מלך העולם לכאורה אינו מובן מה שייך להיות מלך [ה]עולם ע"י שה' אלקינו ברוך כו'. הענין הוא דודאי ברכה זו צ"ל בשם ומל' שזהו שם הוי' ואלקי' שהוא בחי' המל', וזהו שמלך העולם שייך לענין הברכה דוקא לפי שנתברך שם הוי' אלקינו ממקורא דכולא ע"כ נק' מלך העולם ג"כ דהא בהא תליא, אע"פ שכבר הוא מלך העולם כמ"ש ה' מלך גיאות לבש כו', הרי ידוע שבחי' מלוכה זאת להיות מלך על עם שהן עולמות דבי"ע שנבראו מאין ליש זהו בא ע"י בחי' צמצום גדול שמתצמצם להיות מלך כו' כי אין ערוך כלל לבע"ג לבלתי בע"ג כלל (ומה גם שכל עיקר מציאותם מתהווה ממנו ית' כמ"ש כי ממך הכל כו' ואין לך דבר חוץ ממנו כו'). וז"ש ה' מלך גיאות לבש שמתלבש בלבוש וצמצום בגיאות דמלוכה זו, ונק' לבוש מל' כמו יביאו לבוש מל' שלבש בו המלך, כמ"ש ה' מלך כו' בשעת בריאת שמים וארץ וכל מע"ב, והוא לבוש המסתיר על אור העצמות כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים שהוא צמצום שע"י שם אלקי' המסתיר על שם הוי' כו', ויורד אור זה המצומצם בבחי' הארה דהארה בכל עולם לפי ערכו עד עוה"ז השפל בירידת המדריגות שנק' מלך העולם כמ"ש ומלכותו בכל כו' ונק' גם מלך הגוים כו'. אך בברכה זאת שנתברך שם הוי'

רצה ה' לזכות: מכות כג, ב (במשנה).

יהי שם ה' מבורך: תהלים קיג, ב.

ה' חפץ למען צדקו: ישעי' מב, כא.

שו"ה דוקא — והרבה: כו': שו"ה.

ה' מלך גיאות לבש: נסמן בסמוך.

כי ממך הכל: דברי הימים א כט, יד.

ה' מלך גיאות לבש: תהלים צג, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקפג. ושי"נ. לקמן

ע' תעט.

יביאו לבוש מל': אסתר ו, ת.

כי שמש ומגן: נסמן לעיל ע' שכד.

ומלכותו בכל . . . מלך הגוים: תהלים קג, יט. ירמ"י י, ז.

אלקינו דוקא ממקורא דכולא מבחי' פנימית ועצמית דאוא"ס ב"ה שנק' מלך הקדוש או מלך המרום לבדו כו', והוא בחי' מל' דא"ס ממש שמלוש במעשה המצות דוקא, והוא בקבלת עמ"ש לעשות רצה"ע שבמצותיו ממש דכתיב רחבה מצותך מאד כו', ונק' מצו"ת המלך הקדוש שקדשנו במצותיו למטה כמו למעלה ממש כנ"ל, או נמשך ג"כ בחי' הרצה"ע להיות מלך העולם בחיצוני' השפע לכל העולמות דבי"ע להיות התהוות עולמות מאין ליש בבחי' דילוג הערך מצותי ב"ג כו' ולהיות מלך העולם בירידת המדרגות כ"כ כנ"ל, והיינו לפי שברכה זו וקדושה זו שבמצות בא"י כו' נמשך ומאיר ובא מעצמות א"ס ב"ה שלמעלה מן ההשתלשלות דאבי"ע מטעם שהמצות הן בבחי' פנימי' ועצמי' רצה"ע ממש שלמעלה הרבה מרצונו בהשתלשלות דאבי"ע, וראי' ממ"ש בראשית בשביל התו' כו' כידוע, ע"כ גם במדת מל' שמתלבש בלבוש וצמצום להיות מלך על עולם כנ"ל מאיר בו מבחי' פנימי' מל' שבמצות המלך, ומפני זה יורד ונמשך עד למטה מטה (וגם קבלת מ"ש דמלאכים וחיות הקודש דבי"ע מקבלי' מפנימי' המל' שבתו"מ דישראל כמו כשמקבלי' עמ"ש באחד בדלי"ת להמליכו בשמים וארץ וד' רוחות כו' ובא' בא"י אלקינו דוקא אז הוא מלך העולם מטעם הנ"ל (וראי' מר"ה שאו' י"פ דמלכיות כמאמר אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם דוקא בתו"מ שהוא בחי' הפנימי' והן י"פ דמלכיות שבתורה, ואז יהי' מלך העולם מחדש בר"ה כו' וד"ל). וזהו שאומרים כ"ו כל"ח בשבת שזהו להאיר בחי' חסדי' דשם הוי' באלקי' שלא יסתיר בלבוש מל' המצמצם הנ"ל, והיינו בשבת דוקא דבחי' המל' עולה למעלה באצי' ממש ואפשיט' מלבושי' שלה כו', וכמו שיהי' לע"ל שיוציא חמה מנרתיקה שהוא שם אלקי' שלא יצמצם ויסתיר על שם הוי' כלל וכמ"ש כי הוי' הוא האלקי' כולא חד ממש, ובכל שבת יש מעין העוה"ב שנק' יום שכולו שבת בחי' מנוחה לח"ע כו' כידוע

מלך הקדוש: ראה ספר המאמרים תקס"ו ע' שכא ומקבילו בלקוטי תורה נצבים נא, ב. לקמן ר"ע פ.

מלך המרום לבדו: ע"פ ברכת יוצר. ראה שער האמונה פמ"ז.

רחבה מצותך מאד: תהלים קיד, צו.

שריה ליש... מצותי ב"ג: ב"ו: מבחתי בע"ג.

בראשית בשביל התו': ראה רשי' ר"פ בראשית. הנסמן בלקוטי שיחות נח כרך ג ע' 755.

עמ"ש באחד... וד' רוחות: ראה שולחן ערוך אדה"ז הל' קיש סס"א, ס"ו.

אמרו לפני מלכיות: ראה ראש השנה טו, סע"א. לב, א.

שאו"מרים כ"ו כל"ח [כי לעולם חסדו]:... חסדי' דשם הוי' באלקי': בחפלת שחרית לשבת (וי"ט). מובא

גם במאמרי אדה"א בראשית ע' מה. דברים ח"א ע' קעט. ושי"נ ח"ד ע' אישיח. ושי"נ ד"ה להבין ענין ק"ס

מכ"ק אדה"א (קה"ת תשמ"ט) ע' 4.

בשבת... המל' עולה... באצי': ראה זהר תרומה קלח, א. סידור שחרית לשבת קפו, ג. פירוש המלות

מא, ד.

לע"ל שיוציא חמה מנרתיקה: ראה עבודה זרה ג, סע"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתנג. ושי"נ.

כי הוי' הוא האלקי': ואתחנן ד, לה. שם, לט.

ובכל שבת יש מעין העוה"ב: ראה גם לקמן ע' תנג. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשעד. ושי"נ. אור

התורה סידור ע' שמ.

וד"ל). ואע"פ שהמצות נק' ג"כ לכוש מל' דוקא וז"ש יביאו כו', אבל נק' הדר מלכותו (וכמ"ש במ"א ע"פ תורה צוה לנו משה כו').

והנה אחר כל הנ"ל יובן בתוס' ביאור בענין ג' מיני מדריגות דג' מיני עשיות בגדי אהרן כו'. דהמדריגה הא' העליונה ביותר זהו בחי' עשי' דמשה שנק' שושבינא דמלכא כנ"ל, וזהו כמו ענין הברכה שבירך אותם משה לאחר שעשו כל מלאכת המשכן והוכן היחוי"ע דאורות בכלים שאז נמשך ע"י משה ממקור המקיפים העליונים שלמעלה מן ההשתלשלות כנ"ל וד"ל. (אך באמת מ"ש למשה ועשית בגדי קודש כו' זה הי' קודם שעשו כל חכמי לב לבגדי אהרן כו', שהרי אח"כ א' ואתה תדבר אל כו'. ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפוד כו'. ולפי"ז איך יתכן לומר שז"ש ועשית כו' שהוא כמו הברכה שבירך אותם משה שהי' בגמר מלאכת המשכן שעשו כבר כל חכמי לב לבגדי אהרן ולכל כלי המשכן והמשכן עצמו, כמ"ש וירא משה את כל כו', והנה עשו כאשר צוה ה' כן עשו אז ויברך אותם כו'. אך הנה מבואר למעלה במ"ש ברכות לראש צ"ע שיש ברכה בראש כברכת המצות עובר לעשייתן דווקא וברכה בסוף אחר היחוד דאוי"כ כו'.

והנה מבואר למעלה בשרש נשמת משה איש האלקי שהי' כלול ברוח אלקי' מרחפת ע"פ המים עליוני' דח"ע הק' שנק' ים הקדמוני דאורי' כו', ומ"ש בו כי מן המים כו', היינו מה שנמשך כ"ד ספרים (כמו בחי' התפשטות של כח המשכיל ההיולי כנ"ל) מים הקדמוני הזה שהוא בחי' התמצית והפנימי' הנבחר מכל הח"ע דים זה שכל בחי' אור העצמות דא"ס מלוכש בזה הכ"ד כו' כנ"ל כמ"ש ותמלא כדה כו' כענין הבוחר בתו' כו', וזה הי' ע"י נשמת משה דווקא שנתן תורה לישראל (וכך גם בבחי' אור דח"ע כמו שכלול במאור עצמו (שזהו כמו כח המשכיל ההיולי בעצם טרם שמשכיל כו' שכלול ונטל בעצם הנפש ולא נק' נפש השכלי' כו' כנ"ל) נבחר גם שם בחי' הפנימי' דאור דתו', כמ"ש ותורה אור שכל העצמי' דמאור מלוכש בו כנ"ל, וזהו שנק' שוש' דמל' להוריד כל עצמי' המלך משעשועים העצמיים שלו (בין בבחי' אור בין בבחי' מים דח"ע העצמי') בחכ' דתוה"ק הנבחר מכל עצמות חכמתו ורצונו הפשוט שהוא בבחי' א"ס ממש כו', ולפי"ז הרי יובן השרש של נשמת משה במ"ת שא' אנכי כו', להוריד כל עצמות האור דא"ס באנכי זה ושאר הדברות שע"כ נק' שוש' דמלכא כו' שהוא במדריגה דפנימי' ועצמי' דא"ס ב"ה (כמ"ש אשר ידעו ה' פא"פ כאשר ידבר כו' וכתוב לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא כו' כמ"ש במ"א), וזהו כמו מקור התפשטות והמשכת החכ' הברורה כאדם שממשיך בעצמו מכח המשכיל בלי

שהמצות . . . נק' הדר מלכותו . . . תורה צוה: ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' שסח ואילך.
אשר ידעו ה' . . . כאשר ידבר . . . לא כן עבדי משה: ברכה לד, י. תשא לג, יא. בהעלותך יב, ז.

נטי' לימין ושמאל שבא מאמית' נקודת העצמו'. ובוזה יובן ג"כ בענין ועשית בגדי קודש לאהרן כו' שזהו בחי' עשי' דמשה להמשיך מקור למקיפי' דבגדי אהרן באמצעות החיבור שמחבר משה לעצמות א"ס ב"ה בלבושי' הפנימי' דתו"מ שלו הנבחרים שהוא לפני מקור ההשתלשלות דח"ע דתוה"ק (בין באור בין במים כנ"ל), ולפי שיש בכלל מאתים מנה הרי בודאי ממילא נמשך בחי' אה"ר העצמי' שברצון ותעה"פ במקיפים דבגדי אהרן כמו בחשן ואפוד ומעיל כו' להיות כח ועוז מהם בכל עבודת המקדש לעשות יחוי"ע באו"כ כמו בקרבנות וכה"ג (וזהו לכבוד ולתפארת במקיף העליון דכבוד העליון שנק' מלך הכבוד וכהן משמש תחות') (כמ"ש במ"א). ואחר שעשה משה בשרשו למעלה מעלה מקור להמשכ' בגדי אהרן בכלל ובפרט, אח"כ אמר ואתה תדבר כו' שממנו יומשך כח ועוז לעשות אתעדל'ת בחכמי לב לעשות כפי שצויה ה' ובחכמה רבה ויתירה למעלה מכח המשפיע דאור ח"ע הברורה מכבר כנ"ל דגם זה הכח בא ע"י משה, וגם בעשי' הג' דהיינו גוף המעשה בלא כוונה (כמשי"ת) שעולה למעלה יותר, והוא בבעל הרצון עצמו שלמעלה גם מתענוג ורצה"פ שבמצות נמשך ע"י משה, כי גם שבחי' או"ח דסוף מעשה בפ"מ עולה לקדמותו ממש אין זה רק לבעל הרצון דמצות שבחר בהם להיות כל עצמו מלובש בזה שזהו בחי' משה כנ"ל וד"ל. וכ"ז בחי' ברכה בראש כברכות המצות ליתן עוז וכח ביחוי"ע וקדושה במצות כנ"ל, אבל אחר מעשה המצות שזהו כמו אחר גמר מלאכ' המשכן ע"י חכמי לב הנ"ל אז נמשך ברכה בסוף, כמו ויברך אלקים ליום השבת אחר שראה את כל אשר עשה והנה טוב מאד יותר טוב מכמו שעלה ברצונו וחכמתו כו', שהוא הברכה לאחר יחוד משפיע ומקבל מ"ה וב"ן בכל וימ"ב ובפרט בכל שבת, ובכללות יותר היא ברכת ה' תעשיר דעוה"ב שלאחר שלימות הברורים דרפ"ח כו' שיהי' בימות המשיח שהוא סוף אלף הוי"ו כידוע (והי' כדוגמא זו ברכה בסוף כמה שבירך אותם משה כשהקים המשכן ואמר ויהי נועם כו' שהוא מדבר לע"ל בעוה"ב כו' וד"ל).

והנה מדריגה הב' הוא בחי' עשי' דחכמי לב שז"ש ויביאו את המשכן כו' וירא את כל המלאכה כו', ובתחילה קודם שעשו א' ואתה תדבר כו', שמבחי' עשי' דמשה הנ"ל ממנו יומשך בדיבורו לחכמי לב להיות בהם אתעדל'ת כ"כ לכוין בכל אשר יעשו במלאכת המשכן להיות היחוד דאו"כ שבא יבא בבחי' ההשתלשלות דוקא, כתו"מ שנמשך למטה בבחי' או"כ דוקא (כחכמי תושבע"פ הנ"ל שיש בהם כח ועוז ממש דוקא, כמו תו' צוה לנו משה כו' ופתח לבי כו'), ובפרט נמשך כח ועוז זה במה שתיקנו ברכת

שיש בכלל מאתים מנה: כבא קמא ער, א.

מלך הכבוד וכהן משמש תחותי': ראה זהר יתרו סז, ב. תורת חיים יתרו שנג, ב ואילך.
 שו"ה מכבר — וגם . . ע"י משה: ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: משה . . משה.

המצות עובר לעשייתן שהוא בחי' המקיף שנותן כח ועוז לעשות היחוד'ע במצות כנ"ל (והוא בחי' ברכה בראש כנ"ל, שזה עצמו נמשך ממה שדיבר משה אל חכמי לב שהן הסנהדרין שא' ע"ז לא תסור כו', וכמו ז"מ דרבנן שמברכים עליהם כמצות ערובין ונט"י ומקרא מגילה ונר חנוכה וכה"ג). ועכ"ז הרי יש כח במקבל לעשות בחכמה רבה ולכוין לנקודת הרצון האמיתי יותר מן המשפיע, ובוה נתפלא משה שא' והנה עשו ככל אשר צוה ה' כן עשו, ע"כ ויברך אותם משה שיהא ברכה במעשה המצות וכמ"ש ויהי נועם כו' ומעשה ידינו כו' לימות המשיח ועוה"ב שנק' ברכה בסוף (כמו בברכת כהנים שא' ואני אברכם כמ"ש במ"א), או שברכה זו דמשה מדבר בברכת המצות שהן מד"ס שיותר טובים מיינה ש"ת כמ"ש כי טובים דודיך כו' כנ"ל, והיינו בחי' הברכה והקדושה שיומשך במעשה המצות דחכמי לב והעושים סתם בלי כוונה כו' בראש ובסוף וד"ל.

ומעתה יש להבין מ"ש בעשי' דחכמי לב ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי כו'. כי הנה בעשי' דמשה לא הזכיר לקדשו לכהנו רק לכבוד ולתפארת, כי עשי' דמשה לבגדי אהרן היינו שיהי' קדושת העצמות דא"ס ב"ה ממש שורה על הבגדים שיקראו בגדי קודש מקדש העליון ממש, והיינו ממה שעשה משה בגדי קדש הללו משרשו בהמשכת כל בחי' הקדושה דעצמות בתו"מ שלו ממש כנ"ל, אבל מה שמחמת קדושת הבגדים נתקדש אהרן בגופו ונר"נ שבו להמשיך קדושה לנשי' (כמו משמן הטוב על הראש דאהרן שיורד על הזקן כו', אע"פ שגם הן בחי' מקיפי' דשמן משחת קודש, מ"מ עיקר ומקור כל הקדושות הללו נמשך ע"י בגדי קודש שנעשה לכבוד ולתפארת ע"י משה מטעם הנ"ל (ובאמת גם ע"י בגדי קודש הללו לא נתקדש אהרן בכהונה כ"א ע"י שמן המשחה שיצק בראשו אחר הלבשת הבגדים כמבואר בפ' זו) וכן בפ' פקודי אמר והלבשת את אהרן את בגדי הקודש ומשחת אותו וקדשת אותו וכהן לי, וכאן א' בבגדי אהרן לקדשו לכהנו לי (דבחי' קדושה וכהונה דאהרן כה"ג צריך לקדושה דשניהם דוקא לשמן הקדש ולבגדי הקודש כידוע), זהו ע"י עשי' דחכמי לב דוקא באתעדלית שלהם באו"ר ששייך למעשה המצות, כמו ענין ברכת המצות שאו' אשר קדשנו בקודש העליון ממש כו' מצד הכוונה בברכות המצות להמשיך מבחי' מקור הברכות שהוא מקור כל המקיפים שנמשך משם בחי' אה"ר העצמי, שזהו בחי' בגדי קדש דאהרן כה"ר כנ"ל. וז"ש לקדשו לכהנו שע"י עשי'

לא תסור: שופטים יו, יא.

ז"מ דרבנן: ראה אגרת הקדש סכ"ט. דרך חיים פניו. פס"ד. לקוטי שיחות יתרו כרך כא ע' 401. לקו"ש

שופטים תשמ"ה.

ואני אברכם: נשא ג, כו. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' רצב ואילך.

שמן המשחה שיצק בראשו . . . והלבשת את אהרן: תצה כט, ז. פקודי מ, יג.

דחכמי לב דוקא נתקדש אהרן כה"ר בקדש העליון להמשיך לנשי' למטה וד"ל.

אך מה שע"י חכמי לב דוקא נמשך קדושה באהרן עצמו ע"י הבגדים, הנה מבואר למעלה בפ"י חכמי לב לשון יחיד שאינו רק לב א' לאביו שבשמים שאין לו שום רצון זר אחר זולתו כו', אך מה שייכות לענין הקדושה בזה דוקא שע"י יוכלו בעשי' שלהם לקדשו לאהרן כו'. והנה אנו מוצאים שיפול לשון קדושה גם בהבדלה מן הרע והטומאה לבד, כמו קדושים תהיו מובדלים ופרושים מן העריות כו', וכן גם בקדושה דכה"ג א' ועל נפשות מת כו' שיפרש ויבדל מן הטומאה לבד ובזה יומשך עליו קדושה העליונה, ורא"י ממ"ש בפ' ציצית ולא תתורו אחרי לבבכם כו' אשר אתם זוני' אחריהם שאין זה רק להבדל מן הרע וטומאה מתאות זרות שאתם זוני' כו', ו[ע"ז] א' למען תזכרו כו' והייתם קדושים ממש לאלקיכם כו' בקדושה העליונה משום דהא בהא תליא ממש. והענין הוא, דאע"פ שהבדלה מן הטומאה נק' טהרה ולא קדושה, שהקדושה הוא בעצם הווייתו כידוע, אבל הקדושה בעצם תלוי בטהרה שהוא הפרישות מכל דבר רע וטומאה בתכלית והוא מ"ש ולא תתורו כו'. דהנה מי שהוא בח"י נפרד לפרקים שמטה לבו גם לדבר רע, אע"פ שבעת הכושר כמו בק"ש ותפילה נדמה לו שאין לו רק לב א' לאביו כו' אבל מיד אחר התפילה בהטות לבו לעניני עוה"ז, הרי יש לו ב' לבבות כו', כמו הזונה שיש לה כמה בעלי' שיפנה לבבה לכמה זוני', כך אשר אתם זוני' אחריהם כמה שתתורו לבבכם בתאות חומריות, כעין רואה ולב חומד להתקשר ברצונות זרות שלא לה' המה, ובפרט בדברים של איסור תורה, שבוה אמר דאין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות כבהמה ממש, והיינו מפני שנסתלק ממנו בח"י רוח חכמה דבחי' אדם ונמשל כבהמה ע"כ מושל בו תאוה חומרית הבהמיות, שכ"ז שבחי' החכמה דבחי' חכמי לב הנ"ל שורה בו הרי רוח אלקי' שבחכ' בנקודת הלב שא' בו אשר מלאתיו רוח חכמה כנ"ל א"א להיות כבהמה ברוח שטות לחטוא, כמ"ש בזהר ע"פ ונפש כי תחטא תוהא הוא דבחי' נפש אדם ברוח חכמה שבלב יחטא כו'. ומזה יובן דעיקר הקדושה אינו שורה במי שיש בו ב' לבבות אלא [במי] שאין לו

קדושים תהיו מובדלים ופרושים מן העריות: נסמן לעיל ע' שנת.

ועל נפשות מת: אמור כא, יא [ושם: ועל כל].

ולא תתורו אחרי לבבכם . . . למען תזכרו: שלח טו, לט. מ.

שהקדושה הוא בעצם הווייתו: ראה פירוש המלות ו, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' יט. דברים ח"ב ע'

תס. לקמן ע' תרכח.

כעין רואה ולב חומד: רש"י שלח טו, לט. ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ר"ע כ. ושי"נ.

דאין אדם עובר עבירה: סוטה ג, א. ראה בהגסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרמה.

בזהר ע"פ ונפש כי תחטא חוהא: ויקרא ה, א. ד, ב. ראה זהר ויקרא יג, ב. טז, א. מאמרי אדה"א דברים

ח"ד ע' אישע. ושי"נ. לקמן ע' תכו.

רק לב א' לה' לבדו שזהו בבחי' חכמי לב הנ"ל שהן בבחי' ביטול עצמי ופשוט בנקודת הלב דוקא ששם אין הטי"י כלל וכלל לרצון זר לעולם כנ"ל, וע"כ א' ולא תתורו בב' לבבות ואז והייתם קדושים לאלקיכם בבחי' לב א' שקדוש יקרא בקדש העליון לאלקיכם ממש כנ"ל וד"ל.

וזהו שא' בחכמי לב דוקא ועשו כגדי אהרן לקדשו כו' שיהי' בכח העשי' שלהם בבגדי אהרן לקדש אותו בקדש העליון ממש, לפי שע"י בחי' לב אחד דחכמי לב הנ"ל ממשיכים מבחי' קדש העליון באתעדל"ע ג"כ ע"י אתעדל"ת שלהם בטהרת וקדושת הלב מכל דבר רע דוקא כנ"ל דקדושה העליונה תלויה בזה דוקא. והטעם הוא, כי הנה בחי' קדש העליון למעלה היינו למעלה מכל בחי' הקדושות העליונות שיש בכללות ההשתלשלות ובפרט בכל עולם ועולם, וכמ"ש בזהר דכמה קדישאן אית לעילא כו' אבל אין קדוש כה' כו'. והענין הוא, דעיקר הקדושה הוא ההבדלה בערך שקדוש ומובדל מהכל כמו קדוש יאמר לו כו', וידוע שיש בחי' השתלשלות דעו"ע בכל עולם ולפ"ע מדריג' השפע מצומצמת שבא בזה העולם נק' עולם העליון ממנו בשם קדוש ומובדל ממנו שלא ישיג ערכו כלל, כמו ג"פ קדוש ה' צבאות נגד ג' מדריגות דבי"ע שהן מחדו"מ שיש בכלל ובפרט בכל עולם ועולם כידוע, ובערך המעשה לגבי הדיבור והדיבור לגבי המחשבה וכן המחשבה לגבי המדות והמדות לגבי השכל והשכל לגבי הרצון ותענוג שנבדל מכולן כו', עד שכל עילה נק' קדוש ומובדל בערך מן העלול שלו, לפי שלעולם לא ישיג העלול לעילה שלו, כמו שא"א שישג הדיבור למחשבה עצמה וכן המחשבה לאהבה שבלב והאהבה שנמשך מן השכל לא ישיג לעומק השכל וכן השכל לרצון כו' כידוע. אך כ"ז אינו שייך לומר רק בבחי' ההשתלשלות דעו"ע בכלל ובפרט כנ"ל שמקבל התחתון מן העליון מסוף מדריגה שבו לבד, כמו וקרא זה אל זה ואמר קדוש כו' שמקבלין דין מן דין כו', וזהו שא' דכמה קדישאן אית לעילא זו למעלה מזו, כמו מאצילות לבריאה ומבריאה ליצירה ומיצי' לעשי' ובכל עולם בפרט כנ"ל, אבל בחי' קדושה העליונה שלמעלה בערך מכל הקדושות הבאים בהשתל' דאבי"ע זהו שאו' אין קדוש כה', וכן או' הקדוש בשמים ובארץ, פי' שקדושת העצמות דא"ס ב"ה הוא שוה למעלה מעלה ולמטה מטה ממש, שזהו שנק' שמים וארץ בכלל כמו שמים לרום וארץ לעומק שנק' עומ"ר ועומ"ת כידוע, הרי הוא נק'

דכמה קדישאן אית לעילא . . אין קדוש כה': ראה זהר תזריע מד, א. שמואל א ב, ב.

קדוש יאמר לו: ישע"י ד, ג.

ג"פ קדוש . . דבי"ע שהן מחדו"מ: ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' רצב. לקמן ע' תקצח.

וקרא זה אל זה . . שמקבלין דין מן דין: ישע"י ה, ג ובתרגום יונתן שם.

הקדוש בשמים ובארץ: ראה ברכת ישתבח. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשפב וע' תתכג. מאמרי

אדה"א דברים ח"א ע' קפג. וש"נ. לקמן ע' תפח.

שמים לרום וארץ לעומק: משלי כה, ג. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' רסח. וש"נ.

קדושה למעלה בעומ"ר דשמים העליונים ובעומ"ת בארץ למטה ממש בשוה בלי חילוק מדריגות כלל, להיות שקדושה זו נק' קדושה העצמי דא"ס ב"ה ממש שלמעלה מכל עיקר ומקור ההשתלשלות דאבי"ע שעל הכל אינו מאיר רק בבחי' הארה דהארה לבד שנק' זיו והוד שמו הגדול, כמ"ש כי נשגב שמו לבדו, שזהו מל' דא"ס קודם הצמצום, שגם זה אינו רק הארה דהארה מעצמות אור א"ס כמ"ש כי עמך מקור חיים באורך נראה אור כמ"ש במ"א, וע"כ הארת זיו והוד זה שנבדל בערך לגמרי מכל ההשתלשלות מאיר בבחי' מקיף מרחוק על כולם בשוה מעומ"ר לעומ"ת בשוה ממש. והוא הנק' קדש העליון ממש שקדוש בשמים וארץ בכל העולמו' בכלל ובפרט, שיש בחי' שמים וארץ בכלל כמו אצי' מקור כל העולמות שנק' שמים מקיף לבי"ע ובי"ע נק' ארץ, ובפרט בחי' ו"ק דמדות דאצי' שמים אש ומים יחד ומל' נק' ארץ שהו ז' רקיעים וארץ דחי"ת ודלי"ת, כידוע במ"ש לך הוי' הגדולה כו' עד לך ה' הממלכה שהוא בחי' ארץ בחי' המל' כו', וכה"ג יש בכל עולם בפרט, א"כ בכללות גם שמים היותר עליונים הנק' טה"ת ושמי השמים שנק' טה"ע לא יכללוהו כו' וע"כ שוה ומשוה במקיף דקדושת העצמי' שנבדל בערך מהעליון יותר כמו מן התחתון ביותר כו'. וזהו הקדושה שנבדלת מכל הקדושות שנמשך בבגדי אהרן דוקא ע"י עשי' דחכמי לב דוקא מצד קדושתם למטה מן הרע בלבד, לפי שלא יוכל להגיע למדריגת קודש העליון הנ"ל בשום קדושה רק במה שקדוש ונבדל מן ההיפוך המנגד לבד, כמ"ש במ"א בענין ולא תחללו כו' ונקדשתי כו' וד"ל. ומשום דקדושה כזו נמשך למטה כמו למעלה ממש א' בעשי' דחכמי לב לב א' לקדשו לכהנו לי ממש, והכהונה היא המשכה למטה אחר ההעלאה למעלה ממש להיותו מחבר מעלה ומטה יחד מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה מדריג' הג' הוא עשי' דכלל ישראל שאינם בבחי' חכמי לב הנ"ל ונאמר בהם ועשו סתם ולא א' לקדשו כמו בעשי' דחכמי לב רק לכהנו לי בלבד (אמנם א' ועשו בגדי קדש לאהרן אחיך ולבניו כו' כמ"ש בעשי' דמשה ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך כו'). וענין עשי' זו היינו המסתעף מעשי' דחכמי לב שהן בבחי' אוי"ר ששייך למעשה עכ"פ, ועשי' הזאת הוא בחי' המעשה דמצות מצד עצמן בלי כוונה ורעו"ד רק לצאת י"ח בלבד, וכמ"ד דמצות א"צ כוונה כו' (שהוא בחי' נה"י שבניי כמו פרק הג'

כי נשגב שמו לבדו: תהלים קמח, יג. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תש.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י. נסמן לעיל ע' שכה.

שמים אש ומים: ראה חגיגה יב, סע"א.

לך ה' הגדולה . . . לך ה' הממלכה: דברי הימים א כט, יא.

שמים . . . טה"ת ושמי השמים טה"ע: ראה לעיל ע' שצה. ושי"נ.

ולא תחללו . . . ונקדשתי: אמור כב, לב. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרו. ושי"נ בראשית ע' נ ושי"נ.

וכמ"ד דמצות א"צ כוונה: ערובין צה, סע"ב. ראה לעיל ע' שעג. ושי"נ.

עקב דרגל עשי' שבעשי', כי גם בעשי' יש ביע' חב"ד חג"ת נה"י כו', והוא בחי' המוחין ומדות שבמעשה, אבל מעשה המצות עצמה רק בעמ"ש פשוטה בלבד כמו שמוטבע בטבע ההמון הפשוטים ונשים וטף כו' זהו בחי' נה"י דנה"י בחי' עקביים כו') וכידוע דג' מדריגות ביע' שהוא נר"נ הנשמה במוח ורוח בלב ונפש בכבד שהוא כח המעשה כו', ובחי' חכמי לב הן בבחי' רוח דיצירה שזהו רוח חכ' שבמדות אוי"ר שבלב שמתפשט למעשה וכמ"ש אשר מלאתיו רוח חכמה, אבל בחי' נפש דעשי' כמו הע"ה והפשוטים (וגם בלומדים שאין בהם כח רק בחי' נפש דעשי' כמ"ש בראתיו יצרתיו אף עשיתי, וכמו חי' ה' אשר עשה לנו הנפש הזאת כו') הן העושי' המצות גם בלא כוונה ורעו"ד, וגם הן הלא מברכים ברכות המצות בא"י כו' ואו' אשר קדשנו במצותיו בקדש העליון דמצותיו ממש שהוא בבחי' ומדריגה העליונה ביותר כמו בחי' עשי' דמשה כנ"ל אף שאין בהם רק בחי' המעשה בלבד, וזהו פלא גדול לכאורה דודאי אין לעשי' מצד עצמה לכד ערך כלל אף לגבי בחי' התפעלות אוי"ר שבחכמי לב השייך למעשה בלבד שהוא בבחי' רוח דיצירה ששרשו הוא בנקודת הלב שנק' לב אחד ממש כנ"ל, וכ"ש לגבי בחי' עשי' דמשה שהוא במקור ההמשכה למעלה מן ההשתלשלות דתו"מ כו' כנ"ל, ואיך או' גם הם אשר קדשנו וברכות המצות הוא מבחי' מקור כל המקיפים כנ"ל. ועוד יש להבין מהיכן יוכל להיות הסתעפות זאת דעשי' סתם בלא כוונה ורעו"ד מבחי' עשי' חכמי לב הנ"ל שהן בעילוי המדריגה דלב א' שרחוקים כערך זה מזה מאד עד שגם בחי' אוי"ר ששייך למעשה בלבד גבוה הרבה אף מבחי' המוחין דאוי"ר שבעשי' עצמה לבד (כמו בחי' נה"י שבעליון שנעשה מוחין לתחתון, וכדורו של משה דבחי' רגל שבהן הי' גבוה מראשי הדור שבדור דוד ושלמה כו', ובחי' נו"ה שבמדות דלב בב"ר כנביאי' גבוה ממוחין דדור ב"ש אף שהיו משתמשים בב"ק כו', ואף בדור התלמוד א' ראשונים לבם כפתחו של אולם כו', ועד הדור האחרון שאינו רק בחי' עקב שבנה"י שאינו רק בחי' המעשה בלבד ונק' עקבות משיחא כידוע וד"ל).

אך הנה באמת יכולים גם בחי' נפש דעשי' לבד להמשיך לבחי' קדושה העליונה העצמי' דא"ס ב"ה בא' בא"י אשר קדשנו כו' וגם להמשיך בחי'

הנשמה במוח ורוח בלב ונפש בכבד: ראה אבו עזרא משפטים כג, כה. לקמן ע' תקמח: מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתלב בשם זוהר. שם בראשית ע' שסה. ושי"נ.
בראתיו יצרתיו: ישעי' מג, ז.
חי' ה' אשר עשה לנו הנפש הזאת: ירמ"י לח, טו [בהשמטת תיבת .את]. וכ"ה גם כמאמרי אדה"א דברים ח"ב ס"ע תקנג].
נה"י שבעליון שנעשה מוחין לתחתון: ראה עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות פ"ב. שם שער (טו) הזיווגים פ"א.ב.
בב"ר [בכית ראשון] . . . כ"ש [בית שני] . . . משתמשים בבית קול: ראה סוטה מת, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתמד. ושי"נ.
ראשונים לבם כפתחו של אולם: ראה ערובין נג, א.
עקבות משיחא: ראה מאמרי אדה"א ויקרא שם. ושי"נ. שמות ח"א ס"ע שג. ושי"נ.

לבוש מל' ממקורא דכולא מבחי' פנימי' ועצמות דבחי' המל'. ויש להקדים תחילה הכלל הידוע דנעוץ סובי'ת ותחבי'ס עד מבלי שימצא ראש וסוף כלל. דהנה אנו רואים שיש מכח הראש ברגל ממש, שהרי אם יקיוז דם ברגל ירפא כאב הראש, מזה מוכרח לומר שיש ממהות גידי המוח עצמם ברגל שזה נתחבי'ס כו', וגם ממה שאנו רואים שמרגיש כאב הרגל בראש שיש מגידי הרגל במוח בדקות והעלם כו', שזהו נעוץ סופן בתחילתו כו', שנמצא הראש מקבל מרגל והרגל מראש ולא נודע מי הוא המשפיע ומי הוא המקבל כו'. וא"כ עכ"פ מוכן מזה דכל מה שיש בראש יש ברגל רק שהוא בבחי' הקטנות דרגל, כמו ג' מדריגות דחבי'ד חג"ת נה"י שבמוח החכמה שבראש הוא שנמצא גם ברגל בבחי' נה"י, והן שכל ומדות ומעשה שברגל שהוא המעשה עצמה כנ"ל כמו שכל שבעשי' לבד ומדות שבה עד המעשה עצמה כו', וא"כ יש גם מבחי' הכתר שהוא בחי' הרצון ותענוג שלמעלה מן השכל ג"כ ברגל, והוא הרצון ותענוג ששייך רק למעשה בלבד (וכמו שמחה של מצוה מצד המעשה לבד (כמשי"ת), ולמעלה היינו כמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה כו' וכה"ג וד"ל. ונמצא שיש בנה"י כל מה שבחבי'ד וגם מבחי' הכתר דנתחבי'ס כו', עד שיכול להיות שגם בחי' הכתר מקבל מנה"י שברגל מאחר דנעתחבי'ס דוקא לפי שבמעשה דוקא שם עיקר שלימות הרצון (כמו שית').

ובך יובן תחלה בסדר ההשתלשלות דתו"מ שהוא בבחי' אד"ם בראש וסוף שכולל ג' מדריגות דבי"ע במוח ולב ומעשה כנ"ל. דהנה ודאי יש גם במוחין דחכמה שבתורה בראש ג' מדריגות דחבי'ד כו', שהוא הטעם הכמוס לרצה"ע ומדות שבה וכח המעשה שבחכמה עצמה, והכל בבחי' המוחין דח"ע כמדות דתורה כשר ופסול כו' (וכדמיון דורו של משה שהי' שם גם מבחי' רגל כנ"ל). וזהו תו"מ דבריאה. וירדה עוד למדות דיצירה שכולל ג"כ ג' מדריגות דחבי'ד חג"ת נה"י במדות עצמן, עד נה"י דעשי' שהוא תו"מ הנגלית לנו לשמור ולעשות בפ"מ שיש בזה ג"כ ג' מדריגות הללו דחבי'ד כו', כתלמוד דבריאה טעמים וסברות לכל רצה"ע שיבא למעשה דוקא כו' ומשנה במדות כשר ופסול כו', והכל בבחי' המעשה עצמה, ובכללות נש"י הן ת"ח עד ע"ה שהן רק בבחי' המעשה לכד שזהו קיום הרצה"ע בפ"מ לבד בלי כוונה ורעותא דלבא (שמשכנו בגעה"ת דעשי' לבד), והי' כנ"ל שנמצא גם מבחי' הכו"ח ברגל והוא הרצון והתענוג ששייך רק למעשה לבד, כך הוא בחי' רצה"ע שבתו"מ שירד למטה בסוף מעשה לבד (כגידי המוח ברגל

הכלל הידוע דנעוץ סובי'ת ותחבי'ס: ראה ספר יצירה פ"א, מ"ז. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' ל. מבלי שימצא ראש וסוף: ראה קהלת ג, יא. מפרשים לספר יצירה שם.

כל אשר חפץ ה' עשה: תהלים קלה, ו.

קיום הרצה"ע: בלי כוונה. . . שמשכנו בגעה"ת: ראה אגרת הקדש סכ"ט (קנ, ב). מאמרי אדה"א דברים

ח"ג ע' תתקח. ושי"נ.

הכו"ח: הכתר וחכמה. ו: המוח.

וכה"ג כנ"ל) דנעוץ תחילתן בסופן דוקא שיכול להיות שיקבל הראש מן הרגל כנ"ל, והוא במה שרצה"ע בא בסוף מעשה דמצות בפ"מ דוקא שהוא עולה למעלה הרבה יותר מגוף רצה"ע למעלה בראש שלמעלה מן הח"ע משום דנעוץ תחב"ס וסוף מעשה דוקא הוא שעלה במחשבה תחילה כידוע, לפי שעיקר שלימות הרצון הפשוט הוא בבואו במעשה דוקא (וכמשל הידוע ברצון לבנות בנין שעיקר שלימות רצונו זה אינו אלא בג[מ]ר הבנין בפ"מ דוקא) (וכמ"ש למעלה בהפרש שבין פ' שמע לזה"א א"ש דוה"א א"ש מדבר בבחי' המעשה דמצות עצמן שלמעלה גם מאוי"ר ששייך למעשה שמהם יהי' העוה"ב וזהו ענין כתר ש"ט דמשיח כמ"ש ואלה דברי דוד כו').

והנה כמו"כ יובן ג"כ בצירור קומה דכנ"י שהן בבחי' אדם בג' מדריגות דנר"ג שהן בי"ע ומקיפים דחי' יחידה, דודאי הנשמות הגבוהות יותר הן בחי' ראשי אלפי כו' שהן העובדי' ה' במוח והיינו הכוונה שבמוח ולב כו', והגבוהים מהם ג"כ הן הנשמות שקשורים ודבוקים בתמידות באור התענוג האלקי שבתו"מ ותפלה, כרשב"י ור"ע וכה"ג שלמעלה מן החכמה שבראש, וכר"ע שהי' מאריך באחד כו', והיינו בחי' יחידה בכלל שדבוק למעלה ממש במס"ג אמיתית בביטול עצמי בתמידו' כמו ביטול והתכללות הנר בפני האבוקה, כמאמר למה דומי' צדיקי' בפני השכינה, כמו בגעה"ת שנהנין מזיו כו', וכמ"ש הללי נפשי את ה' ממש בי' אחידא כו' וד"ל.

והנה הגם שבודאי זהו מעלה ומדריגה הגבוה מכולן שלא תמצא רק ביחידי סגולה בכל דור אשר ה' קוראם כו', עכ"ז יוכל להיות אותה המדריגה ממש גם בפשוטים והדיוטות שבישראל כע"ה וכה"ג, כי מאחר שבשם ישראל יכונה יש לו ניצוץ קטן אלקי אף שזהו רק בחי' נפש דעשי' עכ"פ הרי כלול ניצוץ זה מכל המדריגות דנר"ג ח"י, כנ"ל דגם בבחי' המעשה לבד יש בה מכל המדריגות דכתר וחוב"ב כו', וא"כ גם בבחי' נפש דעשי' שהוא רק בחי' המעשה דמצות לבד בלי כוונה כו' יש בו גם מבחי' יחידה הכללי' שבכללות נש"י המאיר ביחידי סגולה בצ"ג כמו בחי' אה"ר בתענוגים בכלות הנפש באמת הנ"ל, ואע"פ שבודאי רחוק ערך זה לגמרי מן הפשוטים (וכ"ש הקלים ורקים שבישראל), אך עכ"ז בבחי' ההעלם ודקות

וסוף מעשה . . . במחשבה תחלה: פיוט לכה דודי.

וכמשל הידוע: ראה ג"כ לעיל ע' שפד.

כתר ש"ט דמשיח . . . ואלה דברי דוד: נסמן לעיל ע' שטב וע' שסא.

וכר"ע שהי' מאריך באחד: ראה ברכות סא, ב.

למה דומי' צדיקי' בפני השכינה: ראה פסחים ח, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קעז. וש"נ. דברים ח"ג ע' תשסח.

שריה האבוקה — בגעה"ת . . . כו': כו': בג"ע . . . ב: השכינה.

הללי נפשי את ה' . . . בי' אחידא: נסמן לעיל ע' שפ.

שבשם ישראל יכונה: ישעי' מד, ה.

גדול ימצא בנפשם בחי' ומדריגה זו דאה"ר העצמי הנ"ל במס"נ האמיתי הנ"ל (וכמ"ש מיד כלב יחידתי שבחי' יחידה שיש בהעלם בנפש האדם לא נמסר לחיצוני' כלל [כי] אין להם יניקה כלל בפנימי' ועצמי' דנשמת האדם שדבוקה למעלה ממש (כמו שאו' חבוקה ודבוקה בך כו'), וע"כ אמרו בזהר נפש כי תחטא תוהא הוא כו' (וכמ"ש במ"א במ"ש כולך יפה רעייתי כו'), והיינו בחי' האה"ר העצמי' שנק' אהבת בכל מאדך למעלה מן הגבלת כלי הגוף כו' שישנה בהעלם גדול בכל אדם מישראל, שהרי [ל]כל ישראל יהי' מי שיהי' אומרים ואהבת בכל לבך כו' ובכל מאדך ואם לא הי' זה בכחו כלל לא הי' מצוה ע"ז, אלא מוכרח לומר שישנה במציאות בכח ובהעלם עכ"פ כו' אף בפשוטים וקלים כו', והוא שנק' אה"ר הטבעית שמוטבעת בלב כאו"א מישראל כמו טבע ממש בנפשם מתולדתם בבטן מאב ואם ג"כ (לבד ממה שנפשו ורוחו מאת ה' שנותן בו נפש דעשי' וכמאמר ג' שותפים, אבל מס"נ שבגוף זהו מכח או"א שנשמתם מוליד כמו טבעיות בגוף זה, כמו שרואי' בתינוק קטן שלומד בבית הספר שכמו טבע בנפשו בהעלם נקודת יהדותו בשלימות כו'), וזהו בא' מב' דברים, א' מצד בחי' הירושה מאבות שהן השרשים העצמי' לכל נשי' שמסתעפים מהם כידוע שהאבות הן המרכבה באו"ר עצמי' במס"נ אמיתי, ומכח השרש נמשך בענפים שיכול כ"א מישראל להתפעל באה"ר העצמי' שנק' אהבה הטבעי' (ונק' ג"כ בשם אהבה המוסתרת שמסותרת בהעלם גדול בתעלומות נקודת הלב כו' כמ"ש בלק"א, והב' מצד שרש נשי' למעלה מאו"א דאצי' שמלוכש במדות דאצי' כידוע, וגם על בחי' נפש דעשי' אמר אף עשיתיו וכן אתה נפחת בי כו' (והוא מבחי' ל' כלים דז"א שכלול מפנימי אמצעי חיצון רת"ס ונפש דעשי' מכלים החיצוני' דז"א כו' כמ"ש בע"ח).

ולפי"ז הרי יובן שגם האיש הפשוט כאשר אומר בברכות המצות בא"י כו' אשר קדשנו במצותיו כו' יכול להמשיך מבחי' קדש העצמי דא"ס

מיד כלב יחידתי: תהלים כב, טא. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקמג. ושי"נ. שם ע' תכח ואילך.
 בראשית ע' שסד. ושי"נ.
 שו"ה נמסר: ב"ו: נמשך.
 חבוקה ודבוקה בך: הושענא (אום אני חומה) ליום ב'.
 אמרו בזהר נפש כי תחטא: נסמן לעיל ע' תכא.
 כולך יפה רעייתי: שיר השירים ד, ז. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' מט. ח"ב ע' תפט.
 בראשית ע' ק.
 כל ישראל . . . אומרים ואהבת: בק"ש.
 ג' שותפים: נדה לא, א.
 שהאבות הן המרכבה: בראשית רבא פמ"ז, ו. פמ"ב, ו. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רטו. ושי"נ.
 אהבה המוסתרת . . . כמ"ש בלק"א: פט"ר פט"ז.
 אתה נפחת בי: ברכות ס, ב. ברכת אלקי נשמה. ראה הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' עא.
 ל' כלים דז"א . . . כמ"ש בע"ח: ראה שם שער (מד) השמות. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקכח וס"ע א"קיב. ח"ד ע' א"קטז.

ב"ה במצוה זו שעושה, כי יש בנפשו בבחי' ההעלם מבחי' יחידה שהוא בחי' לב אחד דחכמי לב הנ"ל באה"ר הטבעית שבו שנק' בכל מאדך, א"כ גם שעושה המצוה בלא כוונה ורעותא דליבא כלל נמשך מקדש העליון שבמצוה למעלה, והוא מבחי' הכתר עליון שהוא בחי' הרצון והתענוג הפשוט שבמצוה שלמעלה מן הח"ס וטעם כמוס לרצה"ע שזהו למעלה מבחי' אה"ר בתענוגים דצ"ג, וכן בטעמים וסודות התורה שיתגלה לע"ל כו', כי בסוף מעשה זו נעוץ כל בחי' התחלה דכ"ע, ולא עוד אלא שבמעשה הזאת מצד עצמה יש בה מעלה יתירה יותר מכח התחלה, והוא בעצמות בעהר"צ העליון, שבוה נשלם שלימות דרצה"ע שבתו"מ למעלה כנ"ל דסוף מעשה עלה במחשבה תחילה שמטעם זה אין העוה"ב רק מצד בחי' המעשה דמצוה לבד כנ"ל במ"ש ומעשה ידינו דוקא כוננהו כו', [ש]מזה יש לבחי' עשי' סתם יותר מעלה מעשי' דחכמי לב הנ"ל, והיינו בבחי' עשי' דמשה שנק' שושבינא דמל' בבחי' מהו"ע ית' ממש, כנ"ל בענין ויברך אותם משה כו' שזהו להמון ישראל שהן העושים במלאכה סתם, ואף שמסתעפי' מחכמי לב עולים למעלה יותר מקדושה דחכמי לב, כמו בא' אשר קדשנו כו' שזהו קדוש' העצמי' ממש, כמו שעשה משה בגדי קודש בעצם, לפי שקדוש' העצמו' שורה למטה יותר מטעם דנתחב"ס דוקא. וזהו ג"פ קדוש ה' צבאות שקדוש הג' בצבאות דעשי' יותר עליון וכנ"ל דבחי' קדושה העצמי' שיה ומושה למטה כמו למעלה ממש כו' (וכמ"ש במ"א על האופנים דעשי' שנק' אופני הקדש בלא וי"ו שלמעלה מקדוש בוי"ו). ולפי"ן מה שמברכים על המעשה בלבד בא"י וקדשנו במצותיו וצונו לעשות כו' זהו מדריגה העליונה מהכל למעלה מכל הקדושות וברכות העליונות מטעם הנ"ל וד"ל.

אך עדיין יש להבין מהיכן יבא הסתעפות זאת דעשי' סתם מעשי' דחכמי לב שהן בפנימי' הלב כנ"ל, ומה גם שיעלו למעלה מהם כנ"ל. הענין הוא, דבאמת גם בחכמי לב אין בחי' נקודת הלב אחד בגילוי כלל רק בהעלם ובכח לבד כנ"ל רק שמתגלה באו"ר שלמעשה דוקא ולא באו"ר שבלב בק"ש ותפילה, לפי שבבחי' המעשה יש כח גדול יותר עד שממשיך מבחי' נקודת הרצון שבלב שביחידה שנק' לב אחד, והוא מ"ש אשר מלאתיו רוח חכמה כנ"ל. ולפי"ז יובן ג"כ שבירידת המדריגות עוד למטה יותר והוא בבחי' המעשה עצמה שהוא סוף הכל ודאי שנמשך בזה מן בחי' ומדריגה העליון ביותר, והוא מבחי' עצמות הנפש ממש שלמעלה גם מהתפעלות נקודת הלב כו', והיינו בחי' אה"ר הטבעי' ועצמי' הנ"ל ונק' אהבה המסותרת כו'. דהנה גם היא בבחי' העלם גדול בנפש דעשי' כי הרי הולך סובב כו' רק

שו"ה שלמעלה — הח"ס: כו' החכ'.

אופני הקדש בלא וי"ו: ראה עטרת ראש דרוש לשבת שובה ע' מב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקנא. ושי"ן לקמו ע' תתקנא.

שמאיר בו בכח והעלם ומתגלה לפרקים, כמו בנסיון [ל]מס"ג על קדוה"ש שגם הקלים בכחם לבוא למס"ג בפ"מ כי מתגלה נקודת יהדותם העצמי (שלמעלה מנקודת הרצון שנק' לב אחד שהוא במדות, וזהו בעצמי הנפש ממש), וכידוע שעמדו בנסיון זה גם הקלים ופחותי הערך מאד, וגם בעת צרתם יצעקו גם הרשעים גמורים וישברו לבם בתשובה שלימה באמת עד כלות הנפש, כראב"ד כו' וכמנשה כו', וזהו האות וראי' גמורה על כח האהבה הטבעי הנ"ל ממש שיש ביכולתם למסו"ג ממש להיותה מבחי' עצמי הנפש ממש כו' וד"ל. ועכ"ז מסתעפת המעשה באמונה פשוטה לבד מבחי' אוי"ר שלמעשה שבגילוי בלב, אלא ששרש המעשה באמונה פשוטה בלי כוונה עולה למעלה יותר מטעם הנ"ל, ולזאת גם בבחי' המשכ' הקדושה במצות באמרו אשר קדשנו כו' נמשך בבחי' ההעלם עכ"פ מצד בחי' העלם דאה"ר הטבעי שבאה במעשה דוקא, והוא כמו קדוש הג' הנ"ל, וכן בענין הברכה להמשיך ממקורא דכולא באמרו ברוך אתה ממש כמו [כי אתה אבינו אתה ממש כמו] שאו' כל איש מישראל אבינו אב הרחמן כו', וזה אמת רק שהוא בהעלם והסתר גדול כנ"ל, וכן להמשיך לבוש מל' באמרו אלקינו מלך העולם והן ממשיכים ג"כ אורות בכלים במעשה המצות שלהם שעושי' באמונה פשוטה לבד אע"פ שאין בזה כוונה כלל, לפי שיש בכלל מאתים מנה, כי שרשם בעצמו' בעל הרצון שבמצות באה"ר הטבעי שלהם, כמו שמתגלה מן ההעלם לפרקים בקדוה"ש וכה"ג כנ"ל. וראי' לכל זה ממה שבירך אותם משה שזה הי' לכלל ההמון שעשו במלאכת המשכן כו' כנ"ל, ועוד ראי' ממש בכרכת יעקב לבניו ויברך אותם איש אשר כברכתו ברוך אותם דמשמע לכל איש כפי ברכתו למעלה בשרשו בירך שיהי' בהם כח להמשיך יחו"ע וברכה העליונה, כמו במעשה המצות בא"י שנעשו יחו"ע וברכה וקדושה על ידי שכלולים בזה גם אותן שהן בבחי' המעשה בלבד שכברכתו בירך גם אותם לפי שנתחב"ס וסוב"ת עד מבלי שימצא ראש וסוף כלל, כמו שידוע בציור אדם דראש מקבל מסוף כנ"ל וד"ל.

ובכ"ז יתורץ מ"ש בעשי' דסתם ישראל לכהנו לי ולא הזכיר לקדשו אע"פ שאו' גם הם אשר קדשנו כו'. דהנה בחי' הקדושה דכה"ג הוא להמשיך אור אה"ר העצמי' כמו לעורר את [ה]אהבה בכנ"י מלמטה למעלה, שזהו ע"י שנק' קדוש מצד בגדי אהרן דוקא, ובעשי' סתם שהוא באה"ר הטבעי' והעצמי' הנ"ל להיותה בבחי' ההעלם עכ"פ הן העושי' וממשיכים

[ל]מס"ג על קדוה"ש: ראה לעיל ע' שפא. ושי"ג.

כראב"ד . . . וכמנשה: עבודה זרה יז, א. דברי הימים ב לג, יב ואילך. סנהדרין ז, א (במשנה). קב, סע"ב ואילך.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.

שאו' . . . אבינו אב הרחמן: בכרכת [אהבת עולם] ק"ש שחרית.

ויברך אותם: ויחי מט, כח.

להמקיפי' הללו דבגדי אהרן שנק' בגדי קודש בעצם, ומה שיוקדש אהרן מהם להמשיך למטה זה א"צ כלל כי יש בכלל מאתים כו' (וע"כ לא א' בעשי' סתם רק ועשו, כמו עשי' דמשה שאמר ועשית בגדי קודש בעצם הקדושה ולא א' לקדשו כו') (אבל בקדושת המצות שהן בקדש העליון העצמי ממש כנ"ל הוא שאומר אשר קדשנו על המעשה בלבד כי נעוץ תחב"ס דוקא כנ"ל). אך לכהנו היינו בחי' כהונה שהוא ענין ההמשכה בעבודה ומעשה דוקא, כמ"ש בזהר דבכוונה ועובדא תליא מילתא, שזהו"ע עבודת הכהן להמשיך מבחי' החסדים העליוני' מרוחניות לגשמיות כמו לכפר על העון בפ"מ ולהמשיך ברכה ושפע גשמי' ע"י הקרבנות כידוע בזהר, ומטעם שהכהנים שרשם בבחי' חסד עליון דאצי' (וכה"ג ברב חסד דא"א כידוע), וזה הדבר תלוי ג"כ רק במעשה ועבודה דמצות בפ"מ לבד כמ"ש את הברכה כו', והוא רק ע"י בחי' אהבה הטבעית דסתם ישראל שגורם רק העבודה והמעשה בלבד כנ"ל, וע"כ בעשי' דסתם ישראל א' לכהני' דוקא שהוא בבחי' חסד דכהונה בהמשכה בפ"מ ששרשו בחסד העליון, כאה"ר דכה"ג שהיא ג"כ עצמי' וטבעיות למעלה מן החכמה שהוא למעלה מן ההשתל'. וז"ש לכהנו' לי דוקא לי ממש, שלפ"ע ההעלאה כך הוא ערך ההמשכה, והיינו כשעלה בשרשו באה"ר דרב חסד דכתר משם יומשך למטה כמו שהוא למעלה ממש, כמו המשרת שמפני שהוא טפל ממש למלך ממשיך ממנו למקבלים כמו שהוא, והיא בחי' אהבה הטבעי' דוקא שאין בה שינוי כלל בין המשפיע למקבל כו', וזהו לכהנו' לי ממש להמשיך חסד העצמי כמו שהוא למטה (אבל בעשי' דחכמי לב שעולה באתעדלית ברצון הלב אחד כנ"ל, כך צריך להיות ההמשכה באתעדל"ע [מ]רצה"ע באה"ר שבאה מחמת המשכה דקדש העליון העצמי לקדש לאהרן בבגדי קודש דוקא, וע"כ אמר לקדשו ואח"כ לכהנו' לי שהוא בחי' כוונה ואח"כ עובדא כו', משא"כ בעשי' דאה"ט] שא"צ לעשות התעוררות בכוונה ורעותא דלבא רק לעבודה והמשכה בפ"מ דכהונה לבד כנ"ל וד"ל).

וזהו והם יקחו את הזהב ואת התכלת והארגמן כו', פי' והם יקחו תיבת והם קאי אדסמיך לי' שמזכיר עשי' דסתם ישראל במ"ש ועשו בגדי קודש כו', דאע"פ שתיבת והם היינו הידועים שהם חכמי לב שהזכיר בתחילה, דא"כ למה הפסיק במ"ש ועשו כו', וגם פסוק דואלה הבגדים אשר יעשו

דבכוונה ועובדא תליא: ראה זהר בשלח נו, א. שמיני לט, א. אמור פח, ב. קרח קעו, ב. ולהמשיך ברכה . . . ע"י הקרבנות: ראה זהר ויחי רמח, א. צו לב, סע"א. שהכהנים שרשם בבחי' חסד: ראה זהר נשא קמה, ב. צו כו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' איתתעג. ושי"ג.

וכה"ג ברב חסד דא"א: נסמן בריש המאמר.

את הברכה: פ' ראה יא, כו.

והם יקחו . . . והארגמן: תצוה כח, ה [ושם: ואת הארגמן].

דמשמע לכאורה דקאי על חכמי לב, עכ"ז מ"ש ועשו קאי בעשי' דסתם ישראל וא"כ מ"ש והם קאי על עשי' זו דסתם ישראל דסמיך ל"י דוקא, וגם הדעת נותן דוהם יקחו קאי בסתם ישראל שאינם חכמי לב, כי חכמי לב הן העושי' במלאכה בחכמה ומחשבות עמוקות ממש, כ[מ"ש ב] בצלאל לחשוב מחשבות לעשות כו' עד ובלב כל חכם לב נתתי חכמה כו', אבל סתם ישראל שאינם חכמי לב לחשוב מחשבות לעשות הן היו המתנדב' ונותני' כל תרומות ה' כסף וזהב כו' ותכלת כו' שהן עצם הדבר שמהם יעשו כל המלאכות ועבודות שבמשכן וכל כליו כמבואר בפי' ויקהל. וא"כ פי' הפשוט דוהם יקחו את הזהב כו' שהן עצם הדברים הצריכים לעשות מהם כל הכלים דקאי על סתם ישראל שהם יקחו ויתנו את הזהב והתכלת כו' שהוא בחי' הגולמא שמזה יעשו כל חכמי לב כל ציור הכלים ויריעות המשכן, רק שבכאן לא הזכיר אלא זהב ותכלת כו' השייך לבגדי' דאהרן כו' ודל.

והענין יובן מזה שמדבר ומרמז כל זה בשרש ענין מעשה המצות כמו שהן עשויים בדברים גשמיים בדומם וצומח כו' שהן עצמן נעשי' בחי' כלי גמור להיות מקבל אור הקדושה האלקי', כמו ע"ד דוגמא במצות טו"ת שנעשי' בצמר גשמי וקלף דבהמה גשמי' ונכתב בקלף בד"פ שמע והי' כו' שנמשך בהן אורות עליוני' דחו"ב חו"ג ד' מקיפי' שמאירים בבליטה ע"ג הראש, וכה"ג במקיף כללי דטלית וכה"ג במצות סוכה בסכך גשמי נמשך ממקיף העליון דבינה ובלולב ואתרוג מו"ק דז"א ומל' וכה"ג בכל המצות מעשיות כמצות צדקה בכסף דומם גשמי כו', כידוע שכל התו"מ ניתנו בעשי' גשמי' בדברים גשמיים, ואף במצות ת"ת וק"ש הן בדיבור בהבל פה גשמי כו', וכ"ז לפי שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה והשראה למטה בתחתוני' דוקא בבחי' עשי' גשמי' דמצות מעשיות, משום דבחי' העשי' הגשמי' הוא סוף כל המדריגות בהשתלשלות העולמות, וזהו הכלל גדול בכ"מ שאור העליון ביותר לא יבא למטה כ"א בלבוש החיצוני ותחתון ביותר ולא בעליון הרוחני (כי גם שהתו"מ באו בהשתלשלות דאבי"ע יש כל התו"מ ברוחניות בג"ע דיצירה ועשי', עכ"ז לא חפץ ה' כי אם במצות שנעשו למטה בגשמיות דוקא כמ"ש לעשות חסד ומשפט וצדקה כו' בארץ דוקא כי באלה חפצתי דוקא מטעם שנעוץ תחכ"ס דוקא וסוף מעשה בגשמיות הוא שעלה במחשבה תחילה כנ"ל, וראי' לזה מן האבות שקיימו כל המצות ברוחניות כידוע ועכ"ז

[ב] בצלאל לחשוב מחשבות . . . ובלב כל חכם לב: ראה. תשא לא, ב"ו. שו"ה מעשיות — שכל . . . גשמי כו': ב' ליתא.

שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה . . . בתחתוני': ראה תניא רפלי' ובהנמנן בליקוט פירושים לשם. הכלל הגדול בכ"מ: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ס"ע תסב. ח"ד ע' ארכא. לעיל ע' שמת. ושי"ג. לעשות חסד ומשפט וצדקה [ב': ליתא] כו' בארץ: ירמ"י ט, כג [ושם: עושה . . . ומשפט (לגי' מדנחא)] וצדקה בארץ — ראה לקמן ע' תע וע' תרמד. הנמנן במאמרי אדה"א שמות ח"א ע' סה]. אבות שקיימו כל המצות ברוחניות: ראה יומא כח, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' נח. ושי"ג. שמות ח"א ע' פח. ושי"ג.

א' ושמי הוי' ממש לא נודעתי להם כו' כמ"ש במ"א). וזהו הטעם שא' דנעוץ תחב"ס דוקא ולא באמצעו, כי כל בחי' התחלה נעוץ בסוף דוקא שהוא בחי' הלבוש החיצון יותר שנעשה בחי' כלי גשמי להשראת האור שבו ישכון מבחי' אור עליון ביותר (וכמו השכל העמוק שלא יולבש רק במשל וחידה ולא יוכל לבוא באותיות הדיבור כלל או רק ברמז ותנועה בלבד כמו מחוי' לי' במחוג כו', וכאור המבהיק ביותר שלא יוכל העין לראותו רק בחושך ולבוש גס ביותר יוכר, כג' גוונ' דקשת שבענן שנראי' בו ג' גוונ' הנעלמים באור השמש כו', וזהו הטעם שבבחי' הכלים גשמי' דוקא שם יולבש האו"מ דכתר שנק' תחלה כו', וכמו ענני כבוד שבמדבר כידוע שהי' מאיר ומלוכש בהן מבחי' המקיפי' העליונים ביותר). וכך הוא בענין המצות שהן בחי' כלים בגשמיות כמו התפילין עצמם והטלית עצמו שמלוכש בו מקודש העליון דמקיף דכתר וח"ע כו' שלא יוכל לבוא בעולם העליון הרוחני כלל, שזהו כמו בחי' מראה ורמז על אור הפנימי' ועצמי' דא"ס ב"ה ממש שנק' תחלת כל התחל[ו]ת שאינו שורה רק בכלים התחתונים ביותר מטעם הנ"ל (וכמ"ש במ"א ע"פ ומראך נאווה כו', ולכך נק' כנ"י ציון המצויינת כו' ואמר אתם עדי כו' וכה"ג). וזהו בחי' עשי' דסתם ישראל שהן בחי' הכלים דמצות מצד עצמן שכבר הוכנו כמו עצם מהות הזהב והתכלת וארגמן כו' שמהם נעשו כל המלאכות דמשכן בציור כלים פנימי' ומקיפים כלבושים דבגדי אהרן ויריעות כו'. וזהו שא' והם יקחו והם דוקא שהן המתנדבי' העצם של מעשה הכלים שבהן שורה האורות, שזהו מה שסתם ישראל עושים שעולה למעלה הרב' מן שרש האורות כו', כי שורש הכלים למעלה מן שרש האורות כנ"ל, וע"כ א' דלע"ל נקבה תסובב גבר שבחי' הכלי שהוא המקבל יעלה למעלה מן המשפיע ותהי' עטרת בעלה, והוא בחי' שם ב"ן שבמל' שתעלה לפנימי' הכתר, וכמ"ש אבן מאסו כו' אב"ן שלמטה מכל המדריגות תהי' לראש פינה עטרת לכתר שנק' כתר שבכת"ר כו' כמ"ש במ"א וד"ל. וראי' לזה מן הברכה שבירך אותם משה ואמר ויהי נועם כו' שזה על העושי' עצם הכלים [דמשכן] שע"ז בא האור ממילא ונתלבש בכלי מטעם הנ"ל, וכנ"ל במ"ש דוד אחת שאלתי כו', וז"ש ויהי נועם כו' דקאי [על] להבא שהוא בעוה"ב שבא [מן] המצות מצד עצם המעשה בלבד, וז"ש ומעשה ידינו [דוקא] כוננהו כנ"ל, וגם

האבות . . ושמי הוי' לא נודעתי להם: ראה לעיל ע' שנד. וש"נ.

מחוי' לי' במחוג: ראה ברכות מו. ב. חגיגה ה. ב.

כג' גוונ' דקשת: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תנד. וש"נ. דברים ח"ב ע' תכא.

ענני הכבוד . . המקיפי' העליונים: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תתו ור"ע תתו.

ע"פ ומראך נאווה: שיר השירים ב. יד. ראה לקמן ע' תרנג. וש"נ.

ציון המצויינת . . אתם עדי: הושענא [אבן שתי] ליום ב. ישעי' מג. י.

נקבה תסובב גבר . . עטרת בעלה: ירמי' לא. כא. משלי יב. ד.

אבן מאסו . . אב"ן [א' ב"ן] . . לראש פינה: תהלים קיח. כב. ראה סידור שער התפלה כא. סעי'ג

ואילך. מאמרי אדה"א בראשית ע' שנט. במדבר ח"א ע' קסא. דברים ח"ב ע' תרכט. עטרת ראש שער ר"ה ס"ע

כו ואילך.

כאן א' והם יקחו לשון להבא דקאי לע"ל בשכר המצות לעוה"ב (וכמשי"ת) וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל מ"ש והם יקחו מהו ענין לקיחה זאת [דמשמע פשוטו] שיקחו הזהב ותכלת כו' בקנין כסף שיקנו אותם, דכל קיחה הוא בקנין שהוא בכסף כמו הקונה דבר מה שקונה בכסף כמו כי יקח איש כו', ובאמת הרי כאן הכל הי' נדבות שהתנדבו כל איש ואיש להביא מביתו מאשר נמצא בידו זהב או תכלת וארגמן כו' ולא הוצרכו ליקח בכסף כלל כו'. אך הענין הוא, דענין קיחה זאת שיקחו את הזהב כו' היינו מה שבמעשה המשכן נעשו בחי' כלים לאורות העליונים דאצי' שנעשה יחו"ע שעי"ז נתעלו כל הדברים הללו הגשמי' שבק"ג בבחי' עולם הפירוד לעולם היחו"ע דאצי' ממש, והי"ז כמו ההעלאה וההמשכה מרשות לרשות שהוא מרה"ר עולם הפירוד לרה"י עולם היחוד כידוע, שזהו נק' קיחה כמו בקנין כסף שקונה אדם דבר מה שהלוקח לוקח הדבר מרשות המוכר לרשותו, ואף כאן במעשה המשכן שהתנדבו הזהב ו[ה]תכלת כו' הרי נק' לוקחים שמעלי' מ"ן בכל הדברים הללו להיות בחי' כלים לקדושה ויחוד העליון. וזהו והם יקחו את הזהב כו' והם דוקא, לפי שגדול כח המעשה שעי"ז בחי' המעשה עצמה הוא שיקחו בהעלאה זאת מלמטה למעלה, שלא הי' יכול להיות זה בכח החכמה דחכמי לב הנ"ל, אע"פ שבחכ' אתברירו דוקא, אבל יש כח במעשה עצמה יותר מבחי' החכמה בראש וחכמה בסוף מטעם הנ"ל ביתרון מעלה שיש בעשי' סתם מעשי' דחכמי לב עד שהן בבחי' עשי' דמשה כו' וד"ל. ועד"ז יובן ג"כ במעשה המצות כאשר הן נעשי' כבר בדברים גשמיים דק"ג כטו"ת וסוכה ושופר ולולב ואתרוג וכה"ג בקרבנות בהמה גשמי' כו', שכ"ז הוא בחי' הברור' דרפ"ח ניצוצי' שנפלו בק"ג שיעלו למעלה לעולם היחוד העליון להיות בחי' כלים לאורות העליונים עד למעלה מעלה, שז"ש שנתאווה [הקב"ה] להיות לו כו' שזהו שעלה במח"ת כמ"ש לעשות חסד כו' בארץ דוקא כי באלה חפצתי כנ"ל וד"ל.

ועוד יתפרש במ"ש והם יקחו דקאי להבא דוקא שהוא בעוה"ב בשכר המצות כנ"ל, דענין קיחה זאת היינו מלמעלה למטה דוקא שהוא בחי' ההמשכה וההבאה מלמעלה למטה דוקא, וכמו הקונה דבר מה שממשיך ומביא מרשות המוכר לרשות הקונה כו', ולמעלה היינו בחי' המשכות אורות המקיפים העליוני' ביותר כנ"ל שהם יקחו וימשיכו אותם מלמעלה למטה מטה, והוא מה שיומשך ויתלבש מפנימיות ועצמיות אוא"ס ב"ה למטה ממש

דכל קיחה . . . בכסף . . . כי יקח איש: תצא כד, א. ראה קדושין ב, א. ד, ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' ריט.
מרה"ר עולם הפירוד . . . לרה"י: ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רצו. וש"נ.
שורה והם — שגדול כח המעשה: ב: ליתא.
שבחכ' אתברירו: נסמן לעיל ע' שכא.

בגילוי גמור בבחי' הכלים דמעשה מלאכת המשכן וכן במעשה המצות בגשמיות כנ"ל, והוא כמו שיהי' לע"ל בעוה"ב שיתגלה אור העצמי והפנימית דא"ס ב"ה למטה מטה כמו שהוא למעלה במהו"ע ממש, כמ"ש להנחיל אוהבי יש האמיתי כו', וכתוב ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה לנוכח כו' שיהי' בגילוי גמור ולא בבחי' העלם והסתר כלל וכלל, וכמ"ש ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות כו' כי עין בעין יראו כו', וכ"ז אינו רק ע"י מעשה המצות בעוה"ז שהן יהיו בחי' כלים גמורים לגילוי אוא"ס ב"ה לע"ל בעוה"ב, והוא הי' תכלית אמיתי' התענוג הפשוט ברצה"ע במצותיו למעלה שיהי' לו דירה למטה דוקא משום דנעוץ תחב"ס דוקא כנ"ל. ומזה הטעם נמנו וגמרו דהמעשה עיקר כמו היום לעשותם כו', לפי שפרי תולדות המעשה דמצות בעוה"ז יתגלה לעוה"ב כמו שא' דשכר מצוה מצוה עצמה כו', והוא מה שיתגל' כל בחי' אורות מקיפי' העצמיים דכתר שבו פנימי' ועצמי' דא"ס ממש בבחי' הכלים דמצות בפ"מ דוקא, לפי שזהו הכלל דכל מקיף העליון ביותר אינו שורה כ"א בכלי ולכוש התחתון ביותר כנ"ל, וז"ש ומעשה ידינו כוננהו, וז"ש אשר אהי' אנא זמין לאתגלאה בעוה"ב שעז"א עם זו קניית כו' כידוע.

וזהו כללות הענין בג' מיני עשיות הללו לבגדי אהרן שהן געשי' מן הזהב והתכלת כו' במ"ש והם יקחו להבא שיתגלה מלמעלה למטה כל בחי' אורות המקיפי' ששורים על בחי' לבושים דאהרן כה"ג, שהן הזהב ותכלת כו' שהן רק בחי' גווני' ומראות שמורים על בחי' גווני' ומראות דמקיפים העליונים שבעצמות א"ס ב"ה [ממש] שיתגלה בעוה"ב כנ"ל, ולכך א' והם יקחו להבא, והוא בעוה"ב בשכר המצות דעוה"ז כמאמר כ"י יש להם כו' שנאמר ועמך כולם צדיקים במצות בפ"מ דאפי' פושעי ישראל מלאים מצות כו' וד"ל (ופי' הפשוט במ"ש בסוף והם יקחו דקאי על חכמי לב (שא' עליהם ואלה הבגדי' אשר יעשו כו' עד ועשו כו' שהן חכמי תושבע"פ שא"ח עט"ב, ע"כ הם יקחו להבא בעוה"ב, והוא בחי' ברכה בסוף שברכת ה' תעשיר בעוה"ב מצד הבירורים דתורה שבע"פ כיתרון האור מן החושך בבחי' ח"ת כנ"ל).

להנחיל אוהבי יש: נסמן לקמן ע' תנו.

ואמר ביום ההוא . . . ולא יכנף . . . כי עין בעין יראו: ישעי' כה, ט. שם ל, כ. שם נב, ת.

נמנו וגמרו דהמעשה עיקר: ראה לעיל ע' שצג, ושינ.

היום לעשותם . . . דשכר מצוה מצוה: ואתחנן ז, יא. אבות פי"ד, מ"ב.

אשר אהי' אנא זמין . . . עם זו קניית: נסמן לעיל ע' שסה. בשלח טו, טז.

כ"י יש להם . . . ועמך כולם צדיקים: סנהדרין ר"פ חלק (צ, א). ישעי' ס, כא.

פושעי ישראל מלאים מצות: ערוכין יט, א.

בעז"ה שבת פ' צו פ' זכור תקע"ח לפ"ק

ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד. להבין ענין עמלק מהו שנק' ראשית גוים, וגם להבין מה שמצינו ב' פסוקים כסותרין זא"ז, שפעם כתי' מחה תמחה את זכר עמלק דמשמע שמעצמך תמחה וכפרש' בשלח כתי' מחה אמחה את זכר עמלק אמחה אני דייקא כו'. אך להבין זה צריך להקדים כי בכל נפש מישראל יש ה' בחי' נר"נ ח"י כמ"ש נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת[ה] אתה יצרת[ה] אתה נפחת[ה] בי, בראת[ה] יצרת[ה] נפחת[ה] הוא בחי' נר"נ וטהורה היא הוא בחי' ח"י שנק' בשם טהורה כמ"ש מיד כלב יחידתי כו'.

והנה להבין בפרט כל הה' בחי' הנ"ל, הנה כתיב נשמת שדי תבינם, שהנשמה הוא בחי' בינה. והענין הוא, כי מהות של הנשמה הוא ענין השכלה אלקית דהיינו שממשיך ענין אלקי בהשגה בטוב טעם (ונק' בל"א עש קלעפטציד צו אים און עש לייגטציד גוט כו') (וכמו בנשמות שבג"ע שכתוב והי' מדי חודש בחדשו ומידי שבת בשבתו כו' שבכל ר"ח וכל ליל שבת הוא עליות הנשמות מג"ע התחתון לג"ע העליון ומג"ע העליון עוד למעלה שהוא השכלה יותר דקה) ויש לו חוש בזה הוא מצד שיש לו נשמה, שהרי עכ"ם גם ששיגי השגה זו אבל אינו שייך אליו כלל כי אין לו נשמה, וגם בבניי יש מי שהוא בעל שכל יותר מחכירו ויכול להיות שהבעל שכל קטן יהי' לו השגה יותר עמוק כי זה אינו תלוי כלל בשכל, כמו בתשבורת ותכונה וכה"ג שכל שהוא בעל שכל יותר ישיג יותר, אבל זה תלוי בנשמה שגם שהוא בעל שכל קטן באם יש לו נשמה גבוה מזולתו ישיג יותר לעומק, ויש בהשגה זו מדרגות רבות, יש שהשגתם הוא במדריגה נמוכה כמו רבון העולמים ואדון האדונים ואתה מחי' את כולם ואינו מבין איך שמחי' כו' יש לו חוש בזה

ראשית גוים עמלק: נדפס מכו"ז 421 ע' א (הב'). מאמר זה הוא כנראה מרשימת השומעים ממאמר כ"ק אדמו"ר האמצעי. ונתבאר בארוכה בדי' זכור תקפ"ד שנדפס לקמן ע' תקמג.
ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד: בלק כד, כ.
מחה תמחה את זכר עמלק: חיבור שני כתובים — בשלח יז, יד [ושם: מחה אמחה], תצא כה, יט [ושם: תמחה]. וכיה גם בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' שמו. פרשיות התורה ח"ב ע' תתקיב.
נר"נ ח"י: נסמן לעיל ע' שפ.
נשמה שנתת בי: ברכת אלקי נשמה.
מיד כלב יחידתי: תהלים כב, כא. וראה לקמן ע' תלה. הנסמן לעיל ע' תכו.
נשמת שדי תבינם . . . בינה: איוב לב, ח [ושם: נשמת. אבל כיה בכ"מ ומהם מאמרי אדה"א בראשית ע' לא וע' שסד. הנסמן בסמוך]. ראה לקמן ע' תקמד וע' תקנה. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תכת. ושי"נ.
והי' מדי חודש בחדשו: ישע"י סו, כג. ראה הנסמן לעיל ע' שיז.
רבון העולמים ואדון האדונים: ראה גם לקמן פיסקא .וכח' ח"י. מאמרי אדה"א בראשית ע' צד.
ואתה מחי' את כולם: נחמ"י טו, ו.
שויה האדונים — ואינו מבין איך שמחי' כו' יש: כיה בהכתיי.

(הנקרא צו גיקלעפט כו'), ויש שהשגתו הוא במדרגה גבוהה מזה כמו בדבר השם שמים נעשו כו' שהעולם בע"ג נתהווה מאלקות הכלתי בע"ג ומקרב אל השכל באיזה הסבר שיהי' כו' כנ"ל. וזהו אתה בראת[ה] שהוא נשמה דבריאה כי אימא מקננא בכורסייא שהוא בינה עילאה דאצי' מקננא בכורסייא שהוא עולם הבריאה יש מאין, ולכן יש בכח הנשמה דבריאה להשכיל השכלה אלקית כו' כנ"ל. בחי' רוח הוא בחי' התפעלות והתעוררות, כמו בבע"ת שנתעורר פתאום לשוב בתשובה גם שלא יתבונן כלל וכמ"ש עד יערה עלינו רוח ממרום כו' והוא הנק' התפעלות הנפש, כמו ורוח לבשה את עמשא שמלוכש בו כולו כו', ולא השכלה שכלית כנ"ל איך שאתה מחי' כו' אלא התפעלות הלב בלי התבוננות, כמו שנראה שאדם יתעורר כנפשו מחמת חסדי ה' שעשה אתו, כמו כל ספר תהלים שנק' בחי' רוח כמאמר תהלים ברוח הקודש נאמר כי כל קאפיטול הוא ענין התפעלות, ויש ב' מיני התפעלות דהיינו או התפעלות מחסד ה' או התפעלות מגדולת הבורא, ואיך שהוא הוא בחי' התפעלות דהיינו התפעלות שאחר ההשכלה ולא השכלה עצמו, ויש בזה חילוקי מדרגות, כמו במלאכים כמ"ש עושה מלאכיו רוחות כו' שיש מלאכים שאין להם השגה כלל אלא בחי' התפעלות לבד ויש בהם חילוקי מדרגות גבוה על גבוה, כמו"כ כתי' ותוכן רוחות ה' כו' שהוא רוח בניא כו' שיש שהתפעלות שלו היא בעומק כו' כנ"ל בהנשמה. ובחי' נפש הוא בחי' הפו"מ, שיש שאין לו לא השכלה אלקית כנ"ל שהוא בחי' נשמה ולא התפעלות שהוא בחי' רוח אלא בחי' נפש לבד, והוא ההסכם במוח על הפו"מ להיות סו"מ וע"ט, והוא הנקרא בחי' הודאה לבד כמ"ש מודים אנחנו לך שאתה ה' כו'. וכמו"כ למעלה במלאכים יש שעבודתם היא בבחי' השתחואה לבד בבחי' הודאה, כמו הגלגל שמשתחוה שאין לו לא בחי' נשמה ולא בחי' רוח אלא בחי' נפש לבד, רק שיש בזה חילוקי מדרגות, יש הודאה מרחוק ויש הודאה מקרוב, כמו האופנים וחיות שאופנים הם בבחי' הודאה מרחוק וחיות הקודש הם בבחי' הודאה מקרוב, כמו"כ בנשמות יש שההסכם

בדבר השם שמים נעשו: תהלים לג, ו.

אימא מקננא בכורסייא: תקוני זהר ת"ו (כג, א). ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' ריו. ושי"נ.

עד יערה עלינו רוח ממרום: ישעי' לב, טו.

ורוח לבשה את עמשא: דברי הימים"א יב, יח (ושם: עמשי).

תהלים ברוח הקודש נאמר: ראה לקמן ע' תקמו.

עושה מלאכיו רוחות: תהלים קד, ד.

ותוכן רוחות ה': משלי טו, ב.

מודים אנחנו לך: ראה נוסח מודים.

הגלגל שמשתחוה: ראה נחמ"ט, ו. מאמרי אדה"א בראשית ע' נו. ושי"נ.

הגלגל . . . אלא בחי' נפש לבד: ראה מאמרי אדה"א ענינים ע' קסז. פרשיות התורה ח"ב ע' תרסב. ספר

חקירה להצ"צ ס"ע 210 ואילך. וראה גם לקוטי שיחות בראשית כרך טו ע' 475 [נדפס גם באגרות קודש כ"ק

אדמו"ר שליטיא ח"ג ע' צט].

האופנים וחיות: ראה לקוטי תורה במדבר יח, ד ואילך. לקמן ע' תקמו.

על הפו"מ הוא באיזה פנימיות קצת ויש הודאה מרחוק. וזהו יצרת[ה] נפחת[ה] כו' כנ"ל.

ובחי' ח"י הוא בחי' חכמה וחכמה נקרא בחי' ראי', כי נשמה הוא בחי' בינה לבד דהיינו שמשיג ענין אלקי כמו התהוות יש מאין אבל אינו רואה אמיתית הדבר רק שמשיג כנ"ל, אבל בחי' חכמה הוא בחי' ראי' לאסתכלא ביקרא דמלכא שרואה אמיתית הדבר כמו שהוא מהוה, וכידוע שחכמה נקרא אמת ובינה אינו נקרא אמת, וז"ש בר"מ בעין השכל דבלבא אתחזי כולא, עיני השכל הוא מה שנתאמת אמיתית הדבר כמו שהוא רואה כמ"ש אמיתך אלוקי כו' וז"ש הביטו אליו ונהרו, וזהו שמצינו בזוהר בכמה דוכתי' אסתכלנא דהיינו שכל דבר סוד שא"א להביאו בדבור אבל רואה בעין השכל שכך הוא ע"ז אמר אסתכלנא. והמשל לחו"ב ידוע שהוא כמו המספר ספור מעשה באופני כבוד הדר מלכותו לזולתו שאין זה ערך כלל למה שרואה בעצמו כי אינו דומה שמיעה לראי'. וזהו שמצינו שחכמה שהוא בחי' ראי' נקרא בשם כח מה שהוא ביטול עצמי מצד ראי' עצמי מצד ראי' הדבר עצמו בעין השכל (אבל לא הנביאים שראו מהות כו'). והנה באמת בחי' זו ישנה בכל נפש בישראל כמו במשה דכתיב ונחנו מה כמו"כ בכל איש ישראל יש בחי' משה שהוא בחי' חכמה לפי ערכו, דהיינו גם במדרגה נמוכה שהוא ההשכלה רבון העולמים ואדון האדונים יש בזה ג"כ בחי' חכמה שהוא האמת אמיתתו של דבר כו' כידוע. ובחי' יחידה כמ"ש בה' תתהלל נפשי ולא לה'. כי הנה בחי' חכמי גם שהיא בחי' ראי' כו' כנ"ל מ"מ אין זה רק בחי' ביטול לאין ולא אין עצמו, אבל בחי' יחידה הוא דכיקות הנפש בה' בדבק עצמי והיו לאחדים, כמו רשב"י שאמר בחד קטירא אתקטרנא בי' אחידא בי' להיטא כו', כמו"כ כל נפש מישראל אומר בה' תתהלל נפשי כו', רק שבחי'

וחכי נקרא בחי' ראי' ראה לעיל ס"ע שלב. ושי"נ.

לאסתכלא ביקרא דמלכא: ראה זהר מקץ קצט, א. בראשית לת, א"ב. פקודי רמז, ב. תרימה קלד, א. שהחכמה נקרא אמת: ראה תניא פליה בהג"ה. ספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' שעד. ומקבילו שם ע' שסח: לקוטי תורה אמור לג, ד. מסעי צא, ד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרכב וע' תרכד ואילך. במדבר ח"ג ע' חתקע. לקמן ע' חקנא.

בעין השכל דבלבא אתחזי כולא: ראה זהר (רע"א מהימנא) משפטים קטז, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ר"ע ארעה. דברים ח"א ע' קמת.

אמיתך אלוקי . . הביטו אליו ונהרו: תהלים עא, כב. שם לד, ו.

שמצינו בזוהר בכמה דוכתי' אסתכלנא: ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרמו. ושי"נ. אינו דומה שמיעה לראי': ראה מכילתא יתרו יט, ט. לקח טוב שלח יג, יח. שער האמונה ע' מג ואילך.

מאמרי אדה"א בראשית ע' כח. ושי"נ. לקמן ע' חקמט.

שחכמה . . כח מה: זהר (רע"א מהימנא) צו כח, א. לד, א.

ונחנו מה: בשלח טז, ד.ח. ראה גם לעיל ע' שלב ואילך.

בה' תתהלל נפשי: תיבות אלו אינם ברורים בהכתי"י. נסמן בסמוך.

רשב"י שאמר בחד קטירא: נסמן לעיל ע' שכט.

בה' תתהלל נפשי: תהלים לד, ג. ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' קעא. דברים ח"ג ע' תשסח.

זו אינה בגילוי למטה אלא בשרש הנשמה יש לכל א' בחי' זו, כמ"ש אך בצלם יתהלך איש, צל הוא בחי' חי' ומ"ם הוא בחי' יחידה כמאמר הזוהר אע"ג דאזיל הכא והכא דיוקנא אשתאר בך בעצמותך, ואפי" עע"ז ועוברי עבירות חמורות ג"ע ושפ"ד אבל השרש הנשמה יש למעלה כמ"ש מיד כלב יחידתי וטהורה היא כו' וע"ז כתיב וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח כו'. והנה זה לעומת זה עשה אלקים, שכמו שיש נר"נ חי' דקדושה כמ"כ יש לעומ"ז, ובחי' נשמה דקליפה הוא ההשכלה בהבלי העולם בתאוות ומתחכם בזה הטיב כמוחו ונתקשר בזה, ורוח הוא התפעלות הלב, ונפש הוא ההליכה אחר זה בפומ"מ, ויש בחי' חי' ג"כ בקליפה כמשי"ת.

והנה זהו הסדר שנסדר אתה הוא ה' לבדך שהוא לבדו ממש, ואח"כ כתיב ג' בחי' אתה עשית את השמים שמי השמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עלי' הימים וכל אשר בהם ואתה מחי' את כולם וצב' השמים לך משתחיים אתה הוא האלקים אשר בחרת באברם והוצאתו מאור כשדים ושמת שמו אברהם ומצאת את לבבו נאמן לפניך וכרות עמו הברית לתת את ארץ הכנעני כו', ואח"כ כתיב ותקם את דבריך כי צדיק אתה כו'. והנה עפ"י הקבלה שמים הוא טה"ת ושמי השמים הוא טה"ע הארץ וכל אשר עלי' הוא עלמא דאתגליא הימים וכל אשר בהם הוא עלמא דאתכסיא, אך פשוטו הוא מדריגה נמוכה איך שעשה את השמים והארץ גשמיים, והוא בחי' נפש לבד שהוא בחי' הודאה כנ"ל, ואח"כ כתי' וצבא השמים לך משתחיים שהוא מדריגה גבוה מהנ"ל, שמתחילה אמר הודאה לבד שהוא עשה השמים והארץ וכל אשר בה כו' וכאן הוא אומר איך שהעולם בטל אליו, והוא נגד בחי' רוח. ואח"כ אומר אתה ה' אשר בחרת באברם, אברם הוא נשמה כמ"ש אחד הי' אברהם שהמשיך בחי' אחד בעולם כמ"ש ויקרא לו אל עולם שקרא אל בעולם שהטעי' לכולם ענין אחדות פשוט בטוב טעם והסבר, כמו לענר אשכול וממרא ושאר גרים שגיי'ר, וזהו ומצאת את לבבו נאמן לפניך שהוא הנשמה שבגוף שלו נאמן לפניך, וכרות עמו הברית לתת את ארץ הכנעני שהוא הז' מדות דקליפה אשר לעו"ז, וכמו"כ בכל נפש מישראל יש בחי'

אן בצלם יתהלך איש: תהלים לא, יא. ראה מאמרי אדה"א דברים חי'ב ע' תצח ואילך ובהנסמן שם.

אע"ג דאזיל הכא והכא: ראה זוהר ויחי רמד, סע"ב ואילך. (סבא) משפטים קיד, א.

וחשב מחשבות לבלתי ידח: שמאל"ב יד, יד.

זה לעומת זה: ראה לקמן ע' חצה. וש"נ.

אתה הוא . . . אתה הוא האלקים . . . ומצאת את לבבו: נחמי ט, ה. שם ז (ושם: הא). שם ח.

שמים הוא טה"ת ושמי השמים הוא טה"ע: נסמן לעיל ע' שצה.

הארץ . . . עלמא דאתגליא הימים . . . עלמא דאתכסיא: ראה תורת חיים בשלח ס"ע רכז ואילך. מאמרי

אדה"א שמות ח"א ע' חצר. וש"נ. לקמן ע' חקנה.

אחד הי' אברהם: יחזקאל לג, כד.

ויקרא לו אל עולם: ראה הנסמן לעיל ע' שנ.

לענר אשכול וממרא . . . שגיי'ר: ראה חזקוני ר"פ וירא.

גרים שגיי'ר: ראה לעיל ע' שמת. וש"נ.

אברהם אשר בכחו לברר כל הו' מדות רעות כמ"ש מה יפה ירושתנו כו'. ואח"כ כתי' ותקם את דבריך כי צדיק אתה, הענין הוא כי יש ניצוצות דקדושה שנפלו מאד בשאול תחתית אשר א"א להעלותם, והוא רפ"ח ניצוצים דשבה"כ שנפלו למטה, וזהו הטעם של כל הגרים שהוא מהניצוצות קדושים ולכן רוח ה' נוססה בו כו', וזהו ותקם את דבריך, דבריך הם אותיות קדושים פ"י ניצוצות קדושים שנפלו למטה וא"א להעלותם ותקם אתה בעצמך אותם כי צדיק אתה, צדיק הוא התקשרות המשפיע אל המקבל, כמשל הניצוץ שנתרחק מן האבוקה מאד כ"א הוא בקירוב אזי נכלל הניצוץ באבוקה אבל אם הוא רחוק מאד מן האבוקה אז מקרבים האבוקה אל הניצוץ וממילא נכלל הניצוץ באבוקה, וכדוגמא זו מצינו בעי"ת דכתיב דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב אלו עי"ת שאז קרוב ה' לכל ולכן גם אפיקורסי' וקלים בוכים לפי שעה מפני שאז העליון יורד לגב[ו] התחתון מצד עצמו ואחר זמן ישוב לסורו הראשון, וזהו שלום לרחוק ולקרוב לרחוק שנעשה קרוב ע"י הנ"ל.

והנה עפ"ז יובן ענין קליפת עמלק שנק' ראשית גוים שהוא קליפה יותר גבוה מז' האומות כנעני וחתי וכו'. והענין הוא כי יש ב' בחי' יש בקליפה, כמו שיש בקדושה נר"נ ובחי' ח"י כמו"כ בקליפה יש ב' בחי' יש שהוא נר"נ וח"י והוא בחי' יש בעצם, והוא כמו שנראה שיש עוזי פנים בחוצפה בלי טעם כלל, כי הנה כתיב ועשיר יענה עזות יש טעם להעזות מפני העושר שלו או מפני חכמתו וכדומה, ובבוא[ו] לפני איש גדול ונכבד מאתו יפול בושה עליו מפני שעזותו וחוצפה שלו הוא מחמת טעם וכשבטל טעם בטל דבר כו', אבל יש בנ"א גם שהוא עני ויש לו כל הפחיתות מ"מ הוא מעיז פנים בחוצפה לפני כל, והוא מחמת שהנפש שלו בעצם כו, וכמ"ש שמעו אלי אבירי לב כו' שיש בנ"א גם שמתכוונים בגדולות ונפלאות ה' אינו שייך אליו כלל וקשה כארז לבו מפני שנפשו בעצם כן הוא, ונקרא טמטום הלב. ולא מה שהעולם קורין לטמטום הלב שאינו מאיר ונמשך ממוח ללב, כמו אם מתכוונן במוח באיזה פרט ביח"ע ויח"ת אבל אינו נמשך להיות והשבות אל לבבך כי ה' הוא אלקים מחמת פגם דתאות היתר ואיסור, והנה גם זה אמת שגם זה נקרא טמטום הלב, אבל אינו טמטום אמיתי אלא

מה יפה ירושתנו: תנא דבי אליהו רבא ספכ"א. נוסח תפלת השחר.
 רפ"ח ניצוצים: ראה עץ חיים שער (יח) רפ"ח פ"ב. אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' כא. וש"נ.
 מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקעד. וש"נ.
 רוח ה' נוססה בו: ישעי' נט, יט.
 דרשו ה' בהמצאו . . . עי"ת: ישעי' נה, ו. ראש השנה יח, א.
 עי"ת . . . גם אפיקורסי' וקלים בוכים: השוה לעיל ע' שמו. וש"נ.
 שלום לרחוק ולקרוב: ישעי' נו, יט. ראה ברכות לד, ב.
 ועשיר יענה עזות: משלי יח, כג.
 שמעו אלי אבירי לב: ישעי' מה, יב.
 והשבות אל לבבך: ואתחנן ד, לט.

שמחוסר פתיחה לבד אם מיגע עצמו מאד ומבטש עצמו נעשה פתיחות הלב, אבל יש טמטום הלב שלכו קשה כאבן וכטינרא לבו בקשיו שאינו נתפעל כלל גם שאינו מגושם לא בתאות היתר ולא בתאות איסור מפני טבע נפשו, כענין פרעה הכביד את לבו כו'.

והנה קליפה זו היא קליפת עמלק שנק' ראשית גוים. והנה המלחמה כנגדו אינה בבחי' נר"נ דקדושה, כי נר"נ הוא תועלת לבד להלחם נגד ז' אומות כנ"ל כענין ג' אתה שע"ז [ו]כרות כו', אבל גבי עמלק צריך ג"כ המנגדו בקדושה, והוא בחי' ב' לאין בעצם בחי' רא"י. ועפ"ז יובן מה שתחלה כ' מחה אמחה שהוא קודם הכניסה לא"י, ובמלחמת יהושע [ש]עדיין לא כבשו כל האומות ולא הי' להם בחי' רא"י לאסתכלא ביקרא דמלכא שע"ז יוכבש מלחמתו של עמלק כתיב מחה אמחה שאני אמחה אותו, ומ"ש תמחה את זכר עמלק קאי אחר שכבשו כל הז' אומות שזהו עיקר א"י כמ"ש והי' בהניח ה' לך מכל אויבך מסביב תמחה בעצמך כו', כי הי' להם אז בחי' רא"י כמ"ש עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה כו' כמארז"ל הכל חייבין ברא"י כו' כשם שבא לראות כו' שנתקבל בהם אלקות בבחי' רא"י כנ"ל אמיתך אלקי כו' (ולכן חייב אדם להקביל פני רבו הגם שרואה אותו לבד כו'). וז"ש ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד, כי לעתיד כתיב ונגלה כבוד הוי"ה וראו כל בשר כו' שיהי' בחי' רא"י שהוא המנגד לקליפת עמלק ועכשיו כתיב מלחמה לה' בעמלק מדור דור שנכבש מעט מעט עד לעתי' כו'.

ועפ"ז יובן התוכחה של שמואל לשאול הנה שמוע מזבח טוב כו', כי לכאורה אינו מובן חטא שאול שהלא כתיב הקימותי את דבר ה' שעשה מלחמת עמלק במס"נ רק שהשאיר מיטב הצאן לעולות וזבחים לה', אבל שגה ברואה כי עולה וזבח אינו ע"ח שע"י תאוה כו' אבל קליפת עמלק הוא יש בעצם כנ"ל שאין לו תקנה בעולה וזבח רק ביטול אין בעצם, וזהו שאמר לו הנה שמוע מזבח טוב שהשמיעה שהוא קעומ"ש שרשו בבחי' ביטול בעצם כידוע זהו דוקא התקנה לכבוש מלחמתו של עמלק וזהו הנה שמוע מזבח טוב כו' וד"ל.

פרעה הכביד את לבו: ראה וראו ז' יג.

והי' בהניח ה' לך: תצא כה, יט [ושם: ה"א. בדילוג].

עיני ה' אלקיך בה: עקב יא, יב.

הכל חייבין ברא"י: כשם שבא לראות: ראה תגיגה ב, א.

חייב אדם להקביל פני רבו: ראה גם לקמן ע' תנג. ושי"נ. הנסמן בלקו"ש שמיני תשמ"ז ס"ד הערה 28.

ונגלה כבוד הוי"ה: ישעי' מ, ה.

מלחמה לה' בעמלק: בשלח יז, טו.

הנה שמוע מזבח טוב: הקימותי את דבר ה': שמואל"א טו, כב. שם יג.

שהשאיר מיטב הצאן: ראה שם ט, טו.

שויה אבל — ע"ח: כ"ה בהכתי"י. ואוצ"ל: אלא על חטא.

בעזרת השם פ' זכור תקפז"ו לפ"ק

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתך ממצרים אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריך ואתה עיף כו' והי' בהניח [הי'] לך מכל אויבך תמחה את זכר עמלק כו'. והנה בפ' בשלח אמר ויאמר ה' אל משה כתוב זאת זכרון כו' כי מחה אמחה את זכר עמלק כו' עד כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור כו'. והנה מה שיש לדקדק בכ"ז ידוע, א' בענין השינוי במ"ש בפ' זכור והי' בהניח כו' תמחה מעצמך והציוי הוא על ישראל למחות [את] זכר עמלק, ובפ' בשלח אמר כי מחה אמחה שזהו שימחה הוי' בעצמו מלמעלה וכמ"ש מלחמה לה' דוקא בעמלק ולא ע"י ישראל (והבי' מה שבענין הזכרון צוה לישראל זכור את אשר עשה לך כו' שמ"ע לזכור זה ולמחות כמו שצוה לשאול, ובפ' בשלח א' כתוב זאת זכרון בספר כו' כי מחה אמחה כו' להיות לזכרון לה' בזה כו' [ו]כמ"ש לשמואל פקדתי כו'). והבי' מ"ש בדרך בצאת[כם] ממצרים דוקא, מה זה שייך לענין יצ"מ דוקא דמשמע דעיקר הרעה מה שעשה לך עמלק הי' בדרך בצאתך ממצרים דוקא ואם לא הי' בשעה זו שיצאתם ממצרים לא הי' פועל רעתו כ"כ לזנב בך כל הנחשלים כו' לפי שהי' עיף ויגע כו' וכן אמר פקדתי את אשר עשה כו' אשר שם לו בדרך בעלותו ממצרים דוקא (וידוע שמ"ע לזכור יצ"מ בכל יום ויום כמ"ש למען תזכור את יום צאתך מא"מ כל ימי חיך כו', ומאחר שא' בזכירת עמלק [את] אשר עשה לך בדרך בצאתכם כו' א"כ גם

זכור: נדפס מבוך ב = 34 ע' כא. וביז אריחיים ניתוספו בפנים אותיות או חיבות מבוך יב = 2014 בתחלתו (מתחיל מע' קנו), ומבוך יג = 2017 ע' קסה [בכותרת: בעזרה פ' תצא. וראה לקמן ע' תקסט בהערה]. נמצא גם בבוך א = 23 ע' קב. ג = 375 ע' רצט [חלק — נמצא עד לקמן ע' תנו. שאר הדפים חסרים בהבוך]. ד = 523 ע' סב [חסר מתחלתו ומתחיל מלקמן ע' תצה. ה = 628 ע' מב [ולא נגמר בכחיבתו — נמצא עד לקמן ע' תקיב]. ו = 1078 ע' רמ. ז = 1278 קלה, ב [בכותרת: בעזרת השם פ' זכור תקפז"ו לפ"ק. נמצא עד לקמן ע' תצד]. ח = 2009 ע' פב. יא = 2012 ע' קי [נכתב רק חלק קטן עד לקמן ע' תמד]. יד = 2018 ע' קפו [בכותרת: בעזרה פ' זכור תקפז"ו]. טו = 2034 ע' נד. טז = 2219 ע' קצ. המאמר מיוסד על ד"ה זה בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' שפא ומקבילו בתורה אור תצוה פד, ב. ובתוס' הגהות באור התורה תצוה כרך ז ע' ב'תשעו. שם ע' ב'תשעט. שם כרך ח ע' ג'פ. בסה"מ תקס"ה ובתו"א ישנו גם ביאור על המאמר. ראה ספר המאמרים תרמ"ז ע' פט: דרוש זה לוקח מדיה זכור את . . . בסי' דברים [בוך 1078 הנ"ל — וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מג בהערה] מכ"ק אדמו"ר האמצעי זצוקלה"ה. וראה שם ע' פד בשוה"ג: ואפשר דבי' מדות שבלב ע"ז כיון בדיה זכור בסי' דברים [בוך 1078 הנ"ל]. ובסה"מ תרס"ז ע' רמו מציין למאמר זה: וע' זכור הגדול בתחלתו. ובסה"מ תרס"ט (בתוספות) בדיה ויקם מלך חדש: ועמ"ש מזה בדיה זכור דעמלק, הגדול. וכן נזכר מאמר זה באגרות קודש כ"ק אדמו"ר מהורשי"ב נ"ע ח"א ע' צו.

זכור . . . בצאתך [ג': בצאתכם]. . . אשר קרך . . . והי' בהניח: תצא כה, יז"ט [ושם: היא . . . בדילוג].

ויאמר ה' אל משה . . . כי יד על כס י"ה: בשלח יז, יד. טז.

כמו שצוה לשאול: שמואל-א טז, ג חילך.

(ו)כמ"ש לשמואל פקדתי: שמואל שם ב.

שמיע לזכור יצ"מ בכל יום . . . למען תזכור: פ' ראה טז, ג. ראה ברכות יב, ב (משנה). שולחן ערוך אדה"ז

הל' קיש סס"ז, ט"א. וש"נ. וראה גם לקוטי שיחות בא כרך כא ע' 69-71.

מ"ע זוכירת עמלק צ"ל מיד אחר זכרון זה דיצ"מ יש להזכיר את אשר עשה [לך] עמלק בדרך בצאתכם ויזנב בך כל הנחשלים אחריך ביצ"מ כו' דוקא, ויש להבין הטעם מה שייכות לזכרון מחיית זכר עמלק לזכרון דיצ"מ [דוקא], ואם לפי שהי' מעשה עמלק מיד בצאתם ממצרים כמ"ש אשר שם לו בעלותו כו', הא גופא יש להבין מה שתלה הרעה הזאת שעשה ביוצא' מצרים דוקא).

אך הנה ארז"ל כי יד על כס י"ה מלחמה להוי' דוקא כו' שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק כו', וי"ל מה שייכות על השלימות בשם הוי' ובכסא הוי' עד שימחה זרעו של עמלק דוקא. הנה יש להקדים [תחלה] ענין א' והוא מה שמצינו שכנ"י נק' לב כמ"ש לך אמר לבי כו' וכן לבבתני אחותי כלה כו', כי כמו שהלב הוא בחי' מקבל מן המוח ומשפיע לאברי' (כמשי"ת) (דמשכן הנשמה במוח והרוח בלב ועולה הרוח שבלב לקבל מן הנשמה שבמוח ומשפיע לנפש שהוא בכבוד כו'), כך כללות נש"י למטה בגופים וכש"כ שרש נש"י למעלה נק' לב שהן בחי' כלי קיבול לקבל מאור ושפע דא"ס ב"ה שבחכ' מוחא כו', כמו גילוי א"ס שבחכ' דתו"מ שמתקבץ ומתכנס בכנס"י, כמו מן המוח שנמשך ללב שאין ללב אור וחיות כלל בלעדי השפע הנמשך מן המוח תמיד כך אין לנש"י אור וחיות אלקי בפנימיות שלהם כ"א מאשר נמשך להם מפנימי' דשם הוי' דחכ' שבראש שזוהו חכ' דתו' כמ"ש כי הוא חייך העצמי כו' דישראל מתקשראן באורייתא כו'). וזהו הטעם שבנ"י שבגופים גשמי' למטה נק' בשם זה דכנסת ישראל דוקא ומהו לשון כניסה זו מישראל, אך הענין דכניסה זאת זהו מה שבחי' מוחין ואורות העליונים שהיא בראש דישראל דלעילא נכנסים ומתקבצים ונאספים כולם לבחי' לב דנש"י כמו שנמשך כל המוחין ומדות דחו"ב בלב, ולכך נק' כנסת לשון כניסה להיות כי הלב דנש"י הוא בחי' כלי מקום בית קיבול ובית הכניסה שיכנס בה כל האורות העליוני' דבחי' ישראל דלעילא (שנק' ז"א שהן ע"ס דאצ"י בכלל), שזהו לי ראש דחכ' כו' ונק' שר אל כטעם כי שרית עם אלקים וכמ"ש במ"א. וזהו הטעם שנק' בשם לב דוקא

שאין השם שלם: ראה תנחומא ס"פ תצא. רש"י ס"פ בשלח.

לך אמר לבי . . לבבתני אחותי כלה: תהלים כו, ח. שיר השירים ד, ט.

הנשמה במוח והרוח בלב . . לנפש . . בכבוד: נסמן לעיל ע' תכד.

כי הוא חייך . . דישראל מתקשראן באורייתא: נצבים ל, כ. ראה זהר אחרי עג, א.

דכנסת לשון כניסה: ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתקכ"א. לקמן ע' תנו.

ישראל . . לי ראש: ראה פרי עץ חיים שער (כט) הלולב פ"א. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' צה.

דברים ח"ב ע' שצ.

ישראל . . שר אל: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקנו. ח"ג ע' אפ. ושי"נ ח"ד ע' אקעד. לקמן

ע' תסב.

כי שרית עם אלקים: וישלח לב, כט. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקנו.

לב . . ל"ב ניח . . חדרים . . וכמ"ש בע"ח: ראה שם שער (לא) פרצופי ז'ין פ"ד. שער (ה) טנת"א פ"ה.

מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארמב. ושי"נ שמות ח"א ע' לג. ושי"נ.

לפי שמתקבץ בתוכו כל כחי ל"ב ניח שהו כחי ל"ב חדרים שבמוח שנק' ל"ב שבילין כו' כמספר לב (וכמ"ש בע"ח ומבואר כמ"א).

ואמנם הנה ידוע דלאחר שלב הזה מקבל המשכות המוחין שבראש הוא נק' משפיע אור וחיות לכל האברים, וכמ"ש בזהר דלב פליג לכל שייפין כו', ונמצא שבחי' מקבל נעשה בחי' משפיע, וזהו כמו פלא גדול לכאורה האיך יוכל להיות שהמקבל יהי' משפיע, דודאי כאשר הוא בחי' מקבל אור וחיות לעצמו איידי דטרוד למבלע לעצמו לא פליט למטה [הימנו] כו'. אך הענין הוא דאדרבה לפי שהלב מקבל לעצמו תחלה מן המוח אז יוכל להיות משפיע למטה הימנו (כמ"ש במ"א בענין המל' שנק' אמונה כידוע דאיהו אמת שזהו בבחי' מוחין ומדות דז"א שמשפיע למל' שנק' אמונה כל זאת לשון נוק' ואח"כ המל' משפיע לבי"ע ונעשה המקבל משפיע ולכך או' וקים [עלינו] לשון זכר אחר שא' כל זאת לשון נוק' לגבי אמת דז"א כו'). וביאור טעם הדבר, להיות ידוע שיש באור וחיות הלב בחי' רצוא ושוב, והוא ענין דפיקא דלכא שדופק ב' דפיקות א' בבחי' הסתלקות והב' בבחי' התפשטות וכן חוזר חלילה שאחר הסתלקות התפשטות ואחר התפשטות הסתלקות כו', ובה האופן כמו שהלב [שהוא] מקבל בבחי' הרוחני בחי' אור הארת הנפש שכנוס ומתקבץ בתוך הלב באופן זה דרו"ש דוקא (והוא ברוח החיים שבחיי' שמשם נמשך ומתפשט מרוחני' לגשמי' בחה"ש שהוא מה שדופק ב' דפיקות כו') כך הוא משפיע ממש בדם (שבחה"ש) הוא הנפש החיוני' וטבעיית' שסובב והולך בכל האברים מן הלב דוקא כנ"ל דלב פליג לכל שייפין היז ג"כ בבחי' רו"ש בהנשמה, והוא מה שאנו רואים בסיבוב והילוך הדם שהולך ויורד ונמשך בגידי הדם מלמעלה למטה עד סוף הרגליי' וחוזר ועולה החיות בדמים ההולכים בגידים שבאברים מלמטה למעלה עד שבא ועולה ונכנס האור והשפע [ללב] בחה"ש (וזהו שתמצית הדם יוצא מחה"ש ונמשך לאברים אחר שנכנס בו הדם התמצית מהילוך וסיבוב שבא מלמטה למעלה שיש בו יציאה וכניסה בכל רגע כמ"ש בס' הרפואות) (וכדוגמ' זו בנהרות שהולכים מגיע הארץ שהוא כמו הלב לימים

דלב פליג לכל שייפין: ראה זהר שלח קסא, ב. דברים ח"ג ע' תתקין. ושי"נ.
 איידי דטרוד למבלע . . . לא פליט: ראה חולין קת, ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' לג. ושי"נ.
 המל' שנק' אמונה: ראה סידור שער בהמ"ז קיג, ד. מאמרי אדה"א בראשית ע' קעג. ושי"נ.
 דאיהו אמת: ראה זהר בלק קצת, ב.
 אמונה כל זאת . . . וקים (עלינו): ע"פ ברכת ק"ש (לערבית).
 דפיקא דלכא: ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' שלח. שמות ח"א ע' רע"פ. דברים ח"א ע' רה. שם ח"ג ע' תת.
 שבחה"י . . . בחה"ש: ג' שבחלל הימני . . . בחלל השמאלי.
 שורה שדופק — הוא . . . (ללב) בחה"ש: י"ג: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיות הדומות: שבחה"ש . . . בחה"ש.
 בנהרות שהולכים מגיע הארץ . . . ואל מקום שהנהרות הולכים: ראה קהלת א, ז. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשי.

ואל מקום שהנהרות הולכים שם הם שבים ללכת לג"ע כמ"ש במ"א), והיינו לפי שהלב מקבל השפע חיות מעצמו הנפש שבמוח בבחי' רו"ש (כמו רוח מרכבה לגבי נשמה), וכמ"כ השפעת הלב לאברים ג"כ בבחי' רו"ש, ורצוא תחלה לשוב, והוא מה שיוצא אח"כ ונכנס הדמי' בלב ברו"ש שהן ב' דפיקות, וכמ"כ סיבוב והילוך הדמים מלמטה למעלה תחלה ואח"כ יורדים ונמשכים מלמעלה למטה (וכמ"ש בזוהר בענין ג' שליטין דמוח' וליבא וכבדא וכמו הקרבנות מלמטה למעלה מכבד ללב ומלב למוח תחלה).

ולפי כ"ז יובן עכ"פ שהלב בכלל הוא בבחי' ממוצע בין עצמות הנפש שבמוח (בנשימ' שבאף במול"מ התפשטות תחלה ואח"כ הסתלקות לפי שזהו מן המשפיע למקבלי') לחיות הדמי' שבאברים, והיינו ע"י ב' מדריגות שבלב א' בבחי' רצוא בהסתלקות החיות מן הלב שזהו בחי' העלאה לגבי המוח ואח"כ בחי' התפשטות דשוב מן הלב לאברים, ואם לא בחי' הסתלקות דרצוא לקבל א"א להיות בחי' התפשטות החיות מלב לאברי' וד"ל. ונמצא מובן מכ"ז שהלב הוא בחי' ממוצע בכלל בין עצמו חיות הנפש שמלוּבש במוח להאברים, דהיינו כמו כל בחי' ממוצע שמחבר העליון לתחתון כשהן מובדליו זמ"ז כדילוג הערך שאין ערוך כלל ביניהם או שהן ב' הפכים הרי ע"י הממוצע הזה יתחברו יחד ויומשך העליון בתחתון לפי מה שהוא בשינוי המהות ממדריגה למדריגה, ובהכרח לומר שיש בממוצע הזה מבחי' ומדריגה שבעליון (מסוף המדריגה שבו) ומבחי' [מדריג' [שבתחתון] (בראש המדריגה שבו) וע"כ ע"י יכול להיות האור ושפע מעליון לתחתון דהיינו שהוא עצמו שנק' מקבל לגבי העליון נעשה ראש ומשפיע לתחתון. וכך הוא בענין הרוח שבלב שנק' ממוצע בין הנשמה שבמוח ששם עיקר החיות של הנפש הרוחני כמו שהיא כמו ויפח באפיו נ"ח כו', ובחי' הרוח שבלב ממוצע שמקבל מבחי' אחרונה שבעצם החיות שבמוח ומביא וממשיך השפע לאברים שהוא בחי' נפש הגשמי' שמלוּבש' בד"י גשמי' שבדם ובשר שאין לזה ערך כלל לבחי' הרוחני' בעצם שבנפש השכלי' שבמוח (שנק' רוח ממללא כו'), עד שבחי' אחרונה שבנשמה שבמוח (שנק' גשמי' שברוחני') נעשה מקור משפיע לרוחני' החיות שבדם [האברי' (שנק' רוחני' שבגשמי') וזהו ע"י בחי' הממוצע דרוח החיים שבלב שהוא רוחני' ומובדל בערך הגשמי' החיות

רוח מרכבה לגבי נשמה: ראה זהר לך פג, ב.

ג' שליטין: ראה זהר תרומה קנג, א.

שור' מלמעלה — וכמו: יב"ג: בענין.

שור' המוח — ואם . . . מלב לאברי': ג' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: לאברים . . . לאברי'. ממוצע שמחבר . . . כשהן מובדליו: ראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' ריד. לקמן ע' תפט וע'

תקפה וש"נ.

ויפח באפיו נ"ח: כראשית ב, ז.

רוח ממללא: תרגום אונקלוס לבראשית שם.

שור' כלל — עד: ע"כ נכתב בבוך י"א.

שכדם] ככבד, ומ"מ ע"י יומשך מחה"י לחה"ש להיות מקור לחיות הגשמי שכדם האברים, והוא מ"ש בזוהר דלב פליג לכל שייפין כנ"ל (וכידוע דב' חללי' שבלב הן בחי' חיבור דרוח ונפש יחד בהתכללות, דהיינו שבחי' נפש שכדם עולה לרוח החיות שבחה"י ברצוא ונמשך מחה"י לחה"ש בבחי' שוב והן ב' דפיקות שבלב). וזהו עיקר בחי' שם אדם א' ד"ם דא' זהו ברוחני' העצם דנשמה שבמוח ומתלבש ומורכב [מ]רוחני' לגשמי' בחיות הדם ונק' א' ד"ם ע"י בחי' הרוח הממוצע הנ"ל (וזהו אמ"ר אש מים רוח, מים הוא במוח החכ' שהוא קר ולח ואש ברתיחת הדם שבאברים ורוח החיים שבלב ממוצע כלול משניהם ומחבר מעליון לתחתון להיות א' ד"ם, וניכר חיבור והתכללות זו בדפק שביד שבא ג"כ בב' דפיקות לפי שנמשך מרוח ונפש שבלב שמתכללי' בדפיקא דלכא, ושרשם הוא בהעלם דבחי' נשמי' במוח שנק' נשימה במול"מ באף כנ"ל) (וזהו קפ"ד אותי' דפ"ק כמו קול דודי דופק כמ"ש במ"א), ולכך עיקר בחי' אדם שהוא בחי' מ"ה זהו במדות שבלב שכלולי' מרוח ונפש יותר מן המוח שבנשמה שגם שנק' נשמת אדם הרי הוא רק בחי' ע"ב וס"ג לבד כו' (כמ"ש במ"א במ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם שזהו בלב שכלול מרוח ונפש בב' חללי' הנ"ל שזהו יחוד הוי' ואלקים שהוא עיקר בחי' שם אדם שם מ"ה במלוי אלפיו אדמה לעליון והוא [אדם] א' ד"ם הנ"ל וזהו אדם כי יקריב כו'), ומבואר למעלה דכמו שהלב מקבל מן המוח בבחי' רוי"ש דוקא (שהן ב' דפיקות שבלב [כ]נ"ל) כך הוא כאשר נעשה בחי' משפיע בחיות האברים (להיות א' ד"ם כנ"ל) הוא ג"כ נמשך בבחי' רוי"ש [כ]דופק שביד כו').

והנה ע"ד כיו יובן למעלה ולמטה בבחי' המל' שנק' כנ"י למעלה ולמטה שנק' לב דוקא כמ"ש לך א' לבי כו' כנ"ל, דהיינו כמו הלב באדם

אדם א' ד"ם: נסמן לעיל ע' תו.

אמ"ר אש מים רוח: ראה מאמרי אדה"א ויקרא חי' ע' תעב. ושי"ג. (וראה גם) דברים ח"ד ע' א"ת. מים . . . החכ': ראה פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת מים. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' כג. דברים ח"ג ע' תתנה.

במוח החכ' שהוא קר ולח: ראה גם מאמרי אדה"א כתובים חי' ע' קלה. מאמרי אדה"א בראשית ע' תע"א כ. ושי"ג. ד"ה בכ"ה בכסליו מכ"ק אדה"א (קה"ת תשמ"ט) ע' 15. ושי"ג. קפ"ד אותי' דפ"ק . . . קול דודי דופק: שיר השירים ה, ב. ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' יז וע' כא ואילך. ומקבילו בלקוטי תורה שיר השירים לה, סעי"ב. הנחות הר"ם ע' צד. אדם . . . מ"ה: ראה עץ חיים שער (י) התיקון פ"ג. מאמרי אדה"א פרשיות התורה חי' ע' תקסו ובהנסמן לשם.

ועשו לי מקדש: תרומה כה, ח. ראה לקמן ע' תרע"א. ושי"ג.

שורה שזרו — מרוח ונפש . . . שם: י"ג: מרו"ש . . . י"ב: י"ג: לתא.

שם מ"ה במלוי אלפיו: ראה עץ חיים שער (לח) לאה ורחל פ"ב. ספר המאמרים תקס"ז ע' רעח. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' טו. דברים ח"ד ע' א"ריג.

אדם . . . אדמה לעליון: ישעי' יד, ד. ראה הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' קסב.

אדם כי יקריב: ויקרא א, ב.

שורה והנה ע"ד כיו: ראה ספר המאמרים תרס"ה ר"ע מד.

הגשמי שנק' ממוצע בכלל לחבר העליון בתחתון כנ"ל, כך כנ"י למעלה ברוחני ולמטה בנשיי שבגופים שנק' לב הוא בחי' ממוצע להביא ולחבר ולהמשיך גילוי אורות העליוני' שבמוחין ומדות דאצי' למטה מטה שיומשך בכל העולמות מאין [ליש] עד בחי' מל' דעשי' בע"ש כו', לפי שכמו נשיי למעלה במל' דאצי' שנק' לב לקבל כל האורות דאצי' כנ"ל בטעם שנק' כנ"י דלעילא ע"י בחי' רוי"ש דוקא, כך למטה בנשיי בגופים ע"י עבודה שבלב שלהם באוי"ר שכלי' שבמוח שמתחבר ונמשך בגילוי [בלב] (מחה"י לחה"ש עד שנמשך בלב בשר הטבעי בדם הוא הנה"ט באהבה מורגשת כמו בתשוקה גשמי' כמו כמה לך בשרי [לבי] ובשרי ירננו וכה"ג) זהו בחי' הממוצע שמחבר לעליון בתחתון להיות גילוי אלקות למטה בעולמות (כמו במלאכים שנק' אברים דשכינתא כחיות רוח הנמשך לכל האברים כנ"ל שמשנתה מרוחני' לגשמי' להיות א' דים כו' שזהו להיות ואתה מחי' את כולם שנק' כהפכ"נ בבחי' ממכ"ע בתוך תוכם ממש, שזהו שא' מה הקב"ה ממלא כ"ע כך הנשמה ממלא כל הגוף כידוע, ואמנם לגבי ע"ס דאצי' עצמן שמוכדלי' בערך מהיות גם מקור לעולמות בע"ג (כידוע במ"ש אפיק' י' תיקונין כו' אתקריאו בתיקונא דא חסד כו' רק לאתחזאה לאתנהגא בהון עלמין שזהו בירידות האורות עליוני' למל' שנק' לב ונק' כנ"י) נק' בחי' לב בחי' מקבל בלבד [ו]הוא שנק' כנ"י שכנוס ומקובץ בתוכם מבחי' ישראל דלעילא כנ"ל, אך בלב הזה הוא עיקר בחי' היחוד וההתכללות דעליון ותחתון כמו מן הנשמה שבמוח לחיות האברים, לפי שהלב כלול מנ' הפכים דחו"ג שזהו עיקר בחי' רוח האדם א' דים כנ"ל שהוא עיקר האדם שם מ"ה כנ"ל. וזהו לבבתי אחותי כלה כמ"ש במ"א שמכחי' לב דמל' מתעורר לב האדם דאצי' כמים הפא"פ קן לב האדם שזהו בל"ב חדרים שבמוח שנמשך בלב ומתאחדים בו יחד, וזהו לבבתי בכי' לבבות שיתחברו כא' שהוא יחוד הוי' ואלקי' כנ"ל) (ויובן זה ג"כ בענין העבודה האלקית [ד]עיקר גילוי ויחוד דהוי' ואלקים זהו באוי"ר שבלב שמתקבץ בתוכו מדו"ר שכלי' שבמוח ומתאחדים יחד ומתחברים בלב בשר, כמו בניגון בקול הגרון שמורכב מבחי' כוונה שכלי' שבמוח ומכוונה שבלב באוי"ר שבלב, וזהו שמתפשט ונמשך גם באברים

כמה לך בשרי (לבי) ובשרי ירננו: תהלים סג, ב. שם פד, ג.

במלאכים שנק' אברים דשכינתא: ראה פרדס שער (כד) היכלות פ"א.

ואתה מחי' את כולם . . . כהפכ"נ (כח הסועל בנסעל): נחמי' ט, ו.

מה הקב"ה ממלא כ"ע: ראה ברכות י, א.

אפיק' י' תיקונין כו': ראה תקונין זהר בהקדמה י, א"ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תפה. וע' תקטז.

למל' שנק' לב: ראה פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת לב.

לבבתי אחותי כלה: שיר השירים ד, ט. ראה מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' קלה.

כמים הפא"פ: ע"פ משלי כז, יט.

לבבתי בכי' לבבות: ראה שיר השירים רבא (פ"ד) עה"פ ובמפרשים שם. לקוטי תורה עה"פ (כט, ג).

מאמרי אדה"ז שם.

(שהוא להיות ההילוך כל היום באוי"ר ששייך למעשה בסומ"ר וע"ט בדוגמ' דדופק שביד וסיכוב הדמ' בגוף ברו"ש כנ"ל) אבל כאשר נשאר ההתפעלות באוי"ר שכליים במוח בינה ולא נמשך ללב כלל זהו רק בבחי' נשמה (דגם שיש בו מולי"מ בחוטם שנק' נשימה כמו כל הנשמה תהלל י"ה כנ"ל בענין שייר א"ל דנשמה שיותר נעלה מרו"ש שבלב, מ"מ אין זה עיקר בחי' אדם א' ד"ם כו' כי אין ממוצע לחבר הנשמה באברי הגוף, כמ"ש חדלו לכם כו' שנשמה באפו בלבד ובק"ש נמשך בלב ומלב לאברי' במעשה. וזהו וידעת היום והשבות אל לבבך דוקא כי הוי' הוא האלקים שבלב הוא עיקר היחוד דהוי' ואלקי' ולא במוח לבד שאין שלימות למשפיע בלא מקבל וזהו ע"י ממוצע דרוח שבלב כנ"ל, וכן כמצות ת"ת דמח"ע נפקת א' והיו הדברים האלה על לבבך דוקא כו' וד"ל (וכמשי"ת שבלב עיקר ההתפשטות דארץ טובה ורחבה בגדלות המוחין כו' וד"ל).

והנה ידוע שיש בלב בחי' קטנות ובחי' גדלות, בחי' קטנות זהו כאשר אין בלב התפעלות המדות אוי"ר וכה"ג עפ"י שכל (והתבוננו) שבמוח כלל רק בבחי' קטנות בהעלם שנק' בחי' נקודה לבד (וכידוע בענין קטנות דכנ"י ביצ"מ שא' היא לחמ' עני' ד"י אכלו [כו' ד"י] דלי"ת יו"ד כו' שנק' לחם עוני שהוא העניות מן הדעת כו' וכמ"ש ואעלה אתכם מעני מצרים כו' (כמשי"ת) לפי שזהו בטבע הלב כאשר הוא בצער או בגלות ושבי' קשה מתכווץ הוא מאד כי יש בלב ב' הפכים כיווץ והתפשטות וכשהוא בקטנות בעוני ויסורי' וצער או גלות ופחד גדול הלב בכוויץ גדול, וזהו שאינו בהתפשטות בשכל ודבור להיותו רק בחי' צמצום בעצמו רק כמו נקודה א' ע"כ לא יוכל לדבר כלל, כמ"ש בזהר ע"פ שחורה אני בגלות' כו' דאזעירת גרמ' ואתעבדת נקודה חד' כו' וכן א' ע"פ גבורי כח עושי כו' דמגו דחיקו דרחימו דלא יכלת למסבל אזעירת גרמ' ונעשית רק כנקודה חדא כו' עד

כל הנשמה תהלל י"ה כנ"ל [יב"ג: תהלל כידוע]: תהלים קנ, ו.

שייר א"ל . . . נעלה מרו"ש: ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רנב ואילך.

חדלו לכם . . . שנשמה באפו: ישע"י ב, כב [ושם: אשר נשמה]. ראה זהר חדש רות ז, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקכג. ושי"ג.

וידעת היום: ואתחנן ד, לט. ראה לקמן ע' תרעא.

ח"ת דמח"ע נפקת: נסמן לעיל ע' שכת.

והיו הדברים האלה על לבבך: ואתחנן ו, ו (בדילוג).

שו"ה והנה ידוע: ראה ספר המאמרים תרס"ה ע' מד.

היא לחמ' עני' ד"י . . . דלי"ת יו"ד: הגדה של פסח. ראה פרי עץ חיים שער (כא) חג המצות פ"ז. שער האמונה פ"ב.

ואעלה אחכם מעני מצרים: שמות ג, יז [ושם: אעלה. וכ"ה בסמוך ר"ע תנא — אבל כ"ה גם בספר המאמרים תקס"ה כאן ע' שפא].

שחורה אני . . . דאזעירת גרמ': שיר השירים א, ה. ראה זהר בלק קצא, א. ביאורי הזהר לשם ק, א ואילך. ומקבילו במאמרי אדה"א מארז"ל ע' רפא ואילך (וראה בהנסמן לשם). מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' ז ואילך.

גבורי כח עושי: תהלים קג, ב. ראה הערה שלפניו.

דלית חוורא בגו אתוין כו'), וכאשר האדם בשמחה מבשורה טובה או הצלחה רבה יתפשט לבבו מאד בהרחבה גדולה ויכיל הלב הרבה חכ' ודעת [וירבה] בדבור ומדותיו מתרחבים ומתפשטי' מאד כו', [ו] כמו שיש בכלי הלב הגשמי כוויץ והתפשטות וקטנו' וגדלות זהו ודאי בהכרח מצד בחי' החיות הרוחני שנק' רוח החיים שבלב, אם היא בקטנות וצמצום או בהתפשטות והרחבה כך יהי' בכלי הלב (כמו ולא שמעו אל משה מקוצר רוח כו') שבגלות ועבודה קשה תקצר הרוח שבלב ובשלוחה וגדולה ירום רוח לבו וגבה בהתפשטו' והרחבה (וכך הוא בטבע הלב בכל חי, כידוע בעופות וחיות הניצודי' כאשר הן במאסר לבבם [קטן ו]מכוויץ ביותר כו'), וכך כניי בגלות כמו בגלות מצרים הי' לבבם בקטנו' וצמצום גדול כנקודה א' בלבד בהעלם שהיא האמונה הפשוטה לבד שלא מצד בחי' הדעת וההשגה האלקי' שבאה בהתבוננו' בידיעה והכרה במוח בינה וחכ' רק אמונה פשוט' לבד כו', כי מחמת קוצר רוח ועבו'ק בחו"ל וכה"ג עכשיו בטרדת הפרנסה בלחץ ודחק [וגם] מצד קטנו' הכלי להכיל אור השכל וחכ' אלקי' במוח ולב דק בבחי' אמונה פשוטה כמ"ש ויאמן העם כו' מצד עצם השפלות והכנעת לבבם כו' (וזהו ד"י אכלו ד[ליית] יו"ד כנקודה א' בלבד, אבל מ"ש דאזעירת גרמ' זהו כמולד הלבנה דמצד קירובה לשמש נתמעט אורה אור עצמה ואינה רק כנקודה א', וכמו תלמיד בבואו לפני רבו מתבטל בכלו ונעשה כדומם (וכענין דאפי' אור צח כו' אוכם הוא לגבי עה"ע, וזהו פי' ירא בש"ת כמ"ש במ"א). וכך גם בגלות כאשר כניי בבחי' חולת אהבה דלא יכילת לקבל האהבה ושמחה נעשה רק נקודה א' לגבי המשפיע שזהו בחי' שם הוי' דו"א עד דלית חוור' באתוין בלי התחלקות חו"ג באו"ר כו'. וזהו ענין בחי' רצוא שבלב שנסתלק החיות ונתכוויץ הלב מאד, ובבחי' שוב בדפיק' הב' מתפשט הלב שזהו כמו לאחר שקבל התלמיד מן הרב מתמלא בכל עצמו בהתפשטות והרחבה גדולה ונעשה ראש ומשפיע לזולתו, וכמו הלבנה לאחר שקבלה מאור השמש מתמלא אור [עצמה] ומאירה לארץ וכן אשה בקבלתה מ"ד כו' (כמ"ש במ"א).

ונמצא שיש בבחי' קטנות דלב שנעשה רק כמו נקודה חדא כנ"ל ב' סיבות, א' מצד הגלות וצער שעייז יתכוויץ בעצמ' ונעשה בהעדר ההתפשטות לגמרי (כתינוק קטן שמכוויץ לבו כשמבטשי' אותו או כשאדם הוא בתעני' לא יוכל לקבל שום דבר חכ' ודעת כו'), והב' מצד עלותו לגבי

ולא שמתו אל משה: וארא ו, ט.

ועבו'ק בחו"ל: ועבודה קשה בחומר ולבינים:

ויאמן העם: שמות ד, לא.

דאפי' אור צח . . . ירא בש"ת: ראה תקוני זהר ת"ע (קלה, ב). מאמרי אדה"א בראשית ע' לו ואילך. דברים

ח"ד ע' איתה. ושי"נ. לקמן ע' תקיג.

כמ"ש במ"א: ראה גם ביאורי הזהר בשלח מה, ב. לעיל פסקא ו'אמנס'.

המשפיע [שהוא המוח שמתכווץ לגביו ונעשה רק כנקודה א' והוא דפיקו הא' בבחי' רץ [לבך] ואח"כ יתפשט בבחי' שוב הנ"ל. ואמנם זהו עצמו מה שנתכווץ בנקודה א' הוא הגורם להיות בהתפשטות והרחבה כ"כ כנראה בתלמיד [ש]כל מה שמתכווץ בעצמו שטרוד למבלע כו' יותר יבא אח"כ להתפשטו' והתרחבות להשפיע] כו' (ובאמת יש טעם אחר בזה, והוא כמ"ש בע"ח בפ"י לב שמוחין דחוי"ב מתעלמין ומתכווצין בהגיעם למיצר הגרון שהוא כמו הפרס' המפסיק בין המוחין ללב ששם מתעכב ומתעלם כל אורך ורוחב ההשגה דכינה ונק' מיצר מ"י, ולכך אז לא יש בלב שום רושם מהתבוננו' והשגה שבמוחין כי מתקצר ומתעלם הכל, כנראה בחוש שאחר שנתפעל בשכל כאשר יבא לכלל התפעלות הלב מתקצר כל השכל וההשגה ואז הלב בקטנות וצמצום בלי אור וחיות כלל, ואח"כ מצד שהיו המוחין בהעלם ויצאו אח"כ לגילוי בלב פתאום לא יכול כלי הלב לקבלם ומוזה יבא סיבת התפעלו' הלב מן קיבוץ וכניסת המוחין הללו ביתר הרבה מכפי הטעם והשכל עצמו כו' (וכמו כאשר מעמידים מסך בפני מים רבים ומונעים הילוכם מיד שמסירים המסך יצאו בהתגברות יתירה מאד כו'), ולכך יבא הלב אחר כניסת המוחין בהתפשטות והרחבה גדולה מצד בחי' המיצר ועיכוב המוחין בתחלה כדוגמ' דלידת הולד ממיצר הבטן כו', וזהו ענין קיבוץ ואסיפת המוחין בלב מלי"ב חדרים דחוי"ב כו' ולכך נק' לי"ב ונק' כנ"י דלעילא כנ"ל וד"ל).

והנה ביצי"מ היו כנ"י בבחי' קטנות דאמונה פשוטה לבד שלא בבחי' דעת והשגה והרחבה באא"ס ב"ה רק בלא טעם ודעת (וזהו מצד מיכלא דמהימנותא שאין בה טעם מורגש כלל כו'), כי בחי' אמונה זו הוא כמו טבע בנפשם מירושה מאבותיהם שנק' מאמיני' בני מאמיני' כאברהם שהי' המאמין הראשון כו' כמ"ש מה יפה ירושתינו כו' וכת"י וארשתיד לי באמונה ואח"כ וידעת כו', [ו]אמנם מבחי' קטנות [זו] דאמונה שלמטה מן הדעת עלו למעלה מן הדעת והחכ', והוא בבחי' הכשב"כ שלמעלה ממקור השכל וטעם לרצון

כמ"ש בע"ח . . מיצר מ"י: ראה פרי עץ חיים שם. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' נב ואילך (ובהביאור שנסמן בריש המאמר שם).

שו"ה והנה — ביצי"מ: ל"ב: בגלות מצרים.

מיכלא דמהימנותא: ראה זהר (רע"א מהימנא) בא מא, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מב. ח"ב ע' תרלו. וש"נ.

מאמיני' בני מאמיני': באור התורה תשא ע' איתתלט, שם ע' איתתעט מצייני: במדרש [רבא] פ' שמות פיג דקכ"א סע"ד [פ"ג, יב]. ראה גם שבת צו, א.

כאברהם שהי' המאמין הראשון: ראה שמות רבא פכ"ג, ה. שיר השירים רבא פ"ד ת, ג.

מה יפה ירושתינו: תנא דבי אליהו רבא ספכ"א. נוסח תפלת השחר. ראה גם לקמן ע' תריט.

וארשתיד לי באמונה . . וידעת: הושע ב, כב.

שו"ה וידעת — עלו . . הדעת: ל"ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: הדעת . . הדעת.

שהיא ביטול העצמי דיחידה מכל וכל כו', וכמ"ש זכרתי לך חסד נעורייך דוקא לכתך אחרי אחרי לבד בחצוני ואחוריים באמונה פשוטה כו', כי נקודה זו היא שעולה למעלה בכחי נקודה דכתר נקודה דחיר"ק שלמטה מן האות שעולה להיות כחולם ע"ג האות, וזהו והיא שעמדה לאבותינו והיא כחי האמונה הפשוטה שמגעת בעצמות דיחידה שמזה יתעורר למעלה ג"כ כחי יחיד לבדו שממנו מקור כל רצון שלמעלה מן החכ' כו', וז"ש וא' לך בדמייך חיי כו' (כמ"ש במ"א) (והיינו ענין הנ"ל במ"ש בזהר דאזעירת גרמ' מגו דחיקו דרחימו דוקא כמו בגלות מצד הריחוק שיבאו לחולת אהבה שמתעורר נקודה העצמי דיחידה שנק' נקודת יהדותו כו' שלמעלה מחו"ב ומדות שזהו לית חוורא כו' כנ"ל).

וזוהו למען תזכור את יום צאתך מא"מ אפי' לעוה"ב, לפי שמזה יבא כל גילוי אור העצמי דא"ס בעוה"ב שנק' ארץ החיים ארץ חפץ כו', וכך הי' כל כחי התפשטות והרחבה בגדלות המוחין ומדות כמ"ת פכ"פ ואח"כ באו לא"י ארץ טובה ורחבה כנ"ל בגדלות ורבוני יותר שזהו רבוני המשכת האורות העליוני דאצי' ברבוני הכלים בכלים מכלים שונים בקיום כל המצו' שתלויים בא"י דוקא שלזה נק' ארץ טובה ורחבה ביותר כידוע, וכי' לא נעשה רק מסיבת כחי' הקטנות דכנ"י שבאמונה ביצ"מ שמחמת זה באו לכלל כחי' הגדלות המוחין בהשגת השכל בראי' מקרוב פכ"פ כמ"ת וברבוני והגדלה בא"י כו' ע"י המצות בפ"מ, והיינו מטעם הנ"ל לפי ששרש נקודה זו דקטנות דאמונה מגעת בעצמות הנפש ממש שלמעלה גם מן גדלות המוחין ומדות כו' ולכך ממילא באו לגדלות זאת לפי שיש בכלל מאתיים מנה, וזהו שחבוק העמיד לכל התרי"ג מצות על א' שהיא האמונה כמ"ש וצדיק באמונתו יחי' חיי עולם דעוה"ב כו' וד"ל.

וז"ש (בפ' שמות) ויאמר ה' ראה ראיתי עני עמי אשר במצרים כו' וארד להצילו כו' ולהעלותו אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש

זכרתי לך חסד נעורייך . . . לכתך אחרי ירמי' ב, ב.
 דחיר"ק . . . שעולה להיות בחולט: ראה ביאורי וזהר בשלח מה, ג. שער האמונה פי"ב. הנסמן כמאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קסא. דברים ח"א ע' פט.
 והיא שעמדה לאבותינו: נוטח הגדה של פסח. ראה גם שער האמונה ז, ב. יא, א.
 וא' לך בדמייך חיי: יחזקאל טו, ו. ראה תורת חיים בא קכט, ב ואילך.
 למען תזכור . . . אפי' לעוה"ב: פי' ראה טז, ג. ראה ברכות יג, ב (במשנה). מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' צב.
 ארץ החיים ארץ חפץ: ראה גם לעיל ע' שעד ואילך. וש"נ.
 שויה רק — דכנ"י . . . ביצ"מ: יג: דלב דכנ"י . . . פשוטה שביצ"מ.
 שיש בכלל מאתיים מנה: בבא קמא עד, א.
 שחבוק העמיד . . . וצדיק באמונתו יחי': חבוק ב, ב. מכות בסופה.
 ויאמר ה' . . . עני עמי . . . וארד להצילו . . . ולהעלותו אל ארץ: שמות ג, ז (ושם: את עני — וכיה לקמן ע' תנח). שם, ח (בדילוג).

כו' וא' עוד שם לך ואספת כו' ואו' אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ הכנעני כו' ארץ זחור' כו', דמשמע מכ"ז שירד להעלותו מעני מצרים שהוא תכלית השפלות והוא כמו עני מן הדעת שנק' לחמא עני' כנ"ל להביאו אל ארץ טובה ורחבה דא"י שהוא תכלית העלוי בגדלות והרחבה והתפשטות שזהו גידול ורבות הכלים דכנ"י לקבל כל אורך ורוחב ההשגה ודעת בגדולת א"ס (היפוך דקוצר רוח הנ"ל שלא יכול לקבל מאומה), וזהו רק מבחי' נקודת הלב דקטנות דאמונה הנ"ל שבאה לבחי' התפשטות והרחבה גדולה כזה ומה גם לקיום המצות בא"י ברבוי האוב"כ רבים כנ"ל (וכמ"ש רבבה כצמח השדה כו' ותרבי ותגדלי כו' וכן א' גפן ממצרים תטיע כסו הרים צלה כו').

וא' עוד אל ארץ זבת חור'ד שהוא עלי' עוד למעלה יותר ממה שנק' ארץ טו"ר ברבוי הכלים כו'. והענין הוא דבחי' ההשגה בטוב טעם ודעת עד שיתענג על הוי' במורגש בהשגה זהו בחי' פנימי' בינה בעומק המושג בגדלות א"ס ב"ה כמו הנשמו' בג"ע משיגין ונהנין כו' וגם בחי' הרוחב של ההשגה ודעת ברבוי ההסבר בכמה אופני' שוני' שמזה בא האור ברבוי הכלים, כ"ז נק' ארץ טובה ורחבה מצד בחי' העונג העליון שמאיר בהשגה ורחבה ברבוי הכלים, וזהו כמו טעמי המצות שהן סודות התו' שמתגלים בהשגה בבינה וברוחב גדול (כידוע דהתגלות ע"י בבינה ברוחב דעת דוקא כמו ועבד הלוי הוא דא ע"י שהלויים בהתבוננו' והשגה שלהם נמשך מבחי' העונג העליון בשיר שלהם), והוא ענין הכוונה ורעותא דלבא בכאויא לפ"ע השגתו בסוד וטעם שיש בכל מצוה ומצוה שמחמת זה עובד בשמחה וטוב לבב כו'. אך כ"ז אינו רק העונג והטעם שמצד השגת השכל שהוא סוד וטעם הבא בהשגה בטוב טעם ודעת וכן בהתפעלות אלקות באהבה שמצד השגה דוקא (כשיר הלויים שהשיר הוא העונג לפי אופן הכוונה שכלית הבא במורגש כו', אבל יש עוד עונג וטעם נפלא ונבדל בערך מעונג זה שמורכב בהשגה והבנה שהוא למעלה מן השכל ודעת המושג כי א"א שיכלם כלי ההשגה שכלי' ועיוני', והוא הנק' שכל מופלא ונעלם מכל רעיון שבלתי מושג בבינה כלל ואפי' בעומק ותמצית הדבר כענין מה פשפשת מה ידעת כו' כידוע, וכשי"כ שלא יוכל לבא באורך ורוחב בהסבר

לך ואספת . . . אעלה אתכם . . . זחור'ד [זבת חלב ודבש]: שם ג, טו. יז.

עני מן הדעת: ראה כתובות סח, א. נדרים מא, א.

האוב"כ [האורות בכלים] . . . רבבה כצמח השדה . . . גפן ממצרים תטיע כסו הרים צלה: יחזקאל טז, ז.

תהלים פ, ט. שם יא. ראה גם מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' טו.

שירה וא' עור: ראה ספר המאמרים תרס"ה ע' מה.

טו"ר: טובה ורחבה.

דהתגלות ע"י בבינה: ראה זהר קרח קעה, ב. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קנג. ושי"ג.

ועבד הלוי הוא דא ע"י: קרח יח, כג. ראה זהר שם. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישמו. ושי"ג.

מה פשפשת מה ידעת: זהר בהקדמה א, ב.

פנים כו', כמו מעיין הנעלם לגמרי כנ"ל שנק' מעיין סתום שלא נמשך לנהר כלל, והוא בבחי' פנימי' חכ' שנק' כ"ח מ"ה ונק' פלאות חכ' כדבר המופלא ונעלם מן ההשגה לגמרי, כמו גם נשמות בג"ע א"א ששיגם במורגש כלל, כי מה שבחי' א"א"ס בא בהשגה דכינה זהו עצמו נק' הסתר ולבוש להעלים אור אמיתתו שבאמיתי' עצמותו הרי א' דלמתכ"כ כידוע. אך במה נתפס מהו"ע ממש בפנימי' דחכ' שנק' אין ממש שלא יומשך להשגה כלל להיות מאין ליש, וזהו כ"ח מ"ה דחכ' שאינו מקור לכינה כלל (וידוע הכלל דפנימי' אבא זהו פנימי' ע"י ממש), וזהו בחי' ראי' עין דחכ' שמוכדל בערך משמיעה והבנה דכינה ובראי' דחכ' זהו בראי' המהות שבלתי יוכל להגיע לזה בכל השגה שבעולם, וממילא מובן מזה דגם בחי' עונג הנמצא בפנימי' דחכ' שהוא נקודה דאין ממש כמו בראי' עין ממש זהו בחי' העונג העצמי שבלתי מורכב בדבר מה שמשיג את עצם הנפש ממש שאין לעונג שבשכל והשגה [והכנה] ערך לזה כלל, וכמו במ"ת שעכ"ד פ"ג כו' מעוצם התענוג הנפלא בראי' עין דחכ' שבלתי יוכל לבא בהשגה וזהו שראו את הנשמע כו', וזהו כמו העונג וטעם שבדבר המתוק בעצם לחיך הטועם כמתיקות הדבש שיטעם לחיך להשיב הנפש עד שכל חיך הטועם כו' שזהו טעם ועונג עצמי בנפש להחיותה בעצמו' (כמו במעט דבש שטעם יונתן שהאיר עיניו כו'), וכמ"כ במתיקות התו' שנק' דבש כמ"ש המתוקי' מדבש זהו למעלה מכל עונג הכא בשכל והשגה, וע"ז א' טעמו וראו כי טוב ה', פי' טעמו ממש בחיך הטועם וכמו נפשינו חקתה בחיך הטועם כו' וראו בראי' עין ממש כי טוב ה' כו' וכמ"ש עיניך יוני' כו', שזהו התענוג הפשוט העצמי שבנפש להתענג על הוי' באה"ר בתענוגי' כמ"ש אז תתענג על הוי' למעלה מעונג שבשכל והשגה לגמרי (וכשיר אל דתפלת השבת שהתענוג כטועם טעם בעריבות ומתיקות עד שתכלה הנפש אליו, שזהו למעלה גם מסודות ורזין דאוריית' הבאים בהשגה כידוע, וכך יש אה"ר בתענוגי' בעצמות הנשמות ממש שמגיע זה

שוריה פנים — כנ"ל: יביג: ליתא.

חכ' שנק' כ"ח מ"ה: זהר (רעיא מהימנא) צו כת, א. לד, א.

פלאות חכ': ראה גם לקמן ע' תקפד. מאמרי אדה"א בראשית ע' שנ. וש"ג. שמות ח"א ר"ע לד.

דלמתכ"כ: תקוני זהר בהקדמה יז, א.

הכלל דפנימי' אבא: ראה לקוטי תורה נצבים מט, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתע וע' תתקי. וש"ג.

בראשית ע' כה. וש"ג.

שעכ"ד פ"ג: נסמן לעיל ע' שלט.

שראו את הנשמע: ראה מכילתא ורש"י יתרו כ, טו. לקוטי שיחות יתרו כרך ו ע' 120 בהערה.

שכל חיך הטועם: ראה כתובות ק"א, ב.

במעט דבש שטעם יונתן: שמואל"א יד, כו.

המתוקי' מדבש: תהלים יט, א [ושם: ומתוקים].

טעמו וראו כי טוב ה' . . . נפשינו חקתה: תהלים לד, ט. שם לג, כ.

עיניך יוני': שיר השירים א, טו. ד, א.

אז תתענג על הוי': ישע"י נח, יד.

בפנימי' ועצמי' דא"ס ממש להיותו רק מצד מהותו ועצמותו ית' ממש ולא מצד שמשונו בשכלו דלמת"ב כלל כנ"ל (שזהו דפנימי' חכ' הוא פנימי' התענוג העצמי שלמעלה מתענוג שמתגלה באורך ורוחב ועומק דהשגה שזהו רק חצוני' דע"י כידוע).

וזהו ששיבח עוד לא"י במעלה יתירה שנק' ארץ זחוד' (וז"ש כלב טובה הארץ מאד מאד, מא"ד הא' בהתגלות ע"י כבינה [שהוא] אה"י הא') במשיח דאנא זמין לאתגלאה בסודות התו' שבאין להשגה ממש) ומאד הב' בפנימי' ועצמי' דע"י שמלוכש בפנימי' דפלאות חכ' שמובדל מן ההשגה לגמרי, והוא בחי' העדו עצמו דעוה"ב שיעשה למחכה לו, כמו בחיך הטועם בתענוג דעצמו' דיחידה כו' וכמו נפשינו חכתה לה' כו' כמ"ש במ"א, וזהו אה"י הב' אנא זמין לאתגלאה כמו שהוא באמית' עצמותו כמו בבחי' שעשועי המלך בעצמו ממש (ובכל שבת יש הארה מעין העונג העצמי הזה דעוה"ב שכולו שבת לפי ששבת נק' קדש מלה בגרמי' בפנימי' חכ' כידוע). וזהו שנק' ארץ זבת חלב ודבש, דבש הוא במתיקות דפנימי' חכ' דתו' אור בעצם (כמו במ"ת שחכ' אדם תאיר פניו ביוה"ד שהארת פניו בעצמו' התענוג שחידש חכ' עצמי' שזהו שמתגלה הארה זאת בפנים דוקא (שזהו תיקון ואמת בחי' תרין תפוחין כו' שלמעלה מכל התיקונים שנק' מזלות בבחי' צומח) ולכך חייב [אדם] להקביל פני רבו כחכ' ברגל כו'), ובחי' חלב זהו גם בפנימי' בינה שהוא בחי' התענוג העצמי ממש שבמקור והעלם דבינה קודם שנאה לבחי' השגה בשכל ממש ונק' בינה ש"מ וכמו והבן בחכ' כו' שהוא כח הבינה במקורה שיוכל להביא כל העלם דפלאות חכ' לגילוי כמ"ש במ"א שזהו למעלה מנקודה דחכ' כו', וזהו בחי' חו"ב ש"מ שנק' חכים ולא בחכ' ידיע' וגם נק' מבין ולא בבינה ידיע'. וזהו בחי' חו"ד דא"י שלמעלה גם מבחי' ארץ

טובה הארץ מאד מאד: שלח יד, ו.

אה"י . . זמין לאתגלאה: ראה הנסמן לעיל ע' שסה.

הענדן . . דעוה"ב שיעשה למחכה לו: ראה ברכת לד, ב. ישעי' סד, ג.

כמ"ש במ"א: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקסא ואילך.

שעשועי המלך בעצמו: ראה שבר יוסף למהר"י סרוג בתחלתו. עמק המלך שער שעשועי המלך. ספר המאמרים תרנ"ד ע' שו. לקוטי תורה שיר השירים כו, א. מאמרי אדה"ז ענינים ע' תיא. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתפו. ושי"ג.

ובכל שבת יש הארה . . דעוה"ב: נסמן לעיל ע' תיו.

ששבת נק' קדש מלה בגרמי': ראה סידור שער המועדים ריז, א. מאמרי אדה"א בראשית ע' מה. ושי"ג.

שחכ' אדם תאיר פניו ביוה"ד [ביו"ד הדברות]: נסמן בפיסקא שלאח"ז.

תיקון ואמת בחי' תרין תפוחין: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלא, א. קלג, ב. עץ חיים שער (יג) א"א פ"ט.

לקוטי תורה מסעי צג, א ואילך.

חייב [אדם] להקביל פני רבו: ראש השנה טז, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקג. וראה גם לעיל

ע' תמ. ושי"ג.

והבן בחכ': ספר יצירה פ"א, מ"ד. ראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תריז. לקמן ע' תקנ.

חכים ולא בחכ' . . מבין . . ידיע': נסמן לקמן ע' תפד.

טובה ורחבה הנ"ל (כי ארץ טו"ר אינו רק מעלת כלי המקבל ברוחב, אבל זבת חו"ד זהו בבחי' משפיע כמשי"ת וד"ל).

ולהבין זה כתוס' ביאור הנה ידוע שהחכ' נק' ראש כמו ראש דברך אמת כו' ובינה נק' ראשית לשון נוק' שמקבל מראש וכמ"ש בס"י חכ' בראש [כו'] (וזהו תושב"כ ושבע"פ שנק' מוסר' אביך ותורת אמך) וכאשר החכ' מתגלה ממקורה העצמי נק' ראש, וקודם שמתגלה ממקורה הוא שנק' אשר לשון מאושר, והוא בחי' התע"פ ההיולי שהוא כמו לחלוחי' רוחני' שממנו [ו]מכחו מצמיח כח המשכיל להשכיל [ולהוליד] שכליים חדשי' וזהו שהחכ' קר ולח והוא בבחי' התענוג העצמי (שנק' קוועל) (כמו שנראה בחוש הטבעי שכל מי שנפשו חשקה בעונג נפלא להשכיל בחכ' יגיע לעומק החכ' להשכיל ולהוליד שכליים חדשים כמו ר"י חכם לכשירצה וכמו ר"ע ובי"ע וכה"ג), וזהו שמתענג אדם בהמצאת שכל חדש עד שיאירו פניו כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו (כמו במ"ת שחידש חכ' דתו' אור מעצמו' כח המשכיל כל חכ' עילאה שהוא בחי' חכים ולא בחכ' ידיע' כו' ע"כ האירו פניו כמ"ש באור פניך נתת לנו תו' חיים כו'), וכמ"כ נמשך כח ועוז מבחי' כח התענוג העצמי להסביר כל הסבר וטעם [ל]כל שכל וחכ' שהוא בחי' כח הבינה שבמוח בינה שיוכל ליתן טעם מסביר ונק' פנים מסבירות כמו שהחכ' במוח החכ' מוליד שכל והתחכמות חדשה (שנק' חכ' והמצאה) (שזהו בחי' בינה שנק' אימ' בחי' מקבל הטיפה דאבא) (והיינו כח ההשגות של כל הנשמות כאו"א לפי מדרגתו שנק' שערי בינה וזהו בחכ' פותח שערים דבינה כו', אבל במוח החכ' כמו שהיא במקורה בכח המשכיל זהו בחי' מקור כח המוליד לעצם הנשמות כאב שמוליד בכח והעלם ואם מצמיח בגילוי) (וזהו תושב"כ ושבע"פ ושרשם בחו"ב שבא"ס שנק' חכים ומבין כו' כנ"ל) (ובמ"ת היו רואים את הנשמע שהוא קול אלקים מדבר כו' והדבור בא מגילוי השכל בהשגה דבינה

ראש דברך אמת: תהלים קיט, קס.

וכמ"ש בס"י חכ' בראש: כ"ה (בשם ס"י) בכ"מ ומהם: סידור שער המועדים רכ, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצה. ושי"ג. במדבר ח"א ר"ע רכד. ראה זהר בראשית כו, ב. (רע"א מהימנא) פינחס רלח, סע"א. תושב"כ ושבע"פ . . מוסר' אביך . . אמת: משלי א, ת. ראה אגרת הקדש סכ"ט (ע' קנא) בשם הזהר. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אהג. ושי"ג.

אשר לשון מאושר: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתיט. הנסמן לעיל ע' שכ. שו"ה שממנו — זהו . . שכליים חדשים: ל"ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: שכליים חדשי' . . שכליים חדשים.

ר"י חכם לכשירצה: נסמן לעיל ע' שפו.

חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ת, א.

כמ"ש באור פניך נתת לנו: בברכת שים שלום (סיום תפלת העמידה).

פנים מסבירות: ראה בהנסמן במאמרי אדה"א שמות ח"א ע' סה.

שו"ה שכל — בחי' . . אימ': תוקן ע"פ יב"ג. ובכתי"י זה: פנימ' . . אי.

בחכ' פותח שערים דבינה [יב"ג: ליתא]: נוסח ברכת ק"ש (תפלת ערבית).

קול אלקים מדבר: ואתחנן ד, לג.

דוקא והו ראו [את] הנשמע בראי' דעין דחכ' כמו וחכם בנינה כענין מה שפשת ושמעו בהשגה דכינה את הנראה בראי' דחכ' שזהו הבן בחכ' כו' כמ"ש במ"א). וז"ש התו' ואהי' אצלו אמון כו' שעשועי' יום יום, ב' ימים אלו הן בחי' חוי"ב דתושב"כ ושבע"פ שנק' ספר וסיפור כמ"ש או ראה ויספרה כו', ושניהם היו בבחי' שעשועי' העצמי' דא"ס שהוא בחי' התעלה שבעצמותו ממש כמובן ממשל הנ"ל בכח התענוג וכח המשכיל בחכ' וכח הבינה כו' שהכל אי ממש וד"ל. ובאמת שרש הבינה [הוא] בבחי' הגבו' דתענוג ברשפי אש והשרש של החכ' מקרירות דמים שבתענוג שמצמיחים כו' וכמ"ש אני בינה לי גבו' (ובמ"ת הי' התכללות דחוי"ג דחוי"ב בקול ודבור כמ"ש קול הוי' על המים כו' ובכח כו' [ו]כמ"ש מימינו אש דת כו' ולכך היו רואים את הנשמע כו') וזהו יחינו מיומיים דחוי"ב שלמעלה שמלוכש בתושב"כ ושבע"פ בעוה"ב (כענין קנה חכ' קנה בינה וכ"פ קנה גי' יש וזהו להנחיל אוהבי יש וכ"פ י"ש גי' תר"ך, וזהו ביום הג' יקימנו בתה"מ שלמעלה מעוה"ב (והוא חצי העליון דכתר בחי' יש האמיתי שלמעלה גם מחוי"ב שלמעלה שנק' כשב"כ שזהו עצמו' א"ס ממש) שלמעלה מתענוג ושעשועי' שבתו' וע"כ נחי' לפניו ממש חיי עולם (כמ"ש במ"א).

והנה ארז"ל נובלות חש"מ תורה ונובלות בינה ש"מ שכינה, וקאי זה בתו' הנגלית שבאה בעה"ד טו"ר שנק' נובלות דחש"מ בתוה"ק שהיתה שעשועי' עצמי' כנ"ל, וכן מקור נש"י שנק' שכינה בחי' בינה נובלות בינה ש"מ (כמו במ"ת), ובאמת לשבח קאמר דבהתגלות חוי"ב ש"מ למטה בתושב"כ

כמ"ש במ"א: ראה גם אמרי בינה שער הק"ש נו, א. ג. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרכו. ואהי' אצלו . . . יום יום: משלי ח, ל. דתושב"כ ושבע"פ שנק' ספר וסיפור: ראה ספר יצירה בתחלתו. מאמרי אדה"א בראשית ע' יז. וש"נ. שמות ח"א ע' עג ואילך. או ראה ויספרה: איוב כח, כו. אני בינה לי גבו' . . . קול הוי' על המים . . . ובכח: משלי ח, יד. תהלים כט, ג"ד. מימינו אש דת [ל"ג: ליתא]: ברכה לג, ב. ראה שער היחוד והאמונה פ"ה. יחינו מיומיים דחוי"ב: הושע ו, ב. ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' שי. וש"נ. יחינו מיומיים . . . בתושב"כ ושבע"פ: ראה גם לקמן ע' תקט. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשמ. וש"נ. קנה חכ' קנה בינה . . . גי' יש: משלי ד, ה. ראה פרי עץ חיים שער (כה) תפלות ר"ה פ"ג. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' טז. ח"ג ע' תשצ. להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא. וב"פ יש גי' תר"ך: ראה עץ חיים שער (יז) ז"א ספ"א. לקוטי תורה שלח מח, סע"א. לקמן שב. ביום הג' יקימנו . . . כמ"ש במ"א: המשך הכתוב יחינו מיומיים. ראה לקמן ס"ע חקמ. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקסח ואילך. בראשית ע' קנב ואילך. נובלות חש"מ תורה: ראה בראשית רבא פ"ז, ה. לעיל ע' שצו ואילך. ונובלות בינה ש"מ שכינה: ראה עץ חיים שער הכללים ספ"א בשם רז"ל. לקמן ע' תרנג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתסו. וש"נ. ובאמת לשבח קאמר: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארכ ואילך. וש"נ. בראשית ע' פג. במדבר ח"ב ע' תקל ואילך.

ובנשיי לברר לעה"ד דוקא זהו עיקר שלימות דחוב"ב דתוה"ק לפי שנתב"ס דוקא וזהו שנק' ארץ טובה ורחבה כאשר התו"מ באים בקיום בפ"מ דוקא בא"י שלמטה וכמ"כ ארץ זחר"ד העליון (דפנימי) השעשועי והתענוג שבחוב"ב שלמעלה הנ"ל). וביאור הענין, הנה באמת אנו מוצאים שיכול להיות בחי' עצמו התעה"פ (דשעשועי המלך בעצמו כנ"ל) שנק' עדן סתימאה גם בבחי' בינה שנק' נהר, וכמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות [את] הגן ג"ן סדרים דאוריית', כמו טעמי' ונגינות שבאים בבחי' מקיף על האותי' ומ"מ הן בגילוי קול ונגיזון שהוא בחי' עונג מורגש כעונג [ה]מורגש בהשגה ממש בשיר ונגיזון בכוונה שכלית כנ"ל (וכמו נהרי אפרסמוא דכ"י שהאפרסמון מריח הטוב שבבחי' עונג העצמי שמשיב הנפש כו') וכן א' ונהרותם כשמן דחכ' אוליך וכן א' ונחל עדניך תשקם כו', וראי' יותר מעוה"ב עצמו שנברא כיו"ד דחכ' ונמשך לבינה בבחי' יש כנ"ל שהוא יש דהשגה במורגש דוקא להנות מזיו דעצמו א"ס מעונג הנעלם שבא במורגש כמ"ש להנחיל אוהבי יש יש האמיתי כו'. והענין הוא כי מה שהחכ' נק' אין והעלם ובינה יש בגבול ומורגש זהו בהשתלשלות דחוב"ב מן העצמות דא"ס, אבל כמו שהן בהתכללות במהו"ע ית' שנק' חכים ומבין בעצם הן בבחי' עונג העצמי דא"ס בבחי' יש האמיתי כו' וכמ"ש שעשועי' יום יום כו', והוא נהר שיוצא מעדן שגם בנהר זה דבחי' בינה יש מעצמות העונג שבעדן שבא בהרחבה והתפשטות יש בג"ע לנשמות בגילוי השגה, וכמו העוה"ב לנשמות שעסקו בתו"מ בעוה"ז בשמחה וטוב לכב דוקא שכ"י יש להם חלק לעוה"ב ע"י המצות, אך לא ע"י הכוונה שכלי' דוקא בגילוי וסוד וטעם שבמצות שאינו רק בעונג שבשכל המושג כנ"ל אלא בעונג ושמחת הנפש עצמה שעושה רצונו ית' למעלה מן הטו"ד לגמרי שנק' שמחה ש"מ שיש גם בפשוטי' רק מצד אמונה פשוטה כו' (שהוא בעצמות דיחידה כנ"ל), ואז יוכל להיות בחי' עונג ושמחה זו העצמי' גם בחוב"ג שבמדות שבלב דוקא שזהו שנק' ארץ טו"ר דוקא כנ"ל.

שניה ובנשיי: ע"כ נמצא בבוך ג.

שנתב"ס: ספר יצירה פ"א, מ"ז.

ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.

ג"ן סדרים דאוריית': ראה זהר (מדרש הנעלם) וירא קד, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"ר. ושי"ן.

נהרי אפרסמוא דכ"י: תענית כה, א. ראה מאמרי אדה"א דרושים לחתונה ח"א ע' קלט. ושי"ן.

ונהרותם כשמן דחכ' אוליך: יחזקאל לב, יד. ראה מאמרי אדה"א כמדבר ח"ג ע' תתקמב.

ונחל עדניך תשקם: תהלים לו, ט.

מעוה"ב: . שנברא כיו"ד דחכ': מנחות כט, ב. עטרת ראש דרוש לעשיית סד, א. מאמרי אדה"א כמדבר

ח"א ע' מ.

להנחיל אוהבי יש יש האמיתי: ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' נה. ושי"ן. שם שמות ח"א ע' קננ וע' רטו.

לעיל ע' שעד וע' תלד. לקמן ע' תסג וע' תקיח.

שכ"י יש להם חלק לעוה"ב ע"י המצות: ראה לעיל ע' שעג.

שורה עונג — בחוב"ג: יב"ג: בחוב"ב.

והענין הוא כמ"ש במ"א בענין ממעמקים שבחי' עומק לעומק דחוי"ב שבראש שזוהו בהגיעם למדות שבלב במורגש בהבל הלב, שזוהו שהלב רואה ראי' עין השכל וחכ' יותר מראי' דחכ' שבמוח החכ' וכמו ולבי ראה הרבה חכ' (שבאה מעצם התענוג ההיולי כנ"ל במ"ש חכ' לכשירצה בלבו כענין פתח לבי בתורתך כו' כמ"ש במ"א), וכן הלב שומע בשמיעה והשגה דבינה כמו ותן בלבינו בינה [בינה] לבא כו', שבינה זו שבלב הוא בחי' עומק לעומק בינה שבמוח בינה כו', וזהו הרחבת הלב לקבל כל חכ' ובינה יתירה, שהוא מה שיש בכח ומקור דבינה שבעצמות וכן מה שבכח המשכיל להשכיל כו' הבא מעצמות התענוג הנ"ל זהו בחוי"ב שבלב דוקא שמתפשטי' בלי גבול כלל וד"ל. וזהו שרש ענין כנ"י שנק' כנסת לקבל כל רוחב החוי"ב ש"מ בתו"מ ע"י הראי' ושמיעה דחוי"ג שבלב דוקא, כענין שמע ישראל כו' שמיעה כבינה שבלב לקבל כל האור העצמי דאח"פ במס"נ בא', לכך נק' אחת שהיא כלי לאח"פ (שהיא האמונה שהעמידן על א' שהיא בחי' יחידה שהיא כלי קיבול מיחיד עצמו), דאעפ"י שתוה"ק היא בבחי' א"ס ממש באורך ורוחב כמ"ש ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני יה"ק וכן במצות שבעצמות א"ס ב"ה א' לכל תכלה ראיתי קץ פ"י לכל עונג שברצון וחכ' יש קץ אבל לעונג העצמי שבמצותיך ממש רחכ"ה מא"ד בלי גבול כלל כי חוי"ב ש"מ בחי' א"ס ממש כמ"ש לתבונתו אין מספר וממילא שאין שיעור לעונג ורצון דחוי"ב ש"מ כו', ועכ"ז נתלבשה התו"מ למטה בשיעורים וגבולים ברמ"ח מ"ע ואותיות דתושב"כ ונש"י בגופים בקיום התו"מ בפו"מ והיינו ברבוי הכלים כנ"ל. וזהו שנק' ארץ טו"ר לקבל כל אורך ורוחב דחוי"ב ועונג ורצה"ע מטעם הנ"ל בבחי' עומק לעומק דחוי"ב שבלב דוקא שהוא בחי' המל' שנק' לב כנ"ל (וכמו שהי' במ"ת שקבלו מאור פני מלך האר[ת] אור הפנימי

בענין ממעמקים: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' התקצד.

שהלב רואה . . . ולבי ראה הרבה חכ': קהלת א, טו. קהלת רבא שם. ראה גם עטרת ראש שער ר"ה ע' 40. פתח לבי בחורתך: ברכות יז, א. סיום תפלת העמידה (אלקי נצור). ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' יט. לעיל ע' שפו. הלב שומע . . . ותן בלבינו בינה (בינה) ליבא: קהלת רבא שם. ברכת (אהבת עולם) ק"ש. תקוני זהר בהקדמה יז, א. שו"ה שמתפשטי' . . . שבלב דוקא: י"ב: ליתא. וכנראה שנשמט מפני תיבות הדומות: שבלב דוקא . . . שבלב דוקא.

כנ"י שנק' כנסת: ראה לעיל ע' תמב.

שו"ה רוחב — דחוי"ג: י"ג: חוי"ב.

שמע ישראל . . . במס"נ בא': ואתחננו ו, ד. נסמן לעיל ע' שכט.

ארוכה מארץ מדה . . . יה"ק [ים הקדמוני]: איוב יא, ט. ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' יז. לכל תכלה ראיתי קץ: תהלים קיט, צו. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' מג. וש"נ. שמות שם ע' יח. וש"נ. רחכ"ה מא"ד בלי גבול: נסמן לעיל ע' שפט. לתבונתו אין מספר: תהלים קמז, ה.

דחויב שלמעלה ביוה"ד בראי' ושמיעה שבלב עד שהיו רואי' את הנשמע כו', וכן גם [עתה] בכל ד"ת שאדם לומד וקורא ושונה שמתקבל בתוכו כל החויב שלמעלה שבתוה"ק כו' אחר שקבל מ"ש ברצון בעומק החויב שבלב בק"ש ובשמחה ש"מ בעצמות הנפש דוקא שלמעלה מעונג ושמחה שבהשגת שכל כו' והוא שכר הנשמו' בגי'ע ועוה"ב כנ"ל וד"ל (והעיקר ע"י קעומ"ש דוקא, כמו משיח שהקים עולה של תו"מ ע"כ נאמר בו ישכיל [עבדי ירום כו'] וגבה מאד בלי גבול כלל, והטעם הוא כי המל' שנק' לב שהוא בחי' ממוצע לחבר העליון בתחתון היינו להביא ולהמשיך כל אורות העליוני' דחויב ומדות דעצמו' אא"ס כ"ה שבתו"מ למעלה להיות ברבוי הרחבת הכלים למטה כמו שנק' ארץ טו"ר כנ"ל, אך זהו בחי' ההתפשטו' הגדולה שיש בלב בבחי' [שוב] שאינו אלא אחר הכוונ' בעצמות בתכלית כלפי העליון שנעשי' נקודה א' שזהו בחי' ההסתלקות בבחי' רצוא כנ"ל, וזהו ענין קעומ"ש תחלה בפ' שמע ואח"כ עול מצות ברבוי האוכ"כ בפ' והי' כמ"ש ריב"ק למה קדמה פ' שמע כו' וכך [הי'] במ"ת שקבלו מ"ש תחלה וא' כל אשר כו' כידוע) (וזהו ג"כ הטעם שא' [ראה] ראיתי את עני עמי דוקא כנ"ל וארד להצילו כו' ולהעלותו אל ארץ טו"ר כו' וכן ואו' אעלה אתכם מעני מצרים כו' אל ארץ זחור' כו', משום דהא כהא תלי' משום דבבחי' נקודה דעומ"ש באמונה פשוטה בחי' עוני דלחמ' עני' שמגיע בעצמות ההתקשרות דיחידה עי"ז דוקא הוא שבא לעומק דחויב בלב להיות התגלות והתפשטות דחויב ומדות דא"ס בהרחבת הכלי' דתו"מ, ואם לא בחי' הצמצום וקטנות דנקודה הזאת לא הי' בחי' התרחבות הגדולה הזאת כו').

ובכ"ז יובן ג"כ הטעם שנק' אי' ארץ זחור', דהנה מה שנק' בשם ארץ טו"ר זהו רק בבחי' כלי הקבלה בלבד שהוא כלי קיבול מוכן בכי טוב לקבל כל טוב העליון בעונג וחכ' העצמי' דא"ס שבתו"מ ומדות שבתו"מ כנ"ל (עד שנק' אחת לקבל מאח"פ ממש וכמו [ס' מלכויות] ס' מסכתות שהן ו' מדות דח"ע אחת היא בכשב"כ שהוא ביחידה שהוא כלי ליחיד כנ"ל), וזהו

שו"ה דחויב — ביוה"ד: בי' הדברות.

משיח שהקים עולה של חו"מ: ראה לקמן ע' תצו. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתת. ושי"ג. שמות ח"א

ע' שא. ושי"ג.

משיח . . . ישכיל . . . וגבה מאד: נסמן לעיל ע' שפט.

שו"ה דעצמו' — אא"ס: יג: א"ס.

כמ"ש ריב"ק למה קדמה פ' שמע . . . כל אשר: ברכות יג, א. יתרו יט, ת. משפטים כד, ג. ז.

(ראה) ראיתי . . . כנ"ל: לעיל ע' תנ ואילך.

שו"ה אל — וכן ואו': יב: ליתא.

ס' מלכויות) ס' מסכתות: ראה שיר השירים ו, ה. נסמן לעיל ע' שפו.

ס' מסכתות שהן ו' מדות: ראה טרי עץ חיים שער (ז) הנהגת הלימוד. מאמרי אדה"א בראשית ע' לא.

ושי"ג.

שו"ה ו' מדות — כנ"ל) . . . ר"ע כנ"ל: יג: כנ"ל . . . ר"ע כו').

ע"י בחי' עומק דחוי"ב ורצון ותענוג שבלב דוקא שמתרחב שם דוקא לאין שיעור כלל כמו פתח לבי בתורתך כו' וכמו ר"ע כנ"ל (וכמ"ש בחכ' שלמה שהוא בחי' ח"ת דמל' וה' נתן חכ' לשלמה ותבונה הרבה מאד ורוחב לב כחול הים כו' ונק' חכם לב דוקא שבא מצד כלי הקבלה שבלב שהוא רחב מאד כו'), וכך יש בכא"א מישראל בנשמתו שבכחו יש לקבל כל גילוי אורות העליוני' שבא"ס עצמו, וראי' ממס"נ בא' ממש בכל ניצוץ קטן כו' ומעונג העליון דפנימי' ע"י שיתקבל בנשמות בג"ע וממ"ת שעכ"ד כו' וד"ל (וכמבואר במ"א בא"י שנק' ארץ הצבי כעור הצבי שמתפשט מאד וגם נכווץ ביותר עד שאין עורו מחזיק לבשרו כו' כמו טבע הלב [ממש] שיש בו ב' הפכים אלה תכלית ההתפשטות ותכלית הכיווץ מטעם הנ"ל). אך מה שנק' ארץ זחוד זהו בבחי' ההשפעה שהארץ הזאת תשפיע רבוי השפע מעצמה בחלק הצומח והחי שבה חלב מחלק החי שתלוי בברכת הארץ ודבש בחלק הצומח דיער, וזהו חידוש גדול למה באלה דוקא תלוי עיקר השבח דא"י שהעיקר הי' ראוי לשבח בפרי הארץ ותבואות שלה שבא מכח עצמ' דוקא כמ"ש ארץ גפן ותאנה כו', אך מרמז בזה על הפלגת המעלה היתירה שיש בא"י מה שיש בארץ החיים דעוה"ב שנק' עדן כו', והוא מה שיושפע ממנה כמו האור ושפע דעצמות החוי"ב ש"מ שגנוז בתושב"כ ותושבע"פ, והיינו בחי' עומק דפנימי' חוי"ב דסודות התו' שנק' חלב ודבש כמ"ש דבש וחלב תחת לשונך כו', והוא כמ"ש באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי כו' שמשמעות הפשוט שזהו הכלל כמו דבר חדש שאינו במציאות במקומו כלל רק כשבאתי לגני אחותי כו' שהן ג"ן סדרים דאורי"י כו' אכלתי יערי עם דבשי שהוא [מה] שיש בכח המל' שנק' מקבל להצמיח מיער דבש מתוק שהוא כמו בחי' מתיקות דתענוג העצמי שבפנימי' ח"ע העצמי שבשעשוע המלך בעצמו הנ"ל, וכ"כ ערב הטעם והמתיקות דבחי' דבש זה עד שנאכל גם היער בחי' צומח דמדות דח"ע עם הדבש להיותו בא מלמטה למעלה מבחי' הברורי' דאוי"ח שמברר בשם ב"ן (וכמו בק"ש שמתענג[י]) הנשמו' בעונג העצמי דפנימי' ח"ע שבא בעומק הלב מלמטה למעלה כו'), וכן שתיתי ייני סודות התו' שבאים בבחי' השגה דבינה עם חלבי בחי' מקור

בכח' שלמה . . . ח"ת דמל': ראה תורה אור מקץ מג. כ. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקכו. דברים ח"ד ע' אית"ט. לקמן ע' תצא.
וה' נתן [לג: ויתן ה'] חכ' לשלמה . . . כחול הים: מלכ"ס א ה, ט [ושם: אלקים] . . . כחול אשר על שפת הים].

וממ"ת שעכ"ד: נסמן לעיל ע' שלט.
בא"י שנק' ארץ הצבי: ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' סו. וש"נ. ובהנסמן בריש המאמר שם.
ארץ גפן ותאנה: עקב ת, ח [ושם: ארץ . . . וגפן].
דסודות התו' שנק' חלב ודבש: ראה מאמרי אדה"א שמות שם ע' עז. וש"נ.
דבש וחלב תחת לשונך: שיר השירים ד, יא.
באתי לגני אחותי כלה: שיר השירים ה, א (בדילוג).
שו"ה בעונג — ח"ע: יג: חכ.

הממשיך לכל השגות דבינה שממנה יכול להיות כח ההשגה בסודות התו' (וזהו קנה חכ' קנה בינה בתושב"כ ושבע"פ שנק' ספר וסיפור כו'), וראי' לזה ממ"ש קוב"ה אתי לאשתעשע בג"ע עם צדיקי' שעוסקים בתו', וכן אריתי מורי כו' ממקיף דריח כידוע. וכ"ז א' הקב"ה שמשפיע לכנ"י שבאתי לגני כו' אכלתי יערי כו', דגם שבאתר' לאו אורחי' למיכל כי אין בפנימי' העונג ושעשועי' שבחוב"ב ש"מ עונג וחכ' מורגש במציאות שאינו בא מן ההעלם לגילוי כלל, אבל בגני אחותי כלה שם אכלתי כו' כמו עונג וטעם מתוק המורגש בדבש כו' לפי שעולה מלמטה למעלה באו"ח, ולא עוד אלא שגם היער נחשב כמו הדבש והיין כחלב כו'. וזהו ענין א"י שהוא זחוד' כמו בפנימי' העונג שבחוב"ב ש"מ ממש (ואין זה חידוש כ"כ שהרי דוד א' אני תורתך שעשעתי הרי המשיך שעשועי' עצמי' בחכ' ש[ב]תושמ"ע כמ"ש בס' הבהיר שהי' דוד מחבר תושמ"ע בהקב"ה כו' מטעם דנתב"ס דוקא שהוא בבחי' מל', וכך הוא בא"י שנק' ארץ חפץ שממנה יצמיח כל בחי' חפץ ותענוג העליון, וזהו והארץ אזכור (והיינו שנק' ארץ שרצתה לעשות רצון קונה והוא ע"י קיום המצו' בא"י דוקא שזוהו יהי' עיקר העוה"ב בארץ החיים העליון כו') (ועוד ראי' מגעה"ע וגעה"ת שהן ב' ארצות החיים שכל עיקר התוס' ורבויו אורות ברוחב הכלי' בג"ע אינו רק מתו"מ שעוסקים הגשמות בעוה"ז דוקא לפי שהן מוסיפי' אור באצי' מעצמות התעה"פ שבמל' דא"ס עד מל' דאצי' בג"ע כו', וכמו שהי' באדה"ר בגעה"ת שא' לעבדה ולשמרה כו' רמ"ח מ"ע כו' וכמ"כ יהי' בימוהמ"ש בא"י שנתפשט ביותר כו' (עד עוה"ב שיעברו בג"ע לנהר שיוצא מעדן כו' שזהו אהי' הב' וז"ש עד יעבור פעם ב').

קנה חכ' . . . וסיפור: נסמן לעיל ע' תנה.

קוב"ה אתי לאשתעשע: ראה זהר לך עז, א.

שבאתר' לאו אורחי' למיכל: נסמן לעיל ע' שכה.

אני תורתך שעשעתי: תהלים קיט, ע.

בס' הבהיר שהי' דוד מחבר: ראה ספר הבהיר (סני"ח) סקצ"ו. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע'

אירכא.

בא"י שנק' ארץ חפץ: נסמן לעיל ע' שעד.

והארץ אזכור: בחוקתי כו, מב.

ארץ שרצתה לעשות רצון קונה: בראשית רבא פ"ה, ח. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תקפ. (שם ע')

אל ואילך. נדפס גם ב)מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' צה ואילך ובהנסמן לשם.

מגעה"ע וגעה"ת . . . ארצות החיים: תהלים קטו, ט. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקעא. דברים ח"ד

ע' אישנ.

מתו"מ . . . שהן מוסיפי' אור באצי': נסמן לעיל ע' תיג.

לעבדה ולשמרה . . . רמ"ח מ"ע: נסמן לעיל ע' שטו.

בא"י שנתפשט [טו]: שתתפשט] ביוחר: ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' שנד. מאמרי אדה"א דברים

ח"א ע' ד וע' כב. וש"נ. שמות ח"א ע' סח. תורת חיים בשלה שמא, ב.

לנהר שיוצא מעדן . . . אהי' הב' . . . עד יעבור: בראשית ב, י. שמות ג, יד. בשלה טו, טז. ראה מאמרי

אדה"א דברים ח"א ע' טו ואילך. וש"נ. שמות ח"א ע' סא. וש"נ.

(ובכ"ז יובן מ"ש יען נגש העם הזה אלי בפיו ושפתיו ככדוני ולבו רחוק ממני ותהי יראתם כו' ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו תסתחר, וזה פלא דאין העונש שייך להחטא קל כזה שבפיו ושפתיו כו'. אך הענין מובן מכל הנ"ל שיש פנימי' וחיצוני' בלב, החיצוני' מה שמקבל מחיצוני' דחוי"ב וחיצוני' העונג שמורכב בהם שאין הלב רואה בראי' העין דעומק חכ' ועומק התענוג שבעצמות כלל, רק מה שבא בחיצוני' ההשגה וההתבוננו' הוא מה שמתפעל בלב ואו' שבחו ש"מ, וזהו בפיו ושפתיו לבד ככדוני בכבוד דחכ' שבאור אבא ובהשגה שנק' אי' כו' אבל לבו רחוק כו' כי השמיעה דבינה בלב מצד השכל רחוק מאמית' אא"ס דלמתב"כ כנ"ל, ולכך העונש בדומה לו שיאבד חכ' חכמיו שהוא בחי' חכ' ש"מ שמאיר בנשי' מפנימי' העונג דתוה"ק באותי' דתושב"כ ובינת נבוניו בינה ש"מ שמאיר בהשגות דנשמות בתושב"ע"פ כו' שמתעלמין ומסתתרין בעצמות כו', אבל ע"י בחי' עומק דחוי"ב שבלב שרואה ושומע לא רחוק לבו ממנו כלל אדרבה ע"ז יאיר תוס' אור [מרובה] בחוי"ב ש"מ לפי שנתב"ס דוקא כנ"ל בענין ארץ זחור'ד וארץ טויר כו' (וזהו כמ"ש במ"א הקל קול יעקב קלא דאוריית' מלא בו"ו לחבר בחי' חוי"ב ש"מ בדבור דתו', אך זהו כאשר קל קמא דתפלה מקירות הלב בבחי' יחידה דוקא באה"ר דבכל מאדך ובתשוב' שלימה הנ"ל שנק' קלא פנימאה כו' שאז דוקא יוכל להיות עומק דחוי"ב דלב להמשיך מעומק דחוי"ב ש"מ העצמי הנ"ל בקול ודבור דתורה, וזהו היפוך העונש דאבדה חכ' כו' כשאינו בנקודת הלב רק מן השפה ולחוץ).

והנה אחר כל הנ"ל יובן מ"ש בפ' ק"ש ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבך ובכל נפשך כו'. דהנה בפ' שמע ישראל מדבר בבחי' ההעלאה דנשמה האלקי' שנק' ישראל בדומה לבחי' ישראל דלעילא, ובבחי' שמיעה זו דבינה לבא יבא לכלל מסי' באחי"פ באה"ר בתענוגי' להתענג על הוי' עד כלות הנפש לפי שזהו בעומק החוי"ב שבלב בראי' ושמיעה שבלב כנ"ל במ"ש טעמו וראו כי טוב הוי', וז"ש אכלתי יערי עם דבשי זו ק"ש, והעיקר הוא בפ' ואהבת בכל לבך בשני יצריך דגם בלב בשר יורגש אה"ר זו בתענוג

יען נגש . . . אלי . . . ושפתיו: ישעי' כט, יג (ושם: א) יען כו' — אבל כ"ה גם בתורת חיים ויקהל ע' תקץ. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רמט. דברים ח"ב ע' עתר. ב) תיבת, אלי' ליתא שם. — אבל כ"ה גם בהנסמן לעיל. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקסג. לקמן ע' (ושם: ולבט) וע' תקפד. ג) שם: ובשפתיו וכ"ה ב"ל כאן [אבל כ"ה גם לקמן ע' תסט. ע' תעג. ע' תקל. ע' תקפד וע' תקפ. תו"ח נח נ, ב. ויקהל שם. מאמרי אדה"א שמות שם ע' נג. וש"נ. במדבר שם. ויקרא ח"א ע' פג].

ואבדה חכמת חכמיו: ישעי' שם, יד. ראה גם לקמן ע' תפד.

הקל קול יעקב: תולדות כו, כב. ראה לקמן ע' תקע. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' סא. וש"נ.

ואהבת . . . ובכל נפשך: ואתחנן ו, ה.

כ"ל במיש טעמו וראו: לעיל ע' תנב.

אכלתי . . . דבשי זו ק"ש: שיר השירים ה, א. ראה זהר פינחס רכו, סע"א.

ואהבת בכל לבך בשני יצריך: נסמו לעיל ע' שכד.

ורצה"פ שבעומק הלב. וזהו ככל לבבך כל זה רבוי לרבות גם חה"ש דלב בשר דוקא כו'. ובאמת פי' הפשוט דבכל לבבך כל זה לרבות נקודת פנימי' הלב שהוא בהעלם שנק' אהמ"ס דבחי' יחידה למעלה כנ"ל שתבא בגילוי מן ההעלם בבחי' הרחבה והתפשטות' ביותר שנק' ארץ טו"ר כנ"ל דבחי' נקודת הלב שבהעלם הוא שבא לבחי' הרחבה והתפשטות כמ"ש אעלה אתכם מעני מצרים כו' אל ארץ כו', ובחי' הרחבה זו הוא הרבה יותר מן ההשגה והתבוננו' שבמוח בינה שמוליד האהבה בלב מטעם הנ"ל. וזהו ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך, פי' בכל תוך תוך לבבך יהי' הוי' אלקיך מתקבל באה"ר להיות בבחי' גילוי אור בכלי הלב בהרחבה והתפשטות גדולה לפי שיכנס אור האלקי בחו"ב שבעומק הלב כנ"ל. וזהו ואהבת ב"פ אור או"ח ואו"י, שאחר ההעלאה למס"נ באחד בפ' ראשון אזי יומשך הוי' אלקיך כנ"ל בכל לבבך ברוחב ועומק להיות בחי' כלי קיבול לקבל כל עצמות דא"ס בע"ס דאצי' שזהו אח"ד א"ח דלי"ת בכלל כידוע.

וזהו פי' כנ"י דלעילא כנ"ל שישראל דלעילא זהו ג"כ ענין אחדות הוי' בחכ' ומדות, דישראל הוא ישר א"ל, אל נהירו דחכ' דא"ס בשם ע"ב במלוי יודי"ן בחכ' דאצי' שנמשך ומתפשט שנק' ישר או ישורון במוחין ומדות דז"א כידוע, ו[כן] נק' ש"ר א"ל בבחי' כתר דחכ' כמו כי שרית כו', וכנ"י זהו בחי' כלי בית קיבול להכניס בתוכו ולקבל כל בחי' ישראל דלעילא שהן בחי' המוחין ומדות עליונו' דאדם דאצי' שדומין לעליון [ממש] בעצמות א"ס כו', והיינו בחי' הלב דנש"י שמקבל בתוכו כל רוחב ההשגה במוחין דחו"ב וגם המדות שהן ר"ק דחו"ב שיורדין להיות מקור להנהגת העולמות שהכל נכנס ומתקבל בלב דכנ"י באה"ר זו דכל לבבך דהיינו מה שהוי' אלקיך יהי' מתקבל באהבה בתוך לבבך כנ"ל (ואין זה חידוש כלל שהרי אנו רואי' שכל הנחלים הולכים אל הים והים אינו מלא, דאעפ"י שהים אינו רק בחי' מקבל מן הנחלי' שהן ד' נהרות שיוצאי' מג"ע מ"מ איננו מתמלא מהם, כי בית קיבול דים עמוק ורחב יותר מכח השפע דנהרות ונחלים כו', וכה"ג אנו מוצאים במ"ש ג' הנה לא תשבענה כו' ארץ לא שבעה מים, דאעפ"י

בכל לבבך . . . חה"ש [חלל השמאלי]: ראה גם לעיל ע' שפט. וש"נ.

ואהבת ב"פ אור: נסמן לעיל ע' שנא.

אח"ד א"ח דלי"ת: ראה פרי עץ חיים שער (ח) הקיש פ"ח.

דישראל הוא ישר א"ל: ראה פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת ישראל. מאמרי אדה"א דכריים ת"ב

ס"ע תעז ובהנשמן שם.

אל נהירו דחכ': ראה זהר לך צד, א. צו, ל, ב. לא, א. אחרי סה, א.

בשם ע"ב . . . בחכ': נסמן לעיל ע' שנג.

דישראל . . . ש"ר א"ל . . . כי שרית: נסמן לעיל ע' תמב.

שכל הנחלים הולכים אל הים: קהלת א, ז.

ד' נהרות שיוצאי' מג"ע: ראה בראשית ב, י ואילך.

ג' הנה . . . ארץ לא שבעה מים: משלי ל, טו. טז. ראה מאמרי אדה"ן תקס"ה ח"ב ע' תקצב. פרשיות

התורה ח"א בהוספות ע' 7.

שהארץ בחי' מקבל מן המים כמו הגשמי' שמרוים לארץ והולידה והצמיח' כו' מ"מ ארץ זו לא שבעה מים הללו לפי שיש בכח המקבל לקבל הרבה יותר מכח המשפיע עד שלא תשבע ממנו כו'. וכך יובן למעלה בכנ"י דלעילא שהוא בחי' המל' בכלל, שלא די [ש]תוכל להכיל ולקבל כל האורות עליוני' דאצי' שנמשכו בג' קוין כו' מעצמות המאצי' כמ"ש כל הנחלי' העליוני' הולכים אל הים שהוא בחי' המל' (שעומדת תחת קו האמצעי דתי' כידוע) שנק' ים העליון סופא דכ"ד כו', אף גם זאת שהים הזה דבחי' המל' איננו מלא מהם מטעם הנ"ל, וכן ארץ לא שבעה מים, וכך הוא הלב דכנ"י הנ"ל שתוכל להכיל כל האורות עליוני' ולא תשבע ותתמלא מהם כו', וכמו שנראה בחוש שכהתפעלות הלב מנקודה העצמי' שבה לא תשבע ותתמלא מהשפע אור אלקי שנכנס ונקלט בתוכה מהשגות אלקות וגם לא מרצון ותענוג האלקי, אלא אדרכה יתלהב הלב ויכסוף ביותר למהו"ע אלקות כמו כלה שארי ולבבי כו', וזהו בכל לבבך בהסתלקות הלב היפוך ההתפשטות שזהו שביעה ומלוי שלא תשבע לעולם, (וכמו ילכו מחיל אל חיל כו' שעול' בעילוי אחר עלוי בכלות הנפש דוקא, וכמו להחיותם ברעב שהרעב והצמאון והכליון זהו חיותם דוקא ולא כשמתמלאים בשובע עונג וחיות (ובענין הרוצה לחיות ימית א"ע והרוצה למות יחי א"ע), וכן נפשינו חכתה לה' כו'. אך זהו בבחי' רץ לבך שעיקר החיות שלו בהסתלקות דוקא, אבל במדריג' דעוה"ב שישבעו ויתענוגו מעונג העצמי דא"ס בבחי' שביעה דוקא כמו ישבעו ויתענוגו כהתפשטות והרחבה עד אין שיעור כו' ומעין זה הי' רוחב לב בשלמה כחול הים לקבל רוחב הח"ע כו') (וכסעודת לויתן כו') שזהו בבחי' יש מיש האמיתי שכל בחי' מרחב העצמו' דא"ס יתקבל ביש דנשמות כמו להנחיל אוהבי יש יש האמיתי ויתמלאו (כיחידה לגבי יחיד ואח"ת לגבי אח"ד

הגשמי' שמרוים לארץ והולידה והצמיח: ישעי' נה, י.

הים שהוא בחי' המל': ראה זהר בהעלותך קנ, ב. פרדס שער (נג) ערכי הכינויים מערכת ים. מאורי אור מערכת י' אות סו. אור התורה ויקרא כרך ד ע' אי"ב.

המל': . תחת קו האמצעי דתי': ראה פרדס שער (ו) סדר עמידתו פ"א.ב. שער האמונה פ"ב.

כלה שארי ולבבי: תהלים עג, כו.

ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

להחיותם ברעב: תהלים לג, יט [ושם: ולחיותם — אבל כ"ה בכ"מ ומהם: סידור שחרית נה, א. ספר המאמרים תקס"ד ע' קלח. ובמקבילו לקוטי תורה שיר השירים יד, ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' קכא. שם ע' קכת. ויקרא ח"א ע' ר. במדבר ח"א ע' פ. ח"ב ע' תקמא. אור התורה שיר השירים — כרך ג — ע' תתקה וע' תתיק (ושם: ולהחיות), ראה בהמוכא בהנ"ל.

הרוצה לחיות ימית א"ע: ראה תמיד לב, א.

נפשינו חכתה לה' . . . ד"ך לבך: תהלים לג, כ. ספר יצירה פ"א, מ"ח.

ישבעו ויתענוגו: נוסח, ישמחו במלכותך' — תפלת העמידה לשבת. ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' קכד.

רוחב לב . . . כחול הים: נסמן לעיל ע' תנט.

שויה בשלמה — רוחב הח"ע: ה"ז: כל רוחב העצמ' דחכ' עילאה.

להנחיל אוהבי יש: נסמן לעיל ע' תנג.

כנ"ל שנעשה בית קיבול ממש, שזהו מצד גילוי עצמות א"ס ממש למטה כמו למעלה ממש שלא יתכן אז בחי' עליות וביטול היש לאין, וזהו בכל לבבך בתוך לבבך דוקא כמו בכל נפשך (כמשי"ת).

וּמ"ש בכל נפשך אחר בכל לבבך דוקא, הענין הוא דאחר בחי' רוי"ש שבלב באהבה דכל לבבך שנכנסו כל האורות העליוני' שנמשכו בחכ' ומדות דא"ס באצ"י (שנק' ישראל דלעילא כנ"ל) בתוך תוך הלב שנק' נקודת הלב שמתפשט בלי שיעור כלל ונק' ארץ טוב' ורחבה ביותר כנ"ל, אח"כ א' בכל נפשך שאז מתפשט ונמשך זה האור הגדול עצמו שבנקודת הלב שנק' כנ"י גם לבחי' מחדו"מ שהם ג' לכושים דנה"א ע"י שמקשר המו"ד כמחוד' דתו' והמעשה במעשה המצות שמתייחדים מחוד[ו"מ] שלו כמחוד' דהו"י אלקי"ך הנ"ל כי דבר ה' זו הלכה ומקרא והקב"ה יושב וקורא ושונה כנגדו כו' (ואעפ"י שמחודו"מ נק' רק בחי' לבושין להלביש לנר"ג שמאיר במוחא ולבא וכבדא שנק' ג' כלים לנר"ג מוח' כלי לנשמה ולבא לרוח וכבד לנפש, אבל בחי' אותי' המח' נק' לבוש להלביש לנשמה שבמוח ואותי' הדבור נק' לבוש להלביש למדות שבלב שהוא הרוח והמעשה דאברים נק' לבוש להלביש לנפש שהוא הדם, וידוע ההפרש בין כלי ללבוש, שכלי נחשב בבחי' עצם א' עם האור, משא"כ הלבוש שהוא בבחי' נפרד מן העצם שהרי יוכל לפשוט ולהחליף הלבוש וללבוש אחר כמו אותי' המו"ד שפושט ולובש ומחשב ומדבר צרופי' אחריו כו'. אך עכ"ז יש שרש בלבושי' דמחודו"מ למעלה מן האו"כ דנר"ג שבמוח' ולבא כו', והוא מבחי' המקיפים דחי' יחידה שלמעלה מנר"ג, כידוע שהמקיפי' שוריי' על הלבושי' דוקא כמו שהמקיף מקיף מלמעלה מצד שלא יוכל להתיישב באו"פ בכלי כך הלבוש מלביש מבחוץ לכלי כו', וכך הן מחוד' שאנו רואי' שגם שאותי' מח' רק לבוש לשכל שבמוח יוכל לחשוב צרופי' עד אין שיעור כלל למעלה מן האור השכל עצמו המוגבל בכלי המוח, וכן הרהור רוח הלב שחפץ דבר מ"ה שמדבר ברוח ממלא שיוצא מהבל הלב אין לו שיעור כלל וכלל כו', וכן בלבוש המעשה יש התפשטות ורבויה יותר מן הכח שבאברים מדם הוא הנפש מטעם זה (וכמו שמבואר למעלה בחו"ב שנמשכים בלב יש בהן עומק יותר מכמו שהיו במוחין וכן ברוחב והתפשטות בלי שיעור כלל ונק' ארץ טו"ר כו', כך הוא

דבר ה' זו הלכה: עמוס ח. יב. שבת קלח. ב.

והקב"ה יושב וקורא ושונה כנגדו: נסמן לעיל ע' שסז.

שמחודו"מ נק' . . . לבושין: ראה תניא פ"ד.

לנר"ג . . . במוחא ולבא וכבדא: ראה לעיל ע' תמב ובהנסמן שם.

ההפרש בין כלי ללבוש: ראה מאמרי אדה"ו תקס"ב ח"א ע' קעח"ט. דרך מצותיך ע' 310. תקס"ג ח"א ע'

רסא. ענינים ע' עז ואילך. שם ע' רמ ואילך. שם ע' תלא. אמרי בינה שער הק"ש פ"ג. מאמרי אדה"א דרושי

חתונה ח"א ע' עז ואילך.

שהמקיפי' שוריי' על הלבושי': נסמן לעיל ע' שמא.

ביותר במחזורי' בלבושי' דנפש שהן במקיפי' דנר"ג כנ"ל, כמו שאנו רואי' בחכ' עמוקה שבאה בעונג השכל כאשר באין חלקי השכל בצרופי אותי' המח' מתחדש ומתרבה לאין שיעור כלל יותר מכלי המוחין עצמן, וכמ"כ במדות דחוי"ב שבאים באותי' הדבור מן הלב ירבה בדבור הרבה יותר מן השכל ומדות שלו שבמוחין עצמן כי הרי יתחדש בדבור לאין שיעור מצד מקור השכל מקיף דחוי"ב שמלוכש בדבור ונק' רוח ממללא שהוא עצם הנפש המדברת כו' (וכמ"כ במעשה יותר מן הדבור וכדבור יותר מן המח'), כי הרי בהגיע למעשה יתחכם הרבה יותר ויחודש [בו] פרטי' רבים לאין שיעור (כמו במעשה אותי' הכתב ששרשו יותר עליון מאותיות הדבור, וזהו מעלת ספר תושב"כ יותר מסיפור תושבע"פ וכלוחות אחרוני' הכתובי' היו גבוהים יותר מן הדברות כו').

וכ"ז יובן ג"כ במח' דדבור דאותי' התושב"כ ושבע"פ ששרשן במקיפי' דחוי"ב דוקא לכך באו בבחי' לבושי' דמחוי"ד בצרופי אותי' דוקא להלביש לאוי"כ דחוי"ב ומדות דתו' אור, וזהו ג"כ במחוי"ד דנה"א שהן בבחי' מקיפי' דנר"ג דמח' שמחשב במח' דתו' וכן הדבור בד"ת זהו ההתכללות במחוי"ד דתו' אור שלמעלה מחוי"ב דתו' אור בכלי כנ"ל וד"ל, ולכך אין לחידוש אור החכ' באותי' דתו' שיעור כלל כר"ע שהי' דורש על כל קוץ כו', וז"ש ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים הק', דים הוא הים דח"ע שמוגבל במח' וארץ הוא בחי' הדבור ואמנם ארוכה מא"מ ורחבה מיני ים שא"א להכיל גם במחוי"ד עלמ' דאתכס' ועלמ' דאתגלי' ועכ"ז נתקבל אור דתו' בצרופי אותי' דתושב"כ שנעשי' לבוש להלביש לחוי"ב ומדות דתו' אור (וכמו שהנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא כנ"ל בלב שנק' כנ"י כו' כך הוא בים החכ' דתו' במח' וכן ארץ לא שבעה מים בתושבע"פ לפי שיש כח במקבל למעלה מן המשפיע דחוי"ב כו' מטעם ששרש המחזורי' במקיפים דנר"ג שהוא עצמות הנפש דיחידה (ע"כ מלבישי' מבחוץ כו' כמ"ש במ"א) (דגם שמחזורי' מקבלים מהבל הלב בקול הגרון שמחובר מן הרהור המוח והלב, אדרבה היא הנותנת ששרשם למעלה ממנו ג"כ, ונמצא שיש התפשטות ורבויו בלבושי' דמחזורי' יותר מן הלב, וזהו הטעם שנק' ארץ זחוי"ד כמו מצד המשפיע שנשפע ע"י המחוי"ד מעצמות התע"פ שבחוי"ב שהוא מקיפי' דחוי"ב דתושמ"ע והוא מתיקות התענוג שבמחוי"ד דתורה כשמקשר מחוי"ד

שו"ה דחוי"ב: ג' דחוי"ג.

רוח ממללא: ראה תרגום אונקלוס בראשית ב, ז.

שו"ה המדברת — (וכמ"כ . . . וכדבור: ג' וכמ"כ . . . (וכדבור.

וכלוחות . . . גבוהים יותר מן הדברות: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' נא.

כר"ע שהי' דורש . . . ארוכה מארץ מדה: מנחות כט, ב. איוב יא, ט.

ע"כ מלבישי' מבחוץ: ראה מאמרי אדה"א ענינים ע' תלא ואילך. מאמרי אדה"א דרושי חתונה ח"א ע' פב

ואילך.

במו"ד דתו' שמגיע מזה שפע אור דתו' ממקורה בחו"ד דפנימי' התו' ש"מ כנ"ל וד"ל).

וזהו בכל נפשך אחר שנקודת הלב עולה כרו"ש באה"ר כמס"נ, ובחי' השוב להתפשטות הלב זהו מה שנתפשט מנקודת הלב הנ"ל במחו"ד דתו' שנק' לבושי' לגר"ג שבמות ולב כו'. וגם בזה א' בכל נפשך כל רבוי הוא, והוא בחי' העלא' דרצוא במח' במה שמקשר כל עומק המח' בעיון במח' ה' שבדבור דתו', ובחי' העמקת המח' הזו בכל נפשך זהו ממקיף דחכ' שבמות ששורה בנקודת הלב בבחי' יחידה (ולכך עומק דחכ' בלב וכן במח' בעומק כשירצה להתקשר היטיב (הנק' קלעפ במח') וכמ"כ העלאת בהתקשרות דבור שלו כדבר ה' להדביק כל פנימי' כח הדבור (ממקיף דחכ' שבדבור), כמו בדבר הנביא שמקשר דבורו לדבר ה' המדבר בו, וזהו כמו אליך הוי' נפשי אשא במס"נ העצמית שבנקודת הלב בכל לבבך כך הוא ממש אליך נפשי אשא במו"ד שלו בהתקשרות נפלא דמו"ד שלו (ששרשן במקיפין דחי' יחידה שנק' עצם הנפש ממש) במו"ד דתו', ואחר הרצוא בהעלאה להתקשרות זו לדבק שכלו ומו"ד שלו חוזר ונמשך בבחי' שוב בהתפשטות באותי' מחו"ד בתו' כמ"ש והיו הדברים האלה בתחלה על לבבך ואח"כ ודברת כס כו' ממש ברבוי התפשטות לאין שיעור מוגבל דאעפ"י שהאותי' מוגבלים הרי לתבונתו אין מספר (וכנ"ל דארוכה מארץ כו'), ולכך מצות ת"ת [ב]תמיד' בשכבך ובקומך ובלכתך בדרך כמו בשבתך בביתך להיותם יחוד עצמי ותמיד' מעצמות א"ס שבמו"ד שלו בעצמו' הנפש שמ[ת]קשרי' במו"ד שמחשב ומדבר בדי' תמיד (שנק' אתדבקות רוח' ברוח' במקיף דגר"ג שבמות ולב כנ"ל) וכתרין רעין דלא מתפרשין [לעלמין] כנ"ל וד"ל (דאע"ג דתענוג תמידי אינו תענוג כלל, זהו ביחוד איש ואשתו שהן נפרדי' בעצם ע"כ היחוד תמידי אינו תענוג רק לפרקי' דוקא, אבל ביחוד עצמי בדבר שמקושר בו בעצמות כאב ובנו ואח ואחותו אדרבה תענוג תמידי עיקר התענוג בלי יוכלו ליפרד כלל כאלו הן מהות א' ממש, וכך הוא ממש ביחוד זה דמצות ת"ת שישראל מתקשראן באותי' מחו"ד דתו' אור בעצמו' במו"ד שלהן מצד עצם נשמתם

בחו"ד: בחלב ודבש.

ש"ה כשירצה — במח': יג: כנ"ל.

אליך הוי' נפשי אשא: תהלים כה, א.

ש"ה אשא — נפלא: יג: נפש.

והיו הדברים האלה . . . ודברת בס: ואתחנן ה, ה, ז.

לתבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה.

בשכבך . . . ובלכתך . . . בשבתך: ראה ואתחנן שם ז.

אתדבקות רוח' ברוח: ראה זהר משפטים קכד, ב.

וכתרין רעין דלא מתפרשין [לעלמין]: נסמן לקמן ע' תפה.

דתענוג תמידי אינו תענוג: בלקוטי אמרים להר"מ סקס"ח [קה"ת תשל"ג מא, ב]: בשם הכעש"ט.

למעלה לא יפרדו לעולם, וזהו בכל נפשך (ודברת במ בתמידי דוקא בכל עת וזמן בשוה כו').

אך [הנה] עדיין י"ל האיך יוכל להיות בחי' יח"ע הזה בהתקשרות המחוי"ד דנש"י במחוי"ד דתו' מאחר שאין ערוך לבע"ג לבבע"ג, ומה גם שמחוי"ד דנר"ן דאדם הן מורכבים בד"י גשמי"י ואין לזה ערוך כלל אפי' למחוי"ד דמלאכים דכתי' וקרא זא"ז כו', וכן למחוי"ד העליוני דאדה"ע דאצי' כו' דאיהו וחיהו וגרמוהי חד בבחי' א"ס כו', וז"ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי כו', ואם לא מחשבותי מחשבותיכם כו' איך יתייחדו יחד במחוי"ד דאותי' התו' כנ"ל. אך הענין הוא כמו שידוע שכבר הי' זה לעולמי' בשעת מ"ת ששמעו בני' יה"ד שודאי היו כל מחשבתם ושכלם קשור ואחוז לדבק בקול ודבור זה שהי' [ו] שומעי' עד שעכ"ד פ"נ כו', ואיכ' יפלא ג"כ איך היו יכולים לקבל במח' ושכלם מח' ודבור דח"ע דא"ס שמלוכש בקול ודבור דאנכי כו', אלא ודאי צ"ל שכמו"ד דתו' דוקא יכול להיות התחברות והתכללות דמחוי"ד דנש"י (דגם שנק' אנפי זוט' לגבי חכ' אדם הגדול דהיינו אדה"ע דאצי' שדבר עמהם פב"ס כאשר ידבר האב הגדול בחכ' עם בנו ילד קטן כו' שיכול להכיל כל מה שמדבר עמו מצד שנקלח מעצמות חו"ב שבעצם נפש האב כו', וכך הוא מ"ה שמו מ"ה דחכ' הנק' מה שמו דנש"י שעבמ"ח וחכ' העצמי' והוא מדות דא"ס שנק' יש"ס כו', שזהו מ"ש אז ראה ויספרה בספר שהן אותי' עצמי' דח"ע שמלוכש כל עצמותו בהן הכינה במח' וחקרה בדבור במ"ת ויא' לאדם שהן נש"י בגופים שיעשו שלימות בח"ע בסוף מעשה דאדם חצוני בג' לבושי' דמחוד"מ דתו"מ כמשי"ת).

והענין הוא דדוקא במחוי"ד זרים דנה"ט שלא לה' המה ע"ז א' כי לא מחשבותי מחשבותיכ' שלא יוכל להיות גילוי אור מח' ית' במח' זרות שאינם מדרכי ה', אבל במחוי"ד דתו' שהן מדרכי הוי' יכול להיות יחוד מחשבותי ממש במחשבותיכם דהיינו פנימי' המח' וחכ' דתו' אור בבחי' ישראל העליון הנ"ל שמתלבש ומתייחד במחוי"ד דנש"י בגופים כשמדברי' ד"ת דוקא ובחי' המעשה במעשה המצות, וזהו ענין כוונת הפ' הזה כי לא מח' כו' לפי שאין דרכיכם דרכי בדרכי התו"מ כו' אבל כשדרכיכם דרכי במעשה המצות שנק' דרכי הוי' אז ממילא גם מחשבותי מחשבותיכם ביחוד במחוי"ד

וקרא זא"ז . . . וכן [ג': וכישי]: ישעי' ו, ג.

דאיהו וחיהו וגרמוהי חד: ראה תקוני' זתר בהקדמה (ג, ב). מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תנג בערה. כי לא מחשבותי: ישעי' נה, ת.

שויה בשעת — יה"ד [וי"ד הדברות] . . . שעכ"ד פ"נ: נסמן לעיל ע' שלט.

אנפי זוט': ראה חגיגה יג, ב. הערה במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקא.

מ"ה שמו . . . דנש"י שעבמ"ח . . . יש"ס [ישראל סבא]: משלי ל, ד. נסמן לעיל ע' שסג.

אז ראה ויספרה . . . ויא' לאדם: איוב כח, כו. שם כח.

[ומ'] בד"ת וד"ל. ושרש הענין הזה מה שתלה יח"ע הזה דמו"ד בדרכיכם דרכי במעשה דוקא, לפי שג' לבושי' הללו דמחוד"מ הן זה למטה מזה והכל בבחי' אדם אדמה לעליון שבמח' כלול מחב"ד ומדות חג"ת ונה"י כו' ונק' אדם פנימי והוא א' דאדם, ודבור שכלול מחכ' ומדות ומעשה נק' אדם אמצעי, ונש"י קשורין בחכ' ומדות דתו' אור במו"ד שבהן בבחי' אדם פנימי ואמצעי וכמ"ש וזאת תו' האדם שהן נש"י כו'. אך לבוש הג' דמעשה כמו באברים החצוני' בדם הוא הנפש שהוא חצוני יותר (כמו עו"ב תלבישני כו') נק' אדם חצוני ברמ"ח אברים שהן רמ"ח מ"ע בפ"מ, וזהו והתו' והמצוה כו'. וזהו ויא' לאדם חצוני הן יראת ה' היא חכ' בראש דאדם פנימי כו' לפי שנתב"ס דוקא וסומ"ע עלה במ"ת כו', כידוע שגם מה שבדבור התלמוד גדול אינו רק מפני שמביא לידי מעשה וזיל בתר טעמ'. וזהו שתלה בדרכיכם דרכי במעשה אזי ממילא מחשבותי מח', שזהו וקשרתם וכתבתם אחר דברת בם שבא ל[ידי] מעשה שלא המדרש [הוא ה]עיקר אלא המעשה וזהו אהבה דבכל מאדך וד"ל (ורא' לזה ממש על בכל מאדך יש לך אדם שממונו חביב עליו כו' שהוא מעשה הצדקה שעושה ביותר מטבע נפשו שכולל כל המצות במעשה כידוע שזהו בכל מאדך מטעם הנ"ל וד"ל).

והנה עדיין י"ל בענין הנ"ל בענין מ"ש ואעלה אתכם מעני מצרים כו' אל ארץ טו"ר דהא בהא תלי' דמפני שהיו ישראל בבחי' נקודה דאמונה פשוט' בקטנות הלב שנק' לחמ' עני' למטה מן הדעת עי"ז באו לבחי' ארץ טו"ר בגדלות המוחין ומדות כמו בבחי' פכ"פ במ"ת ובקיום המצו' בא"י כו', דלכאורה זהו פלא גדול ודבר שא"א שיהי' עלי' ודילוג המדרגה כ"כ מקטנו' כזו באמונה פשוטה לבד בבחי' גדלות דמדות בהרחבת הדעת כ"כ ובאה"ר בתענוגי' להתענג על הוי' בהתפעלות גדולה כו' שזהו דבר והיפוכו מן הקל"ק ממש שאין באפשרי להיות דילוג גדול כזה ממדרגה קטנה למדרגה גבוהה כזאת כו' (כי בדרך דילוג וצמצום צריך שיהי' בהדרגה דוקא מעט מעט כמ"ש רבבה כצמח השדה כו' ותרבי ותגדלי כו' כגידול הנערה מימי קטנותה מעט מעט עד שתבאי בעדי עדיים כו' (וכן מ"ש ואו' לך בדמייך חיי

אדם אדמה לעליון: נסמן לעיל ע' תמה.

אדם פנימי . . . אמצעי . . . חצוני: ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' צה ואילך.

וזאת תו' האדם: שמואל-ב ז, יט.

עו"ב [עור ובשר] תלבישני: איוב י, יא.

והתו' והמצוה: משפטים כד, יב.

התלמוד גדול . . . וזיל בתר טעמ': ראה קדושין מ, ב. הנסמן לעיל ע' שצג.

וקשרתם וכתבתם . . . שלא המדרש (הוא ה)עיקר: ואחחנז ו, ח. אבות פ"א, מ"ז.

בכל מאדך . . . שממונו חביב עליו: נסמן לעיל ע' שנט.

הצדקה . . . שכולל כל המצות: נסמן לעיל ע' שעא.

הקל"ק: י"ב: הקצה לקצה.

רבבה כצמח השדה . . . ואו' לך בדמייך חיי: יחזקאל טז, ז. שם, ה.

שזהו כולד הנולד שנתגדל מעט מעט (ומה שמבואר במ"א ע"פ אל מוציאם ממצרים כתועפות ראם לו שזהו העליי' בב"א ולא בהדרגה כלל כראם שמוטל לארץ ובקומו יוגבה מאד ממילא בלי הדרגה (וכחירק ד' לחמ' עני' כו' שנעשה חולים זה גופא י"ל איך יהי' כו').

אך הנה ידוע הכלל בע"ח דכל עלי' מתחתון לעליון אי"א שיוכל התחתון לעלות למעלה להיות ביחוד פני"פ כו' כ"א שיהי' תחלה בבחי' אחוריים תחלה (כידוע שיש בקדושה שמות שהן בבחי' פני' ואחור כו') (וזהו בבי' אופני', א' בבחי' אבי"א תחלה כדו פרצופים דאדם וחוה שהיו דבוקים אבי"א ואח"כ ננסרה הנוק' כו', והב' בבחי' פנים באחור שפני המקבלי' הולכים אחר בחי' אחוריים דמשפיע (ועכשיו בגלותינו פני המשפיע באחור דמקבל כמו כי פנו אלי עורף כו' וכת' הנה זה עומד אחר כתלינו משגיח כו' וד"ל) עד שמחזיר פניו אליו להיות פני"פ כו'). וכך יובן בענין יצ"מ שהיו נשי' שם בבחי' קטנו' הלב והמוחין מאד שזהו בבחי' אחוריים דמקבל כמו כי פנו אלי עורף ולא פנים כו' בבחי' חצוני' הרצון וחצוני' הלב מאד שזהו רק בחי' האמונה הפשוטה לבד כנ"ל (והוא שנק' עני מן הדעת לחם עני ד"י אכלו ד[ליית] יו"ד (נקודה ת"י [כ]חירק תחת האות) כד"ו פרצופים דאדו"ח כנ"ל, וכן בכל גלות בני' הן בבחי' אבי"א כו' אף בתו"מ ואו"ר הכל בחצוני' ואחוריים שלהם, כמו יען כי נגש העם הזה אלי בסיו ושפתיו כבדוני ולכם רחק ממני ותהי' יראתם [אותי] מצות אנשי' מלומדה כו' כידוע ש[גם] כללות נשי' עוסקי' בתו"מ ומתפללי' ומסדרים שבחו ש"מ הכל בקרירות ובאמצעות הרגילות בטבע שני מנעורי' שנק' מצות אנשי' מלומדה מאבותיהם בלבד כו' וד"ל (ועכ"ז יש יחוד קוב"ה ושכינת' בכל מצוה שעושי' ישראל בגלות וגם בק"ש שלהם כמצות או"ר בא' ואהבת ככל לבבך כו' הכל אמת ויציב כו' ועולה למעלה ביחוי' דאו"א שנק' יחוי'ע וכן יחוי' דזו"ג וכמ"כ במצות ת"ת

אל מוציאם ממצרים: בלק כד, ה. ראה שער האמונה פ"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' פט. ושי"נ בראשית ע' קסו. שמות ח"א ע' סו. במדבר ח"ב ע' תכ. וכחירק ד' לחמ' עני': ראה שער האמונה שם. דכל עלי' מתחתון לעליון: ראה עץ חיים שער (יא) המלכים פ"ו. לקמן ע' תעז. שיש בקדושה שמות: ועדי' מובא בספר המאמרים תקס"ה כאן ע' שפכ. ובתורה אור כאן פד, ד: וכנדוע ליודעי חן שיש שמות שהן בבחי' אחוריים והם שמות דקדושה. — ראה לקמן פיסקא ולהבין זה. כדו פרצופים דאדם וחוה: ברכות סא, א וברשי' שם. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תתעז ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרכג. כי פנו אלי עורף . . . הנה זה עומד . . . משגיח: ירמ" ב, כו. שיר השירים ב, ט. עני מן הדעת: ראה כתובות סח, א. נדרים מא, א. נקודה ח"י [תחת יסוד]: ראה שער האמונה שם. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' סז. ושי"נ דאדו"ח: דאדם וחוה. יען כי ניגש . . . אלי [יג': אלי העם הזה] . . . ושפתיו [יג': ובשפתיו]: נסמן לעיל ע' תסא. מצות אנשי' מלומדה: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקיב.

ביו"ד דקדש וכמ"כ במצות שבת ויו"ט בפנימי' דחו"ב וכה"ג בכל המצות שהן במקיפי' וכטו"ת וסוכה וכה"ג גם בקרבנות כתפלות דעכשיו ונצדקה שלהם בחסד דאצי', וא"כ מה זה שנק' רק בחי' אב"א כו'.

אך הענין הוא דגם בבחי' אב"א יש יחוד גמור, כי הגם שאין זה רק חצוני' הרצון שבלב ה"ז בא בקיום למעשה עכ"פ ונק' רצון ממש, והעיקר הוא המעשה לענין המשכו' אוב"כ למעלה ולהוסיף אורות באצי' גם בג"ע ועוה"ב, כי העוה"ב גם הוא אינו בא רק מבחי' המעשה דוקא לפי שנתב"ס דוקא דסומ"ע עבמ"ת כידוע וכמ"ש אל יתהלל חכם כו' כ"א לעשות חסד כו' כי באלה חפצתי כו', וגם במצות אוי"ר יש במעשה זו החצוני' אעפ"י שנק' רק מצות אנשי' מלומדה ברגילות מאבותיהם כו', כמו שאנו רואי' שמעשה המצות כמו טבעית בנפש הישראל להיות רצונו וחפצו באמת במצות, כמצות מילה ושבת שאנו רואי' אף בטף ונשים שחביבים עליהם ביותר ולא יעשו רע גמור כעריות וש"ד וע"ז כו' וכל עבירות חמורות, שזהו רק מצד האוי"ר כידוע דאהבה שרש רמ"ח מ"ע והיראה שרש שס"ה ל"ת דמחמת שפחד אלקי' לנגד עיניו יסור מכל רע גמור, אך זהו אוי"ר ששייך רק למעשה בלבד שהיא בבחי' קטנות דנה"י שכלולי' באמונה הפשוטה לבד בלא טו"ד אלקי' כלל. וזהו בחי' אב"א שיש בזה יח"ע ויח"ת באוי"ר דק"ש כנ"ל וכל המשכות דאוב"כ ומקיפים דמצות הכל הוא רק בבחי' קטנות והעלם מאד שהוא בנה"י שלהם שנעש' בנקוד' א' בבחי' אחוריים שלהם ומתייחדי' למעלה ג"כ בבחי' אחורי' וחצוני' דרצון וחכ' ומדות דתו"מ שלמעלה אעפ"י שלא נתפעל הלב והמות באוי"ר כלל וד"ל (וראי' לזה דכל המצות שעושי' בגלות עולי' למעלה ונק' כמו מתן בסתר שגנוז ונעלם ולע"ל יתגלה מן ההעלם בלבד, וממה שגם הרשעים שעשו מצות יש להם חלק לעוה"ב דודאי אין להם אוי"ר בלב ומוח כלל רק לענין מעשה בלבד כנ"ל וד"ל).

והנה' יובן מזה ממה שמצינו בצאת ישראל ממצרים דכתי' וינחם אלקי' את העם דרך המדבר י"ס כו' שלא נחם אלקי' דרך ארץ פלישתים כי קרוב הוא כו' וז"ש זכרתי לך חסד נעוריך לכתך אחרי במדבר כו', ובאמת זהו פלא גדול למה הוצרך לזה להוליכם במדבר העמי' דרך ארוכה כזאת

במצות תית ביו"ד דקדש: ראה גם לקמן ע' תפג.

אוב"כ: אורות בכלים.

אל יתהלל חכם . . . כ"א לעשות חסד: ירמי' ט, כב. שם כג [ושם: כי אם . . . עושה — ראה הנסמך במאמרי אדה"א בראשית ע' תמו. לעיל ע' תלא].

שו"ה כידוע — דאהבה . . . הפשוטה לבד: י"ב: ליתא.

דאהבה שרש רמ"ח מ"ע: ראה תניא פ"ד. מאמרי אדה"א בראשית ע' עה. וש"נ.

דכל מצות . . . מתן בסתר: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' נה. וש"נ. שמות ח"א ע' ס. וש"נ.

בצאת ישראל ממצרים . . . וינחם [י"ג: ויסב] אלקים: לשון הכתוב תהלים קיד, א. בשלח יג, יח. שלא נחם אלקי' דרך ארץ פלישתים . . . זכרתי לך חסד נעוריך: בשלח שם, יו. ירמי' ב, ב (בדילוג). במדבר העמי': נסמן לקמן ע' תעה.

ולא בדרך קרובה כו' אם חפץ ה' לקיים את השבועה שנשבע לאבותיהם להביאם לא"י ודאי ראוי שיביאם בזריזות יותר כו'. אך הנה הענין הוא דכתי' אחרי הוי' תלכו כו' וי"ל מהו אחרי הוי' דוקא וכן א' אחרי הוי' ילכו כאר"י ישאג כו' (וכן בכלב א' יען כי מלא אחרי כו'), ואם לפי שבבחי' פני הוי' א"א להשיג וכמ"ש למשה וראית את אחורי ופני לא יראו כו' כי לא יראני האדם וחי כו', והלא באברהם א' התהלך לפני דוקא וגם בישראל א' בעולי רגל יראה כל זכורך את פני הוי' (וכמו במ"ת א' שפב"פ דבר הוי' עמהם כו') וכתי' לך א' לבי בקשו פני את פניך הוי' אבקש פניך דוקא וכן א' בצדק אחזה פניך וכה"ג רבים בכתובים. אבל הענין הוא דודאי עיקר השלימות האמיתי זהו בעליית נשמה בעמידה פב"פ את פני הוי' דוקא כנ"ל, אך ורק שא"א שיגיעו בני' לראות פני הוי' מקרוב בבחי' פב"פ רק ע"י שתחלה ילכו אחרי הוי' בבחי' אחורי"י דשם הוי' (שזהו כמו פני' באחור פני' דמקבל באחור דמשפיע כמו לכתך אחרי במדבר כו') אז יוכלו לבא לקירוב בפני הוי' וא"ל לא יוכלו לבא ליחוד וקירוב דפב"פ (כמ"ש בע"ח).

ולהבין זה יש להקדים תחלה ביאור ענין פנים ואחור מהו למעלה, להיות ידוע שבכל הפרצופים העליוני' ובכל העולמות למעלה יש ג"כ בחי' פני' ואחור פנימי' וחצוני' (שזהו בחי' או"כ צו"ח), וגם בשמות העליוני' כמו שם ע"ב וס"ג כו' יש פנימי' וחצוני' כו' כמו במילוי ומילוי דמילוי כו' (וגם בלוחות האחרוני' היו כתובי' פנים ואחור) (כמשי"ת). והענין הוא שבדרך כלל יש גם בבחי' הקדושה האלקית בחי' פני' ובחי' אחור (כמו מה לפני' [ו]מה לאחור כו') (וכמו שם הוי' בכלל הוא בבחי' פנימי' ושם אלקים הוא בבחי' חצוני' ואחורי"ים כשמש ומגן שהמגן מסתיר לשמש כידוע),

---

אחרי הוי' תלכו . . . אחרי הוי' ילכו: פ' ראה יג, ה (ושם: ה"א). הושע יא, י.
יען כי מלא אחרי: דברים א, לו [ושם: אשר מלא — אבל כ"ה גם לקמן ע' תעו. ע' תעו וע' תעו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשפו. ושי"נ. במדבר ח"ב ע' תקנה. ח"ג ע' אקמו].
וראית את אחורי . . . כי לא יראני האדם וחי: תשא לג, כג. שם כ.
התהלך לפני . . . יראה כל זכורך: לך יו, א. פ' ראה טו, טז.
שפב"פ דבר הוי' עמהם: ראה ואתחנן ה, ד.
לך א' לבי . . . בצדק אחזה פניך: תהלים כו, ח. שם יו, טו.
שור"ה באחור — דמשפיע . . . כו': יג: דמשפיע) . . . כו'.
כמ"ש בע"ח: ראה לעיל ריש פיסקא „אך הנה ידוע".
צו"ח [יב' יג: חו"צ]: צורה וחומר.
שם ע"ב וס"ג: נסמן לעיל ע' שגג.
במילוי ומילוי דמילוי: ראה מאמרי אדה"א אתהלך לאוניא ע' כ ואילך. תקס"ז ע' עדר ואילך. ענינים ע' רד ואילך וע' רז. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תריט ואילך.
בלוחות האחרוני' . . . פנים ואחור: וכ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תתע. וראה הגהות לדי"ה פתח אל"י — תרניח — ע' ב בשולי הגליון.
מה לפני' (ומה לאחור: חגיגה יא, ב (במשנה).
שם הוי' . . . אלקים . . . כשמש ומגן: ראה לעיל ע' שכד. ושי"נ.

והטעם הוא כי כללות ההשתל' למעלה נמשך בבחי' ציור אדם וכמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם (שזהו כללות דמ"ה וב"ן יחד פנים ואחור), ע"כ יש בחי' פו"א גם בכל פרט דכל ספי' ומדה, והוא בחי' מ"ה וב"ן שבה אר"כ כו' שזהו מלגיו כל ספי' ומלבר כו', והטעם הוא כמו בציור אדם התחתון למטה שנוצר ונברא בבחי' פו"א בין בגופו בין בנשמתו, דכמו שבגופו נראה בו פו"א וכמ"ש אחור וקדם צרתני כו' בבחי' הגשמי, כי בפני האדם יש בו חיות הפנימי' והעצמי' דנפש האדם כמו אור השכל במוח וראי' הרוחני' בעין ושמיעה באוזן וריח בחוטם ודבור בפה וכן בלב המדות וגם בריאה ואברים הפנימי' הכל הוא חיות פנימי' כו' ובפנים ממש שם הוא עיקר פנימי' החיות דנפש שנק' [נפש] אדם דוקא, ואמנם באחוריים שלו כגוף כמו בעורף והשדרה עד הרגליים מאחוריו אין שם החיות הפנימי' כלל רק בחי' חצוני' החיות שנבדל מן הפנימי', וראי' מן ההרגשה שבפנים מרגיש הכאב ובאחוריים ועורף אינו מרגיש כ"כ (כמו שהבהמה לא תרגיש כאב כאדם), וכמ"כ ודאי יש הבדלה וחילוק זה בין פנים לאחור פנימי' וחצוני' גם בנפש עצמה הרוחני' כמו שהיא בכחות שלה הכלולי' בה, כמו הרצון והשכל ומדות ומדומ' שיש פנימי' הרצון והחשק לדבר מה שכל נפשו נמשך ברצון זה ויש חצוני' הרצון שאינו חפץ בדבר רק באחורי' דרצון ולא בפנימי' דרצון כלל רק דרך כפי' או דרך אגב (כמ"ש במ"א), וכמ"כ בשכל שבמוח יש פנימי' השכל שהוא התמצית המכוון שלו ובפנימי' הדבר שמשיג ומבין ובחי' חצוני' השכל שבא בהשגה חצוני' ובאותי' השכל ואותי' המח' לבד כו', וכמ"כ בלב יש פנימי' הלב באה"ר כנ"ל ובחי' חצוני' הלב בקרירות גדולה, וכן יש במח' פנימי' המח' בכוונה עמוקה וחצוני' המח' עד שאינו נוגע לו כלום כו', וכמ"כ יש בדבור פנימי' הדבור עם אהובו כנפשו או בפנימי' שכל ולב שמגלה בדבור או חצוני' דבור כמו דב"ט, וכה"ג במעשה יש פנימי' כאשר הרצון וחכ' ולב במעשה זו בפנימי' כמו לבנות בנין נאה ולהרויח בעסקיו הון כו' ויש מעשה בחצוני' לצאת י"ח שמוטל עליו עול עבודת דבר מה או דרך כפי' או דרך אגב שטפל לפנימי' הכוונה כו' וד"ל.

וכ"ז נק' בחי' פני' ואחור בנפש החיוני', וכך הוא בנה"א ברצון ושכל ומדות, פנימי' הרצון לדבקה בו ית' באה"ר שברצון העצמי שלמעלה מן הטעם לגמרי וחצוני' הרצון בקרירות שנק' עורף (וכמו ויזנב בך כל כו')

ועל הכסא דמות כמראה אדם: יחזקאל א, כו [ושם: ועל דמות הכסא דמות — אבל כ"ה בכ"מ ומהם: סידור שער בהמ"ז קו, ב; ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ס"ע תתעח (ושם: על). תק"ע ע' ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' תתק"ז וע' אר. דברים ח"א ע' רז. וש"נ לקמן ע' תקט"ז].

אחור וקדם צרתני: תהלים קלט, ה.

פנימי' הרצון . . . חצוני' הרצון: ראה סידור סדר הגדה רצג, סע"ג ואילך. ומקבילו במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תק"ד ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרסח ואילך. ויזנב בך כל: תצא כה, יח.

דשם הוי' ואלקים סומ"מ [סוכב וממלא]: ראה גם מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רסח. וש"נ.

כמשי"ת) ולא פני, וכן בשכל וחכ' בחצוני' ההשגה שאינו מעמיק בהשתל' בפנימי' דשם הוי' ואלקים סומ"מ כו' רק מרחוק, כמו בשמיעה דבינה בהשגה והבנה חצוני' השכל לבד עפ"י הסבר משלים וכה"ג שגם שמתפעל בהשגה זו במוח בינה עד שיתפעל ממנו גם בלבו באוי"ר כידוע מ"מ נק' זה רק בחי' חצוני' המוח וחצוני' הלב כמו בפיו ושפתיו כבדוני' ע"פ ההשגה שכלי' שבמוח, ולבו רחוק כו', כי אין פנימי' הלב ופנימי' המוח בזה כלל רק בחי' אחוריים). וכמ"כ גם בתו' מאחר שנק' תו' האדם, הגם שהוא בבחי' אדם פנימי כי כל התו' כולה הן שמותיו העצמי' כידוע שכל הקורא בתורה כו' והן רק פנימי' רצונו ופנימי' חכ' ופנימי' מדותיו כו', מ"מ הרי א' בה והנה מגלה כתובה פוי"א לפי שבתו' האדם יש ג"כ פנימי' וחצוני' כמו באדם שלמטה ממש. והענין [כ]מבואר במ"א לפי שהתו' ירדה מלמעלה מעה"ת ששם היא כולה פנימי' ועצמי' דרצה"ע פנימי' החכ' ומדות כו' בלי חצוני' כלל, אך כירידתה והתלבשותה למטה הרי היא בלבוש חצוני' בדברים גשמי' שבעה"ד טו"ר לברר בין טו"ר בגשמי' במ"ע ול"ת כו' שזהו נק' בחי' חצוני' ואחוריים לגבי פנימי' דתושמ"ע וכמ"א דנובלות דחשמ"ע תו' בחי' נובלות ואחוריים (ומ"מ גם בלבושים החצוני' דדחמ"מ גשמי' שנתלכשה התושי"מ בהן כמו ביוה"ד בלא תרצח כו' יש בהן פנימי' ועצמי' דרצה"ע וח"ע בלי שינוי כלל, וראי' ממ"ת שבאור פניו ממש דיבר בפנימי' חכ' שלו אעפ"י שהי' בהתלבשות חצוני' דעה"ד).

והנה מכ"ז עכ"פ מובן שגם בלב יש בחי' פנים ואחור שהוא פנימי' הלב וחצוני' הלב כנ"ל, וכך יובן גם בנה"א בפרט בכל א' מישראל, דפנימי' הלב זהו שבא ונמשך ונקלט פנימי' ההשגה דעומק בינה באחדות הוי' הפשוט ועומק ראי' החכ' בלב עד שנתעורר בנקודת הלב עצמו' הרצון מצד עצמו' נקודת הנשמה באמת לאמיתו לכלל ולדבק במקורה העצמי בחיי החיים במתיקות ועונג העצמי כמו נפשינו חכמה כו' וכטעמו וראו כו', ע"כ זהו נק' בחי' פנים בלב שהוא פנימי' הלב להיות שאין בזה חצוני' כלל, כי החצוני' שבלב זהו שבא ההתפעלות בלב בדרך הכרח וחיוב שמחויב להיות התפעלות זו מצד השכל ודעת שמשיג בהתבוננו' גדולת ה' שמפני זה ראוי

בפיו ושפתיו [יב: ובשפתיו] כבדוני' נסמן לעיל ע' תסא.

כל התו' . . . שכל הקורא בתורה: נסמן לעיל ע' שסז.

והנה מגלה כתובה פוי"א: [בתורה אור כאן פד, ד (חיבר ב' פסוקים): מגילה עפה (זכרי' ה, ב) כתובה פנים ואחור (יחזקאל ב, י) — וראה ערובין כא, א. קונטרס אחרון (דוד זמירות) לתניא ע' קסא. במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקנב וע' תרמו: לקמן ע' תקמא: אה"ת הוספות למגלת אסתר ע' לו: מגילה כתובה פנים ואחור] ראה לקמן ע' תצב. תורת חיים לך צג, ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תתסו ואילך.

דנובלות דחשמ"ע תו': ראה לעיל ע' תנה. ושי"ג.

בלא תרצח: יתרו כ, יג.

נפשינו חכמה . . . וכטעמו וראו: תהלים לג, כ. שם לד, ט.

ויושר להתפעל באהבה, שודאי זהו אינו ענין אהבה עצמי מצד העצמו' דנפש אלא אהבה נקנית שנעשה עפ"י היגיעה במוח בהשגה וטעם לפי שעה, כמו שנק' אהבה תלוי' בדבר שכאשר בטלה דבר הטעם שבו תלה האהבה בטלה האהבה, כך גם האהבה האלקי' שנולדה בלב מצד טעם והשגת דבר מה חולפת ועוברת מיד שחולפת ועוברת הטעם וההשגה האלקי' כו' כמו בטרדתו בעניני גופו כמו"מ וכה"ג, משא"כ האה"ר העצמי' שבלב בפנימי' שבה כנ"ל שהוא להתענג על הוי' בתענוג ורצון עצמי מעצמי' רצונה האמיתי' מבלי הכרח וחיוב הנולד הנעשה מאיזה טעם כאהבה שאינה תלוי' כדבר כלל וכלל היז' רק מצד עצמי' ופנימי' אלקות שהוא לאור וחיות גמור לנה"א מצד העצם, וכמ"ש לאהבה את הוי' אלקיך כי הוא חיך ממש כו' שאין בו שינוי וחילוף לעולם אפי' בטרדתו והלכו בשוק כו' שכל עצם אינו משתנה ומתחלף לעולם כו', וזהו שנק' בר לבב פנימי' הלב שאין בו חצוני' מצד שכל המחייב כו' שנק' לב א' לאבש"ב ולא ב' לבבות כמ"ש כמו שאין בלבך אלא א' לבדו כו' ובלעדו אין לו שום רצון וחשק אפי' בשכר דעוה"ב וג"ע, וכמ"ש מי לי בשמי' כו' נגעה"ע ועמך לא חפצתי בארץ בגעה"ת רק לה' לבדו כו'. ואמנם התפעלות האהבה האלקי' שבאה ונולדה בלב בחצוני' שבה מצד השכל ודעת אלקי' שבמוח לפי שעה כנ"ל שמכריח ומחייב ועושה את התפעלות הזאת בלב לפי שעה כנ"ל ולא מצד עצמות אלקות שהוא חיי' עצמי' לנשמה, זהו שנק' בחי' אחוריים וחצוני' שבלב ולא פנימי' הלב כלל כנ"ל, ויש לו מנגד בהתפעלות האהבה [זרה] בעת שנטרד בעסקיו שחולפת האהבה וההשגה לגמרי, וגם בעת התפעלות האהבה האלקית הזאת בקי"ש אעפ"י שהוא אמת לפי שעה יש לו לב אחר זולתו המנגד אלי' בהיפוך ממש שהוא היצה"ר שבחה"ש בלב הטבעית שמוכן ועומד לכל תאות רעות ואהבות זרות, רק שכופה הלב הזה ונעשה נכנע אל הרצון ואהב' אלקית לבטל כל רצון ואהבה זרה, כמו מי שלבו ברשותו שלא לימשך אחר ההבל שנק' לאכפיי' לס"א בכפיי' והכרח כענין בטל רצונך מפני רצונו ע"י קבלת מ"ש כרצון באוי"ר לפי שעה אבל לא נתבטל כלל עצם מציאות הרע שבלב החומרי למאוס ברע לגמרי אלא להיות סו"מ בפ"מ בדרך כפיי' שכופה את הלב החומרי כו', משא"כ כאהב' הפנימי' ועצמי' שמצד פנימי' ועצמי' אלקות

אהבה תלוי' בדבר: ראה אבות פ"ה מט"ז. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקעו.

לאהבה את . . . כי הוא חיך: נצבים ל. כ (בדילוג).

שכל עצם אינו משתנה: ראה אמרי בינה שער הקי"ש פ"ח ופי"ד. תורת חיים וישב ס, ב. מאמרי אדה"א

שמות ח"א ע' קסד. במדבר ח"ב ע' תרמ. דברים ח"ג ע' תתכד. ושי"ג. ח"ד ע' אהעו. לקמן ע' תקב.

בר לבב: תהלים כד, ד. ראה גם מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' סג. ושי"ג.

לב א' לאבש"ב [י"ג: לאביו שבשמי']: ברכות נו, א.

כמו [י"ג: כשם] שאין בלבך: פסחים נו, א.

מי לי בשמי' כו' [י"ג: ליתא] בגעה"ע: ראה לעיל ע' שפ. ושי"ג.

בטל רצונך מפני רצונו: אבות פ"ב מ"ד.

שריה ברצון: י"ג: ליתא.

כמו כי הוא חייך ממש שנק' פנים עי"ז [נעשה] מואס ברע בתכלית שא"צ כפי"י לכופו לבטל כל רצון זר כו' אלא ממילא נמאס בלבו כל תועבה, ונק' לאהפכא חשוכ' לנהורא ומרירו למיתקא שנהפך לבו מרע לטוב מן הקצה לקצה בשינוי המהות הטבעי' וכמ"ש ולבי חלל בקרבי חלל ממש כו', כידוע שצדיקים לבם חלל ריקן מכל רצון זר רק לב א' להוי' לבדו כנ"ל, וזהו יש גם בכאו"א מישראל לפרקים כאשר מאיר בלבו בנקודת הלב מבחי' יחידה עצמי' כנ"ל וד"ל.

וזהו ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך בשני יצריך ביצ"ט וביצה"ר כידוע פי' ביצ"ט זהו באה"ר הפנימי' שבפנימי' הלב שמצד עצמות ופנימי' אלקות כי הוא חייך העצמי שזהו ביצ"ט שנק' מלאך טוב שמלביש לנהיא כמ"ש חונה מלאך ה' כו', וביצה"ר זהו אהבה אלקי' שבנשמה שנולד בחצוני' הלב שהיא האהבה הנעשית ונקנית רק בדרך עשי' ופעולה לפי שעה לבד (כמו המוכיח לחבירו שעושה רושם בלבו שמתפעל גם הוא ונכנע לבבו שאין זה אהב' עצמי' אלא עשוי' מכח התוכחה (בל"א איין גימאכטע זאך ניט קיין עצמי'), וכמ"ש ע"פ ואהבת שיהי' ש"ש מתאהב ע"י לאחר' הבלתי קרובים לה' כו' שגם הם יאהבו לה' כאשר יכירו בדעתם גדולת ה' ונפלאותיו כו' שזהו פועל יוצא לזולתו, כמו גם בלב הטבעי החומרי ששם משכן היצה"ר שגם הוא יתפעל ונכנע לה' ויאהוב גם הוא לה' בלב בשר זה עצמו לאכפ"י לבו לבלתי ילך אחר תאוות רעות כבהמה כו' (וכאברהם שמהכרתו לבוראו ואהבתו כאלקים עשה רושם התפעלות באנשי' זרים כענר אשכול כו' כמ"ש ויקרא אברהם בשם ה' אל עולם, וזהו שהי' ש"ש מתאהב ע"י גם לזרים ורחוקים כו') (וכאמת בשני יצריך זהו דוקא בכל לבבך וא"ל אינו נק' בכל לבבך, ולפי הנ"ל אדרבה עיקר בכל לבבך זהו ביצ"ט באהבה פנימי' הנ"ל. אבל הענין הוא דבשני יצריך אפי' ביצה"ר זהו לאהפכא חשוכא כו' להפוך גם הרע לטוב ולמאוס ברע גמור, והוא בהיפוך גם החשק והתאוה הגופני' להיות רק להוי' לבדו כמו כמה לך בשרי כו' ולבי ובשרי ירננו כו', דזהו

לאהפכא חשוכ' לנהורא: ראה זהר בהקדמה ד, א.
 ולבי חלל בקרבי: תהלים קט, כב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשנ"ד. ושי"ג.
 שצדיקים לבם חלל: ראה תניא פ"א. לעיל ע' שם. לקמן ע' תקלב.
 ואהבת . . . בשני יצריך . . . פי' ביצ"ט . . . וביצה"ר: נסמן לעיל ע' שכד. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"א (כאן) ס"ע שפכ ואילך.
 חונה מלאך ה': תהלים לד, ח.
 ואהבת שיהי' ש"ש מתאהב ע"י [על ידיך]: ראה לעיל ע' שג. ושי"ג. וע' שנה.
 כענר אשכול: ראה לעיל שם ע' שמת.
 ויקרא אברהם בשם ה' אל עולם: נסמן לעיל שם ע' שנ.
 כמה לך בשרי: תהלים סג, ב.
 ולבי ובשרי ירננו: תהלים פד, ג [ושם: לבי וכיה ב"ג כאן — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א בראשית ס"ע שפח].

עצמו ענין האה"ר העצמי' דיחידה הנ"ל שבבחי' פנים שאין בו חצוני' כלל וכלל לפי שגם החצוני' נעשה פנימי' שאין האהבה בלב בשר בדרך כפיי' או עשיי' לפי שעה לבד אלא כמ"ש שמתאהב לאחרים שגם הם כאהבה פנימי' כמוהו ממש, וכמס"נ בגוף כמו בנשמה ממש כאברהם שנמצא לבבו נאמן גם בגוף כו'). וז"ש באברהם התהלך לפני דוקא והי' תמים כי לבבו הי' נאמן בנסיונות בגופו כמו שהי' בנשמתו וע"כ הי' גם בגוף בלב בשר בפנימי' האה"ר כמו בנשמתו שזהו [לפני] ממש כפנימי' ועצמי' דאלקות והי' תמים בנסיונו' כמו תמים תהי' כו', כמ"ש במ"א שזה הי' כל הנסיונו' לישראל במדבר ברעב ובצמא כמ"ש ויענך וירעיבך כו' לנסותך לדעת את אשר בלבבך כו' וכן א' לנסותך כו' הישכם אוהבים את ה' בכל לבבכם כו' שנסיונו' אלה לעמוד בתמימות הרצון בגוף זהו אות גמור על תום הלב בפנימי' הנ"ל שנק' בכל לבבך וזהו הישכם כו' בכל לבבכם משום דהא בהא תלי'. ונמצא שעיי'ז שעומדים ישראל בנסיונו' וצרות ומצא לבבם נאמן בגוף בחצוני' ואחוריים כמו בפנימי' דנשמה כו' שזהו בירור החצוני' ואחוריים להיות גם הוא בבחי' פנימי', וכמ"ש בכלב יען כי מלא אחרי כו' שמילא ובירר בבחי' אחוריים בחצוני' הלב ובאחוריים דשם הוי' בהשגות אלקות במוח בינה להיות ממש כמו שהוא בפנימי' הלב שבפנימי' דשם הוי' כנ"ל שזהו שנק' תמים במעשה גם בהילוכו אחרי הוי' בחצוני' ואחוריים דשם הוי' יש בזה כל בחי' הפנימי' שנשמה כנ"ל, והסימן לזה הוא מה שעומד בנסיון בפ"מ דוקא כמו שניסה לאברהם ומנסה לבניי בגלות בכל מצור ומצוק ולא נסוג אחר לבבם כלל וד"ל.

וזהו מ"ש אחרי הוי' [תלכו] שיש בזה ב' אופני', (ה)א' כפשוטו שילכו אחרי הוי' שצוה בתר"מ שנק' דרכי הוי' שהוא הולך בהן עצמו ונק' ארחות הוי', וזהו כמו שצוה האב לבן שילך אחריו בדרך שהוא הולך לא יסור ימין ושמאל שאינו רק הולך אחר אביו ואינו רואה פניו כלל אבל עיי'ז כשרואה האב שיש בלב הבן חיזוק גדול כזה גם בהילוכו אחריו שלא יסור מן הדרך

שורה עשיי' — כמ"ש: יג: כש"ש.

כאברהם שנמצא לבבו נאמן: נחמי' ט, דח.

תמים תהי': שופטים יח, יג.

ויענך וירעיבך . . . לנסותך לדעת את אשר בלבבך: עקב ת, ג. שם ב.

לנסותך . . . הישכם . . . בכל לבבכם: פ' ראה יג, ד [ושם: כי מנסה — וראה גם לקמן ע' תצח].

שורה שנסיונו' . . . בכל לבבכם: יג: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: בכל לבבכם כו' . . . בכל לבבכם.

יען כי מלא אחרי: נסמן לעיל ע' תעא.

שורה ובירר — ובאחוריים: יג: בחיצונית.

אחרי הוי' [תלכו]: נסמן לעיל שם.

ארחות הוי': תהלים כה, י. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקצא. וש"נ. שמות ח"א ע' נח. לקמן

ע' תרנד.

כלל אזי מחזיר פניו מאליו בפנימית האהבה והולך לפניו כו', וכך הוא מ"ש אחרי הוי' תלכו ע"י השגות אלקות כמוח ולב כחצוני לבד, שתחלה צריך להיות החיזוק בתום הלב במעשה המצות לילך בדרכי הוי' אחרי הוי' לבדו], ועי"ז שימצא תמימות הלב בפנימי גם בהילוך הזה כנ"ל שנמצא לבכם נאמן אף בנסיונו וצרות המנגדי כו' לא יסוגו אחר או נק' בירור החצוני ואחוריים שנהפך גם הוא לפנימי להיות לב א' לבד גם בגוף כמו בנשמה, וזהו פי' הוי' באחרי הוי' תלכו למלאות בחי' אחרי הוי' שיהי' כמו בפנימי כנ"ל וד"ל (וזהו ואותו תראו אותו לבד וכו' תדבקון לבד ואין זר אתו, וכמו אחרי הוי' ילכו כארי' ישאג כארי' שבמרכבה שישאג מנהמת הלב בתמידות בלי שינוי כלל כו'). וזהו זכרתי לך חסד נעוריך לכתך אחרי דוקא (כמשי"ת). וזהו ואזניך תשמענה דבר מאחריך דוקא בבחי' אחוריים שזהו התפעלות הלב באוי"ר שכלית מצד ההשגה שבמוח בינה, וכמו אחרי הוי' תלכו בהילוך בדרכי הוי' באוי"ר בסו"מ ועי"ט כל היום מצד הכוונה שבמוח שאינו אלא חצוני ואחוריי' דשם הוי' שמלוּבש בדברים גשמי' ואינו משיג אלקות רק במה שיכול להכיל בכלי המוח דבינה שהוא הסתר ולבוש להלביש לפנימי' דשם הוי' כנ"ל דלמתב"כ, אבל עי"ז דוקא יוכל לבא לקירוב ויחוד דפב"פ דוקא, כי זהו הכלל בכ"מ שא"א לתחתון לעלות לעליון ביחוד פב"פ כ"א שיהי' בתחלה בבחי' אחוריי' והיינו מה שיכרך לבחי' אחוריים שיהי' גם הוא בבחי' פנימי' כנ"ל כמ"ש בכלב יעז כי מלא אחרי כנ"ל וד"ל.

ובכ"ז יובן מ"ש ויסב אלקים את העם דרך המדבר כו', כי הנה במצרים היו ישראל בבחי' קטנו' דאמונה פשוטה לבד כנ"ל במ"ש ואעלה אתכם מעני מצרים לחם עוני שלמטה מן הדעת כו' שהוא בחי' קטנו' לגמרי כנקודה דחיר"ק כנ"ל, ואי"כ כדי שיבאו ויגיעו למעלה ומדריגה גבוה כ"כ להיות בבחי' ארץ טו"ר באה"ר בתענוגי' שהוא עצמות התעוה"פ שבעומק חו"ב שבלב (שמגיע בשעשועי' עצמי' דא"ס שבחו"ב ש"מ בתושב"כ כו') שמתפשט ברבוי הכלים להיות זבת חו"ד העליון כו' כנ"ל, זהו ודאי מן הנמנע שיכול להיות דילוג גדול כזה מקטנות כזה לגדלות כ"כ שהוא מן ההיפוך להיפוך מקצה התחתון ביותר לקצה העליון ביותר (ממל' שבמל' לכשב"כ), אך א"א להיות זה כ"א עי"י בחי' ממוצע ביניהם שיעלה ויחבר התחתון בעליון עד שיגיעו לבחי' ארץ טו"ר זבת חו"ד העליון כנ"ל, והוא מה שהסב העם דרך המדבר דוקא ולילך אחרי הוי' בלבד, כמ"ש זכרתי לך חסד נעוריך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרוע, שחסד נעוריך זה לא

אחרי הוי' ילכו . . . כארי' שבמרכבה: הושע יא, י. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ס"ע שא. ושי"ג ח"ג ע' תססה. בראשית ע' קכא (ושי"ג) וע' קכה.
זכרתי לך חסד נעוריך . . . ואזניך תשמענה דבר מאחריך: ירמ' ב, ב (בדילוג). ישעי' ל, כא.
הכלל בכ"מ: ראה לעיל ע' תסט.
ויסב אלקים את העם: בשלח יג, יח.

ישכח לעולם כו' לפי שזהו המביא לבחי' פנ"פ דוקא כי נתב"ס במה שמבשר לבחי' אחוריים בלכתך אחרי במדבר העמים ששם מקור כל רע שנמשך מכתרין דמסאבות' בחי' כתר דק"ג (כידוע בשילוח השעיר לעזאזל המדברה כו') ונק' מדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב גקה"ט לגמרי כו', ע"י הילוכם במ"ב מסעות עם הארון ושכינה נכנע שרש הרע לעולם כמ"ש במ"א, ואמנם ה"י זה ע"י נסיונו' ויסורים דוקא שהביאם לנסיון הצמא ורעב לנסות את אשר בלבבם מצד המנגד דקליפה שהוא היצה"ר שבחה"ש שיוכלו לאכפיי' לס"א עכ"פ ומזה דוקא הוא שבררו לבחי' אחוריים דק"ג, והוא מה שהלכו אחרי הוי' במדבר דוקא באמונה פשוטה ובאוי"ר שנולד מהשגות אלקות שהאמינו והכירו בה' ובמשה עבדו, שזהו כענין אחרי הוי' תלכו הנ"ל, אבל עי"ז נהפך גם בחי' החצוני' דלב לפנימי' האהבה הנ"ל, דאעפ"י שלכתך אחרי הוי' ה"י באהבה התלוי' בדבר לפי שראו אותות ומופתים וגלוי שכינה בענו ה' ההולך לפניהם יומם ועמוד אש לילה כו' שע"ז נולדה האהבה ונקני' בלבם בבחי' עשי' שנעשית בדרך חיוב והכרח ע"י ההשגה האלקות הנ"ל עד שכופה ומטה את לבו לילך אחרי הוי' ויכוף הרע שבקרבו לבלתי ילך אחר ההבל ובדרך כפי' ולא בהיפוך גמור כנ"ל, מ"מ עי"ז דוקא יבאו לבחי' האה"ר העצמי' ופנימי' הנ"ל שהוא האהבה הבאה מאילי' וממילא מצד עצמי' ופנימי' אלקות לפי שנהפך גם חצוני' הלב לפנימי' מאחר שעומד בנסיונו' גם בהילוך זה דאחרי הוי' במדבר העמי' בארץ לא זרועה אור אלקי כלל וכלל שנק' חשך ונעשה עי"ז היפוך חשך לאור, ולאחר שנברר עי"ז בחי' אחוריים דרצון וחכ' ומדות להיות תמים בלבו הגופני' כמו בנשמתו כלבב נאמן דאברהם כנ"ל אי"כ ממילא יבאו לבחי' פנ"פ ממש כמו במ"ת שעכ"ד כו' כנ"ל וד"ל.

(וזהו שלא נחם אלקי' דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלקים פן ינחם העם בראותם מלחמה כו', כי אה"ר בתענוגי' מצד עצמו' אלקות בנקל יותר לאדם להגיע אלי' כי אהבה זו באה מאלי' וממילא כנ"ל ולא ע"י יגיעה ועשי' לעשות את האהבה כנ"ל, אך לא יוכל לעמוד במלחמה כלל מן המנגד בתענוגי' באהבה זרה או בלא אהבה בתאוה רק תענוג מפולש כהוללות וליצנות, והוא קליפת דפלשתים שיפול מיד אחר התפלה כידוע

במדבר העמים: ע"ד לשון הכתוב יחזקאל כ, לה. ראה לקוטי תורה מסעי פת, ג. מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' קצב. תקס"ח ח"א ע' שנה. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קסו ואילך.
 בשילוח השעיר לעזאזל המדברה: ראה אחרי טו, ה. כא. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' מא. תקס"ח שם.
 מדבר . . נחש שרף ועקרב: עקב ה, טו. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"א שם. וש"נ.
 נכנע שרש הרע לעולם: ראה הנסמן בהערות שלפניו.
 בענו ה' ההולך לפניהם: ראה בשלח יג, כא.
 תענוג מפולש . . קליפת דפלשתים: ראה תורת חיים תולדות ב, ג ואילך. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' רמב.

ליודעים, והעיקר הוא לברר לעה"ד לאכפיי' לסי"א או לאהפכא כו' שא"א כ"א ע"י העבודה האלקי' בחצונו' הלב שמתפעל מהשגה במוח ביגיע[ה] דוקא בדרך מלחמה כמ"ש בצלותא [שנק'] קרבא כו' שנק' בזהר פולחנא דרחימות' וע"י מרירות ושפלות לבער הרע שבקרבו וע"י כיטושי' ויסורים בלחץ ודחק הפרנסה וכה"ג שזהו בנסיונו' שהיו במדבר ברעב וצמא לנסותם ובמדבר העמים דוקא שלא זרוע אור האלקי כלל ועכ"ז יוכל לעמוד בנסיונות וכך הוא בכל גלות שבאו בלחץ ודחק וצרות בארץ העמים בחו"ל שלא זרועה כו' ועכ"ז בכל הנסיונו' עומדי' שזהו [בירור ד]חשך דק"נ לאור בדרך מלחמה דוקא בתפלה באו"ר שכלי' [שנמשך גם] בלב בשר ביצה"ר כנ"ל, שזהו ה"י ע"י שהסב העם דרך המדבר שיוכלו לילך שם אחרי הו"י דוקא בנסיונו' ומה נעשה שרש קבוע לדורות בכל הגליות שיעמדו בנסיונות ויבררו לבחי' אחוריים דק"נ כדי שיוכלו לבא לבחי' פכ"פ בגילוי אור הו"י הפנימית בימיהמ"ש ועוה"ב כו', משא"כ אם היו הולכים בדרך קרובה בארץ פלשתים לא ה"י שרש קבוע לנשי' שיוכלו לעמוד בנסיון ומלחמה מק"נ והיו משתקע"י ברע בהתערבם בגוים כו'.

ולהבין זה בתוס' ביאור יש להקדים ענין א' והוא במ"ש כבוד מל' יאמרו כו' להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו כו' ואח"כ א' מל' מל' כ"ע כו', וי"ל מהו שמודיע לבני האדם שהן הנשמות בחי' גבורותיו וכבוד הדר מל' ואח"כ מל' כ"ע למלאכים ועולמות דמשמע דהא בהא תלי' דוקא. והענין הוא דבאמת הרי אין ערוך לגבראים כמלאכים ועולמות לגבי עצמות א"ס [שבאצ"י] שבלתי ב"ג ואיך יתכן להיות בחי' מלך עליהם שאין מלך בלא עם ואין ערוך כלל לעם זה שיפול עליהם בחי' מל' האלקי, וגם הלא עצם הבריאה מאין ליש ה"י ע"י צמצום ואין הצמצום הזה מסתיר לפניו כלל וכמא' אתה הוא קודם כו' בלי שינוי כלל וא"כ גם אחר הבריאה א' אתה ה' לבדך כמו קודם שאין לך דבר חוץ ממנו כמ"ש כי ממך הכל כו', ולפ"ז לא יתכן להיות מלך על עולמות, אך עכ"ז נעשה בחי' מלך ע"י צמצום ולבוש המעלים אור העצמ[ות] כמ"ש ה' מלך גיארות לבש כו' כידוע. אך הנה זה ה"י ע"י שנתעורר תחלה בחי' פנימי' מדת מל' ית' העצמי' שנק' כבוד הדר מלכותו, והוא מ"ש להודיע לבני האדם שהן הנשמות שהן בצלם אלקים

בצלותא [שנק'] קרבא: ראה לקוטי תורה בלק עב, א. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קפ. ושי"ן. פולחנא דרחימות: ראה זהר בשלח נה, ב. ואתחנן רסז, א. לקוטי תורה שלח מב, ג. כבוד מל' . . . להודיע לבני האדם . . . מל' מל' כ"ע: תהלים קמה, יא. יב. יג. שאין מלך בלא עם: בחי' וישב לת, ל. ראה הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב לע' תרלא. אתה הוא קודם: ראה תפלת השחר. שליה ג, ב. אתה ה' לבדך . . . כי מן הכל: נחמי ט, ו (בדילוג), דברי הימים א כט, יד. ה' מלך גיארות לבש: ראה לעיל ע' תסו. ושי"ן. הנשמות שהן בצלם אלקים דאדה"ע: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תב.

דאדה"ע כידוע, גבורותיו דמל' הפנימי, והוא כידוע שזהו שנק' מלך הקדוש בר"ה שהוא בחי' המל' שמצד רוממות והתנשאות העצמי דא"ס כמו שהוא בפנימי דחכ' ומדות שבו (שהוא תושמ"ע וישראל שעבמה"ק כו'), וזהו שמתלבש בעול מ"ש שבתו"מ דוקא שנבדל בערך הרבה מבחי' מל' על עולמות אף שנמשך אימה יתירה על המלאכים וכמ"ש וכולם מקבלים עליהם כו' ה"ז בחי' חצוני' המל' שבא ע"י צמצום ולבוש דמלך גיאות לבש כנ"ל והמלאכים הן בחי' בהמות וחיות כפני אר"י ושור כו', וז"ש אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם דוקא בקעומ"ש בתו"מ שהן פנימי' רצונו וחכ' ונש"י נק' אדם שעלו במח' העצמי' כו', וז"ש מלך הקדוש בקדושה העצמי' ממש [[ונק' מלך מרומם לבדו כו']] שמוזה נמשך הרצון דוקא לצמצם א"ע להיות מל' מל' כ"ע (ומבחי' מל' דא"ס באבי"ע), וז"ש תחלה להודיע לבני האדם גבורותיו שבתו' ומוזה נמשך פנימי' המל' בעול תו"מ (כמו שהי' במ"ת שמל' ית' הפנימי' קבלו ברצון הפנימי' כשא' כל אשר דבר ה' נעשה כו' שזהו דבר ה' בתו"מ שמגיע לפנימי' המח' דא"ס כמו שהוא בפנימי' ועצמי' דכתר דחו"ב ומדות דא"ס כו', כמ"ש במ"א בפ"י יביאו לבוש מל' כו' עי"ז נעשה בחי' מל' מל' כ"ע כו'. וכך הוא גם עתה בברכת המצות שאו' ברוך אתה הוי' אלקינו דוקא מלך העולם לפי שקדשנו במצותיו וצונו בדבר מל' הפנימי' מזה נעשה מלך העולם משום דהא בהא תלי' לפי שהחצוני' נברר אחר הפנימי' בכ"מ כידוע וד"ל.

ומעתה יובן גם כאן בענין מה שהסב העם דרך המדבר י"ס כו'. דהנה מבואר למעלה שכל הילוכם במדבר אחרי הוי' כמ"ש לכתך אחרי כו' זהו הוי' רק בחצוני' האהבה שבלב, וכן בחצוני' היראה שהוא בקעומ"ש בבחי' עול בלבד שהוא ענין כפיפות וכפיות הרצון בע"כ לקבל עליו העול הזה שיעמוד על נפשו [ל]נגד זדון לבו הקשה שחפץ בפר"ע לילך בשרירות לבו וכופה לבבו להכניע גם ליצה"ר שימשיך עליו עול זה דמ"ש שיהי' פחדו עליו להיות סו"מ בפ"מ שלא לעבור ולמרוד בקונו, ואעפ"י שיש מנגד לזה מתאות החומרי' בכל רצון זר הוא מבטל ומסלק הרצון המנגד לזה להסירו מלבו לגמרי נגד רצון ה' וגזירתו, ואעפ"י שקבלה זו לעומ"ש נק' עול ממש

מלך הקדוש ברי"ה: נסמן לעיל ע' תיז.

וישראל שעבמה"ק: נסמן לעיל ע' ססג.

וכמ"ש וכולם מקבלים עליהם: בברכת יוצר.

והמלאכים . . . בהמות וחיות: ראה יחזקאל א, י. תניא רפלי"ט. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קכא. וש"נ.

אמרו לפני מלכיות: ראה ראש השנה טז, סע"א. לד, ב.

מלך [זו]: ניתוסף: יחיד] מרומם לבדו: ע"פ ברכת יוצר. ראה שער האמונה פמ"ז.

שויה להיות — באבי"ע: יג: בבי"ע.

כל אשר דבר ה' נעשה: יתרו יט, ת. משפטים כד, ג. ז.

יביאו לבוש מל': אסתר ה, ת. וראה ד"ה זה בתורה אור.

מצד היראה או אהבה שנעשית לפי שעה כנ"ל מ"מ נמשך עליו עומ"ש שלימה להיות סוי"מ וע"ט, וזהו עשה רצונו כרצונך מאהבה ברמ"ח מ"ע ובטל רצונך מפני רצונו בל"ת בסוי"מ כדי שיבטל רצון אחרים דק"נ שלא ישלטו בך כו' (וזהו ואונך תשמענה דבר דבר מל' בעומ"ש מאחרייך בבחי' מקיף בהעלם בלי בחירה בדעת ורצון פנימי רק בבחי' אחורי' דקעומ"ש לומר זה הדרך לכו בו כו'), ובאתעדלית זו מ[עורר] אתע[דל]ע ג"כ עד"ז, והוא בחי' המשכת עומ"ש שנמשך על העולמות הנפרדי' בחצוני' כנ"ל, והוא מה שמצמצם א"ע להיות מלך על עם כנ"ל, שהוא ע"י שנה"א שנק' אדם מקבל עליו עומ"ש בעול דוקא כמו בביטול רצונו בע"כ לקבל עליו עומ"ש ולא ילך בפר"ע כו' כנ"ל בענין שום תשים עליך מלך בע"כ כו', עי"ז מעורר למעלה ג"כ שיומשך בחי' מל' העליון בצמצום העצמו' שזהו כמו בע"כ בבחי' אחוריים להסתיר ולהעלים הפנימי' להיות מלך על עם נפרד כו' שאין ערוך לו כלל וכלל כנ"ל. וזהו שאדה"ר א' בשעה שנברא ה' מלך גיאות לכש להמשיך בחי' המל' בעולמות בע"ג ועד שא' אדה"ר לא הי' צמצום זה אעפ"י שדבר מלך שלטון הי' בגזירתו בא' יהי אור יהי רקיע חדשא הארץ כו' זהו בדרך שליטה וממשלה כמושל על הבהמות וחיות כו' כמ"ש במ"א, והיינו לפי שהנשמות מעוררין לפנימי' המל' שנק' הדר מל' העצמי' למעלה לכך גם ע"י קעומ"ש תו"מ למטה יכולים לעורר גם לבחי' החצוני' דמדת מל' בעולמות לצמצם א"ע להיות ה' מלך גיאות לכש משום דהא בהא תלי' כו', שז"ש להודיע לבני האדם כו' ואח"כ מל' מל' כ"ע כו' וד"ל.

וּנְמַצָא מובן מזה עכ"פ דמבחי' החצוני' דקעומ"ש דישראל באהוי"ר חצוני' ואחוריים כשום תשים [עליך] בע"כ כו' עי"ז נמשך מל' [מ]כ"ע בחצוני'. ואמנם מובן ג"כ מזה דקעומ"ש בתו"מ גבוה יותר ממ"ש דמלאכים לפי שהוא כלי והכנה לפנימי' עומ"ש בפנימי' הרצון והחכ' דא"ס. וזהו שהסב העם דרך המדבר שיקבלו עומ"ש תחלה בחצוני' כענין לכתך אחרי כו' שמוזה יהי פנימי' המל' ברצון [ו]פנימי' במ"ת, דהיינו הך והא בהא תלי' לפי שהחצוני' נמשך ומתברר בפנימי' ומעורר אותו, וראי' מיראה חצוני' דמשיח בעול תו"מ שממשיך לפנימי' דעוה"ב וד"ל.

עשה רצונו כרצונך . . . ובטל רצונך: אבות פ"ב מ"ד.

ואונך חשמענה דבר . . . מאחרייך: ישע"ל, כא.

כנ"ל בענין שום תשים עליך מלך: [כיה ברוב הכתי'. אבל ב' הו"טז: כנ"ל, כענין — וראה גם לקמן ע' תפט בהערה. ולהעיר שבספר המאמרים תקטיה (ח"א ע' שפג) כאו בא פסוק זה קודם הענין ד. להודיע לבני האדם גבורותיה]. שופטים יז, טו.

שו"ה לו — וזהו . . . ועד: ז: (וזהו . . . ועד. טז: וזהו . . . ועד).

שאדה"ר א' . . . ה' מלך גיאות: ראה פרקי דרבי אליעזר פ"א. לקמן ע' תר. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשס. וש"נ.

שדבר מלך שלטון . . . יהי אור יהי רקיע חדשא הארץ: קהלת ח, ד. בראשית א, ג. ו. יא.

זהו בדרך שליטה וממשלה: ראה לקמן שם. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"מה. וש"נ.

ובכל הנ"ל יובן מ"ש דאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק כו' מהו ענין השם הזה שאינו שלם עד שימחה כו', להיות ידוע ששם סתם הוא שם הוי" ככ"מ כו' ומ"ש שאין השם שלם זהו שאין שלימות וחיבור בשם הוי" מ"ה לו"ה (כמשי"ת). ותחלה י"ל ביאור ענין ד' אותיות דשם הוי" בפרט למעלה ולמטה בנשי' שיש בהן הארת אור דשם הוי" וכמ"ש אני הוי' אלקיכם ששם הוי' הוא בחי' אלקות שמאיר בכל א' בכל ניצוץ קטן מישראל כמ"ש נר הוי' נשמת אדם, והיינו כאשר הן דבוקים בשם הוי' זה ע"י תו"מ ואוי"ר שכליים שנולדים מבחי' החו"ב שבנה"א. כי הנה ידוע שאותיות י"ה שבנשמה זהו בחי' חו"ב האלקי', יו"ד זהו בחי' החכ' שבנה"א שהוא בבחי' אין והעלם למעלה מן ההשגה והשכל ונק' כ"ח מ"ה כנ"ל, שזהו בחי' ראי' מקרוב לאסתכלא ביקר' כו' כמו לחזות בנועם הוי' כו', ומבחי' אין דחכ' כמו בראי' מקרוב נמשך לבינה שהוא בחי' ההשגה באורך ורוחב ההתבוננו' שמשיג בשכלו באלקות בטוב טעם ודעת אלקי כידוע, וזהו יו"ד. וה"א צמצום דנקודה דחכ' והתפשטות בהשגה דבינה שנק' מאין ליש כמעין הנובע בנהר כו' שכל התבוננו' בהשגה צריך שיבא בנביעה מחכ' מבחי' אין [דחכ'] שמבריק ככרך בהעלם ומקיף כו'. והוי"ו זהו המשכה מן המוחין שבראש ללב להתפעל כמדות שכלב באוי"ר והוא לאחר קיצור ותמצית השכל וההשגה האלקי' שבמוח נולד מזה התפעלות אוי"ר ללב (ואעפ"י שגם בשכל והשגה האלקי' שבמוח בינה ה' התפעלות אוי"ר אלא שנק' דו"ר שכליים וכלולי' בשכל והשגה עצמה בלתי נכרים במציאות בפ"ע כלל (כעובר במעי אמו כו' וזהו רגל הקצר שבה"א ומכואר במ"א וד"ל). וה"א אחרונה דשם הוי' בנשי' זהו ענין קעומ"ש הנ"ל במח' ורצון לבטל כל רצון זר נגד רצון הוי' כו', וקבלה זו בעול דוקא כענין שום תשים עליך כו', וזהו בא בבחי' התפשטות בגלוי דוקא ולא כלב בלבד כו', ואעפ"י שקבלה זו בלב מ"מ המשכת עומ"ש צריך שיהי' במחדו"מ להיות סו"מ וע"ט בג' אלה מחדו"מ כל היום אחר שקבל כ"ז בלב ומוח באוי"ר שנולד מן השכל וההשגה, דודאי באוי"ר לבד אעפ"י שזהו התפעלות אלקות כמוח ולב באמת אם אינו מקבל עליו עומ"ש בהתפשטות גם במחדו"מ כל היום אין זה כלום דהכל נשאר בהעלם במוח ולב, והעיקר הוא שיתגלה גילוי אלקות דמ"ש במעשה זהו ה"א אחרונה דהוי' בהתפשטו' אורך ורוחב במ"ש שכו עיקר

דאין השם שלם: ראה תנחומא ס"פ תצא. רש"י ס"פ בשלה.
 ד' אותיות דשם הוי" . . . בנשי': ראה ספר המאמרים תקס"ה (ח"א ע' שפד) כאן. מאמרי אדה"א דברים
 ח"ב ע' שסה ואילך. ע' תרמד ואילך. ספר המאמרים תר"פ ע' מג ואילך.
 אני הוי' אלקיכם . . . בכל א' [י"ב יג? ליתא] . . . נר הוי' נשמת אדם: וארא ו. ז. משלי כ. כו.
 החכ' . . . כ"ח מ"ה: זהו (רע"א מהימנא) צו כת, א. לד, א.
 לאסתכלא ביקר': ראה זהו מקץ קצט, א. בראשית לח, א.ב. פקודי רמז, ב. תרומה קלד, א.
 לחזות בנועם הוי": תהלים כו, ד.
 רגל הקצר שבה"א: ראה ביאורי תהרר בלק קג, כ"ג.

המכוון ביה חר"ב ומדות דוי"ו שיומשך הכל בגלוי בה"א אחרונה דנתב"ס דוקא (ולכך אין יחוי"ע דהוי' ואלקים בכל מצוה רק ע"י עומ"ש דוקא) (וכמ"כ במצות צדקה להחיות רוח שפלים שמעורר למעלה בחי' מ"ש דלעילא להיות מקור לנבראים להחיות רוח שפלים כידוע, ובמצות גמ"ח נמשך י"ה דחו"ב בוי"ו ומצות ת"ת ושבת ביו"ד דחכ' כידוע) (וכמו שבק"ש נמשך שם הוי' כסדר מ"ה ל"ה בקעומ"ש בפי' שמע ועול מצות בפי' והי', וכך במצות ת"ת וצדקה נמשך מיו"ד דחכ' במדות ומח' ודבור בד"ת בקול ודבור ובמעשה הצדקה וכלי המצות (והתשובה בכתר דחו"ב), ובהיפוך הפגם דשם הוי' נפגם היו"ד ע"י חילול שבת ו[ביטול] ת"ת והה"א נפגם בביטול ק"ש והוי"ו נפגם דמדות באוי"ר וכן בביטול קול דתורה והה"א אחרונה בפר"ע והעדר מעשה הצדקה והמצות).

וענין מ[ש] שיהי' השם שלם אין הכוונה שלא יהי' הפגם באותיות די"ה ו"ה, אלא גם כשאין פגם וחסרון כלל בכל האותיות כי ימצא בנשיי כל המשכות גילוי שם הוי' בחו"ב ואוי"ר ותו"מ בעומ"ש כו' מ"מ יכול להיות שלא יהי' השם שלם, והיינו מה שאין לו חיבור וקשר מזה לזה כמו מ"ה לוי"ה שאין השם שלם מחמת זה, כי עיקר השלימות בשם הוי' [הוא] בחיבור די"ה שבחו"ב לוי"ה שבמדות ומעשה כו', וסיבת ענין חיבור וקשר זה ימצא בב' אופנים, א' מה שכסיבת ההשגה והתכוננו' דמות בינה יולד בלבנו התפעלות אוי"ר בלי מונע ומעכב כלל אעפ"י שבא בדרך חיוב והכרח ולא בבחי' פנימי' ועצמי' כנ"ל, והוא מה שמצד ההכרח שכלי' בגדולת ה' כממו"ס יחייב שיאהב את ה' ויראה ממנו כי הוא עיקר ושרש כל העולמות כו' שנק' אחוריים וחצוני' שהשכל מחייב ומכריח לעשות ההתפעלות בלב לפי שעה כנ"ל שמי"מ הרי מתחבר השכל האלקי די"ה בוי"ו שהוא המדות שכלב (וכמו וידעת כו' והשבות אל לבבך דוקא כי הוי' הוא [ה]אלקים שזהו מה שהשיג במוח בינה כו'), וכאשר הלב מבין מתפעל באוי"ר וכמ"ש ש"תן בלבינו בינה זהו חיבור ויחוד דה"א דבינה בוי"ו יותר מהתפעלות אוי"ר מחמת הקיצור [שנשאר] מן ההשגה במוח (הנק' בכ"ן). וזהו שמע ישראל בינה לבא כו',

להחיות רוח שפלים: ישעי' ג', טו.

ומצות ת"ת ושבת ביו"ד דחכ': ראה בסמוך הערה ד"ה נפגם.

בקעומ"ש בפי' שמע ועול מצות בפי' והי': ברכות יג, א.

שויה וצדקה — ודבור: יג' דו"מ (דבור ומעשה).

נפגם היו"ד ע"י חילול שבת ונביטול] ת"ת: ראה גם לקמן ע' תרלד. מאמרי אדה"א בראשית ע' שמב.

דברים ח"ג ע' תתקיד וע' א'פד. וראה גם לעיל ס"ע תסט ואילך.

והה"א . . ק"ש והוי"ו . . דמדות . . והה"א . . הצדקה: ראה מאמרי אדה"א דברים שם ע' א"פה.

בממו"ס: יג' בממלא וסובב.

וידעת . . והשבות אל לבבך: ואתחנן ד, לט.

ותן בלבינו בינה: כברכת (אהבת עולם) ק"ש.

שויה זהו — יותר . . שיחפעל באוי"ר: יב' ליתא.

שמע ישראל בינה לבא: ואתחנן ו, ד. תקוני זהר בהקדמה יז, א.

ואח"כ ואהבת כו' מצוה בפ"ע שיתפעל באוי"ר מקיצור המושג בלבד כו' (משא"כ כאשר נשאר ההשגה כמוח אעפ"י שנתפעל בה אבל לא נמשך ממנה שום התפעלות בלב כלל שזהו מצד בחי' מסך מבדיל ביניהם (כמ"ש במ"א) וכמ"כ בקעומ"ש לקיים גזירת [ה]מלך בחצונו' הרצון כו'). והאופן הב' יש כל שם הוי' זה בבחי' הפנימי' ועצמי' כנ"ל, והוא מחמת התקשרות העצמי' דיחידה שהוא עצמו' התענוג להתענג על הוי' כי הוא חייך העצמי כנ"ל ועי"ז נמשך עומק דחו"ב בלב בהתפשטות בפנימי' ממילא ואז האה"ר בלב ממילא ומאיליו מצד פנימי' ועצמות אלקות שנק' פכ"פ כנ"ל, ויש בה יו"ד דחכ' וה"א דבינה שנמשכים ללב שהוא וי"ו, הכל בבחי' פנימי' בפנימי' אלקות בלי שום חיוב והכרח הנעשה כו', וגם בקעומ"ש בחי' ה"א אחרונה זהו בביטול פנימי' ועצמי' בלא עול והכרח כלל כמו שהי' במ"ת שקבלו מ"ש ברצון כנ"ל וד"ל (וכמ"כ יש שם הוי' כזה בפנימי' ועצמות דשם הוי' למעלה שמעורר אתעדל"ע כפי אופן אתעדל"ת (כמשי"ת), וכמ"ש לך א' לבי בקשו פני דוקא פנימי' המוח והלב וממילא את פניך הוי' דוקא אבקש בבחי' פכ"פ כו'). וכך יש שם הוי' זה הפנימי ביחוד דפכ"פ ממש במצות ת"ת בכלל שחוי"ב דאדם מקושרים בחוי"ב דאותי' התו' שקורא ושונה כו' ונמשך בקול ודבור מהבל הלב למעשה המצות בפ"מ, שכ"ז הוא פנימי' ועצמי' דשם הוי' [שלמעלה שלא ע"י הכרח וחיוב באוי"ר הנמשך מן הלב בק"ש וכה"ג. וזהו והיו הדברים האלה על לבבך דוקא ודברת בס' כו' וקשרתם כו' שכ"ז סדר דשם הוי'] הפנימי כמו שהי' במ"ת ממש שפכ"פ דבר הוי' כו' שפנימי' דחו"ב ומדות ודבור דעצמו' א"ס ב"ה בא' אנכי כו' הוא שנתקבל ממש בכנ"י בפנימי' דשם הוי' שבנשמתם דהיינו ב"ה חוי"ב ומדות ועומ"ש שלהם בלי הכרח וחיוב רק בחי' פנימי' ועצמי' עד שעכ"ז כו' וד"ל.

ומעתה הנה יובן שבאתעדל"ת בבחי' שם הוי' כסדר הנ"ל בק"ש מעוררים למעלה בבחי' אתעדל"ע בעצמות המאצי' ג"כ להיות שם הוי' באצי' באופן כזה דוקא והיינו בבחי' החיבור וקשר די"ה בוי"ה כנ"ל. והענין הוא כידוע דיו"ד דשם הוי' באצי' הוא בחי' אור אבא שהוא שרש כל האצי', והוא בחי' החכ' שמאין דכתר תמצא זהו שנק' חכים ולא בחכ' ידיע' ומלוכש

ואהבת כו' מצוה בפ"ע: ואתחנן שם ה. ראה ספר המצות להרמב"ם מ"ע ג.

מצד בחי' מסך מבדיל: ראה גם לעיל ע' תמט. וש"נ.

לך א' לבי . . את פניך הוי' . . אבקש: תהלים כו, ת.

והיו הדברים האלה . . ודברת בס' . . וקשרתם: ואתחנן שם ו. ז. ת.

שעכ"ז: נסמן לעיל ע' שלט.

אור אבא שהוא שרש כל האצי': ראה ע"ז חיים שער (מז) סדר אכ"ע פ"ב.

החכ' שמאין דכתר תמצא: איוב כח, יב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשעט. וש"נ. ח"ד ע' איתס וע'

איתמט.

חכים ולא בחכ' ידיע': זהו חדש יתרו לד, ד. תקיני זהו בהקדמה יז, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג

ס"ע אפט ואילך. ח"ד ע' אריט.

בכלי והוא שנק' חכ' מוחא, וכמו במע"ב שא' בראשית ברא בחו"ב וכן כולם בחכ' עשית, לפי שידוע שהחכ' הוא בחי' ראשית הגלוי מן ההעלם דעצמות המאצי' אעפ"י שאינו רק כנקוד' דיו"ד שלמעלה עדיין מן השכל וההשגה דבינה כנ"ל, ומבחי' החכ' שנק' אין והוא בחי' קדש העליון שהוא מקור הראשון נמשך ממנה לבינה שהוא כמו ההשגה במוח בינה דאדם, וזהו בראשית דחכ' ברא אלקים בחי' בינה (דאבא א' לאימ'), ובכלל זהו היחוד דחוי"ב דאצי' שנק' תרין ריעין כו' כטיפה דמעין שנובע לנהר כו' דזיווגיהו תדיר ביחוד תמידי בשביל שפע העולמות וכמ"ש בי"ה הוי' צור עולמי' בי"ה דוקא שהוא נקודה דיו"ד דחכ' שנמשך מאין דהעלם החכ' ביש להשגה דבינה כידוע (וזהו ב' שמות דע"ב וס"ג דחוי"ב דאצי' שבאי' באותי' וכלי' דוקא שמוה יוכל להיות המשכת מוחין לז"א שהוא שם מ"ה במלוי אלפין כידוע).

ונמצא מובן מזה עכ"פ דבחי' יחוד דחוי"ב די"ה דאצי' הוא למעלה מעלה עדיין מכל ההשתלשל' דאבי"ע, כי זה היחוד דחוי"ב הוא עדיין בעצמו' כמו שנמשך אור השכל והחכ' באדם במוח החכ' למוח בינה מאין ליש בנביעה תמידי' ועצמי' כו', ואח"כ נמשך מחוי"ב למדות שהוא הוי"ו דשם הוי' למעלה (והוא שם מ"ה כידוע), והוא ע"ד הנ"ל במדות שבלב האדם למטה שנולדים ומתהווים מבינה שבהשגה שכלי' בדרך חיוב והכרח שמחייב להתפעלות המדות (או שהוא בפנימי' ועצמי' כנ"ל), כך הוא למעלה במדות דאצי' שנולדי' מבינה עילאה אחר שנמשך מחכ' לבינה ביחוד פנימי' כנ"ל, כי מה שנמשך מבינה לתולדות המדות בלב אינו רק בחי' החצוני' דהשגה לבד מה ששייך להיות מקור למדות (שנק' מוחין דז"א), והן וימ"ב העליוני' בו' ימים דאצי' דיום הא' האיר בחדס דז"א ויום הב' כגבו' וכה"ג בכל הימים שהן מקורים לז"א"ש (כמ"ש כמ"א), וז"ש אתקריאו בתיקונא דא חסד דרוע' ואלך.

חכ' מוחא: זהר (רעיא מהימנא) פינחס רלה, ב. תקוני זהר בהקדמה יז, א. שם ת"ע קכג, א. בראשית ברא בחוי"ב [ג' בחכ'] . . כולם בחכ' עשית: בראשית א, א. תהלים קד, כד. דאבא א' לאימ': ראה זהר בראשית כב, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרכה. ושי"נ. דברים ח"ב ע' תרנא ואלך.

דחוי"ב . . תרין ריעין: ראה זהר בשלח נו, א. ויקרא ד, א. מאמרי אדה"א בראשית ע' א. ושי"נ. דחוי"ב . . דזיווגיהו תדיר: ראה זהר (אדרא זוטא) האוינו רצ, ב. עץ חיים שער הכללים פי"ג. מאמרי אדה"א בראשית ע' שנו. ושי"נ.

בי"ה הוי' צור עולמי': ישע"י כו, ד.

נקודה דיו"ד דחכ' . . להשגה דבינה: ראה מאמרי אדה"א בראשית שם ע' ב.

ב' שמות דע"ב וס"ג דחוי"ב: נסמן לעיל ע' שנג.

לז"א . . שם מ"ה במלוי אלפין כידוע [י"ב"ג: כו]: נסמן לעיל ע' תמה.

וימ"ב . . שהן מקורים לז"א"ש: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רז. ושי"נ. דברים ח"ג ע' תתה. ושי"נ. בראשית ע' קמט.

לז"א"ש: נסמן לקמן ע' תרי.

אתקריאו בתיקונא דא: תקוני זהר בהקדמה יז, א.

ימינא כו' שזהו אור החסד דאצי' שבכלי כו' וכן שאר ע"ס הכל בכלים [ו]מיוחדים הכל בעצמות המאצי' דאיהו וחייהו וגרמוהי (א"כ) חד ממש כידוע, וידוע שמצד עצמות המאצי' נק' חד ולא בחושבן י"ס כלל רק לאחזאה לאתנהג' בהון עלמין לבד שהן המדות דאצי' חג"ת נה"י כו' שמוגבלי' בכלים (שהן שמות ואותי' וצ"פ) להיות מקור לעולמות דבי"ע לבד וזהו ע"י בחי' המל' דאצי' שנק' סופא דכ"ד דאצי' (וכידוע בציוור הג' קוין דאצי' חח"נ בג"ה דת"י ומל' עומדת תחת קו האמצעי דת"י ומקבלת מכולם שכל הנחלים הולכים אל הים) שהוא בחי' ה"א אחרונה דשם הוי' דאצי' שנק' שכינה ואי' תתאה וכה"ג, והוא בחי' דבור העליון דיי"מ שמקבל מוי"ו שהן מדות דו"א שזהו ענין יחוד זוי"ג הוי' ואלק"י שנק' יחוי"ת ככלל ויחוי"ע זהו יחוד או"א חו"ב דאצי' שנק' תרדל"מ כנ"ל וד"ל.

והנה כאשר נמשך מיחוד דחו"ב שהוא י"ה לו"ה במדות ודבור (שזהו להיות מוחין למדות) [מ]מדות לדבור ואז נק' השם שלם שיש שלימות לשם הוי' כשנעשה קשר וחיבור מי"ה לו"ה כסדר הנ"ל, משא"כ אם לא נמשך מחו"ב שבראש למדות שבלב שהוא הוי"ו אין השם שלם אעפ"י שיח"ע דחו"ב תמיד' כנ"ל לפי שאין שלימות למשפיע בלא מקבל שהוא הוי"ו (וכן מוי"ו לה"א שהוא הדבור דיי"מ להיות השפע נמשך לעולמות אם אינו נמשך מוי"ו לה"א, כמו בקטנו' דאל"ם מאלקים כמו נאלמתי כו' אין שפע פנימי' לעולמות מן המדות דאצי' רק ע"י קטנו' והעלם גדול כידוע). ואמנם אין השם שלם בחיבור דיי"ה בו"ה באצי' כ"א ע"י העלאת מ"נ מלמטלמ"ע ע"י תו"מ ואוי"ר דנש"י בק"ש שמעוררי' אתדל"ע באופן הסדר וחיבור הזה והיינו לפי שישראל שרשם במוחין דאו"א (כמו כי אתה אבינו שנמשך כטפה במוח האב שהוא פנימי' אבא דאצי' ונתגדלו בעיבור כאי' עילאה כבינה דאצי' שנק' אם הבני' (כמ"ש בזוהר בלק ע"פ כי מראש צורים כו'), והוא הרגל הקצר

דאיהו וחייהו וגרמוהי: נסמן לעיל ע' תסו.

חד ולא בחושבן . . . לאחזאה: ראה בהנסמן לעיל ע' תמו הערה ד"ה אפיק.

חח"נ בג"ה דח"י: נסמן לעיל ע' שכה.

ומל' עומדת תחת קו האמצעי דח"י: נסמן לעיל ע' תסג.

שכל הנחלים הולכים אל הים: קהלת א, ז.

שנק' שכינה ואי' תתאה: ראה תניא רפנ"ב. אגרת הקדש סכ"ה (קלט, א). מאמרי אדה"ז פרשיות התורה

ח"ב ע' תשלט ובהנסמן לשם.

דאל"ם מאלקים: ראה עץ חיים שער (כב) מוחין דקטנות ספ"ב. שער (כד) פרקי הצלם פ"ב. שער

הקדמות [תל אביב תשכ"א] שו, רע"ב ואילך. לקוטי תורה בלק עט, ג. אור התורה שיר השירים ח"א ע' שי.

הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב לע' תתקג.

נאלמתי: תהלים לט, ג.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.

כמ"ש בזוהר בלק: ראה שם רג, ב. ובביאורי זוהר לשם קג, א ואילך. נדפס גם בספר המאמרים תקס"ח

ח"א ע' רסט.

דהיא דאשיט פסיעה לבר שהן המדות דו"ק דז"א שנק' ישראל וכמ"כ ביחית דזויג אור זרוע לצ"ע יסוד ז"א במל' דאצי' שנק' אי' תחאה מקור [כ]ניי כידוע). וכדי שירד האור ושפע האלקי' עד למטה מטה כמו שהוא למעלה ממש בלי צמצום והעלם ושינוי כלל, כמ"ש אני הוי' לא שניתי פי' אני הוי' שבאצי' לא שניתי גם בסוף כל המדרגות בסוף עולם העשי' בשמי' וארץ גשמי' כו' מאיר כמו באצי' ממש, הנה ודאי זהו א"א להיות ע"י בחי' המל' בה"א בראם שהוא הדבור שבא בצמצומי' מעולם לעולם ע"י שינוי הצרופי' דשם אלקים כידוע שבעולם העשי' אין ההארה רק ממ"ח צרופי' האחרוני' דשם אלקים (והוא אל"ם מאלקיים) ששם הוא תכלית ההסתר, אך מבחי' וי"ו דשם הוי' להיות[ו] למעלה מבחי' אור ושפע בעולמות [כי] אינו רק עצמי' המדות דאצי' קודם שבאו לידי גילוי באותי' הדבור כידוע, ולזה הטעם כאשר מוי"ו זה יורד אור ושפע מעילה לעילה כפי סדר ההשתל' בעולמות אין בו שינוי וצמצום כלל אלא כמו שהוא באצי' כך הוא יורד ונמשך גם ברבוי השתלשלות עו"ע מאצי' לבריאה ומבריא' ליצי' ומיצי' לעשי' עד סוף עולם העשי' כמו בעוה"ז שלנו השפל מכולם בשמים וארץ וכל צבאם עד ד"י ארמ"ע ודצח"מ גשמיים שבארץ מאיר הארתו כמו שהוא באצי' ממש בשוה בלי שינוי כלל, וז"ש הלא את השמי' ואת הארץ אני מלא וא' בווהר דאני מלא דלית אתר פנוי מיני' ממש דהיינו מבחי' עצמו' אלקות שבאצי' יש בכל אתר ואתר אפי' בחלק צו[חמ]ד כי אין [כל] הצמצומי' שבצרופי' אותי' דיי"מ עושי' שינוי וצמצום כלל לגבי עצמו' אור האצי', שהוא הוי"ו שנק' צ"ע כידוע (כמ"ש וצדיק יסוד עולם) שמחבר מעלה ומטה כא' ממש, וכמ"ש את השמי' ואת הארץ ר"ת אהו"ה כו' גי' טו"ב דאחיד בשמי' וארע' וכמ"ש כי כל בשמי' ובארץ יחד כו', וזהו פי' הפשוט את השמי' ואת הארץ אני מלא בהשוואה א' ממש למטה בארץ (בעומ"ת) כמו בשמי' ממעל (בעומ"ר), וכמ"ש בשמי' ממעל ועל הארץ כו' אין עוד בשוה ממש שגם למטה יש גילוי אלקות כמו למעלה באצי' ממש להיותו למעלה ממש מבחי' מעומ"ט דהשתל' העולמות מטעם הנ"ל ע"כ נמצא הוא למטה כמו למעלה ממש, וז"ש אני הוי'

אני הוי' לא שניתי . . . בה"א בראם: מלאכי ג, ו. מנחות כט, ב.
 שבעולם העשי' . . . ממ"ח צרופי': ראה תורה אור יתרו קט, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תצד.
 הלא את השמי' ואת הארץ: ירמי כג, כד.
 וא' בווהר דאני מלא: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' א"מ: ובווהר אמר על מכה"כ.
 וא' בווהר . . . דלית אתר פנוי מיני': ראה תקוני זהר תנ"ז (צא, ב). שם ת"ע (קכב, ב). לקוטי תורה ויקרא
 הוספות נב, ג.
 וצדיק יסוד עולם: משלי י, כה.
 את השמי' ואת הארץ ר"ת אהו"ה: ראה השמטות לזהר ח"א ע' רנא. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע'
 תתקעד. ושינ. במדבר ח"ב ע' שעה וע' תקפד. בראשית ע' רצד. דרושי חתונה ח"א ע' לח.
 אהו"ה . . . גי' טו"ב [כשאר הכתי' ליתא]: ראה מאמרי אדה"א שנהערה שלפנ"ו.
 דאחיד בשמי' וארע' . . . כי כל בשמי' ובארץ: נסמן לעיל ע' שיט.
 בשמי' ממעל ועל הארץ . . . אין עוד: ואתחנן ד, לט.

[דוקא] לא שניתי שהוא בחי' סוכ"ע בכלל שלמעלה מבחי' ממכ"ע בשם אלקי' הנק' כח הפבני"פ בכל א' לפ"ע בצמצומי', דגם שבזה א' ג"כ מלא כה"כ זיו יקרי' אבל בא בסדר והדרגה ברבוי הצמצומי' מעולם [לעולם] עד שבעוה"ז מוסתר לגמרי בטבע ד"י וכה"ג, אבל בחי' הוי"ו דהוי' יורד ונמשך למטה מטה כמו שהוא למעלה ממש כמ"ש את השמים כו' אני מלא בשוה כו', וכמ"ש הקדוש בשמים וארץ בשוה וכן בהשגחה הפרטי' משפילי לראות בשמי' ובארץ בשוה ממש מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו את הוי' האמרת היום להיות לך לאלקים ללכת בדרכיו כו' וה' האמירך היום כו', פי' האמרת פועל יוצא שהביא אותו לבחי' אמירה ודבור בגילוי אור הפנימי' דשם הוי' בדבור דתו' במ"ת שירד הוי' על ה"ס וידבר כו' שיהי' השם דהוי' שלם בחיבור י"ה כו"ה כנ"ל אף בהשתל' כנ"ל בחו"ב ומדות ודבור דאצי' להיות גילוי אלקות למטה כמו למעלה ממש שלא כפי סדר ההשתל' בשם אלקי' ברבוי הצמצומי' כנ"ל, והוא לפי שישראל בתו"מ ובאו"ר בק"ש וכה"ג כנ"ל הן עושי' וממשיכים לשם הוי' הפנימי' דאצי' למטה כמו למעלה ממש ע"י אתעדל"ת שלהם דוקא כנ"ל, וגם הם ממשיכים להיות שם הוי' מתחבר בעולמות עד מל' דמל' דעשי' להיות מלך [העולם] ע"י קעומ"ש שלהם בעול תו"מ דוקא כנ"ל כפי' וכבוד הדר מל', מל' מל' כ"ע כו' (כמשי"ת) (וזהו ג"כ הפשט דהאמרת ענין הפרשה והבדלה מכל אלקי' אחרים כמו כי גדול הוי' מכל אלקי' לשם ולתפארת כו' כפי' רש"י וכפי' התרגום ית' ה' חטבת כו' ובענין רוממות במעלה עליונה ביותר כו'), ובמה האמרת היום להוי' להיות לך לאלקים בהפרשה והבדלה ויחוד מובדל ללכת בדרכיו שהן דרכי הוי' שבתו"מ כו' שבזה יתגלה פנימי' שם הוי' למטה כמו למעלה, והעיקר במצות ת"ת בדבור כמ"ש ודברת בם כו' (כמשי"ת). והענין הוא כמ"ש בפ' דאת השמי' כו' שמסיים נא[ו] הוי', דפי'

הפבני"פ: הפועל בנפעל.

מלא כה"כ זיו יקרי' ישע"ה ג ובתרגום יונתן שם.

שוה כה"כ — מעולם (לעולם) . . ד"י: ג"ל: מעילה לעילה . . ד"י יסודות. ג"ל: כו'.

הקדוש בשמים וארץ בשוה: נסמן לעיל ע' תכב.

משפילי לראות בשמי' ובארץ בשוה: ראה תהלים קיג, ו. מאמרי אדה"א בראשית ע' תלא. שמות ח"א ר"ע

רמו. דברים ח"ב ע' תרעה. וש"נ.

את הוי' האמרת . . ללכת בדרכיו: תבוא כו', יז [ושם: וללכת]. ראה בסמוך בפנים. סידור שער הליג

בעומר שה, ד. לקוטי תורה במדבר ת, ד. תבוא מב, ב. שערי תשובה ח"א שער התפלה לט, א. ח"ב שם חינוך

מא, ג. מב, ב.

וה' האמירך היום: תבוא שם, יח.

דהאמרת . . הפרשה והבדלה . . כפי' רש"י . . התרגום: תבוא שם.

כי גדול הוי' . . לשם ולתפארת: ראה יתרו יח, יא. תבוא שם יט.

במצות ת"ת בדבור . . ודברת בם: ואתחנן ו, ז. ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב הי"ב. מאמרי אדה"א דברים

ח"א ע' רמ. וש"נ. שמות ח"א ע' קמד. וש"נ. לעיל ע' שסט. לקמן ע' תרט.

נאום זה הוא ענין דבור כידוע, והטעם הוא לפי שע"י דבור במצות ת"ת דוקא כזה נמשך מפנימי' דחוי"ב שנק' ו"ה דהיינו פנימי' דחוי"ב שלמעלה שנק' חכים ומבין כו' בעצמותו ממש שלמעלה הרבה מחוי"ב דאצי' בשביל ההשתל' הנ"ל לבחי' מדות ודבור באותי' התו', וכאשר מקשר אדם מחו"ד שלו במו"ד דתו' [ומדבר] דבר הוי' זו הלכה בגילוי הרי יושב ושונה וקורא כנגדו מבחי' פנימי' דחוי"ב שלו דתוה"ק כנ"ל, ונמצא שמתגלה ע"י הדבור בדת' מפנימי' דהוי' העליון למטה כמו שהוא למעלה במהו"ע ממש בלי העלם ולבוש כלל, כמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך אנכי ממש על לבבך ושגנתם ודברת בם כו' וכת"י ודברי אשר שמתי בפוך כו' דברי ממש כמו שדבר הוי' פנ"פ במ"ת מפנימי' חכ' כו' וזהו אשר אנכי מצוך לשון צוות' והתחברות מעליון לתחתון, שזהו הכלל שא"א שיומשך מגבוה גבוה לנמוך ביותר כ"א ע"י הממוצע שיש בו מעליון ותחתון והיינו גשמי שעלו במתה"ק בפנימי' דתוה"ק כנ"ל, ובנש"י שבגופי' למטה כשמדכרי' בדת' הן ממשיכים מפנימי' דשם הוי' דתו' אור שלמעלה גם למטה בלי שינוי כלל ואין כל הצמצומי' מסתירים כלל כמו שהי' במ"ת שדבר ה' אנכי כו' בלי העלם כלל. וזהו את הוי' האמרת בפועל יוצא שאתה עושה אותו שיבא לבחי' אמירה בבחי' דיבור העליון דתו' אור שמזה יש התגלות אלקות למטה כמו למעלה ממש כנ"ל כמ"ש את השמי' כו' (שהוא ו"ה דתו"מ שבשביל זה הי' עיקר הכוונה בהשתל' העולמות מרצון וחכ' ומדות ודבור די"מ בחצוני' דשם הוי' דאצי' כנ"ל וכמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה כו', וז"ש בראשית בשביל התו' שנק' ראשית דרכו להיות דחכ' דתו' אור הוא בפנימי' ועצמי' שלו כו', וז"ש ואשים דברי בפוך לנטוע שמים כו' ואין העולם מתקיים אלא בהבל תשב"ר כו' ובשביל ישראל שנק' ראשית תבואתו, וז"ש וה' האמירך היום כו' וד"ל.

והנה אחר כל הנ"ל י"ל מ"ש עוד [ו]אין הכסא שלם כו' שזהו בבחי' ה"א אחרונה דשם הוי' שנק' כ"ס ה' בכלל שהוא כסא המל' כמו וישב ה' מלך לעולם כו' כידוע והיינו ע"י קעומ"ש דישאל דוקא (כמו בי"פ דמל' שא' אמרו לפני מלכיות כו' כנ"ל) בענין שום תשים עליך מלך בקבלה ברצון

שורה נאום — דבור . . ויה: בשאר הכתי': אתדלית . . יג: ייה.

שורה שלו — במו"ד: יב יג: בדבור.

ודברי אשר שמתי בפוך: ישעי' נט, כא.

הכלל שא"א שיומשך מגבוה: ראה לעיל ע' תמד. וש"נ.

אם לא בריתי יומם ולילה: ירמי' לג, כה.

בראשית בשביל החו' . . ובשביל ישראל: משלי ח, כב. ירמי' ב, ג. נסמן לעיל ע' שסו.

ואין העולם . . בהבל תשב"ר: ראה שכת קיט, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קמ. וש"נ.

וישב ה' מלך לעולם . . אמרו לפני מלכיות: תהלים כט, י. ראש השנה טז, סע"א. לד, ב.

שורה שא' — כנ"ל) בענין: הויכטו: (ו)כנ"ל) כענין. זטז: כנ"ל) בענין (כבפנים). וראה לעיל ע' תפא

בהערה.

וגם בע"כ כנ"ל שמוזה נמשך הרצון למעלה להיות מלך העולם כמ"ש אלקינו מלך העולם כו'. והנה להבין זה יש להקדים תחלה ביאור ענין מ"ש מושיב מלכים לכסא, דפי' הפשוט הוא שעושה רצון ותענוג למלכים שישבו על כסא המלוכה לקבל כתר מל' לשפוט העם, והוא מה שנותן כח ועוז ושפע חו"ב יתירה להם שיוכלו להוריד שפע רב משכל וחכ' שלהם לישוב על כס' המשפט לשפוט בצדק להעמיד הארץ כמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ, וכמו שנתן ה' חכ' לשלמה שיוכל לישוב על כס' המל' [וכמו שביקש שלמה חכ' ומדע זו לשפוט העם הרב כו' וא"כ הרי בזה ב' ענינים הפכים, א' ענין מעלה יתירה מה שיוכל לשפוט את העם בישיבתו על כסא המל'], וגם זהו גדולה וכבוד ות"ת בהוד מל' כשיושב על כס' המל' כו' בכתר מל' בראשו, והב' בהיפוך ששייבה זו ירידה והשפלה היא לישוב למשפט, כמו שהישיבה מצד עצמה היא בחי' ירידה והשפלה במה שכופף את קומתו ויושב על הכס', דזהו ירידה לחו"ב שבראשו לעצמו להשפיל שכלו ומדותיו לדון דבר שבא לפניו בישיבת הדיינים למשפט עפ"י עצם השכל וחכ' שלמדו לעצמם שנק' ירידה להביא במקצת מן החכ' שלמדו לדון בדבר הבא לפניו, וכן למלך המרום בעצמו בחכ' ומדות שלו מה שיושב על הכס' לשפוט העם בדבר מל' זהו ירידה אצלו כו', ועכ"ז בקש שלמה החכ' ומדע זו [שיוכל] לשפוט העם כי לזה צ"ל בחי' תוס' כח החכ' והמדע בעצמו דוקא (וכמו דייני צדק שלפי' עצם עומק החכ' שלהם כך יוכלו לדון דין אמת וצדק וכדי שיוכלו להביא החכ' בדין אמת למעשה צריך שיומשך להם החכ' ממקור העליון ביותר מלימודם לעצמם כו' כמ"ש במ"א). וזהו מושיב מלכים לכס' שהוא ית' מושיב למלכים שיוכלו לירד ולהשפיל עצמם לישיבה זו על הכסא להנהיג העם בדבר מל' לפי שנותן בהם כח ועוז יתירה בחו"ב שלהם ותענוג ורצון בכתר מל' זו להיות שבשביל משפט צדק בדבר מל' צריך שיומשך ממקום גבוה ביותר כמו שנתן ה' חכ' לשלמה כדי שישב על כסא הוי', והא בהא תלי' כנ"ל, וכמ"ש לך הוי' הממלכה כו' שממליך מלכים להושיבם על הכס' שאין כח זה מצד עצמם כלל מטעם הנ"ל וד"ל.

וכך יובן למעלה במל' דרקיע' במ"ש וישב ה' מלך לעולם ששייבה זו כמו שיש באדם הזקוף בקומתו להשפיל קומתו ולישב על הכס', שזהו כמו

כמ"ש אלקינו מלך העולם: בברכת המצות.

מושיב מלכים לכסא: כ"ה גם בספר המאמרים עטרית' ע' שח ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם: כן הוא גם בתרי"א (פה, א) וככ"מ וכנראה כוונה לאיוב לו, ז. וצ"ע, וכ"ה גם לקמן ע' תקכח וע' תקלד. סה"מ תקס"ה (ח"א ע' שפד) כאן. תרס"ז ע' שא. תער"ב ח"ב ס"ע תשי.

מלך במשפט יעמיד ארץ: משלי כט, ד.

שורה שנתן — לישוב. . המל' [ג']: לשפוט העם בישיבתו. וכשאר כתי' ליתא. . הוועד. ניתוסף: לשפוט

בחכ' . . שביקש שלמה חכ' . . לשפוט העם: מלכים"א ג, ט.

דייני צדק. . להביא החכ'. . למעשה: ראה פירוש המלות טו, ג ואילך.

לך הוי' הממלכה: דברי הימים"א כט, יא.

השפלת מוחין דח"ע לישיב למטה לדון את העולם בחסד או דין שנק' צמצום וירידה גדולה לגבי' עצמו' דחוי"ב ש"מ כמו חוי"ב דתוה"ק שנק' חכים ולא [בחכ'] כו' שאין ערוך כלל אף לבחי' ההמשכה שנמשך מחוי"ב דעצמו' לחוי"ב שבמדות דאצי' להיות בהן הנהגות העולמו' דבי"ע שאין העולמות נמשכים רק מחצוני' הכלים דמל' בצרופי אותי' די"מ כידוע, ועכ"ז הרי א' וישב ה' ממש מלך לעולם שזהו שם הוי' דאצי' שהן מוחין דחוי"ב די"ה בוי"ה במדות ודבור כנ"ל, וכמארז"ל ג' שעות יושב ועוסק בתו' שהיא חוי"ב העצמי' כו' כנ"ל, ואחי"ב יושב ודן את העולם במדות דתו' דוקא שלמד לעצמו תחלה וכמ"ש בזהר עמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ במשפט דאורי"י דוקא כו' ונק' שופט כל הארץ ממש בחו"ג רק עפ"י החוי"ב דתושב"כ ושבע"פ כו' כמו שישב שלמה שהוא ח"ת על כס' הוי' כך נמשך ממדות דחוי"ב דתו' דאצי' במל' דאצי' שנק' ח"ת חכ' שבדבור בבחי' בדבר מלך שלטון להנהגת העולמות עד שיושב וזן כו', והוא בחי' ה' אחרונה דשם הוי' שנק' דבר מל[ך] להשפיל ולהרים בכל העולמות ונק' כס' הכבוד, וזהו שהתפשטו' המל' על העולמו' נק' בשם כסא הוי' להיות שופט כל הארץ כנ"ל (ואעפ"י שזהו בחי' ירידה גדולה להיות מלך על עם נפרד כנ"ל, מי"מ ע"ז א' מושיב מלכים לכסא שנתן בזה כח ועוז ברצון ותענוג חדש וחוי"ב בתוס' מרובה כדי שיוכל לבא במשפט דבר מל' כנ"ל כמו שנתן חכ' לשלמה לישיב על כס' הוי' כו' שזהו המשכת דח"ע בחי' כידוע, והוא מ"ש התו' בי מלכים ימלוכו בי דוקא בח"ע דתושמ"ע, כמו ברי"ה שנעשה מלך לעולם בכתר מל' ברצון ותענוג וחק' ומדות כו' רק עפ"י הח"ע דתו' בי"פ דמלכיות שבתנ"ך דוקא וכשאו' ישראל דוקא י"פ אלה שנוכ' בתו' שנק' מלך ישראל וה' ימלוך וכה"ג, לפי שנשי' עלו למעלה בפנימי' ועצמי' דחוי"ב ורצון ותענוג דעצמות א"ס ב"ה וישראל מתקשראן באוריית' ולכך בקעומ"ש שלהם בעול תו"מ דוקא הוא שעושין רצון ותענוג מחדש להיות ה' יושב מלך לעולם, כנ"ל במ"ש את הוי' האמרת היום כו' באמירה ודבור דתו' כמו בי"פ דתנ"ך שא' אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם דוקא ע"י קעומ"ש בתו"מ דוקא כנ"ל בענין הדר [כבוד] מל' כנ"ל וד"ל).

והנה מבואר למעלה בענין קעומ"ש דנשי' בעול תו"מ יש בזה ב' אופני' א' בפנימי' כמו שהוא למעלה בפנימי' דמל' דא"ס שנק' מלך הקדוש כו'

ג' שעות יושב ועוסק בתו': ראה עבודה זרה ג, ב.
 וכמ"ש בזהר [ג'] ליתא . . . במשפט דאורי"י: וכ"ה גם בשם הזהר במאמרי אדה"א בראשית ע' תל. וראה שם ע' שמו. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשט.
 שלמה שהוא ח"ת [ב' תיבות האחרונות ליתא ב' ג']: נסמן לעיל ע' תנט.
 בי מלכים ימלוכו: משלי ת, טו.
 שויה וכשאו' — בתו': תוקן עפ"י שאר הכתי"י, ובכתי"י זה: בזהר בתו'.
 שנק' מלך ישראל וה' ימלוך: מוסף לרי"ה מישע"י מד, ו. בשלח טו, ית.

שמתבטלים שם נש"י בביטול פנימי' הלב והמוח ופנימי' הרצון והתענוג דיחידה כנ"ל, כמו במ"ת שקבלו מ"ש ברצון כו' שלכך קבלו פב"פ ממש כנ"ל. והאופן הב' הוא קבלת עומ"ש בבחי' אחורי' וחצוני' הרצון רק שמבטל א"ע בע"כ, כענין שום תשים עליך כו' שימה זו קבלה בעול דוקא בע"כ בביטול הרצון הטבעי' כענין בטל רצונך כו', ובה מעוררים למעלה ג"כ בחי' חצוני' מדת המל' להיות מלך על עם בבחי' אחוריים דרצון וחכ' ומדות דתו' (והוא שם אלקים שמסתיר על הפנימי' דשם הוי' כו'). וזהו ה' מלך גיאות לבש כו' וכן וישב ה' מלך לעולם ששיבה זו היא ירידה והשפלה מחו"ב ומדות דרוממות העצמי' כו'. ואמנם מבואר למעלה שבירידה זו לישב על כס' המשפט לשפוט העם בדבר מל' זהו בא מכה העליון דחו"ב דתוש"מ שא' בי מלכים ימלוכו להיות כח ועוז בחכ' ומדות לשפוט כו', וראי' מי"פ דמל' שבתנ"ך שאו' ישראל בר"ה כנ"ל וכמו שנתן חכ' לשלמה כנ"ל. הענין הוא דודאי זהו אמת וכמ"ש מושיב מלכים לכסא כו', אך זהו דוקא מבחי' קעומ"ש בחצוני' ואחוריים בעול תו"מ שלהם שהן בגשמ' דוקא שע"ז מעוררי' אתעדל"ע ג"כ בחי' המשכה חצוני' זו שיהי' יושב על כס' המל' בביטול רצון העצמי להיות מלך על עם כו' (וזהו שהקים דוד שהוא בחי' המל' לעול דתו"מ דוקא (כמשי"ת), משא"כ מבחי' הפנימי' דקבלת מ"ש באה"ר בתענוגי' הג"ל ה"ז מעורר אתעדל"ע לבחי' פנימי' הדר מל' שבפנימי' רוממות דעצמי' א"ס ממש שנבדל בערך לגמרי מבחי' מל' כ"ע כנ"ל ולא יוכל להשפיל א"ע מרוממות המל' להיות מל' כ"ע באחורי' וחצוני' הרצון וחכ' כו' כ"א ע"י אתעדל"ת בקעומ"ש באחוריים בעול בע"כ דוקא כדי שיהי' אופן אתעדל"ע ג"כ עד"ז, כמו בר"ה שהוא יום הדין הנורא שמקבלי' אימת מ"ש בעול דוקא ע"ז נמשך הרצון מחדש לבחי' מל' על העולמות וד"ל (וכמו כתר יתנו לך מלאכים בביטול היש לאין במ"ש ביראה חצוני' דוקא וכן עב"י קבוצי מטה בעומ"ש חצוני' דוקא כנ"ל).

אך עדיין י"ל דהלא מבואר למעלה דכל העוז וכח במל' להיות מלך על עם להוריד ולהשפיל א"ע ולישב על הכס' כו' זהו בא מכה ועוז דח"ע שנמשך בחי' כמו שנתן חכ' לשלמה לשפוט כו' ובי"פ דתנ"ך שא' אמרו לפני כו', הענין הוא כידוע דגם בתו"מ יש ב' מדריגות, פנימי' וחצוני', בחי' הפנימי' זהו בבחי' פנימי' דסודות התו' שנק' נסתרות להוי' אלקינו כו', וחצוני' ואחוריים זהו תו' הנגלית לנו בדברים גשמיים, וכמ"ש והיא כתובה פנים ואחור דאותי התו' שבאי' למטה בקלף ודיו ובעניני' גשמיים דעה"ד

שהקים דוד . . לעול דתו"מ: נסמו לעיל ע' סב.

דוד . . בחי' המל': ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תחקט.

כתר יתנו לך: קדושת כתר.

והיא כתובה פנים ואחור: יחזקאל ב', י. ראה לעיל ע' תעג. וש"נ.

טו"ר כו', ונק' נובלות חש"מ דתוה"ק, והוא בחי' אחוריים דח"ע הק' שנק' פנים פנימי' החכ' העצמי' כו'. וכמ"כ בקבלת התו' במקבלי' בגשמי' יש ג"כ בחי' פנימי' וחצוני', שבמ"ת הרי עכ"ד פרחת כו' לפי שקבלו בבחי' פנימי' שלהם באה"ר בתענוגי' ולא בעול וחיוב כלל, משא"כ עכשיו העיקר במצות ת"ת והוא בעול תו' בעמל ויגיעה ונק' עמל תו' כמו שאינו דומה השונה פרקו ק"פ לקא"פ שבפעם הא' שיותר מטבעו ורגילותו נק' עובד אלקים כו' ונק' עמל ועול תו' כו', משא"כ בפנימי' הרצון והחשק דתו' שבאהבתה ישגה תמיד כב"ע ור"ע וכה"ג, ואעפ"י שזהו בחי' ירידה גדולה כמו בעול ועבוק בחו"ל כו' כמ"ש במ"א ע"פ וימררו כו', ועכ"ז בזה יש ממדריגה הגבוה יותר מתענוג העצמי' שבפנימי' התו' לפי שנתב"ס דוקא, וכמ"ש בשביל התו' כו' בשביל התו' שנתנה למטה דוקא, וכן בשביל ישראל כו' זהו נש"י שבגופים שמקבלי' עול תו"מ בכפיי' בע"כ [ביגיעה] וביטול הרצון (ולא תוה"ק וישראל שעבמ"ח כו' שהרי א' שנמלך בנשיצ' שיהיו בגופי' כו', וראי' ממ"ש ויא' לאדם שבגוף דוקא הן יראת ה' היא חכ' ש"מ כנ"ל) וכמ"כ במצות כי הרי א' [ו]התו' והמצוה יש במצו' פנימי' ואחוריים, הפנימי' זהו כמו שרצה"ע דמצות למעלה ממש שנק' מצות"י ממש שהן בבחי' א"ס ממש כמ"ש רחבה מצותך מאד (שהן תרי"ג ארחין ונק' תר"ך עמודי אור), אבל החצוני' שלהם זהו כמו שהמצות באו למטה בדברים גשמיים, ויש בהן ב' דבריי', א' שס"ה ל"ת שהן סומ"ר בפ"מ שע"י עומ"ש בע"כ כמו אל יא' אדם אי אפשרי כו' אלא אבש"ב גזר עלי וכמ"כ לשוב מכל רע ותועבה לפי שאלקי' הוא ירא למרוד בו ולזאת כופה לבבו ומונע מכל דבר תאוה רעה כמו לא תתורו כו', שזהו בבחי' אתכפיי' בחי' אחוריים לבד כנ"ל ולא מצד בחי' פנימי' הרצון שבלב כלל וכלל כו' אדרבה עוצם רוח תאוותו בע"כ כענין בטל רצונך כנ"ל, כמ"כ

נובלות חש"מ דתוה"ק: ראה לעיל ע' תנה. וש"נ.

שוריה פנים — בגשמי': יב"ג: בנשיצ'.

עכ"ד פרחת: נסמן לעיל ע' שלט.

שאינו דומה השונה פרקו: ראה חגיגה ט, ב. תניא פט"ו. ובליקוט פירושים וכו' לשם.

שבאהבתה ישגה תמיד: ע"פ משלי ה, יט.

שוריה תמיד — ועבוק בחו"ל: ועבודה קשה בחומר ולבנים.

ע"פ וימררו: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע קה ואילך וכתנסמן כריש המאמר (ע' ע) שם.

שנמלך בנשיצ' שיהיו בגופי': ראה בראשית רבא פ"ח, ז. רות רבא פ"ב, ג. מאמרי אדה"א בראשית ע' נה.

דברים ח"ד ע' אישפד וס"ע אתיו ואילך.

ויא' לאדם . . . הן יראת ה' היא חכ': איוב כח, כח.

(ו)התורה והמצוה . . . רחבה מצותך מאד: משפטים כד, יב. תהלים קט, צו.

תרי"ג ארחין: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קכט, א. קלו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ר"ע ארצט.

תר"ך עמודי אור: ראה פרדס שער (ח) מהות והנהגה פ"ג. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תסא.

אל יא' אדם אי אפשרי . . . אבש"ב [אבי שבשמים]: ראה תורת כהנים ס"פ קדושים.

לא תתורו: ראה שלח טו, לט.

בטל רצונך: אבות פ"ב מ"ד.

בענין הב' דמצות שהוא העיקר שהן רמ"ח מ"ע הרי המצות הללו באו ונתלבשו בדברים גשמי' דוקא בקלף דתפילין הגשמי' וציצית מצמר וצדקה מכסף גשמי בחי' דומם, וכה"ג בקרבנות בחי' גשמי מהקרבת חו"ד כו', וכן מצות שבת ויו"ט וסוכה ושופר ולולב הכל בדברי' גשמיים, וזהו עיקר הכוונה שמתלבש רצה"ע בדבר הגשמי' שיהי' בחי' כלי' גשמי' לרצה"ע כד' פרשיות דתפילין בד' בתים שבראש ששם הוי' נק' עליך זהו השם דהוי' הוא למעלה משם הוי' דתפילין בראש למעלה לפי שנתב"ס דוקא, וכן במקיף דטלית גשמי וסוכה גשמי' כו' וכה"ג כל המצות בכלל ובפרט, ובמעשה המצות הללו העיקר הוא מצד עומ"ש לבד שנק' עול המצות כעבודה של עבד בע"כ כו' כנ"ל. ואמנם ע"י קעומ"ש בעול תו"מ בגשמי' דוקא הרי הן ממשיכים העוץ וכח העליון גם בפנימי' הח"ע ומדות ומצות שלמעלה, כי עיקר שלימות דח"ע ומדות שבפנימי' הוא בסומ"ע דוקא, וכנ"ל בב' מיני אדם דאדם חצוני' ברמ"ח אברים במעשה גדול יותר מחו"ב ומדות דאדם הפנימי כו' לפי שנתב"ס דוקא וכמ"ש ויא' לאדם דוקא הן כו'. ולפ"ז הרי יובן שבקעומ"ש בתו"מ הנגלית למטה בדברים גשמי' שנק' רמ"ח אברים דמלכא בחצוני' ואחוריים דאדה"ע הנק' תו' האדם למעלה כו' ה"ז ממשיכים בחי' רמ"ח אברים דמלכא למטה ממש, וא"כ ה"ז עדי"מ כאשר האדם ממשיך לחבירו שישב על הכסא א"א שימשוך אותו בפנימי' שלו כ"א בחצוני' שלו דוקא והוא שאוחז בו בא' מאבריו כמו בידו או בכתפו וכה"ג ומורידו וממשיכו ומושיבו על הכס' למטה אעפ"י שאין רצונו להשפיל א"ע כ"כ כו', כך הוא ע"י רמ"ח מ"ע בגשמי' נמשך המשכת דרמ"ח אברים דמלכא שהוא חצוני' ואחוריים דאדה"ע שמתלבש למטה בכלים מכלים שוני' באחוריים דמעשה המצות [ו]מקבלי' עומ"ש בחצוני' ואחוריים בע"כ דוקא כנ"ל ועי"ז הוא ממשיכים בחי' המשכות דאורות העליוני' שישב ה' על הכס' דמל' בדרך ירידה והשפלה למטה כנ"ל והוא העוץ והכח העליון שנמשך למל' לישב על הכס' (בי"פ דתנ"ך שבתו' הנגלי' דוקא דסומ"ע דתו"מ הוא שעלבמ"ת, ובזה דוקא א' התו' בי מלכים ימלוכו כנ"ל ולא ע"י התוה"ק וכו'). וזהו מושיב מלכים לכסא שמושיבי' וממשיכי' לבחי' מלך העליון מלך מלכי כו' לישב על כסא [ה]כבוד העליון כמו וישב ה' מלך לעולם מטעם שנתב"ס דוקא כנ"ל, וזהו ענין שהכסא שלם בה"א אחרונה דשם הוי' שהוא בחי' מל' דאצי' בבי"ע כנ"ל וד"ל) (שזהו שהקים דוד עולה דתו"מ שהוא כתר ש"ט דמשיח).

דתפילין [י"ב"ג: ליתא] . . שבראש ששם הוי' נק' עליך: תבוא כח, י. ברכות ה, א.

ש"ה עיקר — בסומ"ע: י"ג: בסוף מעשה.

רמ"ח אברים דמלכא: נסמן לעיל ע' שעח.

ש"ה הוא: י"ג: דוקא.

כתר ש"ט דמשיח: נסמן לעיל ע' שסב.

ש"ה כנ"ל — וד"ל) [י"ב"ג: וד"ל] . . דמשיח: ע"כ נעתק בנרד ז.

ומעתה י"ל משארז"ל מלחמה לה' בעמלק כו' שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק דוקא, וי"ל מה שייכות יש לשלימות דשם וכסא שהוא י"ה וי"ה בחיבור והתכללות א' שאין השם שלם ואין הכס' שלם עד [שימחה] כו', דהלא שרש הז"א הכנעני החתי כו' הוא בוי"ו דמדות שנפל בשב"ה"כ ולא בי"ה ולא בה"א אחרונה כידוע ולמה א' שאין השם שלם בי"ה הנמשך לוי"ו ולא בכס' שהוא המל' כו' דלכאורה אין הקליפה דעמלק עושה פגם וחסרון בשם די"ה והרי א' [כי] יד על כ"ס י"ה דוקא מלחמה להוי' כו'. אך הנה שרש קליפה זאת דעמלק הוא בבחי' אחריים ועורף דקליפה. דהנה ידוע דאזלע"ז עשה האלקים כו', וכמו שיש בסט' דקדושה בחי' פנים ואחור בכל פרטי הע"ס ברצון ותענוג וחוי"ב ומדות ומחדו"מ (כנ"ל), כך יש ג"כ בסט' דקליפה בחי' פנים ואחור בכל פרטי ההשתל' די' כתרין דק"נ ברצון וחוי"ב ומדות ומחדו"מ דק"נ (מאחר שנק' סט"א גם הוא בציוור אדם בליעל שיש בו בהכרח בחי' פנים ואחור בכל הפרטי' אלא שהוא כקוף בפ"א). ושרש הקליפה דעמלק הוא בבחי' עורף שהוא אחריים דכתר דק"נ, ולכך נאמר בו ראשית גוים עמלק כו' שנק' ראשית לז' אומות הכנעני והחתי כו' ואינו נמנה עמהם כלל ומי"מ הוא עיקר שרשם ומקורם דוקא כו', ובאמת י"ל למה נק' בשם ראשית גוים דוקא מאחר ששרשו אינו רק בבחי' עורף ואחריים דק"נ ולא בבחי' פנים כשאר הז"א שהן הזמ"ר דכתר דק"נ שהן בבחי' פנימי' הרצון והחשק לכל תאוה רעה שנמשך כמים שזהו בבחי' חסד דק"נ (כישמעאל) ובגבו' דחום התאוה ברשפי אש ככעס ורציחה וכה"ג שזהו הכל בבחי' פנימי' הרצון ותענוג עצמי באוי"ר רעות וכן ת"ת ונו"ה כו' (ושרשן הראשון הוא בז"מ דתוהו שזהו בעצם הרצון ותענוג דק"נ שנק' כתר דכל בחי' התוהו הוא בבחי' הכתר דוקא ובחי' הפסולת דז"מ דתוהו זהו ז"מ דרצון הרע בעומק רע בעצם שלמעלה מן הרצון המורכב בטעם ושכל כידוע, ולע"ז בקדושה הוא אה"ר שברצון הטוב לאלקות למעלה מן הטעם וכן היראה ופחד או חום התפעלות רשפי אש

שויה ומעחה: מכאן מתחיל בוך ד'.

שויה ואין — הו"א: י"ב: הו"א אומות.

שויה שאין . . . והרי א': י"ג: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: א' . . . א'.

דאזלע"ז עשה האלקים: קהלת ז', יד. ראה כיאורי הוהר פקודי נט, כ. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א"תצ.

לעיל ע' תלה. לקמן ע' תקמג וע' תקנג.

שויה ההשתל' — (מאחר . . . דכתר דק"נ: י"ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: דק"נ . . . דק"נ.

בפ"א [בפני אדם] . . . דעמלק . . . אחריים דכתר: ראה גם ספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' קצח. לקמן

ע' תקסה.

ראשית גוים עמלק: בלק כד, כ. ראה סידור שער הפורים רפא, א. תורה אור מגלת אסתר צא, ב. שערי

אורה שער הפורים ע' 122 שם ע' 172.

הזמ"ר: י"ב: הו"א מדות רעות.

חסד דק"נ (כישמעאל): ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקלח. לקוטי שיחות תולדות כרך כ ע' 102

בהערות.

האהבה וכן לכעוס ולרגוז על הרע כו' וכן ת"ת ונצח כו' שנק' אורות מקיפים בכלל ונפל מהם למטה בק"ג, שכ"ז בחי' פנימי' ועצמי' הרצון ולא חצוני' בין בע"ט בקדושה בין בעומ"ר בסט' דק"ג, אבל קליפה דעמלק הוא בעורף ואחוריים דעומ"ר שברצון דק"ג שהוא כתר דק"ג א"כ למה נק' ראשית לגויים שהו ז"מ דתוהו שנפל בשבה"כ מאחר שנק' חצוני' ואחוריים דכתר דק"ג כו') (וכמ"כ במדות שלמטה מן השכל שהו נולדי' מרצון המורכב בשכל וטעם דוקא באהבה התלוי' בדבר שמעמיק דעתו בזה ומתפעל בלב, שבקדושה הוא אוי"ר אלקי' שנולדי' מן ההשגה אלקי' כנ"ל ויש בזה פנים ואחור כנ"ל, וכך הוא במדות דק"ג בז' אומות כנעני כו' חם הוא אבי כנען והוא התפעלות תאוה וחמדה לרע מצד העמקת שכל ודעת כו' ויש בזה ג"כ פנימי' וחצוני' ואחוריי' כנ"ל ושרש עמלק באחוריים דדעת דק"ג (שהוא בלע בן בעור כמ"ש במ"א), ויקשה ג"כ למה נק' ראשית גוים [כו'] מאחר שאינו רק חצוני' ואחוריים דעורף שמתפשט למטה בדעת שבבחי' אחוריים שהוא טפל לפנימי' הדעת דק"ג שהוא ההרגשה וההכרה פנימי' ברע שנק' עה"ד כו' (כמ"ש במ"א בענין המן מן התורה מנין שנא' המן העץ כו').

אך הגה בהכרח צ"ל כלל א' בכ"ז שיש מעלה יתירה בבחי' אחוריים וחצוני' יותר מבחי' הפנימי' אעפ"י שהחצוני' ואחוריים נגרר אחר הפנימי' תמיד כטפל לגבי העיקר כידוע. ויובן זה בהקדים תחלה שרש ענין פנים ואחור בקדושה בעומ"ט ברצון וחק' ומדות כו' איך שיש שרש גבוה יותר באחוריי' יותר מבחי' הפנימי', ולזה א' אחרי הוי' תלכו כו' וכן לכתך אחרי במדבר כו' וכה"ג במ"ש בכלב (שהוא אחוריים דשם ב"ן דקדושה) יען כי מלא אחרי כו' שמוה דוקא יבא לבחי' פנ"פ, וראי' מקעומ"ש בחצוני' דוקא שעולה למעלה יותר מבחי' רצון ותענוג הפנימי כנ"ל (וכמו במשיח שהקים עולה דתו"מ כו' כנ"ל), בהיות ידוע שישראל נק' עם קשה עורף, ואמנם משה מצא זכות

ש"ה חצוני' — בעומ"ר: י"ב: בעומק רע.

חס הוא אבי כנען; ראה נח ט, יח. וראה גם לקמן ע' תקנח.

עמלק . . . בלע בן בעור; וישלח לו, לב. ראה לקוטי תורה להאריז"ל בלק כד, כ. אור התורה בלק ע' אינג.

באחוריים דדעת . . . בלע בן בעור; ראה עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות פ"ד. תורת חיים וירא קיו, א.

מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרמג. וש"נ. בראשית ע' רט. לקמן ע' תקיד.

ש"ה טפל — לפנימי' . . . בבחי' אחוריים: י"ב: ליתא.

המן . . . המן העץ; בראשית ג, יא. תולין קלט, ב. ראה תורת חיים שמות תמ, ב. לקמן ע' תקט.

כלל . . . שיש מעלה . . . בבחי' אחוריים: ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' קמג.

ש"ה בקדושה — בעומ"ט: י"ב: ליתא. י"ג: בעומק טוב.

אחרי הוי' תלכו . . . לכתך אחרי במדבר; נסמן לעיל ע' תעא. ירמי' ב, ב.

בכלב . . . אחוריים דשם ב"ן; ראה עץ חיים שער (לב) הארת המוחין ספ"ה. שם שער (מח) הקליפות פ"ד.

שער מאמרי רשבי" פ' ויחי.

יען כי מלא אחרי; נסמן לעיל שם.

ש"ה שמחה — בחצוני' . . . שהם קשה עורף; י"ב: ליתא.

במשיח שהקים . . . כנ"ל: לעיל ע' תנח.

לישראל דוקא מטעם זה לפי שהם קשה עורף כמ"ש כי עם קשה עורף הוא ע"כ וסלחת כו', וזהו פלא לכאורה דקשה עורף א"ז מעלה כלל וכלל כו'. אך הנה מבואר [למעלה] בב' מדריגות שיש באהבה האלקי' בלב דכנ"ל, א' בבחי' הפנימי' ועצמי' מצד בחי' יחידה שבנקודת הלב כו', שזהו כמ"ש לאהבה את ה' כי הוא חייך ממש העצמי' שבאה אה"ר זו ממילא ומאילי' במוח ולב בלי יגיעה והכרח כלל כו', והאהבה ה[ב'] היא אשר באה ונולדה בלב מצד השכל ודעת והשגה שבמוח בינה שמחייב ומכריח להטות לכוף ללבו להיות מתפעל גם הוא באהבה לפי שכך ראוי וחייב ע"פ השכל ודעת כו' כנ"ל, וזהו האהבה הנקנית ונעשית בלב בדרך עשי' וחיוב והכרח השכל שבמוח ולא מצד בחי' פנימי' ועצמי' הרצון שבנפש כו', ולכך נק' זה בחי' אחוריים וחצוני' לגבי בחי' פנימי' האה"ר העצמי' הנ"ל וד"ל. ואמנם לפי הכלל הנ"ל בכ"מ שיש פנים ואחור פנימי' וחצוני' יש כח ושרש עליון גבוה בהעלם באחוריים וחצוני' יותר מן הפנימי' (אשר ע"כ אנו רואי' שמחמת כח דאחוריי' וחצוני' יבא לבחי' הפנימי' [דוקא] כנ"ל), א"כ גם כאן באהבה העשוי' ונולדה בלב מן המוח בחצוני' בהכרח וכפיי' יש בה שרש גבוה יותר מאה"ר העצמי' ופנימי' שבאה ממילא כנ"ל, והטעם הוא לפי שיש כח חזק באחוריים יותר מבפנימי' בכל פרטי הכחות כו' וד"ל. ויובן זה בנפש האדם בכל ה' מדריגו' דגר"ג ח"י אף בבחי' יחידה שבה שכולה פנימי' ועצמי' הנפש ממש כנ"ל ואין בה חצוני' ואחוריים כלל מ"מ יש בה גם חצוני' ואחוריי' רק שמתאחדת ממש עם הפנימי' שבה כו', והוא מה שאנו רואי' בהתפעלות עצמי' דיחידה כנ"ל ב' אופני', א' בבחי' התענוג העצמי שבעצם הנפש עד כלותה ממש כמו נכספה וגם כלתה נפשי כו' וכתענוג העצמי דאב בבנו ובן באב (שזהו שחבוקה ודבוקה כך תמיד בעצמי' כמ"ש רשב"י בחד קטירי' אתקטרני' בי' אחידי' כו' וכאברהם שנמצא לבנו נאמן וכנ"ל, והב' זה הכח התקשרות העצמי' שבתענוג ורצון העצמי (שממנו יבא תמיד כל התפעלות רצון טוב למעלה מן הטעם בגילוי מן ההעלם), והוא נמצא בבחי' אחוריים וחצוני' בתוקף האמונה הפשוט' בנקודת יהדותו לעמוד בכל נסיון כמו למס"ג עקה"ש וכאברהם שעמד בנסיון בעקידת יצחק וכה"ג, שגם שאינו בהתפעלות הרצון ותענוג העצמי כנ"ל מ"מ כחו חזק מאד ותקיף וקשה כארז בעמדו על נפשו להשליך נפשו מנגד בע"כ כו' בלי התפעלות כלל רק ענין תוקף כח הרצון בעצם הנפש בלי טעם כלל שלא יזוז מאמונתו והתקשרותו העצמי' ככל דבר המנגד כו', וזהו כח חזק ותקיף יותר מבחי' פנימי' התענוג ורצון דיחידה עד

כי עם קשה עורף . . . וסלחת: תשא לד, ט.

לאהבה את ה' כי הוא חייך: נצבים ל, כ (כדילוג).

דנר"ג ח"י: נסמן לעיל ע' שפ.

נכספה וגם כלתה נפשי: תהלים פד, ג.

שחבוקה ודבוקה בך: הושענא [אום אני חומה] ליום ב.

בחד קטירי' אתקטרני: נסמן לעיל ע' שכט.

שתכלה נפשו באה"ר בתענוגי' כו' לפי שיש בחצוני' ואחוריים יותר חיזוק וכח מן הפנימי' (וזהו כל הנסיונו' שבגליות שא' לנסותכם הישכם אהבים בכל לבבכם כו' לפי שמזה דוקא ינוסה כח התקשרות הפנימי' ועצמי' כו' ודל'), וזהו מס'נ בגוף שר'ע הי' מצטער מתי יקיים בכל נפשך לפי שזהו המגלה נקודת העצמי' דיחידה שנק' בכל נפשך כו' דהיינו בנסיון דאפי' נוטל את נפשך כו' (וזהו יסורים של אהבה לצ'ג כו' שמנסים לנקודה דיחיד' הפנימי' בחצוני' שסובל ומקבל היסורים באהבה, ואם הי' הפנימי' חזק יותר מתוקף הרצון לסבול היסורים לא הי' צריך לנסיון שבודאי יעמוד בזה, אלא מוכרח שהסבלנות בחיזוק הנפש בהיפוך המנגד הוא כח יותר עליון מן הפנימי', וראי' מאיוב שלא עמד בהנסיון דיסורים בפנימי' שהרהר בלבו עכ"פ ועכ"ז בשפתיו לא חטא וא' ה' נתן וה' לקח כו' וברך על הרעה כו'). וכמ"כ יובן מזה שזהו ענין החיזוק הגדול בענין הנצחון שזהו הרצון בלא טעם וחשק פנימי כלל רק שחזק מאד בנפשו בעקשות ונצחון שיהי' כרצונו זה דוקא כידוע ואעפ"י שאין ברצון זה שום טעם וחשק פנימי ולא תאוה וחמדה כלל ולא פני' ולגרמי' כלל שהי' ראוי שיבוטל מיד במעט מונע ואנו רואי' שיתחזק בעצמו בנצחון ועקשות זו עד במס'נ ממש כמו ע"ד רצון בדבר שנגע לחיות נפשו ממש ואינו רק חיזוק וגיודול הנפש בכל אשר ירצה (שגם אם ירצה בהיפוך מטבעו כמו לקבל יסורים קשים עד למות יעשה כרצונו בתוקף גדול בנפש לבלתי יזוז ממקומו והוא תוקף הכח בנסיונו' לפי שישלוט בנפשו מאד ויוכל להשליך כל נפשו מנגד למאוס גם בחיי' העצמי' כו'), ונראה בעליל שיש כח חזק בנצחון שברצון אעפ"י שאין בו אור וחיות פנימי כלל יותר מרצון הפנימי בתענוג ואה"ר כו' (כי הכח החזק הזה שבנצחון הרצון חזק הוא מצד עצמו בלי הרכבה כלל ע"כ אין בו שינוי וחילוף כלל, משא"כ רצון שמחמת תענוג ותאות הנפש מורכב הוא אעפ"י שנק' רצון פשוט למעלה משכל וטעם לרצון, אבל התענוג והאהבה ותאוה שברצון נק' מורכב שכאשר יחלוף ויבוטל העונג והתאוה והמדה יבוטל הרצון, משא"כ הנצחון שברצון לא יבוטל לעולם כי אינו רק חיזוק וגיודול הנפש מצד עצמה כי חזק וקשה הוא כארז וכאבן וסלע כו'. וזהו שאנו רואים גם בהתפעלות אה"ר בתענוגי' בעצמו' דיחידה שאינו מאיר לפרקים כמו מחמת צרת הנפש בלחץ ודחק ובטושים גדולים בבני חיי ומזוני כו' עד שלא יש כח ביחידה שלו להתענג על ה' בשמחה כלל, אבל נקודת הרצון בעצם בכח הנצחון ועקשות בתפלה ותו"מ לא יחלוש כחו ולא יבוטל לעולם שיעמוד על נפשו גם בעת צרתו ויסבול הכל באהבה ולא ישנה תפקידו

לנסותכם הישכם אהבים בכל לבבכם: נסמו לעיל ע' תעו.

שר'ע הי' מצטער: ראה לעיל ע' שנת.

מאיוב . . . שהרהר . . . בשפתיו לא חטא: איוב ב', י. בבא בתרא טז, א.

ה' נתן וה' לקח [כי תיבות האחרונות ליתא ב'יב"ג]: איוב א, כב.

שויה בכח — לא . . . בתפלה ותו"מ: יג': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: ותו"מ . . . ותו"מ.

בעסק שלו ויגיע' בתפלה ותו"מ (וכן להיפוך כשיתגדל ויתעלה וירום לבבו בעושר והצלחה בכל כו' לא יסור לבבו אחר מעבודתו באו"ר ותו"מ בלי שינוי כלל מצד הנצחון לבד כידוע, וזהו שנק' קשה עורף שהעורף הוא עומד לנגד המצח ששם הרצון והתענוג בפנימי' ועצמי' באור וחיות גדול בלתי גבול כלל באה"ר שבעצם הרצון כנ"ל, אך בעורף זהו בחי' אחוריים דעצם הרצון ותענוג בלי אור וחיות פנימי כלל וכלל כנ"ל אבל קשה הוא וחזק ביותר מן החפץ ורצון הפנימי הנ"ל שבפנים שלא יזוז ממקומו כלל לעולם (וע"כ יש בעורף זה הכח לחבר המוח עם הלב וגוף הרבה יותר מן הפנימי' שברצון ותענוג (כמשי"ת), וגם הרי מעורף זה יש כח החיזוק וההעמדה שנמשך בחוט השדרה בחי' חוליות להעמיד ולקשר כל הבנין של הגוף יחד מראש לרגל כא' שאין כח החיבור הזה בפנימי' שברצון במצח וגולגולת (אעפ"י שהראש וגולגולת מקור הראשון לאור וחיות הפנימי' ממוחין שבראש ללב ומלב לדם וחיות כל האברים בתנועה והילוך כו' ובעורף ואחוריים שאין שם אור וחיות רק מעט מזעיר, מ"מ כח החיזוק וההעמדה בקשר וחיבור דכל בנין הגוף מבית ומבחוץ הוא בעורף וחי' חוליות השדרה דוקא לפי שיש כח באחוריים יותר מבפנים (שאם לא כח החיזוק חצוני הזה בחוה"ש וירכיים ה' נפסק האור וחיות הפנימי ממוח ולב לאברים כידוע) (וזהו הטעם שיש מעלה יתירה בתפלה בחי' ברכות שהן חי' חוליות השדרה שמעמיד כל קומת אדם בחצוני' שגבוה יותר מאור פנימי' החיות דמוח ולב באדם פנימי כמו בתו' אור שבחכ' ומדות ודבור כו' כמ"ש במ"א).

וכמו שמבואר [ב]ענין ב' מקיפים דחי' יחידה שהוא חוזק עצם הנפש באחוריים וחצוני' יותר מבפנימי' ובתוקף וחיזוק הרצון העצמי בנצחון שבא בגילוי בדבר פרט, כך יובן גם בנר"ג שמלובשים ומוגבלים בכלים מוח' לבא וכבד', כידוע שהשכל שבמוח בכלל יש בו פנימי' וחצוני' ואחוריים, והוא מה שבפנימי' הכוונה השכלי' בטוב טעם ודעת בהסבר סברות וטעמי' יוליד החיוב בדבר מה כמו לאהבה וחסד במוח או ליראה ועונש כו', שיש בזה הארת אור וחיות פנימי' המוחין כו', ויש בזה עצמו בחי' החצוני' ואחוריים שלו, והוא מה שנתצמצם כל השכל הפנימי ולא נשאר בו רק ההסבר לבד שמוסכם מחצוני' השכל כך ולא כך (שנק' נו"ה דחוי"ב כו') בלא אור וחיות כלל מפנימי' המכוון כו', ועכ"ז יש בזה ההסכם כח וחיזוק גדול הרבה יותר מעצם פנימי' הכוונה השכלית בעמקו כו', וכמו הגק' תקיף

בחוט השדרה בחי' חוליות: ראה הערה הבאה.

בחי' ברכות שהן חי' חוליות השדרה: ברכות כח, ב. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ד ע' אתקנב ואילך ובהנסמן בריש המאמר שם. דברים ח"ג ע' תתקלג ואילך. לקמן ע' תקעא. בנר"ג . . מוח' לבא וכבד': ראה לעיל ע' תמב ובהנסמן שם.

בדעתו שמה שנשאר בהסכם עפ"י שכלו ודעתו שנוטה כך או לחסד או לדין לא יזיז אותו ממקומו בכל קושי וסתירות בעולם ולא מכל מונע ומנגד ולא יחוש לכל דעת המנגד ובתקפו וחזקו יעמוד בכח השכל בכל הנסיונו' ופתויים שלא ירגיש כלל וכלל, משא"כ החלש בדעתו בחצוני' ההסכם של השכל אעפ"י שחכם ומבין לעומק המושג ביותר יוכל ליפול להיפוכו ע"י קושיות וסתירות או פתויים, כנשים שדעתן קלות וכה"ג (שא' רמינ[ן] ל"י כגילא) דחיטי (ומורמי) כו', וכמו האנשים שדעתן קלות ומיד באיזה מונע לא יוכלו לכזיב דעתו כלל ולא יעמוד בהסכם שכלו בהשגה האלקית אעפ"י שמבין בטוב יותר, ויש שהשגתו מצומצם ביותר אבל דעתו תקיפה וחזקה תמיד בהסכם חזק תמיד בקיצור העולה מהשגה האלקית, וכמ"כ במילי דעלמא לא ישונה מהסכם דעתו לעולם. וזהו הכח וחזק שיש בחצוני' ואחוריים [דשכל ודעת] יותר מן הפנימי'. וכמ"כ במדות שבלב באוי"ר שיש מי שמתפעל בפנימי' יותר בדביקות באהבה מורגשת והתלהבות הלב ביותר כידוע ועכ"ז אינו מתקיים כלל רק לפי שעה שמאיר אור השכל וטעם שבמוח ללב ומיד בהסתלקות אור השכל וההשגה אלקי' במוח יבוטל התפעלות זו לגמרי, אבל בחי' החצוני' שבמדות שבלב הוא האוי"ר הנשאר בצמצום וכוח הלב אחר התלהבות ודביקות שאינו רק העולה מאוי"ר הפנימי' לענין מעשה לילך בדרך הטוב כמ"ע מצד האהבה ולסור מרע מצד היראה שנק' נצח והוד, שנצחון זה במדות קשה וחזק מאד כארוז בלי יפול וישונה כל היום (וז"ש וגם נצח ישראל לא ישקר כו' שהוא נו"ה החצוני' שבירכיים בהילוך בדרכי הוי"ו כמו אחרי הוי"ו תלכו במעשה שמקבלי' מאחוריים וחצוני' דנו"ה דמדות שבלב שהוא הנצחון ועקשות בלא טעם וחיות אוי"ר רוחני' כלל (וכמו הרושם בהסכם הנשאר בלב באיש החסדן לעשות חסד וטוב שיקים יותר מהתפעלות האהבה והטעם לחסד שתלויים בדבר כו', וכמ"ש במ"א במשל האוהב ללמוד שבהסכם החזק בלבו יתקיים יותר מאהבתו בעצם), וכן במח' מח' טובה בפנימי' בינה לא יתקיים כאשר יבוטל הפנימי' משא"כ החצוני' המוסכם במח' לעשות שנק' עשי' שבמח', וכן בדו"מ החצוני' דעשי' שבדבור שמצוה לעשות לפי שכך נגמר והוסכם בדבר מל' יותר חזק מפנימי' הדבור באוי"ר וחוב' שבדבור, וכן במעשה פנימי' הרצון ושכל ופנימי' המדות שבלב שמלוּבש במעשה הבנין או ברוחני' במעשה המצות אינו מתקיים כ"כ אעפ"י שיש בזה אור וחיות רב (כפנימי' הדבור שיוצא מפנימי' הלב והמוח), אבל בעול דעבודה ומעשה שקיבל ע"ע לעשות באמונה אעפ"י שזהו בלא אור וחיות כלל וכלל יש בזה כח החזק ביותר מכל הפנימית

כנשים שדעתן קלות: שבת לג, ב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תפט. ושי"נ.
 רמינ[ן] ל"י בנגילא) דחיטי (ומורמי): גדה כו, ב.
 שו"ה תמיד — חזק [יג': ליתא] תמיד: יב"ג: במוח.
 וגם נצח ישראל לא ישקר: שמואל א טו, כט.

שבמעשה עד שיתקיים קיום נצחי בלי שינוי וחילוף לעולם (וזהו בחי' עול תו"מ שהקים דוד בבחי' כתר ש"ט שלמעלה מפנימי' הכתר עצמו כו'). ומכ"ז יובן יותר שרש ענין הנצחון שבעצם הרצון ובעצם הנפש דחי' ויחידה שמתפשט בבחי' אחוריים גם בחו"ב ומדות ומחדו"מ שחזק יותר מכל בחי' הפנימי' דנר"ג ח"י עד שמה יבא כל אור הפנימי' וכל חיבור הפנימי' דמות ולב ומעשה (ולכך בנצחון דסומ"ע דוקא כחו חזק ביותר במס"נ כמלחמה שמגעת בכח וחיזוק דעצמי' הנפש לפי שנתב"ס דוקא, וז"ש וגם נצח ישראל כו' וד"ל (וכמשי"ת).

ומעתה יובן ג"כ ענין הנ"ל בב' מיני אהבות אהבה פנימי' וחצוני', דחצוני' הלב שמתפעל לפי שעה מצד הטי"ו אור השכל והטעם שבמוח שמטה גם הלב להתפעל מזה הטעם לפי שכך יאתה עפ"י השכל והטעם כנ"ל אעפ"י שנק' בחי' אחוריים וחצוני' בין בשכל בין בלב מ"מ יש בזה שרש גבוה וכח חזק יותר מאה"ר הפנימי' הנ"ל שבאה ממילא ומאילי' מצד עצמו' דיחידה כנ"ל, והוא מטעם כלל הנ"ל דבאחוריים יש כח חזק יותר מן הפנימי' אפי' ברצון ותענוג ואפי' בעצם הנפש ביחידה כנ"ל שכללותו הוא ענין ובחי' הנצחון שהוא הקשה ועז ביותר אף ברצון וכנ"ל, וכש"כ בשכל ומדות כמו התקיי' בדעתו שהסכם שכלו חזק ביותר מפנימי' שבו וכן במדות שבלב כנ"ל, והוא ג"כ ענין זה הכח ועוז שבמוח להטות גם הלב להתפעל מזה הטעם שהוסכם במוח אעפ"י שאין בלבו מצד עצמו שום התפעלות אהבה וחשק לדבר זה רק כח הסכם השכל הזה שבמוח הוא השליט על הלב וכופה אותו להטהו בהכרח וחיוב להתפעל בזה לפי שכך יאתה עפ"י השכל לכד שאין זה רק כח וחיזוק גדול שיש במוח לשלוט על הלב שאינו רק בבחי' אחוריים שהוא הנצחון בנפש שגדול כחו יותר מפנימי' הרצון ופנימי' השכל והלב, וכללותו הוא ששוכן בעורף דוקא שנגד הפנים והמצח כנ"ל שנק' קשי גדול או קשי עורף שקשה וחזק מאד מפני שכל ענין תוקף כח וחיזוק הנפש בנצחון הוא בבחי' אחוריים דעורף (ו[כ]דעת החצוני' שמתפשט ממנה למטה שנק' דעת שבין כתפיים) שיש בו בטבע עצם הקושי וחיזוק בהתגברות גדולה לנצח ולעמוד בנפשו לעשות הכל בהכרח וכפיי', והיינו שיש בכח המוח להכריח למדה שבלב להתפעל [כנ"ל], לפי שבעורף שנק' אחוריים יש כח חזק לחבר ולקשר את הראש ומוחין עם הלב דרך הורידין שבצואר בחצוני' שגדול כחו יותר מן קשר וחיבור הפנימי' דמוחין עם הפנימי' דלב כו', וע"כ

שורה שמיטה — הטעם: יג: מוסיף כאו הבא לקמן בשורה הטעם: שהוסכם . . בזה לפי. וראה הערה הבאה.

שורה הטעם — שהוסכם . . בזה לפי: יג: ליתא. וראה הערה שלפניו.

שורה וחשק — הסכם . . זה רק כח: יב: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: זה רק כח . . זה רק

כח.

דעת שבין כתפיים: ראה גם ספר המאמרים תקס"ה (ח"א ע' שפו וע' שצד) כאן. מאמרי אדה"א בראשית

ע' תפ.

ממנו בא כח המנצח להיות הלב נוטה ומתפעל אחר הטיית השכל וחיובו בהכרח וכפ"י מצד גודל העזות וחיזוק שיש בעורף שהוא הנצחון והעקשות שלא יזיזו אותו ממקומו ולא יפול משום מנגד בעולם, ושרשו הוא בגודל כח וחיזוק הנפש בעצמה שיש בזה כח חזק יותר מפנימי' הכחות שלה כנ"ל (ולכך העורף והשדרה מעמידים כל בנין הגוף בחצוני' שע"ז דוקא מתקיים ממילא כל קשר והילוך הפנימי ברצון ושכל ומדות כו' כנ"ל).

ובזה יובן מ"ש משה כי עם קשה עורף הוא וסלחת כו', כי הנה א' אנא חטא העם [הזה] חטאה גדולה כו' שפגמו פגם גדול יותר מכל הפגמי' מחטאי' ועוונות שהוא הפגם באור הכתר (שנק' פושעי' בגופ' דמלכא) כידוע שע"ז הוא כפגם דכתר ועשו להם עגל זהב שעברו על ולא יהי' לך שוהו המנגד לאנכי בחי' פנימי' [הכתר] דקדושה שכולל רמ"ח מ"ע שהוא פנימי' הרצה"ע ותענוג דח"ע העצמי' כו' שבפנימי' הכתר שבו פנימי' ועצמי' דא"ס ב"ה כידוע, וזהו שנק' חטאה גדולה, אמנם באמת לא שכחו וכפרו בעיקר ח"ו כי הרי ראוי בראי' פב"פ במ"ת ועכ"ז פ"נ כו' ואיך יוכל להיות שינוי וחילוף להחליף בתבנית שור כו' (וכל עצם אינו משתנה כי שרש נשי' בפנימית דח"ע כו'), אלא לפי שבושש משה לבא מן ההר כו' נסתלק מהם בחי' הפנימי' דכתר תו' שקבלו במ"ת ואז נתגבר בנפשם בחי' הנצחון דקליפה שמקבל [מ]עורף ואחוריים דקדושה, ולא מצד פנימי' הרצון חפצו בעגל הזהב רק בנצוח קשה דקליפה שגם שראו ושמעו במ"ת ויודעי' האמת מ"מ אינם חפצים בביטול אלקות בפנימי' ועושי' זה נגד הפנימי' שברצון נפשם באמת רק מצד הנצחון והעקשות לבד (כמו קליפה דעמלק שמנצח לנגד הקדושה (כמשי"ת), לפי שבטבע נפשם הם בבחי' גידול הנפש הניל שהוא עזות והנצחון הקשה לעשות נגד הפנימי' ורצון ותענוג ושכל, וכאשר מדה זו בסט' דקדושה הוא מעלה יתירה יותר מאה"ר העצמי' כנ"ל, וזהו שהלכו אחרי הוי' במדבר כמ"ש לכתך אחרי כו' בתוקף האמונה בחוזק וכח הניצוח שהוסכם ברצון ומוח אעפ"י שלא ראו ושמעו טעם פנימי' חכ' ותענוג אלקי עד מ"ת כי זהו שמורה על קושי וחיזוק הנפש [דוקא כנ"ל] (כמ"ש ג' עזין הן ישראל עז כו'), ואמנם כאשר נהפך מדה זו עצמה בסט' דקליפה בכתר דקליפה שמנגד לנצחון דעורף דקדושה הי' עזות וניצוח זה בהיפוך מן הקדושה לעשות בעצמן בכפ"י והכרח נגד הפנימי' דרצון האלקי כו'

אנא חטא . . חטאה גדולה: תשא לב, לא. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשפכ. ושי"נ.

פושעי' בגופ' דמלכא: ראה זהר יתרו פה, ב.

ולא יהי' לך: ראה יתרו כ, ג.

פב"פ במ"ת . . בתבנית שור: ואתחנן ה, ד. תהלים קו, כ.

וכל עצם אינו משתנה: נסמן לעיל ע' תעד.

שבושש משה לבא: תשא לב, א.

ג' עזין הן ישראל עז: ביצה כה, ב. ראה לקמן ע' תקט ואילך.

לנגד האמת בניצוח, והוא רק לפי שבושש משה כו'. והוא מה שא' ראיתי את העם [כו'] כי קשה עורף הוא, הכוונה שגם בתחלה כאמונתם במצרים ובלכתם במדבר היו בעקשות דנצחון בקשי ערפ[ם] ולזאת יכול להיות כח זה החזק גם בהיפוך ואיב לא יעמדו בשום נסיון בעולם כו', אבל משה מצא להם זכות בשעה זו עצמה כמ"ש ילך אד' בקרבנו כי עם קשה עורף הוא וסלחת כו', דגם שיכול לנטות אחור מצד הנצחון דעורף אבל כשילך אד' עצמו בקרבנו (בצרוף עם בחי' מ"ה דמשה) אדרבה יהי' נצוח קשה זה למעלה יתירה, והוא מה שיוכל בכח האחוריים זה דעורף לחבר ולקשר המוחין עם המדות שבלב בדרך כפי' והכרח יותר מכח הפנימי מטעם הנ"ל, ולזאת יכול להיות ע"י חיבור תמידי דשם הוי' מ"ה שבמוחין דחויב לו"ה שבמדות ודבור שזהו ענין השם שלם וגם אם יהיו פגמי' ע"י עוונות להפריד בין י"ה לו"ה ואפי' בכתר, וראי' ממ"ש ויזעקו בקול גדול כו' וא' שהחזירו כו' וסלחת לעונינו ולחטאתינו, כי הלא הסליחה בי"ג מדה"ר ג"כ באה בתוקף כח הרצון בחצוני' לנגד הפנימי' דגם שעברו על רצה"ע הפנימי' מ"מ יסלח להם לפי שיגדל כח אד' כו' וכמ"ש ויעבור הוי' על פניו למעלה מהפנימי' דהוי' תת' אור כו', וז"ש ילך אד' דוקא כו' וסלחת לפי שקשה עורף הוא בבחי' אחוריים דעורף הקדושה שגדול כחו יותר כנ"ל וד"ל.

(ובכ"ז יובן יותר ענין הנ"ל במ"ש אחרי הוי' תלכו שמכחי' אחוריים יבא לבחי' פבי"פ כמו במ"ת לפי שיש כח חזק יותר באחוריים דרצון וחכ' שיהי' המוח שליט על הלב כנ"ל שמזה יבא ממילא לבחי' הפנימי' דרצון וחכ' ומדות כו'). וזהו שהטב העם דרך המדבר דוקא שילכו אחרי הוי' בחצוני' האהבה והשגה לכוף המדות שבלב כנ"ל כדי שעייז יבאו לפנימי' דאה"ר בתענוגי', כמו במ"ת וארץ זבת חלב ודבש כו' וכן בענין קעומ"ש בתוי"מ בעול חצוני' בע"כ דוקא מביא לפנימי' דמ"ש באה"ר כו', וראי' מן הנסיונו' בגוף שזהו האות האמת על תמימות הרצון בנשמה ביחידה שבה, כנ"ל באברהם שמצא לבכו נאמן בנסיונו' דוקא וכמ"ש לו התהלך לפני דאפי' בפנימי' צריך שיהי' תמים ודוקא ע"י בירור דאחוריים וחצוני' בגוף שאז ישלים לתמימות העצמות דנשמה, וזהו הטעם דברור הגלות לנש"י בצרות ונסיונות להשלים לפנימי' התמימות שלהם כו', וכ"ז אינו רק מטעם כלל הנ"ל לפי שיש כח חזק יותר בבחי' אחורי' וחצוני' דרצון וגם בעצם הנפש

ראיתי את העם (כו') כי: תשא שם, ט [בהוספת תיבת כ"ז].

ילך אד' בקרבנו: תשא לד, ט [בהשמטת תיבת נא].

ויזעקו בקול גדול . . . שהחזירו: נחמ" ט, ד. יומא טט, ב. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקמד.

וש"נ.

שיגדל כח אד': שלח יד, יז.

ויעבור הוי' על פניו: תשא שם, ו. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתצד וע' א"פז.

התהלך לפני: לך יז, א.

בכחי' הנצחון ועקשות (שנק' גידול הנפש ותקפה לעשות נגד כחי' הפנימי' שלה כמקבל המות ויסורים קשים ברצון ובגבו' הנפש במלחמה למס"נ שיוכל להשליך נפשו מנגד כנ"ל), וכמ"כ יש כח חזק זה דוקא בסוף מעשה, כמו שנראה שעיקר התוקף של הנצחון בעצם תוקף הנפש אינו אלא בהגיע הדבר במעשה דוקא דנתב"ס דוקא (והוא היפוך כחי' הפנימי' שהולך ומתמעט אורו עד שבמעשה נתמעט ונתקרר לגמרי אבל בחצוני' דעורף בנצחון שכל עיקרו אינו פנימי' כלל רק לעשות נגד הרצון כו' הרי עיקר גבורתו רק במעשה כו' (וזהו כח הירכיים והרגל שברגל עיקר כח ההעמדה דכל הגוף שעיקר הגבו' החצוני' בהעמדה ברגל ומתניים שיאזור כגבור מתניו שיש בזה גבו' דנצוח לנצח למנגד הרבה יותר מגבו' הלב בפנימי', וראי' מן הנמר שכחו ברגל ובחצוני' האברי' יותר מגבו' כח הארי בלב כו' (וכן גם בלב ארי' יש כח בשאגתו יותר מפנימי' שבו וכמ"ש כארי' ישאג שהוא בחצוני' הלב וז"ש אחרי הוי' ילכו כארי' ישאג בתמידות בקול גדול כו').

ובזה יובן מה שבגלות האחרון הזה הוא עיקר שלימות דח"ע שבראש שהי' במ"ת בימי משה, לפי שפגם דירך יעקב זהו בכחי' הנצח ושמואל תיקן קצת לפי ששרשו הי' בנצח דז"א (וע"כ הי' שקול כמשה ואהרן שהן בנו"ה דאבא לפי שנתב"ס דוקא ויש כח בנו"ה דירכיים יותר מנו"ה דח"ע כו'), ועכשיו בגלות האחרון זהו התיקון בנו"ה החצוני' באוי"ר שבמעשה לבד בנצחון ועקשות לבד, וז"ש וגם נצח ישראל לא כו' שזהו יותר עליון מנצחון שברצון בנפש עצמ' כנ"ל שעיקר תקפו ברגל שהוא במעשה כו', ולזה קעומ"ש בהכרח וכפ"י מצד הניצוח לבד כחו יותר בפנימי' דמ"ש שהי' בראי' מקרוב במ"ת. וזהו יתרון מעלת משיח בעול תו"מ כנ"ל למעלה ממ"ה דח"ע דמשה כנ"ל שנק' כתר ש"ט שעולה ע"ג כתר תורה כו' וזהו אריכות הגלות דעכשיו עד דמטו רגלין ברגלין דוקא וכמ"ש ויהי נועם כו' ומעשה ידינו כוננה עלינו לחזק המוחין שבראש ומעשה ידינו דוקא כוננהו מטעם הנ"ל וד"ל). ובכ"ז יובן הטעם שמבחי' אב"א דוקא הוא שנעשה יחוד פכ"פ כו'

שור"ה נזוהו — שברגל: יביג: שבהן.

כארי' ישאג . . אחרי הוי' ילכו: הושע יא, י.

שפגם דירך יעקב: ראה זהר בראשית כא, רע"ב. פרדס שער (יז) שער ירך יעקב. תורה אור וישלח כו, א.

ספר המאמרים תקס"ה ח"א ס"ע תיט ואילך.

ושמואל . . שקול כמשה ואהרן: ברכות לא, ב. תנחומא קרח ה.

כמשה ואהרן שהן בנו"ה דאבא: ראה ספר המאמרים תקס"ה שם ע' תכ. תקס"ה ע' שסה. מאמרי אדה"א

ויקרא ח"א ס"ע רנא. לעיל ע' שלד. ושינ.

וגם נצח ישראל לא: שמואל"א טו, כט.

עד דמטו רגלין ברגלין: ראה אור התורה שמות סך ז ר"ע בתצה שמציין לזהר פקודי דרנ"ח, ע"א.

הנסמו במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתמה. דברים ח"א ע' עו.

ויהי נועם . . ומעשה ידינו כוננה עלינו: תהלים צ, יז.

כד"ו פרצופים דאדו"ח שנעשה אח"כ ביחוד פכ"פ תמיד' (שא' הטעם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר כו' כי בחי' חצוני' דעצם ובשר נק' עצמי' יותר כו').

והנה אחר כל הנ"ל יובן ג"כ שרש ענין קליפה דעמלק שהוא בבחי' אחוריים דקליפה כנ"ל דגם באזלע"ז כו' באדם בליעל דק"נ יש בחי' פנים ואחור, כמו שיש בחי' פו"א בקדושה בעומ"ט, כנ"ל שבחי' הפנימי' הוא בחי' האור והחיות עצמי' ופנימי' שיש בכל הכחות ברצון ושכל ומדות ומחדו"מ ובחי' החצוני' ואחוריים שברצון עד סוף מעשה אינו רק התוקף וחיוק הגדול שברצון לטוב, וכן בחכ' ומדות שמוחין דחוי"ב החצוני' בתוקף ההסכם להכריח גם למדות שכלב וכה"ג במדו"מ כנ"ל, הנה כ"ז [הוא] בבחי' הטוב דקדושה האלקי' שגם בחצוני' ואחוריים ועורף דאדם דקדושה יש תוקף וכח חזק יותר מן הפנימי' שלו כנ"ל. וכדוגמ' זו ממש יש בחי' פו"א בסט' דקליפה שהוא בעומ"ר ברצון העצמי' ופנימי' בכל תאוה רעה וזרה בבחי' כלות הנפש בתשוקה ברשפי אש כניאוף וגזל וש"ד כגבו' דכעס כו' וכן הת"ת ונצח והוד כו' שנק' ז"מ דתוהו שכעצמות הרצון ותענוג בפנימי' למעלה מן השכל וטעם במדות טבעי' בתאות ניאוף בחום התאוה דבהמה וחי' ממש, וכמ"כ במדות טבעי' שבאים מצד העמקת הדעת ברע והתאוה שמתפעל בחצוני' הלב וכן במ"ו ודו"מ כנ"ל. אך בחי' החצוני' ואחוריים בבחי' עורף דק"נ זהו הנצחון ועקשות ברצון לרע כניאוף וכה"ג אעפ"י שאין חושק בו בפנימי' כלל שרצונו בו, וכמו לעשות עול וגזל אעפ"י שאינו חומד ממון כלל וכן לשפוך דם רעהו בניצוח קשה ברצון וכן בהסכם השכל לחשוב כל רע כמו כי יצר לב האדם רק רע אעפ"י שאינו בפנימי' המוח והלב כלל רק עקשות וניצוח (שהוא התוקף וחזק הנפש בעצם לרע בנפש הרשע שנמשכה מהיכלות דק"נ כו' שנק' רע בעצם). וזהו קליפה דעמלק שאינו נמנה עם הו' אומות שהן ז"מ הרעות דבחי' כתר דתוהו שהוא בפנימי' הרצון וחכ' במדות כנ"ל אלא הוא רק התוקף ועזות שבעורף דקליפה שקשה וחזק יותר מן בחי' הפנימי' דז"מ הרעות כו', כמו שמבואר במעלות הכח וחזק דאחוריים דעורף דקדושה כמו כי עם קשה עורף הוא כו' שיוכל לחבר המוחין במדות לכוף המדות לילך אחר השכל שיהי' המוח שליט על הלב כו', כך בעומ"ר דרצון במדות רעות יכריח תוקף השכל ודעת שהוא עוצם ההרגשה וההכרה ברע שיהי' הלב חומד ומתפעל מזה תיכף אעפ"י שאין בלבו מצד העצם שום תאוה פנימי' כלל בזה (והוא כח המעמיד כל בנין

כד"ו פרצופים דאדו"ח [דאדם וחיה]: ראה לעיל ע' תסט.

זאת הפעם עצם מעצמי ובשר: בראשית ב, כג.

שו"ה פנים — בעומ"ט: יג: בעומק טוב.

שו"ה דקליפה — בעומ"ר: יג: בעומק רע.

כי יצר לב האדם רק רע: נח ת, כא. בראשית ו, ה.

הגוף בקשר וחיבור דפנימי הרע כנ"ל בבחי' הטוב, וכן בגבו' וכן שברגל יותר שהוא סומ"ע בניצוח הרצון לרע בהילוך בפ"מ שגדול כמו יותר מפנימי דעומ"ר באה"ר שבעצמות נפש החוטאת כו' מטעם כל הנ"ל באדם דקדושה כו' וד"ל.

והנה שרש כח הפנימי דז"מ הרעות נמשך מחצוני דעורף שהוא התוקף וחוזק ברצון כנ"ל, וא"כ יובן מזה דכמו שז"מ רעות דק"נ הוא תכלית המנגד לז"מ טובות דקדושה שהן בעומ"ט בפנימי הרצון באה"ר לאלקות כנ"ל עד שהם בבחי' פירוד ושנאה וריחוק זמ"ז בתכלית שלא יוכל לשכון כא' ולא יסבלו זא"ז, כצדיק ששונא ומואס ברע בתכלית השנאה כמ"ש דוד תכלית שנאה שנאתים כו', כך הרשע מואס בטוב בתכלית הקצה ושונא מאד לצדיק עושה טוב ועובד אלקי' באוי"ר כו' עד שקץ בחייו ממש (וכמ"ש לאויבים היו לי כו') ולכך צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו כו' ורשע מכתיר כו' וכה"ג רבים בכתובי' שהרשע אויב גמור לרדוף את הצדיק לחייו ולא יוכל לסבול כל עושה טוב וצדיק כו'. ובוזו יובן שאם מצד הפנימי דעומ"ר כך כש"כ ודאי בחצוני ואחוריים דעומ"ר שהוא התוקף דנצחון דעורף דק"נ יש בו חיוזק וגבו' יתירה לעמוד לנגד הטוב דקדושה כו' יותר מן הפנימי דז"מ רעות, כנ"ל דכל מה שהזמ"ר מבלבלי' לפנימי דז"מ טובות באוי"ר בתפלה יוכל להיות התגברות ניצוח בז"מ טובות דקדושה בעומ"ט [ומאוס ברע ולאכפייא כו' אבל בניצוח דעורף דקליפה ה"ז שמנצח בכל כח ועוז שלא יומשך הפנימי שבטוב למוח ולב כלל והוא לעמוד נגד הנצוח דקדושה בעומ"ט] שהוא בעורף דקדושה שמגביר על ניצוח זה הטוב בהיפוך מבחי' ניצוח דקליפה, והוא במה שאין רצונו וחפצו בבחי' הטוב דקדושה מצד עוצם ניצוח הקשה ותקיף ביותר בלא טעם וחיות פנימי כלל, שזה כח חזק ותקיף הרבה יותר ממה שמואס בטוב מצד פנימי הרע שלו שחושק בתאות ומקושר בכל נפשו, ששנאה זו יש לה הפסק לפרקים, אבל השנאה דרע לטוב מצד הניצוח שמאד אינו רוצה כטוב שלא ישקוט עד שינצחנו לטוב כו' ולא ימצא במציאות (כמו שנראה בחוש גם ברשעי ישראל וברע דנה"ב שמה שמסלק רצונו ומואס ושונא העבודה האלקי' מצד הניצוח יותר קשה מעצם התקשרות בתאות זרות כידוע). וזהו שרש קליפה דעמלק שהוא המן ששנאה שלו לבחי' הטוב דקדושה הוא בבחי' ניצוח הקשה ותקיף ביותר, שזהו למעלה מזמ"ר דז' אומות הנ"ל, והוא מה שמתגבר על הניצוח הטוב דקדושה בלתי יוכל להתחזק במוח ולב כלל ולא יניח להיות חיבור וקשר

תכלית שנאה שנאתים: תהלים קלט, כב.

לאויבים היו לי: המשך הכתוב תכלית שנאה.

צופה רשע לצדיק ומבקש [יב"ג: ליתא] להמיתו . . . ורשע מכתיר: תהלים לו, לב. חכקו א, ד.

שויה באוי"ר — בז"מ טובות . . . בעומ"ט: יב: ליתא . . . יג: ליתא.

למוח עם הלב (וזהו ויזנב בך כו' כמשי"ת), להיותו בחי' המנגד בתכלית לבחי' קשה עורף דקדושה הנ"ל באותו הדבר עצמו, דהיינו במה שיש כח חזק בניצוח טוב דקדושה בעורף לעשות הסכם חזק במוח שיכול להטות הלב להתפעל מזה לפי שיש בעורף דקדושה כח החזק לחבר המוח ללב להיות שליט המוח על הלב להטותו אחרי ההסכם שבמוח הנ"ל.

אך הנה קליפה דעמלק הוא באותו הניצוח עצמו בסט' דרע דקליפה להיפוך ממש, דהיינו באותו כח והתגברות הניצוח עצמו למאוס בטוב זה שהוסכם במוחו להחליש כחו לגמרי, והעיקר שלא יהי' בכח הסכם המוח להטות גם הלב אליו בדרך כפיי' וממשלה ושליטה אלא אדרבה, אעפ"י שמכיר ומתבונן בהשגה האלקי' במוחו ומכיר את בוראו ומודה על האמת עכ"ז ירצה למרוד בקונו ולא ינוח ההסכם הזה שבשכל להטות ולהכניע הלב לזה כלל, ולא עוד אלא שיוסיף כח ועוז התגברות ניצוח זה דעומ"ר בלב שיהי' עומד בתקפו וגבורתו נגד הודאות וחיוב המוח לאלקי' ולא יזוז ממקומו כלל וכלל, ומלבד שלא יכנע הלב לקבל יניקה וחיות מן המוח בבחי' הטוב אפי' בבחי' אחוריים והכרח, אלא אדרבה ישאר בתוקף ועוז גדול שלא ירגיש כלל וכלל בכל אשר נראה לו במוח מגדולת ה' ונפלאותיו וכה"ג אעפ"י שיודע שהוא אמת מ"מ לבו קשה כאבן לבלתי יזוז ויתפעל כלל מזה ולא עוד אלא שיעמוד בתוקף וחוצפה יתירה לנגד השכל שבמוח, כמו חוצפה דעמלק שעמד לנגד ישראל להשחית אעפ"י שידע את רבונו בכל האותות ומופתים דמצרים וקיי"ס כו', כענין שא' יודעים את רבונו ומתכווני' למרוד בו כו', דחוצפה אפי' כלפי כו', והוא שנק' טמטום הלב כאבן כידוע וד"ל.

אך עדיין י"ל ב' דברים, הא' מאחר שעיקר ענין בחי' אחוריים בעורף דקדושה הוא הקושי והחזק בניצוח גדול כנ"ל מאין יוכל להיות כח חזק יותר בניצוח דעורף דק"ג לנצח ולהכניע לעורף דקדושה שהרי א' ג' עזין הן ישראל עז באומו' דמשמע שקשין ועזין מכל האומות גם מעזות דעמלק כו', שבודאי יש כח חזק גם בניצוח דירך יעקב להכניעו למנגדו כמ"ש ויאבק איש עמו ולא נגע רק ביריכו אבל עכ"ז יעקב נצחו כמ"ש כי שרית עם אלקים כו' ותוכל, וכח האבות יש בבנים לדורות לנצחיות לנצח לשר של עשו כדרך המלחמה המתלחמים ומתאבקים יחד שעיקר הניצוח

ויזנב בך: תצא כו', ית.

יודעים את רבונו ומתכווני' למרוד בו: ראה תורת כהנים כחוקתי כו', יד (הוא ברש"י וילקוט שמעוני

שם). רש"י נח י. ט. לך יג, יג. זהר בשלח סה, א.

דחוצפא אפי' כלפי: סנהדרין קה, א.

ג' עזין הן: ביצה כה, ב.

ויהבק איש עמו . . נגע רק ביריכו . . כי שרית . . ותוכל: וישלח לב, כה. כו. כט.

בכח של עמידתו ברגליים כנ"ל (ואעפ"י שנגע בכף יריכו ונחלש כח הניצוח דקדושה בנש"י בסוף גלות האחרון הזה (שהוא בירכיים וגו' דרגליים עד העקביים, וכמ"ש מי זה בא מאדום כו' עד ויז נצחם [על בגדי] כו' דניצוח דק"נ גבר על נצח דירך יעקב לפי שנגע ביריכו כו', עכ"ז הרי א' וגם נצח ישראל כו' דגם בנצח דעקביים בעקבות משיח' שהוא ניצוח בעומ"ש רק בביטול רצון במעשה המצות לבד אף לא באוי"ר ששייך למעשה כו' שאין בזה כליון והפסק דקושטא קאי ברגל דוקא (ושקר אין לו רגלים כלל וא"כ איך א' ויז נצחם על בגדי כו') (וכמ"ש באמת ויציב כו' ומתוקן ומקובל וטוב ויפה הדבר הזה כו', רק למעשה וזהו הניצוח שחזק יותר מניצוח שבתחלת הרצון שמורכב בשכל [וטעם] ומדות בבחי' אדם שיוכל לפסוק ולהשתנות כשבטל הטעם והחיות כו' כנ"ל, [משא"כ בנצוח שמצד העצמי] שסופו הוא במעשה שהוא בכח ההעמדה על הרגל ושם עיקר האמת דראש כידוע וזהו שא' ומעשה ידינו כוננה כו' כנ"ל.] וז"ש וגם נצח ישראל לא ישקר כו' כי לא אדם הוא במוחין ומדות להנחם ולהשתנות בנצח כזה שבמעשה שכחו גדול יותר מבחי' אדם להיות בעצמות דיחידה שלמעלה מכל רצון ע"כ הוא המחזיק כל רצון אעפ"י שאין בו טעם וחיות כלל כנ"ל, וזהו שאמת ויציב הוא למעלה מאה"ר דכל נפשך גם ביחידה עצמה מטעם כלל הנ"ל וד"ל).

ועוד י"ל בטעם קריאת שם עמלק מלשון עם מלק מענין מליקה כמו ומלק את ראשו ממול ערפו כו', שענין מליקה זו זהו מענין כריתה שכורת ומבדיל הראש מן הגוף ע"י המליקה שמולק בעורף כו' להיותו בחי' כח המנגד לבחי' קשה עורף דקדושה שבכחו לחבר הראש עם הלב וגוף דוקא כנ"ל, ובחי' עמלק זהו כח המכרית הלב מן המוחין שבראש שלא יקבל יניקה אפי' מחצוני' השכל גם בדרך כפיי' והכרח כו', דזהו פלא גדול מאין יש בעמלק כח הזה לשבר חיזוק דקשה עורף דישאל (וכמ"ש ויזנב כך כו') מאחר שקשין ועזין הן בטבען מכל האומות כו'. ועוד מאין נמצא העזות והקושי כ"כ בלב לעמוד לנגד השכל בגסות וחוצפה בתקפו להיות בהיפוך הביטול דאין דחכ' שבמוח כנ"ל דקליפה דעמלק אינו רק בעורף שהוא נגד הפנים ולא נגד הלב כלל (ולבד שמונע החיבור מן המוח ללב יעשה את הלב בבחי' מנגד בהיפוך למוח כו'). ועוד דענין החוצפה והגסות זה ענין אחר לגמרי שאינו שייך כלל לענין הנצחון ועקשות, דמדת הנצחון ועקשות שאינו

מי זה בא מאדום . . . ויז נצחם: ישעי' סג, א. שם ג.

דקושטא קאי: שבת קד, א.

ושקר אין לו רגלים: ראה תקוני זהר תכ"ב (סו, א). מדרש אותיות דרבי עקיבא [נוסח ב] — בתי מדרשות ווערטהיימער ס"ע שצו] בתחלתו.

וא"כ איך א': ראה לקמן ע' תקיא ואילך.

עמלק מלשון עם מלק: ראה גם ספר המאמרים תקס"ה (ח"א ע' שפה) כאן. תורה אור (תצוה פה, ב) כאן.

ומלק את ראשו: ויקרא ה, ח.

רק קושי וחזק יוכל להיות גם בשפלים וענווים כעני ונכה רוח שתקיף בדעתו ובמדותיו ורצונו כו', וגם חוצפה וגסות יוכל להיות בלא נצחון ועקשות כו'. ועוד איך שייך מדה זו דחוצפ' וגסות בלב דכנ"י שטבעם בהיפוך רק בבחי' הביטול לאלקות היפוך הגסות ונק' שפלים וענווים כו').

אך הנה יש להקדים תחלה בענין העזות והקושי שישראל נק' עם קשי עורף כו' שזהו בגודל הנפש ותקפה כנ"ל הי"ז היפוך גמור מן העזות וקושי שיש באומות זולתם בעמלק ושאר הז' אומות, כי הקושי והעזות דישראל אינו רק בבחי' ביטול לאין האלקי דוקא שהוא בחי' הזוה ממקומו בביטול היש לאין האלקי, היפוך בחי' הגסות ויש דק"ג שהוא דוקא בבחי' פירוד מאלקות שיהי' הוא היש ודבר מצד שאינו רק בהרגשת עצמו בתכלית עד שלא יכול לזווג ממקומו כלל וכלל אפי' כמלא נימא ממש ומבטל הכל לנגד עצמו וכל בחי' גסותו וגיאותו רק מצד הרגשת עצמו לבד שזהו שרש עה"ד שהוא ההרגשה בעצמו ביותר (כמו מי הגיד לך כי עירום אתה המן העץ כו' וזהו המן מן התו' כו' כמ"ש במ"א) והיינו בחי' היש דתוהו שמנגד לבחי' אין ומ"ה דחכ' דתיקון מן הקצה לקצה ממש כו') (והו' עז"פ וחציפי דרא ששתלן בכל דור כו' ששרשם מיש דתוהו שנק' אנשי השם כו'), אבל בבחי' העזות ונצחון דנש"י הוא בהיפוך ממש שכל עזותם וקשותם אינו רק בבחי' הביטול דמ"ה ואין שבנפשם לאלקות דוקא, וכמו גם בחי' האמונה הפשוטה שהי' בנפשם ביצ"מ שא' ע"ז זכרתי לך כו' לכתך אחר"י כו' שזהו רק גודל ותוקף הנפש בביטול כל עצמם להפקיר כל חייהו ולהתקשר לבא בברית ואמונה לאלקו' בלא טעם ודעת כלל כו', שאין זה רק כח הביטול במציאות שיש בטבע נפשם להיות בבחי' אין ומ"ה ממש בביטול הרצון לגמרי לפי שהם בבחי' הכלי לאחדות הוי' הפשוטה בחי' אין האמיתי ויש האמיתי, ולזאת נק' אחת ונק' כלי קיבול לאחד דהיינו איהו אמת ואיהי אמונה להכיל בחי' אמת דאח"פ ולא אחר זולתם כמ"ש היכל הוי' המה כו' אחת היא כו', ולכך תומ"י קבלו עומ"ש ברצון וביטול גמור וא' כל אשר דיבר ה' נעשה כו' וזהו מצד שרש נש"י שעלו במחח"ק (כמ"ש מ"ה שמו מה שם בנו כו'), ולכך כל התומ"י שאינו רק ביטול היש לאין והמשכה במ"ה דחכ' מאין ליש בקדש העליון

מי הגיד לך . . . המן מן התו': ראה לעיל ע' תצו. וש"נ.

עז"פ וחציפי דרא ששתלן בכל דור: ראה חגיגה יד, רע"א. לקמן ע' תקסא. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע'

ו. וש"נ. חי"ב ע' תקעה. בראשית ע' קסט.

אנשי השם: בראשית ו, ד.

זכרתי לך [ל"ב: ניתוסף: חסינ]: ירמ"י ב, ב.

איהו אמת ואיהי אמונה: ראה זהר בלק קצה, ב. לעיל ע' תמג.

היכל הוי' המה . . . אחת היא: ירמ"י ז, ד. שיר השירים ו, ט.

כל אשר דיבר ה' נעשה: יתרו יט, ת. משפטים כד, ג. ז.

מ"ה שמו מה [י"ג: ומה] שם בנו: משלי ל, ד.

שקדשנו כו' הכל נתקבל בנשי' במ"ת בפכ"פ עד שעכ"ד פרחו כו' מטעם הנ"ל, אבל אומה"ע לא יוכלו לקבל התו"מ כידוע לפי שאין בהם בחי' הביטול בעצם לבחי' אין כ"א בהיפוך להיות מרגיש רק א"ע בבחי' יש נפרד (להיות שרשם מבחי' התוהו שנק' ענפין מתפרדין בבחי' ישות וגסות היפוך הביטול כנ"ל).

והנה בבחי' התקשרות זו שהוא בבחי' ביטול מכל עצמו ברצון ומדות ומעשה כו' יש פנימי' וחצוני', הפנימי' הוא האהבה ורצון ותענוג דיחידה כנ"ל והחצוני' הוא התוקף ועזות שיש בנפש לבלתי יסוג אחור לבו לעולם שזהו בהיפוך המנגד שלא יזיז אותו מהתקשרותו באלקים בכל נסיונו' שבעולם עד שיוכל למס"ג עקה"ש כידוע, והוא ניצוח הקשה שבעצם הנפש שמתפשט עד בחי' המעשה, והכל הוא לעמוד באמונתו והתקשרותו בביטול גמור לאלקי' שלא יזוז מנקודת יהדותו בעצם הביטול לאחד למעלה מן הטעם כו' (וע"כ גם הקלים שיכולים לעבור על רצון קונם באיזה ל"ת ומ"ע אבל בהגיע להיפוכו לנתקו מהתקשרותו באמונתו לגמרי יוכל למס"ג בפ"מ כידוע, וכן בענין התשובה אעפ"י שרם לבו בגיאות וישות בשרירות לבו רק רע כל הימים יוכל לשבור הגסות החומרי' שבלבו ולהיות בבחי' לב נשבר באמת בבחי' אין ושפלות בכ"י מקירות לבו לפרקים כמו בעש"ת וכה"ג כידוע, ונמצא שגדול כח בחי' האין ומ"ה בביטול כ"כ לאלקות בנשי' בתוקף גדול כ"כ עד שיכול לעשות מגסות ויש החומרי' בחי' אין ממש לשוברו לגמרי כו' (וכמ"ש במ"א בענין צ"ג ובע"ת שצ"ג בבחי' אין אמיתי בד"ע שמיש האמיתי לאין כו' שלפני הצמצום דחשך דתוהו שהוא בחי' יש וגסות דס"ג אלא אמלוק כו', וגדול כח האין ומ"ה דכנ"י דצ"ג בתו"מ לשבור לגסות וחוצפא דק"ג, כמו משה שהי' מ"ה באמת הי' בכחו לשבור הגסות וישות דפרעה שנתבטל גסותו מבחי' מ"ה דמשה המנגדו (בל"א נישטקאייט ושפלות בעצם מצד שאינו מרגיש א"ע כלל וכלל כו' ולא מצד פחיתות בחשבונו ממעשיו בח"ג וכה"ג). וזהו ענין העזות דנשי' שהוא בהיפוך מעזות דזולתם, שעזות דאוה"ע הוא בתוקף היש וגסות בעצמם בחוצפא והתנשאות כו', ועזות דנשי' בהיפוכו המנגדו בעוצם תוקף הביטול וההתקשרות לאין האלקי בתכלית כנ"ל מרצון עד סומ"ע מבלי ירגיש עצמו לכלום ממש נגד אלקים חיים כו', וגדול עזותם בזה יותר מעזות דזולתם בישות וגסות שהרי יש בכחם לשבור לגמרי לגסות וישות וחוצפא שברע שלהם כנ"ל ע"י תשובה אמיתי' למס"ג בגוף כמו בנשמה כו', וזהו אצלם בבחי' ירושה בטבעם מאברהם המאמין הראשון שהי' נפשו בביטול עצמי לאלקי' גם בגופו כנ"ל

בענין צ"ג ובע"ת: ראה תורת חיים תולדות כ, ג.

אנא אמלוק: ראה דרך מצותיך ע' 340 בשם האד"ר. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתצד. מאברהם המאמין הראשון: נסמן לעיל ע' תמט.

וזה"ש ג' עזין הן ישראל עז באומות שעזות בבחי' גסות יותר כו') ולכך באמונתם חזקים יותר כו', וכן ענין מה שנצח יעקב לשרו של עשו בכל במוחין ומדות רק נגע ביריכו שזהו ג"כ ענין המלחמ' דב' הפכים דאין ומ"ה בעצם דיעקב איש חלק חלק הוי' ממש עם שרו של עשו ששרשו בבחי' יש וגסות הנפרד בהרגשת עצמו ונצחו (כמו שצ"ג נעשה בע"ת בלב נשבר שצד"ג דוקא להיותו בבחי' אין ממש יש בכחו לעשות היש וגסות לאין שהוא התשוב' כנ"ל, וזהו שלבש יעקב בגדי עשו שנעשה בע"ת, וכמו משה צ"ג בחי' אין ממש שזכה לתשובה להפוך חשך דתוהו לאין מצד שרשו באור המאיר שלמעלה מחשך דקמ"י כחשיב' כאורה כו'), ומה שנגע ביריכו זהו מיטוט ופגם דביטול דמ"ה העצמי בנו"ה שבמעשה בקעומ"ש ועכ"ז נצחו כמ"ש כי שרית עם אלקים שהוא בחי' יש דתוהו בבחי' פירוד כו', כמו שאנו רואי' בגלות האחרון הוה שהוא בבחי' ירכיים ורגליים שחזק מאד קעומ"ש פשוט' למעשה עכ"פ בכל המצות בכלל נש"י כו' וכמ"ש באמת ויצ"ב ומתוקן כו' כנ"ל (ומ"ש ויז נצחם על בגדי כו', גם זה אמת משום דנצח דק"נ שהוא התוקף הגדול בגסות וחוצפא למרוד בקונו ולהיות בפירוד ויש לעצמו גובר לפרקים בלב נש"י שהוא מבחי' עמלק לבטל כח הביטול דעומ"ש במעשה להיות בפר"ע דוקא, אך זהו דוקא בבחי' הירכיים בהיות שנתרחקו מאור החכ' שבראש ששם הנשמה בבחי' אין ומ"ה העצמי הנ"ל ומצד העוונות המבדילים בין המוחין די"ה ובין המדות שבלב (שזהו ענין סייף בהרג שנלקח השפע פנימי' שבמוחין ונפרד מן הלב או שנעשה הלב בטמטום קשה כאבן מצד תאות חומריות אז יש מקום לכח החוצפא דעמלק להפריד בבחי' יש וגסות לומר כחי ועוצם ידי כו') ועכ"פ בבחי' המעשה נתמעט יותר אור הפנימי' בביטול ונעשה בפר"ע גמור כמו הקלים כידוע, וזהו ויגע בכף יריכו כו', אבל כ"ז שהי' מאיר אור הפנימי' דמ"ה דחכ' במדות שבלב (כמו בדורות הראשונים) וכמו ביעקב איש תם בחכ' ומדות בחי' גופא לא נגע כלום גם במדות רק ביריכו, וגם בזה נצחו כנ"ל לפי שכח החזק שברגליים בעמידה זהו דוקא מבחי' העורף ואחוריים הרבה יותר מבחי' הפנימי' דמוחין ומדות (כנ"ל בגב' חצוני' דנמר שחזק יותר [מ]גב' פנימי' שבלב הארי' כו'). וזהו וגם נצח ישראל כו', והוא ענין תוקף הנצחון במעשה המצות אעפ"י שאין בזה אור וחיות כלל כנ"ל.

שורה באמונתם — בכל . . של עשו: יב: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: של עשו . . של עשו.

דיעקב איש חלק חלק הוי': תולדות כו, יא. האזינו לב, ט.
שלבש יעקב בגדי עשו שנעשה בע"ת: ראה תולדות שם, טו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שיד. וש"נ.
דברים ח"ג ע' איתצט. וש"נ.

משה . . שזכה לחשובה: נסמן לקמן ע' תרט.
שזהו ענין סייף: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"פה.
כחי ועוצם ידי . . ויגע בכף יריכו: עקב ח, יז. וישלח לב, כו.

ולפ"ז אין כח בנצח דקי"ג לגבור על ניצוח דקדושה לעשותו בפר"ע, ואדרבה הרי מבואר למעלה דיש כח גדול וחזק בבחי' אין ומ"ה בניצוח עז וקשה להיות גם ביטול בגסות וחוצפא דיש החומרי כמו לב נשבר באמת דבע"ת כנ"ל, וא"כ איך א' ויז נצחם כו' ולמה נגע ביריכו עכ"פ אחר שקשה עורף דקדושה חזק מאד בבחי' הביטול בסומ"ע יותר כנ"ל. אך צ"ל שיש עוד דבר נוסף בקליפה דעמלק במה שנק' ראשית גוים דוקא כנ"ל מלבד ענין הישות והגסות שיש במדות דתוהו שוהו בא מצד הרגשה עצמי' ביותר (וישראל הן מבחי' התיקון דשם מ"ה נק' ענוים ושפלים בביטול והעדר הרגשה בעצמם לגמרי ועכ"ז נק' עזין בתוקף גדול אבל זהו בבחי' הביטול שלהם דוקא כנ"ל שוהו מצד שהן כלי לשם מ"ה העליון דתיקון כו'), והיינו בבחי' החוצפא והוא בחי' ההתנשאות הגדולה בעצמם בלי יבטל מכל כו', והתנשאות זאת ג"כ באה בצירוף גודל העזות והחוצפא והקושי (ונק' עזי פנים שהעזות בפנים כמצח נחושה שנק' עזות מצח כו') ונק' גסה"ר או רוח גבוהה שבחי' החוצפ' והתנשאות דוקא הוא שיש בו כח החזק לאמץ כח ועוז כלב האדם להיות נפרד מאלקות לילך בשרירות לבו בפר"ע ממש וזהו המחליש כח הניצוח דעורף דקדושה אף במעשה וכש"כ שלא יהי' בבחי' ביטול דמ"ה ואין במוח ולב כלל, וכח ואומץ זה דחוצפ' והתנשאו' בלא טעם כלל הוא כלב דוקא לעמוד בתוקף נגד הסכסם שבמוח דגם שמכיר את בוראו במוח יוכל למרוד בו רק מצד החוצפ' והגסות ועזות (כמו עז"פ ממש כנ"ל), וזהו פלא גדול באמת מהיכן ימצא בנש"י חוצפא וגסות כמו שהוא נגד טבעם ממש מן הקל"ק, בין בפנימי' שהוא בחי' הביטול דיש לאין בתכלית במוח ולב, וגם במעשה כנ"ל מצד שרש נשמתם בבחי' מ"ה דח"ע כו', ובין מצד בחי' התוקף והקושי ועזות בביטול זה עצמו בבחי' אחוריים דעורף דקדושה שמחבר המוח עם הלב להטות גם הלב שיוזז ממקומו בביטול גדול אחר הביטול שבמוח כנ"ל, והרי מבואר למעלה בהיפוך גמור דיש כח גדול בבחי' הביטול במציאות דאין ומ"ה בעצם בנש"י לעשות ביטול הגסות ועזות דרע להיות בבחי' לב נשבר שהגסות נשבר ונעשה רך מאד, ואיך יהי' להיפוך שהלב יהי' קשה כאבן ויעמוד בחוצפ' ויש נפרד בפר"ע גמור נגד הביטול דאין ומ"ה בעצם בטבע דנש"י בשרשם (כנ"ל בצ"ג ובע"ת וכמו בבחי' מ"ה דמשה שנתבטל לפניו גסות וחוצפ' דפרעה כו').

אך הנה מבואר במ"א בטעם זה שיש כח באין ומ"ה דחכ' להיות עושה ביטול הגסות, כמו בע"ת שצ"ג דוקא נעשה ב[ע]ת להפוך חשך לאור ולא זולתו (כמשה שזכה לתשוב' וכמשיח שיעשה לצ"ג בע"ת וכיעקב איש

הקל"ק: יג: הקצה לקצה.

שיש שכח באין ומ"ה דחכמה: ראה תורת חיים תולדות כ, ג ואילך.

שו"ה ולא — זולתו: ע"כ נעתק בבוך ה'.

וכמשיח שיעשה לצ"ג בע"ת: ראה זור (רע"א מהימנא) בהעלותך קנג, ב. מאמר אדה"א בראשית ע קכה.

וש"נ.

תם שלבש בג"ע ונעשה בע"ת כו' וכן דוד כו' ויש תשובה ומע"ט יחד דוקא כו'), להיות [ששרש] הזמ"ר דק"נ הוא בבחי' החשך העליון שקודם לאור, דהיינו בבחי' התוהו שקדם לתיקון שבחי' התוהו הוא בבחי' היש אלא אמלוד כו' והתיקון הוא בבחי' אין דחי' כידוע, וא"כ איך יש בכח דצ"ג לעשות ביטול היש וגסות דתוהו שלמעלה ממנו, אלא צ"ל שיש אור שלמעלה מחשך דתוהו שהוא כמו בחי' ד"ע, שזהו מיש האמיתי לאין דאין זה כלא חשיב מצד העצמות דאפי' אור צח אוכם הוא לגבי עה"ע כתלמיד לפני רבו ונק' ירא בשת (ונק' מעיינות תהום כמ"ש במ"א), ונכלל אור זה במאור עצמו, והוא תכלית הביטול העצמי דמ"ה דח"ע, ואמנם בחי' ד"ת זהו מאין ליש זהו למטה מן החשך, כי אור זה בא אחר החשך דבחי' התוהו ועכ"ז זהו כח האור דתיקון דמ"ה דחי' לעשות ביטול היש לאין גם בתוהו מצד שרש אור זה עצמו באור דאין הא' דח"ע הקדומה כו' (וזהו בחי' אדם דמ"ה במלוי אלפין בביטול דיש לאין במוחין ומדות בנש"י ובתו' האדם ושרשם בביטול העצמי דד"ע, וזהו אדם אדמה לעליון מצד בחי' האין האמיתי כמו בחי' ד"ע ממש כו'. וזהו שיש התנשאות באדם דוקא מצד בחי' הדעת שבו שהוא הבחירה שהוא בחי' יש ובטבעו רודה ומושל כו' לפי שכולל הכל להיותו דומה לעליון ממש, ולזאת האדם הוא בבחי' יש האמיתי בהתנשאות האמיתי' כמו בחי' יש האמיתי ממש שהוא מקורא דכולא ממש כו' לפי שדומה לעליון ממש כי בצלם אלקים עשה כו'. אבל יש עוד התנשאות ויש שאינו אמיתי מצד עצמו כלל כי אין בו כמה להתנשאות לא בחי' ומדות ולא מצד העצם כי ריקם מכל אור וחיות, רק בדבר חוצפא לבד שהוא עזות ותוקף שעושה בנפשו להיות בבחי' יש גדול למראה ומתנשא בעצמו בחוצפי' לבד שנק' מלכות' בלא תגא שאינו מוכשר כלל לכתר מל' רק שמתנשא בעצמו כו'. וכדוגמ' זו הוא בבחי' יש וגסות דתוהו, דגם שהי' בהן בחי' אור אלקי' בגילוי רב ולכך הי' בחי' אורות תקיפי' וחזקים שהוא בבחי' עגולי' דכתר שהוא הרצון העצמי שלמעלה מן השכל כו', אך הי' זה בבחי' בליטה יתירה כמו התלהבות במורגש גדול בבחי' יש בקדושה, ומזה הטעם נפלו למטה להיות בבחי' יש דהתנשאות הלב בחוצפא יתירה למרוד כו' כידוע בענין שבה"כ דתוהו כו', והיינו בחי' התנשאות ההיפוך מהתנשאות אמיתי' דבחי' אדם דקדושה שדומה לעליון בחי' יש האמיתי (וזהו בחי' אדם בליעל דק"נ

וכן דוד: ראה עבודה זרה ד, סעי' ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתסג. ושי"ן תשובה ומע"ט: אבות פ"ד מ"ז. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקעז. אור צח . . . ירא בשת: נסמן לעיל ע' תמה. ונק' מעיינות [ג': וכמעיינות] תהום: ראה מאמרי אדה"א כראשית ע' לת ואילך. אדם דמ"ה במלוי אלפין: נסמן לעיל ע' תמה. אדם אדמה לעליון: נסמן לעיל שם. כי בצלם אלקים עשה: נח ט, ו. מלכות' בלא תגא: נסמן לקמו ע' תקנח.

שמתנשא ג"כ בבחי' אדם אבל באמת אינו בבחי' מ"ה אדם כלל אלא ההיפוך ממש ואינו רק כקוף בפ"א שאין להתנשאות זה קיום כלל לגבי בחי' התנשאות האמיתי' דאדה"ע כו' ולכך גאה גאה שמתמלא בגיאות בדוגמ' שלהם להפילם כו', וזהו קליפה דעמלק שהוא החוצפא והעזות להתדמות להתנשאות האמיתי' כו', ולכך יש ביכולתו להיות לנגד הביטול דאין בעצם ואף לגבור ולנצח לקדושה שהוא בחי' אדם דקדושה בכלל, וזהו אשר שלט האדם באדם לרע לו כו', והיינו מה שיעמוד הלב דוקא שהוא מדות דתוהו ביש וגסות החצוני' לנגד בחי' מ"ה דחכ' שבמוח מצד הרגשת עצמו בגסות וחוצפא, וזהו התנשאות שאין בו ממשות כלל רק לפי שעה כי אין בה קיום מצד העצם כלל, וכהמן שהפיל פור כו' ומיד נפל כו' וכן פרעה וסנחריב וכה"ג כמ"ש תפול עליהם אימתה מהתנשאות האמיתי' דיש האמיתי' כו' וד"ל.

ומעתה הנה לכאורה יתורץ כל הקושי' הנ"ל, דמה שיש ביכולת ניצוח דק"נ לנצח לניצוח דקדושה (דגם שישראל עזין יותר בבחי' הביטול שלהם מעזות דיש דגסות דק"נ ולכך הוא הכח שמחבר המוח עם הלב דוקא כנ"ל וכש"כ בבחי' הפנימי' דאין דחכ' שבפנימי' כמו שהן בשרשם בד"ע מיש האמיתי' לאין שלמעלה מחשך דתוהו כנ"ל), כ"ז אינו מצד הניצוח לבד אלא מצד בחי' ההתנשאות וחוצפ' דעמלק שנק' ראשית גוים דז"מ דתוהו כנ"ל ולכך יכול להגביר כח המדות הטבעי' שבלב בגסות והתנשאות וחוצפ' לעמוד לנגד הביטול דמ"ה דחכ' שבמוח כו', וזהו עמלק מלשון מליקה ממול העורף שמכרית ומפריד כח החיבור דעורף דקדושה כנ"ל וד"ל.

אך באמת עדיין אין כ"ז מתיישב לנכון כלל, דהיא גופא י"ל מאין יש כח חוצפא זו לעמוד לנגד הנצוח שבעורף ולנגד הפנימי' שבמוח החכ' שבבחי' אין האמיתי' הנ"ל שלמעלה מיש וגסות דק"נ עד שנשבר לב הטבעי' בבעי' מזה דוקא (והרי אנו רואי' שיעקב נצח לשרו של עשו שהוא אדום שהוא כמו בל"ע בן בעור' דע"ת דק"נ כו' ולמה עמלק יגבור בחוצפא שאין בו ממש כלל כנ"ל). ועוד האיך יש בכח דקליפה דעמלק לשבור לעורף דאדם ולהפ[ר]יד כ"כ הלב מן המוח להיות למנגד, דחוצפא זו אינה במציאות כלל בנשי' שהן בטבעם בהיפוך כו', וגם בז' אומות שיש בהן התנשאות כמו

גאה גאה: בשלח טו, א.

אשר שלט האדם: קהלת ת, ט.

תפול עליהם אימתה: בשלח שם, טז.

שיעקב נצח לשרו של עשו: ראה וישלח לב, כה ואילך. בראשית רבא פ"ז, ג.

עשו שהוא אדום: ראה וישלח לו, מג.

בל"ע בן בעור' דע"ת דק"נ: נסמן לעיל ע' תצו.

אם תגביהי כנשר כו' וא' שר של מצרים לי יאורי כו' ועכ"ז או' שירה לפרקים כידוע וכשרו ש"ע שהכניע עצמו ובירך ליעקב כו' ואין בהם חוצפא והתנשאות כזו למרוד לגמרי כו', ועוד דחוצפא זו היא בלא טעם ודעת [שהרי גם שיודע שפלות ערכו מאד ויודע לרבונו ומ"מ מתכוין למרוד בחוצפא בלא טעם בלבד כו'. אך הענין הוא דאדרבא היא הנותנת דמשום חוצפא והתנשאות זו דעמלק היא בלא טו"ד] כלל אי"כ שרש התנשאות זו למעלה מן בחי' הטעם והדעת שבמוחין וממילא מובן שיש להתנשאות זו שרש בעצמות הנפש שנק' רוח גבוהה ונפש רחבה בעצם דוקא שהתנשאו' וגסות זו שבעצם הנפש זהו למעלה הרבה מבחי' ההתנשאות שבמוח ולב מאיזה טו"ד כו'.

ויובן זה בנפש האדם שהוא בר שכל ודעת דוקא ומדותיו גם בלב מתנהגים עפ"י הדעת ושכל שבמוח, ויש בזה בחי' התנשאות שבמוח ולב מצד בחי' אדם שהוא שלם במעלה על הכל וכולם טפלים ונכללי' בו כצומח וחי כו' ולכך מושל ורודה בבהמות וחיות ומנהיג לכל עניני העולם כרצונו (ולכך יש בבחירה שלו בחי' יש גמור שכפי שיבחור בשכלו ודעתו כך יקום ואשר לא יוכשר בשכלו ירחיק, ויכול להחליף בבחירה שלו מטוב לרע ומרע לטוב ומרצון לרצון בשינוי תמיד כפי הוראות השכל שבמוחו דוקא כו', אבל מדריגה ה' בהתנשאות דנפש האדם מצד עצם הנפש ממש להיותה נפש אדם שהוא ברוחני' דעצמו' שלה בצלם דיחיד' שלמעלה משכל ומדות שבמוח ולב כו', שהרי אנו רואים שגם התינוק קטן שאין בו דעת ושכל כלל טבעו וחפצו להתגדל ולהתנשאות על הכל ובסרט על בהמות וחיות כו', שזה מורה על עצם הישות והתנשאות שבעצמות נפשו שלמעלה מן הטעם ושכל שבמוח כו' ומזה יש הארה א' גם בלב שהוא החוצפא שכלב למעלה מן הטעם כנ"ל, ואעפ"י שהמדות שבלב הן מדות טבעי' כחי דבהמה מ"מ יש בזה ג"כ מבחי' התנשאות נפש האדם שדומה לו לאדם הרוחני בעצם ויש בזה כח ההתנשאות במוחין שבפנים ונק' עזי פנים כמצח גחושה שלמעלה הרבה מתוקף השכל ויש שלו מצד עצמו כו' (וזה ההפרש בעצם הנפשות ורוחות דכנ"י שהן מתלמידיו של אברהם נפש שפילה ורוח נמוכה לקבל בחי' אין האמיתי שמבחי' יש האמיתי ע"י תו"מ ומתלמידיו של בלעם כו' רוח גבוה בגסות וחוצפה כו').

אם תגביהי [י"ג: תגביה] כנשר: נסמו לקמן ע' תקסג.

לי יאורי: יחזקאל כט, ג.

שויה לפרקים — ש"ע: של עשיו.

שויה למעלה — שבמוחין. מבחי' ההתנשאות: י"ב: ליחא.

רוח גבוהה ונפש רחבה: אבות פ"ה מ"ט.

מתלמידיו של אברהם: אבות שם.

ו'יובן בדוגמ' מזה לבחי' אדה"ע שלמעלה כמ"ש ועל הכס' דמות כמראה אדם כו' שהן ע"ס דאצי' בחכ' ומדות כמו חכ' מוח' חסד דרוע' כו', וכמ"כ נש"י למטה בצלם אלקי' דאדה"ע בחכ' ומדות דתו"מ שיש בזה בחי' השלימות דאדם שהוא בבחי' הדעת וחכ' שהוא בבחי' אין ומ"ה ונק' אדמה לעליון ממש עד בחי' חכ' ומדות דא"ס עצמו שהוא בחי' תוה"ק כידוע וכמ"ש ואהי' אצלו כו' שנק' חכים ולא בחכ' ידיע' כו') ומבחי' אין זה שרש בחי' החכ' דתו' אור שמקבל מבחי' מאור עצמו שלמעלה מן האור דחכ' כו', והוא בחי' יש האמיתי שנק' התנשאות העצמי' שמצד עצמו ממש שלמעלה [מבחי' מ"ה דחכ' דאדם וכמ"ש כי לא אדם הוא כו' (וכמו למטה בנפש האדם ביחידה שיש בה התנשאו' העצמי' שרוצה ומושל כו' שלמעלה] מהתנשאות דאדם מצד בחי' הדעת וחכ' שבו כנ"ל וד"ל). וזהו וגם נצח ישראל כו' בבחי' נצחון דעצמו' הרצון שלמעלה מן החכ' שבראש שזהו למעלה מבחי' אדם, וזהו כי לא אדם הוא להנחם ולהשתנות מרצון לרצון כו', והוא בחי' כתר שבכתר דמל' דא"ס שנק' מלך יחיד שמרומם לבדו ממש כידוע (שלמעלה גם ממל' דא"ס בתו"מ שנק' מלך הקדוש בקדושה דחכ' ומדות דתו"מ שלמעלה, כי זהו רק בחי' מ"ה דאדם כמ"ש וזאת תו' האדם אפי' בתוה"ק כמו מ"ה שמו וכן נש"י במחה"ק מ"ה שם בנו כו' בחי' מ"ה דח"ע דאוריית' וישראל קדישין ואין קדוש כהו"י בקדושת העצמו' ממש שהוא ההתנשאות שבעצמות ממש שנק' שעשועי המלך בעצמו ממש שיתגלה אפס קצהו בעוה"ב וגם בימיהמ"ש שתפול עליהם אימתה ופחד הוי' על כל כו').

והנה כאשר נש"י עולי' למעלה להיות כלי לאח"פ ממש ונק' אחת זהו שנעשה כלי לבחי' ההתנשאות העצמי' שלמעלה מחכ' ומדות כו' [ש]זהו שנק' יש האמיתי, ובחי' הביטול במציאות כאין ממש בבחי' אין האמיתי לקבל אחד"פ הנ"ל זהו בבחי' יחידה דנש"י דוקא שנק' אחת (שנק' נפש שפילה ורוח נמוכה בעצם) הנ"ל לזאת נק' יחידה בחי' מקבל מיחיד ממש כידוע, ועי' א' דיוקנ' אשתאר כך כחותם חבוקה ודבוקה בך ממש, ואין זה בכל אומ' זולתם שהן נפש גבוה ונפש רחבה בחי' יש נפרד בהרגשת עצמ' דוקא שא"א לעלות למעלה בבחי' ההתנשאות העצמי' דיש האמיתי

ועל הכס' דמות כמראה אדם: נסמן לעיל ע' תעב.

חכ' מוח' חסד דרוע': תקוני זהר בהקדמה י, א.

ואהי' אצלו . . . חכים ולא בחכ' ידיע': משלי ת, ל. נסמן לעיל ע' תפד.

כי לא אדם הוא: שמואל"א טו, כט.

וזאת תו' האדם: שמואל"ב ז, יט.

דאוריית' וישראל קדישין ואין קדוש כהו"י: ראה זהר תזריע מד, א. שמואל"א ב, ב. לקמן ע' תקצד.

מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ססד. ושי"ג דברים ח"ג ע' תתקנ. ושי"ג.

שעשועי המלך בעצמו: נסמן לעיל ע' תנג.

שויה נפש — בעצם) . . . כידוע: יב"ג: בעצם . . . כידוע).

דיוקנ' אשתאר בך: ראה זהר ויחי רמד, סע"ב ואילך. (סכא) משפטים קיד, א.

מקורא דכולא בעצמו' א"ס ממש (ולכך א' דאיהו אמת ואיהי אמונה [דוקא כידוע]), ואדרבה כאשר יתנשאו אוה"ע לפרקים כמ"ש אם תגביהי כנשר כו' שזהו גיאיות והתנשאות של שוא ותוהו כי אין זה מצד התנשאות מצד העצם כלל כי אין ואפס נחשבו (שמקבלי' מחצוני' ונובלות הנשאר בצמצום דמק"פ כו') זהו כחוצפא דעמלק שלמעלה מן הטעם שרוצה להתדמות לגיאיות והתנשאו' האמיתי דבחי' יש האמיתי, וזהו כי גאה גאה גיאיות על גיאיות להפילים ולהשפילים מיד, וכמו המן שהפיל פור לפניו כו' בהתנשאות יתירה (דהיינו שהגורל יפול מלמעלה מן הרצון וחכ' דפנימי' אדם שבתו"מ עליו כמ"ש למי יחפוץ המלך סתם לעשות יקר כו', כי הוא בס"ג דתוהו שהוא כתר דק"נ להיות בבחי' התנשאות דיש האמיתי ממש (שלמעלה מבחי' אין ומ"ה דחי' [דתו'] ונש"י שאינו אלא מיש האמיתי לאין כמו בחי' ד"ע כנ"ל), אך שגה ברואה דגם בעצם הרוממות והתנשאות העצמי' דבחי' יש האמיתי בשעשועי המלך מצד עצמו ממש שלמעלה גם מאדם פנימי דתו"מ הקדומה גם שם נבדלו ונבחרו נש"י דוקא להיות בבחי' כלי פנימי לאחי"פ דיחיד לבדו שזהו בבחי' יחידה שלהם שנק' אחת בבחי' האמונה הפשוט' העצמי' שנק' חיר"ק כנקודה שהוא נקודת יהדות שבהעלם בלב למס"ג עקה"ש שיש בכחם לשבור הגסות ויש דתוהו כנ"ל), וכמ"ש יבחר לנו את נחלתנו, כמ"ש במ"א בענין הגורלות דיו"כ שנפל הגורל למעלה ממקור הרצון בפנימי' דוקא על ישראל כו' ולהבדיל החצוני' בשעיר לעזאזל וכן נפל הגורל דהמן מח' הרעה על ראשו כמ"ש במ"א עמ"ש וכבואה לפני המלך ממש א' עם הספר כו' דספר זה הוא בחי' חכ' דתוה"ק כו'). ואעפ"י שבחכ' דתו' אור א"א להפיל לקליפה דעמלק שהוא החוצפא וגסות שכלא טו"ד ששרשו בעצמות הנפש ורוח גבוה כנ"ל ואין כח בבחי' אין ומ"ה דביטול דחכ' להכניעו (גם בבחי' מ"ה דמשה אעפ"י שהכניע לפרעה שהי' בגיאוי' אבל לא לקליפה דעמלק שנק' ראשית גויים מטעם שחוצפה שלו רוצה להתדמות בדומה להתנשאות דיש האמיתי דוקא כנ"ל) (וראי' מקרח ועדתו שהי' מנגד גדול לבחי' מ"ה דמשה (להיותו מקו השמאל בגבו' דהתנשאות וגסות דקדושה שרוצה להיות כה"ג בעבודה דקטרת כו', וקנאתו הי' על התנשאות דמשה כמ"ש מדוע תתנשאו כו', אבל התנשאות דמשה הי' מבחי' יש האמיתי שהוא התנשאות דמל' דא"ס בשעשועי המלך כו' שמלובש במ"ה דח"ע דתו' מאין האמיתי דוקא, כמו נש"י שהן שפלי' וענים בענוה ומ"ה דמשה ולכך יכולים להיות כלי להתנשאות דיש האמיתי שאינו שורה רק בבחי' אין עצמי כנ"ל ולא בגיאיות, לזאת היא הנותנת דגאה גאה להשפיל גאי' ולהגביה שפלי' בברור

למי יחפוץ המלך . . . לעשות יקר: אסתר ו, ו.

יבחר לנו את נחלתנו: תהלים מז, ה.

בענין הגורלות דיו"כ: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קסט; דברים ח"ד ע' אישש. וש"נ.

ובבואה לפני המלך . . . א' עם הספר: אסתר ט, כה. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' תח ואילך.

מדוע תתנשאו: קרח טז, ג [ושם: ומדוע].

פנימי ועצמי בעצם הרוממות דוקא כמ"ש ונפלינו אני ועמך כו' שלא תשרה שכינה כו' כנ"ל, והיינו מה שיכול להיות התנשאות והגבהה לרוח שפלי' וענוים כנש"י שהן נפשות שפלים ורוח נמוכים שיהיו בבחי' התנשאות דיש גמור, כהתנשאות דמשה והתנשאות דדוד מ"י שהי' בעצמ' כתכלית השפלות כעני ואביון ובעי' אמיתי' כו' והי' בהתנשאות גדולה במל' שלו על ישראל שאינו רק התנשאות אלקי דמ"ש למעלה שהי' מרכבה לשם, ודוקא מצד בחי' הכיטול והשפלות שלו כמ"ש ונקלותי עוד מזאת והיתי שפל בעיני להגלות כא' כו'.

וזהו האות וסימן היפה לבחי' התנשאות יש שלו שאינו רק התנשאות אלקות כמו בחי' יש האמיתי ולא התנשאות עצמו כלל וכלל, וכיש האמיתי שמלוכש באין ומ"ה האמיתי דוקא, וזהו ב' הפכים דאין ויש יחד דוקא כדוד מ"י שהוא בחי' המל' ששרשו בכתר עליון שהוא מל' דא"ס, וכך יהי' לע"ל בעוה"ב שיהי' התגלות דבחי' יש האמיתי דוקא כמו שהוא בנש"י כמ"ש להנחיל אוהבי יש האמיתי (שזהו מיש ליש ולא מיש לאין כו') (וכמשי"ת שיש מחה תמחה בכח עצמך כו'), רק מצד שהן בחי' אין ומ"ה ביחידה שנק' אחת שהיא האמונה העצמי', משא"כ בהתנשאות שמצד הרגשת עצמו בקליפה דעמלק בסט' דק"נ (וכמו קרח ועדתו בגסות והתנשאות בסט' דקדושה כהמן מן התו' שהוא בס"ג כמו ויגבה לבו בדרכי הוי' כו') אין להם קיום כלל, ונק' מלכות' בלא תגא כו', ואעפ"י שמתנשאים ביותר זהו כהתנשאות הגלים שמיד יפלו כו' ואמנם אין נופלים רק מכח ההתנשאות האמיתי דבחי' יש האמיתי שהוא למעלה מחכ' כנ"ל וכמ"ש תפול עליהם אימתה כנ"ל וכן כתי' וברוב גאונך כו' דמשפיל גיא' מצד התנשאות האמיתי דכלא חשיב' ומתבטלי' מיד, כענין שא' לאיוב עדה נא גאה וגאון השפילהו והדוך רשעי' תחתם כמו שהן בגיאותם דוקא כמפלת המן שהגביהו אחשוורוש כו' וקרח ועדתו שירדו חיים שאולה כמו שהן בחיותם שזהו אות ומופת על גיאותם והתנשאותם שאין בהם ממש כלל ונק' מל' בלא תגא כו', ואמנם אין זרוע וכח זה להשפיל גיאים כמו שהן בשלימותם רק להתנשאות דעצמות א"ס שנק' יש האמיתי, וזהו אם זרוע כאל לך כו'), וזהו מלחמה להוי' בעמלק כו' (כמשי"ת במ"ש כי יד על כס י"ה בחי' יד הגדולה כו').

ונפלינו . . . שלא תשרה שכינה: תשא לג, טז. ברכות ז, א.

ונקלותי עוד מזאת . . . להגלות כא': שמואל-ב ו, כב. ראה שם כא (כהגלות נגלות אחד הריקים).

להנחיל אוהבי יש: נסמן לעיל ע' תנו.

ש"ה עצמו — בקליפה דעמלק: י"ב: כקליפה דהמן.

ויגבה לבו בדרכי הוי': דברי הימים-ב יז, ה.

וברוב גאונך: בשלח טו, ז.

עדה נא גאה וגאון השפילהו: איוב מ, י. יא [ושם: עדה נא גאון . . . גאה והשפילהו].

והדוך רשעי' תחתם: איוב שם, יב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' כו. ושי"נ.

אם זרוע כאל לך: התחלת הכתוב עדה נא גאה (ושם: ואם).

ונמצא מובן מכ"ז עכ"פ דבנשיי יש ב' מעלות, מעלה הא' בהתנשאות דמצד אדם דחכ' שהוא התנשאות האלקי' מצד בחי' אין ומ"ה דחכ' כו' עד שיקבלו התנשאות יש ממש, כמו להנחיל אוהבי יש דעוה"ב שהוא בשכר תו"מ דבחי' אדם-דמ"ה דפנימי' וחצוני' בעומ"ש] בנצחון במעשה דוקא שנק' קשה עורף דקדושה, והב' בהתנשאות דעצמות ממש שלמעלה גם מבחי' אין ומ"ה דפנימי' אדם שהוא בחי' יש האמיתי עצמו שלמעלה מעוה"ב (שב"פ ש"י גי' תרי"ד דכת"ר, והוא חצי העליון דכת"ר שנחי' לפניו ממש בתה"מ למעלה מעוה"ב שיחיינו מיומיים דחו"ב לבד כו' שהן תושב"כ ושבע"פ שה"י שעשועי' יום יום אבל ביום הג' כו' (וזהו ולמחר אעשה כדבר המלך), והוא ע"י מ"ה דבחי' יחידה שכנה"א בבחי' ביטול כל העצמות ממש נעשה בחי' כלי ליחיד לבדו והוא שנק' אחת לגבי אחד או אמונה לאמת דאח"פ כנ"ל. וזהו ביום הג' יקימנו ונחי' לפניו ממש חיי עולם שאז לא יוכל להיות שום מנגד בעולם כלל וכלל וד"ל, משא"כ עכשיו שהבירור הוא רק בבחי' החכ' דאדם בפנימי' וחצוני' ואחוריים דעורף ופנים דקדושה בתו"מ כנ"ל יש לעומת זה בנה"ב החומריות גסות ויש דנצחון דק"נ כמו מדות דתוהו בטבעי' הלב, וגם שנשברו והיו לאין ע"י תשובה דצ"ג דוקא כנ"ל הטעם, אין זה אלא לעיל דוקא כמ"ש וה"י בהניח הו"י לך מכל אויביך כו' (כמשי"ת), ולא כעכשיו שא' ויז נצחם כו' שפגם יש בירך יעקב בנו"ה למעשה, וכן במדות שבלב בנה"ב החומריות יש תוקף וגסות דחוצפה דעמלק דאעפ"י שמכיר לבוראו במוח ימרוד בלבו למעלה מן הטעם, ויש כח גדול בתוקף התנשאות זו כמו בהתנשאות העצמו' שמושל על הכל גם ברצון ומקור לרצון כו' וכש"כ שלא להטות כח השכל לשלוט על הלב אדרבה יגביר כח גידי העורף להפריד הלב מן המוח להעמידו בתוקף ועוז גדול נגד השכל והוראה שבמוחו שלא יזיזו ממקומו כלל וכלל כנ"ל שהוא חוצפא ועזות בלב הטבעי' דוקא שיש שם מהתנשאות דעצמות הנפש כו', וזהו ענין מליקה בעורף שיחלוש כח העורף באדם המחבר ומקשר הראש עם הלב וכל קליפת עמלק הוא להבדיל ולהפריד ביניהם מטעם כל הנ"ל וד"ל.

ועכ"ז יתורץ הכל ויובן ג"כ ענין הפ' דמלחמת עמלק שא' משה ליהושע בחר לנו אנשים כו', דטעם שצוה ליהושע דוקא ללחום מלחמת עמלק לפי שמלחמה זאת לנצח לחוצפה דעמלק אין זה בכח דנשיי מצד עצמן כי לא קבלו עדיין תו"מ בה"ס ולא הי' להם רק בחי' אמונה פשוטה

שב"פ ש"י גי' תרי"ד: נסמן לעיל ע' תנה.

שיחיינו מיומיים . . . תושב"כ ושבע"פ . . . ביום הג': ראה לעיל שם.

ולמחר אעשה כדבר המלך: אסתר ה, ח [ושם: ומחר].

וה"י בהניח הו"י לך: נסמן בריש המאמר.

בחר לנו אנשים: בשלח יו, ט.

בעצמו דנה"א, ואעפ"י שהוא כלי ליחיד לבחי' שלמעלה מתו"מ דאדם פנימי וחצוני כנ"ל שנק' אחת כנ"ל, אבל ה' זה בהעלם גדול עדיין בבחי' נקודת הלב כנקודה דיו"ד כו' שנק' לחמ' עני' שלמטה מן הדעת כו' כנ"ל, רק שעתיד להיות בהתפשטות והרחבה גדולה, כמו בא"י בקיום המצות בפו"מ שנק' ארץ טו"ר ארץ זחור"ד העליון כנ"ל, שזה יהי' ע"י יהושע בחי' פני לבנה בחי' מל' איש אשר רוח בו כו' שנתב"ס דוקא, ושלמות הרחבה וגדלות זו יהי' בארץ החיים דעוה"ב כשכר התו"מ במעשה דוקא שנק' ארץ חפץ העליון כו'. ולזאת צוה ליהושע שיחליש חוצפא דעמלק שהוא התנשאות בלא טעם ממדות טבעי' דלב בבחי' מל' דק"נ ע"י גילוי אור דהתנשאות שבמל' דקדושה ביחידה שלהם באמונה פשוטה שכחה העצמי' הוא בסוף מעשה דוקא, כמו שיהי' לעיל ע"י משיח בעול דמצות וכמ"ש ומעשה ידינו כוננהו כו', אבל לא ה' יכול להיות ע"י משה שהוא בפנימי' דח"ע שלא ה' עדיין בגילוי אור וגם אין בכח האין דח"ע לנצח לעמלק כנ"ל. ואמנם התחכם בעצמו לנצח מלחמה זו דעמלק ע"י עצמו, והוא במה שהרים משה ידו למעלה מראשו הרבה כמ"ש והי' כאשר ירים משה לבחי' ידו יו"ד דח"ע שבראש וגבר ישראל על עמלק וכאשר יניח ידו וגבר עמלק כו', להיות ידוע ומבואר במ"א בענין נשיאות כפיים דאהרן כה"ג שהוא למעלה מן החכ' שבראש ולמעלה מן הראש עצמו והוא במקיף דרכ חסד שבעצמות כו' להמשיך משם ממקור הברכות ברכה בראש וברכה בסוף כו', וכך כאן כמו בחי' מקיף העצמות דבחי' יחידה הוא למעלה מראשו בערך שיוכל היד להעלות ולהגבי' אותה למעלה מראשה בערך אמה ששם משכן המקיף העצמות שמתפשט בד"א של אדם (וכידוע בענין ג' רישין בכלל דרדל"א זהו במקיף דכתר דחכ' לבד עד ח"ס כו' אבל בחי' מקיף דיחידה למעלה גם מרדכ"ר כו' שזהו למעלה ממקור כל רצון כו'). וזהו שירים משה ידו עד מקור העצמו' דיחידה לבד שמאיר ביחידה דכנ"י ומשם יומשך בחי' התנשאות העצמו' לנצח לחוצפ' דעמלק שאין בה ממש כלל כנ"ל וד"ל. אבל כאשר יניח ידו ולא יאיר במקיף דראש יגבור עמלק נגד המוחין שבראש

יהושע . . . פני לבנה: כבא בתרא עה, א.

לבנה בחי' מל': ראה פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת לבנה.

איש אשר רוח בו: פינחס כו, יח.

ומעשה ידינו כוננהו: תהלים צ, יז.

והי' כאשר ירים משה . . . ידו: בשלח יז, יא.

נשיאות כפיים . . . למעלה . . . מן הראש: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א'שצג. ושי"ג.

ברכה בראש וברכה בסוף: נסמו לעיל ע' שעד.

יחידה . . . למעלה מראשו . . . אמה: ראה גם עטרת ראש שער יוהכ"פ ספ"ד (לא, א).

יחידה . . . שמתפשט בד"א של אדם: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א'שעו. ושי"ג. דרושי חתונה ח"א

ס"ע פד ואילך.

ג' רישין: ראה זהר האזינו רפה, סע"א. עץ חיים שער (יג) א"א פ"ב.

שמשוה הוא משיח: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שנט: בראשית ע' שס. ושי"ג.

מטעם הנ"ל וד"ל. ולפי שמשה הוא משיח גואל אחרון יכול להרים ידו ולנצח לעמלק בשרשו (כמו שיהי' לעיל דכתי' תמחה כו'), וכמו מלחמה להוי' בעמלק עכשיו כמ"ש כי יד על כס י"ה (כמשי"ת), וע"י יהושע תלמידו, ושרשו בחי' אין דח"ע שירד בסוף בעומ"ש שלימה בקיום המצות בפ"מ כא"י כנ"ל הוא שגבר ויחלוש עמלק ועמו לפי חרב (וכמו בשמש בגבעון דום שלא הי' יום כזה שישמע הוי' בחי' ז"א בקול איש למקבל כמו לעיל דא"ח עט"ב כו' ו[כ]אברהם שהי' מעין עוה"ב ששמע לקול שרה כו').

ויד'י משה כבדים שהי' כבד פה וכבד לשון בתושב"כ ותושבע"פ להשפיע למל', ויקחו אבן שהוא בחי' מל' שהוא הצדקה שבצדקה תכונני כו', ואהרן וחור תמכו בידיו בחו"ג שבעצמות המאצי' (כמא' דרישא דמלכא בחו"ג שבידיים אתתקו דוקא מטעם הנ"ל בידיים העולה למעלה הרבה מן הראש כו' (וכנראה בשמחה פתאום שלמעלה מן השכל כו' שיספק בידיים כו' כמ"ש במ"א), ואהרן תמך בבחי' מקור החסד דקו הימין חז"נ ממקור המקיפי' כו' וחור ממקור הגבו' בקו השמאל ויחדיו יהיו תמים למעלה, וזהו מזה א' ומזה א' יח"ע ויח"ת שניהם שוין באנכי ולא יהי' לך כו' בדבור א' שכל התרי"ג מצות בחסדי' דמ"ע וגבו' דל"ת הכל העמידן על א' שהיא האמונה העצמי' דיחידה שהיא כלי לאח"פ כו'. וזהו ויהיו ידיו אמונה דאיהו אמת ואיהי אמונה כו', עד בא השמש דמרמו לעיל בגאולה אחרונה שימחה זרע עמלק לגמרי ע"י שיניח הוי' מכל אויביו כו', ועתה עד בא השמש ע"י שידיו אמונה כמ"ש כי יד על כס י"ה (כמשי"ת) וד"ל.

וזהו ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד כו'. דהנה מבואר למעלה בשרש קליפה דעמלק בטעם שנק' ראשית לגוים שהן ז"מ הרעות כו' להיותו בבחי' אחוריים ועורף דק"נ (שהוא אדם בליעל (ס"ם ונוק') שיש בו ג"כ פנים ואחור כמו שיש בסט' דקדושה פני' ואחור כו'), ומבואר למעלה

תמחה . . . כי יד על כס י"ה: נסמן בריש המאמר.
 שויה ושרשו . . . דח"ע . . . בסוף: יב"ג: ימשרתו . . . יג: דחכ' . . . יג: בסוף מעשה.
 ויחלוש עמלק ועמו . . . בשמש בגבעון דום: ראה בשלח יז. יג. יהושע י. יב.
 הוי' בחי' ז"א . . . דא"ח עט"ב: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קכט. א. משלי יב. ד.
 ו[כ]אברהם שהי' מעין עוה"ב ששמע לקול שרה: נסמן לעיל ע' תט.
 ויד'י משה כבדים . . . ויקחו אבן . . . ואהרן וחור: בשלח יז. יב.
 כבד פה וכבד לשון בתושב"כ ותושבע"פ: נסמן לעיל ע' שלא.
 אבן . . . מל': ראה פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת אבן.
 שבצדקה חכונני: ישע"י נד. יד.
 דרישא דמלכא בחו"ג . . . אתתקו: ראה זהר (אדרא דמשכנא) משפטים קכב. רע"ב.
 דקו הימין חז"נ: נסמן לעיל ע' שכה.
 באנכי ולא יהי' . . . בדבור א': ראה שו"ע אדה"ז חאו"ת סתצ"ד ס"ח.
 ראשית גוים עמלק: בלק כד. ב.

בבחי' אחוריים דקדושה יש בזה שורש גבוה יותר מבחי' פני', וזהו ענין קשה עורף דקדושה דכחו חזק יותר מפנימי' דאין דחכ' ומדות כו', וביאור הענין בדרך פרט בכל ה' מדריגות דנר"נ חיי [מ]יחידה עד סוף מעשה הכל בבחי' האחוריים וחצוני' גדול יותר מן הפנימי' מטעם המבואר למעלה באריכות, ובדוגמ' זו יובן ג"כ באזלע"ז בפני' ואחור דק"נ, דבחי' אחוריים ועורף דק"נ גדול יותר מהפנימי' שלהם ברצון וח"כ ומדות כו'. וזהו כללות ענין הטעם למה שעמלק שהוא בחי' עורף דק"נ גדול כחו יותר מז"א דכנעני כו' שהן בפנימי' ולכך נק' ראשית גוים דוקא כו'.

ולהבין ביאור זה הנה יש להקדים תחלה דמסיפ' דקרא במ"ש ואחריתו עדי אובד יובן שרש ענין ראשית שלו שראשית ואחרית א' הוא כו', וממ"ש שאחריתו עדי אובד שזהו שאין לקליפה דעמלק בירור ותיקון כלל לעולם, אפי' לע"ל שיבוררו כל האומ' כמ"ש אז אהפוך אל עמי' שפה כו' שגם ז"מ רעות דק"נ הכנעני כו' יהופכו לקדושה לעבדו שכס א' בבחי' שכס וכתף לעבודת הקדש עכ"פ בדרך טפל בחצוני' דכתף לגבי הפני' שנגרר ונמשך והולך אחריו כו', אבל עמלק גם באחריתו עדי אובד באיבוד וכליון לגמרי לפי שהוא בתחלה גסות ופסולת הרע שאין בו [שום] טוב כלל שלא יש ממנו שום עלי' ובירור לעלות למעלה כלל לכך יאבד לגמרי (כפסולת הדם שמושכת העלוקה ומתה כו' וכה"ג), וכזה יובן שרש ראשית שלו שהוא בחצוני' ואחוריים דאחוריים שאין בו צד יניקה כלל מבחי' הטוב דקדושה, כשאר הגוים שנק' אלקי' אחרים שהן בחי' אחוריים (כפרעה שהי' ג"כ בבחי' עורף כידוע) שעכ"ז יוכלו להתברר ע"י בירור דבחי' חצוני' ואחוריים דקדושה (כנ"ל בבירור דאחוריים כו', [כמו לכתך אחרי כו'] וככלב שמלא אחרי כו' שגם האחוריים וחצוני' נעשה פנימי' ממש ואז ש"ש מתאהב לזרים כגרים דאברהם באה"ר העצמי' ג"כ כלבבו הנאמן בגוף כמו בנשמה, וכן בנשיי בגלות ונסיונות ומס"נ בגוף כו'), אבל בחי' עמלק שהוא החוצפ' והעזות בלא טו"ד כלל לא יבורר מזה כלל לפי שאין בו שום צד יניקה כלל אפי' מבחי' אחוריים דקדושה כו', ולכך אחריתו באיבוד כמו ראשיתו כו', אך

ש"ה בבחי' — יש . . . עורף דקדושה: י"ג: ליתא. וכנראה שנשמט מפני חיבות הדומות: דקדושה . . . דקדושה.
 ש"ה האחוריים — מטעם . . . יחד מהפנימי': י"ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: מן הפנימי' . . . מהפנימי'.
 מז"א: י"ב: מז' אומות.
 שאין לקליפה דעמלק בירור . . . לעולם: ראה לקמן ע' תקסה. ספר המאמרים תרס"ה ע' ר"ז. פר"ת ע' רצו.
 אז אהפוך אל עמי' שפה . . . לעבדו שכס א': צפני' ג, ט.
 כפרעה . . . עורף: ראה לקוסי תורה להאריזל ר"ס שמות. מאמרי אדה"צ פרשיות התורה חיב ע' תקיג ובהנסמן לשם.

א"כ למה נק' ראשית ומקור לגוים אחר שהוא רק בכחי' עורף דק"ג לבד כנ"ל.

והנה תחלה יש להבין ההפרש בין עמלק לשאר גוים בענין הבירור והתיקון כנ"ל דעיקר הטעם הוא לפי ששאר גוים שרש יניקה יש להם באחוריים דקדושה האלקי' (כמו מ"ח צרופי' האחרוני' דשם אלקי' שנאחז בהם בחי' ח"ם אבי כנען כו' וע"ב צרופי' דקדושה באלקי' הוא בחי' הפנימי' דחכ' שבועשי', ומ"ח צרופי' הללו הן בחי' אחורי' דאלקי' דקדושה משם יכולים לקבל יניקה ג"כ בבירור אחוריים דקדושה יכורר ג"כ היניקה דאלקי' אחרים שנאחזי' במ"ח צרופי' שהוא אל"ם מאלקי' וכמ"ש ואין אלקי' עמדי כו', וכמו במצרים ב"י מכות שעשה שפטי' באלקים אחרים ונתבררו ויצאו ערב רב כו' וכה"ג כו' אומות לעיל כמ"ש כל העמי' כו' (והוא לפי שיכול להאיר גם משם הוי' דחסדי' בשם אלקים גם באחוריים דמ"ח צרופי' בנקבי העור שיש גומות כו' וכחלל הפנימי בצרופי' דאותי' הדבור כמ"ש במ"א אעפ"י שא' וכבודי לאחר לא אתן זהו בחי' הפנימי' דוקא), וע"כ שאר הגוים יכולים להתברר לעיל כשיבורר כל בחי' אחוריים דקדושה לעבדו שכם א' (כמ"ש כל הנותר כו' קדוש יאמר לו וכן ועמדו זרים כו' שיהיו טפלי' לפנימי' דנשי' כו').

והענין הוא כמו שמצינו במדות דקדושה הפנימי' ביותר כאו"ר דקדושה שבאברהם ויצחק שהיו בחי' מרכבה ממש לחו"ג דאצי' (לבד יעקב ברחמי' ות"ת לת"ת דאצי' שלא יצא ממנו שום פסולת) וכה"ג בנו"ה כו' הרי ידוע דאברהם יצא ממנו ישמעאל ויצחק יצא ממנו עשו, היציאה ותולדה זו דחסד דישמעאל מחסד ואהבה אלקי' דאברהם בקדושה יש בזה קירוב ויחוס עכ"פ שאל"כ לא ה"י יוצא בתולדה מכח המוליד היפוך המנגדו בתכלית והרי

מ"ח צרופי' . . . דשם אלקי': ראה פרי עץ חיים שער (כא) תג המצות פ"ה. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"סא.
 ח"ם אבי כנען: ראה נח ט, יח.
 ואין אלקי' עמדי: האוינו לב, לט.
 כל העמי': מיכה ד, ה. תהלים מז, ב.
 וכבודי לאחר לא אתן: ישעי' מב, ח. מה, יא.
 כל הנותר . . . ועמדו זרים: נסמן לעיל ע' שנא. ישעי' סא, ה.
 שבאברהם ויצחק . . . מרכבה . . . יעקב: נסמן לעיל ע' שדמ.
 שבאברהם ויצחק . . . לחו"ג . . . יעקב . . . ות"ת: ראה סידור שער חגה"ס רנז, ג. מאמרי אדה"א שמות ח"א ס"ע לד ואל"ף. ושי"ג.
 יעקב ברחמי': ראה זהר לך פז, ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' קנו. ושי"ג.
 יעקב . . . שלא יצא ממנו שום פסולת: ראה הערה הבאה.
 דאברהם יצא ממנו: ראה פסחים נו, א. מאמרי אדה"א בראשית ע' קסט. ויקרא ח"ב ע' תרנה. ושי"ג.
 דברים ח"ג ע' אקטו ואל"ף.

אברהם ביקש לו ישמעאל יחי' לפניך כו', אלא צ"ל דאעפ"י דלכאורה האהבה האלקי' היפוך גמור מאהבה רעה שנמשך כמים לתאווה או להתחסד מצד הגדולה וישות כו', עכ"ז מבחי' אחוריים דחסד ואהבה האלקי' יכול להיות הסתעפות לאהבה זרה כו', כי גם שאהבה אלקי' אינה רק בחי' הביטול מיש לאין בתכלית לצאת מהרגשת עצמו לדבק בה' כו' אך בחצוני' וקרירות אהבה זו יש בה התערובות לעצמו במה שמטיב לבו באהב' זו לאלקי' כידוע וזה יכול להסתעף אחר הסתלקות שלה שיתמשך באהבה זרה כו' שבאה בהרגשת עצמו דוקא, וכן בחסד רק להתגדל ולא מצד ביטול כו', וכמ"כ בבחי' הגבו' ביראה ופחד דיצחק או בהתלהבות רשפי אש התשוקה לאלקות לבד כו' בחצוני' ואחוריים דיראה זו ובהתלהבות מורגשת לחיות עצמו (כמו לא יחפוץ כו' כ"א בהתגלות לבו), וכן בתפארת לעצמו כמו למען שמי יכבד ה' כו') יצא מזה הגבו' [קשות] שיכעוס על המנגדו ויבא לכלל רע ורציחה וכה"ג שהוא עשו פסולת הגבורות קשות, וכן בחום התאווה הזרה שיפול הנופל כו' שיש לה חיבור ויניקה מגבו' דרשפי אש דקדושה בהתפעלות בחום הטבעי בלב בשר בחצוני' לבד ולא בפנימי' כלל, וכה"ג בנו"ה בחצוני' דקדושה יכול להיות יניקה לנצח לק"נ כו', אך כאשר יתברר בחי' החצוני' ואחוריים דקדושה כמו שהי' באברהם ויצחק כו' שהי' לבבו נאמן בחצוני' כמו בפנימי' כנ"ל (ולכך הי' רודף לד' מלכי' כמ"ש במ"א) אעפ"י שיצא ממנו ישמעאל א' לו ישמעאל יחי' לפניך ממש, כמו שיהי' לע"ל שיבוררו כל ז' אומי', וכן עשו בגבו' קשות [דק"נ] כו' יבורר גם הוא לאחר שיבורר גם החצוני' דחום הלב בשר באהבה ברשפי אש בפנימי' ממש כו' שע"ז ממילא נעשה כולו פנימי' בלא חצוני' שאז גם מותרות השפע דחוי"ג שבק"נ כעשו וישמעאל יהופכו לקדושה לעבדו שכס א' עכ"פ כנ"ל (ומבואר למעלה דגם בקדושה יש כח גדול יותר בחצוני' ואחוריים דנר"ג ח"י מן הפנימי' כו' וממילא בירור האחוריים יוסיף כח ועוז בפנימי' דנר"ג ח"י, והוא כח הביורור דחצוני' דחצוני' דמ"ח צרופי' דח"ם שנגררי' ונטפלי' אחר הקדושה שזהו ע"י הביורור החצוני' ואחוריים דקדושה דוקא שאין כח בפנימי' כ"כ (וראי' ממת שהי' פב"פ ממש ועכ"ז נפלו ברע בחטא העגל כו' משא"כ אחר הביורור דאחוריים (כמשי"ת). אבל קליפה דעמלק הרי הוא בבחי' אחוריים ועורף דק"נ שבכלל נק' אחוריי' דאחוריי' דקדושה כי פני הקליפות עומדי' כלפי

לו ישמעאל יחי' לפניך: לך י, יה. ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' קסט. ושי"נ.
 לא יחפוץ . . . לבו משלי יח, יב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ה. ושי"נ. ח"ב ע' שעט. ושי"נ.
 למען שמי יכבד ה': ישעי' סו, ה. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' צו. ושי"נ.
 באברהם . . . לבבו נאמן . . . רודף לד' מלכי': ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקמג. שערי תשובה
 ח"א שער התפלה נא, ב.
 מותרות השפע . . . כעשו וישמעאל: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אק"ז.
 שו"ה דק"נ — שבכלל . . . דכח דק"נ: יג: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: דק"נ . . . דק"נ.
 הקליפות . . . ואחוריים אל האו"מ: ראה עץ חיים שער (מב) דרושי אביע פ"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"א
 ע' יג. ושי"נ. ח"ב ע' תצה. ושי"נ. כמדבר ח"א ע' נ.

חצוני' ואחוריים דכלי' דאוי"פ בבחי' היושר ואחוריהם אל האוי"מ דקדושה (ועמלק הוא בעורף ואחוריים דכתר דק"נ כנ"ל), וע"כ הגם שמאיר בו מבחי' הפנימי' דקדושה לא יתבטל כלל כמבואר למעלה בחוצפה ועזות דק"נ מל' בלא תגא שדומה לעצמו לבחי' יש בהתנשאות עצמי' שלמעלה מן הטעם (שלמעלה מפנימי' דאדם בבחי' ומדות גם בסט' דק"נ שמקבלי' מחצוני' דחכי' ומדות דאדם דקדושה ולא יועיל אצלו כו' בחי' הכירור דאחוריים דמדות דקדושה שנהפך לפנימי' שמברר לפנימי' דמדות דק"נ, כי גסות ויש דחוצפה זו היא בעורף דכתר דק"נ שקשה יותר מפנימי' דעומ"ר שברצון וחכי' דק"נ שלא יבורר לעולם כנ"ל דאחריתו כו' וד"ל (כמו שבסט' דקדושה יש כח חזק באחוריים דרצון ותענוג וכן בהתנשאות יותר מפנימי' הרצון בבחי' הביטול לאין כך יש כח חזק יותר בבחי' הגסות ויש בחוצפה שלמעלה מן הטעם בעורף דכתר דק"נ יותר מפנימי' שבו עד שלא יועיל לו גם ברור דכו"ח ומדות דק"נ בפנימי' כלל כו').

והאות והסימן לזה הוא רק בדבר א' לבד, שבו' אומות בז"מ דק"נ להיות שמוסתר בהן אור הוי' בצמצום דאלקי' כנ"ל ע"כ הן בבחי' פירוד ויש גמור כו', וכמו פרעה שא' לא ידעתי את הוי' כו' שנעלם ומוסתר ממנו שם הוי' בפנימי' רק חצוני' ואחוריים דשם אלקי' במ"ח צרופי' האחרוני' כנ"ל, אבל אם היו יודע לשם הוי' קצת בגילוי אור אף דרך נקבי הצרופי' דאותיות דאלקי' (כמו שידעו מצריים להוי' קצת ע"י אותות ומופתים בי' מכות ונכנעו רק שהכביד ה' [את] לב פרעה כו') היו מתבטלי' ממציאיותם כהמס דונג כו' כי בגילוי הפנימי' יתבטל [החיצוניות] לגמרי כו' (וזהו שגם כל העמי' תקעו כף כו' ואוי' שירה לפרקי' כשרו ש"ע וכה"ג), וכך הן כל הז"מ רעות בתאות חומריות וגזל ורציחה יתבטלו לגמרי בגילוי אור הוי' לע"ל, וגם מזיקי' וטורפי' לא ירעו כו', וראי' מתשוב' אמיתי' דבע"ת שהיו קלי' וחוטאים גדולי' [י]שבר לבם בתכלית ונעשה מיש וגסות אין ממש כמו בע"ת וכה"ג וכן באימה ופחד דמ"ש כמו תפול עליהם אימתה דמל' דא"ס ממש כו'), אבל בקליפה דעמלק נהפוך הוא דגם שידע היטיב את רבונו מתכוין למרוד בו בחוצפה ועזות יתירה למעלה מן הטעם, שהרי עמלק ראה וידע את ה' בניסים ונפלאות גדולות שעשה במצרים ובגילוי אלקות שהי'

ש"ה בעורף — דכו"ח: דכתר וחכמה.

לא ידעתי את הוי': שמות ה, ב.

כהמס דונג . . . כל העמי' תקעו כף: תהלים סח, ג. שם מז, ב.

ש"ה כל — ש"ע: י"ג: של עשיר.

לא ירעו: ישעי' יא, ט. טה, כה.

תפול עליהם אימתה: בשלח ט, טו.

דעמלק . . . שידע . . . מתכוין למרוד בו: מובא בכ"מ בדא"ח על עמלק. וראה הנסמן לעיל ע' תקו. ספר

המאמרים תקס"ה ח"א ע' תטו.

בקי"ס שכל אוה"ע נתבטלו ממציאותם מאימה ופחד אלקי, כמ"ש שמעו עמי ירגזון חיל אחז כו' אז נבהלו אלופי אדום אלי מואב כו' נמוגו כל יושבי כנען כו' תפול עליהם כו', הרי פלשתים ואדום ומואב וכנען נתבטלו מפני האימה בניסים שנעשו במצרים ובקי"ס כו', אך עמלק אעפ"י שידע הכל מקרוב יותר אעפ"י מלאו לבו לגשת למלחמה עם ישראל ואיך יהי' בכחו עוז לעמוד בחוצפה [נ]ן בהיפוך הביטול כי לא נתבטל כלל מכל האותות ומופתים כלל כו', אין זה רק לפי ששרשו הוא בעורף דכתר דק"ג שיש בכחו לעמוד בהתנשאות כזו שלמעלה מן הטעם דאעפ"י שידעי' שלו הי' בטו"ד אלקי שהאיר בו גם מגילוי הוי' דנסים דמצרים וקי"ס מ"מ לא נתבטל כלל, ולא עוד אלא שהוא לנגד אלקים בחוצפה למרוד בו כו', וזהו לפי שנק' ראשית גוים שממנו מקור חיבור המוחין דחו"ב דק"ג למדות שבלב להיות הלב נוטה אחר המוח בהיפוך שהוא התוקף והגסות בלי יבוטל לכל דבר שבעולם, כי כמו שבחי' עורף דקדושה הוא כח החיזוק בחצונ' יותר מבפנימ' בבחי' הביטול לאין (אף ביחידה כמו אמונה הפשוטה ונסיונו) במנגד כיסורי' ומס"נ בגוף כנ"ל, ולהיפוך בק"ג דעמלק אף ביסורים קשים ובנסיונו' לא יוזו ממקומו כלל כמ"ש אב"ן בוח"ן דצדיקי' כו' ורשעי' מחרפין כו', וכן בניצוח הרצון בעורף דק"ג יותר חזק מפנימ' הרצון, וכן בשכל שבמוח כמו שבקדושה יש הסבר חזק בשכל לאלקות ולהיפוך בק"ג יש הסבר חזק בשכלו לפירוד בלי יבוטל, כמו האפיקורסין שמתחזקים בשכלם לפירוד מאלקות בפר"ע אעפ"י שידעי' את רבונם מתכווני' למרוד בו, והוא כח החיבור מן המוח ללב להיות החוצפה בלב ששליט על הלב להטותו לחוצפה זו כי אפיקורסין ענין חוצפה שלהם כו' כמו האפיקורסין כידוע וע"ז נא' תכלית שנאה שנאתים לפי שהן ג"כ בתכלית שנאה לבחי' הביטול דאין ומ"ה דחכ' דקדושה כו' כידוע), וכך עורף דק"ג חזק יותר בגסות ויש הנפרד מפנימ' דמוחין ומדות דק"ג, ולא עוד אלא שיש בעורף זה כח המחבר המוח למדות בעומק רע כמו בתאות זנות להיות מהרהר בעבירה כמו המביא עצמו להרהור או כל דבר רע כגזל ורציחה כמזיד מצד פר"ע לבד בתוקף וגסות דחוצפה והתנשאות, ולזאת כל קליפת עמלק אינו [אלא] לנגד עורף דקדושה לשבר כח החיזוק דביטול לאין האלקי מראש לרגל עד הביטול בסוף מעשה בקעומ"ש לבד שעומד לנגד בפר"ע דוקא וזהו ויזנב בך כו' (כמשי"ת), ולכך אחריתו עדי אובד בלי תיקון כלל כו' וד"ל.

שמעו עמי ירגזון . . . אז נבהלו אלופי אדום: בשלח שם, יד. טו.

אב"ן בוח"ן: ישעי' כח, טו. ראה זהר שלח קסח, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשה. דברים ח"ד ע' אקעו. לקמן ע' תרלו.

כמו האפיקורסין: ראה גם דרך חיים שער התשובה ט, ד.

שו"ה זו — שלהם: יב"ג: לבד.

תכלית שנאה שנאתים: תהלים קלט, כב.

ובכ"ז יובן מ"ש שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק והוא מ"ש כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק כו'. דהנה אעפ"י שקליפה דעמלק בעורף דק"נ בכתר שבו שלמעלה מחו"ב ומדות שלהם וז' אומות הן בז' מדות שהוא לנגד הוי"ו דשם הוי"ו ואין קליפה דעמלק עושה פגם במדות דקדושה ולא ב"יה ולמה אין השם שלם ב"יה שאינו נמשך לוי"ו וה"א. אך הענין הוא מטעם הנ"ל דעמלק הוא החוצפה בהתנשאו' העצמי שלמעלה מן הטעם שבמוח כו' וגודל עזותו וחזקו בעורף דכתר דק"נ לנגד בחי' עורף דקדושה להחליש כח המחבר המוחין למדות שבלב בקדושה דהיינו להבדיל הלב מן המוח דאעפ"י שיכיר במוח גדולת ה' לא יטה לבו לזה להכניע א"ע בלבו כלל וכלל רק מצד החוצפה ועקשות בלא טעם אלא מואס בטוב מחמת שנאה עצמי שלמעלה מן הטעם ומצד הניצוח הקשה המנגד לניצוח דקדושה (בכל בחי' אחוריים דקדושה מרצון עד המעשה כנ"ל באריכות). ולזאת הוא הגורם דוקא שאין השם שלם, ולא שיעשה איזה פגם אלא שלא יש קשר וחיבור כלל מן המוחין דחו"ב ד"יה דקדושה להתמשך בוי"ו שהן המדות שבלב (כמו שלא ינטה כלל אחר השגה אלקי' שבמוח אלא יעמוד בתוקף וגסות שנק' טמטום הלב ונק' לב האבן שקשה כסלע בלי ביטול לעולם כו', וכך יגרום למעלה בשם הוי"ו שלא יהי' השם שלם בהתכללות וחיבור ד"יה [ב]ר"ה במדות ודבור העליון כו' (שזהו עמלק מענין מליקה ממול עורף כו' המבדיל וכורת הראש מן הלב מצד עורף כו' ולא מצד הצואר ששם לא יוכל להפריד כלל לפי שאין לו אחיזה ושרש בבחי' הפנימי דפני' כלל וכלל (וכמשי"ת).

וז"הו שאין השם שלם בחיבור זה ד"יה שבפנימי' ב"יה מצד הקליפה דעמלק שיונק ואוחז בעורף ואחוריים דכתר דקדושה כו', וגם אין הכסא שלם שהוא בחיבור דוי"ו בה"א אחרונה שהוא בקעומ"ש בעול ביטול חצוני בהכרח וכפיי' כשום תשים עליך מלך בע"כ כו', שזהו בחיזוק גדול ביותר מפנימי' דקעומ"ש באהבה ורצון כנ"ל דנתב"ס, וגם בבחי' אחוריים דע"ס דקדושה גדול כחו בסוף מעשה שהוא עומ"ש בחצוני' ואחוריי' כו' (וראי' מכתר ש"ט דמשיח בעולה שית ומצות כנ"ל), אך ע"י קליפה דעמלק באחוריים ועורף דק"נ שנתב"ס ג"כ בסומ"ע בהיפוך המנגד לקדושה שהוא ענין פר"ע בפ"מ בחצוני' למעשה כמו לילך בשרירות לבו רק רע כל היום וכמו ויא' לאל סור ממני כו', זהו גורם למעלה שאין הכסא דמל' דקדושה שלם למעלה להיות

שו"ה דעמלק — ולא . . . עורף דקדושה: יב: ליחא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: דקדושה . . . דקדושה.

לב האבן: לשון הכתוב יחזקאל יא. יט. לו, כו.

כשום תשים עליך מלך: שופטים יז, טו.

ויא' לאל סור ממני [יב"ג: ממנן]: איוב כא, יד.

אימת מ"ש לעשות בחי' ביטול דיש לאין ע"י חצוני' התפשטות דמל' שמים מבחי' המדות עליונו' שיושב על הכסא כנ"ל במ"ש מושיב מלכים לכסא כו' וד"ל, עד שימחה זרעו של עמלק למעלה ולמטה, וכמ"ש כי יד על כס י"ה שנשבע בכס י"ה שהוא המל' דקדושה שיהי' מלחמה להוי' בעמלק למחות שמו לגמרי. והענין הוא, כי גם שבנש"י לא יוכל להיות מבחי' זרע עמלק שהוא בחי' החוצפא והעזות בפירוד גמור בפר"ע באמצעות התנשאות העצמי' מצד הרגשת עצמו ביותר כנ"ל מאחר שנשרש שרש נשמתן מבחי' אין האמיתי דפנימי' הח"ע ותענוג העצמי' דא"ס כבן במוח האב כו', אך ורק בבחי' אחריים ועורף דנש"י בסט' דקדושה הוא שנק' קשה עורף דוקא שם יכול להיות יניקה ותערובות דזרע עמלק גם בהם לפרקי', והוא ע"י שנהפך בחי' הניצוח דקדושה מבחי' הביטול לאין האלקי באמונה פשוטה ורצון מוסכם וחזק מאד כנ"ל להיפוכו בקשיות עורף זה עצמו להיות למנגד לביטול זה ולהיות בפר"ע בניצוח דקליפה למאוס בטוב ולבחור ברע ולא מצד פנימי' הרצון כלל רק מצד ניצוח ועזות וחוצפ', כמו בחטא העגל אעפ"י שראו ושמעו במ"ת עשו להם עגל כו', והוא לפי שעם קשה עורף הם באותו ניצוח עצמו להיפוך כנ"ל. ואמנם בירור ותיקון זה היינו במחיית זרע עמלק שנתערב בזרעם שנשמתם בעצם והוא החוצפ' בגודל הנפש כמו חציפי דרא ועז"פ כו' אינו רק בסומ"ע בקעומ"ש דוקא ובביטול עול חיצוני דוקא לפי שנתב"ס דוקא ויש בזה כח המחליש לחוצפ' ועזות שבניצוח הרצון הרע והוא להיותו מנגד גמור לפר"ע במעשה דעמלק (ששרשו למעלה הוא בקעומ"ש דמל' דא"ס שהוא התנשאות העצמי' דא"ס בקדושה שזהו בבחי' יש האמיתי הנ"ל שנעוץ בסופן בעומ"ש בעול דוקא כמשיח שהקים עול תו"מ כו' שמשם נשבר חוצפא דיש דעמלק שאין בה ממש מצד העצם רק כקוף בפ"א). וזהו שאין השם [שלם] ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק משרשו ומקורו גם מנש"י, והוא במ"ש כי יד על כס י"ה דוקא, דאעפ"י שאין הכסא שלם מצד פר"ע דנש"י למטה מ"מ בקעומ"ש מבחי' מקיף העליון כמו ע"י הטלית שממשיך עליו עומ"ש בהעלם ממש במקיף דרוממות העצמות כו' שהוא שיד הוי' העליון על כ"ס י"ה (בלא וי"ו להיות בתוקף דכתר דחוי"ב שנק' כ"ס י"ה כמו בכסא דר"ה) מלחמ' להוי' בשלימותו בעמלק כו' למחות זרעו לגמרי למעלה ולמטה, והיינו מצד בחי' הארת מל' דא"ס שנק' מלך המרום לבדו [המאיר] בכס י"ה דוקא דאני ראשון ואני אחרון כו' מזה יכול להיות מחיית זרע עמלק ששרשו בעורף דכתר דקדושה באופן שלא יהי' לו בירור לגמרי וכמ"ש בענין ואחריתו עדי [אוכלד] מטעם הנ"ל וד"ל.

מושיב מלכים לכסא: נסמן לעיל ע' תצ.

חציפי דרא ועז"פ: נסמן לעיל ע' תטט.

מל' דא"ס . . . מלך המרום לבדו: ראה לעיל ע' תפ.

דאני ראשון ואני אחרון . . . זרע [יביג: זכר]: ישע' מד, ו.

וזהו זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים, פי' דקדק לומר בדרך דוקא ובאיזה דרך בצאתכם ממצרים דוקא שבדרך זה שיצאו ממצרים הוא שפעל רעתו ביותר, משא"כ כשלא היו הולכים בדרך זה אלא בדרך אחר (כמו בדרך ארץ פלשתים שקרוב הוא שהוא העלי' שלא בהדרגה מכתר דק"נ לכתר דקדושה שהוא מעומ"ד דתענוג דק"נ לרצון ותענוג דעומ"ט דקדושה כנ"ל) שאין שם בחי' אחוריים כלל, לא הי' יכול לפעול רעתו וגם לא לזנוב כך כו' וגם בהפסרה א' אשר שם לו [בדרך] בעלותו ממצרים דוקא כו', ומטעם זה יש ענין סמיכות זה הזכרון דמעשה עמלק לזכרון דיצ"מ שמזכירים בכל יום מאחר שכל עיקר רעת עמלק הי' בדרך זה בצאתכם ממצרים כו'. ושרש הטעם הוא כי הנה מבואר למעלה שבדרך זה שיצאו ממצרים מן נש"ט דק"נ הי' בדרך המדבר דוקא שהוא להכניע שרש יניקה דק"נ שמקבלי' מבחי' אחוריים דשם אלקי' דקדושה, והוא ע"י מה שבוררים מבחי' חצוני' ואחוריים דקדושה דוקא כנ"ל כמ"ש לכתך אחרי במדבר כו' אחרי' דוקא כמו אחרי הוי' תלכו כו', ולהיות שעמלק שרשו בעורף ואחוריים דק"נ הי' בכח[ו] להחליש כח וחיוזוק דבחי' אחוריים דקדושה ולהבדיל המוח מן הלב כנ"ל, וע"כ מיד שהיו הולכים ישראל בדרך זה שכבר נסעו מרע גמור דנש"ט דמצרים והיו הולכים במדבר העמי' אחרי הוי' כנ"ל בא מיד קליפה דעמלק לעמוד במלחמ' נגד זה הניצוח והתגברות דהילוך אחרי הוי' להפרידם מן הקדושה האלקי' כי שם דוקא יש יניקה ואחיזה והתגברות וניצוח וחוצפה יתירה דעמלק מטעם הנ"ל, וזהו יובא עמלק וילחם כו', וזהו שא' אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים דוקא שהוא מ"ש לכתך אחרי במדבר כו' שפעל רעתו שם דוקא ביותר וד"ל.

וזהו שא' עוד אשר קרך בדרך ויזנוב בך כל הנחשלים אחריך, פי' הנחשלים אחריך דוקא, כי כל מי שעומד בבחי' הפני' דאהב' שבלב ומוח יחדיו ידבקו מצד מהו"ע האלקות כמו כי הוא חייד מ"ש כנ"ל אין לקליפה דעמלק אחיזה ויניקה שם כלל כי אין לו אחיזה ויניקה לעמוד נגד הקדושה רק בבחי' אחוריים וחצוני' דעורף דקדושה כנ"ל להחליש כח החיוזוק וניצוח דאחוריי' דקדושה כנ"ל, אבל בבחי' נקודת הלב הפנימי דיחידה שמאיר בעומק דחוי"ב בלב בלי פירוד כלל אז גם בחי' החצוני' ואחוריים נעשה פנימי' ואין שם בחי' חצוני' כלל (כנ"ל במ"ש כלב שמלא אחרי כו' וכמו הנסיונו' דאברהם שנמצא לבנו נאמן בחצוני' כמו בפנימי' כו'), רק במי שהלך

בדרך ארץ פלשתים שקרוב [י"ב: כי קרוב] הוא: בשלח יג, יז.

בהפסרה א' אשר שם לו: דפ' זכור — שמואל א טו, ב. מכאן משמע שהמאמר נאמר בפ' זכור. ועפ"ז מה שגרשם (לעיל בריש המאמר) בכרך יג, פ' תצא הוא הוספת המעתיק.

יובא עמלק וילחם: בשלח יז, ת.

כי הוא חייד: נצבים ל, כ.

בבחי' אחוריים וחצוני' הלב בלבד בלי אור וחיות פנימי כלל וכלל כמו בפיו ושפתיו כו' מן השפה ולחוץ וגם במצות לצאת י"ח במצות אנשי' מלומדה כו', וגם בזה מי שיתחזק כח הילוכו בדרכי הוי' כמו לכתך אחרי כו' וכמו אחרי הוי' תלכו כו' (שיש כח חזק באחוריים יותר מבפנים כנ"ל) גם שם אין כח לקליפה דעמלק לשלוט להיות למנגד ולהפרידו מקדושה האלקי', אך ורק בהולכים בבחי' חלישות ועצלות וקרירות גם בבחי' אחוריים והוא כמו הנחשלי' [אחריך] ההולכים בדרך טפל ונגררים אחר ההולכים בפנימי' גם הם נחשלי' אחריך בגודל עצלות וקרירות לפי שקרך בדרך כו' להפריד הלב מן המוח שלא יאיר רשפי אש האהבה מן המוח ללב כו' וממילא אין לרוח החיים שבלב חיות כלל וכמת יחשב כו', באלה דוקא הוא שיכול לשלוט קליפה דעמלק להפרידו לגמרי מן הקדושה להיות בחוצפה וגסות הלב לנגד הביטול לאין האלקי ממש. וז"ש ויזנב בך כל הנחשלי' אחריך דוקא וד"ל.

ומעתה י"ל מ"ש והי' בהניח ה"א לך מכל אויביך מסביב תמחה את זכר עמלק כו', דלכאורה זהו פלא למה יניח מצוה זו למחות זכר עמלק באחרונה לאחר הזמן עד אשר יניח ה' לך מכל אויביך, דודאי הי' ראוי להנקם תחלה מעמלק שהי' הראשון שיצא ללחום עם ישראל ברפדי' לאחר ששמע וראה כל אותות מצרים וגם לא נגעו בו ישראל רק מצד עזותו יצא מעצמו להיות שונא לישראל בעצם יותר מכל האומות כמ"ש ראשית גוים עמלק, ואם נק' ראשית לגוים בעזות וחוצפא ובבחי' מקור וראש לז"מ דק"ג א"כ למה הניחו לאחרית בנקמה ואבדון והוא מ"ש והי' בהניח דוקא שהוא לאחר כיבוש דז' אומ' בא"י אז תמחה כו', ועוד דהלא כבר א' ה' למשה במלחמת עמלק כתוב זאת בספר כו' כי יד על כ"ס י"ה מלחמה להוי' בעמלק מדור דור דמשמע גם לדורות האחרוני' אחר כיבוש האומות מלחמה זו להוי' דוקא בעמלק ולא לאדם המלחמ' כלל (כמו ה' ילחם לכם כו') ונלחם בגוים כו'), ובכאן א' זכור את כו' שמצוה זו לישראל לזכור לרעת עמלק ושילחמו בעצמם אחר שיניח הוי' לכם עכ"פ וכמשמעות הלשון דתמחה את כו' שהוא מכח עצמך דוקא ולמה צריכים לישראל למלחמ' זו אחר שמלחמה זו להוי' היא דוקא כנ"ל, אך בהכרח צ"ל דעכשיו המלחמ' להוי' בעמלק דוקא רק בהניח ה' לך כו' אז תמחה מכח עצמך דוקא (וגם זה אינו מובן דאם יד על כס י"ה ללחום בעמלק בתמידות מדור דור למה יצטרך לישראל שימחו את זכר עמלק מכח עצמם אחר שכבר נלחם בעמלק וכמ"ש ואחריתו

בפיו ושפתיו: נסמן לעיל ע' תסא.

שורה מן — וממילא . . האלקי ממש: יב: ליתא.

שורה לאחר — כל . . מקור וראש: יב: ליתא.

כתוב זאת בספר: בשלח יז, יד (בדילוג).

ה' ילחם לכם . . ונלחם בגוים: בשלח יד, יד. זכרי' יד, ג.

עדי אובד (כענין שלעיל ישחוט ליצה"ר כו'), וצ"ל שצריך שיהי' במחיי' זכר עמלק ב' דברים, א' למחות זכרו למעלה בשרשו שלא יהי' לו שרש יניקה למעלה בקדושה האלקי' וזהו המלחמה להוי' בעמלק מדור דור עד ביאת משיח, והב' מה שימחה זכר עמלק למטה דוקא שלא יהי' לו צד יניקה ואחיזה בנשי' בגופים לקבל מן הטוב דקדושה שלהם שהו בצלם אלקים בבחי' אדה"ע ע"י תו"מ ואוי"ר כו', וע"ז א' והי' בהניח ה' לך דוקא שהוא לאחר בירור דזמ"ר דק"נ ע"י תו"מ בהבדלה בין טו"ר כו' שאז יבורר בחי' אחורי' דקדושה כנ"ל בענין אחרי הוי' [ת]לכו כו', וע"ז יבורר גם בחי' יניקה דק"נ באחוריים דקדושה שהן ז' אומות בכל פנימי' החיות שלהם (ובא"י ע"י מעשה המצות יהי' הבירור רק בחצונו' ולכך לא נתגיירו ולע"ל יהופך אל עמים כו' יבוררו להיות שכם א' כו' כנ"ל, ואח"כ יכול להיות שתמחה מכח עצמך זכר עמלק שאין לו יניקה כלל אפי' באחוריים דקדושה כי הוא מפסולת דפסולת דאחוריים דק"נ כנ"ל (ולכך יודעי' לריכונם ומתכווני' למרוד כו' כנ"ל באורך). ונמצא דשניהם אמת, דבפ' בשלח מדבר בשרש מחיית זכר עמלק למעלה בסט' דקדושה העליונה שצ"ל מבחי' יד הגדולה דוקא כמ"ש כי יד על כס י"ה (כמשי"ת). וז"ש כתוב זאת זכרון בספר שהוא ספר החיים העליון ששם יבורר כל החצונו' מן הפנימי', והוא ספר החיי' דתושב"כ שקדמה לעולם כמ"ש אז ראה ויספרה כו' שכל פסולת וסיג שיתר מכפי המדה דמא' קו המדה לא יוכל לבא בספר (כמו א' עם הספר וכמ"ש מחני [נא] מספרך אשר כתבת כמ"ש במ"א), וזכרון זה הוא למעלה דוקא (והוא מ"ש כתוב זאת זכרון שהוא בחי' המל' שנק' זאת להעלות שם ב"נ דמל' למעלה בזכרון דספר דפנימי' הח"ע שאין שם יניקה כלל לחצונו' שאינם מקבלי' רק מאחוריים דשכחה (כמשי"ת) ששם כולו פנימי' וטוב ונק' עה"ח כידוע). ושים באזני יהושע שיהי' נמסר לח"ת שבתושבע"פ, שזהו מה שצוה בפ' תצא זכור את כו' שיהי' זכרון זה העליון שכתב בספר העליון ושים גם באזני יהושע לברר גם למטה מטה למחות יניקת עמלק למטה באחוריים דאחוריים דשם ב"ן שהן בחי' אחוריים דק"נ) כי כח הבירור דח"ת במל' גם בהניח ה' להם מכל אויביו כמ"ש לעיל גם זה יבא מכח ועוז דספר זה שכתב כו', והוא מ"ש כי מחה אמה' מעצמו כו'

שלעיל ישחוט ליצה"ר: סוכה נב, א.

ספר החיים . . . דתושב"כ: ראה גם מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' עט. ושי"נ.

דתושב"כ שקדמה לעולם . . . אז ראה ויספרה: פסחים נד, א. איוב כח, כו.

דמא' קו המדה: ראה לקמן ע' תרמח. ושי"נ.

א' עם הספר: נסמן לעיל ע' תקיז.

מחני (נא) מספרך אשר כתבת: תשא לב, לב.

המל' שנק' זאת: פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת זאת.

שם ב"נ דמל': ראה עץ חיים שער (לט) מ"ז ומ"ד דרוש ז.

במקור המקיפי העליוני (מיד הגדולה) וזהו מתחת השמי' דוקא. וזהו תמחה את זכר עמלק בסגול ובפ' תצא זכר בצירי, כי סגול העליון בכתר דחור"ב כמ"ש כי יד על כס י"ה, ובפ' תצא מדבר בישראל בכחי' ת"ת ומל' שהוא כחי' שבשם מ"ה וב"נ בתו"מ ובתשובה שהוא בצירי למחות זכר עמלק למטה שלא יזכר שמו בארץ בשום תיקון (והוא כמ"ש במ"א עמ"ש ואשמיד את פרוי ממעל ושרשיו מתחת דפריו ממעל זהו שרש יניקתו למעלה בבחי' מקיף וכתר דקדושה ושרשיו מתחת כו' הוא בארץ מתחת בכחי' אחוריים דשם ב"נ כו', וזהו ההפרש בין זכר לזכר גם בקליפה דעמלק כנ"ל).

וביאור הענין הנה יוכן עפ"י כל הנ"ל דעיקר קליפת עמלק הוא רק לעמוד לנגד בחי' הניצוח דקדושה כנ"ל, וא"כ הגם שיעמיק האדם דעתו ושכלו בהתבוננו' ויחזק דעתו ביותר בניצוח והסכם חזק בדעת כנ"ל וגם יהי' המוח שליט על הלב אחר היגיעה ועבודה תמה עד שיתפעל גם בלבו שיטה אחר השכל האלקי והוא מה שנעשית ונקנית תולדות התפעלות האהבה האלקית בלב ע"י השכל שזהו בבחי' אחוריים כנ"ל, עכ"ז לא יוכל לעמוד לנגד קליפה דעמלק שהוא בחי' החוצפה וגסה"ר בהתנשאו' יתירה בלב לעמוד בתקפו ומרדו נגד כל השגה אלקית שבעולם מאתר דאעפ"י שידוע היטיב לבוראו (ו)מכוין למרוד בו בפר"ע להיותו חוצפה וגסות שלמעלה מן הטו"ד (והוא התנשאות עצמי' מצד הרגשת עצמו ביותר שלא ירגיש לכל דבר המרומם ממנו כו'), וא"כ אין כח ניצוח זה לאדם עכשיו בכל עבודה שיעבוד בתפלה באוי"ר כו' (ואעפ"י שמקיימי' תו"מ שזהו הילוך אחרי הוי' ממש מ"מ קליפה דעמלק יזנב כל הנחשלים אחריו שהן הקלי' גם בעבודה זו ונפרדי' מבחי' אחוריים ג"כ כנ"ל) רק בצ"ג שלבם חלל בקרבם לאהפכא חשוכא כו' לפי שהן בבחי' הפנימי' ממש (כמשי"ת).

אך באמת מלחמה זו היא עכשיו להוי' דוקא כמ"ש מלחמה להוי' כו', וענין מלחמה זו זהו כמ"ש כי יד על כ"ס י"ה, פי' יד זהו בחי' יד הגדולה שהוא בחי' יד ימין העליון דבחי' א"א וע"י שהוא פנימי' אור הכתר בכלל, וכידוע בענין יצ"מ שהוציא ה' ביד חזקה ובזרוע נטויה' שהן בחי' ב' זרועות דא"א כו', וידוע דא"א'ס עצמו מלגיו וכתרא עילאה מלבר שבחי' חו"ג דכתר

תמחה את זכר . . . בסגול ובפ' תצא זכר בצירי: כ"ה בהכתי'. וראה [מאמרי אדה"ז הקצרים ע' מב] לקוטי שיחות בשלח כרך יא ע' 248-9 ובהנסמן שם.
ואשמיד את [ל"ב"ג: ליתא] פרוי ממעל: עמוס ב, ט. ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' תסח ואילך.
דברים ח"א ע' כח. ושי"ג.
בצ"ג שלבם חלל בקרבם: נסמן לעיל ע' תעה.
ביד חזקה ובזרוע נטויה' . . . דא"א: תבוא כו, ח. ראה פרי עץ חיים שער (כא) חג המצות פ"ז (פיסקא . . . עבדים היינו).
דא"א'ס . . . מלגיו וכתרא עילאה מלבר: ראה תקוני זהר סת"כ סח, ב.

הכללי דע"י וא"ק כו' מגיע בבחי' חו"ג דעצמו' א"ס ממש, שזהו בחי' יד ימין דחסד דא"ס עצמו שיתפשט למטה מטה עד אין קץ ותכלי', ובחי' גבו' דא"ס זהו שא"ס למעלה עד אין שיעור כו', וביצ"מ הי' בחי' ירידה והתפשטות דהיד הגדולה ו[גם] היד החזקה מלמעלה מעלה למטה מטה דוקא, כמו וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה הוי' במצרים למטה וכן בחי' יד החזקה בגבו' דאותות ומופתים בי' מכות וכה"ג, וזהו כמו היד הגדולה של אדם הגדול בענקי' שמשפיל ומוריד אותה למטה מטה מרגליו להציל לבנו התינוק מליסטי' ומזיקי' וכה"ג, וכמ"ש אנכי תרגלתי לאפרים כו' בבחי' התפשטו' וירידת היד עד בחי' רגל (וכנשר על גוזליו ירחף כו') ואח"כ קחם על זרועותי בנסיונו' במדבר שא' כאשר ישא האומן את היונק כו' (וכן ישאהו על אברתו כו' ואשא אתכם על כנפי כו' (וכמ"ש במ"א), והוא בחי' ירידה והתפשטו' דרח"ר העליוני' דמקיף דכתר ולהיות מושיעם בכל עת צרתם כו' (וכתי' כימי צאתך מא"מ אראנו נפלאו' לע"ל שישראל הנ"ל יראו היד הגדולה הזה כמו שהיא למעלה במקיף העליון שבראש כנ"ל וזהו נפלאות כו' כמ"ש במ"א).

אך הנה כדי לנצח לקליפה דעמלק שהוא בבחי' חוצפה והתנשאות דכתר דק"נ (יותר מפרעה שיונק בעורף דקדושה שיש בו ביטול בגילוי אור הוי' הפנימי' עכ"פ מטעם הנ"ל דבחי' יש דגבו' דתוהו נהפוך לאין וביטול לגבי בחי' האין האמיתי בגילוי של אותות כנ"ל במ"ה דמשה כנ"ל) צריך שיהי' בחי' יד הגדולה הזה עצמו להעלות ולהגביה כמו שהוא בבחי' הרוממות והתנשאות העצמי' מבחי' מקיף העליון ביותר שע"ג הראש דוקא (והוא בחי' גבו' שבחסד דא"ס, כמ"ש ימין הוי' רוממה וכמו יד רמה כו'), וכמו בחי' מלחמה דיהושע שהי' בהרמת משה את ידו דוקא למעלה מראשו כמ"ש והי' כאשר ירים משה את ידו וגבר ישראל כו' כנ"ל, הטעם הוא לפי שלנצח להתנשאות וחוצפה דעמלק צריך שיהי' מבחי' התנשאו' העצמי' העליונה האמיתי' דבחי' יש האמיתי (שנק' מלך מרומם לבדו או מלך הקדוש וכה"ג שיתגלה לע"ל כמ"ש תפול עליהם אימתה כו'), להיות שחוצפה וגסות

וירא ישראל את היד הגדולה: בשלח יד, לא.

היד הגדולה של אדם: נסמן לעיל ע' שמו.

אנכי תרגלתי לאפרים . . קחם על זרועותי [ב': זרועותי]: הושע יא, ג [ושם: ואנכי . . זרועותי — ראה בהנסמן בסמוך] ראה לקמן ע' תרד. מאמרי אדהיא בראשית ע' שצו ואילך. ושי"ג.

וכנשר על גוזליו ירחף: האוינו לב, יא.

כאשר ישא האומן את היונק: בהעלותך יא, יב.

ישאהו על אברתו . . ואשא אתכם על כנפי: האוינו שם. יתרו יט, ד. ראה תורת חיים בראשית ה, ד ואילך.

[נדפס גם ב]מאמרי אדהיא בראשית ע' קנו ואילך.

כימי צאתך מא"מ אראנו נפלאו': מיכה ז, טו. ראה שער האמונה פט"ז.

ימין הוי' רוממה: תהלים קיח, טו.

שויה שלנצח — העצמי': יב"ג: ליתא.

דעמלק הוא למעלה מן הטעם וחכ' דאדם כנ"ל רק הוא גסות והתנשאות בעצמות הנפש שנק' רוח גבוהה ונפש רחבה בעצם כנ"ל, ולפי שחוצפה זו אין בה ממש כי אין ואפס ממש הוא ונק' מלכות' בלא תגא כנ"ל רק שחפצו להתדמות להתנשאות דיש האמיתי מקורא דכול[א] כנ"ל כקוף בפ"א כו', ולזאת אין מפלתו רק מבחי' התנשאות וגיאות, האמיתי [ה]נ"ל וד"ל, והוא בחי' היד הגדולה שהוא בבחי' הרוממות דעצמו איס שלמעלה עד אין שיעור שהוא כשמגביה ידו הגבה למעלה מראשו דוקא כנ"ל וד"ל.

וזהו כי יד על כס י"ה, יד סתם זהו בחי' יד הגדולה הנ"ל שבפנימי' הכתר דמל' דא"ס עצמו שזהו שנק' כס י"ה דוקא, כידוע דבחי' כסא הוי' זהו בחי' המל' שנעשה מקור לעולמות כמו וישב ה' מלך לעולם כנ"ל בענין מושיב מלכים לכסא כו' ונק' כסא הכבוד דמל' בבי"ע (ולמעלה זהו מל' דא"ס בקרי"ח להוות מל' כ"ע בכללות כו'), וגם כס"א בא' שמורה על בחי' ההסתר והעלם דכסא העליון כמו בכסא ליום כו' זהו במקיף והעלם דכסא הכבוד העליון דחכ' ומדות דכתר דחוי"ב שזהו בחי' הביטול דאין ומ"ה דאל"ף דח"ע (שזהו מיש לאין בחי' ד"ע הנ"ל) והוא כמו ביטול דקבלת מ"ש בתו"מ דוקא כמו ברי"ה שנק' כסא ונק' מלך הקדוש בתו"מ והוא בי"פ דמלכיות שתמליכוני עליכם דוקא כו' והוא בחי' התנשאו' הב' דאדם מצד מ"ה ואין דחכ' ומדות עד חכ' ומדות דעצמות בתוה"ק כנ"ל וד"ל. אבל מ"ש כי יד על כס י"ה זהו בפנימי' כתר דמל' דא"ס כמו שהוא ממש כרוממות העצמות ההתנשאות שמצד עצמו ממש (שלמעלה גם מבחי' מקיף דאדם דתו"מ בשרשן בתוה"ק כנ"ל), ונק' שעשועי המלך בעצמו ממש שאין קדושה דתו"מ מגיע לשם כמ"ש אם צדקת כו' (והוא חלק הב' דעוה"ב כו') [וע"ז א'] נכון כסאך מאז מעולם הא"ס עצמו ממש (משא"כ מה שמלך גיאות לבש ע"י לבוש עוז דתו' שא' בי מלכים כו'), והוא שנק' כ"ס י"ה שחוי"ב שלמעלה מכוסה ונעלם במקיף דרוממות העצמי' הזה שנק' יד סתם שלמעלה מראשו כנ"ל, ומבחי' יד המרום הזה הוא שנמשך בכס י"ה מבחי' של הרוממות בעצמות דוקא, וכמו שהמלך המרום מרים ידו למעלה, כמו ענין שבועה שנשבע בכסא העצמות ממש שמניח ידו על כסאו שיושב עצמותו ממש עליו (והוא תענוג העצמי שבשעשועי' דתוה"ק כמ"ש ואהי' אצלו כו' משחקת

וישב ה' מלך לעולם: תהלים כט, י.

מושיב מלכים לכסא: נסמן לעיל ע' תצ.

כס"א בא' . . . בכסא ליום: תהלים סא, ד. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' רפ וע' תכט. דברים ח"א ע' פ.

ושי"ג ח"ג ע' תשצב. ושי"ג ח"ד ע' אישע"ד. ושי"ג.

שור"ה מ"ה — עד . . . דעצמות [ט"ז: א"ס] בתוה"ק: י"ב: שבתוה"ק.

שעשועי המלך בעצמו: נסמן לעיל ע' תנג.

אם צדקת: איוב לה, ז.

נכון כסאך מאז מעולם . . . שמלך גיאות לבש: תהלים צג, ב. א.

בי מלכים [י"ב: ניתוסף: ימלוכו]: משלי ח, טו.

ואהי' אצלו . . . משחקת לפניו: משלי ח, ל.

לפניו כו'), שיהי מלחמה להוי' בעמלק להכניע ולהשפיל גיאות וחוצפ' דהתנשאות של שוא ותוהו כו' לפי שאין הכסא שלמטה שלם עד שימחה זרע עמלק כנ"ל, ע"כ הרים ידו והניח על כ"ס י"ה בסדכ"ס עצמו שמשם יומשך כח ועוז לשם הוי'. בי"ה ו"ה דתו"מ ג"כ לנצח לעמלק שהוא בעורף דק"נ שמחליש כח העורף דקדושה כנ"ל, כי בבחי' יד זה דוקא שע"ג כ"ס י"ה העליון ברוממות העצמות כמו שהוא למעלה יפול ויכרות שרש יניקה דעמלק בעורף דקדושה עד שיהי' להיפוך שיחליש לגמרי כח ושרש דעורף דעמלק שהוא בעזות וניצוח דחוצפ' שלו למעלה (כנ"ל במ"ש ואשמיד פרוי ממעל) וממילא יפול למטה. והוא מ"ש ביהוד' דוקא (יהוד' בחולם בד"ה שהוא ביטול העצמות דיחידה הנ"ל שנק' אחת לאח"פ היש האמיתי כנ"ל) יד"ך בעורף אויביך דוקא שמחליש לכח וחיזוק דעורף דק"נ לפי שלא יהי' יניקה לאויב האמיתי [כ]עמלק בעורף דקדושה כלל ואז יחלש כח ערפו המגד לעורף דקדושה וד"ל (וכמשי"ת שזהו תמחה מכח עצמך כו').

וז"הו מ"ש ויחלוש יהושע את עמלק ועמו לפי חרב ואח"כ א' ויאמר ה' אל משה כתוב זאת כו'. כי הנה באמת י"ל מה שבחר משה ביהושע דוקא ללחום עם עמלק ולא באיש אחר זולתו, וגם מ"ש לו בחר לנו אנשים מהו לנו שיהיו כמותם בד[וגמא] במעלה ומדריגה כו'. אך הנה לפי שראה משה שיהושע הוא המכניס לבניי לא"י וילחום עם הו' אומות לכבשם, אך כדי שיהי' בו כח ועוז לכבשם במלחמה (שזהו הבירור בז"מ רעות דתוהו שבח"ת דוקא אתברירו למעשה בטו"מ וע"ט שנמשך מח"ע דמשה מ"ה שמו כו') הוצרך תחלה שילחום בעמלק שנק' ראשית גוים שהוא בחי' ראש ומקור לו' אומות להיותו בעורף דק"נ ואז ממילא יוכל לכבוש ז' אומות כי יחליש יהושע מקורם, ודוקא ע"י משה שהרים ידו וגבר ישראל כנ"ל הטעם, ומשה הוא בבחי' ח"ע דתושב"כ (כחכ' דתוה"ק שבעה"ח כו') שהוא בחי' מ"ה ואין האמיתי לקבל אמיתי' היש דמקור' דכולא הנ"ל, ופני יהושע כפני לבנה שמקבל מפני משה שהוא בח"ת דתושבע"פ שנק' סיפור שמקבל מספר. וז"ש כתוב זאת זכרון בספר בתושב"כ ושים באזני יהושע כו' דח"ע נמשך לח"ת

ש"ה שמחליש — כנ"ל . . בעורף דקדושה: יג: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: העורף דקדושה . . בעורף דקדושה.

יהוד' בחולם בד"ה: נחמ' יא, יז. אבל כ"ה בכ"מ בדא"ח ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' תצנ. וש"נ. יד"ך בעורף אויביך: ויחי מט, ח.

ויחלוש יהושע: בשלח יז, יג [ושם: ואת עמו].

בחר לנו אנשים: בשלח שם, ט. ראה מכילתא שם.

שבחית . . אתברירו: נסמן לעיל ע' שכא.

ופני יהושע כפני לבנה: בבא בתרא עה, א.

דחושבע"פ . . סיפור . . מספר . . בתושב"כ: נסמן לעיל ע' תנה.

ש"ה כתוב — נמשך . . ובי"נ כו': יב: ליתא.

כו', וידוע דבכח' דתושבע"פ יש בחי' ביטול היש לאין בתכלית מצד בחי' היראה ביותר, והוא שא' בחר לנו אנשי' כיוצא בנו בבחי' ביטול דשם מ"ה וביני כו' שהוא תושב"כ ותושבע"פ שבזה דוקא יוכל להיות מפלת קליפה דעמלק.

והענין הוא כידוע שהתו' נק' עוז ותושי' עוז לנשמ' ותושי' לגוף להתיש לכח הס"א שבגוף בחה"ש ששם יצה"ר שהוא רק רע ולא טוב לאכפיי', וענין העוז לנשמה הוא ענין תוקפא דנפש' בכח ועוז במקיף דצלם שלה, כמו אך בצלם יתהלך במקיף דיחידה העצמי' כנ"ל) (כמו שע"י העונו' א' כשל בעוני כחי כח העצמי דנשמה והוא ע"י פר"ע דוקא שהוא קליפה דעמלק וכמ"ש במ"א), וממילא ע"י נעשה חולשא דגופא שהוא נה"ב שנחלש כחה העצמי שנק' עומ"ר בפר"ע שנחלש כחה ונעשה רך ונכנע ולא יוכל להרים ראש בחוצפא כלל, וזהו תושי' להתיש לכח הגוף שנק' חולשא דגופא שבאה ע"י תוקפא דנפשא דוקא לפי שהו' ב' הפכים מנגדי' וכשזה קם זה נופל כו' והוא ע"י שנעשה עוז לנשמה בצרופי' אותיות דתו' אור כמו כי אמרתך חייטני וכה"ג אז ממילא נעשה תושי' לגוף משום דהא בהא תלי'. ושרש הענין הוא לפי שבאמת שגסות וחוצפא דפר"ע דעמלק נופל ונחלש כחו ממילא ע"י בחי' ביטול במציאות דמ"ה דחכ' דתו' ובפרט בעוסקים בחי' דתושבע"פ מל' קרינון לה שבא לביטול היש לאין בתכלית כנ"ל, ובביטול זה דאין ממש יש היפוכו דוקא שהוא בחי' ההתנשאות האלקי' במה שגזור ואומר בדבר [מל'] העליון במשנה זה כשר וזה פסול כידוע דמתנית' מלכתא כמלך שגזור וכן יקוב כו', והוא בחי' מנגד גדול לגסות וחוצפא דעמלק בפר"ע הנ"ל מאחר שנק' עוז כמ"ש חגרה בעוז מתני' וכן לבש ה' עוז עוז דתו' כמ"ש ה' עוז לעמו יתן שבזה נעשה תוקפא דנפשא ביחיד' שבה להחליש [ולהתיש] כח ההתנשאות דעמלק כנ"ל וכמו הלוכש עוז וגבו' לנצח לאויבו ולהפילו (וידוע דגבו' תתאה דמל' למעלה מגבו' עילאה לפי שנתב"ס דוקא, וכמו שעיקר

שהתו' נק' עוז: ראה ספרי ברכה לג, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שלח. ושי"נ. בראשית ע' קלת. ושי"נ.

שהתו' נק' . . . ותושי': ראה מדרש תהלים ז, א. סנהדרין כו, ב. זהר חדש (מדרש הנעלם) ה, ד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקע. ושי"נ. במדבר ח"ב ע' תתה. ושי"נ.
תוקפא דנפש' . . . חולשא דגופא: ראה זהר וישכ קפ, ב. תולדות קמ, ב.
אך בצלם יתהלך: תהלים לט, ז. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תצח ואילך ובהנסמן שם.
כשל בעוני כחי: תהלים לא, יא. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אקעא. ושי"נ.
וכשזה קם זה נופל: ראה רשי' תולדות כה, כג.
כי אמרתך חייטני: תהלים קיט, ג.
דתושבע"פ מל' קרינון לה: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, א.
דמתנית' מלכתא: כתובות סא, ב.
חגרה בעוז מתני': משלי לא, יז.
לבש ה' עוז . . . ה' עוז לעמו יתן: תהלים צג, א. שם כט, יא.

הגבו' במתניים דוקא כשיאזור כגיבור חלציו שאז ינצח כו' וכמ"ש חגרה בעוז כו' יותר מגבו' שבלב ומוח וד"ל), וכדוד מלך ישראל שהי' בתכלית הביטול ותכלית ההתנשאות ללחום באויב, וזהו ידך בעורף אויבך לפי שמצד הפחד מהתנשאות שלו יתן האויב עורף לנוס ויהיו ידיו בעורף, כמו קומה ה' ויפוצו אויביך וינוסו משנאך כו').

וזהו ויחלוש יהושע (ופרש"י שחתך ראשי גבורים שהן ראשי העז"פ וחציפא דרא שבכל דור שנחלש כחן ע"י עוז דתושבע"פ דוקא) ואעפ"י שחלישות זאת אינו רק שאינו בתקפו וחזקו כמו שהוא אבל נשאר עצם מציאותו עכ"פ ואין זו נפילה לגמרי למחות זכרו מכל וכל עד שלא ישאר אפי' רושם ממנו כמ"ש ואחריתו עדן א]ובד לגמרי והוא במה שמחליש כחו ותקפו לבד (ולא כשאר אומות זולתו שצריך להאבידו ולכלותו בחרב כי יש בהם ממש מצד עצמם במדות רעות דתאות החומריות כנ"ל שצריך ביעור לגמרי וכמ"ש ובערת הרע מקרבך ולכך נצטוו לא תחי' כל כו'), לפי שקליפה זו דעמלק אעפ"י ששרשו עולה ברום המעלות להיות בדומה להתנשאות האלקי האמיתי למעלה מן הטעם כו', אך חוצפ' זו אין בה ממש כלל כי אינו רק חוצפא בעלמ' כאיש ריקן מכל שאין לו במה להתנשאות כלל רק מצד החוצפה וההעזה יתירה שאין בזה ממש כלל ויפול מיד בגערה ונוזיפה עליו בהתנשאות האלקי' שהוא להחליש כח תקפו ועזותו (כמו שאין עצה לעז"פ וחצוף רק לבזותו בקול רם ומיד יפול מהתנשאות שלו או להראות לו התנשאות וגדולה יתירה שיפול מעזותו מיד (וכמו הכלב שמראין לו מקל או קול רעש וכה"ג), וכמו יגער ה' בך השטן כו'). וזהו שנק' ראשית בהתנשאות ואחריתו עד אובד כו', משא"כ זמ"ר צ"ל ביעור מכל וכל במלחמה בחרב פיפיות כמו בק"ש ברמ"ח תיבות כו', ומ"ש מלחמה לה' בעמלק איז זה רק בכחי' התנשאות מרחוק שיפול מגיאאותו ממילא (כמו עליו בשמי' ירעם כו').

אך כ"ז אינו רק למעלה להכרית שרש יניקתו וכמ"ש כי מחה אמהה את זכר עמלק מתחת השמים כנ"ל, והתעוררות הזאת הי' דוקא ע"י יהושע שהחליש כח עמלק למטה ע"י בחי' אין ומ"ה דביטול בתושבע"פ שנתב"ס דוקא, ולזאת א' מיד כתוב זאת זכרון כו' ושים באזני יהושע דוקא, כי יומשך לו כח ועוז ממקור המקיפ' למלחמה זו מצד התנשאות העצמי' דבחי' יש

קומה ה' ויפוצו אויביך: בהעלותך י, לה.

ובערת הרע מקרבך . . . לא תחי' כל: פ' ראה יג, ו. פ' שופטים כ, טז.

יגער ה' בך השטן: זכרי' ג, ב.

בק"ש ברמ"ח תיבות: תנחומא קדושים ו. וראה הנסמן בשערי זהר לשם.

עליו בשמי' ירעם: שמואלא ב, י.

האמיתי למעלה, דאעפ"י דבחי' אין וביטול דחכ' דתושבע"פ אינו רק התנשאות דאדם דתו' ומבואר למעלה דאין מפלת עמלק רק מהתנשאות העצמי' דוקא, אך עכ"ז נק' מתנית' מלכתא בהתנשאות העצמי' דיחידה כו' לפי שנעשה בזה דוקא כלי להתנשאות דיש האמיתי כנ"ל שנק' אחת כו' וד"ל (וראי' לזה ממה שמצינו בחי' התנשאות עצמי' בת"ח וצדיקים גדולי' כמ"ש רשבי' אנה סימנא בעלמא כו' וכה"ג, אעפ"י שהתו' בבחי' ביטול דמ"ה היפוך ההתנשאות וראי' ממש' לא תמצאנה בגסה"ר כנ"ל כי ת"ח ג"כ מתלמידיו של אברהם נפש שפילה ורוח נמוכה בעצם כו'). ועכ"ז אי' המן מן התו' מנין המן העץ כו' והוא חלק שמיני' שבשמיני' דמעטר' לי' כסאס' כו', והענין הוא דבאמת אעפ"י שא' מלחמ' להוי' בעמלק, זה למעלה כנ"ל, אבל למטה יש עדיין זכר עמלק (עד שתמחה מעצמך כו') גם בזרע ישראל שהוא גסות וחוצפ' שבלב בלא טעם כלל כנ"ל, וא"כ גם בעובדי ה' בתמים באוי"ר שנמשך מבינה שבמוח יכול להיות מבחי' גסות דעמלק עד שאין השם דהוי' שלם בנשמתו כנ"ל שאינו מתחבר מי"ה לוי"ה כו', וזהו ענין גסה"ר ממש הנמצא גם בעובדי הוי' שמתנשא לבם בעבודתם בבחי' יש גדול וכמו ויגבה לבו בדרכי הוי' כו' וכה"ג, ועכ"ז התנשאות זו הרי היא בבחי' הקדושה עכ"פ רק שמסתעף מזה להתנשאות וגסה"ר ממש עד שיכול להיות בבחי' פירוד גמור (כגסות הרוח דירבעם שטרדתו מן העולם וכה"ג) וכמו למען שמי יכבד כו' אך בת"ח אין התנשאות זו בבחי' פירוד כלל רק אדרכה מעטר' לי' כו' והוא מצד ביטול דחכ' דתו' כו' וכמ"ש מאן מלכי רבנן (וגם גבו' קשות שלהן בעקיצתן עקיצת עקרב כחוי' דרבנן כו' נכלל בבחי' גבו' דקדושה ממש, וראי' מנחש הנחשית כו' (כמ"ש במ"א), וגם בצדיקים עובדי הוי' יכול להיות התנשאות עצמית שלמעלה מהתנשאות דחכ' דאדם בקדושה אבל זהו בבחי' התנשאות אלקו' ממש כנ"ל וד"ל).

אנה סימנא בעלמא: זהר ויחי רכה, א. ראה ספר המאמרים תקס"ד ע' קו. אור התורה ויחי ח"ב ע' שנט.

לא תמצאנה בגסה"ר: ראה עירובין נה, א.

שמיני' שבשמיני' דמעטר' לי' כסאס': ראה סוטה ה, א. תורה אור מגלת אסתר ק"ט, ג ואילך. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תעז. ושי"ב.

ויגבה לבו בדרכי הוי': דברי הימים ב י, ה.

שו"ה גמור . . . זו בבחי': ניתוסף ע"פ ד"טז.

כגסות הרוח דירבעם שטרדתו מן העולם: סנהדרין קא, ב. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשמו.

מאן מלכי רבנן: כ"ה גם בתורה אור וישב כו, ב. לקוטי תורה שיר השירים מא, ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' שמט. במדבר ח"ב ע' תרו. והוא ע"פ גיטין סב, א.

בעקיצתן עקיצת עקרב: אבות פ"ב מ"י.

כחוי' דרבנן: שבת קי, א. ראה גם מגלה עמוקות חוקת כא, ח (כט, ב).

מנחש הנחשית: ראה לקוטי תורה חוקת סא, ד ואילך. אור התורה שם (כרך ו) ע' איתתפח ואילך. אמרי

כינה שער הציצית פד, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרטו. ויקרא ח"א ע' רמ. במדבר ח"ב ס"ע תתיב.

לקמו ע' תרטו.

והנה אחר כל הנ"ל יתורצו כל הקושי הנ"ל במ"ש והי' בהניח ה' לך מכל אויביך כו' דלמה הניח מצוה זו באחרונה מאחר שהי' עמלק הראשון שנלחם וז' אומות לא הי' בהן עזות כזו כי נמוגו כל יושבי כנען כו'. כי הנה מבואר למעלה דב' מלחמות הן, א' מלחמה להוי' בעמלק עכשיו למעלה וזה הי' מלחמת יהושע להחליש כחו כדי שיוכלו לכבוש א"י כנ"ל, ומ"ש והי' בהניח כו' זהו במלחמ' הב' למטה שימחה זכרו בארץ בלתי יקבל יניקה מאחוריים דעורף דקדושה כנ"ל זהו צריך להיות אחר שיניח הוי' מכל אויביך כו'. דהנה באמת אעפ"י שקליפה דעמלק קשה הרבה יותר מזמיר והוא שרש מקורם ונק' ראשית גוים כנ"ל, מ"מ הרי ע"י גסה"ר והתנשאות הלב אפי' בפר"ע לא נעשה בחי' פגם בעצם באור דשם הוי' כ"כ כי אין זה רק חוצפה בעלמ' שאין בה ממש כלל, ואעפ"י שיבא מאיליו לחטא ועון בכל אשר יתאוה לבו ילך בשרירות לבו וגם לבו מטומטם כאבן לבלתי יתפעל מהשגה האלקי' כלל אלא יחזיק לבו בפר"ע כו' (שזהו גסות הנפש בעצמ' שנק' רוח גבוהה כנ"ל), מ"מ אין זה כמו חטא ועון בפ"מ כגזל ועריות ושיד וחילול שבת וכה"ג ואינו פוגם כ"כ רק שגורם שאין השם שלם להתחבר ממוח ללב כנ"ל, ואמנם פירוד זה קשה ביותר מן הפגם בעצם, וגם יש פגם ע"י גסה"ר ופר"ע בה"א אחרונה דשם הוי' כידוע שהוא קעומ"ש בביטול הרצון דוקא. אך הנה תחלה צריך לתקן הפגמים בשם הוי' שלא יחסר אור ויהי' מתוקן באופן שיהי' מאיר בו אא"ס, והיינו ע"י תו"מ שיקיימו בא"י באו"ר ומוחין ובקעומ"ש, ויהי' בהן הרחקה מן הרע דז"מ דק"נ בתכלית שהוא כיבוש דו' אומות כנ"ל כמ"ש והי' בהניח ה' לך מכל אויביך מסביב שלא יקרבו אליהם יניקת הזמיר דק"נ שנפלו בשבה"כ כו' (וז' אומות היו משויורי הז"מ שלא נתבררו ולכך הי' בהן טומא' יתירה מכל הגוים כו' וכמ"ש כתועבת ארץ כנען כו') וגם בני הענק המה היו אנשי מדות כו' דמדות דתוהו), ואז דוקא יוכלו לקיים מצות מחיית זכר עמלק מכח עצמם, והוא מ"ש תמחה את זכר עמלק שהוא שרש דפר"ע שבא מגסה"ר וחוצפה שלא יהי' לו זכר כלל וכלל דהיינו גם לא בדקות ורוחני' כמו בכובד הלב בדרכי הוי' וכה"ג אלא לא יוכל להיות הלב בהתנשאות כלל כי יהי' כולו בבחי' פנימי' הרצון ותענוג העצמי' בלא שום חצוני' ואחוריים כלל אחר שיוכבשו הזמיר לגמרי מכל וכל וכמ"ש ובערת הרע מקרבך כו', שע"ז יוכל להיות בחי' פנימי' הלב באה"ר העצמי' דבחי' יחידה שאין שם בחי' חצוני' כלל

נמוגו כל יושבי כנען: בשלח טו, טז.

וז' אומות . . . ה"מ: ראה תורת חיים בראשית ח, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשמו. וש"נ.

כתועבת ארץ כנען: ראה אחרי יח, כו [כו. כט. ל]. שם, ג.

בני הענק . . . אנשי מדות: ראה שלח יג, לג. לב. תורת חיים בראשית שם טז, רע"ב. מאמרי אדה"א

במדבר ח"ג ע' אקכד.

שו"ה יהי' — בכובד: י"ב: תיבה זו נכפלה. י"ג: מחקו וכתבי: בגובה.

דהיינו שגם החצוני יחשב כפנימי (כמו בנסיונות דאברהם כנ"ל), וידוע ומבואר למעלה דאין כח יניקה לעמלק רק בחצוני ואחוריים דקדושה כמו בניצוח וחוצפה שיוכל לזנב כל הנחשלי' אחריו דוקא, אבל בבחי' הפנימי דיחידה וגם בשכל ומדות בפנימי שלהם לא יוכל להפריד כלל וכלל כי גם החצוני שלהם כפנימי שא"צ לעשות את האהבה ביגיע' במוח אלא הוא בבחי' עצמי ממש שבאה מאליה וממילא, וכמו לאהבה את הוי' כי הוא חייך ממש, וכמו שמבואר למעלה בענין עומק דחוי' שבלב שנק' ארץ טו"ר וארץ זחוד' כו', כדוגמא שיהי' לע"ל שיבוער הרע מכל וכל וגם הרשעי' יתבררו ויתלבנו כו' וכת' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ לגמרי ואז גם עמלק אחריתו עדי אובד, ע"כ א"א שיהי' שרש יניקה למטה לקליפה דעמלק משום צד, ולא עוד אלא שיכוטל מעצם מציאותו ויוכל למחות זכרו לגמרי מה שלא הי' ביכולתם כן בתחלה קודם שהניח ה' להם מכל אויביהם שלא הי' שם הוי' בנשמתם כנ"ל.

(ויש בזה ב' מדריגות, הא' באמצעות המדות דזמ"ר דתוהו שנעשה הגסות והיש דתוהו [ב]בחי' אין האלקי שמגיע זה בבחי' יש האמיתי דעוה"ב שזוה תמחה גם מעצמד לזכר עמלק לשבר חוצפה שלו כנ"ל בענין כ"ס י"ה כו' שיהי' מפלת עמלק רק מהתנשאות העצמי כו'), ואמנם זהו ע"י בחי' אין האמיתי דביטול דמ"ה דחכ' דתו"מ בפנימי' אדם שזהו בפנימי' הלב דגם החצוני פנימי', כמו שיהי' לע"ל שגם אחוריים דק"נ כעשו וישמעאל יבוררו כמו שהי' באבות פנ"ל, שע"ז נק' אחת כלי לאח"פ כנ"ל במלחמה דיהושע בביטול דתושבע"פ בחי' מל' כו' (וגם בזה יש הפרש בין פנימי' אדם דמשיח ועוה"ב לבין חצוני' אדם בעומ"ש במצות בא"י שז"ש בהניח ה' כו' גם בהילוך אחרי הוי' לבד תמחה את זכר עמלק ע"י עומ"ש שמנגד לפר"ע אעפ"י שמצד התבוננו' לא יועיל כלום כנ"ל והוא התנשאות דתי"ח ועובדי הוי' שזהו המן מן התו' כו' (כמ"ש במ"א). ומדריג' הב' לע"ל בהניח ה' מכל אויביו אפי' לכח"ב דק"נ קיני וקניזי כו' שלמעלה מביורר דז"מ דתוהו שאז יעלה למעלה מן החכ' דתו' רק בבחי' הפנימי' דכתר אז תמחה מכח התנשאות העצמי' כמו יש האמיתי ממש עצמו שלמעלה מהתנשאות דאדם אדמ' לעליון כו' שאינו רק כלי לאח"פ אלא כמו שיד על כס י"ה עכשיו המלחמ' למעלה, והוא יש הב' ביום הג' יקימנו כו' שזהו מיש האמיתי ליש

לאהבה את הוי' כי הוא חייך: נצבים ל, כ (כדילוג).

ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ [כי תיבות אחרונות ליתא ב"ב"ג]: זכרי' יג, ב.

המן מן התו': ראה תורה אור מגלת אסתר צא, ב, קכא, ב.

לכח"ב . . קיני וקניזי: ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתג. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' י ואילך.

ושי' דברים ח"ד ע' א'תצא.

דאדם אדמ' לעליון: נסמן לעיל ע' תמה.

ביום הג' יקימנו: נסמן לעיל ע' תנה.

דכניי ולא מיש לאין דתו"מ כו' כנ"ל, וזהו אשר אהי' למעלה גם מעוה"ב שבא בשכר המצות, שז"ש ואחריתו עדי אובד לגמרי (וכמבואר למעלה דבבחי' אדם פנימי וחצוני יש יניקה עדיין לעמלק בעורף דקדושה אבל בפנימי' הכתר שלמעלה מבחי' אדם לגמרי אין שרש לעמלק כלל כי אינו רק כמנגד לבחי' אין דחכ' כו' ולא ליש האמיתי מטעם הנ"ל).

וְזֶשׁ [והי'] בהניח הוי' לך מכל אויביך בארץ אשר הוי' אלקיך נותן לך נחלה כו', שזהו תנאי הב' שיהי' מנוחה זו בארץ אשר הוי' כו' שזהו לאחר בירור דו"מ דתוהו עפ"י החכ' דתו"מ שזה יהי' ארץ חפץ דעוה"ב כנ"ל שבאמצעות זה דוקא בביטול היש דתוהו לאין ע"י אין ומ"ה דח"ע וח"ת דתו"מ כנ"ל בפנימי' וחצוני' דאדם (גם באחוריים דשם בי"ג לעשותו פנימי' כמו כלב שמלא אחרי כו' וכנ"ל) או תמחה מכח עצמך כמו שמחה אמחה למעלה זכר עמלק מתחת השמי' (כי עת לכל חפץ תחת השמי' ויש כ"ח עתים באזלע"ז בפנים ועורף ויד על כ"ס י"ה להיות בירור אחוריים שיוכללו הפנימי', כמו לע"ל שלא יהי' רע כלל כעת לבכות ולספוד כו').

וְזֶהוּ לא תשכח, ויש בזה ב' פירושי', א' כפשוטה שזכירה זו למחות עמלק יהי' תמידית ולא יבא לכלל שכחה, דמשמע שיכול להיות השכחה רק שמזהיר ע"ז לא תשכח, ואיך לא יכול לשכוח אין זה רק ע"י הזכרון דחכ' בפנימי' דוקא, כידוע דמוח הזכרון הוא במוח אבא והיינו כאשר [יש] בחי' פנים ואחור גם בחכ' ורצון ותענוג שאז יש בבחי' אחוריים דחכ' ומדות בחי' השכחה שהוא היסח הדעת בעורף דק"ג שעושה היסח הדעת בקדושה כו', וזהו לאותן שהולכים בבחי' אחורי' דחכ' ומדות כנ"ל במ"ש אחרי הוי' כו', וגם התו"מ עכשיו (יש בו בחי' פנים ואחור דבכח' אתברירו בחצוני' דח"ע שנמשך ומלוכש בעה"ד כו' וכמו מגלה כתובה פו"א כו'. אך פי' הב' בלא תשכח לשון ממילא ולא ענין צווי כי השכחה לא תהי' במציאות כלל וממילא לעולם לא תשכח, וכאשר יהי' בחי' פנימי' הלב ופנימי' הרצון וחכ' בלא חצוני' ואחוריים כלל כנ"ל דגם החצוני' נעשה פנימי' לפי שהתקשרות דיחיד' העצמי' תהי' בכל כחות הגפש גם בחצוני' כמו בפנימי' ממש כנ"ל שמזה הטעם א' תמחה מכח עצמך כו' (שיהי' נק' אחת כלי לאח"פ ממש כנ"ל), אז ודאי לא יהי' בחי' חצוני' ואחוריים גם בחכ' ודעת כלל אלא כולו

ע"ז לכל חפץ: קהלת ג, א.

כ"ח עתים: קהלת ג, ב ואילך. ראה שערי אורה שער הפורים ע' 172.

כעת לבכות ולספוד: קהלת שם ד.

דמוח הזכרון הוא במוח [י"ב"ג: בפנימיות] אבא: ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"א [ע' שפז] כאן ובריש ע' מו. תקס"ד ע' קמב. קצרים ע' רסו. תורה אור וישלח כו, סע"ב. מקץ לא, ג. תצוה פא, סע"ג. שם קי, סע"ד.

אור התורה בראשית כרך ג ע' 1064.

מגלה [י"ב"ג: ליתא] כתובה פו"א: נסמו לעיל ע' תעג.

פנימי' (כמו בעה"ח שלמעלה מעה"ד טו"ר) וממילא לא יהי' שכחה כלל, שאין שכחה רק מצד היסח הדעת (ומצד שנופל בבחי' זמן שהוא חלקי הנפש), אך בפנימי' דיחידה גם הדעת כולו פנימי' ואין שם היסח הדעת כלל כו' כמו שבבחי' עצמי' הנפש ממש אין שכחה כלל אפי' ברבוי הזמן כו' (וכמ"ש במ"א בענין אין שכחה לפני כסא כבודך). וזהו פי' תשכיח ת"ש כ"ח דחכ' כו' ולא תשכח ולא יהי' כך תשות כח הזכרון כלל, ועיקר הצווי על זכירת מחיית עמלק שממילא לא תשכח למחות שמו מן הארץ לגמרי כי תמחה ולא תשכח ממילא, משום דהא בהא תלי' מאחר שיהי' נש"י במעלה הפנימי' ועצמי' דיחידה בחי' כלי ליחיד לבדו שאין שום שכחה ות"ש כ"ח כלל וד"ל.

אין שכחה לפני כסא כבודך: ברכת זכרונות (מוסף לרי"ה). ראה שער האמונה בהקדמה ע' א ואילך.
תשכיח ת"ש כ"ח: ראה גם ספר המאמרים תקס"ה [ח"א ע' שפז] כאן.

בעזרה פורים תקפ"ד פה וויטעפסק

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים כו' עד והי' בהניח ה' לך מכל אויביך מסביב בארץ כו' תמחה את זכר עמלק כו', ובפרשה בשלח במלחמת יהושע עם עמלק אמר כתוב זאת בספר כו' כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים כו' ויאמר כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור, הרי שני הכתובים הללו סותרים זה את זה ובפרשה זכור מבואר שהמצוה למחות עמלק הוא לישראל דוקא והוא מ"ש בהניח ה' לך מכל אויביך תמחה את זכר כו' ובפ' בשלח משמע שאין מחיית זכר עמלק רק ה' לבדו כמ"ש כי מחה אמחה בעצמי דוקא וכמ"ש כי יד כו' מלחמה לה' בעמלק כו' מלחמה זו לה' דוקא ולא לישראל כו' וצריך לומר דשניהם אמת ואין כאן סתירה כלל. ויש להקדים בשרש קליפה דעמלק שהוא למעלה מ' אומות דארץ ישראל הכנעני והחתי כו' שהן בחי' ז' מדות רעות דקליפה דאת זלעז"ו עשה האלקים נגד ז' מדות דקדושה כידוע וכמ"ש ראשית גוים עמלק ראשית ומקור לז' גוים כו' וד"ל.

ולהבין זה יש להקדים [תחלה] ביאור ענין ז' מדות דקדושה שמהם יובן באת זלעז"ו ב' מדות דקליפה ואח"כ יובן שרש עמלק שנק' ראשית גוים כנ"ל. והנה שרש ענין ז' מדות דקדושה הרי הן נולדים מבחי' בינה דקדושה שנק' אם הבנים המולדת המדות אהוי"ר כו', ויש להבין תחלה ביאור ענין נרנח"י שבנפש שהן ה' מדרגות זו למעלה מזו כידוע, והנה ענין הנשמה שהיא במוח (ורוח בלב ונפש בכבד) זהו בחי' בינה שבנפש שמולדת התפעלות המדות אהוי"ר כו', ושרש ענין בחי' הנשמה האלקית הוא מה שאנו רואים שיש כח מיוחד בנפש להתבונן ולהשיג כל השגה אלקית בכל מיני הסבר להבין ולקרב אל השכל גדולת ה' ויחודו בעולמות, ויחוד עצמו להיות מושג בהשגה והבנה ממש דהיינו ענין הקליטה שקולט הענין היטב לאמיתותו

זכור: נדפס מבד"א - 745 ע' רסט ובין אריחיים נחוטספו כפנים אותיות או תיבות מבד"א - 1111 (דפים כודדים). ובכותרת: פ' זכור.
מאמר זה מיוסד על ד"ה ראשית גוים (שנדפס לעיל ע' תלה) דשנת תקע"ח. ונתבאר בד"ה זכור שנדפס בספר המאמרים תרס"ח ע' קמב. פרי"ת ע' רעח אילך [והמשכו ד"ה והי' כאשר ירים משה שם ע' רפז אילך].
זכור את אשר עשה... והי' בהניח ה': תצא כה, יז. יט [ושם: היא, בדילוג].
כתוב זאת בספר... ויאמר כי יד: בשלח יז, יד [ושם: זכרון בספר]. שם, טז.
דאת זלעז"ו עשה האלקים: נסמן לעיל ע' תצה.
ראשית גוים עמלק: ראה לעיל שם. וש"נ.
בינה... אם הבנים: ראה זהר ויחי ר"ט, א. יתרו פד, א. פה, כ. פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת אם הבנים. לקוטי תורה דרושים לשמ"ע פה, ד.
נרנח"י: נסמן לעיל ע' שם.
הנשמה... במוח... בלב... בכבד: נסמן לעיל ע' תכד.

בהשגה טובה ואמיתית כמו איך שהוא ית' מהווה כל בריאה מאין ליש ואיך שאין ערוך לנברא בע"ג לגבי הבורא שהוא בלתי גבול וכולא קמי' כו', אע"פ שזה למעלה משכל האנושי יתפוס ויושג זה בכל איש מישראל יהי' מי שיהי' מצד נשמתו שהיא חלק אלוקה ממש כמ"ש נשמת שדי תכינם שנשמה זו נק' נשמת שדי שבה בינה להבין ולהשכיל בכל השגה אלקי' דוקא, והבנה זו לא שוה היא ככל נפש כי יש בה חילוקי מדריגות רבות קטנה וגדולה ובריכוזי אופנים שונים מאוד. כי אנו רואים בחוש שהשגה אלקי' בענין א' ממש זה ישיגנו באופן כך וזה ישיגו באופן אחר, וכמו"כ בהתפעלות של השכל יש שכל מתפעל באופן כך ויש שכל מתפעל מה שלא יתפעל שכל זולתו משכל זה כלל (כי כמו שהשכל והשגה משונה זה מזה גם התפעלות השכל מצד עצמו משונה זה מזה, והתפעלות זו שמצד השכל בעצמו שנק' התפעלות שכלי' במוח בינה הוא למעלה מהתפעלות דבחי' רוח שבלב [כמ]שיית). וכמו בחי' מדות שבשכל שכל זה נוטה לחסד ושכל זה נוטה לדין שזהו ז'ת דבינה עצמה, ובכלל הי' ת"ר אלף נשמות במ"ת שהן ת"ר אלף דיעות משונות זו מזו בעצם [השגתם] ובהתפעלות שבהם, ושרשם הראשון הי' בבחי' בינה דאצילות שנק' אם הבנים שמשם נמצא מאין ליש כל נשמה ונשמה באופן מהות כח השגתה באלקות כל חד וחד לפום שיעורא דילי', דאע"פ שבחי' בינה דאצילות נק' מבין ולא בבינה ידיעא כו', מ"מ מאחר שנק' כינה דאצילות [ש]הוא בחי' כח מיוחד שנאצל מעצמות המאציל להשיג ולהבין כל השגה ותפיסא אע"פ שבאמת לית מחשבה תפיסא בי' כלל הרי צמצם א"ע להיות נק' מבין בבינה כו', על כן כאשר מתצמצם עוד מבחי' בינה דאצילות למטה בבינה דמל' דבריאה גם בעולם הבריאה להיות מקור לכל השגות הנשמות בג"ע שיוכלו גם נשמות בג"ע להבין ולהשיג באלקות עד נשמות בגופי' כת"ר אלף שבמ"ת שעל כל דבור כו', והוא מ"ש בזהר דאימא עילאה מקננא בכורסייא שהוא עולם הבריאה כמו לנשמות בג"ע.

(אך אי"כ לא הי' יכולת בכל נשמה אלקי' רק להשיג באלקות דבחי' המל' דאצילות בב"ע, וגם למעלה מזה באצילות עצמו כמו נשמות דאצילות עד מקורם בבינה דאצילות אבל לא יותר מזה, ולמה אנו רואים שיש נשמות גבוהות שהשיגו למעלה גם מבחי' בינה דאצילות והוא באור אבא וא"א

נשמתו שהיא חלק אלוקה ממש: ראה תניא רפ"ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שעג בהערה.

נשמת שדי תכינים: נסמן לעיל ע' תלה.

כל חד וחד לפום שיעורא דילי': באגרות קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א חי"ב ע' שלב [נדפס גם בלקוטי

שיחות בא כרך כו ע' 400] מצייין: הקדמת התניא ע"פ הזהר [וירא קג, ריש ע"ב].

מבין ולא בבינה ידיעא: תקוני זהר בהקדמה יז, ב.

לית מחשבה תפיסא בי': תקוני זהר שם, א.

שעל כל דבור: נסמן לעיל ע' שלט.

דאימא עילאה מקננא בכורסייא: נסמן לעיל ע' תלו.

[ו] ע"י וא"ק וגם למעלה מן צמצום הראשון בטהירו עילאה ושעשוע המלך בעצמו כמו רשב"י וחבריו והאריז"ל שמדברים בעצמות הא"ס ממש דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל אפילו מחשבה הקדומה כו'. ולא עוד אלא גם נשמות הקטנות מאוד כנשמות דעשי' וכ"ש דיצירה ובריאה אע"פ שהן בבחי' גבול ממש בהשגתם יוכלו להשיג ולכוין גם ביחודא עילאה דחו"ב דאצילות ולמעלה מזה עד עצמות א"ס ממש וכמו במצות ק"ש שאמר שמע ישראל דוקא שהוא הנשמה האלקי' ה' אלקינו שהן או"א דאצילות ה' אחד שהכל כלול באחדות פשוט ממש שהוא עצמות הא"ס שלפני הצמצום הראשון כידוע (וממס"ג בא"ס לא יקשה מאחר שהוא למעלה מן הטעם, אך בנינה והשגה דנשמות זה יקשה איך ישיגו בלמעלה הרבה ממקורם הראשון ביחודא דאו"א דאצילות כו'), והנה התירוץ לזה מבואר במ"א (על פסוק מזמור לתודה כו') דהשגה זו אינה במהות אורות דאצי' וכ"ש באורות עליונים דלפני האצילות עד הא"ס עצמו רק שנתפס הדבר בענין השגה שכלי' לבד דגם שיש בכח שכלו להשיג אמיתית אור האלקי כמו שהוא אבל נראה בעין שכלו לבד ולא נק' השגת המהות כלל רק לעיל יהי' זה כו' (ואמנם גם זה [ש]יוכל להשיג ולכוין בעין שכלו באמיתו' אור אלקות גם בבחי' האצי' ולפני האצילות כנ"ל זהו מצד מקורן בנינה דאצילות שנק' מבין ולא בנינה ידיעא שנמשך למטה ג"כ עד נשמות דעשי' בק"ש כנ"ל וד"ל) (ושרש הדבר לפי שנשמות ישראל גם שמקורם הראשון מיחודא דאו"א דאצילות אמנם יגיעו בעצמות א"ס ממש שלמעלה מבחי' אדם וכמ"ש כי אתה אבינו אתה ממש ולכך אמר שמע ישראל דוקא ה' אלקינו כו' וד"ל).

אבל בחי' רוח הוא בחי' התפעלות המדות שלמטה הרבה מן השכל ואמנם הוא מהות התפעלות הנפש בבחי' רוח של התעוררות ביותר (כליא דער הערט די זאך דער מיט התפעלות הנפש עצמה). וזהו כח מיוחד בנפש שנק' רוח שהוא רוח ההתעוררות וההתפעלות מדבר מה שגם בזה יש רבוי מדריגות שונות זו מזו שאין א' דומה לחבירו כמ"ש ותוכן לבות ה' ותוכן רוחות כו' שאין רוח זה דומה עם רוח של חבירו כמו שאין שכל א' דומה לשכל חבירו כו', כך יש נפש שאין טבעה להתפעל ברוחו כ"כ ממה שיתפעל

למעלה מן צמצום הראשון בטהירו עילאה: ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים חרנ"ט ע' עז.
 ושעשוע המלך בעצמו: נסמן לעיל ע' תנג.
 שמע ישראל: ואתחנן ה' ד.
 מזמור לתודה: תהלים ק, א. לא נדפס לע"ע. ראה גם אגרת הקדש סי"ט. תורת חיים בא ע' קפו ואילך.
 אור התורה ויקרא כרך ד ע' תקעו ואילך ובהנסמן בריש המאמר שם.
 כי אתה אבינו: ישע"י סג, טו.
 שר"ה דער . . דער . . רוח שהוא: כ: ער דער . . ליתא . . ליתא.
 ותוכן לבות ה' ותוכן רוחות: משלי כא, ב. שם טז, ב. ראה מאמרי אדה"א בראשית ס"ע ל ואילך. וש"נ.

רוח חבירו כו' כמו רוח התעוררות אהבה שנולד מהתכוננות גדולת ה' או אהבת ה' לישראל אשר הוא אבינו וחיינו האמיתי וכה"ג או מגודל נפלאותיו וחסדיו הרבים והעצומים ונסים ונפלאות בחיי ומזוני והצלה מכל מקטרג וכה"ג שיתפעל רוח האדם מאוד מזה בכל או"א לפי מדריגתו ושרשו לפי שזהו כמו בחי' רוח האלקי העליון שמעורר את האהבה בכאו"א או התעוררות תשובה בלב נשבר כמ"ש עד יערה עלינו רוח ממרום (ויש שמתלבש בו רוח התעוררות מלמעלה פתאום לדבר מה וכמו ורוח לבשה את עמשי כו' וכה"ג). ויובן זה מהתפעלות המלאכים משבחו של מעלה שמשבחים ומפארים ליוצרים בשירות ותשבחות כל היום כו' כמו החיות ואופנים ברעש גדול כו', ודאי התפעלות זאת היא בבחי' רוח שהוא רוח ההתעוררות [עד] שמתפעלים ביותר באמרם קדוש וברוך בכאו"א לפי מדרגתו כמו פני אר"י להימין בהתפעלות התעוררות האהבה ופני שור מהשמאל בהתעוררות והתפעלות היראה הגדולה, ועל כן עיקר מהות המלאכים הוא בבחי' רוחות כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש כו' שגם באופנים אמר ורוח החיה באופנים כו' (והן מורכבים מרוח ואש כמ"ש הרמב"ן). ויש בהן רבוי מדריגות מאוד חלוקות זו למעלה מזו באופן ההתפעלות. וכמו"כ ברוח האדם יש כמה בחי' רבבות מדריגות באופן התפעלות הנפש מהתכוננות בשבחו של מקום או חסדיו וכמו ההתפעלות בפסוקי דזמרה משבחו של מקום בגדולת ה' ונפלאותיו כו' (וכמו כל ספר תהלים בכלל שהי' דוד משבח תמיד בשירות ותשבחות בשבחו של מקום בשיר וזמרה בכלי ובפה כידוע הכל הוא בבחי' רוח כמו המלאכים ועל כן הי' מדרגת דוד בבחי' רוח הקודש דוקא כידוע) וכמו"כ הי' שיר הלויים בנשיאת המשכן ובכל קרבן על היין לנסך [ו]כה"ג, דאע"פ שהי' השיר בהתפעלות הרוח ע"פ הכוונה והוא השכל שבמוח מ"מ זהו בחי' התפעלות הנולד חוץ מן השגת השכל בעצם, וגם בחי' התפעלות השכל עצמו הוא למעלה מהתפעלות אהו"ר שברוח התעוררות שבלב כי הרי התפעלות השכל

עד יערה עלינו רוח ממרום: ישעי' לב, טו.

ורוח לבשה את עמשי: דברי הימים"א יב, יח.

החיות ואופנים ברעש גדול: ראה ברכת יוצר.

פני אר"י להימין . . . ופני שור: יחזקאל א, י.

עושה מלאכיו רוחות: תהלים קד, ד.

ורוח החיה באופנים: יחזקאל א, כ. כא [ושם: כי רוח. אבל כ"ה גם לקמן ס"ע תקצ. מאמרי אדה"א במדבר

חי"ב ע' תתלט].

כמ"ש הרמב"ן: ראה סידור שער חנוכה ערה, ד: בשם ספר הגמול להרמב"ן. לקמן ס"ע תפס. הגסמן

במאמרי אדה"א בראשית ע' קיב.

מדרגת דוד בבחי' רוח הקודש: ראה הגהות מהרח"י לזהר בא לט, א. לקוטי שיחות בלק כרך יח ע' 275

הערה 31.

שיר הלויים בנשיאת המשכן: כ"ה בהכתי"י.

שיר הלויים . . . קרבן: ראה ראש השנה ל, ב. ערכין יא, א.

נק' דו"ר שכלי"י ממש (בל"א דער הערט אין שכל זייער שנק' התפעלות המוח כנ"ל), ואמנם מהתפעלות [של] השגה [משבחו ש"מ] שבמוח נולד רוח התפעלות אהו"ר בלב ככא"א לפי מדרגתו וכמ"ש תוכן רוחות כו' כמו שיש רבוי מדרגות חלוקות באופני השגות הנשמות שנק' נשמת שדי כו' שמשכן הנשמה במוח ורוח בלב כידוע וד"ל (והיינו משום שאמר דו"א מקנן ביצירה שהוא בחי' רוח כמ"ש כי רוח האדם כו' והיינו ע"י ירידות וצמצומים מבחי' המדות דא"ס במח' דבריאה ודבור דיצירה (כמו שאימא מקננא בכורסייא בנשמות דבריאה) וכיצירה שם עולם המלאכים שנק' רוחות שעיקר מהותם הוא ההתפעלות בשיר ושבח כו' כא"א לפי מדרגתו ושרשו הראשון במדות דו"א שנק' רוח שמאיר ע"י צמצום רב בעולם היצירה וז"ש ובני אדם כו').

ומדריגה הג' בחי' הנפש שלמטה מבחי' רוח והוא התפעלות בנוגע למעשה לבד כמו התפעלות היראה בקבלת עומ"ש לעבדו ולעשות רצונו ובהתפעלות האהבה רק לענין קבלת מלכותו ברצון ואהבה לקיים רצונו לבד, וזהו כמו התפעלות המלאכים דעולם העשי' שנק' אופנים שמהותם הוא בעבודת השתחוואה שנק' סיבוב והילוך כמ"ש וצבא השמים לך משתחווים וכתוב לא יסבו בלכתו כו' שבחי' השתחוואה [זו] בחומרם בסיבוב והילוך תמידי זהו ביטול החומר בהתגברות התפעלות הצור[ה] שלהם ג"כ בביטול שהוא רק בחי' ההודאה בלבד, והוא ענין ההסכם החזק בנפש בהודאה וביטול עצמם לקבל עומ"ש באהבה ויראה המביא לידי מעשה בלבד כמו באדם בקבלת עומ"ש להיות סור מרע ועש"ט לקיים רצון וגזרת מלך לבד מפני שירא למרוד שלא יוכל ליסרד מיחוד העליון כו'. וזהו בחי' נפש דעשי' באדם שהוא רק ביראה תתאה ירא למרוד כו' (ובמלאכים הן האופנים דעשי' זהו משום דבחי' המל' מקבל בעשי' דהיינו קבלת מ"ש לענין מעשה לבד והן האופנים וחיות הקודש כו' וגם בהם יש ב' מדרגות, אופנים והן רק בבחי' הודאה מרחוק לבד כמשתחוה לפני מלך בביטול חיצוני כו' וחיות הקודש הן בבחי' דו"ר טבעיים שעכ"פ יש בהן התפעלות אהו"ר פנימי' ממש רק שאינן נולדים ע"פ ההתבוננות בשבח דוקא אלא מצד בחי'

דו"א מקנן ביצירה: ראה תקוני זהר ת"ז (כג, א). מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אהצ וע' אקסו. ושי"ן.
 כי רוח האדם: קהלת ג, כא [ושם: מי יודע רוח בני האדם — אבל כ"ה גם כמאמרי אדה"א בראשית ע' שסד. ושי"ן. שמות ח"א ע' קעז].
 שו"ה המדות — דא"ס במח': ב' דאצי' ובמח'.
 וכיצירה שם עולם המלאכים: ראה תניא ר"פ לט. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' רעט (נוסחא שני').
 ומקבילו בתורה אור משפטים ע', ג. עה, סעי"ב.
 ובני [ב': ופני] אדם: נסמן לקמו ע' תקצ.
 המלאכים דעולם העשי' שנק' אופנים: ראה תקוני זהר שם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתסג. ושי"ן.
 דברים ח"ג ע' התקמו. ושי"ן.
 וצבא השמים לך משתחווים . . לא יסבו בלכתו: נחמ"י ט, ו. יחזקאל א, יב. יז.
 אופנים . . וחיות הקודש: ראה גם לעיל ס"ע תלו ובהנסמן שם.

הטבעיות [כ]מדות דב[המה] הטבעי' וכמדות דאדם הטבעי' מתולדתו כו' וזהו כמו בחי' פני אר"י לפני שור שבמרכבה דיצירה וכן הן חיות דעשי' כו'), והנה דרך כלל יש ג' מדרגות דנר"ג הנ"ל בג' עולמות בי"ע נשמות בעולם הבריאה ורוחות ביצירה ונפש בעשי' כמ"ש בזוהר (ובכל עולם יש מג' אלה שכל עולם כלול [מבי"ע] שה[ן] בחי' נר"ג דכל עולם) (ובמ"א מבואר שזהו ג' מדרגות דמחשבה דבור ומעשה והמחשבה כלול ממחשבה ודבור ומעשה וכן הדבור ומעשה כו').

אך הנה יש עוד ב' מדרגות חי' יחידה שלמעלה מבחי' נר"ג, דנר"ג מלובשים בכלים מוחא ולבא וכנד[א] כמ"ש בזוהר אבל בחי' חי' יחידה אין להם בחי' כלים להגביל אורם כלל כי הן בחי' אורות מקיפים שכלתי מוגבלים בכלים כלל כמ"ש אך בצלם למ"ד ומ"ם דצלם הן [בחי'] חיה יחידה וצ' דצלם הן בחי' נר"ג כו'. וביאור הענין ידוע דבחי' חיה הוא בחי' החכמה כמ"ש בזוהר על פסוק ויהי האדם לנפש חיה כו' והוא בחי' כח מה שלמעלה מן בחי' ההשגה דבינה שנק' נשמי' שבמוח הנ"ל כמ"ש והחכמה מאין תמצא מאין ממש, משאי"כ הנשמות שבבחי' בינה והשגה הוא בחי' יש ודבר מה שמשיג ומבין כמו גם השגת הנשמות בג"ע והעוה"ב שנק' יש כי נהנין ומרגישים בהשגה ובחי' החכמה הוא בחי' אין שלא נתפס בהשגה כלל. וביאור הדבר ידוע שהחכמה הוא בבחי' ראי' ובינה בבחי' שמיעה וכמו שאינו דומה שמיעה לראיה שהשמיעה הוא רק שמבין ומשיג מסיפור הדברים איכות הדבר ולא ישיג מהותו כלל שהרי לא יכול להשיגו כמו שהדבר באמתת מהותו [רק כפי הדמיון שנדמה לו ע"פ ההשגת שכלו בדבר כפי שמספרים ממנו אבל הרואה בעיניו רואה עצם הדבר כמו שהוא באמתת מהותו] ממש וכמו הרואה את המלך וגדולתו שרואה באמתת מהותו כמו שהוא שאין צריך לשמוע מפי אחרים הסבר הדברים שמספרים בשכחו

דנר"ג . . . בזוהר: תקוני זהר תכ"ב בסופו (סח, סעי"ב).

שכל עולם כלול (מבי"ע): ראה עץ חיים שער (מב) כללות אבי"ע פ"ד.

נר"ג . . . דמחשבה דבור ומעשה: ראה מאמרי אדה"ז כתובים ת"א ר"ע כח. מארז"ל ע' לד וע' מב. והמחשבה כלול . . . וכן הדבור ומעשה: ראה ביאורי זוהר וישב כא, ד [נדפס גם ב] ספר המאמרים

תקסי"ב ח"א ע' קט. מאמרי אדה"א דרושי חתונה ח"א ע' ע"ט-פא.

אך בצלם: נסמן לעיל ע' תלח.

חי' . . . החכמה . . . בזוהר . . . ויהי האדם: כראשית ב, ז. מובא גם בשם זוהר במאמרי אדה"א דברים ח"ב

ע' תכת. וראה בהנסמן שם. וראה עץ חיים שער (מב) דרושי אבי"ע פ"ב.

החכמה . . . כח מה: זהר (רע"א מהימנא) צו כח, א, לד, א.

והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב. ראה מאמרי אדה"א כראשית ע' ב, ושי"ג.

שהחכמה הוא בבחי' ראי': נסמן לעיל ע' שלב.

ובינה בבחי' שמיעה: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלח, ב. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' 12

(בהוספות). מאמרי אדה"א כראשית ע' כח. ושי"ג.

שאינו דומה שמיעה לראי': נסמן לעיל ע' תלו.

וגדולתו ואיכותו ומהותו כי כל מה שישמע אין לו דמיון כלל לזה שרואה בעיניו וזהו שאינו דומה שמיעה לראי' כידוע ודל'. וכך יובן בעיקר ההפרש בין חכמה לבינה בנפש האדם דבחי' בינה הוא [בחי'] כח המיוחד בנפש להשיג כל השגה שכלי' באלקות דוקא והוא בחי' כח ההסבר שיוכל לקרב אל השכל בטוב טעם ודעת כל ענין השגה אלקית עד שיביאנו בבחי' השגה ותפיסא ממש לאמיתתו בלי נטי' לשקר וטעות ויהי' מושג ומובן הדבר לכל בר שכל ודעת וזהו כמו בחי' השמיעה מרחוק אחר שאין ענין השגה זו רק בשכל ודעת ולא כמו בראי' חושית הרי מרחוק ה' נראה לי רק לפי אופן הדמיון שנדמה לו בכלי השגתו לבד כנ"ל בענין השמיעה באוזן אע"פ שמכוון לאמיתתו של דבר מ"מ אינו דומה שמיעה לראי' כלל כנ"ל, אבל בחי' החכמה הוא בבחי' כח הראי' שלמעלה מבחי' שמיעה שבהשגה בשכל לגמרי אלא הוא ענין ההכרה והידיעה במהות אמיתית ענין אור האלקי כמו שהוא ממש באמיתית עצמותו ממש [אם] בבחי' ממכ"ע או בבחי' סוכ"ע באצילות ולמעלה כו' הכל הוא יודע ומכיר כאלו רואה בראי' והסתכלות חושיית והוא הנק' ראיית עין השכל כמו איזהו חכם הרואה את הנולד הרי זה כרואה בראי' חושיית כך רואה בעין שכלו מה שעתיד להיות. וכן מה שבהעלם גדול באדם שלא יוכל להגיע [לו] בשכל וסברא ע"י השגה כלל כ"א בראי', וכך בענין יחודא עלאה ויחודא תתאה הוא רואה בעין השכל שבלב כמ"ש [ד] בעין השכל דבלבא אתחזי כולא וכן לבי ראה הרבה כו' (ובלשון הזוהר אסתכלנא ברזא דחכמה), שאז הוא מכיר במהות אמיתית הדבר כמו שהוא למעלה באמת ולא כמו שהוא בא בהשגה והבנה בשכל לבד. וזהו שהחכמה הוא בבחי' ראי' שאין צריך להביא דבר ענין האלקי בהסבר השכל כלל כי נראה לו בראי' בעין השכל אמיתית מהות הדבר כמו שהוא לאמיתתו ממש כמ"ש דוד אמיתך אלקי כו', ואין צריך לבא לבחי' עומק בהשגת שכל עד שגם שכלו ישיג זה כי כל שמעמיק בשכלו ותבונתו לא ישיג לאמיתתו של דבר כמו שהוא ממש מאחר שאינו בא הענין רק ע"י השגתו בשכל וכנ"ל במשל הרואה את המלך שאין צריך לשמוע הסבר הדבר שמספרים באיכותו ומהותו כו' וזהו שאינו דומה שמיעה דבינה לראי' דחכמה שהשמיעה מרחוק והראי' מקרוב מטעם כל הנ"ל ודל' (ויש ב' מיני ראי' אחד ראיית עין השכל שא"צ לבא להשגת שכל כלל כנ"ל והב' ראיית השכל

מרחוק ה' נראה לי: ירמ' לא, ב.

איזהו חכם הרואה את הנולד: נסמן לעיל ע' שלב.

(ד) בעין השכל דבלבא אתחזי כולא: נסמן לעיל ע' תלו.

לבי ראה הרבה: קהלת א' טז [ושם: ולבי. אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א בראשית ע' רצה. דברים ח"א ע' רסא].

אסתכלנא ברזא דחכמה: ראה לעיל שם. ושינ.

אמיתך אלקי: תהלים עא, בב.

שלאחר ההשגה שבא לבחי' ביטול ההשגה כמו מה פשפשת כו' וזהו חכם
בבינה רא' דחכמה לאחר הביטול ההשגה דשמיעה כמו הבא לראות המלך
אחר ששמע גדולתו שנתבטל מכל השגתו הראשונה מפני שאינו דומה
שמיעה לראיה (וכמשי"ת) ויש שרש לבינה למעלה גם מן רא' דחכמה וז"ש
הבן בחכמה כמ"ש במ"א).

והנה להבין דוגמא לכל זה הנה אנו רואים ומוצאים שכל מי שמייגע נפשו
במוחו ולבו בעבודה שבלב בתפלה בהשגה והתבוננות ביחודא עילאה
ויחודא תתאה בק"ש שאומר שמע ישראל שמיעה זו היא ההשגה והבנה
וקליטה בכלי מוחו היטיב. אך צריך הוא להביא הדבר בהסבר דברים לקרב
אל השכל האנושי ג"כ כמו בהשגה ביחודא תתאה איך שהוא ית' מהווה את
הכל מאין ליש, או כמשל אותיות הדבור שמתגלים לחוץ, או כמשל זיו ואור
השמש כמו הודו על ארץ כו', או כמו חיות הנפש שמחי' לגוף כך הוא ית'
מחי' את הכל כו', הרי כל זה אינו בא רק ע"י דמיון השכל שבמוחו שמשיג
איכות הדבר שהוא כמו דמיון חיות הנפש בגוף, [ו]למעלה א"א לומר כלל
ע"ד דמיון כזה שהרי הוא ית' חי ולא בחיים כאלה שמחי' הנפש לגוף, רק
בדרך משל ודוגמא מזה יוקלט ויושג הדבר הזה כו'. וכ"ש וק"ו ביחודא
עילאה שבא הענין בהשגה שכלי' איך שהאציל ע"ס דאצילות מן העולם
לגילוי שמשיג זה ע"פ דמיון כמו כשלהבת הקשורה בגחלת, וכמו יו"ד
כוחות דר[צון] ושכל ומדות המסתעפים בגילוי מהתכללותם בהעלם בעצם
הנפש וכה"ג, שאין זה משיג כלל באמיתית עצמות אורות דאצילות איך שהם
מיוחדים בתכלית במאציל עד שאמר דאיהו וחיוהי חד כו', אבל בבחי' ראיית
עין השכל הנ"ל יוכל להכיר באמיתת הדבר בין ביחודא תתאה בין ביחודא
עילאה כמו שהוא למעלה ממש, דהיינו כמו שהוא ית' מחי' את הכל כאמת
ולא כמו שהוא מושג ומובן בדרך דמיון ומשל הנ"ל (גם שרא' זו ג"כ באה
ע"ד המשל דאור וחיות הנפש בגוף וכה"ג באותיות אבל נקלט הענין כמו
שהוא בבחי' אלקות ממש ולא [כ]ענין השגת שכל בחיי גופני כלל (בל"א עש
לייגט זעך די זאך וויא דאש איז בעצם) כמו שיתאמת אצלו חיות נפשו בגופו
אע"פ שאינו רואה בראי' חושיית כלל שאינו צריך ליתן הסבר לזה כלל,
וכמו"כ בראיית עין השכל ביחודא עילאה דאצילות ג"כ יכול להכיר ולראות

מה פשפשת: זהר בהקדמה א, ב.

חכם בבינה: ספר יצירה פ"א מ"ד. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קמו.

הבן בחכמה: ראה לעיל ע' תנג. ושי"ג.

הודו על ארץ: תהלים קמח, יג.

חי ולא בחיים: ראה מורה נבוכים ח"א פנ"ז. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתקד.

כשלהבת הקשורה בגחלת: ע"פ ספר יצירה פ"א מ"ז.

דאיהו וחיוהי חד: תקוני זהר בהקדמה ג, ב.

שריה עלאה — מחי': ב: מהוה.

אמיתית הדבר כמו שהוא למעלה באמת מאציל לע"ס ולא כפי הנראה לו מדמיון כוחות הנפש וכה"ג לא מיני' וכו', רק שא"א להשיג בשכל כ"א ע"י דרך התלכשות הנפש בגוף וכוחות עצם כמ"ש מבשרי אחזה אלוה כו' (אע"פ שגם רא"י והכרה ון בעין השכל באצילות דע"ס מן המאציל יבא על דרך הכחות הכלולים בנפש ובאים לגילוי וכה"ג, אך הוא לאמיתתו כמו שהוא למעלה, וכמו מראה הנבואה בנביאים שהיו רואים בעין שכלם כמו ברא"י חושיות כמ"ש ואראה את ה' כו' ולא ע"י השגה שכלי' כלל [ו]עכ"ז אמר ביד הנביאים אדמה ונק' מראה דמות כבוד ה' כו'.

אך קצת מענין זה יש גם בכל נשמה האלקית בבחי' מקיף דחכמה שנק' חיה והוא הנק' מזלא כמו אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי וחרדו ממש כו', וזהו עיקר האות וסימן לבחי' רא"י דחכמה שבכל אחד ואחד שהוא בא לכלל ביטול במציאות והוא הנק' ביטול העצמי ממש שבא [רק] מכח החכמה שבבחי' רא"י שנק' כח מ"ה ואין כמו שבשרשה הוא בבחי' אין, ע"כ ביכולתה לראות ולהסתכל באמיתת הדבר שמזה יבא בחי' ביטול במציאות כל עצמותו שהוא ביטול עצמי וממילא ולא שצריך להתבונן בדבר וטעם לענין הביטול מעצמו עד שיתבטל מחמתו אלא מעצמו ומאליו נמשך עליו הביטול והוא העדר הרגשת עצמו מכל וכל עד שנעשה כאבן דומם כו'. וזהו מצד שרשו דרא"י דחכמה הוא בבחי' אין והוא שיכול לראות אמיתית הדבר כמו שהוא ממש (וע"כ נק' החכמה אמת שהוא אמיתת הדבר כמ"ש במ"א), כמו אדם שרואה את המלך שמתבטל ביטול עצמי פתאום מצד הרא"י שרואה מהות המלך בלי שום טעם ושכל למה הוא בטל כי א"א להכילו בטעם והשגה בגדולתו אלא למעלה מן הטעם, משא"כ טרם בואו לפני המלך הוא מתבטל בבחי' ביטול ופחד הבא רק מצד הטעם והתבוננות, גם שהוא [משיג] בטוב בגדולת המלך שהוא ביטול הנקנה שנקנה ונעשה רק מצד ערך ההשגה שלו בהפלאות גדולתו כך מתבטל מישותו שהי' בעיניו בתחלה ונק' ביטול היש לבד וגם זה לפי ערך השגתו לבד (והיינו ביטול המלאכים מישותם לאין האלקי כפי ערך השגתם באלקות ע"י ערך ההשגה דבינה שבמל' שמצמצם

לא מיני': סוטה ה, א.

מבשרי אחזה אלוה: איוב יט, כו [ושם: ומבשרי — אבל כ"ה גם בספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתעו].
מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' לו. ושי"ג. במדבר ח"ב ע' תתלא]. ראה לקוטי תורה אמור לא, ב. ואתחנן ד, א.
סה"מ תקס"ה שם וע' תשכט. המובא באור התורה דרושים לשי"ש ע' כתצו.

ואראה את ה': ישע"י ו, א.

ביד הנביאים אדמה: הושע יב, יא [ושם: וכיד. אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רנה. ח"ב ע' תרכב. ד"ה להיע ק"ס מבי"ק אדמו"ר האמצעי (קה"ת תשמ"ט) ע' 24].

מראה דמות כבוד ה': יחזקאל א, כח.

שריה הנביאים — כו' אך: ב' כו' (אך. ואוצ"ל: כו' אך.

אע"ג דאיהו לא חזי: מגילה ג, א.

נק' החכמה אמת: ראה הנסמן לעיל ע' תלו.

בהם, והבינה נק' יש וביטול היש לאין אשר נעשה עייז ההשגה נק' ג"כ ביטול היש לאין ולא ביטול עצמי שבא עליו מעצמות המלך כשרואהו ממש כנ"ל), וכך הוא בביטול הרצון ומדות באהו"ר וגם הביטול בשכל שבא מצד ערך ההשגה האלקית בהתבוננות איך שמחי' את הכל כו' ואיך שכולא קמי' כו' שנבדל ומרומם לבדו מכל ההשתלשלות אע"פ שהוא בחי' ההפלאה והבדלה בערך כו', מ"מ לפי ערך כח השגתו יבוטל מישותו וגסותו הקדום מפני ששכלו יש ע"כ צריך שיהי' גם שכלו משיג הביטול כו' ואין לביטול זה ערך לבחי' ביטול העצמי שמצד החכמה שנק' כח מ"ה ממש, שזהו הביטול הנמשך על כל נפש מישראל ממילא ומאליו למעלה מן הטעם ושכל לגמרי מפני שנתפס אלקות אצלו בבחי' ראי' כמו שהוא בעצם סוכ"ע כו' וכולא קמי' כו' והוא יחיד לבדו ממש כמו אחר ההשתלשלות כו' וכה"ג ולא כפי שמושג כל זה בהשגה לבד כו' (וע"כ יש כח מ"ה זה גם בע"ה ופחות הערך ונשים ו[טף]) כמו שיהי' לעיל בגילוי דכתיב כולם ידעו אותי בבחי' הכרה במהות למעלה מן ההשגה כו', ועכשיו הוא בהעלם בנפשם כאמרם יחיד ואחד ואדון עולם וכה"ג וע"כ מבחי' כח מ"ה זה שהוא הביטול העצמי הנ"ל יכולים לבא על מס"נ על קדה"ש כידוע) שהוא בחי' החכמה כח מ"ה שבה דוקא שורה בחי' אין האמיתי דעצמות אא"ס ממש כידוע הכלל בכל מקום דראשית הגילוי א"ס הוא בחכמה דוקא וד"ל.

והנה בחי' יחידה שבנפש הוא למעלה גם מבחי' כח מ"ה דחכמה הנ"ל דבחי' הביטול העצמי הנ"ל שבא מכח החכמה שאינו אלא מצד הארת בחי' אין שהחכמה מאיז תמצא הרי שנמשך שרשו רק בבחי' הארה והמשכה בעלמא מבחי' אין אבל לא שהוא בבחי' אין עצמו, אך בחי' יחידה הוא בחי' עצמות הנשמה האלקי' כמו שהיא ולא שייך בה לומר גם בחי' ביטול בעצם הנ"ל ע"י הראי' וכה"ג, אלא הוא בחי' התקשרות העצמיות באלקות ממש כמו שהנשמה בעצמותה ומהותה מיוחדת ומקושרת בעצמות למעלה בעצמות השכינה כנר שנכלל ממש באבוקה שזהו בחי' אין האלקי עצמו ולא הביטול ע"י הראי' (כעולי רגל שמשתחווים כשרואים פני ה' כו' שאין זה רק ע"י ה[סיבה ב]ראי' מקרוב כמו לחזות בנועם ה' כו') משא"כ ההתכללות וההתקשרות העצמיות ממש שאינו נבדל כלל מאלקות מעולם וכמ"ש רשב"י בחד קטירא אתקטרנא ב"י אחידא ב"י להיטא כו' כמ"ש בה' ממש תתהלל

כולם ידעו אותי ירמי' לא, לג.

כידוע הכלל . . הגילוי א"ס הוא בחכמה: תניא פליה בהגה"ה. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' תח ובהנמסר שם ע' כא. לקמן ע' תקס וע' תרסט.

לחזות בנועם ה': תהלים כו, ד.

שו"ה וההתקשרות — וכמ"ש רשב"י: ב"ו וכו' נשמת רשב"י שא'.

רשב"י בחד קטירא: נסמן לעיל ע' שסט.

בה . . תתהלל נפש: תהלים לד, ג.

נפשי כו' וכה"ג נשמות הצדיקים הגדולים שקשורים ודבוקים ממש בעצמות אלקות כמ"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' ממש וכך הוא בכלל בבחי' יחידה דכנ"י שעל זה אמר חבוקה ודבוקה בך כו' וכמ"ש שימני כחותם כו' דאע"ג דאזיל הכא והכא בחכמה ומדות כו' דיוקני ממש שהוא בחי' יחידה אשתאר בך ממש ביחוד עצמי לעולם שלא שייך בזה ענין ביטול כלל אפילו ביטול עצמי הנ"ל וע"כ נק' יחידה כנ"ל וד"ל (ונתבאר דבחי' יחידה זו מלובשת בבחי' המעשה דמצות באמונה פשוטה ועצמיות המוטבעת ומסותרת בכא"א גם בע"ה ופשוטים בבחי' עצמיות ממש עד שעיקר מס"ג שלהם רק [על] התורה ומצות שזהו עיקר נקודת יהדותם בעצם שלמעלה גם מבחי' כח מ"ה שבהם, וזהו עקבות משיחא בגלות האחרון יותר עקב דעשי' שיש בזה מ[בחי'] עצמות דיחידה שלמעלה גם מראי' פב"פ שבמ"ת והוא כתר שם טוב דמשיח שהקים ע"ל כידוע והוא בחי' נפש דעשי' הנ"ל שאינו אלא עומ"ש המביא לידי מעשה לבד אבל זהו עיקר עצם נקודת יהדות באמונה העצמיות דיחידה הנ"ל וז"ש ומעשה ידינו כוננהו וכן אמר בצדקה תכונני צדקה תרומם גוי כמ"ש במ"א).

והנה אחר שנתבאר כל פרטי ה' מדריגות דנרנח"י בנשמות האלקי' בסט' דקדושה, יש להבין בדוגמתו כאת זלעז"ז שעשה האלקים בבחי' ז' מדות דק"נ [ש]הן ז' אומות הכנעני והחתי כו' שהן התפעלות כל מיני תאוות רעות בנה"ב החומריות בהתעוררות ותשוקה חזקה שנולדו מן השכל, והוא בחי' בינה דקליפה שנגד בינה דקדושה שבנפש האלהית שמולדת ז' מדות דקדושה כנ"ל, וכמו שבינה דקדושה היא הנשמה שהיא משכלת ומשגת בכל ענין אלקי דוקא כך היפוכה המנגדה היא בינה דקליפה להעמיק ולהתבונן בכל כח שכלו בעומק הרע וחמדת תאוות עוה"ז או בטרדת צרכי גופו הבהמ"י למלאות הגוף ועושה הכל רק לגרמ"י ולעצמו גם בדברים המותרים בטרדת פרנסה מעמיק בכל מיני שכל להשיג בעומק הענין בכל מיני תחבולה עד שיגיע למחוז חפצו למלאות תאוותו כו'. וזהו מקור המוליד ז' מדות דק"נ שהן בחי' רוח שבלב בחלל השמאלי להתעורר בחשק ותאוה

והיתה נפש אדוני: שמואל"א כה, כט.

חבוקה ודבוקה בך: הושענא [אום אני חומה] ליום ב.

שימני כחותם . . דאע"ג דאזיל: שיר השירים ת, ה. ראה זהר ויחי רמד, סע"ב ואילך. (סבא) משפטים קיד,

א.

שור"ה כלל — (ונתבאר): ב: (ונתב"ס).

כתר שם טוב דמשיח: ראה לעיל ע' שסב. וש"נ.

ומעשה ידינו כוננהו: תהלים צ, יו. ראה גם לעיל ע' שטא.

בצדקה תכונני צדקה תרומם גוי: ישע"י נד, יד. משלי יד, לד. ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ס"ע שג

ואילך.

שור"ה הבהמ"י — הגוף ועושה הכל: ב: הון ועושר כו'.

גשמיות כרוח הבהמה שיורדת למטה היפוך רוח האדם דנשמה שעולה למעלה ע"פ ההשגה האלקי דבינה דקדושה הנ"ל. [ו] ע"כ כל מה שמעמיק שכלו ומדותיו בעניני עוה"ז שהוא [בינה ו] מדות דק"ג ממילא יחשיך אור דנשמה שבמות ורוח בלב בסט' דקדושה (כמשי"ת), וכחי' נפש דקליפה הוא רק בחי' המעשה דרע עצמו להתגאל בטומאות התאוות הרעות כזולל וסובא וגזל ועריות כו' ובכללם נק' נו"ן שערי טומאה שכלולים בבינה דקליפה וז"ש הבא לטמא פותחין לו שערי טומאה כו' פי' הבא להעמיק שכלו להשיג כל רע וטומאה פותחין לו שערי טומאה דבינה דקליפה כנ"ל וד"ל.

אך הנה בהתגברות אור האלקי דבינה דקדושה בנשמה האלקית בתפלה עם בחי' רוח ונפש המסתעפים ממנה כנ"ל אזי יש בכוחם להפוך גם לו מדות [רעות] דקליפה שהן התפעלות רוח המתאוה כל תאוה רעה הנ"ל גם עם מקורם ושרשם שהוא בינה דקליפה המולידם שיהפכו גם הם אל הקדושה האלקית דמלבד שיוכלו כחו' הרע בעומק להתחלש וליפול. שלא יומשכו בהתפשטות כלל שזהו לאכפיא לסט"א שיהי' לבו ומוחו ברשותו שלא יטו אחרי ההבל כלל לפי שע"י תוקפא דנפשא שהיא נפש האלקי' ממילא חולשא דגופא דנה"ט, אלא גם זה יוכל להיות שיהיו מתהפכים הו' מדות רעות לטוב בסט' דקדושה האלקית דהיינו שיתברר מהם כל בחי' אלקית הטוב דקדושה הגנוז בהן שהן בחי' ניצוצי קדושה שנתלבש בהן בדרך נפילה וירידה משה"כ דתוהו שנפלו רפ"ח ניצוצין מו' מדות דתוהו למטה מטה עד שיש יניקה מהם בז' מדות דק"ג כידוע וכמ"ש ונתן ארצם לנחלה כו' שנתן ז' אומות הכנעני כו' שהן ז' מדות דק"ג להיות לנחלה לישראל בסט' דקדושה היינו שמבררים מכל בחי' הטוב שנפל בהם מז' מדות דתוהו להעלותם בקדושה והוא ע"י המצות שנעשו בא"י (אחר שביררו הרע שבהם לגמרי כו') (והוא לפי שיש כח בנש"י שהן מבחי' התיקון דשם מ"ה החדש כו' להעלות ולברר לז' מדות דתוהו אע"פ שמלכו לפני מלוך כו' והוא בחי' מלך השמיני הד"ר כו' כידוע). וזהו שאנו רואים בחוש שכל א' מישראל יכול להפוך גם השכל האנושי שישכיל ויבין גם הוא באחדות ה' ויתפעל גם ברוח שבלב במדות הטבעיים באהבה מורגשת בלב בשר הטבעי להיות לו רצון ולב א'

כרוח הבהמה שיורדת למטה: קהלת ג, כא.

הבא לטמא פותחין לו: ראה יומא לח, סע"ב.

תוקפא דנפשא . . חולשא דגופא: ראה זתר וישב קפ, ב. תולדות קמ, ב.

שו"ה רעות — אלקית: ב: חלקי.

ונתן ארצם לנחלה: תהלים קלו, כא. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ס"ע ד ואילך. וש"נ.

דשם מ"ה החדש . . מלך השמיני הד"ר: ראה עץ חיים שער (י) התיקון פ"ב.ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ד

ע' איתפב.

שמלכו לפני מלוך: וישלח לו, לא. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתצד. וש"נ.

ולבטל כל הרצונות הזרות דו' מדות הרעות כו' וכמ"ש ואהבת בכל לבבך בשני יצריך דוקא (והיינו מטעם הנ"ל דו' מדות ניתנו לישראל לירושה ונחלה כו').

וזהו וכרות עמו הברית לתת לו את ארץ הכנעני כו' עד ותקם את דבריך כי צדיק אתה ויש להבין מה זה הטעם להקמת דבריו כי צדיק אתה, צדקה זו מה היא הלא ראוי ה' להקים דבריו ע"פ הדין לקיים שבועתו כו'. אך הנה יש להבין ג"כ ענין הסמיכה שסמך לזה מה שקדם לומר אתה ה' לבדך אתה עשית כו' עד אתה בחרת באברם כו' ומצאת לבבו כו' וכרות עמו הברית כו' ותקם כו' דמשמע מכל סדר הדברים הללו שיש קשר וחיבור לזה עם זה כו'. ואמנם הנה כל זה יובן ע"פ כל הנ"ל בבחי' נשמה האלקי' שהוא בבחי' בינה כמ"ש נשמת שדי תבינם ויש ביכולתה להשיג ולהבין גם בעצמות אי"ס ב"ה שלפני ההשתלשלות וביחוד' ויחוד' כו' (מצד צמצום האור בה מבחי' בינה עלאה דאצילות כנ"ל), וז"ש אתה ה' לבדך ממש כמו שהוא באמיתת עצמותו לפני הצמצום הראשון בבחי' אחדות פשוט הוא ושמו בלבד כו' ואח"כ אתה עשית השמים ושמי השמים שהן בחי' מקיפים היותר עליונים (טהירו עלאה וטהירו תתאה) (כמו מקיפים דחי' יחידה באדם למטה כנ"ל) וכל זה בבחי' מקיפים דעיגולים דתוהו, ואח"כ אתה עשית את הארץ שהוא בחי' התיקון והימים כו' שהן עלמין דאתכסיין ועלמין דאתגליין כמ"ש צור עולמים כו' ואח"כ מזכיר ואת הארץ העליונה שהיא בחי' בינה ומל' נמשך ג"כ למטה להיות כל הצמצומי' דאותיות דשם אלקים מאל"ף עד תי"ו ממש וז"ש ואתה מחי' את כולם עד וצבא השמים לך דעשי' כו'. והנה כל זה בא הכל בהשגה האלקי' בנשמת אדם שיוכל להשיג ולהבין באמיתת העצמות דאתה ה' לבדך ומקיפי' דשמים ושמי השמים בבחי' יחודא עילאה דאצי' כמו בים וארץ ב' ההי"ן דשם הוי' כו' וביחוד' דאתה מחי' כו' עד בחי' בינה שבנפש האלקי' שנאמר בה נשמת שדי תבינם כנ"ל, וכמו בק"ש שאמר שמע ישראל שהוא הנשמה האלקי' בשמיעה דבינה שה' אלקינו יחוד' ה' אחד בבחי' אחדות פשוט דאתה ה' לבדך ממש כנ"ל וד"ל. ואח"כ אמר אתה ה' אלקי אשר בחרת באברם כו' אחר היחוד דה' אלקי' פי' ה' אלקי' יחוד' ע

ואהבת . . בשני יצריך: נסמן לעיל ע' שכד.

שורה ונחלה כו': כנצ"ל: כו'.

וכרות עמו הברית: נחמי ט, ח [בהוספת תיבת לוי']

אתה ה' לבדך . . אתה בחרת . . ומצאת לבבו: נחמי ט, ו ואילך (בדילוג).

נשמת [ב': דנשמת] שדי תבינם: נסמן לעיל ע' תלה.

הוא ושמו בלבד: ראה פרקי דרבי אליעזר פ"ג. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארעא.

השמים ושמי השמים . . טהירו: נסמן לעיל ע' שצה.

הארץ . . והימים . . עלמין דאתכסיין . . דאתגליין: נסמן לעיל ע' תלת.

צור עולמים: ישע"י כו, ד.

שורה עולמים — מזכיר . . העליונה: ב': מים וארץ עליונים.

ויחודא תתאה דנשמה כנ"ל ע"ז נולד התפעלות הנפש בבחי' רוח ונפש כנ"ל דנשמה כמוח ורוח בלב, וז"ש אשר בחרת כאברם שהוא בחי' רוח אלקי' שהי' בתוקף ההתפעלות בנפשו ורוחו מאשר השיג והכיר את בוראו בכל יום כו' והי' מרכבה תמידית לאלקים חיים, ושמת שמו אברהם בהי' להיות אב המון גוים להעלות כל ניצוצין דקדושה שנפלו בז' מדות דק"נ לפי שמצאת את לבבו נאמן לפניך עד שיכול להפוך חשוכא לנהורא כו' וע"כ ממילא וכרות עמו הברית כו' ליתן לו ולזרעו הכנעני והחתי כו' שהן בירורי' דז' מדות רעות דק"נ שלא יהיו מנגדים לז' מדות דקדושה לעולם ולא עוד אלא שיהופך כל בחי' הרע לטוב לאהפכא חשוכא כו' וניתן כח זה גם לזרעו אחריו בכל דור ודור ע"י התפעלות רוח אלקי שבלבם שיש בהם בירושא מרוחו של אברם ולבבו הנאמן כו' נתונים המה להם כל הז' מדות דק"נ שיוכלו לעבוד ה' גם ביצה"ר שנפשמם לאהפכא חשוכא כו' כמ"ש בכל לבבך כנ"ל. וכל זה ע"י עבודת דו"ר שכלי" דנשמה והתפעלות רוח שבלב כנ"ל ולפי שגם בחי' ניצוצי קדושה שנפלו בז' מדות דק"נ עולים בקדושה כנ"ל ע"כ אמר ותקם את דבריך כי צדיק אתה פי' ותקם כו' כי הנה הגם שאמר לא תחי' כל נשמה שזה הי' איבוד הרע דז' מדות דק"נ עכ"ז בחי' ניצוצות הטוב דקדושה שיש בהם צריכים הקמה מנפילתם והוא ע"י קיום התו"מ דכנ"י בא"י דוקא כו' וז"ש ותקם את דבריך שהן דברים העליונים שהן בחי' [אותיו] דקדושה האלקי' שנפלו בז' אומות דכנעני כו' מז' מדות תוהו הקים את דבריו והעלה אותם למקורם ושרשם שיתקנו ויתבררו באור הוי' דתיקון שהן תו"מ וכמ"ש ונתן ארצם לנחלה, ארצם דז' מדות לנחלה לישראל כו' והיינו לפי שצדיק אתה שזהו בחי' צדיק עליון דבחי' יסוד והוא מלך הח' הד"ר שהוא שרש התיקון דשם מ"ה דתו"מ כו'.

והענין הוא כי בטבע הטוב הוא להטיב שזהו שנק' צדיק כמ"ש אמרו לצדיק כי טוב כו' ועיקר מדת הטוב דצדיק הוא רק להחיות רוח שפלים שנפלו למטה מטה ביותר שמקימם מן שפלותם ולהעלותם מעפרם להוציאם מחושך לאור העליון, והן כל ניצוצי דקדושה שירדו מאוד בתחתית המדריגה בהיכלות דק"נ שמעוררם בתשובה שלימה שיעלו משאול תחתית למעלה מעלה כו' (כמו נשמות הגרים שהיו ניצוצי דקדושה מובלעים בז')

והי' מרכבה תמידית: נסמן לעיל ע' שדמ.

אב המון גוים: לך ז, ה.

לא תחי' כל נשמה: פי' שופטים כ, טז.

צדיק . . יסוד: ראה פרדס שער (כג) ערכי הכינאים מערכת צדיק.

יסוד . . מלך הח' הד"ר: ראה עץ חיים שער (ט) שבירת הכלים פי"ח.

בטבע הטוב הוא להטיב: נסמן לעיל ע' שנב.

אמרו לצדיק [ב]: צדיק] כי טוב: ישעי' ג, י [ושם (כבכתי' ב): צדיק, אמנם כ"ה גם במאמרי אדה"א בראשית ע' רצא. ושינ].

להחיות רוח שפלים: ישעי' גז, טו.

מדות דק"ג ויצאו משם, וכן בע"ת האמיתי' שהיו בערב רב דקליפה ונתעוררו לצאת משם לאור החיים העליונים (כמו [נשמת] ראב"ד ונתן דצוציתא) וזהו רק מצד עצם הטוב והחסד שבצ"ע שחושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח כו' ולהשיב את הנדחים ולקרב את הרחוקים שנתרחקו מאוד כו' כמ"ש שלום לרחוק שנעשה קרוב כי חפץ חסד הוא ולא יחפוץ במות רשע כ"א בשובו מדרכיו כו' וכל זה לפי שצדיק ה' ע"כ צדקות אהב להחיות רוח שפלים כו' וז"ש ותקם את דבריך לקרב הרחוקים שהן ניצוצי הטוב שנפלו למטה ולהשיב נדחו כי צדיק אתה וד"ל (וגם זהו פי' הפשוט שהקים דברו הטוב ליתן ז' אומות לתיקון וביורר ע"י ישראל בתו"מ כאשר נשבע לאבותינו לפי שצדיק אתה להיות שהוא בבחי' צ"ע שרש התיקון וכמ"ש וצדיק יסוד עולם וד"ל) (וכך הוא בכאו"א מישראל שהוא בבחי' צדיק עליון כמ"ש ועמך כולם צדיקים שיוכלו להחיות רוח שפלים להשיב נדחם והן ז' מדות רעות דנה"ט שמתבררים ועולים בכל יום ע"י עבודת הנשמה לשוב בתשובה שלימה כו' להעלות כל חלקי הטוב דקדושה שנפל בז' מדות דקליפה כמו בתאוות המשגל כשמקדש עצמו במותר לו ויוליד בן ומגדלו לתו"מ וכן במאכל יברך ה' בבהמ"ז ויתחזק בכוחו לעבודת ה' וכן גם ביגיע כפיו בתו"מ יעלה חלק הטוב בצדקה ופיזור לעניים וכה"ג בכל דרכיו ומעשיו כל ימי חייו הבלו וגם בחי' הרע ממש נהפך לטוב (והן ע"י הרהורי תשובה האמיתי' בלב נשבר שעולה הרע ונהפך לטוב כו').

והנה כל זה הוא בבחי' ז' מדות דק"ג ששרשם רק בבחי' בינה דקליפה (שהוא בחי' ס"ג דתוהו ששם הי' השבירה כידוע) שע"ז אמר ותקם את דבריך כו' והוא ע"י עבודת הנשמה בדו"ר שכלי' ובהתפעלות דרוח בלב כמ"ש אתה בחרת באברם כו' וכרות עמו הברית כו' שיכול [כאו"א] להעלות הטוב מן הרע [ש]בכל ז' מדות דק"ג הכנעני כו' אבל בקליפה דעמלק אמר ראשית גוים עמלק שהוא ראשית ולמעלה מז' אומות הנ"ל לפי שקליפה דעמלק אינו כמו מדה א' מן המדות החומריות מז' אומות כתאוות הרעות

שויה מדות — בערב רב . . . (כמו: ב: בעמ"ר = בעומק רע . . . כמו.
ונתן דצוציתא: ראה שבת נו, סע"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אשעז בהערה.
לבלתי ידח ממנו נדח: שמואל-ב יד, יד.
שלום לרחוק שנעשה קרוב: ישע"י נו, יט. ראה ברכות לד, ב.
כי חפץ חסד הוא: מיכה ז, יח.
ולא יחפוץ במות רשע: ע"פ יחזקאל לג, יא.
שצדיק ה' . . . צדקות אהב: תהלים יא, ז.
וצדיק יסוד עולם: משלי י, כה.
שויה וצדיק — (וכך [ב: וכך] . . . ועמך כולם צדיקים: ישע"י ס, כא.
בינה . . . בחי' ס"ג: נסמן לעיל ע' שנג.
בינה . . . השבירה: ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' נו, ושינ.
ס"ג דתוהו . . . שבירה: ראה בהנסמן בהערה שלפניו.
ראשית גוים עמלק: בלק כד, כ.

כחום הקשה כחם אבי כנען וכה"ג שכללותם הוא הנמשך ונולד מבינה דקליפה לבד אלא הוא למעלה משרש ומקור דו' מדות דקליפה וע"כ נק' ראשית גוים כו', ואינו מנגד כלל לו' מדות דקדושה אלא הוא בחי' מנגד לבחי' המקיפים דחי' יחידה דקדושה שלמעלה מבחי' נר"ג כמבואר למעלה דחי' יחידה אינם מוגבלים בכלים כלל, ובחי' חיה היינו בחי' כח מ"ה דחכמה שלמעלה מן הטעם והשגה שכלי"י וכו' וזהו בחי' ביטול העצמי שלמעלה מן הטעם והשגה לגמרי כנ"ל וכך ממש [ב]לעומת זה בסטרא דקליפה זהו קליפה דעמלק שהוא רק בחי' החוצפא והגסות שנמשך אחר עצמו דוקא בבחי' הישות והגסות שנק' גסות הרוח בלי שום טעם ודעת כלל ונק' מלכותא בלא תגא כו'.

כי הנה כמו שיש ב' מיני ביטול העצמות א' מצד הטעם והשכל בהשגה כנ"ל והב' ביטול העצמי שלמעלה מן הטעם והשכל לגמרי, כך יש במנגד לביטול זה והוא בחי' הישות והגסות ג"כ ב' מיני גסות וחוצפא א' מצד הטעם כמו עשיר גדול שיענה עזות מפני רוחב לבבו בגדולה והון ועושר או חכם גדול שמרומם ומתגאה ומתנשא על הכל כו' בחכמתו וכ"ש מלך ושר שמרומם בהתנשאות בעצם הרוממות כו', אבל הגסות וחוצפא הב' היא שלמעלה מן הטעם לגמרי כמו עני ואביון ושפל אנשים וכזוי הערך בעיני כל כתכלית הפחיתות וגם בעצמו יודע ערכו השפל באמת אשר כאין וכלא ממש ועכ"ז לא נכנע לבבו מכל ומראה עזות וחוצפא יתירה גם לפני שר וגדול בתוקף הגסות וההתנשאות למעלה מן הטעם כי גם שיודע בעצמו פחיתות ערכו מאוד ויתבונן ויתן לבו בזה בחשבון ברור מרוע טבעו ושפלות ערכו הזוי עכ"ז לא יועיל לו כלל התבוננות זאת בנפשו שיכנע לבבו אף מעט נגד הגדולים ממנו ולא יפול לבבו מ[זה] כלל ולא יעשה בלבו אף שום רושם הכנעה [ושפלות] להכניע לבבו שלא ירום לבבו בחוצפא וגסות כ"כ ולא יפול מגיאותו אפילו כחוט השערה ממש. וזהו דבר נפלא ביותר על אודות התוקף והגסות כ"כ שעומד ברום לבבו וגסות רוחו להעזי לכל נכבד כו' אי"כ מזה יש הוראה גמורה שיש בחי' חוצפא והתנשאות שלמעלה מן הטעם והם השונאים מאוד לכל עובדי ה' בביטול ובאהוי"ר שנאה [גדולה] שלמעלה מן הטעם ושכל כו' לפי שהוא לנגד ממש לבחי' הביטול דכח מ"ה דבחי' אין שלמעלה מן השכל והטעם ע"כ אין שכל הטעם לשפלות[ו] מועיל לו כלל להכניע לבבו כנ"ל. וזהו עיקר ענין קליפה דעמלק שנק' ראשית גוים כנ"ל כי שרשו הוא למעלה גם מבחי' בינה דקליפה מקור דו' מדות דקליפה

כחם אבי כנען: נח ט, יח. ראה לקוטי תורה מסעי צד, א. ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' קסט. תקס"ז ע' קפא. לעיל ע' תצו. מאמרי אדה"א בראשית ע' תסו.

מלכותא בלא תגא: ראה סנהדרין צט, ב. קה, א. ספר המאמרים תקס"ג ח"א ס"ע ר.

עשיר . . . שיענה עזות: משלי יח, כג.

שריה מלך — כו': ב' ומתנשא על הכל כו'. והשוה שורה שלפניו.

אלא הוא בבחי' חיה שהוא חכמה דקליפה שמנגד לבחי' כח מ"ה חכמה דקדושה בבחי' הפנימי' דפנים ולכך נק' עמלק לשון מליקה כמו המולק שהמליקה היא ממול העורף כו'. וכך שרשו באחוריי' ועורף שמנגד לפנים דקדושה דבפנימי' דחכמה דקדושה נאמר חכמת אדם תאיר פניו כו' להיותו בחי' הפנימי' ע"כ נק' פנים ובחי' הגסות והיש שלמעלה מן השכל הוא עומד באחוריים שנק' עורף שמנגד לאור הפנימי' דחכמה ששם הוא בחי' הביטול העצמי הנ"ל להיותו בבחי' רא"י מקרוב כנ"ל. וזה הי' ענין גודל גסות וחוצפא דעמלק דאע"פ שראה ושמע מניסים ונפלאות דיציאת מצרים באותות ומופתים ונמוגו כל יושבי ארץ אבל עמלק לא נפל לכו כלל ויצא בעזות וחוצפא יתירה להלחם בישראל לפי ששרשו למעלה מז' גוים והוא בעורף המנגד לפנים כו' שלמעלה מבינה ומדות כנ"ל וד"ל.

והנה מטעם זה א"א שיהי' תיקון ובירור לקליפה [דעמלק] ע"י עבודה האלקית דנשמה האלקי' מצד כח עצמה בבינה והשגה אלקי' ובתולדות רוח התעוררות אהוי"ר בלב כנ"ל שהרי גם שמחמת זה יכנעו ז' מדות דקליפה שיהפכו לקדושה כנ"ל הרי אין זה התיקון רק בבחי' בינה לכד שהוא מקור המדות כו' אבל אין זה תיקון ובירור כלל בשרש קליפה דעמלק שהוא למעלה מבחי' בינה שהוא נרי"ג כי שרשו בבחי' מנגד לבחי' חי' חכמה שבפנים כנ"ל, ולזאת אין עצה לתקנו ולבררו ע"י עבודת נשי' למטה וע"כ אמר בפרשה בשלח כתוב זאת זכרון כו' כי מחה אמחה את זכר עמלק, מחה אמחה אני בעצמי דוקא וכן אמר מלחמה [זו] לה' בעמלק כו' מלחמה לה' דוקא כי מלחמה זאת לנצח ולהכניע לעמלק אין זה בכח כנ"י בעבודתם האלקי למטה מטעם הנ"ל שראשית גוים עמלק כו' אלא מן השמים דוקא מ[א]ת ה' ילחמו בו וז"ש מחה אמחה בעצמי כי מלחמה זו לה' הוא [לבד] כמו ה' ילחם לכם כו'. והענין הוא דבבחי' רוממות וגיאות האלקי שהוא גאה גאה כו' הוא משפיל גאים כמ"ש אין הכסא שלם כו' דכסא היא בחי' המל' שהוא בחי' התנשאות האלקי' דקדושה שמשם אמר אמחה את זכר עמלק וע"כ בג' מצות שנצטוו ישראל בכניסתם לארץ הוא למנות להם מלך ולמחות זכר עמלק כו' כמ"ש כי יד על כס י"ה כו' כס זה הוא בחי' כסא המל' והוא מלחמה לה' בעמלק כו' וד"ל.

והנה כמו שמלחמה לה' בעמלק להכניעו מצד בחי' הרוממות וההתנשאות דבחי' כתר מל' שלמעלה מן החכמה כנ"ל כך יוכל להיות השפלת

חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ת, א.

ה' ילחם לכם . . גאה גאה: בשלח יד, יד. שם טו, א.

אין הכסא שלם: ראה הנחומא סי' תצא. רש"י סי' בשלח.

דכסא הוא בחי' המל': ראה פרדס שער (בג) ערכי הכינויים מערכת כסא. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה

ח"א ע' קכא וע' שלא: תקטי"ט ע' ג וכתבסמן לשם.

בג' מצות שנצטוו ישראל: ראה סנהדרין כ, ב.

קליפת עמלק גם בהיפוכו שהוא בבחי' אין ומ"ה דחכמה דקדושה הנ"ל שזהו בחי' ביטול העצמי למעלה מן הטעם ודעת כנ"ל שזהו בחי' המנגד ממש לבחי' החוצפא והגסות דעמלק שלמעלה מן הטעם כמו שאנו רואים בחוש שכאשר יש באדם בחי' הביטול העצמי בנפשו האלקי' שהוא כאלו אינו ונפשו כעפר ממש אזי יפול גם בנה"ב שלו בחי' החוצפא וגסות שבלא טעם ויהי' לבו הטבעי נשבר באמת לאמיתו בהכנעה וביטול לכל אדם ולא יצטרך להשפיל א"ע בטעמים וחשבונות כלל כי בלא טעם הוא נבזה בעיניו נמאס ופחות מכל האדם כו' וכשאין בו בחי' הביטול בעצם הנ"ל ע"י כח מ"ה ואין דחכמה אזי לא יועיל לו [כלל] גם הטעמים וחשבונות להשפיל א"ע כנ"ל. ונמצא מובן שבחי' חוצפא ויש דעמלק ממילא יפול ע"י בחי' הביטול בבחי' אין בעצם המנגדו בתכלית כו' וזהו ענין המלחמה לה' בעמלק שזהו כאשר ישכון ויתגלה בחי' הארת אא"ס בפנימי' החכמה שמאין ממש תמצא והוא בבחי' הביטול העצמי דכח מ"ה דכנ"י כנ"ל בזה יפול ממילא ויכנע קליפת עמלק שישבר הגסות וחוצפא שלו (וכמ"ש והי' כאשר ירים משה ידו שהוא מ"ה דחכמה וגבר ישראל כו') (וכמ"ש במ"א ע"פ הם המדברים אל פרעה שפרעה הוא עורף שהוא הגסות דכתר דקליפה לא נכנע ונשבר רק לפני משה שהוא מ"ה בעצם ועניו מכל כו'), והיינו בחי' גילוי אור האלקי עצמו בבחי' ראי' שבנפש האלהי' שבחי' ראיית עין השכל הוא בבחי' ביטול העצמי שלמעלה מן ההשגה דבינה שזהו הטעם בכל מקום שאין ראשית התגלות דאא"ס רק בחכמה דוקא וזהו כי יד על כס י"ה כו' מלחמה לה' בעמלק כו' וד"ל.

ובכל זה יובן ענין נפלא א' מה שאנו רואים גם במבקשי ה' באמת ובתמים וקרבת אלקים יחפצון בעבודה שבלב ומוח בתפלה ביגיעה רבה ועצומה במוחו ולבו הנה לפעמים גם שיעמיק דעתו ושכלו ורוח בינתו להבין ולהשכיל בגדולת ה' בהשתלשלות דסובב וממלא ביחוד' ויחוד' ויתאמת ויוקלט הענין האלקי במוחו שהוא בחי' בינה דנשמה שבמוח כנ"ל עכ"ז לא יולד מזה שום התפעלות אהוי"ר כלל בלב ולבו כדומם בלא התפעלות אור וחיית כלל כי לא נגעו הדברים בלבו כלל [וכלל], והנה העולם קורין לחולי רעה זאת בשם טמטום הלב כידוע דהיינו שהלב מטומטם וקשה כאבן בלי רגיש שום התפעלות אלקי' כלל ונדמה בעיניהם שסיבת הטמטום הזה הקשה

והי' כאשר ירים משה ידו: בשלח יז, יא.

הם המדברים אל פרעה: וארא ו, כז. ראה ספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' קלב ואילך וע' קמד. תורת חיים

וארא קט, ב. — קיא, ב.

ראשית התגלות דאא"ס רק בחכמה: נסמן לעיל ע' תקנב.

וקרבת אלקים יחפצון: ע"פ ישעי' נח, ב.

טמטום הלב: ראה גם תניא פכ"ט. מאמרי אדה"ז הקצרים ס"ע תפב ואילך. שערי תשובה שער התשובה

ח"א ג, ג ואילך. דרך חיים שער התשובה יט, ב. שער התפלה פ, ג. עטרת ראש דרוש לשי"ש מו, א.

בלב שאין הלב ניזון [ומתפעל] ממקומו כלל הוא בא מפני שנתגשם הלב מאוד בתאוות חומריות כמו שאמרו עבירה מטמטמת לבו של אדם וגם בתאוות היתר כתאוות המאכל שהוא זולל כו' וכל תאוות ניאוף ברבוי התאוה במשגל כמו שידוע בענין נואף אשה חסר לב שהלב נעשה מזה חסר וריקן מכל אור וחיות אלקי והי' כבהמה ממש כו' וכך הוא בכל תאוות חמדת עוה"ז בהון וכבוד ונצוח ועמקות הלב בטרדת הפרנסה ביותר שנמשך כל לבו בזה עד שלא יוכל ליכנס בו שום התפעלות אלקי כלל.

אך הנה באמת יש ב' מיני טמטום הלב א' טמטום כזה שבא מצד הגשמת הלב עצמו שנתגשם כ"כ עד שנעשה מטומטם כאבן דומם בלי ירגיש כלל כנ"ל, וטמטום הב' הוא חולי רעה וקשה הרבה יותר למעלה הרבה מטמטום הלב הנ"ל ע"י תאוות חומריות כבהמה והוא טומאת הלב שנטמא בטומאת הנפש עצמה שנוגעת חולי רעה זאת עד הנפש עצמה ומהותה (שקשה יותר גם מטומאת הנפש בחטא ועון גמור שמטמטמת לבו של אדם כנ"ל) שהוא למעלה מבחי' בינה דקליפה מקור המדות הרעות שבלב והוא ענין התוקף הגדול שיש בנפש עצמה בבחי' גסות וחוצפא יתירה מאוד כקליפת עמלק הנ"ל ממש [אשר] גם שיתכונן בעוצם פחיתות ערכו וגם כאשר יבזו אותו וישפילוהו לא יכנע לבבו מכל ולא יועיל לו שום דבר גדול להכניע לבבו להיות בהתפעלות וביטול והזזה ממקומו אפילו כחוט השערה ממש (והו' הן חציפי דרא שהן עזי פנים ששתלן בכל דור כו'), ולבו כלב האבן בקשיות. וכך הוא בטמטום הלב בעבודת ה' שגם שיעמיק בשפלות ערכו הנבזה ונמאס מאוד ויעמיק ברוב גדולת ה' ורוממותו ביחוד ויחודות וכל מיני השגות נפלאות באמיתת אחדות ה' הפשוטה ואיך דכולא קמי' כו' לא יפול ויכנע לבבו להתפעל מזה כלל מצד חוצפא ועזות קשה שבנפשו בעצם ע"כ ממילא לבו כלב האבן ממש. וגם כשיתכונן ברוב חסדי ה' ונפלאותיו הרבים והעצומים ואיך שהוא חיינו ואבינו האמיתי ועמו מקור חיים כו' וכה"ג לא יגע כל זה ללבו כלל וכלל והן הנק' בשם אבירי לב כמ"ש שמעו אלי אבירי לב כו' (כמ"ש בבני מתא מחסיא דאבירי לב הם דחזו יקרא דאורייתא כו') הרחוקים מצדקה להיות נכנעים מגילוי אור האלקי ביחוד ויחודות שנק' צדקה מצד אבירות ותוקף לבם שזה האכזריות ותוקף הגסות והחוצפא שבעצם נקודת נפשם שרחוקים מאחדות ה' ועומדים לנגד בגסות בלא טעם כלל וכלל שזה קליפה דעמלק שראה ושמע כל גדולת ה' ונפלאותיו וגילוי שכינה עם משה וישראל כו' ולא חרד לבו ויצא ללחום

עבירה מטמטמת לבו של אדם: יומא לט, א. ראה גם מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' נד. ושי"נ.

נואף אשה חסר לב: משלי ו, לב.

חציפי דרא . . ששתלן בכל דור: נסמן לעיל ע' תקסא.

שמעו אלי אבירי לב . . בבני מתא מחסיא: ישעי' מו, יב. ברכות יז, ב.

שו"ה ביחוד — האכזריות: ב' האבירות.

בישראל כנ"ל. ולכך אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זכר עמלק שהוא בחי' גסות וחוצפא יתירה המטמטם ועושה קשיות הלב כקושי האבן ממש עד שנק' לב האבן כמ"ש לעיל והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר שהוא לב רך ונכנע מיד לאלקות וד"ל).

ונמצא מובן עכ"פ מכל זה שסיבת חולי רעה הנ"ל שקורין בשם טמטום הלב זהו בחי' קליפה וסטי"א דעמלק שנק' ראשית לז' מדות דקליפה שמגביה עצמו כנשר כו' למעלה מן הטעם שלא יועיל שם שום שכל והתבוננות בגדולת ה' להכניעו כו'. ומזה נצמח חולי רעה זו שבלב שנק' טמטום הלב שזהו ענין קשיות הלב שקשה כאבן דומם ממש שנק' לב האבן כנ"ל. ולא שנסתם הלב ונתטמטם ע"י סיבות אחרות כמו תענוגי תאוות עוה"ז כמו וישמן ויבעט ע"י רוב תאוות המאכלים ומעדנים וכתאוות המשגל וכה"ג, שזהו אינו רק היפך פתיחת הלב לבד שמחמת תאוות החומריי' לא יוכל לפתוח ולעורר לבבו בתורה ויראת אלקי' שאין לבו פתוח מצד המילוי בתאוות שנסתם ונתטמטם בתאוות זרות בחום אש זרה [או חמדה] ותענוג גשמי. אך לזה יועיל בנקל להתקן שיטהר לבבו ויהי' פתוח לקבל כל גילוי אור האלקי כו' והוא ע"י מעט יגיעה אמיתית בהכנת לבו ודעתו בהתבוננות גדולת ה' כו' ובמעט ביטושים בעצמו או שיבוטש מלמעלה עד שישכור לבו מעט ויטהר מכל חומריות שלו וכ"ש בהתעוררות תשובה באמת שע"ז אמר הבא לטהר מסייעין לו שיש [לו] הרבה מסייעים ועוזרים לעורר לבו לפתחו כו'. אבל בחי' טמטום הב' הנ"ל שבא מצד קושי וגסות הנפש בעצמה ומהותה כנ"ל שנק' לב האבן ממש ולא שנסתם ע"י דבר אחר זהו בחי' קליפה דעמלק בחוצפא וגסות שבעצם נפשו שאין עצה [לזה] להסיר ולהחליש כח הקושי מטמטום זה אלא ע"י בחי' כח מ"ה שבנה"א שהיא בחי' הביטול העצמי הנ"ל שבו מתגלה מעצמות אא"ס בבחי' אין ומ"ה דחכמה שבנש"י שזהו ענין מלחמה לה' בעמלק מדור דור להכניע ולהחליש לבחי' יש וחוצפא דעמלק וכמ"ש כי מחה אמחה בעצמי דוקא כנ"ל וד"ל.

ועוד עצה לזה ע"י מצות קריאת פ' זכור בתורה שהיא מ"ע דאורייתא ממנין תרי"ג כו', שבקריאת פ' זו בפירוש שזהו דבר ה' בפיו שיש בזה גילוי אא"ס שבפנימי' ח"ע שבפרשה זאת הרי בזה עצמו ודאי יש כח גדול בכל זמן להכניע לחוצפא דעמלק שבכאו"א בנפשו בעצם שלפי שזהו

והסירותי את לב האבן: יחזקאל לו, כו.

וישמן ויבעט: האזינו לב, טו (בדילוג).

הבא לטהר מסייעין לו: ראה יומא לה, סע"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתקב. וש"נ.

קריאת פ' זכור... מ"ע דאורייתא: ראה תנ"ך כל מגילה י, רע"ב. שלחן ערוך אורח חיים סתרפ"ה, ס"ז.

שיחת ש"פ צו תשמ"ט ובהנסמן שם.

שו"ת ממנין — בפירוש: ב: בפ"ו.

עיקר המנגד לעמלק כנ"ל וכמ"ש אם תגביהי כנשר משם אורידך כו' (והוא במה שאומר מכה אמחה בפורים להכניע להמן האגגי שבכל דור עומדים כו'. ואמנם עיקר מצות פ' זכור שהיא מדאורייתא שם אמר תמחה את זכר עמלק כו' מכח עצמך (כמשי"ת) ואפשר שזהו בקריאת פ' זכור יש כח בכנ"י מעצמם כמו שהי' בא"י בהניח ה' כו' ומחה אמחה הוא בפורים דוקא).

ואחר כל הנ"ל יש להבין בתירוץ שני הפסוקים הללו דלא סתרי אהדדי דמ"ש בפ' בשלח כי מכה אמחה כו' אני בעצמי דוקא וכן מלחמה לה' בעמלק כו' כבר מבואר למעלה מפני ששרש קליפת עמלק בבחי' המנגד לחכמה דבחי' חי' שלמעלה מבחי' מקור המדות ע"כ לא יועיל עבודת הנשמה דכנ"י בבחי' בינה שבנפשו להכניעו רק לה' [לבדו] המלחמה בעמלק כנ"ל, ומ"ש בפ' תצא בפ' זכור והיה בהניח ה' כו' תמחה את זכר כו' תמחה מכח עצמך הטעם לפי שבהיות ישראל על אדמתם תחלה אחר כיבוש ז' האומות שהן ז' המדות דק"נ כמ"ש ונתן ארצם לנחלה נחלה לישראל כו' אז הי' בחי' גילוי עצמות אא"ס בחכמה עלאה שמאין ממש תמצא, כידוע בשרש א"י שהוא עיקר המקום לקיום התו"מ מפני שנק' ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה כו' (ולע"ל תקרא ארץ חפץ כו') תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה כו' הרי תמיד הי' מאיר בא"י מבחי' פנימי דח"ע שהוא בבחי' ראיית העין בעינא פקיא כו' (ובפרט בבהמ"ק שאמר והיו עיני ולבי שם כל הימים כו' ובפרט בג' רגלים דכתיב יראה כל זכורך את פני ה' כו' וכשם שבא לראות כו' שזהו בחי' הסתכלות וראי' דכח מ"ה שבנש"י בביטול הפנימי והעצמי הנ"ל מלמטה למעלה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו כשהיו משתחיים בעזרה וראי' והכרה זו הי' בבחי' פנימי דשם הוי' [כמ"ש] את פני הוי' כו' דהיינו לאסתכלא ביקרא דמלכא כמו שהוא מלך ביופיו תחזינה כו'

אם תגביהי כנשר: עובדי א, ד [כדילוג. ושם: תגביה. אבל כיה גם לעיל ר"ע תקסו ור"ע תקיז. מאמרי אדה"א בראשית ע' תסט. וש"נ. כמדבר ח"ב ע' תתי. אור התורה תצוה ע' א'תרצט. ע' א'תשמא וע' א'תשמז].
 שויה לחכמה — מבד"י: ב: מבינה.
 שויה מכח — תחלה: ב: לנחלה.
 ונתן ארצם לנחלה נחלה לישראל: תהלים קלו, כא. שם כב. וראה לעיל ע' תקנד.
 א"י . . עיקר המקום לקיום התו"מ: ראה רמב"ן תולדות כו, ה. מאמרי אדה"א בראשית ע' קסד. וש"נ.
 דברים ח"א ע' ה. וש"נ. שמות ח"א ע' סה. וש"נ.
 ארץ אשר ה' אלקיך . . מראשית השנה: עקב יא, יב.
 א"י . . ארץ חפץ: נסמן לעיל ע' שעד.
 בעינא פקיא: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קכט, סע"ב.
 והיו עיני ולבי שם: מלכים"א ט, ג.
 יראה כל זכורך . . וכשם שבא לראות: פ' ראה טז, טז. חגיגה ב, א.
 לחזות בנועם ה': תהלים כז, ד.
 לאסתכלא ביקרא דמלכא: ראה זהר מקץ קצט, א. בראשית לת, א"ב. פקודי רמז, ב. תרומה קלד, א.
 מלך ביופיו תחזינה: ישע"י לג, יז [ושם: ביסיו — ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' שיט. דברים ח"ב ע' תקה].

והוא בבחי' אמיתת עצמותו כמו שהוא מהווה מאין ליש בבחי' המל' בבי"ע בחי' יחו"ת שהוא ה' אחרונה דשם הוי' הנק' אדון כל הארץ. וכן ביחו"ע בפנימיות דע"ס דהוי' דאצי' כמו שהוא בעצמותו ממש וכמו"כ מלמעלה למטה כתיב עיניו כיונים וכן אמר עיניך יונים כו'. אך מ"ש עיני ה' כו' מראשית השנה עד אחרית שנה זהו בתמידות ולא בג' רגלים לבד משום דארץ זו ה' דורש אותה תמיד ועיני ה' בה מראשית כו' לפי שנק' ארץ חפץ בבחי' חפץ ורצון העצמי דעצמות אא"ס ממש ע"כ ממילא עיני ה' בה בתמידות ודורש אותה תמיד משא"כ לבניי שהוא בזמן מוגבל בג' רגלים לבד וד"ל) (והטעם הוא [לפי] שישראל הן בבחי' שם מ"ה דתיקון שבא בג' קוין דאצי' ע"י תו"מ לברר לשם ב"ן כידוע אבל א"י הוא בחי' שם ב"ן לאחר הבירור שעלה בעצמות דאור הכתר כמ"ש והארץ אוכור גם בעוה"ב שנאמר לעולם ירשו ארץ. וזהו שאמר והי' בהניח ה' [לך] מכל אויביך מסביב שהם התהפכות ז' מדות רעות דק"נ שבארץ כנעו שהן ז' מדות דתוהו ע"י קיום התו"מ בא"י דוקא ואז תהי' הארץ להם לירושה (כמו בעוה"ב שנאמר ירשו ארץ) וזהו שאמר בארץ אשר ה' אלקיך נותן לך לרשתה שירשו שם כל הניצוצות דקדושה שנפלו שם מז' מדות דתוהו שמזה יהי' יתרון האור מן החושך העליון כו' (כמו בעוה"ב) אז תמחה את זכר עמלק כו' תמחה מכח עצמך ולא תצטרך לעזר מן השמים שילחמו בעדו (אע"פ שאמר מלחמה לה' בעמלק מדור דור עד דורו של משיח לפי שגם זה שיש בכח עצמם להכניע לעמלק זהו מאור פנימי דשם הוי' בכני' כנ"ל רק שיוכלו גם הם מכח עצמם ע"י למחות זכר עמלק כו') לפי שארץ זו ה' דורש אותה תמיד ועיני ה' בה כו' (שאין מקום שם לחוצפא והתנשאות דעמלק כלל כמו בארץ החיים דעוה"ב (ואמנם הרי הזכיר כאן ב' תנאים א' בהניח ה' לך מכל אויביך כו' לבד [טעם] מעלת א"י מצד עצמ' שהיא ארץ אשר ה' דורש אותה תמיד כו' דמשמע מזה שמטעם מעלת א"י עצמה לא הי' כח בהם מצד עצמם למחות זכר עמלק כו' וגם בטעם שיניח ה' כו' וירשו א"י אם לא מעלת הארץ שה' דורש אותה תמיד לא הי' בכוחם למחות כו' משום דהכל אחד והא בהא תליא שאם אין בירור דו' מדות דק"נ שהן משיורי ז' מדות דתוהו שיהופך לאור אינו נק' ארץ אשר ה' דורש אותה משום דבחי' התיקון דפנימי דשם הוי' דח"ע הנ"ל אינו בא כ"א לאחר הבירור דתוהו משום דבחכמה אתברירו דוקא וגם באדם [למטה] אם אין יראה לברר לז' מדות הרעות אין חכמה כח מ"ה דביטול העצמי בנפשו כלל ולהיפוך אם אין חכמה אין יראה דאין בירור לז' מדות דק"נ רק בחכמה. וז"ש בהניח ה' דוקא לך מכל אויביך והוא אשר

אדון כל הארץ: יהושע ג, יא.

עיניו כיונים . . . עיניך יונים: שיר השירים ה, יב. שם א, טו. ד, א.

והארץ אוכור . . . לעולם ירשו ארץ: בחוקותי כו, מב. ישעי' ס, כא.

דבחכמה אתברירו: נסמן לעיל ע' שכא.

אם אין יראה . . . אם אין חכמה: אבות פ"ג מ"ז.

ה' אלקיך נותן לך כח זה כו' [ואז] נק' ארץ אשר כו' עיני ה' בה כו' דהא כהא תליא (ובאמת משמע דארץ ה' דורש אותה מעצמו בלי טעם הבירור דז' מדות דתוהו שהרי לעוה"ב נק' ארץ חפץ שלמעלה מן הטעם דח"ע כי אז למעלה מן הבירור כו') וזהו שבפ' בשלח אמר משה מלחמה לה' כו' מדור דור שזהו גם בהיות ישראל בארץ העמים בחוץ לארץ שאין שם השראת גילוי אור דח"ע הנ"ל כמו בא"י וגם לא טעם דבירור דז' מדות דתוהו בבירור דז' אומות דארץ ישראל כו' ועכ"ז אמחה אני לבדי [ממדריגת] עצמות הרצון שלמעלה מן הח"ע כו' שאין זה בכח דחוי"ב דנשמות ישראל רק בהיותם בארץ ישראל לכד כנ"ל שם אמר תמחה מכה עצמך מטעם ב' תנאים הנ"ל וד"ל.

(אך) עדיין יש להבין מ"ש מדור דור דמשמע גם בדורו של משיח שהרי אמר ואחריתו עדי אובד כו'. אך הענין הוא דבאמת כזה הובדל קליפה דעמלק מז' אומות, שז' אומות דק"נ שנפלו בשבירה משם ס"ג יש להו ענין תיקון ובירור להתהפך לז' מדות דקדושה ע"י תורה ומצות וז"ש ונתן ארצם לנחלה כו' אבל עמלק למעלה משם ס"ג כי הוא באחוריי' דכתר ששם לא ה' שבירה ונפילה רק הוא חוצפא והתנשאות שלמעלה מן הטעם (כדוגמא דהתנשאות העצמי' דקדושה שלמעלה מן החכמה וטעם כו') שאין שייך בזה תיקון ועלי' כלל רק איבוד וכליון לגמרי וז"ש אמחה את זכר עמלק למחות שרשו לגמרי וגם בכנ"י אמר תמחה לאבדו לגמרי כי אין לו עלי' ותיקון לקדושה כשאר ז' אומות רק איבודו זהו תיקונו כו' (כי א"א להיות מהתנשאות שוא ותקיפא וחזקה כזו להיות בחי' התנשאות דקדושה [כשמיני' שבשמיני' דתיח] דמעטרא לי' כו' מאחר שהו' ב' הפכים זה בתכלית הישות וגסות ותוקף גדול (ובחוצפא תגא של שוא ושקר) וזה בבחי' האין בתכלית כו' שהוא פנימי' דשם מ"ה דח"ע כנ"ל).

אך לעיל בימות המשיח ועוה"ב כתיב אז אהפוך אל עמים שפה כו' גם עמלק בכללם לפי שיבורר גם תכלית הגסות והיש וחוצפא לבחי' אין האלקי בתכלית (וגם שיהי' גילוי אלקי בהתנשאות די' האמיתי כמ"ש להנחיל אוהבי יש וגם במשיח אמר וגבה מאוד יהי' יש זה בתכלית האין דעצמות א"ס כו'). ומ"ש בלעם ואחריתו עדי אובד דאיבודו זהו תיקונו כמ"ש אמחה כו' זהו עד ימות המשיח (וזהו עדי אובד ולא עד בכלל שהרי מקבלים

שורה דח"ע: ב' דתי.

עמלק . . באחוריי' דכתר: ראה גם לעיל ע' תצה.

אז אהפוך אל עמים: צפני' ג, ט.

להנחיל אוהבי יש . . וגבה מאוד: משלי ח, כא. ישעי' נב, יג.

גרים מעמלק דבני בניו של המן כו' ואמר המן מן התורה מנין שנאמר המן העץ כו' דבחי' ס"ג אותיות ג"ס לאחר הבירור יוכלל בהתנשאות די'ש האמיתי דקדושה כו', אבל עכשיו אין לו תיקון ובירור ועלי' כלל בבחי' התנשאות דקדושה אפילו בגסות דת"ח שאמר לא תמצא בגסי הרוח, ומשה יוכיח שהי' עניו [מאד] ושפל כו' רק איבודו זהו תיקונו, ובמה יהי' איבודו בבחי' מ"ה וביטול העצמי בענווה ושפלות דמשה כו' שזהו ביטול דכח מ"ה שזהו עיקר המנגד לקליפה דעמלק (והן האפיקורסים שעושים משכלם עיקר בחוצפא, ותיקונם להיות משמשי ת"ח כו').

ובזה יובן ג"כ טעות שאול בעמלק שאמר הקימותי דבר ה' כו' גם שהי' בחיר ה' וכוונתו רצוי' הי' להעלות לקליפה דעמלק בעולות זבחים מראשית החרם כו' כי הי' סבור שיש עלי' ותיקון לעמלק כשאר ז' אומות וז"ש הקימותי דבר ה' שנפל בעמלק כענין ותקם את דברך הנ"ל, והשיבו שמאל החפץ לה' בעולה זבחים כו' שטעית בזה דאין עלי' דלעו"ז שהוא תיקון ובירור מרע לטוב שייך רק בז' אומות שהן ז' מדות הרעות דק"ג שנפלו בשבה"כ מז' מדות דתוהו כנ"ל אבל קליפת עמלק למעלה מבחי' שם ס"ג והוא הגסות והתנשאות שבעורף ואחוריי' דכתר כו' שלמעלה מן השבירה שבז"ת דיבנה דס"ג כו' אלא הוא לנגד [בחי' ח' שהוא בחי'] פנימי דח"ע שבכתר כו' על כן אין לו עלי' ותיקון כלל רק למחות זכרו לגמרי מכל וכל דאיבודו זהו תיקונו וכמ"ש ואחריתו עדי אובד כו' ולזאת נסכלת מאוד שהשאר לעמלק שארית כו' ורמזו לו שאין עיקר המנגד לקליפת עמלק להאבידו רק בבחי' הביטול האמיתי דכח מ"ה שבנשמה שלמעלה מן הטעם לגמרי והוא ביטול עצמות הרצון כו' וז"ש כי שמוע מזבח טוב כו' שמיעה [כזו] בביטול הרצון טוב יותר מתיקון ובירור מזבח בז' מדות דק"ג וכמו שאמרו נעשה ונשמע במ"ת שזכו לבחי' הזאת פכ"פ להאיר להם מעצמות בעל הרצון בכתר ועטרה שעטרה לו אמו כו' מטעם זה כידוע וד"ל.

דבני בניו של המן: גיטין נו, ב.
המן מן התורה . . . המן העץ: חולין קלט, ב. בראשית ג, יא.
ס"ג אותיות ג"ס: מובא גם בספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' קפח. פירוש המלות צח, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקעה. ושי"ג. ח"ד ע' אירי.
לא תמצא בגסי הרוח: ראה ערובין נה, א.
שאל . . . בחיר ה': שמואל-ב כא, ו.
הקימותי דבר ה': שמואל-א טו, כב [ושם: את דבר. אבל כ"ה גם בספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשצו].
מראשית החרם: שמואל-א טו, כא.
החפץ לה' בעולה זבחים: שמואל שם כב.
כי שמוע מזבח טוב: שמואל שם [ושם: כשמוע . . . הנה שמוע. אבל כ"ה גם בספר המאמרים תקס"ה שם.
וראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' ו. ושי"ג].
נעשה ונשמע: משפטים כד, ז.
ועטרה שעטרה לו אמו: שיר השירים ג, יא.

בעז"ה פ' כי תשא שנת תקפ"ד ליאבוויץ

כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם כו'. כתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקיני וידוע בענין שמאל וימין העליון שהן ב' מדות דחסד ודין ומדה"ד ביד השמאל העליון ומדת החסד ביד הימין כמו הושיעה לו ימינו וכן ימינך ה' נאדרי בכח כו' ושמאל העליון זהו בחי' שמאל דוחה וימין העליון ימין מקרבת וכמאמר דתינוק ואשה שמאל דוחה וימין מקרבת, ומשמעות הפשוט בזה דאין הכוונה בבחי' שמאל דוחה למעלה שהוא מבחי' גבור' עליונה במדה"ד לרחק ממש אלא [הכוונה ב]שמאל דוחה זה אינו [אלא] בשביל ימין מקרבת [אחי"כ] וכפשט הענין בתינוק ואשה דשמאל דוחה זה בריחוק אינו ענין ובחי' ריחוק אמיתי לגמרי רק כדי שיהא [מיד] ימין מקרבת כמו בב' ידים דשמאל וימין דאיש שבשמאל דוחה מקרב בימין שזהו עצה טובה לטובת המקבל מן המשפיע בתינוק מאביו ואשה מבעלה. כך הוא למעלה ממש בכנס"י למעלה שנק' אשה והקדב"ה נק' איש או שכנ"י נק' בני' כתינוק קטן כמ"ש הבן יקיר לי אפרים כו' ששמאל העליון דוחה לרחק אותם לעורר עליהם בבחי' מדה"ד הקשה למעלה ולמטה ברוחניות נשמתם ובגשמי' [ב]פרנסתם לדחוק אותם בכור העוני וכה"ג, ואמנם אין זה ריחוק ודיחוי אמיתי ח"ו, אלא רק בשביל ימין מקרבת שמקרבת ברכ החסד העליון שבימין העליון כאב שמקרב ומחבק לבנו בימינו אחר שנתן לו ריחוק וביטוש בשמאל

כי תשא: נדפס מבוך ה' = 1157 ע' רכג. ובין אריחיים ניתוספו בפנים אותיות או תיבות מבוך ג' = 437 ע' קמד ומבוך ד' = 947 ע' סה [בכותרת: בס"ד פ' כי תשא]. ונמצא גם בבוך א' = 135 ע' קז [ובא' מראשי העמודים נרשם: תורת אדמו"ר מהר"ם (י) ש"י. מתחיל מלקמן ע' תקעב]. ג' = 371 ע' לד [בכותרת: נאמרה מפי אדמו"ר האמצעי מוהר"ד נבג"מ]. ו' = 1746 ע' קט [ובסופו נרשם: תורת אדמו"ר דובער נבג"מ]. ז' = 1749 ע' ד [בכותרת: בעז"ה פ' תשא תקפ"ח(ו) [וכ"ה הכותרת בכל ראשי העמודים שם] מאדמו"ר דובער נ"ע ז"ע]. ח' = 2016 ע' צ [ונמצא עד לקמן ע' תרו]. ט' = 2221 [נמצא עד לקמן ע' תקפד]. י"א = 2224 ע' קכד [בכותרת שבטנים].

מאמר זה מיוסד על מאמר זה כתורה אור תשא פה, ג [ישם מתחיל: שמאלו תחת לראשי]. עם הגהות וכו' באור התורה תשא ע' איתגד ואילך. ע' איתתסג (קיצור וכו'). ע' איתתסד (קיצור מהדרוש . . בת"א). ע' איתתסו (הערות ע"ז). ע' איתתסח ואילך (ביאור — והוא ד"ה שמאלו תקס"א שנדפס במאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' קו. וראה בהנסמן במראי מקומות לשם). ע' איתתעד ואילך (נדפס גם באוה"ת יתרו ע' תשסג — והוא קיצורים על הנדפס שם ע' תשמח ואילך).

אודות מאמר זה (כתר"א) ראה תורת שלום ע' 169: דער מאמר שמאלו . . אין חו"א, איז דער אנהויב דרוש האט קיין המשך גיט . . דער מיטעלער רבי אין דער הנחה האט אליין געשריבען, דער זיידע האט אויך צוגעשריבען בכדי עס זאל האבען א המשך.

כי תשא . . שמאלו תחת לראשי: תשא ל, יב. שיר השירים ב, ו.
הושיעה לו ימינו . . ימינך ה' נאדרי בכך: תהלים צח, א. בשלח טו, ו.
דתינוק ואשה שמאל דוחה וימין מקרבת: ראה סיטה מז, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרד ואילך.
ביאורי הזהר קרח צה, ג ואילך.

שו"ה מקרבת — דאיש: ג' מד.

בכנס"י . . שנק' אשה והקדב"ה נק' איש: ראה במדבר רבא פ"ט, מד.

הבן יקיר לי אפרים: ירמ"י לא, יט.

דוחה שזהו לטובתו דוקא, וכך הוא באיש לאשתו דשמאל דוחה וימין מקרבת שזהו לטובת המקבל דוקא כנ"ל וד"ל.

וזהו שמאלו תחת לראשי בבחי' גבור' עליונה רק שיהא ימינו תחבקני ברב חסד מטה כלפי חסד כו', וזהו כמו שאנו רואי' בכל דור ובכל זמן שכן דרך ומנהג ה' עם עם קרובו ישראל כאב את בן ירצה וכאיש לאשתו כו' שבשעה שמתעורר עליהם למעלה במדה"ד בבחי' שמאל דוחה למעלה לקבל עליהם הקטרוגי' הקשי' שעולי' מצד מעשיהם אשר לא טובים כידוע אז דוקא מיד הוא מתעורר עליהם ברב חסד ורב להושיעם מאויביהם המקטרגי' עליהם למעלה ולמטה (כמו ברי"ה שבני האלקי' מתיצבי' על הוי' לקטרג על ישראל מאד בבחי' גבור' דמה"ד דשמאל כו' עד ויבא [גם] השטן בתוכם שהוא בחי' גבור' קשות דק"נ רק להרע להם ברצועה לאלקאה כו') עכ"ז מיד מתגבר עליהם במדת החסד דימין העליון וכמו כי גבר עלינו חסדו שגובר החסד על הדין וממתקו בתכלית, ואי"כ כל מה שהי' תחלה בשמאל דוחה דמה"ד אינו דחי' לגמרי ח"ו אלא להיות ימין מקרבת בחסדי' הגוברי' על הגבור' ודיני' קשים להמתיקם (וכמו בקללות דבלעם שאמר ולא אבה ה' לשמוע אל בלעם המקטרג ויהפוך הקללה לברכה שנהפך הדין הקשה עצמו לברכה שהוכרח לברך את ישראל ונתקיימו ברכותיו, וזהו למען דעת צדקות ה' כו') (וזהו שמעו הרים שהן האבות ואיתנים כו' ריב לה' עם יעקב כו' כמ"ש במ"א), וכך הוא בכל ר"ה ובכל דור ודור שאין כל שנה שעומדי' על בני' לקטרג כבלעם ממש למעלה ולמטה לכלותינו כהמן וה' מצילנו מידם ונהפך האויב לאוהב וקטיגור עצמו נעשה סניגור כבלעם, וכמו שמסיים הטעם כי אהבך ה' אלקיך כאב את בן ירצה ברצון וחפץ עצמי'

ש"ה המקטרגי' — עליהם: בגדו"ט: ליתא.

ברי"ה שבני האלקי' מתיצבי' על הוי': ראה איוב א, ו, ב, א. זהר בא לב, ב. פינחס רלא, א. עטרת ראש שער ר"ה ע' 44. מאמרי אדה"א בראשית ע' קצו ואילך. במדבר ח"ב ע' תתי. דברים ח"א ע' צב. ושי"נ. ח"ב ס"ע תקנז. אור התורה איוב ע' תרנא. שיר השירים (כרך א) ע' אקפח וע' אר. (כרך ג) ע' תתסו וע' תתעה. ברי"ה . . השטן: ראה זהר (רע"א מהימנא) שופטים ערה, א.

השטן . . ברצועה לאלקאה: ראה זהר בהקדמה יא, ב. תקוני זהר תל"ג (עו, רע"א). דרך מצותיך פט, ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' צח. ושי"נ.

כי גבר עלינו חסדו: תהלים קיז, ב.

ולא אבה ה': תצא כג, ו [ושם: ה"א. בדילוג]. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ז. ושי"נ. ח"ב ע' תרס ואילך ובהנסמן שם.

למען דעת צדקות ה': מיכה ו, ה. ראה תורת חיים וירא קיז, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרמב. בראשית ע' רי.

שמעו הרים . . ואיתנים כו' ריב לה' עם יעקב: מיכה ו, ב [ושם: שמעו הרים את ריב ה' והאתנים . . כי ריב לה' עם עמו ועם ישראל].

הרים שהן האבות: ראה ראש השנה יא, א. עטרת ראש שער ר"ה ס"ע כו. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' נה. ושי"נ. ח"ב ע' תרסד. ושי"נ. דרושי חתונה ח"א ע' ריד.

כאב את בן ירצה: ע"פ משלי ג, יב. מובא גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שמ. דברים ח"ג ע' תתסא.

כמ"ש כי רוצה ה' בעמו כו' לכך מגביר כח החסד דימין על השמאל וממתקו עד שגם מה שהי' שמאל דוחה בדין וריחוק לפי שעה כנ"ל אינו רק כדי לקרב בימין אח"כ להמתיק הדין כו' וכמו כי הוא יך וירפאנו כו' וכן כי רגע כאפו חיים ברצונו וכן גם ברוגז רחמי' תזכור וכה"ג כל בחי' ירידה דישראל בלחץ ודחק וצרות רבות ורעות אין זה הסתר פני' בדחיה לגמרי ח"ו כמ"ש לא מאסתים ולא געלתים לכלותם כו' אלא שמאל דוחה וימין מקרבת בעלי' אח"כ כנ"ל, וראי' לזה ממה שגם בשעה שהוא מתמלא עליהם עברה כל צרכיהם לפניך כו' וד"ל.

וזהו כי תשא את ראש בניי לפקודיהם פי' פקודיהם כפשוטו ענין מספר ויש בו משמעות ענין פקידה שיפקדו לפרקי' לרעה ח"ו וכמ"ש כאן בפ' זו בחטא העגל וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם ואמרז"ל אין לך כל פקידה שאין בה מעון העגל כו', אך גם בשעה שפקד עליהם במדה"ד לרעה על דבר עונות שלהם עי"ז דוקא תשא את ראש בניי בהתנשאות ועילוי דחסד עליון בימין מקרבת אחר שמאל דוחה בפקידה זו דוקא כי פקידה זו על עונם בשמאל דוחה לרחק אינו דחי' וריחוק גמור אמיתי רק להיות ימין מקרבת כנ"ל, וז"ש כי תשא את ראש בניי סיבת הנשיאת ראש שתשא לנשיי זהו לפקודיהם מצד שיפקוד עליהם במדה"ד בשמאל דוחה כנ"ל שכן דרך ומנהג ה' עם ישראל עמו שבשעת פקידתו עליהם במדה"ד אז נעשה להם למושיע להמתיק הדין הקשה ולהפוך קטיגור עצמו לסניגור כנ"ל, וזהו הגורם שאדרבה שעי"ז דוקא יהי' נשיאת ראש לישראל בירידה זו בשביל העלי' כמו ששמאל דוחה לתינוק אינו רק בשביל ימין מקרבת אח"כ כנ"ל, וזהו כמ"ש כי יפול לא יוטל ממש לארץ כי ה' סומך ידו והיינו גם בשעה שבניי נופלים למטה בגלות וירידה עצומה עד שנפילתם כמעט שחה לעפר נפשם בשפלות עצומה ולחץ ודוחק הדלות ועניות כו' מ"מ גם כי יפול לא יוטל לארץ ממש, שבהגיע הנפילה שלהם לארץ ה' סומך לכל הנופלים (וזהו גבורה גדולה ויתירה בדבר הנופל לארץ שיוכל הגיבור בכח להעמידו שלא

כי רוצה ה' בעמו: תהלים קמט, ד.

כי הוא יך וירפאנו: הושע ו, א [ושם: טרף וירפאנו יך ורחבשנו — אבל כ"ה גם בדרך חיים שער התשובה כח סעי' ורע"ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקו (ושם: וירפאנו)].

כי רגע באפו: תהלים ל, ו.

ברוגז רחמי' תזכור: וכ"ה גם במאמרי אדה"א בראשית ע' תס. ובחבקוק ג, ב רחס. וכ"ה בג"ד. לא מאסתים ולא געלתים לכלותם: בחוקתי כו', מד.

בשעה שהוא מתמלא עליהם עברה: ראה ברכות כט, ב.

וביום פקדי ופקדתי: כי תשא לב, לד.

אין לך כל פקידה: וכ"ה בתורה אור כאו. ראה סנהדרין קב, א. רשי' חוקת יט, כב.

כי יפול לא יוטל: תהלים לו, כד. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' נח. דברים ח"א ע' פח.

ה' סומך לכל הנופלים: ע"פ תהלים קמה, יד.

גבורה גדולה... הנופל לארץ: ראה גם בהנסמן בהערה דלעיל ד"ה: כי יפול.

יוטל ויושלך בארץ ממש כו' כמ"ש במ"א), וזהו שאעפ"י שלא נאמר נו"ן באשרי נפלה כו' חזר דוד וסמכה ברוה"ק כו' (כמ"ש במ"א) (וזהו הכח הגדול שיש ברב חסד דימין העליון שיוכל להעמיד את הנופלי' דכנ"י בשמאל דוחה למעלה אעפ"י שנפלו לארץ בסיבת הקטרוגי' הקשי' וזוקף אותם מגפילתם וכמ"ש כי תשא את ראש בני' להגבי' ראשם מגפילתם כי כל הנופל נופל בראשו לארץ לפי שלא יוכל לעמוד על רגליו כו' וכמא' דרישא שכיבת לעפרא ומקים מעפר דל שהוא השכינה דאעפ"י שאמר נפלה לא תוכל קום מעצמה אבל קודב"ה יוקי' לה כמ"ש סומך ה' כו' (והוא מ"ש שמאל[ו] תחת לראשי ההעלות ולהגבי' ראשי מן הארץ ודוקא בגבור' דשמאל דוחה הוא עצמו עוזר לחסד דימין ואח"כ וימינו תחבקני שזהו ברי"ה שממתיק הדין הקשה כנ"ל וביו"כ ימינו תחבקני כידוע וד"ל).

והנה להבין כ"ז יש להקדים ענין זה בעבודת ה' בכו' מדריגות דתורה ותפלה, דהנה כתיב הקל קול יעקב קל קמא חסר וי"ו וקול בתרא מלא וי"ו, וענין ב' קולות האלה היינו ענין ב' מיני קולות קול דתורה וקול תפלה (וקל קמא חסר וי"ו זהו קול תפלה שהוא בבחי' קלא פנימאה שבפנימי' נקודת הלב דלא משתמע בדיבור כי צלוחא דשיע' בלחש דוקא וכמ"ש בתפלת חנה והיא מרת נפש וקולה לא ישמע כידוע) וקול בתרא מלא וי"ו זהו קול דתורה דמשתמע בדיבור דוקא כמ"ש ודברת בס' כו' והוא ענין מ"ש קרוב ה' לכל קוראיו קריאה זו בקול דצלוחא בחשאי כנ"ל לכל אשר יקראוהו באמת בקול דתורה שנק' אמת), והנה יש מדריגה בתורה מה שאין

שלא נאמר נו"ן באשרי נפלה: ראה ברכות ד, ב. עמוס ה, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א שם ס"ע פו ואילך. ח"ב ע' תרסז וע' תרעג.

הנופל נופל בראשו . . . רגליו: ראה סידור שחרית לשבת קצד, א. פירוש המלות פצ"א. דרישת שכיבת לעפרא: ראה זהר במדבר קיט, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' יד. ושי"נ. ומקים מעפר דל: ע"פ תהלים קיג, ז. שו"ה תוכל: ג"ד: תוס'.

קודב"ה יוקי' לה כמ"ש סומך ה': תהלים קמה, יד. ראה זהר בהקדמה ג, א ובוהר הרקיע שם. שמיני מ, א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' פח. ושי"נ. ח"ב ע' תקכה וע' תרסו. שמאל(ו) . . . ברי"ה . . . וביו"כ ימינו תחבקני: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשמג. ושי"נ. ח"ד ע' אישנו. ושי"נ.

הקל קול יעקב: ראה לעיל ע' תסא. ושי"נ. שו"ה שבפנימי' — נקודת: ג"ד: קירות.

צלוחא דשיע' בלחש: ראה שלחן ערוך אדה"ז הל' תפלה סק"א ס"ב-ד. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' צט.

והיא מרת נפש וקולה לא ישמע: שמאל-א, א, י. יג. שו"ה וכמ"ש — כידוע: ג"ד: כידוע.

ודברת בס': ואתחנן ו, ז.

קרוב ה' לכל קוראיו: תהלים קמה, יח. ראה סידור שחרית נו, א. לכל אשר . . . באמת בקול תורה: ראה לעיל ע' שסו. ושי"נ.

בתפלה ויש מדריגה בתפלה מה שאין בתורה דאעפ"י שהתפלה דרבנן ומצות ת"ת דאורייתא ותפלה קבוע לה זמן שחרית וערבית לבד ות"ת מצותה תמיד"י בשבתך בביתך כו' מ"מ הרי אנו מוצאי' שיש בתפלה דרבנן מעלה יתירה על מצות ת"ת והוא מ"ש הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו, דאעפ"י שתפלת שחרית אברהם תיקן ויצחק תיקן תפלת מנחה ויעקב תפלת ערבית מ"מ הרי התפלות במקום תמיד"י ממש תקנום כידוע דתפלה של שחר כמו תמיד של שחר, וכמו שתמיד של שחרית [הי'] מכפר על עבירות דלילה ותמיד של בין הערבים על של יום כך תפלות דשחרית וערבית מכפרת כו' שזהו [ל]מעלה ממצות ת"ת כו' (דדי בפ' א' שחרית ופ' א' ערבית וכמו שא' קבעת עיתים לתורה כמבואר בגמ') (והגם שתפלה דרבנן אבל ח"י ברכות נגד ח"י חוליות השדרה שמעמיד"י כל בנין הגוף כך התפלה מעמדת כל רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת כו' (כמ"ש במ"א) ולפעמים משמע דתורה למעלה מן התפלה דגם בכללות המצות א' ת"ת כנגד כולם (לפי שת"ת הוא בחכ' ומוחי' שבראש שהם מקור כללות לחיות רמ"ח איברים שהן רמ"ח מ"ע כידוע) והתורה נק' חיי עולם והתפלה נק' חיי שעה, וכמו שא' למי שהאריך בתפלה [ב]יותר שבקת חיי עולם ועוסק בחיי שעה כו' כו' כידוע.

אך [הנה באמת] ב' הענינים אמת בכ' מדריגות דתורה ותפלה ולא ראי זה כו' והן חלוקי' בעניני' שוני' באופן שיש מעלה יתירה בתורה על התפלה ויש מעלה יתירה בתפלה על התורה ושניהם מתאחדים כא', דהאומר אין לי אלא תורה בלא תפלה אפי' תורה אין לו וכן להיפך בתפלה בלא תורה אינו רק חיי שעה ולא חיי עולם דתורה כנ"ל ולכך צ"ל שניהם יחד. ותפלה קודם לתורה כדעת אבא בנימין שהי' תפלתו סמוכה למסתו כו'.

שהתפלה דרבנן; נסמו לעיל ע' שכו.
ות"ת מצותה תמיד"י בשבתך בביחך: ואתחנן ה', ז. ראה מנחות צט, סעי"ב. הל' ת"ת לאדה"י פי"ג, ה"ז.
הלואי שיתפלל אדם: ראה ברכות כא, א.
שתפלת שחרית אברהם תיקן: ראה ברכות כו, ב.
התפלות במקום תמיד"י . . . תקנום: ראה ברכות שם. לקוטי תורה פינחס עז, ג ואילך.
שתמיד . . . מכפר על עבירות דלילה . . . של יום: כמדובר רבא פכ"א, כא ובהנסמן במתנות כהונה שם.
תנחומא פינחס יג. ילקוט שמעוני פנחס כה, ג (רמז תשעז. ירושלים תשמ"ו). ושי"ב. אגרת התשובה פי"א.
כך תפלות דשחרית וערבית מכפרת: ראה אגרת התשובה שם. ספר המאמרים תקס"ט ע' ריד וע' רלו.
מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תעה.
ממצות ת"ת . . . בפ' א' שחרית . . . קבעת עיתים לתורה: ראה מנחות צט, ב. שבת לא, סעי"א.
חיי ברכות נגד חיי חוליות . . . התפלה מעמדת: ראה לעיל ע' תצט. ושי"ג.
ת"ת כנגד כולם: פאה פי"א מ"א.
לפי שת"ת הוא בחכ' ומוחי': ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' תב. ע' חיו. ע' תקמט. במדבר ח"ב ע' עדרת.

רמ"ח אברים שהן רמ"ח מ"ע: מכות כג, סעי"ב.
והתורה נק' חיי עולם . . . שבקת חיי עולם: ראה לעיל ע' שכת. ושי"ג.
דהאומר אין לי אלא תורה: ראה יבמות קט, ב. לקוטי תורה ויקרא ה, א.
אבא בנימין שהי' תפלתו: ראה ברכות ה, ב. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קפד. ושי"ג.

וביאור הענין ידוע שיש ב' מדריגות דרו"ש כמ"ש והחיות רצוא ושוב ואחר הרצוא מיד שוב לאחור כו' כנשימה של אדם וכדפיקא דלכא כידוע כך הוא ענין [מדריגות] התפלה ותורה דשרש התפלה הוא בכח"י ההעלאה מלמטה למעלה בכח"י רץ לבך כו' כמו באה"ר דק"ש ואהבת את ה' בכל לבבך כו' בשפיכת נפש במרירות [הלב] בש"ע כידוע וכמ"ש ולפני ה' ישפוך שיחו ואשפוך את נפשי כו' אבל שרש מצות ת"ת הרי הוא בכח"י הירידה והמשכה בגילוי אור אלקי מלמעלה למטה בקריאתו באותיות התורה לשמה כידוע, וזהו שנק' בח"י שוב בהמשכה מיד אחר הרצוא שבתפלה וד"ל.

וביאור ענין זה הנה תחלה יש להקדי' בכח"י ומדריגה דתפלה שהוא מלמטה למעלה בכח"י או"ח [כו' דהנה] בש"ע שהוא עיקר התפלה הוא בכח"י כליון הנפש ממש כמו לפני ה' ישפוך שיחו כו', וזהו כמו שמקריב' הבהמות ע"ג המזבח באש שתכלה ותשרף לאחר זריקת הדם כו' שכ"ז בתפלה כנגד תמיד' תקנו כעולת תמיד שנק' עולה כך בש"ע במרירות הנפש תכלה הנה"ט ותעלה כקרבן באש ש"מ ע"י הנשם' כמו דאדם כי יקריב מן הבהמה כו', אך כדי שיוכל להיות בח"י הקרבה זו לכך הקדימו מצות ק"ש לזה והוא במצות דאהב' אלקים בא' ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך בשני יצריך כו' אפי' ביצה"ר שבחלל השמאלי והוא לבטל כל רצון ותאוה זרה וכמ"ש בכל נפשך אפי' נוטל את נפשך, וכ"ז אינו בא בק"ש רק אחר יחוד אלקות בשמע ישראל כו' למס"נ באחד ולזה התקינו אנ' כה"ג שתיים לפני' ולספר ולהלל בפסוד"ז לפני ברכת יוצר שכל זה אינו רק הכנה לאהב' האלקי שבק"ש ומק"ש יבא לענין העלאה והקרבה דתפלה (בצלוחת בלחש דוקא כנ"ל שהוא קלא פנימאה כנ"ל), אך הנה הדרך המביאה לאדם לבחי' אהב' זו האלקי שבק"ש הוא מה שתקנו פסד"ז לסדר שבחו ש"מ כמ"ש הללו את ה' מן השמים וכה"ג, שהמכוון בזה אינו רק בח"י ביטול הנברא בע"ג לבכע"ג שהוא כח אלקי המהווה אותם מאין ממש ליש וזהו הללו את ה' [מן

והחיות רצוא ושוב: יחזקאל א, יד.

רץ לבך . . . ואהבת את ה': ספר יצירה פ"א מ"ח. נסמן בפסקא הבאה.

ולפני ה' ישפוך שיחו: תהלים קב, א. ד: לפני — ראה פיסקא הבאה. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' סג וע'

רמז.

ואשפוך את נפשי: שמואל"א א, טו.

שויה וביאור — בבחי' מכאן מתחיל בוך א.

דאדם כי יקריב מן הבהמה: ראה ויקרא א, ב.

ואהבת . . . בשני יצריך: ואתחנן ו, ה. ראה ספרי שם. ברכות נד, א (במשנה).

בכל נפשך אפי' נוטל את נפשך: ראה הנסמן בהערה שלפני.

למס"נ באחד: נסמן לעיל ע' שכת.

התקינו אנ' כנה"ג: נסמן לעיל ע' שכא.

הללו את ה' מן השמים: תהלים קמח, א.

השמים] שם הוי' המהווה כל כו', ואמנם איך יקבע האדם דבר זה בלבו ודעתו שזוה ממילא יתפעל בלבו באהבת ה' בק"ש לאמיתו הנה א' בענין אהבת ה' ראה נתתי לפניך החיים והטוב והמות והרע כו' אשר אנכי מצוך היום לאהבה את ה' כו' עד ובחרת בחיים למען תחי' כו' לאהבה את ה' כו' כי הוא חייד ואורך ימיך כו', הרי בבחירה זו בחיים וטוב ולא יבחר במות ורע וכן בברכה ולא בקללה תלה ענין מצות האהבה לאהבה את ה' כו' כי הוא חייד כו', ולכאורה אין להם חיבור זע"ו כלל דודאי בחירה זו בחיים וטוב שזהו לחפוץ בדרכי החיים כו' ולסור מדרך הרע והמות וכן לחפוץ בברכ' ולא בקללה מה ענין זה לענין האהב' ומוכרח לומר שדרך זה ע"י בחירה טובה זו יבא האדם ממילא לבחי' האהב' אלקי' בכל לב ונפש כמו שא' כי הוא חייד כו'.

והענין הוא דמ"ש ובחרת בחיים גם חיים זה אין הכוונה בחיים גשמי' דמי לא יחפוץ בחיים ויבחר במות, אלא הכוונה הוא על בחי' אור וחיות אלקי' הרוחני' המקור המהווה ומחי' לכל הברואי' מאין ליש וכמ"ש ואתה מחי' את כלם דאין מקרא יוצא מ[ידי] פשוטו דהוא ית' מקור כל החיים המוגבלים שהן הנבראי' מאין ליש בבחי' גבול ותכלית הוה ונפסד כידוע, ואמנם מקור החיות של העולמות שהוא חיות אלקי' הוא בחי' חיים העליוני' [האלקי'] הנצחי' ובלתי בע"ג וכמו שא' חי לעד וקיים לנצח כו', ואעפ"י שאין ערך כלל לחיות מוגבל דנברא לגבי אור וחיות האלקי' שהוא כבע"ג ומובדל ומפלא בערך לגמרי ואיך מבחי' חיות האלקי' מתהוו' החיות המוגבל כו' עכ"ז הרי אמר ואתה מחי' את כולם אתה ממש והוא ע"י בחי' צמצום דאותיות מא' ועד תי"ו ביי"מ שזהו ואת"ה א"ת וה' מוצאות הפה והיינו כמו גילוי צמצום החיות באדם מעצמות הנפש שבא בשינוי המהות לגמרי (והוא מה שאו' חי ולא בחיים מוגבלים כו') ולכך נק' אלקי' חיים ומלך עולם, ובחי' זו נק' ממכ"ע שנמשך האור וחיות האלקי' בתוך כ"ע כמו אד' בס' כו' ונק' כח הפועל האלקי' בתוך הנפעל ונק' אדון כל המעשים כידוע, ובחי' סוכ"ע שלמעלה מן גילוי אור התפשטות זו האלקי' בתוך כ"ע נק' בחי' המקיף

ראה נתתי לפניך: נצבים ל, טו [ישם: היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע — ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' שכ לקמן ע' תרלט].
אשר אנכי מצוך . . . ובחרת בחיים . . . לאהבה . . . כי הוא חייד: נצבים שם טו, יט. כ.
ואתה מודי' . . . דאין מקרא יוצא מ[ידי] פשוטו: בחמי' טו, ו. שבת סג, א.
חי לעד וקיים לנצח: ברכת ברוך שאמר.
מא' ועד תי"ו . . . וה' מוצאות: ראה זהר בראשית טו, ב. שער היחוד והאמונה פ"ב.
חי ולא בחיים: נסמן לעיל ע' תקנ.
אלקי' חיים ומלך עולם: נוסח ברכת יוצר.
אד' בס' . . . אדון כל המעשים: תהלים סח, יח. ראה ברכת יוצר לשבת (אל אדון). ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשצא. דברים ח"ב ע' תפד. ח"ג ע' אינו.

שסובב ומקיף כל העולמות והוא מ"ש כי עמך מקור חיים כו' כידוע ונק' חי העולמים בעצם כמו שהוא טרם שיבא בצמצום ההמשכה להחיות העולמות מאין ליש שזהו יחוי'ע ויחוי'ת דשמע ובשכמל"ץ) והוא מ"ש כי הוי' הוא האלקי' כו' דמבחי' סו[כ"ע] הנ"ל הוא שנמשך בבחי' ממלא שנק' אלקים חיים ממש כהתפשטות החיות בתוך כל בריאה ממש וכמ"ש אתה עשית את השמים כו' עד ואתה מחי' את כולם ממש מאין ליש עד שאין לך דבר שחוצ' ממנו כידוע וד"ל.

והנה להבין ביאור הענין במ"ש ובחרת בחיים כו', יש להקדים תחלה הידוע בדרך כלל ופרט שבכל בריאה ובריאה יש בחי' רוחני' וגשמי' שזהו בחי' חומר וצורה שבחי' החומר של הבריאה הוא בחי' ההגשמה של הכלי בחיצוני' שלה הנראה לעיני בשר כגלגל המזלות וגלגל השמש שחומר שלהם נראה בהגשמה וגבול וכן בכל חלקי דצח"מ, והצורה שלהם הוא בחי' הנפש שלהם הרוחני' בפרט ששרש אור וחיות רוחני' זה נמשך ממקור כל חיים העליוני'. דעולמות העליוני' הרוחני' והתחתוני' (שזהו בחי' ממכ"ע הנ"ל שע"ז אמר ואתה מחי' את כולם ממש כנ"ל), וכידוע בדרך כלל בענין ג' מדריגות דעול"ם שניה נפ"ש דעולם הוא מהות הבריאה בחומר שלה ושנה הוא זמן קיומו בחומר שהוא ע"י הנפש שנק' צורה בכלל וכמו האדם שכלול מחומר וצורה דחומר הגוף שלו מורכב מד"י גשמי' ובהכרח שיהי' בו כליון והפסד אחרי כלות כח החיות באיברי' כמו לזקנותו שתש כח החיות שבדם הוא הנפש שאין הכלי' דגוף מוכני' לקבלת הצורה הנפשיו' אבל בחי' החיות הנפשיו' הרוחני' אף בכלות כחה להחיות הגוף מצד העדר הכלי מ"מ הנפש שהיא הצורה עצמה אין לה כליון והפסד כלל ותשאר בחיים במקור חוצב' שמשם נמשכה בגוף והוא מקור החיים כמ"ש והיתה נפש אדוני צורה בצרור החיים את ה' כו' וכן א' והרוח תשוב אל האלקי' אשר נתנה כו', וכך יש שרש לנפש כל חי וכל בריאה בצורה הרוחני' שבה אבל החומר שלהם כלה ונפסד וידוע שכל שיש לו כליון והפסד נק' מות שהמות הוא הכליון וההפסד כמו קץ כל בשר בא לפני כו'. ומכ"ז יוכל האדם להסתכל ולהתבונן שבכללות העולמות והברואי' הרי בחי' האור וחיות האלקי' הוא בחי' הצורה

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

חי העולמים: ראה תוספת י"ט סוף תמיד.

יחוי'ע ויחוי'ת דשמע ובשכמל"ץ: זהר בראשית יח, ב.

כי הוי' הוא האלקי': ואתחנן ד, לה. שם לט. ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קס. ושי"ג.

אתה עשית את השמים: התחלת הכתוב ואתה מחי'.

דעול"ם שניה נפ"ש: ראה ספר יצירה פי"ג מ"ג ואילך. מאמרי אדה"א בראשית ע' נו ואילך. ושי"ג. שמות

ח"א ע' קב ואילך.

והיתה נפש אדוני צורה: . . והרוח תשוב אל האלקי': שמואל"א כה, כט. קהלת יב, ו.

קץ כל בשר בא לפני: גח ו, יג.

שלהם הכללית והוא שנק' חיים וטוב (כעץ החיים שאין שם מות וכליון כלל לכך האוכלו חי וקיים לעד), וכל הגשמי' של החומר דכל הברואי' שנבראו בחידוש מאין ליש עם החיות המצומצם שבהם נק' מות שיש בו כליון והפסד שנק' הוה ונפסד, ואמנם חיות האלקי חי לעד וקיים לנצח כי אין לו תחלה ואין לו תכלה כו' ויוכל האדם לראות ולהכיר את בורא הכל מאין ליש שהוא העיקר ושרש האמיתי לכל התהוות הנמצאי' בע"ג וכולם בטלים ונכללי' בכחי' ביטול היש לאין ממש כמו שאדם רואה שהגשמי' בטל לגבי הרוחני' שמחיהו וכאדם עצמו שרואה בחוש שגופו החומרי בטל ומבוטל ושפל ונגרר אחר החיות הנפשי' הרוחני' שמחיהו לכך אוהב אדם לחיי נפשו וחפץ מאד בחיים ושונא למות וגם מה שאוהב לגופו אינו מצד עצם החומר רק מצד החיות הרוחני' שהוא נפשו והנפש נקשרה בגוף ועזה כמות אהבתם עד שקשה פרישו דנפשא מגופא כידוע ודל'.

וכך יוכל האדם לידע היטיב ולהתבונן בכל הברואי' שמקורם האמיתי הוא ית' שהוא עיקרא ושרשא דכ"ע וכולא קמי' כלא כו' ונכללי' כטפל לגבי העיקר כמו שמביט בצבא השמי' יכיר ויתבונן מי ברא אלה כו' כמ"ש שאו מרום עיניכם וראו [מי ברא אלה] כו' וכך בכל הברואי' עד שיכיר ויתבונן בחיי נפשו בגופו שיחי' מחיות האלקי' שהוא מקור כל רוח ונפש ונשמת כל חי ורוח כל בשר נמשכו ממנו כמו אל אלקי הרוחות לכל בשר כו', ולזאת [י]תעורר האדם באה"ר ועזה לאהוב את ה' המח' רוחו ונשמתו וגופו בכל עת ורגע כאשר יסתכל בעין השכל כמו שרואה בראי' חושי' בחיי נפשו בגופו ממש, וזהו לאהב' את ה' אלקיך כי הוא חייך ממש בפרט וגם בכלל שהוא ית' מקור כל החיים העליוני' הרוחני' והתחתוני' עד צבא השמים והארץ וכמ"ש וצבא השמים לך משתחיים לך ממש לפי שידוע שהשכינה במערב ולכך השמש שיוצא וזורח במזרח סובב והולך אל דרום עד ששוקעת במערב שמשתחוהו שם לקונה ויוצרה וגם בעצם הסיבוב של השמש וירח הכל הוא בכחי' ביטול היש לאין אלקי המהווה אותו שרואי' ומשיגי' לבוראם ולכך או' שירה בסיבובם והשתחוואה שלהם כי סיבוב והשתחוואה דשמש

אין לו תחלה ואין לו תכלה: ראה וצבת הלבבות שער היחוד ספ"ה. המשך תרס"ז ע' כ.
ועזה כמות אהבתם: ע"פ שיר השירים ח, ו.
קשה פרישו דנפשא מגופא: ראה מועד קטו כה, סעיב ואילך.
עיקרא ושרשא דכ"ע: ראה זהר בהקדמה יא, ב.
שאו מרום עיניכם: ישעי' מ, כו.
ונשמת כל חי ורוח כל בשר: ע"פ פיוט נשמת.
אל אלקי הרוחות: קרח טז, כב.
וצבא השמים לך משתחיים: נחמ" ט, ו. ראה מאמרי אדמו"ר בראשית ע' נז. וש"נ.
שכינה במערב: בבא בתרא כה, א. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרכו ואילך.
סובב והולך אל דרום: ראה קהלת א, ו.
השמש וירח . . . או' שירה: ראה בסמוך הערה ד"ה משמש.

וירח וכו"מ [ב]חימר שלהם אינו רק מצד בחי' ביטול והשתחוואה רוחני' שבצורה שלהם שהוא בחי' הנפש שלהם שאומרי' בהשגה [שלהם] שירה לכח האלקי המהווה אותם כמו שמכיר האדם בחיי נפשו, וראי' לזה ממש בגבעון דום שפסק לומר שירה וממילא עמד החומר שלו כידוע ודיל.

וז'הו שאמר ראה נתתי לפניך החיים והטוב כו' לפי שבדרכי המצות ילך בדרכי החיים והטוב הוא בחי' החיים העליוני' האלקי' שמחי' את הכל ויאהוב את ה' לדבקה בעיקרא ושרשא דכ"ע ולמאוס בטפל שהו ברואי' שנק' הווה ונפסד שהוא המות ורע כו' שהוא התאוה החומריות להתמשך אחר החומר הנפסד וכלה כו', אלא כל חפצו יהי' בחיים האמית' האלקי' שנק' מקור כל החיים העליוני' ותחתוני' וכמ"ש דוד מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כו', ועי' הוסד כל ענין פסדו שמדבר בביטול כל הנבראי' שמכירי' לבוראם ואי' שירה כמו הללו את ה' מן השמים וכמו השמים מספרים כבוד אל כו' שכל זה יוכל האדם לראות ולהכיר כמו בראי' חושיו' ממש וכמ"ש שאו מרום עיניכם וראו ממש מי ברא אלה המוציא במספר כו' וכאשר רואה בעין השתחוואה וסיבוב שלהם וכנ"ל וכמו"כ גבוה על גבוה כו' שהמלות מקבלי' מחיצוני' דאופני' וחיות הקודש [ו]רוח החיות האלקי' באופני' לא יסבו בלכתן כו' ואופני' ברעש גדול אומרי' ברוך וכת' והחיות רוי' כו' וכמו"כ השרפי' בעולם הבריאה אומרי' קדוש הוי' צבאות כידוע ועי' וכה"ג יוכל האדם לבא לבחי' ומדריגה דאהב' האלקי' בק"ש באמרו ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך בשני יצריך שאפי' היצה"ר שהוא חום הטבעי' הקשה שבוער כאש לכל תאוה רעה גם הוא יהי' נכנע ובטל ויקבל בלבו החומרי גי' אהבה האלקי' להיות נמשך בכל לב הטבעי' אחרי ה' ותורתו ועבודתו ולבטל כל רצון זר נגד רצון ה' מצד אהב' האלקי' ממש כמא' בטל רצונך מפני רצונו כו' פי' בטל רצונך לבטל כל רצון וחשק אף הנוגע לחיי נפשו נגד רצון ה' והוא לפי שיבטל כלא ממש כל עניני עוה"ז

שאומרי' בהשגה (שלהם): ראה רמב"ם הל' יסודי התורה פי"ג, ה"ח. מאמרי אדה"ז פרישיות התורה ח"ב ע' תרסב.

משמש בגבעון דום: יהושע י, יב. ראה סידור שער המילה קמב, ב ואילך. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית שם.

וכמ"ש דוד [T: ליתא] מי לי בשמים: תהלים עג, כה [וכי' גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' י (וראה בהנסמן שם). ח"ב ע' הקמב. במדבר ח"ג ע' אק. דברים ח"ב ע' תקסא. וראה כבא בתרא יד, ב: דוד כתב ספר תהלים ע"י . . . אסף].

השמים מספרים כבוד אל: תהלים יט, ב.

גבוה על גבוה: ע"פ קהלת ה, ז.

שהמלות מקבלי': ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתעו.

לא יסבו בלכתן . . . ואופני' ברעש גדול אומרי' ברוך: יחזקאל א, יב. יז. ראה ברכת יוצר.

והחיות רוי' . . . השרפי' . . . אומרי' קדוש: יחזקאל א, יד. ישעי' ה, ב. ג.

בטל רצונך מפני רצונו: אבות פי"ב מ"ד.

הגופני ואפי' הרוחני נגד העיקר ושרש וימאוס בחיי [נפשו] הגשמי לבטל כל רצון זר רק לה' לבדו וכמ"ש מי לי בשמים כו' אפי' בעולמות העליוני כמו געה"ע וגעה"ת שנק' שמים וארץ בכלל והוא שנק' לב א' לאביו שבשמים ולא בב' לבבות ל[ב] אחד לעניני גופו כו' כי גם לב החומרי בטל בכולו כו' וכמו שא' כלה שארי ולבבי כו' והוא התקשרות האהבה הנאמנה בכל לב ונפש מצד ראי' חושי' כנ"ל שנק' לבב נאמן כמו באברהם שנמצא לבבו נאמן לפני ה' בנסיון כמו לשחוט לבנו וכה"ג אשר א"א להיות אהבה כזו בעניני' גשמי' כי לא ימצא דוגמת זה בכל עניני העולם לפי שכח ואור האלקי מובדל הוא בערך לגמרי מכל חמדת טוב העוה"ז וגם העוה"ב כמא' אין ערוך לך בעוה"ז ואין זולתך כו', וע"כ אומר מי ידמה לך ומי ישוה לך ומי יערך לך דקאי בג' עולמות דבי"ע וגם באצ"י אינו רק הארה בעלמא מעצמות המאצי' כידוע דעי"ס בלי מה כו' כמ"ש ולא מכל אינון מדות כלל כידוע וד"ל.

והנה בחי' התקשרות עצמיות הזאת באה"ר הנ"ל בתמידות בלי הפסק וביטול אפי' רגע אינה באה כ"א ע"י בחי' ראי' והסתכלות החזקה כנ"ל בתמידות בכח האלקי המחי' ומהווה כל הברואי' מאין תמיד ששיג ויכיר דבר זה כמו בראי' חושי' ממש כמו שיהי' לע"ל בכל בשר כמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו' וכל שאינו הולך אחר הגופני' ומאס בחיי הבלי העוה"ז ונותן לבו ודעתו לילך אחר ה' הבורא הכל לדבקה נפשו ולבו בקרבת אלקי' להיות אוהב ה' כחיי' העצמי' ופנימי' יראה ויבין וישכיל תמיד בראי' חושי' בעיקרא ושרשה דכ"ע ואליו ישא את נפשו ולבו כמו אם ישים אליו לבו כו' בלב אחד ורצון אחד ממש כנ"ל, וע"ז [אמר] החכם עיניו בראשו שעניי החכם האלקי בראשו למעלה לראות כמו [דע] מה למעלה ממך כו' שיהי' תמיד שם הוי' לנגד עיניו כמ"ש שויתי הוי' לנגדי תמיד והוא כח ואור האלקי הבורא כל כו' שממנו נמצא מציאות חיות נשמתו וקיום גופו כו' וכמ"ש כי הוא חייך כו' וממילא תהי' אהבת ה' תקועה בלבו בתמידות

געה"ע וגעה"ת שנק' שמים וארץ: ראה לעיל ע' שית. ושי"ג.

לב א' לאביו שבשמים: ברכות נו, א.

כלה שארי ולבבי: תהלים עג, כו.

אין ערוך לך בעוה"ז: ע"פ ברכת יוצר לשבת.

מי ידמה לך: תפלת נשמת. ראה גם מאמרי אדה"ז ענינים ע"ז ובהנסמו במראי מקומות לשם. מארז"ל ע'

תסז ובהנסמן לשם.

דעי"ס בלי מה . . . ולא מכל אינון מדות כלל: ספר יצירה פ"א, מ"ב. ראה תקוני זהר בהקדמה

יז, ב.

ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר: ישעי' מ, ה.

אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.

החכם עיניו בראשו: קהלת ב, יד.

(דע) מה למעלה ממך . . . שויתי הוי' לנגדי תמיד: אבות פ"ב, מ"א. תהלים טז, ח.

ויהי יראת ה' על פניו תמיד לבלתי יוכל לחטוא ח"ו אפילו בהרהור קל כו' וד"ל. משא"כ מי שהולך בשרירות לבו רק רע כו' ופורק ממנו עול מ"ש ומסין[ר] מלבו האהבה האלקי לפי שעניו סתומים ולא יראה באור האלקי המחי הכל אלא נדבק נפשו בגשמיות העולם וחומריות שלו שהוא הוה ונפסד כנ"ל ועושה מהטפל עיקר ומעיקר טפל כמ"ש אותי עזבו כו' עליו נאמר הכסיל בחשך ממש הולך ולא יראה אור לעולם, ע"כ ילך למקום חשך ואפילה בשאול תחתי ואבדון היפך האור והוא המות והרע שנדבק נפשו בהן ולא יראה באור החיים והטוב, וזהו ראה נתתי לפניך היום החיים והטוב והמות והרע וכן הברכה והקללה כו' ובחרת בחיים ברצון א' למען תחי' כו' [לאהבה כו'] כי הוא חייך כו' וד"ל.

והנה בחי' אהבה האלקי הנ"ל שנאה בסיבת ההכרה כמו בראי' חושי' באלקי' חיים ומלך עולם בתמידות מנעוריו, הנה עי"ז ודאי תהי' נפשו קשורה בהתקשרות אמיתי' באלקי' חיים בקשר חזק ונפלא בנצחיות בלי ימוט לעולם מזה, וזהו ענין הנז' בזהר בבעי'ת האמיתי' בחילא דתיובתא יתיר ותדיר דמשכי' לי' לקודב"ה בחילא יתיר כו' משום דבחי' התקשרות אלקי' הזאת באמת הנ"ל נק' כריתת ברית למעלה שהיא בחי' ההתקשרות האמיתי' שנק' ברית כידוע, וכמו הנה אנכי כורת ברית כו' ונא' הנני נותן לו את בריתי כו' שזהו התקשרות דצדיק יסוד עולם צ"ע מלמעלה למטה בנשמות ישראל בכל מי שיש בו בחי' התקשרות אמיתי' בכל לב ונפש מלמטה למעלה כאשר שכורתת ברית לבעלה לבד כו' וכמים הפא"פ בהתקשרות זאת דבעי'ת בחילא יתיר ותדיר נמשך להם מלמעלה בחי' כרית' ברית בלי יפרד לעולם וכמו באברהם שמצא לבבו נאמן בהתקשרות תמיד' ע"כ וכרות עמו הברית כו'.

ונמצא מובן מזה דבחי' התקשרות זאת האמיתי' שנק' ברית בסט' דקדושה האלקי' יהי' עי"ז תיקון לפגם הברית שפגם בעונות שלו, כי כמו שברית דקדושה הוא ההתקשרות דנפשו בשרשו וחיותו האלקי' בתמיד' כנ"ל כך בלעומת זה בסט' דקליפה בהיפך מזה שהוא ההתקשרות העצמיות ותמיד' בתאו' [זרות ו] חומרי' כו' ותענוגי' בנ"א בעוה"ז החומרי' כו' שנק' ברית [ד]קליפה ולכן התיקון לפגם הברית בהתקשרות בתאוות זרות הוא

ויהי יראת ה' על פניו: ע"פ יתרו כ, ח.

אותי עזבו . . . הכסיל בחושך . . . הולך: ירמי' ב, יג. קהלת ב, יד (ושם: והכסיל).

בשאו' . . . ואבדון: ראה משלי סו, יא. כז, כ. עירובין יט, א.

הנז' בזהר בבעי'ת האמיתי': ראה זהר חי שרה קכט, ב. אגרת התשובה ספ"ח.

הנה אנכי כורת ברית . . . הנני נותן לו את בריתי: תשא לד, י. פינחס כה, יב.

כאשה שכורתת ברית . . . וכמים הפא"פ: סנהדרין כב, ב. משלי כו, יט.

וכרות עמו הברית: נחמי ט, ח.

שיהפך לבו מן הקצה לקצה דוקא שהוא לדבק נפשו ולבו בברית והתקשרות אמיתי' באלקי' חיים בחילא יתיר ותדיר כנ"ל, והוא כמה שרואה בראי' חושי' שחיותו וקיומו מחיי החיים איס ב"ה שהוא אל חי וקיים והיינו שגורם להמשיך בבחי' ברית העליון שנמשך בהתקשרות מן המשפיע אל המקבל ג"כ מלמעלה למטה והוא מה שמקשר וממשיך האור ושפע מבחי' צ"ע שהוא סוכ"ע להיות המשכת השפע בבחי' ממכ"ע להחיות רוח שפלים מאין ליש שזהו להמשיך אור וחיות האלקי לנשמת כל חי ורוח כל בשר כו' עד בנפש האדם הזה שמקשר א"ע לה' לבדו ואליו נושא את נפשו תמיד בהתקשרות תמידי' שממשיך ברית והתקשרות העליון מסובב למלא כו' להיות אור אלקי' מאיר בנפש[ו] בתמידי' הרצון (כמו הנערה אשר חפץ בה המלך דקודב"ה אתרע"י ב' תדיר כו'), והוא כמו בע"ת האמיתי' בחילא דתיובתא תדיר בדיבוק אמיתי ותמידי שמושכי' בחי' ברית התקשרות אלקות בנפשם תמיד, וזהו דמשכי' לי' לקודב"ה בחילא יתיר ותדיר כו' שלא יופר הברית לעולם וד"ל.

וזהו קרוב ה' לכל קוראיו כו' שקריאה זו תהי' בתפלה לעורר את האהבה בהתקשרות תמידי' ולא לפי שעה לכד שהוא רק בעת התפלה לבד ואח"כ חולפת ועוברת כשהוא הולך בשוק למו"מ בטרדת פרנסתו ששוכח לבו על ה' המחי' נפשו כו' שאין זה אמת כי שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר דשקר אין לו קיום רק כרגע כמו בעת התפלה לבד ואח"כ חולפת ועוברת ולא נשאר אפי' רושם בלב כלל, אך הקריאה באמת שתיכון לעד בלי נפילה ושינוי כלל זהו שיקראוהו באמת דתורה בקול תורה שלומד אחר התפלה שנק' אמת כי התור' נק' אמת והיא חותמו של הקדב"ה שהוא באמת דתור' שנתפס בה ממהו"ע אמיתי' חכמתו ית' ורצונו הפנימי' והעצמיות דמצות כידוע, ולכך יוכל להיות ע"י ההתקשרות דאדם במו"ד ושכלו בעסק התור' שע"ז תתקשר נפשו בקשר אמיתי קשר של קיימא חזק

מחיי החיים: ראה יומא עא, א. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שצא.

אל חי וקיים: ראה ברכת יוצר. ע"ס דניאל ו, כו.

להחיות רוח שפלים: ישע"י נו, טו.

הנערה אשר חפץ בה המלך: אסתר ב, יג (ושם הנערה..אשר). יד [חפץ בה המלך]. וכ"ה בכ"מ ומהם: ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' כד (ושם: והי' הנערה). תקס"ה ח"א ע' קכד. אמרי בינה שער התפילין קמה, ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' שלא. שמת ח"א ע' צג. ויקרא ח"א ע' שג. וש"נ. במדבר ח"ג ע' א"כו. דברים ח"א ע' קו.

דקוב"ה אתרע"י ב' תדיר: ראה זהר שלח קסא, א. חיי שרה קכט, א.

דמשכי' . . יתיר ותדיר: ראה אור התורה כגן ע' איתנתנ.

קרוב ה' לכל קוראיו: נסמן לעיל ע' תקע.

שפת אמת תכון לעד: משלי יב, יט. ראה מאמרי אדה"א בבראשית ע' שצה. וש"נ.

התור' נק' אמת: ראה לעיל ע' שסז. וש"נ.

התור' . . חותמו של הקדב"ה: ראה שבת נה, א. תקוני זהר תכ"ב (סו, ב).

מאד באור א"ס ב"ה שמקושר בחכמתו ומדותיו העצמיות באור דתור' שבכ' ושבע"פ והוא בחי' ברית דתורה שהוא בחי' התקשרות פנימי' ועצמיו' בלי יפול בזה שינוי והפסק לעולם, וזהו והיו הדברי' [האלה] כו' ודברת במ כו' שעיי' תקשר הנשמה בבחי' אמת יותר מאה"ר דכל לבבך כו', וזהו לכל אשר יקראוהו באמת דתור' ששפת אמת דתור' תכון לעד בכריתות ברית נצחיות, וזהו ורב שלום בניך אלו ת"ח שמרבים שלום בעולם שזהו בחי' התקשרות דברית העליון מלמעלה למטה ע"י התקשרות דת"ח בעסקם בתור' שנק' ברית מלמטה למעלה, וזהו אם יחזיק במעוזי דתור' יעשה שלום לי כו' שלום בפמשמ"ע ביחו"ע דחו"ב ובפמשמ"ט ביחו"ת בסובב וממלא זו"נ כו' דיחוד זה תמידי ולכך מצות ת"ת תמידי' כידוע ובמצות ת"ת נעשה תיקון לפגם הברית בסט"א יותר מן התפלה ותשוב' שהיא רק לפי שעה כו' וכמ"ש כחסד ואמת יכופר עון ואין אמת אלא תור' (וראי' ממה שמ"ה לא יכול לשלוט בעוסק בתור' כידוע במעשה דרבה ב"נ כו') וד"ל.

ולפ"ז הרי מובן עכ"פ שיש ב' מעלות בתור' על התפלה והכל בבחי' האמת והוא בב' דברים, הא' מצד בחי' אמת דמשפיע שדבר ה' שבתור' זהו בחי' פנימי' ועצמיות דרצון וחכ' ומדות דא"ס שנק' אמיתי' עצמותו ממש שלמעלה הרבה מבחי' הרצון וחכ' ומדות שנתפשט לצורך ההשתלשלות דעולמות שאין זה בחי' פנימי' רצונו וחכמתו ומדותיו רק להיות בריאה מאין ליש כו' שהוא שם אלקי' בצמצום דממכ"ע כנ"ל, ואפי' שם הוי' שנק' סוכ"ע בכלל כשם הוי' בע"ס דאצי' גם זה אינו רק לגבי שפע העולמות בלבד נק' בחי' סובב ומקיף לאור פנימי כו' כידוע, ולואת גם בחי' ברכות דשי"ע שנמשך משם הוי' דסובב לממלא באמרו בא"י שזוקף בשם אין זה פנימי' הרצון וחכ' ומדות רק מה ששייך להשתלשלות שמטעם זה נק' התפלה חיי שעה שנמשך בזמן ומקום עכ"פ משם הוי' לשם אלקי' המצמצם כו' אבל פנימי' הרצון וחכ' ומדות שבתור' נק' חיי עולם פי' חיי עולם הא"ס עצמו

והיו הדברי' . . . ודברת בס: ואתחנן ה. ו. ז.

ורב שלום בניך: ישעי' נד, יז. ראה ברכות בסופה.

אם יחזיק במעוזי . . . יעשה שלום לי: ישעי' כז, ה [שם: או — אבל כ"ה גם בהנסמן בהערה הבאה].

אם יחזיק . . . דחוי' . . . שלום בפמשמ"ע: ראה מנהדרין צט, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארפד. וש"נ.

מצות ת"ת תמידי': ראה לעיל ע' תקעא. וש"נ.

ובמצות ת"ת נעשה תיקון לפגם הברית: ראה אגרת התשובה פ"ט. ובליקוט פירושים וכ"ו לשם ע' שנח ואילך.

כחסד ואמת יכופר עון: משלי טז, ו.

ואין אמת אלא תור': ראה ירושלמי ראש השנה פ"ג ה"ח. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שסט.

במעשה דרבה ב"נ: בבא מציעא פו, א.

שזוקף בשם: ראה ברכות יב, סע"א.

שנק' חיי החיים כמ"ש כי עמך מקור חיים ומשם נמשך הארה א' בעוה"ב שבי"ד נברא כו' בשכר התו"מ כידוע והוא שנק' אמת כמ"ש תתן אמת ליעקב אמת דתוה"ק שקדמה לעולם שבשביל התורה ברא והאצי' כו' כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו וא' אם לא בריתי כו' לפי שהיתה אצלו שעשועי' עצמי' ממש כו'.

וזהו שא' תתן אמת דתור' ליעקב שגם ליעקב בנושי' בגופי' יהי' הארת אור האמת דתור' ויוכל לקרות אותו כמו שהוא באמיתתו ע"י אותיות התור' שזהו כקורא בשמותיו העצמי' ממש וזהו לכל אשר יקראוהו למהו"ע ממש באמת כמו שהוא באמיתתו באמצעות אמית' דתור' שבה מלוכש אמית' מהו"ע ממש אע"ג דלמתב"כ (יותר משהי' שורה בהיכל ק"ק בארון ולוחות וכמו שא' דעכשיו משחרב בהמ"ק הוא נתפס בד"א של הלכה דוקא שהוא תושבע"פ שלמעלה מתושב"כ שכלול כלוחות, לפי שעיקר בחי' האמת הוא בסוף דוקא והוא התלמוד שמביא לידי מעשה בפומ"מ איך ומה לעשות, משא"כ בתושב"כ הוא בחכ' שבראש עדיין ולא בסוף כדיבור למעשה ולהיות שאמת כולל ראש תוך סוף כאותיות אמת ועיקר תכלית אמיתת האמת כאשר הראש בא לסוף שנק' חותמו אמ"ת כשבא לקיום למעשה שהוא בתושבע"פ דוקא שנק' סופריים כו' כמ"ש חתום תור' בלימודי דוקא במה שמלמד' משם הוי' בתושב"כ בו"ס משנה בפרט, וז"ש וכל בניך לימודי הוי' שנעתב"ס דוקא שהן ד"א של הלכה דוקא, וזהו שיקראוהו באמת דתורשבע"פ סוף מעשה (וזהו וחס"ד לאברהם רמ"ח מ"ע שנמשך מאמת דתור' בחותמה דוקא שנפסק הלכה למעשה, וזהו להקים דברי הברית דתור' בסוף מעשה דוקא כו'), וע"כ מובן ממילא שבחי' יחוד העליון ע"י ת"ת הוא יחוד תמידי' ביחוד

בעוה"ב שבי"ד נברא . . . תתן אמת ליעקב: מנחות כט, ב. מיכה ז, כ.
 דתוה"ק שקדמה לעולם . . . שבביל התו": פסחים נד, א. נסמן לעיל ע' תיו.
 ה' קנני . . . אם לא בריתי . . . אצלו שעשועי': משלי ת, כב. ירמ' לג, כה. משלי שם, ל.
 שו"ה האמת — ע"י . . . שהוא באמיתתו: ד' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: שהוא באמיתתו . . . שהוא באמיתתו.

קקורא בשמותיו העצמי': נסמן לעיל ע' שסז.
 דלמתב"כ: ראה תקוני זהר בהקדמה יו, א.
 משחרב בהמ"ק . . . בד"א של הלכה: ראה ברכות ת, א. מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תמד. ושי"נ. שמות חי"א ע' פא.

שו"ה תושבע"פ: מכאן עד לקמן ע' תקצ חסרים העמודים ב א.
 שאמת כולל ראש תוך סוף: ראה בראשית רבא פפ"א, ב. ספר המאמרים תקס"ה חי"א ע' שסח ואילך.
 שערי תשובה חי"א שער התפלה כד, סע"א ואילך.
 שנק' סופריים: ראה לעיל ע' שפז. ושי"נ.
 חתום תור' בלימודי . . . בו"ס [בו' סדרין] . . . וכל בניך לימודי הוי': ישע"י ת, טז. שם נד, יג.
 וחסד [ג"ד: חסד] לאברהם רמ"ח מ"ע: מיכה שם (המשך הכתוב תתן אמת ליעקב). ראה תחומא לך טז.
 נדרים לב, ב. מאמרי אדה"א שמות חי"א ע' פת. דברים ח"ד ע' איש"ד. ושי"נ.
 להקים דברי הברית: מלכים"ב כג, ג (ושם: את דברי).

פנימי דחויב שהן כתרדל"מ לעלמין כחדא שריין כו' וכאה ואחותו כמו לא זו מחבבה עד שקראה אחותי ופעמי' א' למען אחיי ורעיי וכמו בכרובים שכמקדש שפניהם איש אל אחיו כו' בתמידות ולכך מצות ת"ת בתמידי' דוקא כמ"ש בשכבך ובקומך ובלכתך כו' (אבל התפלה קבוע לה זמן בוקר וערב להיותו ביחוד דו"ג כאיש ואשתו כו'), והמעלה הב' מצד בחי' אמת דמקבל שהן נש"י שמתקשראן באורייתא ואורייתא בקודב"ה שבחי' התקשרות זאת דנש"י באותיות התור' הוא באמיתית מהו"ע הפנימי' שנק' כריתת ברית פנימי' ועצמי' דמקבל למשפיע ולא לפרקי' אלא בתמידי' דוקא כתרדל"מ והוא מה שנש"י קשורי' בתמידו' באותי' התור' להיות שזהו אמיתי' חיותם ושרשם שנק' חיי הנשמות משם הוי' דתו"מ הפנימי' דוקא שלמעלה משם הוי' ואלקי' דהשתלשלות כו' וכמ"ש וכל בניך לימודי הוי' שבתור' דוקא וע"כ יש ממילא בכחם לעשות שלום וחיבור בפשמ"ע [ביחוד] חיצוני דחויב לבנין העולמות ובפשמ"ט בו"ה מדות ודבור דמע"ב כו'.

וזהו פ"י הפשוט שיקראוהו באמת שהוא באמת דמקבל שהן נש"י שיקראוהו בהמשכות גילוי אור הוי' העצמות בכל אמת שבהם שלמעלה מאמת דתפלה בבחי' רץ לבך הנ"ל שחולפת ועוברת מיד אבל בשפת אמת שקוראי' אותו באותי' התור' ה"ז בא בתמידות בלי שינוי והפסק, וגם בסוף מעשה להקי' דבר ה' למעשה דוקא שזהו עיקר האמת דמקבל כשמקיים מה שמדבר והרי הלומד ואינו עושה כו', וכמו שאו' באו"י ונכון ומתוקן וכו' וטוב ויפה הדבר הזה למעשה כו' וקושטא קאי ברגל ושקר אין לו רגלים לעמוד שהוא סוף מעשה ולזאת אמת זה דתור' מאמת לאמת דאה"ר דכל לבכך כו', משאי"כ לכל קוראיו בתפלה וק"ש אעפ"י שהוא באמת דלב ומוח וגם בכל נפשיך כו' אין זה כמו אמת דתור' שמתקיים בסוף מעשה וגם מצד בחי' אמת דתור' עצמה שניתנה לנש"י כמו שהוא למעלה במהו"ע ית' כמו שא' דאיהו אמת [באמת] דתור' ואיהי אמונה לקבל אור האמת הזה כמו שהוא ממש וכמ"ש תתן אמת ליעקב (ובפרט כחותם דתושבע"פ כנ"ל) כדבר הניתן מיד ליד בלי שינוי כלל וד"ל.

דחויב שהן כתרדל"מ לעלמין: נסמן לעיל ע' תפה.

דחויב . . . כחדא שריין: ראה זהר (אדרא זוטא) האוינו רצ, ב.

לא זו מחבבה . . . למען אחיי ורעיי: שמת רבא פניב, ה. תהלים קכב, ה. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' שמה ואילך.

בכרובים . . . שפניהם איש אל אחיו: תרומה כה, כ.

נש"י שמתקשראן באורייתא: ראה זהר אחרי עג, א.

שויה דנש"י — באותיות . . . אלא בתמידי': ג' ליתא.

באותי' התור' . . . חיותם: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשעט. ושינ.

וקושטא קאי: שבת קד, א.

ושקר אין לו רגלים: נסמן לעיל ע' תקח.

דאיהו אמת . . . ואיהי אמונה: ראה זהר בלק קצח, ב.

אך הנה לפי לא יובן מ"ש בפי' הקל קול יעקב דקל קמא חסר וי"ו שהוא קלא פנימאה כו' וזהו קול דתפלה דוקא כנ"ל, ולפי כל הנ"ל הרי עיקר האמת דמשפיע ומקבל זהו בקול דתור' שמתחבר' יחד כתרדלימ ביחוד תמידי (דבהתקשרות מו"ד ומוחין שלו כמוחין דחו"ב ומדות דתור' הרי מתייחד' חב"ד דמשפיע בחב"ד דמקבל יחדיו ומתלבש' באות[יות] התור' כא' ממש שהרי כל [ה]קורא ושונה ה' קורא ושונה כנגדו ממש כמ"ש ואשי' דברי בפ"ך כו' כידוע), ובקול דתפלה אין יחו"ע דחו"ב רק בחי' חיצוני' דחיי שעה שנמשך מסובב לממלא בהשתלשלות כנ"ל, ועוד שהרי א' קרוב ה' לכל קוראיו דמשמע שיש לכל קוראיו בתפלה וצעקה בחיי שעה כרפאינו וברך עלינו כו' שומע הוא תפלת כל פה הקורא ומבקש מקירות לבו כו' וקרוב הוא ממש לכל קוראיו בתפלה כמו שקרוב ומתחבר בקול דתור' ממש כו' והוא לפי שקריאה זו דתפלה באה מפנימי' הלב ונק' קלא פנימאה כנ"ל, ול[מ]ה יגדל מעלת אור דתור' אעפ"י שנק' אמת כנ"ל אם הקריאה בתור' בקול החיצון שמחיצוני' הכל הלב דמשמע בדיבור כנ"ל וד"ל.

אך הנה באמת משמעות הפסוק דקרוב ה' לכל קוראיו דחדא מלתא קא' דקרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר כו' דאעפ"י שלכל קוראיו משמע אעפ"י שאינו באמת כי שומע תפלת כל פה והיינו אפי' בבחי' חיצוני' הלב וא"כ איך בסיפא א' לכל אשר יקראוהו באמת דוקא, אלא צ"ל דיש ב' מדריגות בתפלה א' בחיצוני' הלב (וזהו שמיד אחר התפלה חולפת ועוברת ולא נשאר רושם כלל כנ"ל) והב' בחי' פנימי' הלב שזהו שנק' קלא פנימאה כו' שיש בזה יתרון מעלה גם על בחי' יחו"ע בתור' בפנימי' דחו"ב הנ"ל, וראי' לזה ממה שיש בכח התפלה לפעול רצה"ע של רחמי' וחסד להיות לפני' משה"ד דתור' הנק' אמת כנ"ל והוא שמבקשי' רפאינו ברך עלינו וכה"ג אעפ"י שאינו ראוי לכך עפ"י משפט התור' לפי מעשיו רק מצד ר"ר העליוני' דצלוחת רחמי הוא כידוע וע"י הבקשה במרירות ושפלות עצומה מעורר על נפשו ר"ר העליוני' שנמשך מבחי' רעדכ"ר שלמעלה מרצה"ע המורכב בח"ע דתור' כידוע במ"ש יהי רצון מלפניך רצון חדש מלפניך ממש כו' כמ"ש במ"א (ואפי' משה עצמו שהי' שרשו בפנימי' דתור' וידעו ה' פא"פ ממש

ש"ה אד — בפי': ד: בזהר.

כל (ה)קורא ושונה . . . ואשי' דברי בפ"ד: נסמן לעיל ע' שסו. ישעי' נא, טו.

שומע תפלת כל פה: נוסח שמונה עשרה.

דצלוחת רחמי הוא: ראה ברכות כ, ב.

ש"ה דצלוחת . . . ר"ר העליוני': ד: ליתא. וכנראה נשמט מפני חובות הדומות: ר"ר העליוני' . . . ר"ר העליוני'.

יהי רצון מלפניך: ראה אבות פ"ה, מ"כ. סידור שער התנוכה רעג, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רפו.

לקוטי שיחות לך כרך י' ע' 38.

ש"ה במ"א — דתור': ג"ד: דח"ע.

וידעו ה' פא"פ: ברכה לד, י.

בפנימי' דאור [אבא] דתור' כו' הי' צריך להתנפל לארץ מ' יום בתפלתו כו' [ב]ביטול המציאות לגמרי למעלה מבחי' אדם דתו"מ כו' כמ"ש במ"א).

ויובן ביאור זה עפ"י מה שכתוב במ"א ע"פ יען כי נגש העם הזה אלי בפיו ושפתיו כבדוני ולבו רחוק [ממני] ע"כ ואבדה חכ' חכמיו כו' ולכאורה לא שייך קללה זו לענין מה שבשפתי' כבד[ני] ולבו כו', אך הנה פי' הקל קול יעקב כו' ב' מיני קול יתפרש גם בקול דתור' עצמה לפי שיש ב' מדריגות בתור' פנימי' התור' בחי' סתים דאורייתא בקלא פנימאה דוקא דלא משתמע בדיבור והחיצוני' הנגלית לנו בקול שבא בדיבור דוקא ובמ"ת הי' חיבור ב' מדריגות דנסתרות בנגלות ב' הדברות שהרי על כל דיבור פרוה נשמתן כו', ולפי שבאור פניך ממש נתת לנו בחי' הח"ע הפנימי' דתור' שהוא בבחי' עה"ח וכסודות וטעמי תור' שנתחבר ב' הדברות בקול ודיבור בנגלה והיו לאחד' ממש וכן עכשיו כל הקורא בתור' מתחבר פנימי' התור' בנגלה שבדבר הלכה או מקרא שהרי כקורא בשמותיו ממש כנ"ל, וזהו מלמעלה למטה וכן מלמטה למעלה כל העוסקי' בנגלה בתלמוד מגלי' לו רזי תור' ומשיג בג"ע שרש סודות התור' לפי שקול החיצון שבנגלה מתחבר בקול הפנימי' דהעלם החכ' הפנימי' כו', ולכאורה ה"ז ב' הפכים ממש דהעלם דחכ' א"א לבא בגילוי בדיבור כלל (רק לחכם ומבין מדעתו כו' ונק' שכל הנעלם מכ"ר ופלאות חכ' סוד סתום שלא ניתן לגילוי כלל בדיבור) ונגלה דתור' בא דוקא לגילוי ואיך יחובר פנימי' התור' בהיפוכו כו', אך הנה ידוע דקול הוא בחי' המשכה בכלל ויש ב' מיני המשכה א' המשכה גלוי' והב' המשכה נעלמת בעצמות וזהו קול הפנימי כו', ויובן זה באדם דהמשכה דקול בגילוי זהו כידוע דמה שמשכיל בכח השכל ההיולי ומבריק במוחו בגילוי שכל הוא שבא לגילוי בדיבור דוקא ונמשך למקבל הדיבור ונק' שפע עו"ע ע"י הדיבור דוקא, וזהו חכ' בראש שנמשך בחכ' בסוף כחכ' דמע"ב

להתנפל . . מ' יום בתפלתו: עקב ט, יח. כה. ראה תורת חיים נח נה, א. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' סג.
 במדבר ח"ב ע' תרג וע' תשנ.
 שו"ה (ב)ביטול — במ"א: ע"כ נמצא כ"ט.
 יען כי נגש העם הזה . . ואבדה חכ' חכמיו: ראה גם לעיל ע' תסא. וש"נ.
 על כל דיבור פרוה נשמתן: נסמן לעיל ע' שלט.
 שבאור פניך . . נתת לנו: סיום תפלת העמידה.
 כל העוסקי' . . מגלי' לו רזי תור': ע"ד לשון הברייתא אבות רפ"ו.
 שו"ה תור' — שרש: **גד**: ליתא.
 שכל הנעלם מכ"ר: מובא בכ"מ בדא"ח בשם: רע"מ, פרדס, לשון הגאונים. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' ח. וש"נ.
 ופלאות חכ': נסמן לעיל ע' תנב.
 דקול הוא בחי' המשכה: ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' שמח. דברים ח"ג ע' תתנו. וש"נ.
 חכ' בראש . . בחכ' בסוף: נסמן לעיל ע' תנד.

בראשית נמי מא' הוא בבחי' חכ' בראש ונמשך לי' מאמרות כמא' יהי אור כו' ונק' קול יעקב מהעלם דמח' ושכל לגילוי בדיבור שנק' יו"ד עקב יו"ד דח"ע בראש נמשך ליעקב בדיבור והקול ה' בחי' המשכה נעלמת בפנימי' ועצמות דוקא שא"א שיבא למקבל בדיבור כלל ועכ"ז נק' המשכה מלמעלה למטה בבחי' קול ממש אלא שנק' קלא פנימאה כו', והוא מה שאנו רואי' בבחי' פלאות דחכ' שא"א לבא עדיין בגילוי במוח החכ' רק מרחוק בהעלם ומקיף לבד מרחף ומבריק על המוח בשכל עמוק עמוק ביותר וסוד סתום לגמרי שלא יכלנו כלי המוח במח' ועכ"ז נמשך מלמעלה למטה והוא מהעלם דחכ' שבמוח שנק' אין דחכ' שבמוח שנק' אין דחכ' בפנימי' הלב שלא יוכל לגלות כלל בדיבור כמו לכא לפומא לא גלי כו' כי פנימי' נקודת הלב מתאחד הוא בפנימי' המוח שלמעלה מכלי ההשגה וראי' מהיפוכו בדבר שנגע בנקודת פנימי' הלב שלא יוכל להביא בדיבור הוא שעולה בפנימי' והעלם דחכ' שנק' הרהורי לבו באופן שנשאר בהעלם וסתימות, וזהו מלמטה למעלה וכך הוא מלמעלה למטה ושניהם נק' קלא פנימאה כו' וד"ל. וכך יובן בבי' מדריגות דקול תור' בפנימי' דח"ס שנק' פלאות חכ' שא"א לבא בדיבור זהו שנמשך בנקודת הלב בבחי' קלא פנימאה בבחי' פנימי' ועצמות שלא יוכל להביא להמקבל כלל והבי' קול החיצון שמן השכל וחכ' דתור' הבאה בגילוי בדיבור בנגלה שבתורה שהוא כמו חכ' דמע"ב שבא בדרך שפע לדיבור די"מ כנ"ל, אך א"כ איך יתחברו ב' הפכים דקלא פנימאה בקול דמשתמע בדיבור (כמו שהי' במ"ת כנ"ל) (והרי אמר הנסתרות לה' דוקא כו').

אך הענין הוא דזהו ע"י בחי' ממוצע דוקא כידוע הכלל בכ"מ דחיבור ב' הפכי' כעליון ותחתון א"א להיות כ"א ע"י ממוצע שיש בו מכה העליון משניהם דוקא כו' ע"כ ביכולתו לחבר ב' הפכי' או עליון ותחתון וכך הוא כאן דממוצע זה הוא בחי' קול דתפלה שיש בקול זה מבחי' פנימי' ונקודת הלב ומפנימי' המח' והרצון שבמוח כקול היוצא מגרון שמחובר בו מהבל הלב הפנימי' דוקא ומפנימי' המוח שהוא פנימי' נקודת הרצון שלמעלה מכל השג' במוח כמו שמבואר למעלה בענין שפיכ' נפש במרירות שנוגע לעצמות הנפש כחנה וכחזקיהו כו' שקול פנימי' הזה בנקודת הלב הוא עצמו שבא

בראשית נמי מאמר הוא: בראשית א, א. ר"ה לב, א. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' טו. ושי"נ.
 כמא' יהי אור: בראשית שם, ג.
 יעקב . . יו"ד עקב: עץ חיים שער (ג) סדר אצ"י למהרתי"ז פ"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמו. ושי"נ.
 שמות ח"א ע' יט. ושי"נ.
 שו"ה שלא — כלי . . שלא יוכל: ז' ליתא.
 שו"ה שבמוח — שנק' אין דחכ' שבמוח: ג"ד ליתא.
 לבא לפומא לא גלי: מדרש תהלים פט, א. קהלת רכא פ"ב, י.
 הנסתרות לה': נצבים כט, כח.
 הכלל בכ"מ דחיבור ב' הפכי': ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רלג. ושי"נ. לעיל ע' תמד. ושי"נ.
 כחנה וכחזקיהו: ראה לעיל פיסקא, והנה להבין כ"ז, מלכ"ס פ"כ.

בגילוי בצעקה בקול החיצון בגרון כמו ויצעקו אל ה' בצר להם וכמו ותעל שועתם כו', הרי יש התחברות הפנימי' בחיצוני' ולכך נק' התפלה סולם שמוצב ארצה [למטה] וראשו מגיע השמימה שבו עולי' ויורדי' וע"י יתחברו עליון בתחתון ותחתון בעליון כמו בחי' ברכות דשמ"ע שמעורר ר"ר העליוני' שנמשך מרעדכ"ר למעלה מהחכ' דתור' אף בפנימי' דחי"ע (שנק' טעם כמוס לרצה"ע כנ"ל) מצד שפלות בעמ"ת בקירות הלב כנ"ל, ולכך יש ביכולת הממוצע הזה דקול תפלה בפנימי' הלב לחבר ב' מיני קול דתור' מפנימי' התור' שלמעלה מן ההשג' בקול הפנימי' כנ"ל וקול החיצון דתור' הבא בנגלה בדיבור והיו לאחד"י ממש כנ"ל, וכמו שהי' במ"ת והיינו למי שמתפלל בקירות הלב שעולה למעלה בעצמות אי"ס ב"ה שלמעלה גם ממקור החכ' בפנימי' וחיצוני' לכך משם יוכל להיות חיבור דקול תור' הפנימי' בחיצוני' אבל מי שאינו מתפלל בפנימי' נקודת הלב כלל רק מן השפה ולחוץ כמ"ש בפיו ושפתיו כבדוני ולבו רחק לכך העונש הוא ואבדה חכ' חכמיו שהוא בחי' ח"ס פנימי' החכ' דתור' שבהעלם שאינו מתחבר ונמשך לגילוי בנגלה שבתור' כי מסתלק למעלה במקור החכ' בחש"מ, וכן מסתתר בינת נבוני' בכינה שלמעלה כו' לפי שאין ממוצע ביניהם לחבר ב' הפכי' כאלה אם לא ע"י קול דתפלה שבפנימי' דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו הקל קול יעקב קל דתפלה חסר וי"ו להיותו למעלה מן החכ' ומדות וקול בתרא דתור' מלא בוי"ו במדות בחי"ע שבראש שנמשך לחכ' בסוף ומקל קמא דתפלה הוא שמתחבר קול הפנימי' דתור' בחיצוני' מטעם הנ"ל, וזהו קרוב ה' לכל קוראיו בתפלה שזהו אשר גורם לכל אשר יקראוהו באמת דתור' מפנימי' לחיצוני' ואם לאו נשאר החיצוני' דקול תור' בנגלה למטה ולא יעלה למעלה כלל כמא' דאורייתא בלא דו"ר לא פרחא לעילא וכמ"ש דאו' אין לי אלא תור' כו' ועכ"ז עיקר האמת דמשפיע ומקבל שמתייחד"י בפנימי' ועצמיו' הוא באמת דתור' דוקא שנק' תרדלי"מ כנ"ל אך הגורם יח"ע זה הוא ע"י הקול פנימי' דתפלה דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה בחי' ראי' חושי' הנ"ל באלקי' חיים כשאדם מכיר את בוראו בהכרה עצמי' כמו שמכיר בחיי נפשו ממש כנ"ל שע"ז הרגילות בתדירות יומשך לב האדם ומביא אותו למדריג' האהב' האלקי' הנ"ל שיהי' נמשך לבו תמיד אחרי ה' ותורתו לדבקה בו ית' דיבוק והתקשרות אמיתי' שנק' כריתות ברית כנ"ל, הרי כ"ז אעפ"י שיוכל להיות מכח האדם עצמו שיתעורר בזה

ויצעקו אל ה' . . . ותעל שועתם: תהלים קז, ו. כה. שמות ב, כג.

התפלה סולם שמוצב ארצה: ראה ויצא כה, יב. זהר (רעיא מהימנא) ח"א (בהשמטות) רסו, ב. ח"ג (בהשמטות) שו, ב. תקוני זהר תמיה (פג, א).

שו"ה בנגלה — בחש"מ . . . מסתתר: ד' בתוש"מ . . . ג"ד: ליתא.

דאורייתא בלא דו"ר: בתניא פליט: בתיקונים — תקוני זהר ת"י (כה, ב).

מנעוריו (כאברהם שהכיר לבוראו הכרה עצמי" וחשיי" בנעוריו כמא' בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו כו'), עכ"ז יותר נעלה במדריג' זו ומתקיימת יותר אם בחי' [כח] יראה והכרה זו העצמי" נמשכת בנשיי מלמעלה למטה דוקא דהיינו מצד בחי' התגלות אור הוי' העליון כמו שהוא באצי' ממש שמאיר ונמשך בנשיי להאיר פניהם באור פני הוי' ממש כמו יאר ה' פניו אליך (וכמו שהי' במ"ת בפב"פ ממש כידוע שאמרו ישראל רצונינו לראות את מלכינו וכמ"ש וכל העם רואי' את הקולות רואי' את הנשמע כו'), והיינו כמו בג' רגלים דכתי' יראה כל זכורך את פני הוי' ממש וכשם שבא לראות כו' (כמו שמקבל התלמיד את פני רבו שמהאר"ת פני' של רבו אליו יקבל התלמיד תוס' אר"מ שלמעלה מכלי ההשג' (מבחי' כת"ר דחכ') על כל מה ששיג ויקבל ממנו שיתקיים בכלי שלו) והוא מה שיכול כאוי"א לראות את פני ה' כמ"ש לחזות בנועם ה' כו' שהוא ביטול פנימי' בהשתחוואה כמו בראי' חושיי' ממש, וכמו שהי' לע"ל בתמידו' שא' כולם ידעו אותי בהכרת המהות ולכך הכל חייבים בראי' כו', וגם עכשיו שא"א יכולים לעלות ולראות כו' מאיר מאור פני הוי' בנשיי בכל מועד בהעלם במקיף דנר"ג עכ"פ ולכך נק' מועדים לשמחה כידוע (וג' מועדי' הללו הן מאירי' בג' תפלות שבכל יום ויום כידוע (וכמו שית'), וכמו שא' לע"ל וה' עליהם יראה ויצא כברק חיצו כו', פי' עליהם יתגלה ויראה כמו בהר ה' יראה כו' והארה והמשכה זו שעליהם יראה ויתגלה מאור הוי' ממש הוא שמאור זה יוכלו נשיי לראות ולהסתכל ביקרא דמלכא כו' (כמו עיניך יוני"ם שמתכלי' זע"ז כמ"ש במ"א) וכמו עיני כל אליך כו' שהוא בחי' ראי' חושיי' הנ"ל לראות באור הוי' מחיי החיים כמ"ש באורך נראה או"ר באורך דוקא שמאיר עליהם כמ"ש וה' עליהם יראה ויצא כברק [חיצו] כו' נראה אור הוי' בבחי' ראי' והכרה חושיי' הנ"ל

בן ג' שנים הכיר אברהם: נדרים לב, סע"א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' פ. ושי"נ. שם חיב ס"ע תתנג. דברים ח"ג ע' תקמט.

שו"ה שנים — נעלה. . ומתקיימת יוחר: ד' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: יותר. . יותר. יאר ה' פניו אליך. . רצונינו לראות את מלכינו: נשא ו, כה. מכילתא יתרו יט, ט (הובא ברש"י שם). וכל העם רואי'. . את הנשמע: נסמן לעיל ע' תגב. יראה כל זכורך. . וכשם שבא לראות: פי' ראה טז, טז. חגיגה ב, א. לחזות בנועם ה'. . כולם ידעו אותי: תהלים כז, ד. ירמי' לא, לג. הכל חייבים בראי'. . שא"א יכולים לעלות ולראות: חגיגה פ"א, מ"א. תפלת מוסף לשלש רגלים. מועדים לשמחה: ראה גם ביאורי הזהר קרח צא, ג ואילך. ומקבילו בספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרטו ואילך.

וג' מועדי'. . מאירי' בג' תפלות: ראה סידור שחרית לד, רע"א. לו, סע"א ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ר"ע א"מד. ושי"נ.

וה' עליהם יראה. . בהר ה' יראה: זכרי' ט, יד. וירא כב, יד. ולהסתכל ביקרא דמלכא: ראה לעיל ס"ע תקסג ואילך. ושי"נ. עיניך יוני"ם שמתכלי' זע"ז: שיר השירים א, טו. ד, א. ראה תורה אור יחי מז, ג. מאמרי אדה"א תקס"ד ע' קלו וע' קנו. תקס"ה ע' יח. ומקבילו בלקוטי תורה שיר השירים לד, ג. לה, ד. עיני כל אליך. . באורך נראה או"ר: תהלים קמה, טו. תהלים לו, י.

לדבקה בו ית' באהב' והתקשרות עצמי' ותמידי' כנ"ל שמתקיים קיום נצחי בלי יופסק לעולם (כאברהם שנמצא לבבו נאמן כנ"ל בכריתות ברית פנימי' ועצמי' כו'), וזהו יכול להיות גם באור דתור' שמאיר בה מפנימי' דשם הוי' דוקא כנ"ל בנשי' שמתקשרי' בה תמיד כנ"ל כמו באהבתה תשגה תמיד שזהו ממש כמ"ת בגילוי אור פני הוי' עם פנימי' נשי' עד שעכ"ד פרחו כו' (וזהו למעלה יותר מראי' דג' רגלי' בהשתחוואה בעזרה שאינו רק לפרקי' ובראי' בשם הוי' שבא"ס שבתור' הוא תמידי כנ"ל). והנה מטעם זה תיקנו אנשי כה"ג סדר הברכות דשחר קודם פסד"ז וכל סדר פסד"ז ושתיים לפני' רק כדי שבק"ש יגיע אדם לבחי' אה"ר העצמי' בהתקשרות תמידי' באמת לאמיתו בא' ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך כנ"ל והוא ע"י שה' עליהם יראה בבחי' מקיף להאיר אור דשם הוי' בנשי' במקיף דנר"נ שלהם כדי שיוכלו אח"כ להתפעל באהב' אלקי' בפסד"ז וב' לפני' והעיקר בק"ש כנ"ל שיקבל האדם מצות האהב' [והדבקות] באמת כל תמוט לנצח (והוא אשר בסוף מעשה יתקיים כל היום בסומ"ר מצד היראה וע"ט מצד האהבה שזהו אמת דרת"ס שאו' באמת ויציב כנ"ל וד"ל).

והענין הוא דאעפ"י שברכות השחר תקנו מיד בקום האדם ממטתו בשינה כמו שא' כי זקיף אינש לימא זוקף כפופי' כו' וכן פוקח עורים כו' ואח"כ סדרו אותן לומר בבה"כ קודם התפלה וכשקם האדם ממטתו הוא בתכלית הקטנות במוח ולבו בעבודת האלקי' מצד שחלק הרע שבמוח שיש בשינה בהסתלקות אור נשמתו כידוע, אך אדרבה לזה צריך שיומשך על האדם ממקום גבוה יותר והוא מבחי' המקיף דקדושה באמרו ברוך אתה הוי' אלקינו הנותן לשכוי בינה כו' וכה"ג, זהו מה שמאיר אור האלקי' דשם הוי' העצמי' בנשי' להיות אלקינו ממש שיוכל להכיר לבוראו בראי' חושיי' [ב]בחי' אדם שהוא בצלם אלקי' לכך ילך בקומה זקופה ולא כפוף כבהמה כידוע, וזהו כי זקיף לימא זוקף כפופי' שלא יהי' כרות הבהמה היורדת למטה בצרכי גשמיו' גופו אלא יזקוף בקומת אדם להכיר לשם הוי' כנ"ל במ"ש החכם עיניו בראשו' דוקא כו' שהוא בחי' רוח האדם העולה לידבק באלקי' חיים כמ"ש והרוח תשוב כו', וזהו ג"כ ענין פוקח עורים שהעין יראה

באחבה חשגה תמיד: משלי ה, יט.

תיקנו אנשי כה"ג: ראה גם הנסמן לעיל ע' שכא.

כי זקיף אינש: ראה ברכות ס, ב. שערי תשובה ח"א שער התשובה ז, ג ואילך. המשך תעריב ח"ב ע'

תשלט.

ואח"כ סדרו אותן לומר בבה"כ: ראה שלחן ערוך אדה"ז ה"ל ברכות השחר סמ"ג, ס"ג.

בשינה בהסתלקות אור נשמתו: ראה בראשית רבא פי"ד, ס. תורת חיים וארא ע' קת.

ולכך ילך . . . ולא כפוף כבהמה: ראה הנסמן לעיל בהערה ד"ה כי זקיף.

והרוח תשוב: קהלת יב, ז.

בראי' חושיי' באלקות כנ"ל וכה"ג כל הכרכות דשחר שמדבר בסדר קומת אדם וכן מתיר אסורי' וסומך נופלי' וכמ"ש במ"א בהפרש שבין אסורי' ונופלי' וכפופי' כו', וגם במקיף דלבוש שמלביש ערומי' במצות מעשיות עד עוטר ישראל בתפארה בפאר דתפילין שבראש (ואזור ישראל בגבורה גבורה דמקיף דטלית שמדביק לנשי' באזור וחגורה לחבר המקיף עם הפנימי' דנר"ג כו'), וכללותם הוא במ"ש הנותן לשכוי בינה כו' (כמשי"ת) (ובאמת אין זה מובן שהרי בענין ד' תיקוני' דשכינה מטה ושלחן כו', מטה בכרכות השחר וקודם ב"ש, וב"ש עד ישתבח בחי' שולחן שמסדר שבחו ש"מ, ובשתי' שלפני' עם ק"ש בחי' כסא ומנורה בש"ע כידוע, וא"כ איך מבחי' המקיף דברכות השחר שזהו העלאה מנוגה דעשי' ובפסוד"ז ביציר' וב' לפני' בבריאה]ה כ[שרפים כו' יהי' מהם כח ועוז לק"ש וש"ע שהוא כסא ומנורה כו' (אך בחי' מטה למעלה ממנורה וכסא וכמ"ש הנה מטתו שלשלמה ס' גיבורי' סביב לה כו' מגבורו' דז"א שהחצי מהן הן ל' גבורי' שעוזרי' לדוד שהוא בחי' המל' שהוא עיקר הכח ועוז לנשי' לעלות במעלות דשלחן וכסא ומנורה וזהו ענין חדר המטות (וכמ"ש במ"א).

והנה להבין זה יש להקדים ענין א' מה שאמרו"ל דאין המלאכי' או' קדוש' למעלה עד שישראל או' קדוש' למטה כידוע (ואעפ"י שאנו או' נקדישך כנועם כו' עי"ז או' השרפי' קדוש למעלה כו') וזהו דבר פלא גדול לכאן' שהרי המלאכי' כולם עומדי' ברום עולם במדרי' הרוחני' האלקי' ממש ונק' בני האלקי' כמ"ש ברוך יחד כו' ויריעו כו' וגם חומר שלהם מאש ורוח רוחני' בתכלית כמ"ש עושה מלאכיו רוחות כו' ומופשטי' בתכלית מכל בחי' חומר וגשם גופני ותמיד המה בבחי' ביטול היש לאין האלקי' ומקבלי' עליהם

בהפרש שבין אסורי' ונופלי' וכפופי': ראה דרך חיים שער התפלה פל"ז ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תערב.

עוטר ישראל בתפארה בפאר דתפילין: ראה שלחן ערוך אדה"ז הל' תפילין סכ"ה ס"ט.

ואזור ישראל בגבורה . . באזור וחגורה: ראה ברכות שם.

ד' תיקוני' דשכינה מטה ושלחן: ראה גם לעיל ע' שכד. ושי"ג.

הנה מטתו שלשלמה: שיר השירים ג, ז.

ל' גבורי' שעוזרי' לדוד: ראה שמואל"ב כג, ח ואילך ובמפרשים שם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשצה.

דברים ח"א ע' רכ. דרושי חתונה ח"א ע' קס.

לדוד שהוא בחי' המל': ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקט.

חדר המטות: עי"פ מלכ"ס"ב יא, ב. דברי הימים"ב כב, יא.

דאין המלאכי' או' קדוש: ראה חולין צא, ב. לקמן ע' תרנז.

שאנו או' נקדישך כנועם: נוסח קדושה (בדילוג).

כולם עומדי' ברום עולם: ברכת יוצר.

ברוך יחד . . ויריעו: איוב לח, ז. ראה גם אגרת התשובה פ"ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' ת. ושי"ג.

במדבר ח"ב ע' תתמת. ושי"ג.

עושה מלאכיו רוחות: תהלים קד, ד. ראה לעיל ע' תקמו. ושי"ג.

עומ"ש שלימה באימה ויראה ורתת כו' כמו שאו' זעות מחיל כסא כו' ועושי' באימה רצון קונם בתמידות בלי הפסק וביטול כלל אפי' רגע (ואפי' גלגל השמש והירח בביטול תמידי בסיבובם ואו' שירה בתמידות כנ"ל וכ"ש החיות והאופני' ושרפי' שאו' קדוש וברוך כו'), וא"כ איך ידמה לערכם [ערך] השפל כאדם בגוף וחומר גשמי מורכב מד"י חומריי' ומעורבי' בתערובת רע ופסולת כמו לכל מ"ז והרהורי' רעים כי יצר לב האדם רע כו' וגם בגדולי' וצדיקי' שלבם חלל בקרבם יש לפ"ע בחי' חומרי' בנה"ט שלו שמבלבל לנשמה האלקי ומעורב טו"ר כו' (כמו שגם ריב"ז בכה שא"י באיזה דרך כו') וכ"ש איך יוכלו לומר שיהי' לאדם הגשמי יתרון מעלה רבה בהיותו בעוה"ז החומרי יותר מן המלאכי' עד שאין יכולי' המלאכי' לומר קדוש' כ"א שישראל או' למטה תחלה כנ"ל (ואעפ"י שהאדם הוא בצלם אלקי' משא"כ המלאכי' שנק' בהמות וחיות כפני אר"י לפני שור כו' הרי אמר בהם ודמות פניהם וכן לפני אדם לארבעתן כו') (ועוד שהרי א' וקרא זא"ז ות"א ומקבלי' דין מן דין ולא שיקבלו מנשי' שבגופי' למטה והרי אומרי' כתר יתנו לך כו' ואח"כ ועמך ישראל קבוצי מטה כו' יחד כו').

אך הנה מה שהמלאכי' או' קדוש אין זה מכח עצמם כלל (אעפ"י שאמר וקרא זא"ז כו') רק מצד בחי' החיות ואור האלקי המתפשט ונמשך ומאיר בהן ובתוכן ממש (כמו אד' במ כו') עד שבלתי תופסי' מקום כלל במהות בפ"ע כי הן בתכלית הביטול במציאות לגמרי לגבי האור וחיות האלקי' שבתוכם (כמו ורוח החי' באופני' כו' כמ"ש בזהר) והאור וחיות אלקי

באימה ויראה ורתת: לשון הגמרא ברכות כב, א.
 זעות מחיל כסא: ראה פיוט והחיות במוסף — בנוסח הקדושה אשכנז — לראש השנה.
 ועושי' באימה רצון קונם: ברכת יצר לשבת.
 שויה השמש — בביטול: מכאן שוב נמצא בבוך א.
 החיות והאופני' ושרפי': ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' כה. ושי"ג.
 החיות והאופני' . . . קדוש וברוך: ראה לעיל ע' תקעו.
 כי יצר לב האדם רע [ג]: ניתוסף: מנעוריו. אבל ד': כתבו ומחקו: נח ה, כא.
 בגדולי' וצדיקים שלבם חלל בקרבם: ראה לעיל ע' תעה. ושי"ג.
 ריב"ז בכה שא"י באיזה דרך: ראה לעיל ע' שטו. ושי"ג.
 שהאדם הוא בצלם אלקי': בראשית א, כו. כו. נח ט, ו.
 כפני אר"י לפני שור: יחזקאל א, י.
 ודמות פניהם [ד': ניתוסף: פני אדם]: יחזקאל שם.
 לפני אדם לארבעתן: וכ"ה בסמוך פיסקא, ושרשי'. ראה יחזקאל שם. מאמרי אדה"א בראשית ע' קנו.
 ושי"ג. לעיל ע' תקמו.
 וקרא זא"ז . . . ומקבלי' דין מן דין: ישע"ה, ג ובתרגום יונתן שם.
 ות"א: = ותרגום אונקלוס. כ"ה גם במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשמו. ושי"ג.
 כתר יתנו לך: נוטח קדושת כתר.
 אד' במ: תהלים סח, יח.
 ורוח החי' באופני' . . . כמ"ש בזהר: נסמן לעיל ע' תקמו. ראה זהר חוקת קפא, א.

שמאיר כם הוא העיקר המועל ועושה בהם כרצונו והוא האומר בפיהם (כמו החיות הנפש באיברי הגוף שפועל בהם כרצונו ממש בלי מונע כידוע) באמ' קדוש וברוך (כביטול האיברי' לרצון שבמות וחכ' בראש שהרי המלאכי' נק' ידים ורגלי' כו' ועיינין כו' כמו היד ורגל שלא נחשב במהות ברי' בפ"ע כלל) (או כמו דבר ה' בפי הנביא שמדבר מכח האלקי המדבר בפיו ואין זה דיבור עצמו כלל וכה"ג), ולכך יכול המלאך לומר הדבר ע"ש עצמו כמו גבי לוט שא' נשאתי פניך כו' ואף באברהם שא' עתה ידעתי כי ירא אלקי כו' ולא חשכת כו' ממני, ואעפ"י שאינו אלא מלאך ושליח. אך מעוצם הביטול שלו במציאות הרי זהו דבר ה' עצמו שאו' בו ואינו דיבור עצמו כלל ולא שנק' שליח נפרד כאדם המשלח שלוחו שבידו לעשות היפוכו אלא כאיברי' שבאדם וכגרזן ביד החוצב (וכסוס לגבי הרוכב) שבלתי אפשר שישנה מרצון האדם להיותם בחי' כלי' עצמי' כו', ולכך בכ"מ שנו' מלאך הוי' או מלאך אלקי' אינו בחי' נפרד כלל משם הוי' או אלקי' אדרבה מיוחד בו בתכלית בלי שום פירוד במהות בפ"ע (וכמ"ש בזהר בענין רתיכין ומשיריין [ב]מרכבה עליונה שנושא' את הכסא הכבוד העליון בתכלית הביטול במציאות כו'), ואף המלאכי' שנשלחי' למטה בעוה"ז שמתלבשי' כלבוש דנוגה דעשי' הן בתכלית הביטול כמו שהן במקורם באלקי' למעלה בלי שינוי כלל וראי' מג' מלאכי' שבאו לאברהם בדמות ג' אנשי' ואכלו מסעודתו שהי' שכינה עמהם והכיר בהם אברהם וקראן בשם אד' כו', וגם בהגר שפחת שרה שראתה מלאך ה' קראה לשם ה' הדובר אלי' אל רואי הרי נק' שם הוי' ממש הדובר אלי' כי אין המלאך תופס מקום כלל וכלל מטעם הנ"ל וד"ל. וכן מלאכי' שבשרו לאברהם ואחד אמר שוב אשוב אליך כו' שדיבר הדבר ע"ש עצמו ובאמת שליחותו של מקום א', דהיינו מה שא' שוב אשוב אליך כו' זהו דבר ה' שמדבר בו בעצמו ובכבודו ולא דברי המלאך מעצמו כלל כי אינו תופס מקום כלל וכלל לגבי אור וחיות האלקי שמאיר ומלוכש בתוכו, וכן כל המלאכי' אעפ"י שנק' שלוחו של מקום אינם רק כמו בחי' מעביר בעלמא שע"י תעבור האור והשפע האלקי' ויומשך בדיבור ופעולה והמשכה למטה מטה שזהו שנק' דרך ההשתלשלות ע"י ממוצע כמו וקרא זאי' שמקבלי' דין מן דין כו', אבל קבלה זו באה ממקור ושרש א'

שהרי המלאכי' נק' ידים ורגלי' . . . ועיינין: תסני זהר ת"ע (קלא, א).
 דבר ה' בפי הנביא . . . ואין זה דיבור עצמו: ראה גם מאמרי אדה"ז ענינים ע' קה.
 נשאתי פניך . . . עתה ידעתי: וירא יט, כא. שם כב, יב. ראה תורה אור תשא (כאז) פו, א. אור התורה יתרו
 ע' תשמח ואילך (ובקיצור לשם ע' תשסג. נדפס גם באוה"ת תשא ע' איתתעד). מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע'
 חט (ושי"ג) וע' תתמא. ח"ג ע' אקסז. דרושי חתונה ח"א ע' סב.
 רתיכין ומשיריין: זהר (סתרי תורה) ויצא קמט, א.
 מג' מלאכי' שבאו [ג': שדמו] לאברהם: ראה ר"פ וירא.
 קראה לשם ה' הדובר אלי' אל רואי: לך סז, ג.
 שוב אשוב אליך: וירא ית, י.
 שרה שדיבר . . . אליך כו': ג': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: אליך כו' . . . אליך כו'.

שהוא אור וכח האלקי השופע ונמשך ע"י ואין הממוצע" הללו תופסי' מקום כלל ואעפ"י שלשון וקרא זא"ז זהו ענין השפעה והמשכה שכל א' משפיע בדיבור לזולתו כו' הענין הוא שקריאה [זו] דזא"ז היינו שיתחברו וישתתפו יחד לקבלת אור האלקי המאיר בם שלזה יוכלו לומר קדוש [וזהו וקרא זא"ז דוקא וא' קדוש שכל א' לבדו לא יוכל לומר קדוש] כו' וראי' לזה מן התרגום שתירגם ומקבלי' דין מן דין כו', ולכאורה זהו היפך לפי המקרא שאו' וקרא זא"ז שקריאה זו השפעה[ה] והמשכה היא מן המשפיע למקבל ולפי התרגום הרי קריאה זו בבחי' מקבל דוקא שמקבלי' דין מן דין כו', אך באמת אין סתירה כלל בזה שלפי לשון המקרא נא' זה בלשון משפיעי' כמו וקרא זא"ז שכל קריאה מלמעלמ"ט, אך באמת קריאה זו יש בה ג"כ ענין ובחי' מקבל דוקא כמו הקורא לחבירו או לגדול ממנו שמבקש ממנו עזר או שפע כקורא לה' בתפלה כמ"ש בכל קראינו אליו וכן יענינו ביום קראינו וכה"ג הרי יש קריאה מן המקבל אל המשפיע מלמטה למעלה דוקא, וזהו הטעם של התרגום שא' ומקבלי' דין מן דין שמפרש לקריאה זו דוקא זא"ז שקורי' לקבל שפע כל א' מזולתו כו'.

ושרש הענין הוא דשניהם אמת דקריאה זו שקראו זא"ז יש בזה ב' פי' דהשפעה וקבלה ושניהם כא' באי' בכ"א מהם, והטעם הוא כידוע שהמלאכי' הם בחי' כלי' ואיברי' כנ"ל שאין להם מהות כפי'ע אך א"א שיומשך בהם אור האלקי בחי' שם מ"ה שהוא שם הוי' כידוע כ"א בהיותם באים בבחי' חיבור והתכללות וע"ז בתכלית בלי פירוד כ"א כפי'ע שיהי' בהם הארת שם מ"ה דאדם שעל הכסא משא"כ אם הם בבחי' פירוד והתחלקות לא יאיר אור [הוי' דבחי' מ"ה דאדה"ע וזהו ע"י בחי' פני אדם שיש בכל אחד מהם כמ"ש לפני אדם לארבעתן בכללן ובכל] א' בפרט כו' וכמ"ש ודמות פניהם כו' וענין זה דבחי' אדם שבהן אעפ"י שנק' ארי' ושור וגם השרפי' א' בשתים יעופף כו', עכ"ז יש בהן בחי' ההתכללות והתיקון דבחי' אדם והיינו כמו שבאדם כל האיברי' כלולי' זה מזה דוקא שאין אבר שלא יש בו מאור וחיות אבר זולתו דוקא כו', וראי' כשיש קלקול באבר א' ירפאנו ברפואה זולתו בהקזת דם ברגל ירפא הראש, וזהו שאנו רואי' שיש התחברות והתכללות באבר א' מכל האיברי' מראש לרגל ואפי' בפעולה ותנועה א' ביד וברגל וגם התכללות פנימי' ברצון ושכל ומדות ומעשה במעשה א' כו', והטעם הוא לפי שבאמצעות כל האיברי' יחד נק' אדם שאם חסר אבר א' נק' בעל מום ונפגם צלם אדם כו' וכל אבר מקבל מזולתו וגם ישפיע לזולתו ונק' כאו"א משפיע ומקבל עד שאין לכ"א שלימות ומציאות בלי זולתו כלל,

בכל קראינו אליו . . יענינו ביום קראינו: ואתחנו ד, ז. תהלים כ, י.
שם מ"ה שהוא שם הוי': נסמן לעיל ע' תמה.
בשתים [ג': ובשתים] יעופף: ישע"ה, ב.
שויה בעל — צלם אדם: ד' צלם אלקים.

וזהו [שבמרכבה עליונה נושאות הכסא בחיבור א' בהתכללות א' דוקא, וזהו] שא' בזהר בוקרא זא"ז דכלילן בדא ושליבו דא בדא וזהו וקרא שמקבל זה מזה וגם משפיעי זה לזה ושניהם אמת שזהו עיקר בחי' ההתכללות דאדם באיברי' ואז יאיר בהם שם מ"ה דהוי' דאדם שעל הכסא כו' שיוכלו לומר קדוש הוי' והיינו שכולם כא' דוקא אומרי' קדוש הוי' ולא כ"א בפ"ע מטעם הנ"ל (וגם מה שיוכלו להתכלל יחד בקריאה זו שקוראי' זא"ז בבחי' השפעה וקבלה זה מזה כו' גם זה לא בא מכח עצמם אלא מכח ואור האלקי דשם מ"ה דהוי' שמאיר בבחי' פני אדם שבהם שעי"ז יבא בהן בחי' הביטול במציאות שאינו תופס מקום כלל דשם מ"ה העליון [עושה] בחי' ביטול היש לאין ואז יוכלו זה בזה, שאם הי' כ"א בחי' מהות בפ"ע לא היו מתכללים כלל ובפרט כמו ב' הפכי' כמיכאל וגבריאל שר של אש ושר של מים שמתכללים יחד ואין מכבין זא"ז כלל כענין עושה שלום במרומיו כידוע ששלום זה הוא בחי' התכללות בביטול המציאות דשם מ"ה דאדם העליון כנ"ל וד"ל).

והנה מעתה יש להבין כגוף ענין הקדושה שאומרים המלאכים, דלכאורה מובן הפשוט במה שאומרים קדוש הוי' צבאות דענין קדושה זו זהו בחי' הבדלת הערך כלומר שקדוש ומובדל בערך מן המדריגות המלאכים שבלתי משיגים בשם הוי' כלל וכמו שאומרים אי' מקום כבודו כו'. ובאמת אין זה אמיתי' ענין הקדושה כמו שהוא בעצם דמה שהוא ית' קדוש ומובדל מן הנבראי' לא נק' בחי' קדושה בעצמו כלל משום דאין ערך כלל לנבראים בע"ג לגבי עצמות אלקות הנבי"ג כו', ועוד דלפי פי' קדושה [זו] שקדוש ומובדל מהמלאכים אין זה רק מצד בחי' ההשתלשלות מאין ליש כמו בדבר ה' וברוח פיו כל צבאם שיש עוד בחי' דבר נפרד מאלקות בבחי' יש ודבר מה אלא שבתל מיש לאין ואו' קדוש ה' כו' שמובדל ומופלא ממנו אבל בבחי' אור וחיות האלקי' מצד עצמו הרי אין דבר זולתו כלל כי אין עוד מלבדו כו' ואיך יפול בו לשון קדוש ומובדל משלמטה ממנו כו'.

שא' בזהר . . . דכלילן [ג': ניתוסף: דא] בדא ושליבו דא בדא: ראה זהר תרומה קעא, א. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשמ. שו"ה קדוש . . . בפ"ע: ג' יתחברו ויתכללו. שו"ה וקבלה . . . האלקי: ג' רק ע"י הארה. שו"ה במציאות — כלל . . . ביטול היש: ג' ליתא. כמיכאל וגבריאל . . . עושה שלום במרומיו: איוב כה, ב. ראה במדבר רבא פ"ב, ח. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תרמה ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קפה. וש"נ. ח"ד ע' אישיא. וש"נ. שו"ה כלל — כמיכאל . . . שמתכללים: ג' מתכללים. שו"ה ששלום — התכללות . . . דשם: ג' ליתא. שו"ה ששלום — דשם: ד' שנמשך עליהם משם. אי' מקום כבודו: נוסח קדושת כתר. בדבר ה' וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו (בדילוג). אין עוד [ג' ליתא] מלבדו: ואתחנן ד, לה.

אך צ"ל שיש ב' מיני קדושה א' בחי' קדושה עצמי' ממש כמו שהוא ית' קדוש בקודש העליון שלמעלה מכל ההשתלשלות העולמות לגמרי וכמו שא' אין קדוש כהו" כו' וא' בזהר דכמה קדישאן אית לעילא ישראל קדישין אורייתא קדישא אבל אין קדוש כה' כו', והענין הוא דמה שנק' קדוש בענין הבדלת הערך מן העולמות זהו שנק' בחי' סוכ"ע שמרומם ומתנשא מימו"ע כו' ונק' קדוש הוי' צבאות שקדוש ומובדל מצבאות העליוני' אבל כמו שהוא ית' באמיתת מהו"ע ממש נק' קדוש בעצם שאין לקדושה זו ערך כלל מצד שהיא בבחי' קדושת העצ[מו'] ממש שאין להשתלשלות ערך אליו אפי' בחי' מקיף דסוכ"ע שנק' קדוש לגבי העולמות כמו שא' אין קדוש כהו", ואנו אומרים נקדישך דמשמע שנקדישך בקדושה העצמית הזאת דוקא, וזהו פלא גדול איך יש ביכולת נש"י להמשיך בחי' קדש העליון שבעצמות ממש מאחר שלא נערוך אליו קדושתו כו' ולא בקדושה שלגבי העולמות ומלאכים ולא גם קדושה דנשמ[י] כמו שעלו במחה"ק כו' שא' קודש ישראל לה' כו' כמ"ש בזהר כנ"ל וגם קדושה דתו"מ שקדשנו במצותיו שא' ע"ז קדושים תהיו ועכ"ז א' יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתו למעלה גם מקדושתכם שע"י תו"מ וכמ"ש אין קדוש כהו" וכנ"ל, אך מבואר בזהר ור"מ דג' קדושות הן (והן בג"פ קדוש) קדוש מעילא לתתא ומתתא לעילא ו[בחי'] ממוצע המחברם יחד כו', ומבואר זה במ"א (בפ' קדושים) באריכות). שזהו ע"י אה"ר זכ"ל מאד"ך או בע"ת וכה"ג, דהנה בחי' הקדושה שמלמעלה למטה הנמשך בבחי' פנימיות ועצמיות דקדש העליון שזהו ע"י המצות שקדשנו במצותיו כמו שהן למעלה בקדושת עצמותו וכן בחי' פנימי' קדש דחכ' דתורה ש"מ שירד[ה] למטה כידוע, וזהו קדוש מעילא לתתא וקדוש' שמתתא לעילא זהו כמו ע"י הקדושה דמלאכים שאומרים קדוש הוי' שקדוש ומובדל מן העולמות אך מה שאנו אומרים נקדישך בקדושת העצמות כנ"ל זהו בחי' הממוצע שמחבר קדש העליון דתו"מ בקדש התחתון הנ"ל ע"י שרש קדוש' הזאת בעצמות א"ס ממש שעליו א' אין קדוש כה' למעלה גם מקדוש' דתו"מ כנ"ל וד"ל.

וביאור הענין הנה מזה הטעם שאו' נקדישך מלמעלה למטה שמתעורר לבא מאתעדל"ת דוקא שאנחנו מקדישים אותך כו' הרי זהו בא מחמת קדוש' שבנש"י למטה בקדוש' בבחי' ביטול האמיתי מיש לאין האלקי שהוא בביטול פנימי' ועצמיו' יותר מביטול המלאכי' (והוא ע"י אה"ר דכל

אין קדוש כהו" . . דכמה קדישאן: נסמן לעיל ע' תקטז.

שלא נערוך אליו קדושתו: פיוט יגדל, ראה מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' תקלג, ושי"נ.

דנשמ(י) כמו שעלו במחה"ק כו' [ג': במחשבה העצמי'. ד'ליתא]: נסמן לעיל ע' שסג.

קודש ישראל לה': ירמ"ב, ג.

קדושים תהיו . . יכול כמוני: קדושים יט, ב. וקרא רבא פכ"ד, ט.

דג' קדושות הן . . בפ' קדושים: ראה זהר (רע"א מדימנא) אמור צג, א. מאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע'

תרכא ואילך ובהנסמן שם.

מאדך דוקא (כמשי"ת) להיות ידוע ההפרש בין נשמות למלאכי ששרש המלאכי משם אלקי באותיות הדיבור כנ"ל כמ"ש וברוח פיו כל צבאם (וכמו משל איברי החיצוני שנק' חיצוני אדם כנ"ל), ולכך הביטול שלהם לכח האלקי המהווה אותם ניכר ונראה כביטול חיצוני שהוא ביטול היש הנפרד לאין שיש מי שבטל כו', אבל שרש הנשמות משם הוי' שלמעלה משם אלקי המצמצם ואעפ"י שהנשמות ג"כ נבראו מאין ליש מאותיות ושמות דאלקי כמו שאו' בראתי יצרתיו כו' אתה בראתה כו', אבל אין האותיות הללו באותיות הדיבור דשם אלקי ביימ אלא הן אותיות עצמי" שנק' צלם ודמות כמו שהוא בשם הוי' ואלקי דאצי' שנק' אדם העליון שהוא שם מ"ה וכתוב מ"ה שמו ומ"ה שם בנו שהם נשי' שנק' בנים ברא כרעא דאבוה (כמשי"ת) ולזאת כאשר מאיר מאור דשם הוי' זה הפנימי ועצמי' (שלמעלה משם הוי' שנק' קדוש ומובדל מן העולמות אלא הוא בשם הוי' הפנימי דתוי"מ שזהו שא' בזהר ישראל קדישין ואורייתא קדישא כו') על נשי' למטה וכ"ש למעלה כמו יאר ה' פניו אליך דוקא וכמו במ"ת וג' רגלים כנ"ל אזי הן מתבטלי' בביטול פנימי' ועצמיות שלמעלה מביטול היש בהשג' כמלאכים אלא כמו ביטול הנר בפני האבוקה כו' שנק' מ"ה ואין בעצם ולא ביטול היש לאין שיש מי שבטל כו' בהשתחווה לפני ה' בעזרה בג' רגלים ו[כ]מ"ת שעכ"ד כו' ולמעלה זהו מ"ש יבא כ"ב להשתחוות כו' ושרש בחי' מ"ה זה העצמי' ה' במשה שא' ונחנו מ"ה כו' (וזהו שא' הנביא ואשמע אחרי קול רעש גדול כו' אחרי דוקא דמה שהמלאכים כאופנים אומרים ברעש גדול ברוך כו' זהו בהתפעלות מורגשת ברעש גדול לפי שיש מי שבטל בגסות ויש שלו כו' לכך הוא ברעש גדול אבל ביטול דנשמות הוא בבחי' פנימי' דאין בעצם אינו מורגש ברעש כלל אדרבה זהו שהוא בבחי' העדר הרגשת עצמו לגמרי מכל וכל כו' כמתבטל לפני המלך בראי' מקרוב כידוע ולכך א' ואשמע אחרי קול רעש כו', וזהו שא' בהפרש שבין יחזקאל הנביא לישעי' שהוא כערך בן כפר

ההפרש בין נשמות למלאכי: ראה אגרת התשובה פ"ד.

בראתיו יצרתיו . . . אתה בראתה: ישעי' מג, ז. ברכת אלקי נשמה.

מ"ה שמו ומ"ה שם בנו: משלי ל, ד.

נשי' שנק' בנים: שמות ד, כב. פי' ראה יד, א. אבות פי"ג מ"ד.

ברא כרעא דאבוה: בספר החקירה להצ"צ ע' מו: וכמרגלא בפומי' דאינשי [ומציין גם לחובת הלכות

שער ג' [עבודת אלקים] בהקדמה: כי הבן נחח מהאב]. בעץ חיים שער (כד) פרקי הצלם פ"א בשם רז"ל. ראה

מאמרי אדה"צ פרשיות התורה ח"א ע' שדמ ובהנסמן לשם. אור החמה (רא"ג) לזהר בא לט, א ד"ה קרי"י. עמק

המלך שער עולם הבריאה פי"ז (קעד, ג). טור ביקת בהקדמה להל' פסח (ב, ב).

יאר ה' פניו אליך: נשא ו, כה.

ו[כ]מ"ת שעכ"ד . . . יבא כ"ב להשתחוות: נסמן לעיל ע' שלט. ישעי' סו, כג.

ונחנו מה: ראה לעיל ע' שכא וע' שלד.

ואשמע אחרי קול רעש גדול: יחזקאל ג, יב. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשא.

שריה במשה — כו' . . . מורגשת ברעש גדול: ג': ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: גדול . . .

גדול.

בהפרש שבין יחזקאל הנביא לישעי': ראה חגיגה יג, ב. הנסמן בהערה הבאה.

שראה את המלך שביטולו בהתפעלות מורגש לבן כרך שרואה המלך תמיד שהוא כביטול עצמי כנ"ל (וזהו ג"כ ההפרש בין חיות דיצי' לשרפי' דבריאה דאימא מקננא בכורטייא כו' כמ"ש במ"א) וכמו בעי"ת שנראה ה' מקרוב כמ"ש קראוהו בהיותו וכמו וה' עליהם יראה בהתגלות אור פנימי' דשם הוי' ב[נ]ש"י שעי"ז ודאי מתבטלים ביטול עצמי ממש בעצמות א"ס ב"ה ממש והוא ענין הקדושה שישראל אומרים למטה מתתא לעילא שלמעלה הרבה מקדושה דמלאכים שאומרים קדוש ומובדל כו' שאינו רק ביטול היש לאין כנ"ל, אבל קדושה דישראל זהו כביטול דקדש דחכ' בבחי' אין ממש כפי שרשם במקורם בקדושה דעצמות [או] א"ס ב"ה וכקדושה שבאותיות התורה ששלשה קשרים הם ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקודב"ה שז"ש ישראל קדושים כו' וד"ל.

אך עדיין יש להבין מה שאנו אומרים נקדישך דמשמע דגם קדושה דעצמות א"ס ב"ה מתעורר למעלה מאתעדל"ת דנש"י כנ"ל, והרי א' אין קדוש כה' דאפי' קדוש' דתו"מ ונש"י כלא חשיב לגבי קדוש' העצמי' ממש כנ"ל, אבל הענין הוא דזהו הקדוש' שנק' ממוצע שמחבר ב' הקדושות שמעילא לתתא ומתתא לעילא גם בפנימי' הקדושה הנ"ל שבתו"מ ונש"י כו', והענין כידוע שיש ב' מדריגות במס"נ א' מס"נ בכח האלקי' המוטבע בנשמות מצד שרשם למעלה בפנימי' דשם הוי' כנ"ל וכמס"נ דק"ש בשמע ישראל דוקא למס"נ באחד, שזהו ביטול הפנימי ועצמי' הנ"ל בנשמות כביטול הנר בפני האבוקה בהגלות עליהם אור הוי' כנ"ל, והב' בחי' מס"נ בגוף שהוא חומרי וגשמי ובעבור אהבת ה' ותורתו ומצותיו ימסור גופו על קדה"ש, וכמו שא' בכל נפשך אפי' נוטל את נפשך (וכן אה"ר דכל מאד"ך וע"י תשובה אמיתית (כמשי"ת) וכמו"כ בכל ענין ביטול רצון זר שמצד הגוף למאוס ברע ולבחור בטוב כענין בטל רצונך מפני רצונו כו' (וכקבלת התו"מ בה"ס שקבלו בגופי' כו'), ואעפ"י שהגוף חומרי ונק' יש נפרד לגמרי המכסה ומסתיר ממש על אור האלקי דנש"י וגם על קדושת שם הוי' שבו בתכלית ואינו בבחי' ביטול היש כלל אדרבה בבחי' פירוד גמור לילך אחר שרירות לבו רק רע כו', אך ע"י התעוררות תשובה שלימה או אה"ר דכל לבבך בשני יצרי"ך שהתעוררות

ההפרש בין חיות דיצי' לשרפי' דבריאה: ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רפו ואילך.
 דאימא מקננא בכורטייא: נסמן לעיל ע' תלו.
 קראוהו בהיותו . . . וה' עליהם יראה: ישעי' נה, ו. ראש השנה ית, א. זכרי' ט, יד.
 ששלשה קשרים הם: ראה זהר אחרי עג, א.
 ב' מדריגות במס"נ: ראה גם מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רעט ובהנסמן שם.
 למס"נ באחד: נסמן לעיל ע' שכט.
 בכל נפשך אפי' נוטל את נפשך: ואתחנן ו, ה. ראה ספרי שם. ברכת נד, א (כמשנה).
 בטל רצונך מפני רצונו: ראה לעיל ס"ע תקעו. ושי"ב.
 דכל לבבך בשני יצרי"ך: ראה הנסמן לעיל הערה ד"ה בכל נפשך.

הזאת הוא נמשך מלמעלה דוקא ולעורר את האהב' כזו גם בלב בשר החומרי שיתעורר לצאת מחיי גשמי' מהבלי העוה"ז ולמאוס בהן לגמרי, ולהיות נמשך בכל לבו בביטול גמור לרצון ה' בתו"מ ולהכיר לבוראו מאין ליש תמיד כמו בראי' חושי' כנ"ל, כביטול הגוף הגשמי לרוחני' החיות שבו כנ"ל ולמקור החיים מאור אלקי שמאיר עליו בעת הגלות נגלות אור ה' עליו, וזהו בחי' הממוצע בקדושות הנ"ל שהרי זהו הכח הנמשך מלמעלה למטה כ"כ לעשות ביטול אמיתי גם בגוף החומרי להיות גם הוא נכנע ובטל לאלקות ולא יפרד ח"ו זהו הנמשך ובא [מ]מקום גבוה ביותר שכל הגבוה גבוה יותר יוכל להשפיל א"ע ביותר והוא מבחי' מקיף דקדש העליון שלמעלה מן ההשתלשלות שזהו מבחי' קדושה העצמות ממש שבכחו להאיר ולעורר גם במקום חשך וטומאה לבלתי ידח ממנו כו', שזהו להפוך גם חשך לאור שאין או"פ דחכ' דתו"מ וכה"ג יכול להאיר שם כלל שהרי שרש החשך קודם לאור למעלה שהוא בחי' ההעלם דחשך סתרו שלמעלה מגילוי אור דתו"מ הנק' קדש העליון, ולכך יכול להאיר גם החשך שלמטה לעשות ביטול היש הנפרד שהוא טהרה מן הטומאה שמביאה לקדוש' שנק' קדוש למטה בגשמי' כפרושי' מן העריות כפרשי' ע"פ קדושים תהיו מובדלים תהיו כו', ואז יוכלו נשי' בגופים שלהם ג"כ לומר נקדישך בקדוש' העצמי' ממש לפי שנתב"ס דוקא והוא קדוש בחי' הממוצע לחבר קדושה דתו"מ מעילא לתתא עם קדוש' שמתתא לעילא כנ"ל להיות שהתעוררות זו לקדש א"ע בקדושה כשאדם מקדש א"ע מעט כמו קדש עצמך בדבר המותר (כנדרים סייג לפרישות כו') מקדשים אותו מלמעלה בהתעוררות דאה"ר דכל לבבך וכל נפשך בגוף כנ"ל, אי"כ הי' מחבר מעמ"ר דקדושה העליונה לעמ"ת להפוך גם חשך לאור שזהו למעלה מקדושה דאו"י ואו"ח שבא בהשתלשלות באו"כ כו', ולכך או' נשי' שבגופי' דוקא נקדישך בקדוש' העצמי' כנ"ל וד"ל.

ונמצא מובן מכ"ז דבחי' הביטול בגופי' להפוך חשך לאור שרשו נמשך ממקום קדוש' עליונה יותר מקדוש' דנשי' בעצם שהוא ביטול פנימי' ועצמי' הנ"ל כנר בפני כו' וגם יותר מקדוש' דתו"מ שבא באו"כ כו', וזהו הטעם שאין המלאכי' או' קדוש' שלהם כ"א אחר שישראל או' קדוש'

שכל הגבוה גבוה יותר: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תסב: הכלל הגדול בכל מקום. הנסמן לעיל ע' שמת.

לבלתי ידח ממנו: שמואל-ב יד, יד.

החשך קודם לאור: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארכט. וש"נ.

דחשך סתרו: תהלים יח, יב.

כפרשי' ע"פ קדושים תהיו מובדלים תהיו: נסמן לעיל ע' שנה.

כשאדם מקדש א"ע מעט . . . מקדשים אותו מלמעלה: יומא לט, א.

קדש עצמך [ד': ניתוסף: גם] בדבר המותר [ג': ניתוסף: לך]: נסמן לעיל ע' שנה.

כנדרים סייג לפרישות: אבות פ"ג, מ"ג.

למטה דוקא, כי קדוש' דמלאכי' זהו רק בקדוש' האלקי' שקדוש' ומובדל מן העולמות ובאים לביטול היש לאין עי"ז כנ"ל, אבל צריך להיות מקור העליון להמשכת קדוש' זו בעולמות שיאיר בחי' קדש העליון (שזהו ג"פ קדוש (כמשי"ת) א"א כ"א ע"י ישראל ששרש נשמתם בקדש העצמות הנ"ל והן בביטול לאין בעצם כנ"ל, וזהו קדוש' דנשמות מתתא לעילא בקדוש' הא' ואח"כ בקדוש' הב' בהמשכת הקדש' העליון דתו"מ שקדשנו במצותיו וקדוש' הג' הוא הממוצע המחבר לב' קדושות הללו להיותו בביטול היש נפרד דגוף שהוא בא ממקיף קדש העצמות כנ"ל, ולזאת יש ביכולת קדושה זו דישראל למטה לעורר למעלה חיבור והמשכה עליונה מקדש העליון דשם הוי' הפנימי' אעפ"י שאין קדוש' כהוי' ולא נערוך אליו כו' כמו שאו' נקדישך מטעם הנ"ל עד שיעבור המשכת הארה א' מקדש העצמי' גם בקדש התחתון למלאכי' בג' עולמות דבי"ע שזהו מה שקדוש' ומובדל מן העולמות בלבד, ולפי דהארה והמשכה זו דקדוש' דישראל ממשיכי' מלמעלה למטה הרי היא עוברת למעלה דרך המלאכי' בג' מדריגות דבי"ע ע"כ א"א שיאמרו מלאכי' קדוש' עד שישראל או' למטה נקדישך כו', וזהו שאו' המלאכי' ג"כ ג"פ קדוש' עד שהוא הוי' צבאות בבחי' מקיף וסובב כו' לפי שצ"ל ג' צמצומי' בקדש העליון להיות נמשך בקדש התחתון שזהו הוי"ו דקדוש' והן ג' צמצומי' דקדש העצמו' בג' מדריגות דחכ' ומדות ודיבור באצ"י ומאצ"י נמשך בג' צמצומים בג' עולמות דבי"ע כי בכל מדריגה מג' אלה נק' קדוש' ומובדל מן המלאכי' שמאיר בצמצום מקדש העליון ובכל עולם יש ג' מדריגות דבי"ע שהן חכ' ומדות ודו"מ או מודו"מ כידוע עד שנק' הוי' צבאות באותו עולם כו' וד"ל (וגם בקדוש' דישראל או' ג"פ קדוש' בג' צמצומי' דג' מדריגות חכ' ומדות דתו"מ [ונש"י במעשה אך זהו הכל בקדש העליון הפנימי' וכמו שקדוש' הג' בחי' ממוצע לחבר ב' קדושות דישראל כך הוא בקדושה] דמלאכי' קדוש' הג' להיות הוי' צבאות ממוצע ומחבר לב' קדושות דמעילא לתתא ומתתא לעילא במלאכי' כו'). ואעפ"י דקדוש' זו בעולם הבריאה שהן השרפי' שאו' קדוש' כו' אבל ביצ"י ועשי' האופני' מתנשא' לעומת השרפי' ואו' ברוך היפך קדוש' [ומובדל כו', גם זה אמת שביצ"י ועשי' נמשך בבחי' שוב למטה היפוך דבחי' רצוא דשרפים ולכך נק' אופני' הקדש] בלא וי"ו ששרשם הוא למעלה מקדוש' בו"ו כמ"ש במ"א והוא בבחי' מקיף דקדש' שמפני זה האופני' בעיגולי' כסיכוב והשתחוואה כו' וכמו"כ או' ישראל ברוך אחר קדוש' דוקא (ולכך נק' הקדב"ה כמ"ש במ"א) אך קדוש' וברוך דישראל או' בש"ע באתה קדוש'

שאו' המלאכי' . . . ג"פ קדוש': ראה גם לעיל ע' תכב.
 ובכל עולם יש ג' מדריגות דבי"ע: ראה עץ חיים שער (מב) כללות אבי"ע פ"ד.
 דבי"ע שהן . . . מודו"מ: נסמן לעיל ע' שסט.
 אופני' הקדש) בלא וי"ו: נסמן לעיל ע' תכה.
 נק' הקדב"ה: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תמה ואילך. ושי"נ.

כו' אחר תהי'מ שטהרה מביא לידי קדוש' העצמו' אבל קדושה דמלאכי' [או' ישראל] בברכת יוצר תחלה, ועי' אמר שאין מלאכי' או' קדוש עד שישראל למטה או' ביוצר קדוש דמלאכי' שאז יכולי' המלאכי' לומר קדוש אחר הקדושה [ד'ישראל בש"ע דוקא מטעם הנ"ל וד"ל].

אך הנה עדיין יש להבין שהרי השפע דקדוש' עליונה מקדש העצמי' עוברת דרך המלאכי' תחלה שהן בעולם הבריאה ואח"כ נמשך לעולם שלנו בנשי' בגופי' שהרי אנו או' נקדישך כנועם שיח כו' וקדושה זו או' אחר קדושה דיוצר שאו' וכולם מקבלי' עליהם כו' ואו' ביראה קדוש כו' וגם בקדושה דש"ע או' רק מה שהמלאכי' או' קדוש, ואיך יתכן לומר שאין המלאכי' או' קדוש עד שאו' ישראל למטה תחלה אם גם מה שישראל או' קדוש אין זה רק שאו' מה שהמלאכי' או' קדוש.

אך הנה ידוע בשרש ענין שתיים לפני ק"ש ביוצר אור הוא שאו' ומזכירי' מה שהמלאכי' משבחי' ומפאריים כו' וכולם עומדי' ברום [עולם] ומשמיעים ביראה בקול דברי אלקי' חיים כו', שזהו להמשיך יראת אלקי' וקבלת עמי' על נהי'ב שבאדם ששרשה מבחי' מרכבה דפני שור כו' בבחי' פני אדם שבהן כנ"ל, וכמ"ש וזרעתי את בני ישראל זרע אדם שהוא הנהי'א וזרע בהמה מבחי' בהמות שבמרכבה (שמשם שרש נפש כל חי דבהמות וחיות גשמיות כידוע), וכי' רק הכנה לק"ש שיוכל לבא האדם לבחי' אהבה דכל לבבך בשני יצריך כנ"ל ובכל נפשך ואפי' נוטל את נפשך במס"נ בפ"מ בגוף הגשמי כידוע, ומטעם זה צריך לעורר תחלה בשרש של נהי'ב למעלה שהוא מה שהמלאכי' או' ביראה כו', ועי' נמשך המשכה ושפע מן המלאכי' דבריאה ויצ' גם בעשי' גם בנהי'ב לעורר ביראה וקבלת מ"ש בגוף ואח"כ בברכת אה"ע ואה"ר מתעורר האה"ר העליונה על הנשמות דוקא ששרשם בשם הוי' הפנימי' דעצמות הרצון וחכ' ומדות כנ"ל.

וזהו שמסיים הבוחר בעמו ישראל באהבה והזכיר גם שרש נשי' בתו"מ דג' קשרי' הן כנ"ל, וזהו והאר עינינו בתורתך כו' אחר שהזכיר שרשם באבות כמ"ש בעבור אבותינו וכתוב כי ידעתיו אשר יצוה כו' וזהו ושמרו דרך הוי' [וזהו] ותלמדם חוקי חיים כו', וכי' הכנה למצות ת"ת שבק"ש בא'

שטהרה מביא לידי קדוש': נסמן לקמן ע' תרכט.

נהי'ב . . ששרשה . . דפני שור: ראה גם מאמרי אדה"א בראשית ע' שעב. דברים ח"ד ע' אירו ואילך וע'

ארפה.

זרעתי אח בני: ירמ' לא, כו [ושם: בית ישראל ואת בית יהודה — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא

ח"א ע' ב. וש"נ. דברים ח"ד ע' אתס. וש"נ].

בהמות שבמרכבה . . שרש נפש כל חי: ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' כח. וש"נ.

כי ידעתיו אשר יצוה . . ושמרו דרך הוי': נסמן לעיל ע' שמג.

והיו הדברים כו' ודברת כס כו' שזהו בחי' שוב שאחר הרצוא דכל לבבך כו' ואה"ר הנמשך לנשי' הכנה לאהבה דבכל לבבך כו' ונמצא דשתיים לפני ק"ש הכנה לנה"ב ולנה"א לנה"ב בשרשם בשם אלקי' שבמלאכי' ולנשמות בשרשם בשם הוי' כו', ולפ"ז הרי מן המלאכי' נמשך שפע לנה"ב ביראה וקבלת [עול] מ"ש שלהם כמ"ש ואו' ביראה קדוש כו' וא"כ איך א' שאין המלאכי' או' קדוש עד שישראל או' תחלה הרי נהפוך הוא דמקבלת מ"ש בקדוש דמלאכי' תחלה נמשך לנשי' בגופי' כו', אך עכ"ז אעפ"י שגם זה אמת שמאימת מ"ש דמלאכי' נמשך לגופי' מצד הנה"ב שהיא בחי' בהמ"ה ושרשה בבהמות וחיות דמרכבה כנ"ל מ"מ גם זה אמת שהמלאכי' דמרכבה מקבלי' מבחי' אדם דנשי' בגופים שהן בצלם אלקי' ממש וכאשר או' וכולם מקבלים ואו' ביראה כו' ע"ז ממשיכי' יראת מ"ש על המלאכי' דאד"ם כולל כולם [ונכללים] ונגררי' אחריו כמו שנכללי' ונגררים בהמות וחיות גשמיות אחר האדם וטפלים ובטלים אליו לגמרי והאדם רודה ומושל בכולם (וראי' מאדה"ר שקרא שמות לכל הבהמות) כו' וכאשר קבל מ"ש באמרו ה' מלך גאות כו' אז נק' מלך על אדם ונשלם שלימות דמ"ש למעלה משא"כ במלאכי' שנק' מושל כמושל על הבהמות וגם שאין בחירה בבהמה לקבל עול מל' ברצון כי בטבעה נכנע ובטל משא"כ באדם שהוא בעל בחירה בדעת ורצון לקבל מ"ש כו' להיותו אדם אדמ"ה לעליון ממש בבחי' י"ש אמיתי כו') (כמ"ש במ"א), ולזאת ודאי כאשר נשי' או' שהמלאכי' או' ביראה נמשך עליהם יראה זו (ולהיות שיש קצת בחי' פני אדם גם במלאכי' שייך לשון ומקבלים עליהם כמו וקרא זה אל זה כו') ועכ"ז מיראה דמלאכים נמשך יראה אלקי' לנה"ב כנ"ל.

אך הנה באמת גם בחי' ביטול דגופי' בנה"ב דנשי' נמשך ממקום גבוה יותר הרבה מביטול דמלאכי' אעפ"י שהן חומר גשמי (ולמעלה גם מביטול דנשמות במקורם הנ"ל) דהנה בחי' הארה והמשכה זו המתפשטת מלמעלה כ"כ למטה לעשות בחי' ביטול הישות וגסות החומריות דנה"ב באדם זהו ממקום ומדריגה הרבה עליון מאור האלקי' המתפשט ומתגלה במלאכי' שנק' בהמות וחיות לעשות בהן בחי' הביטול במציאות, ואעפ"י שחומר המלאכי' דק ורוחני ומופשט מכל רע הרבה יותר. ויתרון מעלה רבה זו הוא כיתרון האור הבא מן החשך שיש לו תוס' אורה ושמחה כשיהפוך מחשך לאור כנ"ל, ומבואר למעלה שכל הגבוה גבוה יותר ביכולתו להשפיל א"ע יותר להפוך גם חשך לאור, וזהו כללות ענין ברכת השחר בא' בא"י אלקינו כו' דאעפ"י

מאדה"ר שקרא שמות: בראשית ב, כ.

מאדה"ר . . . ה' מלך גאות . . . מלך על אדם: ראה לעיל ע' תפא. וש"נ.

אדם אדמ"ה לעליון: נסמן לעיל ע' תמה.

כיתרון האור . . . מן החשך: קהלת ב, יג.

שברכות אלו נתקנו לומר מיד שקם האדם ממטתו בשינה שהי' בגופו מטומאה דמות ורע דק"נ דשינה א' מס' במות הרוחני ורוח רעה שורה עליו וכדי להסיר הרוח רעה דק"נ ויהי' כברי' חדשה אף בגופו להכיר לבוראו בבחי' ביטול החומרי' הקשה שנאחז בנפשו הטבעיות (כמו שאדם רואה בעצמו שמיד שיקום מן השינה ולבו ומוחו מגושם ומטומטם ומוכן לכל מח' זרה ורעה ולכל תאוות כו', רק ע"י מעט קבלת עול מ"ש בהרהור תשובה בלבד, מיד יתעורר לבו ומוחו בבחי' ביטול לאלקות יותר גם בגופו מצד כח האו"מ דנשמתו שמאיר עליו [ב]קומו דוקא בבקר כמ"ש חדשי' לבקרי' רבה אמונתך כמ"ש במ"א). וזהו יתרון מעלה דברכות השחר בתוקף האור העליון האלקי מבחי' המקיף דקדוש' עד שעושה בחי' ביטול גדול גם בגוף כמו בנשמה ויש בזה תוס' אור מהיפך החשך לאור יותר מן האור האלקי שעושה הביטול במלאכי' בחומר שלהם כנ"ל וד"ל.

(ואעפ"י שבסדר התפלה שהן ד' תיקונים דשכינה מטה ושלחן כסא ומנורה הרי בחי' מטה זהו כקומו ממטתו ומסדר הברכות דשחר עד המעביר שינה וגומל חסדי' וכל הסדר עד הודו וב"ש אין זה רק להעביר מן הטומאה וחשך דק"נ כמו מי זאת עולה מן המדבר כו' יש בזה שרש גבוה יותר משלחן בפסד"ז ושתיים לפני ק"ש וק"ש וש"ע, עד שכל מה שנמשך בגילוי אור בנשמה וגוף בכל סדר התפלה הכל בא מכח המקיף העליון הזה גם לחשך ומות דשינה כנ"ל (וזהו הנה מטתו שלשלמה כו' ונק' חדר המטות כו' כנ"ל), ומזה דוקא נמשך בחי' [המשכת] הקדושה דעצמות ממש במ"ש נקדישך בש"ע בחי' ממוצע בין ב' קדושות כנ"ל שהוא להיות הקדושה אף בגופי' בביטול חשך לאור שנתב"ס דוקא שבא כח זה מקדש העצמו' דוקא ולכך א"א מלאכי' קדושה עד שישראל או' למטה נקדישך דאעפ"י שע"י שאו' קדושה דמלאכי' ביוצר נמשך היראה וביטול בנה"ב כנ"ל, אבל מה שיהי' בכח המלאכי' לומר קדוש בביטול הצו"ח שלהם זהו בא ע"י בחי' הביטול דנש"י שנק' אדם שכולל כל בחי' בהמות וחיות כנ"ל, ומה גם בביטול העליון הנמשך בגופי' דנש"י בברכות השחר מבחי' מקיף דנר"ג דאדם העליון כנ"ל. ולכך או' קדושה דמלאכי' [ב"פ] א' ביוצר אור ע"י ביטול הגופי' דנש"י שיעוררו למעלה בחי' ביטול היש דמלאכי' מצד מקיף דנר"ג דאדם והב'

דשינה א' מס' במות: ברכות נו, ב. ראה תורת חיים וארא ע' קת. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשנז.
 חדשים לבקרים רבה אמונתך: איכה ג, כג. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' קה. וש"ג. במדבר ח"ד ע' אשיד. דברים ח"ג ע' תתט"ו ע' תתכב. וש"ג. לקמן ע' תרכד.
 שו"ה האלקי — בחי' . . . האלקי שעושה: ג' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: שעושה . . .
 שעושה.

ד' תיקונים דשכינה: ראה לעיל ע' תקפט.
 מי זאת עולה מן המדבר: שיר השירים ג, ו. ת, ה.
 הנה מטתו שלשלמה . . . חדר המטות: ראה לעיל שם.

בש"ע בביטול הנשמות עצמם בברכה האחת שאו' אלקינו ואלקי אבותינו דוקא עד מביא גואל לבני בניהם למען שמו העצמי באהבה עצמי דחסד דאברהם וברכה הב' בגבורה דיצחק בתחיה"מ שהי' ביטול בגופי' שיחיו כמו בנשמות ממש, וע"כ או' אח"כ אתה קדוש ושמך קדוש בקדושה העצמי' ממש בקדושה דעוה"ב והן ג' קשרי' דקדש הוי' הוי' העצמי' כשמך דתו"מ ובנשי' שזהו וקדושים בכל יום קדושים בעצמות כו' כנ"ל, ולזאת קודם המשכה דקדושה העצמי' לאחר שנמשך בנשמות וגופי' בב' ברכות הללו הכנה לזה מחו"ג דאברהם ויצחק או' נקדישך בקדושה העצמי' (שזהו אתה קדוש ושמך כו') כנועם שיח שרפי קודש כדי שיומשך גם על ידם בחומר וצורה שלהם מקדושה העצמי' להיות שצריך לבא המשכה זו כ"א ע"י ההשתלשלות דבי"ע שהוא עובר דרך המלאכי' כו' כמו שבקדוש' דיוצר נמשך מהם לגופי' כך ע"י הצורה דפני אדם נמשך לנשמות למטה בקדושה דש"ע ותחלה צריך להיות בגופי' ביוצר אור ואח"כ בנשמות בקדושה בש"ע אחר טהרה דתחיה"מ גם בגופי' כו' וכל זה נמשך משרש הראשון דקדושה העצמי' דוקא שזה אתה קדוש כו' שנתכ"ס בביטול הגופי' כו' דנשי' כנ"ל וד"ל).

והדוגמא לכל זה הי' ביצ"מ ובמ"ת שביצ"מ הי' היפך החשך דנשי"ט לאור ממקום גבוה נעלה ביותר כמ"ש ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך כו' שנגלה עליהם מלך מלכי כו', שזהו מטעם הנ"ל דמקום חשך ואפילה ביותר צריך לבא שם מאור העליון ביותר, והי' זה הכנה לגופי' דנשי' לקבלת התורה בגופי' דוקא, ואח"כ בקיי"ס הי' גילוי אור לנשמות. ולכך במ"ת היו נשי' בגופי' כלי מוכן לקבל גילוי פנימי' ועצמות דא"ס שירד ג"כ בכלי' דוקא שהן המלאכי' שנק' רכב אלקי' כו' כידוע שירד ה' בהר סיני עם המרכבה שלו כמ"ש רכב אלקי' כו' אד' במ סיני בקדש וכאשר א' כל אשר א' ה' נעשה קשרו המלאכי' ב' [כתרים] כו' והוא העדי' שקבלו בה"ס, וזהו לעזר לגופי' שלהם ששרשם מן המלאכי' כנ"ל, ועל נשמתם האיר מאור פני הוי' ממש בראי' מקרוב כמ"ש וכל העם רואי' כו' ולכך על כל דבור כו'. ונמצא שהי' אז הביטול בגופי' שלהם כמו בנשמתם ממש כי עיקר קבלת התורה הי' בגופי' כלא תרצח כו', והוא ביטול רצון הגוף בתכלית

ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך: בא יב. יב. ספרי תבוא כו, ה. זהר (מדרש הנעלם) וירא קיו, א. הגדה של פסח.

שנגלה עליהם מלך מלכי: הגדה של פסח פסקא: מצה זו.

רכב אלקי' . . . אדני במ: תהלים סח, יח.

העדי' שקבלו בה"ס: ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרכה.

כל אשר א' ה' [ג"ד במקום ב' תיבות האחרונות — כו'] נעשה . . . ב' (כתרים): יתרו יט, ת. משפטים כד, ג.

ז. ראה שבת פח, א.

וכל העם רואי' . . . על כל דבור: יתרו כ, טו. נסמן לעיל ע' שלט.

כלא תרצח: יתרו כ, יג.

שזהו היפך חשך לאור ששרשו בא מכח האו"מ דקדושה שלמעלה יותר מכח האור הפנימי" דשם הוי" שהאיר בנשמות שלהן ועשה בהן הביטול במציאות וכ"ש שיותר מביטול המלאכי' שנק' מרכב[ה] מטעם הנ"ל, ועכ"ז הרי הוי' עובר השפע דקדושה דתורה ביו"ד הדברות לנש"י בגופי' ע"י המלאכי' שכלולי' מחו"צ שנמשכי' מדבור העליון ביו"ד הדברות והן הקולות וברקים כו' (רק שהן מלאכי הוי' דאצי' ממש הפנימי' יותר ממלאכי אלקי' דשכינתא בבי"ע כידוע כמ"ש ואתא מרבבות קדש העליון, ובאמת הרי הוי' כל האור המלוכש במרכבה שלו טפל ובטל לגבי עיקר האור דפנימי' אדם העליון בחכ' ומדות דתורה אור שהאיר לנש"י שהן בצלם אדם העליון ממש (אף בגופין שלהם) עד שבח"י הביטול שהי' בגופי' דנש"י יותר עליון מביטול המרכבה כו', וכ"ז מטעם הנ"ל ביתרון מעלה רבה שבח"י אדם ובמקיף דנר"נ שיורד למטה גם בגופי' לעשות חשך לאור שזהו ענין נקדיש"ך כו' (וד"ל).

והנה להבין זה בתוס' ביאור איך שביטול הגופי' דנש"י לאלקו' עד שנעשה כמו בח"י מרכבה בגופו לאח"פ בתכלית ביח"ע כמו בנשמתו הרי הוא למעלה מביטול המרכבה דמלאכי', זה יובן ממה שאר' בברכת השחר בא"י אלקינו דוקא ולכאור' מה זה שאור' אלקינו דוקא שמשמעותו שמתפארים בזה שהוי' [ה]נשגב ומרומם לבדו הוא אלקינו שלנו ממש ולא זולתינו וכמו בק"ש שאור' שמע ישראל ה' אלקינו וכמו מי כה' אלקינו שלנו דוקא כו'. אך הענין הוא כידוע שיש ב' מדריגות באופן גילוי אור הוי' בנש"י א' בשרש מקור חוצבם למעלה שנק' ישראל לי ראש בבחי' ראש דוקא שאור העליון הזה הוא בפנימי' דשם הוי' דאצי' שמאיר משם לנש"י כמו שהן דבוקי' וקשורי' בצרור החיים למעלה (כמו שאור' חכוקה ודבוקה בך כו' וא' בזהר שימני כחותם כו' דיוקני אשתאר בך והוא בבחי' אור הזרוע לצ"ע (בבחי' יסוד ז"א שנמשך למל' בבחי' עיבור שמשם נולדי' הנשמות מאין ליש עד ביצירתם בבטן למטה, דאור' ממשיכי' הנהי"ט וה' נותן בו נשמה כידוע) שזה האור לא נמשך ומתפשט בגוף כלל (ונק' יחידה כידוע) והב' זהו אור הוי' שנק' חלק הוי' והוא יעקב יו"ד עקב כידוע שנמשך בנש"י בגופי' עד שגם הגופי' יכולי' להיות בבחי' ביטול לאלקות זה שהוא פנימי' דשם הוי' ממש

ואתא מרבבות קודש: ברכה לג, ב. ראה הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' כב.
שמע ישראל . . . מי כה' אלקינו: ואתחננו ו, ד. שם ד, ז (בדילוג). תהלים קיג, ה.
ישראל לי ראש: נסמן לעיל ע' תמב.
חכוקה ודבוקה בך: הושענא [אום אני חומה] ליום ב.
שימני כחותם . . . דיוקני אשתאר בך: נסמן לעיל ע' תקנג.
דאור' . . . וה' נותן בו נשמה: ראה נדה לא, א.
יעקב יו"ד עקב: נסמן לעיל ע' תקטה.
שור' הגופי' — זה: ז: ליתא.

כמו ביטול הגוף לגבי הצורה הרוחני וחיות שבו וכמו הרגל שבטל לגבי הראש בכלל שלא יגע ויתפשט רק עפ"י הרצון שבראש כו', ונמצא מובן מזה עכ"פ דגם ביטול והכנעה דנה"ב בקבלת עול מ"ש לתו"מ באו"ר שנמשך בלב בשר החומרי נגרר ונכלל אחר ביטול הרוחני דנה"א שמלוכב בגוף שנק' יעקב יו"ד עקב כמו בחי' רגל שבטל לגבי הראש שלא יסור מרצה"ע שבראש שהוא שרש נש"י למעלה שנק' ישראל כענין שא' בטל רצונך מפני רצונו שיכטל רצונ[ו] הטבעי' שבגוף המלביש לנה"א מפני רצון העליון שמאיר בפנימי' דשם הוי' במקור נש"י בחי' ראש הנ"ל, שלפ"ז הרי ביטול זה דגוף ברצון הטבעי' לגבי רצון ה' זהו ממש [כביטול] הרגל לגבי הראש שנראה לעין שלכל אשר יחפוץ יטנו בתנועה אנה ואנה ואין לו רצון וחפץ אחר לשנות המעשה מצד עצמו כלל וכלל כו', כך הוא ענין הביטול בגופי' דנש"י בעול תו"מ בלי שינוי כלל מרצה"ע ואעפ"י שמעורב טו"ר ויוכל להיות בבחי' פירוד גמור ברע ממש (שאין זה במלאכי' כלל כמ"ש כלום יצה"ר יש בכם כו'), עכ"ז יוכל לכוף ליצה"ר שבחלל השמאל ולכופו לקדושה האלקי' כמו טבעיות ממש, וזהו פלא גדול לכאור' דמהיכן יהי' זה בכח בגופי' שלהם שהן חומריי' מאד ואיך יהי' גם בהם בחי' הביטול הזה עד שנק' בחי' רגל ממש לגבי הקדב"ה להיות בטל לגבי רצונו לעשות רק כרצונו [כ]ביטול הרגל [לגבי הראש] כנ"ל. וצ"ל הטעם בזה לפי שנש"י המלוכבשי' בגופי' שנק' יעקב כנ"ל נק' בחי' רגל לגבי בחי' הראש למעלה בבחי' עצמיות ממש, כי אעפ"י שהארה אלקי' זו שבנר"ג דאדם נמשך רק בבחי' זיו ואור קטן ונק' ניצוץ א' שירד בהתלבשות והשתלשלות מטה מאד עד שמלוכב בנה"ט ואינו רק כמו בחי' רגל לבד לגבי עיקר האור העצמות דשרש נש"י שלמעלה ממש בבחי' רא"ש שאינו יכול להתפשט ולהתלבש למטה בגוף כלל כנ"ל ואין ערוך ביניהם כלל מ"מ מאחר שנק' עכ"פ בחי' רגל לגבי ראש ה"ז בבחי' ביטול עצמי לגבי בחי' עצמות הראש הזה בתמידות בלי שינוי כלל, וזהו שישראל גם בגופי' נק' בנים להוי' ממש כמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם גם בהיותם בגופי' לא נפרדו מיחוד עצמי' כמו שהן למעלה לפי שהבן נמשך מעצמיו' המוח דאב ואף שהבן בגוף בפני עצמו נק' כרעא דאבוה ממש כביטול הרגל לגבי הראש להיותו מיוצאי חלצ[ו] כידוע.

וזהו אנכי תרגלתי לאפרים כו' שבחי' יעקב יו"ד עקב זהו כמו בעקב ורגל האדם העליון שבטל לראש, ולכך יש בחי' ביטול כ"כ גם בגופי' דנש"י למטה להיות בבחי' רגל לגבי הקדב"ה לעשות רצונו בלי שינוי כמו

בטל רצונך מפני רצונו: אבות פ"ב מ"ד.

כלום יצה"ר יש בכם: שבת פח, ב. ראה הערה במאמרי אדה"א וקרא ח"ב ע' תסט.

בנים אתם לה' אלקיכם: פי' ראה יד, א.

אנכי תרגלתי לאפרים: נסמן לעיל ע' תקלג.

בטל רצונך כנ"ל לפי שגם הגוף נעשה מרכבה ליח"ע ועצמי הזה מאחר שנה"ב נק' חומר לצורה דנה"א ממש (וראי' לזה ממת' שהי' גילוי אור הוי' פב"פ גם בגופי' דנשי' והי' גם בגופי' אותו הביטול עצמי דנשמות ממש), וזהו שאו' בברכת השחר בא"י אלקינו דוקא שהוא שלנו כנ"ל דקאי בחלק אלוה שבגוף שנק' רגל לראש העליון כמ"ש בנים אתם כו' ע"כ נק' אלקינו דוקא שהוא בחי' אלקינו שמלובש בנו ממש שמויחד רק אלינו לפי שנק' כרעא דאבוה ממש, ואעפ"י שאין זה רק בחי' רגל לבד לגבי בחי' ראש דח"ע שבאדם דאצי', מ"מ זה הרגל למעלה מבחי' ראש ויד שבתחתון ממנו בערך כמו במלאכי' שגם בחי' ראש שלהם במוחין דחוי"ב אינו רק מחכ' ומדות שבדבור דמל' דאצי' לבד כנ"ל, והרי זה כמו שמתפאר אדם בעצמו כמה שהוא שלו בעצמיות נפשו אף ברגל שבו שחשוב ויקר בעיניו יותר מבחי' ראש ויד של אחר שאינו שלו ואינו מערכו כלל כמו ראש ויד דחי' ובהמה כו' (כמו המלאכי' דגם שנק' עינים וידיים הן בבחי' צמצום דפני אד"ם שמקבלים מחיצוני' הכלים דמל') כנ"ל במ"ש וקרא זה אל זה וד"ל.

ובזה יובן כללות ענין ברכת השחר שתקנו לומר בשחר דוקא וכללותם וראשית הכוונה הכללית הוא במ"ש בא"י הנותן לשכוי בינה להבחין כו', דהנה מוכן מכל הנ"ל דסיבת הביטול בגופי' גשמי' נמשך ממקום גבוה הרבה יותר והוא מבחי' מקיף דנר"ג דאדם וכמ"ש אך בצלם דמקיף דכח הנשמה יתהליך אי"ש במוח ולבו במדריגות דתפלה מב"ש עד ש"ע וכל היום בסו"מ וע"ט בפ"מ (ובחי' ביטול זה יותר עליון מביטול דמלאכי' [ב]חומר הרוחני שלהם מטעם הנ"ל), והיינו מבחי' ראש דנשי' למעלה שמאיר בגוף בבחי' יעק"ב שנק' רגל בכלל, ולכך יכול להיות בחי' הביטול בגוף מיד שקם מן השינה והסיר מעליו בחי' הרוח רעה ומות כנ"ל ולהיות מבחין בין טו"ר ברוחניו שזהו להכיר לבוראו בראי' חושי' ולמשוך לבבו הטבעי' אליו לעשות רצונו בפ"מ (והוא קבלת מ"ש בק"ש קטנה שאו' בסדר דברכות השחר ששרשה בהעלם דמקיף דנר"ג שמכחה נמשך מס"ג באה"ר בגילוי במוח ולב בק"ש כו' ובאמת ויציב) לילך בדרכי החיים ו[ה]טוב ולמאוס במות ורע כל היום כו', דאעפ"י שהתעוררות זאת אינה רק למעשה ובהעלם גדול בלתי גילוי במוח ולב כלל מ"מ כחו גדול יותר עד שמחמת זה יבא לאהבה האמיתי' בכל לבבך בק"ש כנ"ל, והטעם הוא לפי שהתעוררות זו שנמשך על האדם בקומו בבקר לתשוב' ואוי"ר כדעת והכרה לבוראו כנ"ל [אין זה מכח עצמו כלל] רק מהארת אור האלקי העליון השורה על נשמתו ומעוררו לזה ויש בזה הבחנה והבדלה בין טו"ר ובין חשך לאור שיבחין להבדיל בין החשך ובין האור, וזה כמו שנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה למטה,

אך בצלם . . יתהליך אי"ש: תהלים לט, ז.

שורה הנשמה — במוח ולבו במדריגות: ג"ד: כמו במדריגות סולם.

שאנו רואי דבר הפלא עפ"י הטבע שהתנגול יבחין מיד שיאיר אור הבקר אף בבית באישון חשך יקרא הגבר כדרכו לאור הבקר ויבטש בגדפוהי כמו שישמח האדם בהאיר לו אור מן החשך כו', ומאין יש בתנגול התעוררות זו באור הבקר והבחנה זו להבחין בין יום ללילה אף בלתי ראות עיניו לאור הבקר כלל, אלא זה ההתעוררות הוא למעלה ברוחני שבבחי שכו"י למעלה כמ"ש דקול המעורר לנשמות ומלאכי באור הבקר הוא שבטש בגדפוהי דתנגולא כו' שהוא המעורר לכל נשמות ומלאכי שיקומו לומר שירה, וזהו הבחנה בין לילה ליום דבאור הבקר נמשך בחי' החסדי' העליוני' ובלילה נמשך בחי' הגבורות המצמצמי' ומעלימי' כידוע בענין מדת יום ומדת לילה שהלילה קודם היום כחשך שלפני האור כמ"ש ויהי ערב ויהי בקר כו' שזהו כברייתו של עולם צ"ל ברישא חשוכא והדר נהורא שהוא בחי' הצמצום דגבור' שקדם להתפשטות דחסדי' דשם הוי' כו', ולפי שכללות ברכות השחר היינו לעורר באדם התעוררות או"י' והבחנה והכרה להבחין כיתרון האור אלקי על החשך המסתיר כחומר וגוף כו' ע"כ מקדימי' לומר ברכה זו דנותן לשכוי העליון מבחי' בינה עילאה שמשם נמשך בחי' ההבדלה בין חו"ג ובין טו"ר שאם אין בינה אין דעת ואם אין דעת אין הבדלה כו', וכאשר התעוררות הבחנה זו באה לאדם מלמעלה ממילא יפקחו עיניו ויראה אור כו' וד"ל.

וזהו שאח"כ או' פוקח עורים ומתיר אסורים וזוקף כפופי' וכה"ג שארי הברכות שכולם הולכי' על יסוד וכוונה א' שהוא להבחין בין טו"ר שזהו לראות האור ולצאת מן החשך המסתיר אלקות (שבהאיר אור ממילא אין מקום לחשך כלל, וכמו שיהי' לע"ל באור הוי' שיתגלה עלינו כמ"ש וה' עליהם יראה כו' כי יתגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו', ובגלות נק' חשך וכתוב העם ההולכים בחשך ראו אור גדול שזהו בקם מן השינה בבקר כנ"ל ויקרא הגבר שנק' שכוי שמבחין כו', וכך הוא טרם ביאת הגואל שנק' בקר אור שיהי' ג"כ קריאת הגבר למעלה שאז ממילא יפקחו עורים שלא ראו אור הוי' ויראו ויצאו הנשמות ממאסר החומריות כו' עד שיהי' בציור האד"ם העליון בגדלות דמוחין ומדות כו').

אך הנה כדי שיומשך לאדם התעוררות זאת מלמעלה שיעורר בו את האהבה והתשובה והדעת והבחנה זאת הנ"ל (כמ"ש עד יערה עלינו רוח

דקול . . שבטש בגדפוהי דתנגולא: נסמן לקמן ע' תרמב.
 ויהי ערב . . ברישא חשוכא: נסמן לעיל ע' שלה.
 שאם אין בינה אין דעת: אבות פיג מ"ז.
 ואם אין דעת אין הבדלה: ראה ירושלמי ברכות פ"ה ה"ב.
 וה' עליהם יראה . . וראו כל בשר: זכרי' ט, יד. ישעי' מ, ה.
 העם ההולכים בחשך: ישעי' ט, א.
 עד יערה עלינו: ישעי' לב, טו.

ממרום שהוא בת קול המכרזת בכל יום כו' והוא הנותן לשכוי כו' כנ"ל) צריך שיבא האדם בעצמו לבחי' שפלות והכנעה יתירה בנפשו והוא מיד בקומו ממטתו ישפיל ויכניע לגסות הגוף ולבטש אותו בשמאל דוחה כו' שישב ללבו אחריתו שהוא המות וכליון בחשך ואכדון כו' וישבר גיאותו וגסותו ויתמרמר בנפשו בחשבונו היטיב הדק מכל פרטי ח"ג ומהרהורים רעים וחסאים שכלה בהבל ימיו כו' וכה"ג עד שיבא לבחי' לב נשבר ונדכא באמת דכתיב קרוב ה' לנשברי לב קרוב ממש לעורר בו את האהבה והקירוב כו' ואת דכאי רוח דוקא יושיע בהתעוררות מלמעלה בימין מקרבת כו', ומה יבא לתכלית שלימות העבודה האלקי' בכל סדר התפלה ובפרט בש"ע שהוא במקום קרבן תמיד שהוא להקריב לנה"ב להיות לריח ניחוח כו' (שהוא מ"ש זבחי אלקי' רוח נשברה דוקא כו' וד"ל).

וזהו הטעם שגזרו או' שאין עומדי' להתפלל אלא מתוך כובד ראש דוקא דע"י כובד ראש והכנעת הלב בתכלית במרירות ושפלות מח"ג וכה"ג יוכל להיות הוי' אלקינו ממש בא' בכרכת השחר בא"י אלקינו שלנו, שזהו לחבר ולהשליך משם הוי' העליון בחי' ראש למטה בבחי' רגל שיהי' אלקינו שלנו ממש ובלתי דרך זה בשפלות והכנעה עד שנק' זבחי אלקי' רוח נשברה' לא יומשך להיות אלקינו ממש כו' וד"ל (וכידוע שיעקב חבל נחלתו כמו החבל הארוך שראשו למעלה וסופו אחוז למטה שבנענוע למטה יתנוענע קצהו העליון וננענוע דקצהו העליון יתנענע קצהו התחתון (אם לא נפסק החבל בענינים המבדילי' וכורתי' נשמתו משרשה למעלה כו' ככרת שתכרת הנפש מעמ"י כו'). לכך בחי' קצה התחתון דחבל נחלת יעקב וי"ד עקב שבאה הארה דשם הוי' בחלק הנשמה שבגוף כנ"ל שיניע ויצא במס"ג בתשובה בתשוּקה בלב נשבר בכובד ראש לפני התפלה ממילא יעורר למעלה בקצה העליון שכחבל זה שהוא בחי' ישראל לי ראש שהוא במקורה בשם הוי' ממש, לעורר משם את האהבה במוח ולב כמו בק"ש ותפלה כנ"ל ולהיות חבור הראש ברגל להיות הוי' אלקינו שלנו ממש, ועי"ז יהי' התפעלות אלקות מן המוח ללב בפסד"ז כענין רוממות אל בגרונום וביראה ועומ"ש ביוצר ואה"ר

בת קול המכרזת בכל יום: נסמן לקמן ע' תרמה.

בשמאל דוחה . . בימין מקרבת: נסמן לעיל בריש המאמר.

לב נשבר ונדכא . . קרוב ה' לנשברי לב: תהלים נא, יט. שם לד, יט.

נש"ע . . קרבן חמיד: נסמן לעיל ע' תקעא.

זבחי אלקי' רוח נשברה . . שאין עומדין להתפלל: תהלים נא, יט. כרכות ל, ב.

שויה נשברה — וד"ל: ע"כ נמצא בכרך ח'.

שיעקב חבל נחלתו: האיזנו לב, ט. ראה גם תניא פמ"ה. אגרת התשובה פ"ה ופ"ו. לקוטי תורה במדבר יט,

א. דרך חיים שער התשובה רפ"א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתנו. לקוטי שיחות האיזנו כרך ט ע' 215

ואילך.

ככרת שחכרת הנפש מעמ"י: לך יו, יד. ועוד.

רוממות אל בגרונום: תהלים קמט, ו.

בק"ש שז"ש קרוב ה' לכל קוראיו כו' ולהיות עולה כקרבו בש"ע שז"ש זבחי אלקי כנ"ל, ונמצא דרוח נשברה דלפני התפלה עושה ב' דברים א' לעורר מקיף דנר"ג שנק' צלם וכח העצמי דיחיד"ה הנ"ל ושיהי' נה"ב עולה באש ש"מ בש"ע בהקרבת חו"ד לריח ניחוח כתמיד כו' שז"ש זבחי אלקי רוח נשברה).

והנה כל הנ"ל הוא בבחי' אתעדלית מלמטה למעלה (בכל סדר התפלה שהן ד' תיקונים דשכינה מטה ושלחן כו') מברכות השחר עד ש"ע להיות חיבור הוי' אלקינו שלנו ראש ברגל ע"י שיעלה לנה"ב כקרבו בהמה שנק' זבחי אלקי כזבח ועולה ממש ונק' עולת תמיד העשוי' בהר סיני שכללותה הוא התפלה (שנק' סולם מוצב ארצה וראשו כו'), אבל עד"ז ממש יומשך בחי' אתעדל"ע מלמעלה למטה מן המשפיע למקבל ע"י מצות ת"ת כמ"ש והיו הדברי' כו' ודברת בם שנמשך דבר ה' שהוא חכ' העצמי ורצונו העצמי בגילוי מן ההעלם באותיות התורה שקורא ושונה וה' יושב וקורא ושונה כנגדו כו' ה"ז חבור והמשכה ממש מבחי' חכמתו ורצונו ומדותיו ומו"ד תורה בחכ' ומדות ומחו"ד דאדם הקורא בכל כחות נפשו בחב"ד ומדות ומח' ודו"מ (ונק' התקשרות חב"ד בחב"ד חו"ב דתורה בחו"ב שבאדם ומדות ודבור תורה במדות ודו"מ [שבאדם] כידוע), וזהו ענין הקורא בתורה קורא בשמותיו כו' כידוע) וע"י התורה אור שמלוכב בה מעצמו אא"ס שנק' מאור מקור האור תורה נמשך ומתחבר פנימי' שם הוי' תורה בנשי' שמתקשרי' בה קשר עצמי' ונק' תרדל"מ כמ"ש למען אחיי ורעי כו' כנ"ל ולכך מצות ת"ת תמיד' דוקא (וגם התפלה נק' אמת כו').

ויובן ענין מצות ת"ת בבחי' המשכה והתפשטות דאוי' (לחבר ולקשר הראש ברגל להיות הוי' אלקינו ממש כנ"ל) גם בפסוק דואהבת בכל לבבך ובכל נפשך דואהבת גימ' ב"פ או"ר כידוע שהוא או"ח דבשני יצריך ואפי' נוטל את נפשך שהוא מס"נ בגוף דוקא כנ"ל וגם או"י שהוא המשכת אור תורה בחכ' ומדות ומח' דו"מ כנ"ל, וזהו בכל נפשך בכל כחות נפשך

ח"ד: חלב ודם.

עולת תמיד העשוי' בהר סיני: פינחס כח, ו.

התפלה . . . סולם מוצב ארצה וראשו: נסמן לעיל ע' תקפו.

והיו הדברי' . . . ודברת בם: ואתחנן ה, ה, שם ה, ז.

שויה העצמי' . . . חכמתו ורצונו: ד: ליחא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: ורצונו . . . ורצונו.

שקורא ושונה וה' . . . ושונה כנגדו: נסמן לעיל ע' שסו.

הקורא בתורה קורא בשמותיו: נסמן לעיל שם.

תרדל"מ . . . למען אחיי ורעי: נסמן לעיל ע' תקפב.

שויה ולכך — אמת: ג: עו"ש. ד: עו"ת = עולת תמיד.

דואהבת בכל לבבך: ואתחנן ה, ה (בדילוג).

דואהבת גימ' ב"פ או"ר: נסמן לעיל ע' שנא.

תתקשר בחכ' ומדות ואותיות דתורה כמו באהבת' תשגה כו' (ובזה יתוקן הפגם והפסק דחבל גם כאשר נעשה מחיצה מבלדת ע"י העונות כמ"ש בחסד ואמת דתורה יכופר עון כמו שבבחי' קרבן דתפלה שנק' עו"ת מכפר כו' מלמטה למעלה). אך הנה ענין האהבה הג' שא' בכל מאדך מאד זה למעלה מן הב' אהבות דכל לבבך כמו בתפלה בבחי' רצוא ובכל נפשך דתורה בבחי' שוב כנ"ל, והענין דזהו מדריגה דתשובה שעולה למעלה מצדיקי' גמורי' בתור' ותפלה כו' וכמאמר במקום שבע"ת עומדי' צ"ג אין יכולי' לעמוד כלל (וגם משה שהי' צ"ג וטוב כו' לא זכה לתשוב' רק קודם מותו כמ"ש בר"מ) וארוז"ל דגדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם וגורמת קירוב הגאולה שאין נגאלין אלא בתשובה דוקא כידוע.

ולהבין זה איך התשובה מצד הריחוק בחטאיו שיבא למרירות ושפלות עצומה יעלה זה למעלה מב' אהבות דכל לבבך וכל נפשיך, ועוד שהרי גם בכל מאדך הוא בכלל אהבה עכ"פ כמ"ש ואהבת בכל [כו' ובכל] מאדך רק שהוא למעלה מן הכלי שבמוח ולב שנק' לב ונפש, וזהו לשון מאד בלי גבול ומדה כמו טוב מאד כו' וגם זהו בבחי' ריבוי והפלגה שהוא בריבוי גדול הרבה יותר מכחו ביתר מכפי מדתו כו' (וכידוע שזהו שיש אדם שממונו חביב עליו מגופו כו'), ומה שייך זה לענין התשובה כי האהבה היא בעצם דוקא משא"כ התשובה שהיא התעוררות לפרקים ולסור מן הרע בלבד כו', אך הנה מבואר למעלה שיש ב' מדריגות באור האלקי שבנשי' א' בחי' ישראל לי ראש והב' בחי' יעקב יו"ד עקב כנ"ל.

והנה כל ענין סדר התפלה וברכות השחר עד ש"ע הכל הוא רק בחלק הוי' דיעקב שנק' שכינה ששוכן בנשי' עד שנק' הוי' אלקינו ממש כנ"ל, וכן כל השבחי' בפסד"ז וברכות דיוצר אור ואה"ע הכל הוא בשם הוי' שבאלקי' וגם בק"ש בשמע ישראל הוי' אלקינו שבא בגילוי למטה מיוחד

באהבת' תשגה: משלי ה, יט.

בחסד ואמת . . . יכופר עון . . . עו"ת [עולת תמיד]: משלי טז, י.

שורה מן — בבחי' . . . בתור' ותפלה: ג' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: בתפלה . . . ותפלה.

במקום שבע"ת עומדי': ברכות לד, ב. ראה לקוטי שיחות נצבים כרך יד ע' 361 וע' 363. מאמרי אדה"א

בראשית ע' סד. ושי"ג. שמות ח"א ע' סד. ושי"ג.

משה . . . זכה לתשוב' . . . כמ"ש בר"מ: ראה זהר (רע"א מהימנא) משפטים קיד, ב. תצא רעת, א. מאמרי

אדה"א בראשית ע' שעא. ויקרא ח"א ע' שיב. ושי"ג. דברים ח"ד ע' קעט. ושי"ג. לעיל ע' תקיא.

גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם . . . הגאולה: יומא פה, א. ב.

שאין נגאלין אלא בתשובה: ראה סנהדרין צז, ב. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרו. ע' תקפו וע' תשעד.

לקוטי תורה תצא מ, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' א ואילך וע' כג ואילך.

מאד בלי גבול . . . טוב מאד: בראשית א, לא. ראה אגרת הקדש סי"ז (קכו, א). תורה אור מקץ לט, ג.

שיש אדם שממונו חביב עליו מגופו: ראה לעיל ס"ע שנט ואילך.

ביחוד בהוי' אחד העליון למהוי אחד באחד כידוע, וכן באהבה דכל לבבך וכל נפשך הכל לשם הוי' שמאיר ונמשך למטה כמו אליך הוי' נפשי אשא, וכן בבחי' או"י בהמשכות דשם הוי' בתו"מ מהוי' הפנימי ועצמי כנ"ל בא' והוי' [הדברים] כו' ודברת בם כ"ז אינו רק בחי' זיו והארה בעלמא לגבי אמיתי מהו"ע ית' ממש (וכנ"ל דאפי' קדושה דתו"מ אין קדוש כהוי' כו'), ואפי' מה שיבא אור בגילוי ממדריגה עליונה לעיל שא' וה' עליהם יראה ויצא כברק חיצו כו' דיראה זה הוא בהתגלות אור פנימי דהוי' והוא מבחי' קדושת העצמות ממש, וזהו ויצא כברק חיצו כברק המבריק אור העצמות שהוא מבריק אור כחץ שלמעלה מן ההשגה וחכ' (גם למעלה מחכ' דתורה אור שהוא [אור] הנמשך מלמעלה לבא בכלים כו'), כמו הברק המבריק לעין הרואה שבלתי יכול להסתכל בו מעוצם הבהירות והבריקות כו' (כמו בימות המשיח וגם בעוה"ב שיתיישב האור וזיו דעדן העליון כמו בגעה"ע וגעה"ת בנשמות וישבעו ויתענגו וזהו וה' עליהם יראה ממש), עכ"ז איז רק ברק המבריק אור [ו]זיו מצומצם שמתצמצם ויוצא מעצמות המאור כהברקת האור וזיו מעצם מאור השמש שמאיר בצהרים בתקפו וגבורתו כו', וזהו כמשל הברקת אור מח' א' שמתצמצם מעצם כח החכ' העמוקה בעצמות החכ' שכלא ממש חשיבא לגבי מהו"ע האדם שיכול לחשוב בעיונו בחכ' כמה מיני מח' כבריקת אור לאין קץ ומספר כלל וכלל, כך בעצמות כח חכמתו ית' דלתבונתו אין מספר כלל אין מח' זו והארה זו שמתצמצם מעצמותו להיות מקור להשתלשלות כל העולמות מראשית הקו"ח עד סוף העשי' וכל עליות העולמות בימוה"ש ועוה"ב ותחה"מ כו', הכל אינו רק מח' א' מצומצמת דכלא ממש חשיבא לגבי מהו"ע ממש וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו' כל חיי העוה"ז וחיי העוה"ב וגעה"ת וגעה"ע כלא חשיבי, וכמו שאנו או' אין ערוך לך בעוה"ז (שנברא בה' דשם הוי') ואין זולתך לחיי העוה"ב (שנברא ביו"ד שהוא מח' א' מצומצמת כו') וכל שית אלפי שנין דהוי עלמא נק' רגע קטן כמ"ש כרגע כו', ועכ"ז נעוץ תחלתו בסופן בסוף הארה זו שמתגלה [בנש"י] בגופי' בעוה"ז שסוף מעשה עלה במח' תחלה, והוא ענין עבודת הניצוץ אלקי המלוכש בגוף דוקא שנק' יו"ד עקב כידוע, וכמבואר למעלה שנק' חלק קטן

למהוי אחד באחד: ראה זהר תרומה קלג, סעי"ב ואילך, קלה, סעי"א.

אליך הוי' נפשי אשא: תהלים כה, א.

שויה ואפי' — אור: ג"ד: עוד.

דלתבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

אין ערוך לך בעוה"ז . . . בה' . . . העוה"ב . . . ביו"ד: עי"פ ברכת יוצר לשבת. מנחות כט, ב.

שית אלפי שנין דהוי עלמא: ראש השנה לא, א. ראה הנספח במאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קב.

כמ"ש כרגע [ג"ל: ברגע]: ישעי' נד, ז.

נעוץ תחלתו בסופן . . . שסוף מעשה עלה במח' תחלה: נסמן לעיל ע' תכה. פיוט לכה דודי.

שויה המלוכש — יו"ד עקב: ד: יעקב.

משם הוי' הוי' העליון שנק' בחי' ראש ורק ניצוץ קטן מתחלק ממקורה בבחי' ראש ויורדת למטה במוח ולב דנהיב לתקן לעץ הדעת טו"ר דבכח' אתברירו, וזהו יו"ד עקב כמו וידו אוחות בעקב עשו כו' כמ"ש במ"א [וד"ל].

וזהו כל עבודת הנה"א בכל סדר התפלה ובאהבות דכל לבבך וכל נפשך כנ"ל באתעדלית באו"ח ובאתעדל"ע באו"י [ד]תו"מ שיומשך מלמעלה למטה מבחי' ראש לרגל כנ"ל שזהו רק חיבור דהוי' אלקינו כו' כנ"ל. אבל הנה בחי' ראש דישראל למעלה ששם היא עיקרה ושרשה של עצם הנשמה האלקי' כנ"ל (שזהו חבוקה ודבוקה כך ממש) לא נמשך למטה כגוף כלל אף לא בבחי' מקיף לשכל ומדות שנק' מזלא וצלם כו', אלא נשארת למעלה ממש (כמו שא' דיוקנא אשתאר כך ממש כו') שהוא בחי' יחידה (מ"ם דצלם מקיף למקיף כו'), זהו שנעשה מרכבה וכלי לאור העצמות דא"ס ב"ה שנק' יחיד לבדו ממש שלמעלה מצמצום דמח' א' שיוצא ככרך חיצו כו' שהוא למעלה ממקור כל חיים העליוני' דעוה"ב כנ"ל, אלא הוא בחי' אמיתת מהו"ע ית' ממש כמו שהוא ממש בבחי' עצמיות (כמו עצם מאור השמש שממנו יבריק כל אור כו' כנ"ל) וד"ל (כמ"ש דיוקנא אשתאר כך ממש למעלה גם משם הוי' הפנימי דתו"מ כו').

וזהו ענין אה"ר דכל מאדך שלמעלה מבי' האהבות דכל לבבך וכל נפשך דתפלה [ותו'] ברו"ש כנ"ל להיות שכל עבודה דתפלה ותורה אינו רק בבחי' יעקב הנ"ל שמלוכש גר"ג בגוף שאינו רק בחי' רגל לבד לגבי בחי' ראש העליון דישראל שנשאר למעלה דבוק בעצמות אלקות ממש, וזהו עבודה תמה דבחי' יחידה שבנה"א שהוא עיקר מהו"ע הנשמה כמו שהיא למעלה שזהו בחי' ביטול העצמיות דנשמה כמו כל עצמותי תאמרנה כל בחי' העצמיות דיחידה שלמעלה גם מהתפעלות רצון במס"ג כאהבה דכל לבבך וכל נפשך, אלא הוא ביטול וכליון ושפיכת כל עצמיות הנפש שתתבטל כל עצם מציאותה ומהותה ליכלל ולידבק במהו"ע אלקות שתשתפך הנפש אל חיק אבי' [כ]דבר שנמשך לשרשו בלי בחירה ורצון כלל כניצוץ הרץ ונכלל כולה במהו"ע השלהבת כשעומד בקרוב וכנר בפני האבוקה כו', שזהו הביטול בכל עצמיות הנפש אינו רק מצד מהו"ע א"ס [ב"ה] ממש שהוא למעלה משם הוי' ד' אותיות יו"ד ה"א כו' למעלה מעוה"ב וג"ע כו' כמ"ש כי עמך כו' א"כ ה"ז למעלה מתו"מ ותפלה, וזהו בחי' מאדך בלי גבול כלל וביתר מכפי כחו באו"כ שבמוח ולב כי לא יוכל כלי המוח והלב להכיל

שור"ה משם — הוי' [גד: ליתא] . . . דבכח' אתברירו: נסמן לעיל ע' שא.

וידו אוחות בעקב עשו: תולדות כה, כו. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' תנו. ושי"ג דברים ח"ג ע' אעג.
ד"ה ב"ה בכסליו (מכ"ק אדה"א קה"ת תשמ"ט) ע' 5.

שור"ה למטה — רק: ג: ליתא. ד: ממש.

כל עצמותי תאמרנה: תהלים לה, י.

התפעלות עצמיות הנפש כלל רק התפעלות רצון וחשק ולא בחי' כליון עצמיות שאין זה רק ביחידה העצמי' שדבוקה היא למעלה בעצמיות אלקות בחי' ראש העליון (ואף שמכואר למעלה בהתכללות דנשי' באור דתורה בג' קשרי' הנ"ל שהוא כנר בפני האבוקה כו' זהו ג"כ בא מצד השגה שכלי' בראי' מקרוב שהוא ביטול דמ"ה דחכ' לבד משא"כ בחי' יחידה עצמה שנק' גלגלתא, וזהו לי רא"ש כו' והוא בחי' ראש דגלגלתא דנוק' שע"ז א' דיוקנא אשתאר כחותם על לבך כו'), וכל האור הנמשך משם הוי' בנשי' בתפלה ותו"מ אינו רק בחי' רגל לגבי [בחי'] ראש זה שלמעלה מסובב וממלא כו' וד"ל.

והנה מי שהגיע לבחי' אה"ר זו דבכל מאד"ך שהוא בבחי' התקשרות דעצמיות הנשמה ביחידה שבה כנ"ל הוא המביא ג"כ לבחי' התשובה השלימה (כתשיע שבעי"ת שכל שאינו בוכה בעי"ת אין נשמתו שלימה בבחי' יחידה לפי שנפסק החבל כנ"ל משום דהיינו הך ממש (כמשי"ת), להיות דגם שבחי' מאד"ך זה הוא רק בביטול העצמיות דיחידה שדבוקה למעלה ממש כנ"ל, אבל זה יכול לבוא בגילוי גם למטה בגוף גשמי ע"י בחי' התשובה שישוב האדם אל ה' בכל נקודת לבבו מקרב ולב עמוק ביותר (ששם הוא בחי' יחידה הנ"ל בהעלם ונק' אהבה מסותרת [כידוע] ותעלומת הלב כו'), וכמו שאנו רואי' בבע"ת אמיתי שהי' כל נפשו קשורה בטומאה דק"נ בחשך וצלמות ורע גמור כאשר יתעורר במר נפשו לצאת מן החשך הרע והמות בצר לו מאד מאד לפי שנגע בנקודת לבבו עד הנפש ממש, הנה יבא לכלל צעקה וזעקה גדולה ומרה בבכי' וצום כו' כמו ויצעקו אל ה' בצר להם וכמו צעק לבם אל ה' כו' שצעקה זו יוצאת מקירות הלב ממש (כתשובה אמיתי' עד שיצא' נפשו בבכי' כו') ויבכה בכי' עצומה שנגע' בעצמות נפשו ממש כענין [מ"ת] בוכים כו', וכמו בעי"ת כידוע שאפי' קלי קלי' מתעוררי' בתשובה שלימה מקירות הלב בבכי' רבה כו', וכי' פלא והפלא מאין יבא לאדם כזה שנסקע בטומאת עונות ונעשה לו כהיתר שיתמרמר כ"כ בנפשו עד שיגע לחייו ממש שזהו כמו דבר והיפוכו ממש.

אך הענין הוא לפי שיש בנקודת לבבו בהעלם גדול מבחי' יחידה שלו שהוא בחי' עצמות כח נשמתו כמו שהיא למעלה (והוא ענין נקודת עצם

שויה דעצמיות — המביא: ג"ד: הוזה.

שכל שאינו בוכה בעי"ת: ראה פרי עץ חיים שער (כו) השופר פ"ה. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ס"ע תתמ ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' שיט. ושי"נ. ח"ב ע' תקו. ושי"נ. ח"ג ע' תתקנז. ושי"נ.

ותעלומת הלב: נסמן לעיל ע' שצב.

ויצעקו אל ה': תהלים קו, ו. כח.

צעק לבם אל ה': איכה ב, יח. ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקנב.

שיצא' נפשו בבכי' . . . (מ"ת) בוכים: ראה עבודה זרה יז, א. נסמן לעיל ע' שכו.

בעי"ת . . . קלי קלי' מתעוררי': נסמן לעיל ע' שמו.

יהדותו כו') שמכחה יבא בחי' אה"ר העצמי' שהוא באהבה בכלות הנפש ממש כנ"ל רק שהיא בהעלם גדול ונק' אהבה מסותרת בתכלית, אך לפרקים כשבאה נקודה העצמי' הזאת לגילוי היינו אה"ר שיוכל לבא [ל]מס"נ על קדה"ש כפ"מ או לעמוד בנסיונות גדולות ביתר מכפי כחו הרכה כנ"ל באה"ר דכל מאד"ך כו', ואמנם מאין יבא גילוי ההעלם דאה"ר העצמי' הזאת שכלולה בעצמות יחידה שבו הנה זהו סיבת ענין התשובה אמיתי' מקירות לבו הנ"ל שבאה מן המיצר בעומק הלב על החטאי' ועונות שלו לפרקי' עד שיתמרמר [ב]מאד למאוס בחייו ממש כנ"ל ויבכה בככי' רבה כו' בצעקה פנימי' הלב שכ"ז אינו בא רק מסיבת גילוי נקוד' העצמי' דיחידה בחי' אהבה מסותרת הנ"ל שנתגלה בלבו מן ההעלם הוא המעוררו לתשוב' זו בלב נשבר כ"כ. ויש בזה ב' אופני' א' מצד גילוי אור האלקי בנשמתו למעלה שמאיר גם למטה בנקודת הלב כמו בעיית שא' בהיותו קרוב שזהו כגילוי המאור לניצוצו' שממילא מחמת זה יתעוררו לשוב אל ה' שהוא מקורם כו', והב' ע"י סיבת הביטוש הגדול בגופו ובממונו ובבניו בכל צרה ולחץ ועוני וחולי שנדכא ביסורי' קשי' שנוגע' עד הנפש או יתגלה נקודת יהדותו העצמי' בלבו ויכנע לבבו מאד לשוב אל ה' באמת כמנשה כו', וכמו שא' ופרעה הקריב שהקריב לבם לאביהם שבשמים לפי שראו צרתם וחייהם תלויים מנגד נכנע לבבם מאד והקריב בלבבם לאביהם בצעקה מקיר[ו]ת הלב כו', וכך הוא כל תשובה מן המיצר שיצעקו אל ה' מקיר[ו]ת הלב שזהו בעצמות דיחידה, וזהו טוב מאד זה [מ"ה] כשנהפך לחיים וטוב שזהו ע"י היפוך הרע עצמו לטוב בתשובה שלימה הנ"ל שבאה מן המיצר דדין קשה ביסורים ובטושים גדולי' כנ"ל שע"ז יתגלה האהבה מסותרת בתוס' וריבוי התשוקה ביתר שאת כו' שיוסיף אומץ התקשרותו וקרבתו לאלקו' בכל עומק לבו הרבה יותר מכחו שהי' מתקרב באהבה וחשק שבא מצד הדעת והשגה כאהבה שבכל לבבך בק"ש שזהו בכל מאד"ך הנ"ל, והוא שנק' טוב מאד לפי שהמות נהפך לחיים שזהו המקטרג עצמו מן הרע שעשה שתיסרך רעתך ביסורים ובטושים כנ"ל הוא עצמו נהפך לסניגור כאשר עושה תשובה שנהפך ע"ז מקללה לברכה שכאשר הקללה עצמה נעשה ברכה הרי היא למעלה מן הברכה מצד עצמה שבמעשה הטוב דצ"ג שמטעם זה אינו יכול לעמוד במקום בע"ת שמהפכי' חשך לאור שארור נעשה ברוך כו' שגדול יותר

בהיותו קרוב: ישע"י נה, ו. ראש השנה ית, א.

כמנשה: סנהדרין קא, ב.

ופרעה הקריב: בשלח יד, י. ראה שמות רבא פכ"א, ה. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' סח. ושי"נ. ח"ב ע'

תקיא. ושי"נ. ח"ג ע' אקלב.

טוב מאד זה (מ"ה): בראשית א, לא. ראה בראשית רבא פ"ט, י. פירוש המלות פקכ"ח ואילך. מאמרי

אדה"א בראשית ע' סג. דברים ח"א ע' ז. ושי"נ.

שתיסרך רעתך: ירמ" ב, יט.

הקללה עצמה נעשה ברכה: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ז. ושי"נ. ח"ב ע' תרסב. ושי"נ.

מברוך, וזהו ענין הקטורת שמעצרת המגיפה להפוך ממות לחיים מטעם זה שזה ענין זדונות נעשו זכיות ביו"כ שגדולי יותר מן הזכיות כו' (כמ"ש במ"א).

ובכ"ז יובן בתוס' ביאור מ"ש שמאלו תחת כו' וימינו תחבקני שזהו בחי' שמאל דוחה שהוא דוקא עושה ימין מקרבת בתוס' כח ועוז יותר מכמו שהי' הקירוב מצד החסד דימין עצמו מטעם הנ"ל ע"י התשוקה שבאה מצד הריחוק ברוחני' ובגשמיות שנענש בדינין קשין בשמאל דוחה ממש אבל הרי נמתקו הדינין עצמן בשרשן כשנהפך הקטיגור עצמו לסניגור כנ"ל, וכבלעם שבירך לישראל ויהפוך ה' את הקללה לברכה כי אהבך ה' כו', וכך הוא בכל דור וכל זמן שעומדי' עלינו בקטרוגי' קשים שהוא רק בחי' שמאל דוחה שיתן תוס' כח בימין מקרבת לימתק לדין עד שעייז דוקא ירום ראש ויגבה לנש"י למעלה להיות בבחי' ראש העליון שנק' ישראל, וז"ש שמאלו שמאל דוחה תחת לראשי דשכיבת לעפרא להעלותה למעלה [ל]בחי' ראש העליון מטעם הנ"ל ואח"כ וימינו תחבקני להמשיך מבחי' החסדים דאו"י דתו"מ מקדש העליון שבעצמות ממש שהחסדי' הללו הן כמו המים שיורדים מגבוה לנמוך ביותר, כך הוא ענין המשכות החסדים עליונים שברמ"ח מצות עשה בכלל ובפרט שהן יורדי' ממקום גבוה ביותר שהוא מפנימי' ועצמי' דרצה"ע וח"ע העצמי' דתורה אור כו' ויורדים ונמשכי' למטה במקום נמוך ביותר, שזהו מה שנתלבשו כל המצות בענינים דבחי' גשמי' כו' לברר לעה"ד טו"ר וכידוע דכל חלקי דצח"מ וארמ"ע הן מבחי' לבוש דנוגה שבא ונמשך מחיצוני' הכלי' דמל' [דמל' דעשי', וזהו ענין הירידה הגדולה שהי' במ"ת שירדה התו"מ בהתלבשות דברים גשמי' כדי שעייז דוקא יתלבש האדם בלבושי דכ"א שהן המצות שנעשו בגשמיות בדומם וצומח וחי כו', והוא ענין החיבוק שימינו תחבקני כאב המחבק לבנו שמניח ידיו מאחוריו ואינו מניחו לנטות מפניו, כך עד"מ בחי' לבושי' דמצות שורה בהם בחי' מקיפי' דחסדי' העליון שבימין מקרבת שיחבק עד נשמה בגוף שנלקח [מד"י] גשמי', וחיבוק זה הוא במעשה המצות שנתלבשו בבחי' אחורי' במל' דנוגה (כמ"ש במ"א על מ"ש דומה דודי לצבי שכאשר בורח מחזיר [ראשו] לאחוריו

הקטורת שמעצרת המגיפה: קרח יו, יא ואילך. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב שם ע' תרסא. ושי"נ ח"ג ס"ע אקלד ואילך.

זדונות נעשו זכיות: ראה יומא פו, ב. הנסמן במאמרי כראשית שם.

שמאלו תחת . . שמאל דוחה . . ימין מקרבת: נסמן בריש המאמר.

ויהפוך ה' . . אהבך ה': תצא כג, ו (בדילוגים).

דשכיבת לעפרא: נסמן לעיל ע' תקע.

המים שיורדים מגבוה לנמוך: ראה תענית ז, א.

שורה ביותר — דבחי': ג"ד: ודברים.

דומה דודי לצבי: שיר השירים ב, ט. ראה זהר שמות יד, א (עה"פ שה"ש ח, יד). תורה אור מגלת אסתר

צד, סעיב ואילך. דרך חיים שער התפלה קי, רע"א.

כו') והן האוחזי' לאדם ומחבקי' מאחוריו לבלי יפול הנופל ברע דק"ג כמו שומר מצוה לא ידע דבר רע כו', והיינו כמו לאחר גמר התפלה כשהולך לשוק בטרדות עסקיו כל היום שיהי' סומ"ר ועי"ט בתכלית כו' ולא יסוג אחר ח"ו, וכמו ע"י מצות ציצית ותפילין נשמר כל היום מכל הרהור רע ופגע רע כו' לפי שהציצי' יורדי' ממקום גבוה ביותר כידוע של"כ חוטי'ן דטלית הן ל"ב ני"ח שנמשכי' מבחי' מקיף דטלית העליון (למעלה הרבה מבחי' מקיף דסובב כו') שהוא מה שה' מתעטף בטלית כמיש לבושי' כתלג כו', והוא מקיף דמל' שמי' כמו שהוא ברוממות העצמות דאי"ס בבחי' מל' דאי"ס עצמו שנק' לבוש מל' ממש, וזהו קבלת עול מ"ש ממש שמקבלי' במקיף דנשמה בעיטוף הטלית (ולכך או' כי עמך כו' משוך חסדך כו' כמיש במ"א), ונשמר ע"י מקיף העליון הזה מכל דבר טומאה וכמיש וראיתם כו' ולא תתורו ממילא ולכך מצות ציצית שקולה כנגד כל המצות ברמ"ח מ"ע בחוטי לבן ושס"ה ל"ת בתכלית שהוא בחי' היראה דמל' שום תשים עליך כו' (כמעשה בא' שהי' זהיר במצות ציצית וטפחו לו הציצית ע"פ לבלתי יוכל לחטוא כו' כידוע), וכן במצות תפילין בראש בד"פ קדש והי' חו"ב שמע והי' א"ש חו"ג שהן ד' מוחין שבבחי' מקיפי' דחב"ד לכך הן בבליטה ע"ג הראש דוקא כידוע (שלמעלה הרבה גם ממקיפי' דחב"ד שבא בהשתלשלות באצ"י כי הקדב"ה מניח תפילין שהוא ז"א ותפילין שלו בראשו כטלית שלו כו'), וחכ' בפי' קדש לי כל בכור שהוא בקדש דמקיף דח"ע ופי' והי' כי יביאך בבינה כמו שא' כי ישאלך מה זאת שזהו מי דקיימא לשאלה בהשגה ונעלם ממנו להיות בבחי' מקיף דבינה עילאה כו' וכן שמע בחסד שהוא אהבה דואהבת והי' א"ש בגבורה כמיש השמרו לכם כו' (וכמיש במ"א שנתחלפו האור בכלי היפוכו בפי' שמע מואהבת עד ובשעריך הוא [מ"ב] תיבו' דגבורה דשם מ"ב

שומר מצוה לא ידע דבר רע: קהלת ת, ו.

של"כ חוטי'ן . . ל"ב ני"ח: ראה זחי"ג (תוספת) שא, א. מאמרי אדה"א בראשית ע' שצד. ושי"ג.

שה' מתעטף בטלית . . לבושי' כתלג: נסמן לעיל ע' שסו.

קבלת עול . . בעיטוף הטלית: ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' שצד. במדבר ח"ד ס"ע אישיג ואילך.

כי עמך . . משוך חסדך: תהלים לו, י. יא. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ד שם ע' אישטו ואילך.

וראיחם . . ולא תתורו: שלח טו, לט.

מצות ציצית שקולה כנגד כל המצות: נדרים כה, א.

רמיח מ"ע בחוטי לבן: ראה ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' רכה. אמרי בינה שער הציצית צו, ב.

שום תשים עליך [ד': ניתוסף: מלך] . . כמעשה בא': שופטים יז, טו. מנחות מד, א. הובא בסה"מ תקס"ב

שם.

קדש והי' חו"ב שמע והי' איש חו"ג: נסמן לעיל ע' שסב.

הקדב"ה מניח תפילין . . ז"א: ברכות ו, א. ראה סידור שער התפילין ז, ג. מאמרי אדה"א בראשית ע' עד. ושי"ג.

קדש לי כל בכור . . והי' כי יביאך . . כי ישאלך מה זאת: בא יג, ב. יא. יד (בדילוג).

מי דקיימא לשאלה: זהר בהקדמה א, ב.

השמרו לכם: עקב יא, טז.

שמע . . (מ"ב) תיבות דגבורה . . (אור החסד: ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תשח ואילך

ובהנסמן שם. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רעו ואילך ובהנסמן שם.

ואור החסד מאיר בכלי הגבורה ובוהי [ל]היפך כו'), וכך הוא כללות ענין המצות הכל בבחי' מקיפי' דאורות העליוני' שלפני העצמי' וכמו מקיפי' דסוכה וגם הלולב ומיניו וכן השופר וכן שבת ויו"ט במקיף דחוי"ב שנק' קדש ומקרא קדש הכל למעלה מחוי"ב דאצי' דהשתלשלות כו' וד"ל.

אך הנה כ"ז בחי' החסדי' דימין שנמשך מגבוה לנמוך ע"י תו"מ זהו דוקא בחי' שמאל דוחה שע"י תשובה מן המיצר כנ"ל שלכך א' תשובה ומע"ט דוקא בעוה"ז יותר טוב מכל חיי העוה"ב וכן א' תכלית חכ' תשובה ומע"ט כו', והוא לפי הנ"ל דעיקר תוס' כח בחסד דימין אינו רק מכח הדין דשמאל דוחה שמוסיף חסד על עצם החסד כמו כי גבר עלינו חסדו כו' וכנ"ל כמ"ש ימינך ה' נאדרי בכח כו' והוא מה ששמאלו תחת כו' להעלות לנש"י במקורם כמו בר"ה כנ"ל ואז ביו"כ וימינו תחבקני כמו בהמשכת י"ג מדה"ר להיות נושא עון כו' שזהו מצד שקטיגור נעשה סניגור כנ"ל שזהו מבחי' גבור' שבחסד דוקא שנעשה בעי"ת ע"י תשובה כנ"ל, וזהו ימינך ה' תרעץ אויב שמוזה שנמתק הדין עצמו לחסד נעשה דין קשה לאויב ושונא (כידוע בענין השעיר לעזאזל כו'), וכדוגמא זו ה"י במ"ת דכתיב וירד ה' על ה"ס שירדה שנאה כו' לפי שנמתק הדין דשמאל בימין כמ"ש וה"ס עשן כו' לפי שירד עלי' הוי' באש דוקא שזהו אש דגבור' דאור תורה כמ"ש מימינו אש דת למו מימינו דוקא ניתן בחסד שגובר על הדין שנק' אש והוא בחי' אשא חירא כו' ונברר מדין זה בחי' גבורות הקשות דקדושה להיות שמאל דוחה לחיצוניות לבער הרע שנק' אשא תכלא דאכיל כו' כמו חו"א דרבנן כידוע בענין נחש הנחשת כו' שהן הדינין שע"פ משפט התורה שעל ראש רשעים יחול לאכדם בגיהנם כמו כהמס דונג מפני אש כו' והוא שירדה שנאה לרע למאוס ולדחותם לגמרי כמו תכלית שנאה כו'.

ובכל זה יובן מ"ש כאן בפ' זו כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם, פי' כי תשא ותגבי' לראש דבני ישראל כמו שהן למעלה בבחי' ראש וגלגלתא שהוא בחי' הכתר שמלוכש בו מפנימי' אא"ס ממש שזהו בחי'

שבת ויו"ט . . שנק' קדש ומקרא קדש: ראה זהר אמור צד, א. סידור שער המועדים ריו, א. שו"ה אך — זהו דוקא בחי' ג': אחר. ד': והן דוקא ע"י.
 תשובה ומע"ט . . בעוה"ז . . תכלית חכ' תשובה ומע"ט: אבות פי"ד, מ"ז. ברכות ז, א.
 כי גבר עלינו חסדו . . ימינך ה' נאדרי בכח: תהלים קיז, ב. בשלח טו, ו.
 ימינך ה' תרעץ אויב: בשלח שם.
 וירד ה' על ה"ס שירדה שנאה: יתרו יט, כ. ראה שבת פט, סע"א.
 וה"ס עשן: יתרו יט, יח.
 מימינו אש דת למו: ברכה לג, ב.
 אשא חירא . . אשא תכלא: ראה זהר בראשית נא, רע"א.
 חו"א דרבנן . . נחש הנחשת: נסמן לעיל ע' תקלה.
 כהמס דונג מפני אש . . תכלית שנאה: תהלים סח, ג. שם קלט, כב.

ישראל לי ראש כנ"ל, הנה זהו רק ע"י כח"י שמאל דוחה בבחי' גבורו' שנמתקים בחסדי' דימין ומוסיפי' כח גדול יותר בימין (כנ"ל בענין טוב מאד כו') כמו ימין ה' נאדרי בכח כו', שזהו דרך ה' עם ישראל עמו כאשר רוצה ה' בעצמו לקרבם בימין העליון כענין וימינו תחבקיני (כמו קחם על זרועותי כו') מעורר עליהם תחלה במדת הדין הקשה בבחי' שמאל דוחה שמוזה יהופך לחסד גדול יותר. וזהו שמאלו תחת לראשי כו' והוא ענין כי תשא כו' ע"י פקידה דמה"ד שפוקד עליהם עונות שלהם בכל זמן כמו וביום פקדי כו', וזהו לפקודיהם כענין פקידת עון העגל שיפרע מהן מעט מעט להמתיק הדין בחסד דימין מקרבת כדי לנשאות ע"י ראש דבני' דוקא כנ"ל, ומזה יהי נמשך הדין הקשה לאויב ושונא כמ"ש ימין ה' כו' וכענין שירדה שונא כו' (משא"כ בלא המתקת הדין בחסד לא הי' נפרד הדין הקשה לשונא המקטרג כו' כמו הבן האהוב שחטא לאביו ומייסרו בשמאל דוחה כדי שיטיב אחריתו בימין מקרבת כנ"ל שאחר הביטוש יתמלא חימה עזה על השונא המקטרג לשלם לו כגמולו כו' וד"ל.

ונתנו איש כופר נפשו להוי' בפקוד אותם, פי' בפקוד אותם דוקא דקאי אדסמיך לי' שא' לפקודיהם שהוא ענין פקידה במדה"ד דוקא בבחי' שמאל דוחה כו', וכמו ברה"ה שיפקוד לכל רוח ונפש כמו שא' מי לא נפקד כהיום הזה וכאשר יפקדו במדה"ד בבחי' שמאל העליון לא יצדק לפניו כל חי וימצא גם בטובים וישרים פגם וחסרון בצלם אלקים שלהם שנפגם ונחסר ע"י עון דק וקל שדש בעקביו כו' שנחשב כחמור בעלות הנשמה למעלה במשפט הדין, וזהו בפקוד אותם פקידה זו לשון חסרון כמו כי יפקד מושבך כי נפקד מקום דוד וכה"ג וכידוע, וכדי לתקן ולמלאות החסרון ופגם באותיות דשם הוי' שבכל נשמה אלקית בעלותה למעלה להפקד במדה"ד (בשביל הקירוב בחסד דימין לנשאות בני ישראל כנ"ל) א' ונתנו איש כופר נפשו לה' פי' פדיון חילוף האותיות הנפגם בנפשו [ה]אלקי' שאותו פדיון יהי חילוף למלאות הפגם וחסרון של האות ההוא ויוכל להיות המתקת הדין בחסד דימין מקרבת שהוא המשכת החסדי' העליוני' שע"י תו"מ שירדי' ממקום גבוה לנמוך כנ"ל, ומפרש הטעם לנתנת כופר זה לתיקון הנפש כפקוד אותם שלא יהי' בהם נגף להשחית שהוא מדה"ד שמקטרג ומונע עליות הנשמות למעלה כי רוצה בהפרדם ממקורם וימותו כו', ולזאת א' ונתנו איש כו' וענין הכופר נפש שהוא מחצית השקל בשקל הקדש כו' שהי' ניתן לנדבת קרבנות הציבור שהן התמידי' ועכשיו תקנו תפלות במקום

וביום פקדי: תשא לב, לד.

שורה נמשך — לאויב . . הדין הקשה: ד' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: הקשה . . הקשה.
מי לא נפקד כהיום הזה: ברכת זכרונות (מוסף לראש השנה).
כי יפקד מושבך כי נפקד מקום דוד: נסמן לקמן ע' תרמו.

תמיד' ותשובה בכובד ראש לפני התפלה כנ"ל שעי' התפלה תעלה [הנשמה] כמו הקרבן במזבח בלא מום וחסרון, [אך] אם ימצא בה מום יתוקן בתחלה בכופר נפשו שהוא מחצית השקל כו' והוא עי' מצות הצדקה דוקא (וזהו תשובה ותפלה וצדקה מעבירים כו') כמו שא' וחסאיך בצדקה פרוק שהוא פדיון לנפש לתקן הפגם ושתוכל לעלות למעלה להיות פבי"פ בחיובק כנ"ל כמ"ש צדקה תרומם גוי שתרוםם לנש"י במקורם בחיי החיים כמ"ש כאן כי תשא את ראש וכן שמאלו תחת לראשי להגביהם כמו וינטלם וינשאם כו', והטעם הוא כי העונות כמשא כבד יכבדו על נש"י ולא יוכלו לעלות מפני החסרון ופגם בפקוד אותם כמדה"ד הקשה כנ"ל וכמ"ש מי יעלה בהר ה' נקי כפי' כו'. אך הצדקה שהוא בחי' רחמי' וחסדי' להחיות רוח שפלים דוקא מעוררים למעלה להכריע לקו הימין דחסד בתוס' אור וכשיכריע הקו הימין למטה ממילא עי"ז מתרומם הקו השמאל כמו שמכריעי' לכף הימין במשקל מעט יתרומם הכף שכנגדו כו' וזהו צדקה תרומם גוי בגבורות שנמתק בחסדי' וכן בצדקה תכונני בקיום נצחי (שהיא מחצית השקל הב' שימינו תחבקני בחסדים דתו"מ כנ"ל וד"ל [וזהו ותשו' ותפלה וצדקה מעבירים כו']).

ש"ה בכופר — (וזהו . . כו'): בשאר הכתי' בא זה בסיום המאמר.
 תשובה ותפלה וצדקה מעבירים: עפי' מוסף לימים נוראים (קודם קדושת כתר).
 וחסאיך בצדקה פרוק: דניאל ד, כד.
 צדקה תרומם גוי: משלי יד, לד.
 וינטלם וינשאם: ישעי' סג, ט.
 מי יעלה בהר ה' נקי כפי' . . להחיות רוח שפלים: תהלים כד, ג. ד. ישעי' נג, טו.
 בצדקה תכונני: ישעי' נד, יד.
 ש"ה תחבקני — (וזהו: ראה הערה דלעיל ד"ה: ש"ה בכופר).
 ש"ה תחבקני — כו': אב: מעבירים כו'. ג: וד"ל. ז: מעבירים את רוע הגזירה כו'.

בעזרה, פ' כי חשא

כי תשא את ראש בניי לפקודיהם כו'. כתי' בטח בה' ועשה טוב כו' ורעה אמונה, פי' ורעה כמו הרועה המנהיג הצאן בשדו' שזן ומפרנס אותם, כך יש רועה הזן ומפרנס לבניי שנק' [ורעיה] אמונה, והיינו משה שנק' ר"מ שזן ומפרנס בכל דור ודור לבניי שנק' אמונה. ויש להבין תחלה מהו ענין האמונה שכניי נק' בשם זה דוקא. והנה יש כפי' אמונה כפשוטו שבניי הן מאמינים בני מאמינים והוטבע בנפשם כח האמונה האלקי בדרך ירושה מאבותיהם כמו שא' מה יפה ירושתינו כו', וא"כ הרי זה האמונה האלקי' שלמעלה מן ההשגה בשכל וטעם כלל וזה נמצא באמת בכל א' וא' גם בקל שבקלים דאפי' גנבא אמחותרתא רחמנא קרי כידוע [ש]שם שמים שגור כפי הכל נשים וטף כו'. אך הנה אמונה זו אעפי' שהיא אמונה אלקי' ממש אבל הוא כהעלם ומקיף בכאוי"א כו' והוא מצד שרש נשמתם באלקים חיים למעלה מעלה אשר ע"כ יאמין כ"א אמונה שלימה ותמה איך הוא ית' מחי' את הכל ומשגיח על הכל בדרך כלל, ואמנם לא שבא דבר אמונה זו האלקי' בתוך לבו ודעתו בהשגה והכרה שלימה לראות בעין השכל והדעת כאילו רואה בעיניו כמו חידוש הבריאה יש מאין וכה"ג רק שמתאמת הענין מאד שכן אלקי הוא השופע ומהוה בתמידו' לכל בריאה מאין ליש ונקלט זה הדבר לאמיתתו כמו שהוא באמת, וגם איכות ביטול גוף הנבראים לגבי מקורם בכלל ובפרט וכה"ג ובהשגח' האלקי' בכלל ובפרט כמ"ש משמים הביט ה' כו' מבין אל כל מעשיהם ומשלם שכר ל[יר]איו ועונש לרשעים כו', הכל נקלט ונתאמת בכל א' וא' מישראל רק מצד האמונה הפשוטה שהוטבע בנפש

כי חשא: גרסא מבוך א-947 ע' קטו ובין אריחיים ניתוספו אותיות או תיבות מבוך ג-2009 ע' קלה ומבוך ד-2015 ע' פא. המאמר נמצא גם בבוך ב-967 ע' נא [נמצא עד לקמן ע' תרמא וחסר בסופו]. המאמר מיוסד על דיה זה וביאורו (הראשון) שנדפס בספר המאמרים תקס"ג ח"א ע' קעז. ובתורת חיים תשא תקס"ו, ב. תורה אור תשא קיא, א [ושם קיא, ג (וביאור הדבר) ואילך הוא לשון סה"מ הנ"ל וראה אור התורה תשא ע' איתתפה ס"ג: זהו הועתק מכ"י מריח ז"ל]. ועם הגהות וכו' ראה אה"ת שם ע' איתתלח ואילך. ע' איתתעט ואילך. ע' איתתצ ואילך. ע' איתתקא ואילך (קיצור). שם (כרך ז) ע' ביתשפה ואילך. שם (כרך ח) ע' ג'צו. וראה גם מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' שסה ואילך. במאמר זה (להלן ע' תרלא) מזכיר את הסידור שנדפס בשנת תקע"ז. כי תשא את ראש בניי לפקודיהם כו': וכיה בטה"מ תקס"ג (ובתרי"ח) כאן. אבל בתו"א כאן במקום תיבת כו' ניתוסף: ונתנו איש כפר נפשו לה וגו' זה יתנו וגו' מחצית השקל וגו'. — תשא ל, יב. בטח בה' ועשה טוב: תהלים לג, ג. משה שנק' ר"מ: ראה זהר (רעיא מהימנא) צו כז, סע"ב. ילקוט שמעוני איכה סוף רמז תתקצו. מאמינים בני מאמינים: נסמן לעיל ע' תמט. מה יפה ירושתינו: ראה גם לעיל שם. רש"י. גנבא אמחותרתא רחמנא קרי: ראה ברכות סג, א (ע"פ גי' העין יעקב). הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א לע' ט. משמים הביט ה': תהלים לג, יג. מבין אל כל מעשיהם: תהלים שם טו [ושם: המבין]. ג: ומבין].

מתולדתו בבטן והולך וגדל בזה כו'. אך א"כ למה נק' כנ"י אמונה מצד הירושה כמו טבע בנפשם מאבותיהם אם זהו כבר בא מצד שרש מחצב נשמתם למעלה באלקים חיים וכמא' ישראל עלה במח' כו' שזהו קודם בריאת העולם, והירושה היא באה מאברהם אע"ה שהוא ה' המאמין הראשון באחדות ה' הפשוטה והורישה ליצחק ויצחק ליעקב עד התפשטות הענפים ובכל דור ודור, ולזה אנו או' אלקי אברהם כו', וכידוע שאין קורין אבות אלא לשלשה כמו שורש האילן שממנו מתפשט בענפים כו'.

אך הנה זהו ענין ופ"י האמונה, לא אמונת מאמין (בל"א גלייבין) כפשוטה או כמו איש נאמן וכה"ג, אלא כמו ענין אומנת או אומן, וכמו שאמר כאשר ישא האומן את היונק כו' ויהי אומן את הדסה, וכן האומנת המגדלת את הולד על חיקה עד שיהי' ב' וג' שנים שמלמדת אותו ומרגילתו מעט מידי יום ויום לילך ולדבר, וכל ענין גידול נק' אומן ע"ש ל' אומנת מפני שהוא כמו כלי האומן שמרגיל במלאכתו בתמידות מידי יום ויום עד שנעשה אומן טוב, כי אעפ"י שילמוד חכמת ושכל המלאכה בשלימותה לא יהי' נק' אומן כ"א עפ"י הרגילות לעשו' במלאכה ההיא לפני רבו שמלמדו מידי יום ויום שאז במשך זמן רב יוקבע היטיב בכלי ידיו כמו טבעיות ויהי' שלם באומנת מלאכה זו כמו רבו, ואמנם אם הי' מלמדו הכל בפ"א לא הי' כמו טבעיות אצלו כלל לא הי' מלומד כלל להקרות בשם אומן שמטעם זה נק' אומן ע"ש אומן ואומנת המגדלת. ונמצא יש בזה ב' תנאים א', הרגילות במשך זמן רב ש'עושה כמו טבע שני כידוע, והב' שרגילות זו הי' במעט מעט בחלקי הימי' יום יום ובמשך זמן ימים רבים דוקא שאם הי' הרגילות רק במשך ימים מועטים אעפ"י שהי' חוזר ושונה עד מספר הפעמי' שהוא עושה בימים רבים לא נקבע בלבו ודעתו כטבעיות ממש, רק ע"י ב' סיבות הללו דרגילות בימים רבים דוקא ובמעט מעט מידי יום ויום כו', וכן בתלמיד שלומד חכ' עיוני' לא תתקבל אצלו כמו בטבעיות רק ע"י שמלמדו יום ויום ומשך זמן רב, וכמו בחצי שנה שלומד תינוק מקרא צריך ללמדה יום ויום עד שנקבע הדבר בלבו ואם הי' מלמדו ביום א' או גם חודש ימים לא יקבל רק בהתחלק בזמן הימים מידי יום ויום שזהו הנק' גידול כמו אשרי מי

ישראל עלה במח': נסמן לעיל ע' סג.

מאברהם . . המאמין הראשון: נסמן לעיל ע' תמט.

אנו או' אלקי אברהם: בתפלת העמידה.

שאיין קוראין אבות אלא לשלשה: ברכות טז, ב. וראה לקוטי שיחות בלק (כרך ד) ע' 1068 הערה 12. ויצא

(כרך י"ד) ע' 97 הערה 48.

כאשר ישא האומן . . ויהי אומן את הדסה: בהעלתך יא, יב. אסתר ב, ז.

הרגילות . . טבע שני: ראה שבילי אמונה [לר' מאיר אלדבי] ניד ש"ב (ווארשא 1874 לג, ב). שו"ת הרמ"ע

מפאנו סל"ו. פחד יצחק בערכו. של"ה עשרה הילולים תיו, ב בהגה"ה. תניא ספי"ד. פטי"ו. פמיד. ספר

המאמרים תקס"ה ח"א ע' ד.

אשרי מי שגדלו בחו': ראה ברכות יז, א.

שגדלו בתו', והוא ע"י האב או רבו שגדלו בלימוד התורה שיוקבע היטיב בלבו [ודעתו] ומוטבע בטבעיות הנולד מבטן ממש, וזהו הנק' אומן את היונק שמגדלו ומלמדו היינו שמרגילו מקטנותו מעט מעט מידי יום ויום עד שנעשה כמו טבע ממש בנפשו מפני הרגילות וגם ההגדלה מידי יום ויום דוקא מעט מעט ומחילוק פרטי הימים אז דוקא הוטבע בו הדבר שמלמדו, וזהו הנק' גידול שעושה כמו צורה בחומר ממש שהוא היונק בקטנותו כמו חומר מוכן לקבל כל צורה שיתן בו האומן ברגילות והרגלה מידי יום [ויום] לכל אשר יחפוץ בו האומן לטוב או לרע כו'. וז"ש חנוך לנער עפ"י דרכו גם כי יזקין כו' שאם החינוך מידי יום בקטנות שהי' [ן] מדותיו חומר מוכן לקבל הצורה בטוב נקלט אז כמו טבעיות ממש עד כי יזקין לא יסור כו' לא יכול להפוך הטבעיות הזאת (וכן בענין החכ' א' ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכ' כו' עד שנק' זקן שקנה חכמה כו' וד"ל).

והדוגמא מכ"ז יובן ג"כ בענין ופי' האמונה האלקי' בטעם שנק' אמונה ל' אומן וכמו ויהי אומן את הדסה כו' שהוא ענין האבות שנק' אומני' כאומן ליונק שהן המשפיעים וממשיכים בכני' בכלל ובפרט בכל נשמה המסתעפים מהם בחי' אחדות ה' בבחי' לימוד ורגילות מעט מעט בכל יום בצל ימינו עלי ארץ כאומן שמרגיל ומלמד ליונק עד שהוטבע בנפשם אחדו' ה' במוחי' ומדות ולבם בכא"א כמו טבעיות ממש כמו התינוק שקיבל בתוכו [הלימוד] במשך זמן רב ונעשה כמו טבע שני לבד מה שישראל עלו במח' שמפני זה כל נשמה בחי' כלי מוכן לקבל אור שפע הזאת שנק' אמונה, כי המקבלים שפע זו נק' אמונה אך באה בהתחלקות ימים רבים כנ"ל במשל האומן, וזהו שיש לכא"א כמו טבעיות להתפעל באלקות בהשגה גמורה כאילו רואה ראי' חושיי' וד"ל.

וזהו רעה אמונה, דהנה אנו או' אמת ואמונה כל זאת כו' וא' בזהר דאיהו אמת ואיהי אמונה דכני' נק' אמונה ואיהו מהו"ע א"ס נק' אמת והוא הרועה וזן האמונה שבכני', וז"ש ורעה אמונה. ולהבין זה הנה ענין האמונה הנ"ל כאומן את היונק שמוטבע בבחי' טבעיות בנשי' היינו רק בבחי'

חנוך לנער עפ"י דרכו: משלי כב, ו. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' תתקמו.
ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכ': איוב לב, ז.

זקן שקנה חכמה: תורת כהנים קדושים יט, לב. קדושים לב, ב.

האבות שנק' אומני': ראה מאמרי אדה"ו תקס"ג כאן. פרשיות התורה ח"א ע' שסו.

בצל ימינו עלי ארץ: איוב ח, ט [ושם: כי צל. אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרפג. דברים ח"ב ע' שסא (בהערה). ח"ג ע' תתיו. ח"ד ע' אישע (בהערה)]. ג: כצל: דברי הימים-א כט, טו [ושם: על. אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א בראשית ע' תלה וע' תנב].

אנו או' אמת ואמונה: [בברכת ק"ש ב]תפלת ערבית.

דאיהו אמת ואיהי אמונה: ראה זהר בלק קצח, ב.

אור האלקי שבא בבחי' שפע והמשכה מלמעלה למטה, שהוא הנק' [בחי'] ממלא כ"ע וסובב כ"ע לבד דהיינו איך שהוא ית' מהווה את הכל מאין ליש מבחי' מדת מלכותו ית' שהוא ענין כח הפועל בנפעל, וכידוע בענין מ"ש יתברך שמך בפי כל חי פי' מה שבפי כל חי שירות ותשבחות בכאור' לפי שיעור השגתו באלקו' במלאכי' עליונים ותחתונים הכל הוא רק מבחי' שמך שהוא שם אלקי' והוא מדת מל', ובחי' סובב כ"ע הוא אור האלקי הבא בבחי' מקיף וסובב על אור הנמשך להחיות כל חי והוא הנק' קדוש הוי' כו' כידוע, ואמנם גם זה הרי עכ"פ נחשב בכלל המשכה והשפעה רק שהוא בחי' מקיף וסובב את כל ההשתלשלות כו'. והנה בכ"ז שייך כל ענין האמונה האלקי' הנ"ל שתוכל להתפס ולהקלט בכל נשמה אלקי' שיאמין באמונה שלימה ותמה בשני מדריגות אלה בבחי' ממלא וסובב ושיהי' נקבע בלבו ומוחו כאומן שמרגיל ומלמד ליונק כנ"ל, וכמ"ש וכל בניך למודי הוי' שנלמדי ומקבלים גם משם הוי' שהוא בחי' סובב כ"ע, וכנראה בעליל בכל נשמה גם בהיותה בגוף חומרי תקבל ותקלוט אור דשם הוי' שז"ש למודי הוי' כי נקראת נר הוי' כו'. וזהו ענין האבות שנק' רועי' שזנים ומפרנסים לכניי בכל דור בכל פרט ופרט עד סוף כל הדורות בבחי' האמונה זו האלקי' שיהי' טבע בנפשם ממש להאמין בהוי' ואלקי' בחי' ממלא וסובב הנ"ל וד"ל.

אך הנה בזה נבדל מעלת ומדרגת משה שנק' ר"מ יותר מן האבות וכמ"ש [ו]שמי הוי' לא נודעתי להם והוא במה שנק' רועה לפרנס את האמונה הזאת, והיינו מפני ששורש משה מלמעל' מבחי' אור האלקי הבא בבחי' השפעה והמשכה דסובב וממלא, והוא בבחי' מהו"ע ממש שלא יתכן לומר בו גם ענין סובב ומקיף מאחר שהוא למעלה מהיות בחי' מקור להשפעה כלל וכלל וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו', וא"כ גם ל' קדוש ומובדל לא יתכן שם כי קדושה והבדלה לא שייך רק מה שהוא קדוש ומובדל בערך מן המקבלים שהוא מבחי' ממלא כ"ע כו' אבל במהו"ע ממש שלמעלה מבחי' גדר ההשפעה

יתברך שמך בפי כל חי: נוסח ברכת המזון. ראה מאמרי אדה"ז שנשמנו כריש המאמר. (וראה גם) תקס"ה חי"ב ע' תרמו.

אלקי' והוא מדת מל': ראה מאורי אור בערכו ספ"ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רכט. ושי"נ. בראשית ע' קצו. ושי"נ.

קדוש הוי': ישע"י ה. ג. ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רפד.

וכל בניך לימודי הוי': ישע"י נד, יג. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארכ.

נר הוי': ראה לקמן ע' תרכט.

האבות שנק' רועי': ראה גם ספר המאמרים תקס"ד ע' קיא ומקבילו בלקוטי תורה בחוקותי מה, סע"ב. וראה גם בסה"מ שם ע' יג ומקבילו בתורה אור ויצא כג, סע"ג. סה"מ שם ע' יד. תורת חיים וחי קב, ב.

(נחשמי הוי' לא נודעתי להם: וארא ה. ג.

שורה השפעה — ממש: י"ב: ית'.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

והשתלשלות נקי יחיד לבדו ממש וכמ"ש אתה ה' לבדך ממש וכידוע וד"ל. וזהו מ"ש איהו אמת איהו ממש שהוא בחי' מהו"ע א"ס ב"ה ממש, ואיהי אמונה כנ"י שמקבלים מאמיתת מהו"ע [ית'] נקי אמונה. וז"ש ורעה אמונה פי' בחי' ההארה זו שמאיר מבחי' מהו"ע ממש שנק' אמת כמו שאמ' דוד אמתך אלקי כו' וכמ"ש ואמת ה' לעולם, דהיינו מבחי' יחיד לבדו יחידו ש"ע שנק' לבדך ממש כנ"ל שלמעלה גם מבחי' טובב משם נמשך שפע ומזון לרעות את בחי' האמונה שהוא בבחי' טובב וממלא ליתן בזה תוקף כח ועוז שיהי' כמו טבעיות בכנ"י ע"י האבות כנ"ל וד"ל.

ונמצא שכנ"י שנק' אמונה מקבל משני מדריגות, הא' מן האבות שנק' אומנים כנ"ל, והוא הבא בדרך השתלשלות דטובב וממלא כנ"ל והוא בא בבחי' לימוד ורגילות בימים ושנים בכאו"א כפי מספר קצוב בזמן כו', והב' כשכנ"י מקבל מבחי' מהו"ע שנק' אמת, והוא לע"ל שיהי' כנ"י מקבל מאמיתת מהו"ע [ית'] וכמ"ש ה' יהי' לך לאור עולם וכמ"ש כי תהיו אתם ארץ חפץ וכן חפצי בה כו'. וז"ש בטח בהוי' שהוא בחי' טובב כ"ע שהבטחון שם הוא בחי' האמונה האלקי' כנ"ל וכמו להאמין בהוי' ויאמינו בהוי' כו', ועשה טוב להמשיך יחוד עליון דהוי' ואלקי' שז"ש שכן ארץ בחי' ממלא כו', ואחר כ"ז יבא לבחי' ומדרגה דמהו"ע ממש שז"ש ורעה אמונה שהוא ית' במהו"ע יר[ע]ה לאמונה, והוא ע"י משה שנק' רעי' נאמן, וזהו למעלה מבחי' אומן ויונק שמגדלו מעט מעט אלא בפ"א וכמ"ש לע"ל ולא ילמדו עוד איש את רעהו כי כולם ידעו אותי ממש, ומ"ש לשון רעה [אמונה] לומר שזהו נקי ג"כ זן ומפרנס שיהי' בכנ"י כח לקבל ולהכיל אמיתת מהו"ע ממש שלמעלה מטובב וממלא כנ"ל וד"ל.

וזהו כי תשא את ראש בני ישראל, פי' ראש בני ישראל הוא בחי' האמונה האלקי' שלמעלה מן השכל וטעם, וגם באה לכלל חכ' וטעם להכיר ולהשיג לבוראו איך שמחיי הכל וטובב הכל שמוטבע בנפשם ע"י האבות שנק' אומנים כנ"ל זהו הנקי' ראש דבנ"י, ופי' כי תשא ל' ראש בנ"י היינו בחי' הגבהת והתנשאו' דבחי' ראש ומוחי' דחכ' כח מ"ה הנ"ל שבבחי' אמונה האלקי' להעלותה למעלה מעלה בבחי' מהו"ע ממש הוא ע"י משה דוקא שהוא המעלה אותם שיהי' כנ"י בחי' בית קיבול להכיל בנשמתם מבחי' [אור] אמיתת מהו"ע ית' ובהעלא' זו גורם בחי' ירידה והמשכה ממהו"ע שיקרא

אתה ה' לבדך: נחמי ט, ו (בדילוג).

אמתך אלקי' . . . ואמת ה' לעולם: תהלים עא, כב. שם קיז, ב.

ה' יהי' לך . . . כי תהיו אתם . . . חפצי בה: ישעי' ס, כ. מלאכי ג, כב. ישעי' סב, ד.

ויאמינו בהוי': בשלח יד, לא.

ולא ילמדו עוד: ירמי' לא, לג (בדילוג).

דחכי' כח מ"ה הנ"ל [ג]: ליתא: זהר (רעיא מהימנא) צו כח, א, לד, א.

להם בשם רועה לזון ולפרנס את האמונה דכנ"י שיקבלו מאתו ית' ממש ע"י אמצעות משה שנק' ר"מ וכמ"ש ורעה אמונה וד"ל. וזהו חדש"י לבקרי"ם רב"ה אמונת"ך דוקא שהוא האמונה באמיתת מהו"ע דוקא, שז"ש רב"ה אמונת"ך בכחי' ריבוי דעצמות אא"ס ב"ה וחדש"י לבקרי' בכל בוקר אור יאיר מעצמות אור א"ס ב"ה לרעות האמונה דכנ"י שמקבלי' מן האבות כו' וד"ל.

והנה על ג' דברים העולם עומד על התו' ועבודה וגמ"ח, עבודה הן הקרבנות שהי' בזמן בהמ"ק שהי' אש ש"מ יורד ואוכל הקרבן והי' יורד בכחי' דמות ארי' כמ"ש בזהר, ועכשיו שהתפילה במקום קרבן זהו בחי' ארי' שבמרכבה בחי' פני ארי' להימין שהוא לעשות בחי' התעוררות האהבה בכנ"י הוא שנמשך מכח ועוז אה"ר דבחי' אור עליון, כמ"ש אחרי ה' ילכו בהתעוררו' אה"ר כארי' ישאג כארי' העליון שמשאגתו יתעורר אה"ר שבכאו"א כו', וזאת המשכה דאה"ר שנמשכה מלמעל' למטה בכנ"י בכלל ובפרט לעוררם באהבה הנה זהו בא בכחי' אור מקיף וכמ"ש וימינו תחבקני וכידוע, והיינו שא' כארי' ישאג כארי' דוקא שזהו ירידת אש ש"מ דארי' דאכיל קורבנין ממש. ויובן זה בהקדים תחלה שבחי' ירידת אש ש"מ על המזבח הוא עיקר הבירור לתכליתו כו'. דהנה כתי' מצרף לכסף ואיש לפי מהללו כו', עד"מ המצרף שנותין בו הכסף המעורב בסיגי' הרב' לצרפו באש, הנה ע"י חום השלהבת מתבררים כל הסיגים ונתפרדו כל חלקי הסיגים בפ"ע עד שיוצא כסף הנקי בתכלית ההבדלה מן הסיגים כי טבע האש לפרד ולהבדיל לחלקי' ביותר כידוע ע"כ בכל דבר תעורבות טו"ר שנדבקו זע"ז יופרד כל חלקי הרע מן הטוב בפ"ע והטוב יובדל גם הוא בפ"ע בלי שום שמץ רע כלל וברע אין שום טוב כלל. והנה כמו הסיגים הגסי' שבכסף שנבדלים בלי שום כסף טוב זהו הנק' בירור הראשון שאז אין הכסף הנקי נק' כסף נקי בתכלית כי נשאר בו עדיין מחלקי הסיגי' רק שאין זה ניכר כ"כ וצריך להשי' כסף עוד במצרף ויהתכנו עוד הפעם שע"י ריבוי עיכובו בשלהבת יוציא בו כל חלקי הסיג הנשאר' בו בהעלם ובדקות שיבואו גם הם לגילוי כי נפרדו גם הם מצד עוצם ריבוי החום של השלהבת שמברר לכל

חדש"י לבקרי"ם רב"ה אמונת"ך: איכה ג, כג.

על ג' דברים העולם עומד: ראה אבות פ"א מ"ב. אור התורה כאן ע' איתתפג.

בזמן בהמ"ק . . . דמות ארי': ראה לקוטי שיחות תשא (כרך יא) ע' 347. תרומה (כרך טז) ע' 616.

אש . . . דמות ארי' כמ"ש בזהר: ראה שם בהקדמה ה, ב. יומא כא, ב. הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות

התורה (כאן) ח"א לע' שסט.

התפלה במקום קרבן: ראה ברכות כו, א. ב. אור התורה הנ"ל. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ד.

ארי' שבמרכבה . . . פני ארי' להימין: יחזקאל א, י. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ס"ע שא ואילך.

אחרי ה' ילכו . . . כארי' ישאג: הושע יא, י.

וימינו תחבקני: ראה לעיל ס"ע שמ. וש"נ.

מצרף לכסף: משלי כו, כא (בדילוג).

טבע האש לפרד: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ל. דברים ח"ג ע' תשעה. ח"ד ע' איתלת.

חלקי הכסף ומוציא ממנו מכל אשר הי' מעורב בו גם סג הדק, וכל שיתן הכסף במצרף הרבה פעמים יותר ויתעכב וישתהא בשלהבת יותר הרי יותר יובדל ויפרד ממנו כל חלקי הסיגים הדקי' ביותר מפני שמוציא ממנו כל העלם לגילוי עד סג הדק שבדקות יוצא ממנו וישאר הכסף נקי בתכלית בלי שום שמץ סג כלל וכלל, וז"ש דוד כ"א צרפתי כצוף כסף כו'. והו' שא' כמו מצרף לכסף כו' איש לפי מהללו לזכך ולברר התערובות רע שבטוב עד שיובדל הטוב מכל סג אפי' בדק שבדקות. והנה מובן ממילא שיש עוד בירור שני והוא בירור הטוב מן הרע והיינו לברר ולהוציא כל חלקי הטוב שנמצא דבוק ברע בהעלם ודקות ודק שבדקות עד שלא ישאר ברע שום טוב כלל וכלל אפי' בהעלם ודקות.

והנה ודאי יובן שבמשל הבירור דכסף בכור הנק' מצרף יש בבירור זה בירור שני, והוא ליתן הפסולת והסיגים שהובררו מן הנקי דאש שע"י חום האש יפרדו חלקיהם ביותר ויובדל כל חלקי הטוב והנקי בפ"ע שנמצא הסיגי' האלה נשארו בגסות יותר עד שבהיתוך הרבה פעמים לא ישאר בו רק הגס שבגסות שנזרק חוץ מפני שלא נמצא בו שום כסף טוב כלל וכלל וכל חלקי הטוב שהי' בהעלם בו עד הבירור האחרון הוציאו ממנו לגמרי גם חלק הדק כו' (אבל חלקי הטוב שהוציאו ממנו מבררים עוד שיהי' מובדל מהם חלקי הרע הנשאר בהם עדיין עד שיהי' נקי בתכלית כנ"ל. והנה בהיתוך הראשון בבירור הנקי הנ"ל יצאו הסיגי' הגסים ביותר וכאשר נותנין אותו באש לצרפם יוציאו משם כסף טוב הרבה ע"י היתוך כמה פעמים עד שלא נשאר רק פסולת הגס ביותר כו', וכן עושין בפסולת הדק יותר הנשאר בהיתוך השני בבירור הנקי הנ"ל שמוציאים ממנו כל חלקי הטוב לגמרי כו', וכן עושין בפסולת דק יותר שנשאר בהיתוך הג', וכן עד היתוך האחרון שבירור הנקי שיצא הפסולת הדק ביותר מבררים גם ממנו חלקי הטוב כו', וכ"ז נק' בירור הטוב מן הרע שיש בזה ב' קצוות רחוקים, א' בירור הפסולת הגס ביותר להוציא ממנו ג"כ הטוב עד שישאר ריקן מכל טוב לגמרי, והב' בירור הפסולת הגס ביותר שיוציאו ממנו חלקי הטוב ומה שישאר ממנו שלא נברר בודאי הוא דק יותר מבירור הטוב שבפסולת הגס שלמטה הימנו וכן עדין עד בירור הפסולת הגס מכולם כו' וד"ל.

והנה יש עוד בירור שלישי והוא שהרע עצמו נהפך לטוב. והענין הוא דכל ב' מיני בירורים הנ"ל בבירור הרע מן הטוב ובירור הטוב מן הרע

שיתן הכסף במצרף הרבה פעמים: ראה ר"ה כא, כ. ובמאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תרצ: עד ט"ז פעמים.
 כ"א [ב': ליתא] צרפתי כצוף כסף: תהלים טו, י [ושם: כי בחנתנו אלקים צרפתנו — ואולי פיענוח חיבת כ"א הוא: כי אלקים].

הכל הוא רק דרך הפרשה והבדלה לבד שהרע נפרד מן הטוב עד שאין בטוב מן הרע כלל וכן הטוב נפרד ונבדל מן הרע עד שאין ברע מן הטוב כלל, אבל הנה כאשר הרע כמו שהוא מזד[ד] כך ומתברר עד שנהפך לטוב אין זה נק' הבדלה בין טו"ר כלל אדרבה הטוב נכנס בכל חלקי הרע דוקא לזכנו ולבררו עד שנהפך והי' כמו הטוב ממש עד בירור האחרון ביותר שהוא בגסות הפסולת שא"א שיהפך לטוב רק יופרד ויוזרק חוץ והוא מיעוט דמיעוט האחרון יותר. ונמצא שבכללו ענין הבירורים הנ"ל יש כאן ב' הפכים מן הקצה לקצה ממש, הא' בחי' בירור הנקי הנ"ל שנפרד ממנו בכמה היתוכים כל חלקי הרע אפי' הדק שבדקות עד שלא ישאר רק הנקי בתכלית כנ"ל, והב' בירור הרע והפסולת להמציא בו בחי' הטוב גם בהיותו גס עד שלא ישאר רק הרע ופסולת הגס ביותר, רק שבא זה הבירור ב' אופנים א' שיוברר ויעלה הטוב מן הרע והב' שיהופך גם הרע לטוב כל מה שיוכל והכל א' דמה שיהופך הרע לטוב היינו מצד חלקי הטוב שבו כו', וכמ"כ] בבירור הראשון שהוא בטוב ונקי לברר כל חלקי הרע יש גם כן ב' אופנים א' שיובררו הנקי כמה פעמים והב' שמבררים גם הפסולת להוציא הטוב גם מפסולת הדק ביותר כנ"ל וד"ל.

והנה ב' [מיני] בירורים הנ"ל זהו הנק' בירורי' דא"ח ובירורי' דא"י. כי הנה מה שמבררים לנקי עד שיוציאו ממנו כל חלקי הפסולת גם היותר דק שבדקות נק' בירורי' דא"ח מלמטה למעלה, ובירור השני הנ"ל לברר גם הפסולת הדק וגם הפסולת היותר גס למצוא גם בהם חלקי הטוב כו' כנ"ל זהו הנק' בירורי' דא"י מלמעלה למטה, והוא ענין המבואר במ"א בענין טהרה וקדושה שזהו ענין כהנים ולוים בחי' חו"ג כו'. ויובן זה יותר עפ"י המבואר במ"א בענין מ"ש פ"י פתחה כו' ותורה של חסד כו' שיש תורה של חסד ותו' של דין דהיינו ב' הפכי' מן הקצה לקצה, דתו' של דין הוא לעיין בעיון השכל המטה כלפי דין לדקדק ביותר במדת הדין להטות כלפי חוב לתכליתו עד שכל זכות לא יועיל כי ימצא גם בזכות היותר טוב קטרוג דק ביותר עד שלא יזכה גם הצדיק כו', ובהיפך בשכל המטה כלפי חסד יזכה גם למי שחייב ביותר כי ימצא זכות דק שהי' בהעלם גם שירבה עליו הדין והקטרוג כו', וכן בענין טומאה וטהרה יש שכל שמטה כלפי חסד או דין וכמו שהי' תלמיד שהי' יכול לטהר את השרץ בק"ג טעמים הרי גם הטמא יטהר עפ"י שכל של החסד, וזהו הנק' תורה של חסד, ולהיפך בשכל של דין גם הטהור יטמא והזכאי יחייב כו'. ועפ"י יובן גם כאן בענין הבירורי' דא"ח

טהרה וקדושה: ראה פסקא הבאה. לעיל ע' תכא. ושינ.

פ"י פתחה כו' [ב: כחכ] ותורה של [ב: ותורת] חסד כו' [ב: על לשונה]: משלי לא, כו. ראה תורת חיים

בראשית טו, א. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א'תטו.

תלמיד . . לטהר את השרץ בק"ג טעמים: עירובין יג, ב.

ואו"י הנ"ל, דענין בירור הרע מן הטוב צ"ל עפ"י ריבוי דקדוק מדת הדין ביותר לבער גם הרע היותר דק כחוט השערה שיהי' כחטא יחשב עד שיהי' רק טוב בתכלית ולא רע כלל, וזהו כמו מדה"ד שיוכלו להרשיע גם את הצדיק וכמו שא' על איוב החנם ירא כו', אבל בירור השני דהיינו לברר הטוב מן הרע שזהו להיפוך שגם ברע ימצא הטוב כנ"ל הרי זהו כמו מדת החסד שבשכל הנוטה לחסד ולהכשיר ולזכות לכל עד שגם הטמא טהור יקרא והחייב יצדק כנ"ל כי מצא גם ברע גמור ג"כ מבחי' הטוב, וכמו שרואי' כמה מדות טובות גם ברשעי' וקלים גמורים כידוע שלפרקים גם החוטא גמור יהרהר בתשובה שלימה והוא מצד חלק הטוב שבו שהי' בו מאד בעולם גדול כו' וד"ל (וכמ"ש ויתבררו רשעים ויתלבנו כו'), וזהו כל עיקר אריכות הגלות דעכשיו לברר גם את הפסולת הגס שהן נשמות הרשעים שימצא בהם מבחי' הטוב עד שנהפך גם הרע לטוב כמו בתשובה שלימה כו' או ע"י ביטוש ויסורים, שזהו בירור שבבחי' אר"ח, וכה"ג יש בירור שני דאו"י כמו בן צדיק שנולד מן הרשע וכמו שא' מי יתן טהור מטמא לא אחד כו' שמטמא ורשע יוציא טהור וצדיק כו' (וכמשי"ת).

והנה ע"ד הנ"ל בתו' של דין ותו' של חסד מן ההיפוך להיפוך, כך יובן בענין ההפרש בין טהרה לקדושה, והוא ההפרש בין בעי' וצ"ג, כידוע ומבואר במ"א ע"פ ושמתי כ"ד כ"ד כו' דפליגי תרי מלאכי כו' ח"א שהם וח"א ישפה והן ב' אבנים דיוסף ובנימין צ"ע וצ"ת והן קדושה וטהרה. וביאור הדברים ידוע שהטהרה הוא הנק' הזדככות החומר שיהי' מוכן לקבל הצורה, וכלשון טהר' כמו טהר יומא מן הענני', וכמו הזדככות האבן מן העכרו"י שנמצא בו [ש]ממילא נעשה בהיר שבודאי כל מה שיבער יותר העכרו"י עד קצה האחרון יבהיק אורו ביותר וכמ"ש במ"א בפ"י וכעצם השמים לטהר כו', וכך הוא ענין טהרת הלב שאין טהרה רק מן הטומאה

החנם ירא: איוב א, ט.

ויתבררו רשעים ויתלבנו: דניאל יב, י [ושם: יתבררו ויתלבנו . . . רשעים. ראה גם אמרי בינה שער

התפלין קמא, סע"א]. ראה גם ספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תשסח.

מי יתן טהור מטמא: איוב יד, ד.

ושמתי כ"ד כ"ד: ישעי' נד, יב. בבא בתרא עה, א. ראה ד"ה זה במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תמא ואילך

(ובהנסמן בריש המאמר שם). ע' תסט ואילך.

שהם . . . ישפה . . . דיוסף ובנימין: בלקוטי תורה ראה כה, ד: ברמב"ם פ"ט מהל' כלי המקדש וברכות ס"פ

תצוה ופ' במדבר פרשה ב.

דיוסף ובנימין צ"ע וצ"ת: נסמן לעיל ע' שצא.

טהר יומא: ברכות ב, סע"א ורע"ב. וראה ג"כ יומא טו, סע"א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע יח.

דברים ח"ד ע' אתקיה.

וכעצם השמים לטהר: משפטים כד, י. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרפט.

טהרה רק מן הטומאה: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אתקב. ושי"ג.

שבלב מכל מ"ז ותאות נכריות שהזדככות זאת בחומר יש בה עומק אחר עומק באופן שלא ישאר שמץ רע ולא שום דבר תאוה רעה ח"ו, כמו אדה"ר קודם החטא ממש, וזה ה' עובדות הנביאי' בהזדככות חומרית עד קצה האחרון שממילא ה' כלי חומרם מוכן לקבל אור האלקי בנבואה וכמ"ש ברמב"ם וכל ס' הקבלה, אך אפס קצה מזה ימצא גם בכל איש ואיש ונק' טהרה, והוא ביעור הרע מן הטוב עד שנק' לב א' לאביו שבשמים וכמ"ש נק"י כפיי"ם וב"ר לבי"ב ממש כו' שאז יבהיק אור הנשמה שבגוף ביותר, וכמו נשמות דבע"ת האמיתי' כמו נתן דצוציתא וראב"ד וכה"ג וד"ל. והמדריגה הב' היא הנק' קדושה והן נשמות צ"ג וכה"ג שאור נשמתם בהיר בעצם ממקור חוצבם בתחלת הוויתם, שזהו הנק' קדוש מבטן כו' שא"צ זיכוד כלל וכלל אדרבא כאשר יאיר אורו הבהיר מהפך כל חשך לאור, וזהו הנק' הזדככות הצורה שכאשר הצור' דנשמה אלקי' מאיר בתוקף עוז גדול מאד ממקור חוצבה באור פני אלקי' חיים באור בהיר וזך ביותר יהפך גם גסות החומר הגופני שיעלה הימנו כל חלקי הטוב הגנוז בו בהעלם גדול, כי כל דבר נמשך אל שרשו ואם יש התגברות אור האלקי בנשמה שבגוף יומשך אחרי' ממילא כל בחי' הטוב שברע עד שגם לבו ובשרו החומרי יתפעל בתשובה שלימה גם באה"ר בתענוגי' להתענג על ה' ממש כמו הנשמה עצמה כו' וכל חלקי הרע דחום הטבעי נהפך לה' לבדו וכמ"ש כלה שארי כו' והן צ"ג שלבם חלל בקרבם מצד תוקף קדושת אור נשמתם שביכולתם לזכך החומרי מכל סיג ורצון זר בתכלית כמו שהי' גופו של אדה"ר קודם החטא ממש וד"ל.

ונמצא דטהרה וקדושה ענין א' הוא, רק שבטהרה שהוא הזדככות החומר תחלה הוא בא מלמטה למעלה כנ"ל וכמו מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב כו' וזהו בירורי' דאו"ח דבע"ת כנ"ל, והקדושה האלקי' שהיא הזדככות הצורה האלקי' היא ג"כ מזכך לגוף בתכלית כנ"ל רק שנמשך ובא מלמעלה למטה בבחי' או"י, והיינו ענין שהם וישפה דשהם הוא אבן הבהיר בעצם שהוא בחי' הקדושה דאו"י דצ"ג וישפה אבן מזוכך מעכרונית שזהו בחי' הטהרה דבע"ת והן ב' מיני בירורים דאו"י ואו"ח, ופליגי תרי מלאכי דחו"ג ח"א שהם כו' (והיינו ענין ב"ש וב"ה ב"ש או' כלה כמו שהיא שהוא

הנביאי' בהזדככות . . וכמ"ש ברמב"ם: ראה שם הל' יסודי התורה פ"ז. פ"ז משמנה פרקים. מורה נבוכים ח"ב פל"ב.

לב א' לאביו שבשמים . . נק"י כפיי"ם: ברכות נו, א. תהלים כד, ד.
נתן דצוציתא: נסמן לעיל ע' תקנז.

כל דבר נמשך אל שרשו: ראה גם ספר המאמרים תקטיב ח"ב ע' (תעה וע) תעז.
כלה שארי . . צ"ג שלבם חלל בקרבם: תהלים עג, כו. נסמן לעיל ע' תעה.
ב"ש או' כלה כמו שהיא: ראה בסמוך הערה ד"ה וב"ה.

ענין הטהרה כו' וזהו השם אורחותיו זוכה ורואה בישועתו כו' דטהרה מביאה לידי קדושה, ובי"ה או' כלה נאה וחסודה בחי' הקדושה דאו"י עד שא' כולך יפה מום אין בכ' כו' (וכמ"ש במ"א), וא' הקדב"ה להוי כדן וכדן מפני שצריך לשני אופני הבירורי' דטהרה וקדושה כדי שיהי' בירור הג' דהרע עצמו יהפך לטוב וד"ל.

וזהו מצרף לכסף כן איש לפי מהללו דהיינו ב' מיני בירורי' הנ"ל דטהרה וקדושה דאו"ח ואו"י והן ב' מיני בירורים שבמצרף לכסף א' בביעור הרע מן הטוב בתכלית והב' בביעור הטוב מן הרע בתכלית, וזהו איש לפי מהללו כידוע דהנשמי' אלקי' נר הוי' ויש בזה ב' מדרגות דאו"י ואו"ח הנ"ל שנק' צ"ע וצ"ת כמ"ש ועמך כולם צדיקי' תרין, והוא ב' אבנים דשהם וישפה דיוסף ובנימין, והיינו ב' נהורין נהורא אוכמא ונהורא חיוורא, דאור הסמוך לפתילה נק' נהורא אוכמא ואשא אוכמא אור השורף ומכל[ה] ד[א]כיל ושצי לבער את הרע מן הטוב בתכלית עד קצה האחרון כנ"ל שנק' הזדככות החומר שהוא הבירור דאו"ח מלמטה למעלה, והוא ע"י הה[י]ל[ו]ל בפסודי' בהכנת הלב ומוח בבירור מכל סיג רק לה' לבדו עד ק"ש שבואהבת [ב]כל לבבך בשני יצריך מזדכך גם לב החומרי בתכלית בעומק אחר עומק עד שבא לכלל מסי' גם בגופו כמא' אפי' נוטל את נפשך מפני שאין בלבו אלא אחד דיחוי'ע ויחוי'ת ואין רצון זר אתו כלל אפי' בדק שבדקות בהעלם כו', לפי שבחי' אשא אוכמא הנ"ל בורר כל הסיגים שיצאו נפרדים ויתחברו גם הם כנ"ל באש שלהבת שבמצרף לכסף שכל שמתעכב באש יותר יותר יבוער כו' עד שלבו בר לגמרי כו', שזהו ענין הזדככות החומר בתכלית שנק' או"ח, והוא ענין הטהרה כמו בעי'ת שהוא כמו אבן דישפה כו', והכל הוא ע"י אור הנשמה שמזכך כל העכוררי' שבחומר הגוף ומטהר הלב בתכלית ע"י השגת אלקות שנכנס בעומק הלב והמוח, וזהו איש לפי מהללו דוקא.

אך זהו הנק' נהורא אוכמא, והוא כמו האש שלמטה שע"ג המזבח דכתי' אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה שהוא בירורים דקרובן באש הגשמי

השם אורחותיו: סוטה ה, ב. ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' קפז. ומקבילו בלקוטי תורה שיר השירים מה, רע"ג.

דטהרה מביאה לידי קדושה: ראה ירושלמי שבת פ"א ה"ג. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"ק. ובי"ה או' כלה נאה וחסודה: כתובות טז סע"ב ואילך. ראה הערה הבאה. כולך יפה [ב]: ניתוסף: רעייתו [מום אין כד: נסמן לעיל ע' תכו. דהנשמה אלקי' נר הוי': משלי כ, כו. ועמד כולם צדיקי' תרין: ישע"י ס, כא. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' רצו ובהנסמן שם ע' צג. נהורא אוכמא ונהורא חיוורא: ראה זהר בראשית נא, רע"א. (ב)כל לבבך בשני יצריך: נסמן לעיל ע' שכד. אפי' נוטל את נפשך: נסמן לעיל ע' שנט. אש תמיד תוקד על המזבח: צו ו, ה.

מלמטה למעלה כו' ואינו נק' אש של מעלה שהוא אש הוי' כלל רק אש אלקי' כו', אבל אחר ק"ש ואמת ויציב עד ש"ע ועד בכלל נמשך בחי' או"י שנק' אש הוי' דוקא, וכמ"ש ואחרי הרעש אש לא באש הוי' שזהו בק"ש שאינו נק' אש הוי' אעפ"י שמאיר אור ה' במוחו ולבו הכל הוא לבער הרע שבטוב ואינו נק' אור המאיר מלמעלה למטה, שזהו בירורים דאו"י הנק' נהורא חיוור"א בחי' צ"ע דשהם כו', והיינו בחי' הקדושה עליונה האלקי' שמאיר בנשמה שנק' שלה"בת י"ה ממש שהוא בחי' אור האה"ר העליונה שמעורר את האהבה בכני' מלמעלה למטה בבחי' מקיף דאו"י עד שיעלה כל בחי' הטוב גם בגסות הרע כנ"ל, והוא כמו בחי' האר"י דאכיל קורבנין שנק' אש של מעלה. ו[כן] עכשיו התפילה במקום קרבן היינו בש"ע דוקא שנמשך בחי' שלהבת י"ה בנה"ב שתאיר ותשר[ה] גם היא בלהב שלהבת י"ה העולה מאלי' בנשמה. וזהו אחרי ה' ילכו עד ש"ע ובש"ע כאר"י ישאג כאר"י העליון דאכיל קורבנין כו' שהוא בירורי' דאו"י שנק' אש הוי' וכמ"ש כי ה' אלקיך אש אוכלה אש הוי' שאוכל אש שלמטה, דהיינו לאחר בחי' הבירור דאשא אוכמא הנ"ל עד ק"ש אח"כ נמשך בחי' אש הוי' בש"ע וכמ"ש ואחרי הרעש קול דממה דקה דא צלותא כו' וכמו וירד ה' על הר סיני באש הוי' כו' שבאש זה היורד מלמעלה מתעלה כל חלקי הסיגים שנפלו גם ברע הגס ביותר (שזהו כמו בחי' הקדושה שאחר הטהרה כמו ענין תו' של חסד הנ"ל שגם הטמא יטהר וכמ"ש מי יתן טהור מטמא כו').

ולפ"ז לכאורה ב' המדריגות דב' אשות שהוא ב' נהורין דאו"י וא"ח שוין לענין בירור הרע מכל וכל רק שזה בא בבחי' ירידה מלמעלה למטה וזה בא בדרך עלי' מלמטה למעלה, כמו ענין צ"ג ובע"ת וכענין ב' אבנים דשהם וישפה כנ"ל שזהו שנק' הזדככות החומר שמחמתו נעשה הזדככות הצורה וזה נק' הזדככות הצורה שמחמתו נעשה הזדככות החומר,

אש הוי' . . . אש אלקי' ראה גם לקמן ע' תרעג. ושי"ג.

ואחרי הרעש אש: מלכ"ס-א יט, יב [ושם: ואחר — אבל כ"ה גם בסידור שחרית לג, ג. שם ברכת נשואין קלו, א. עטרת ראש שער ר"ה ס"ע 56. שער האמונה ע' פח. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ס"ע סטב. ע' תסב. ס"ע תשמו. ע"תשפו. ח"ג ע' ארמת. דברים ח"ב ע' תו. ח"ג ע' אמא]. ראה סידור שם לג, ג. ספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תרסא ואילך.

שלהב"ת י"ה: שיר השירים ת, ה.

האר"י דאכיל קורבנין: ראה זהר בהקדמה ו, ב. הנסמן במאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רסו.

כי ה' אלקיך אש אוכלה: ואתחנן ד, כד.

אש הוי' שאוכל אש שלמטה: ראה יומא כא, ב.

ואחרי הרעש קול . . . דא צלותא: ראה מלכ"ס שם [הנסמן לעיל בהערה ד"ה ואחרי]. תקוני זהר בהקדמה

ג, ב.

וירד ה' על הר סיני באש הוי': יתרו יט, כ (וירד . . . סיני) שם, יח (ה' באש).

שירה הזדככות — וזה . . . הזדככות הצורה: ה': ליתא. וכנראה נשמט מפני חב"ת הדומות: הזדככות

הצורה . . . הזדככות הצורה.

הרי הזדככות החומר שנעשה מחמת הזדככות הצורה הרי הוא אור צח ומצוחצח וזך ובהיר כמו הזדככות החומר שממנו נעשה הזדככות הצורה, וכן [הזדככו] הצורה שנעשה מהזדככות החומר הוא אור בהיר וצח בהזדככות הצורה שממנו בא זיכוך החומר, ואין כאן יתרון וע"ז כלל (כמו שאם היו הצורה והחומר מזוככים בתחילה (כמו גופו ונשמתו של אדה"ר בבריאתו דכתי' ויברא אלקי' את האדם עפר כו' עפר זה חומר טהור [הי'] מעפר המשכן [ו]נשמתו נמשך מחי העולמים כמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים כו', דודאי אין לך טהרה גדולה מטהרת החומר גופו של אדה"ר ואין לך קדושה יתירה מקדושת נשמתו דפרחא מחי העולמים, ועכ"ז ודאי יש הפרש בין גופו לנשמתו כהפרש שבין חומר וצורה והחומר נזדכך מן הצורה יותר מן זיכוך של הצורה מן החומר כו') וכמ"כ בתחלה"מ לע"ל יהי' הגופים טהורים מכל סיג ורוח אלקים יומשך בגופם שזהו ענין טהרה וקדושה כא' או"י ואו"ח כו'), אלא שהזדככות הצורה או החומר בעצם הוויתו נק' אור בהיר בעצם והזדככו' הצו"ח הנעשה זה מזה נק' אור צח ומצוחצח ובל' הזוהר נק' ניצוצי' כמו שא' השמים מספרים מנהרין ומנצצי' (כמ"ש בסידור), וכשינוי מראות ב' האבנים דשהם וישפה, דאור השהם ברור בעצם ואינו מתנוצץ בעין, וישפה מתנוצץ בעין (בל"א פינקלעט). ובאמת אנו רואים שיש הפרש בין טהרה לקדושה שיש בקדושה מעלה יתירה מאחר שטהרה מביאה לידי קדושה, וכיתרון מעלת הכהנים בקדושתם על הלויים בטהרתם שהרי א' על הלויים וילוו עליך וישרתוך שהיו טפלים לכהני' כו', אך הנה באמת ודאי עכשיו בחי' החסדים דאו"י למעלה מגבורות דאו"ח והוא הזדככות הצורה בעצם כנ"ל, ולע"ל יהי' בחי' הגבורות דאו"ח למעלה מחסדים דאו"י והוא הזדככות החומר בתכלית כמ"ש ואת רוח הטומאה כו' וזהו תח"ה כו', והוא יתרון מעלת הזהב על הכסף שיהי' לע"ל וכן הלויים יהיו כהנים כו', אבל

ויברא אלקי' את האדם עפר: [וכי' גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ש.ע. ועד"ז בספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תקפ. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קסא] חיבור שני כתובים: בראשית א, כו. שם ב, ז. מעפר המשכן: ראה זהר (רע"א מהימנא) קדושים פג, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע קלה ואילך. וש"נ. דברים ח"ד ע' אישטו. בראשית ח"א ע' עב. ויפח באפיו נשמת חיים: בראשית ב, ז. נשמתו דפרחא מחי העולמים: ראה זהר תרומה קלח, א. שויה של — כו'. . . סיג: ב: כו'. . . ניתוסף ע"פ ב. השמים מספרים . . . בסידור: תהלים יט, ב. שחרית לשבת קעה, א ואילך. שויה מראות — ברור . . . פינקלעט: בג: בהיר. ב: פינקלעט. ד: פינקלעט. וילוו עליך וישרתוך: קרח יח, ב. ואת רוח הטומאה [ב: ניתוסף: אעביר]. . . חדה [תחיית המתים]: זכרי' יג, ב. מעלת הזהב על הכסף: ראה תניא פ"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א'תלו. וש"נ. בראשית ע' קסט. וש"נ. הלויים יהיו כהנים: ראה ספר הגלגולים פכ"ג. תניא שם. מאמרי אדה"א דברים שם. וש"נ. בראשית ע' קעז. וש"נ.

החסדים למעלה מן הגבורה. וז"ש מצרף לכסף תחלה בחי' החסדים דאוי' שהוא בירורים מלמעלה למטה בירור הטוב מן הרע שמצרף לסיגי' דכסף עד שימצא טוב גם בפסולת הגס ביותר, ואח"כ כור לזהב שהוא בחי' בירורים דאוי' כי עפרות זהב מבררים ומזככי' אותו עד כמה פעמים עד שיהי' נק' זה"ב טהור כו' וד"ל, ואיש לפי מהללו, איש הוא חיבור ב' אשות הנ"ל דהיינו בירורי' דאוי' ואו"ח בחי' הבירורים דאוי' ואוי' יחד, כמו טהרה וקדושה כא', שזהו בחי' בירור הג' הנ"ל שגם הרע נהפך לטוב ע"י הזדככות הצורה וחומר זה מזה יחדיו יהיו תמי' להיות כמו הצו"ח דאדה"ר קודם החטא או בתחלה"מ ועוה"ב כנ"ל וד"ל והיינו ג' קווין, כסף קו הימין וזהב קו השמאל ואיש קו האמצעי, והיינו על ג' דברים תו' עבוד' וגמ"ח).

והנה עפ"י כל הנ"ל יובן הטעם שאוי' בש"ע סלח לנו אבינו כי חטאנו כו'. כי הנה מבואר למעלה בענין ב' הבירורי' דאוי' ואו"ח שזהו ענין טהרה וקדושה והן ב' אשות אשמ"ט ואשמ"ע כנ"ל, הרי בק"ש הוא בהתפעלות דמס"נ בא' בבחי' אשמ"ט ואז כל שהוא [ב]עומק אחר עומק יותר כמ"כ יתעורר מלמעלה למטה ירידת גילוי אא"ס מבחי' מהו"ע שלמעלה מעלה גם מבחי' סוכב וממלא כנ"ל, והוא כמו בחי' אה"ר דבחי' ארי' כנ"ל, וכמו שירד ה' באש על הר סיני שאנו או' בהגלותך מלכינו כו' שגם חושך לא יחשיך כו' ונגלה לפניו כל סתרי העלם תערוכות טו"ר גם ביותר דק שבדקות עד שגם בריות שמבראשית חרדו כו', וכענין שמים לא זכו בעיניו כו' וכמו וסביביו נשערה כו'. ויובן זה עד"מ במלך ב"ו יש ב' אופנים בעבוד' העבדים הנאמנים, א' מרחוק שאין רואי' פני המלך אבל מצד עוצם יראת אימת המלך ומצד דביקות עוז התקשרותם בכל נפשם עושי' בעבודת' בתכלית הכשרון בכל לב כדי שיבא לפני המלך בטוב זכות לבם בעבודתם התמה ויקרבו לפניו באור פני מלך שזה כל ישעם וכל חפצם כו', והרי מובן שתכסוף כל נקודת נפשו ויראו בכל עוז לזכך לבם שיעלו לרצון טוב עבודתם ונדמה להם שאין כשרון וזכות עבודה תמה כזו כו' ובכל עת תשוקתו כלתה נפשם לראות פני מלך כו' עד שתצא נפשם ממש כו', והב' כאשר העבדים הנאמנים כבר באו לפני המלך ועומדי' לפניו או שהמלך בא עליהם בכבודו וגדלו כו' הנה אז יתבטלו ממציותם לגמרי בעמדם לפניו, כי

עפרות זהב: ראה איוב כח, ו.

ש"ה החטא — והיינו . . קווין: ג' (והיינו . . קווין). ואוציל: קווין.

כסף קו הימין וזהב קו השמאל: ראה לקמן פיסקא, והנה ארוז"ל.

שאו' בש"ע סלח לנו: ראה גם מאמרים שנשמנו בריש המאמר. מאמרי אדה"א שמות ח"א ר"ע קפב. וש"נ.

דמס"נ בא': נסמן לעיל ע' שכת.

שאנו או' בהגלותך מלכינו: (בברכת שופרות) מוסף לראש השנה.

שגם בריות שמבראשית חרדו: ע"פ ברכת שופרות שם.

שמים לא זכו בעיניו: איוב טו, טו. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארנב. עטרת ראש שער ר"ה ע' יא.

וסביביו נשערה: תהלים נ, ג. ראה מאמרי אדה"א שם ע' ארנב. וש"נ.

מצד עוצם הרוממות כשבא לגילוי עליהם לא יחשב כל זכות לבם בעבודתם לכלום עד שגם תנועה קלה שבו יחשב לפר"ע ומרד וכל יגיעותיו העצמים מלב ונפש לא יזכו בעיני המלך, לפי שגבי רוממות והתנשאות עצמות המלך כלא חשיב ולא יקובל כלל בערך עבודה כדבעי למעבד לגביו כו', ולא עוד אלא שרואים בעצמם כמו חוטאי' ופושעים לפי שגם מה שהן תופסי' מקום לגביו כחטא גמור יחשב, וגם מה שיהי' נמצא בהם עון כחוט השערה כהר יחשב, וכמו וסביביו נשערה שמדקדק עם צדיקי' שסביביו עד כחוט השער' כו', והעיקר הוא לפי שגם שהי' רק בחי' הדק שבדקות נגלה לפניו כבואו כיש וגסות כו' משאי"כ מרחוק הי' רק דק שבדקות רע בהעלם ולא הרגיש בזה כלל וד"ל.

וכדוגמא זאת יובן בענין ק"ש וש"ע, דבפסוד"ז וק"ש הרי הוא בהשגת אלקות מרחוק ה' נראה לו ומכין לבו בבחי' הזדככו' החומר בתכלית, כמשל הנ"ל בעבדי' שמזככי' טוב לבם בעבודתם כדי שיראו אור פני מלך כו' עד שתכלה נפשם מתי יבא ויראה פני המלך כו', וכמ"כ בק"ש שת[צמ]א נפשו לידבק באחד כו' ובאמת ויציב או' ומתוקן ומקובל וטוב ויפה כו', אבל בש"ע דהיינו קול דממה דקה כו' דתמן קאתי מלכא שהוא בחי' גילוי אור עצמות א"ס ב"ה למטה כמו למעלה כחשיכא כאורה אז מתבטל לגמרי ונעשה בעצמו חוטא גדול, כי דק שבדקות הרע שבלבו הי' בהעלם גדול וכחוט השער' ממש נתגלה עתה להיות כחוטא גמור מטעם עוצם הרוממות דמהר"ע כו', כנ"ל במשל הרואים פני המלך שלא יזכו בעבודתם כלל וגם חוט השערה כהר יחשב כו' וד"ל. וזהו שאו' בש"ע סלח לנו כי חטאנו, כי בש"ע הרי עומד לפני מלך מלכי כו' ואעפ"י שכבר הכין לבו כמ"ס בק"ש נעשה בעצמו חוטא גדול גם בדקו' הרע עד שמבקש סליח' ומחיל' כמ"ש סלח לנו אבינו כי חטאנו כו' מטעם הנ"ל וד"ל (וכמו במ"ת שגם בריות כו'), אך מה שמבקש סלח לנו כו' משום דסליח' העון הרי יבא ממדריג' העצמו' ממש דגם חשך כו' (כמ"ש מי יתן טהור מטמא כנ"ל, דהיינו שהרע עצמו נעשה טוב והמות נהפך לחיים כמו קודם חטא אדה"ר וכמו שהי' במ"ת חירות ממות וכמ"כ בכל יו"כ כו', שזהו בירור הג' הנ"ל שבא

כדבעי למעבד לגביו: ראה כתובות סז, א.

כחוט השערה כהר יחשב: ראה סוכה נב, א. לקמן פיסקא „(ולפי”.

שמדקדק עם צדיקי': יבמות קכא, ב.

מרחוק ה' נראה לו: ע"פ ירמי' לא, ב.

מתי יבא ויראה פני: ע"פ תהלים מב, ג.

דתמן קאתי מלכא: ראה זהר (רעיא מהימנא) פינחס רכג, ב. תקוני זהר בהקדמה ג, ב.

שויה ממדריג' — כנ"ל: כנצ"ל: כנ"ל).

במ"ת חירות ממות: ראה שמות רבא רפלי"ב. פמ"א, ז. זהר בראשית לא, ב.

בכל יו"כ: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ז. וש"נ. ח"ג ע' אקלה.

אחר ההתכללו' דאוי' ואוי' בענין טהר' וקדושה הנ'ל (כמו שיהי' לע'ל בתחמ'מ ועוה'ב כו').

ובזה יובן מארז'ל גבי קרבנות במומין שבדוקין שבעי' דלדידהו לא הוי מום ולדידן הוי מום, ויש להבין מהו טעם ההפרש אם עפ"י תורה הדוקין שבעי' הוי מום לדידן למה אינו מום לדידהו כו'. אך הענין הוא דדוקין שבעי' הוא מום דק ביותר, והוא כי אינו רק הסתר קל ונעלם על ראי' העין שאינו נק' מום עפ"י תו' וגם לא משום הקריבהו כו', אך ורק לדידן הוי מום. (והענין הוא כידוע דהעין הוא כלי הראי' דחכ' שהוא ראי' עין השכל באלקו' שרואה את הנולד מאין ליש כנ"ל) ויש אדם שפגם בנפשו בראי' זו ע"י עון שהוא שייך לראי' דחכ' שהוא כיו"ד דשם הוי' כחילול שבת שהוא בסקילה בגשמיו' ופגם המחשבה ברוחניות וביטול ת"ת כו', ע"כ יש בחי' ההסתרה שמסתיר לו אור הראי' אלקית, והוא הנק' דוקין שבעי', והוא בא מחמת המסתיר הגס שכנגדו בחומר הגוף בעומק הראי' שכלי' בתענוגי עוה"ז שמחמת זה לא נקלט ונתפס כלל בעין השכל שלו בחי' טובב וממלא כו' כאילו בחושך הולך ולא אור לו וכמ"ש באוה"ע עינים להם ולא יראו כו' שממילא יפול הנופל בכמה עונות רעים וחטאים. אמנם בחי' הסתר זה שבכח מ"ה דראי' הוא בתכלית הדקות של הרע שנפל כשבה"כ כחטא אדה"ר בעה"ד כו' שניטל מכל הברואים בחי' ראי' עין הזה וכמ"ש בזוהר דאחשיך אנפין כל בריין שנמשך רוח הטומאה על כל הברואים ונתגשמו ביותר עד שמחשיך עליהם אור הראי' באלקות (וראי' מן הפרות שנשאו הארון דכתיב ותשרנה כו' וכן מחמורו של רפב"י כו' וממ"ש לע'ל ויראוך כל המעשים כו' וכמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כ"כ ממש כו' וכמ"ש במ"א), אך לדידהו לא הוי מומא כי שרש אוה"ע משמרי האופנים שנשארו אחר הבירור דז"מ שאין חיות' רק מבחי' הסתר אור דחכ' דוקא, והוא מבחי' אחריו' דשם אלקי'

דלדידהו לא הוי מום: ראה גיטין נו, א. מאמרים שנשמנו בריש המאמר. מאמרי אדה"א בראשית ע' שמב.

שאינו נק' מום ע"פ תו' . . . הקריבהו: כ"ה בהכתי'. ולכללות הענין להעיר מובחים פה, ב. הקריבהו: מלאכי א, ה. וראה גם אנציקלופדי' תלמודית כרך י בערכו. ביו"ד . . . כחילול שבת . . . וביטול ת"ת: ראה גם לעיל ע' חפג. ושי"ג. עינים להם ולא יראו: תהלים קטו, ה. קלה, טו. דאחשיך אנפין כל בריין: ראה זהר ח"י שרה קלא, א. ותשרנה: שמואל'א ו, יב [ושם: וישרנה — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' חספו. ושי"ג. במדבר ח"ב ע' שלט וע' תתלט]. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתלד. ושי"ג. בהנסמן לפניו. מחמורו של רפב"י: חולין ז, סע"א. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' צו. ושי"ג. ויראוך כל המעשים: תפלת העמידה לימים נוראים. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' תתצ. ע' אקכו. ונגלה כבוד ה' וראו כ"כ: ישעי' מ, ה. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רסט. במדבר שם ע' אקכו. שרש אוה"ע משמרי האופנים: ראה סידור שער האלול רל, א. ספר הערכים תב"ד כרך ב מערכת אוה"ע ע' רצב סוף הערה 247 וע' תרמט הערה 246.

ממ"ח צירופי אחרונים כו' שלזה נק' אלקי' אחרים כידוע, וכידוע שהפרידן מאחדותו כו', ע"כ אין זה נחשב מום כלל רק מום גמור שבאברי' החיצוני' אבל לא בדוקין שבעין מטעם זה, אבל לדידן הוי מום, לפי שישראל עלה במח' ונק' אד"ם וכמ"ש אתם קרויי' אד"ם כו' ובאדם גם דוקי"ן שבעין הוי מום, לפי שהסתרה זו שבכלי העין הגם שהיא בהעלם גדול פוגם באור הראי' האלקי' הנ"ל שהוא כח מ"ה דחכמ' (וכתי' אדם כי יקריב מן הבהמה ואם יש מום בבהמה בדוקין שבעין לא תכפר על הפגם שפגם בעין בהרהור דמחשבה כו'), מפני שבמית קיבלו בני ישראל בחי' היראה בנפשם וכמ"ש וכל העם רואי' כו', משאי"כ אוה"ע שנא' בהם עינים להם כו', וכמו בלעם שהי' סומא בעין א', וכנגדו בקדושה הי' משה שלא כהתה עינו כו' וכתי' בי' וירא ראשי"ת לו כו', והוא גואל אחרון שימשיך בחי' הראי' ממש בכני' לעיל כידוע, והוא מ"ש ורעה אמונה, דעכשיו משה נק' ר"מ לזון ולפרנס האמונה שהוא המשכת מהו"ע ממש שלמעלה מסובב וממלא בכני' שיהי' אמיתת עצמותו בכחי' אמונה בכני', כנ"ל בענין איהו אמת ואיהי אמונה, ולעיל יהי' זה עצמו בבחי' ראי' וכמ"ש וא' ביום ההוא הנה אלקינו זה לנוכח כו', ובוה יתרון מעלת משה על האבות שמשפיעים אוי"ר עפ"י הכרה בהשגה שזהו רק בחי' הבריורי' דאוי' ואוי"ח הנ"ל, אבל ענין ורעה אמונה דמשה הוא במהו"ע ממש ששוין לפניו מעלה ומטה כו' וכמשי"ת בע"ה וד"ל.

ולזהו כי תשא כו' ונתנו איש כופר נפשו לה' כו', פי' כי תשא ותעלה לראש בני ישראל שהיא האמונה הטבעית שהוטבע בהם מן האבות בירושה למעלה מעלה מסובב וממלא שהוא במהו"ע ממש דאיהו אמת כמו שהוא באמיתת עצמותו בהתנשאות וכנ"ל בפי' ורעה אמונה כו', אז ודאי גם שבדקות הרע כחטא יחשב כי לא יגורך רע כתי' וטהור עינים כו' עד שגם שמים לא זכו בעיניו ולזה ונתנו איש כופ"ר נפשו לכפר על נפשו החוטאת יתן פדיון נפשו מחצית השקל וכו', או פי' כופר כמו בל' תרגום הוא לזכך

נק' אלקי' אחרים: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקנו. ושי"ן. בראשית ע' תסה. ושי"ן. שהפרידן מאחדותו: בספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתכ"ב: וארז"ל [בעבודה זרה נה, א] שהחליקן בדברים כו' כלומר הפרידן מאחדותו. ובמאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קסט וכמא'. ראה לקוטי שיחות פ' ראה כרך ט ע' 112. ושי"ן. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ס"ע שז ואילך. ולהעיר ממ"א וט"ז לשר"ע אוי"ח סרכ"ד הובאו באור התורה בראשית ע' 16.

שישראל עלה במחשבה: נסמן לעיל ע' שסג.

אתם קרויי' אד"ם: יבמות סא, א.

אדם כי יקריב מן הבהמה: ויקרא א, ב [כדילוג — ראה הנסמן במאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קפ"ב]. וכל העם רואי': יתרו כ, טו.

בלעם . . . סומא בעין א': בלק כד, ג. סנהדרין קה, סע"א.

משה שלא כהתה עינו . . . וירא ראשית לו . . . גואל אחרון: ברכה לד, ז. נסמן לעיל ע' שלד.

וא' ביום ההוא: ישעי' כה, ט.

לא יגורך רע . . . וטהור עינים: תהלים ה, ה. חבקוק א, יג.

ולחסיר העכורי' כמו בעא לכפורי ידי' כו', והכל ענין וטעם א' שהוא בעלות הנשמה במקום הגבוה מאד נעלה כזה צריכה להזדככות יתירה וזהו ליתן כופ"ר נפש'ו כו' שאז לא יהי' נק' חוטא כנ"ל בענין סלח לנו שבש"ע וד"ל.

(ולפי כל הנ"ל בענין הברורי' יש ד' מדריגות. הא' עד ב"ש שהוא בירור הראשון היינו רק לצאת מן ההיפוך של הברור וזכות והוא כאשר התערוכת רע בטוב הוא בתכלית כמ"ש דרכי איש זך בעיניו כו' שמטעה א"ע ביותר עד שההר נדמה לו כחוט השערה, וזהו עיקר טעם אריכות הגלות דעכשיו כידוע שיכול לעשות כל הרע שבעולם והוא כשר וזך וישר בעיניו מאד ואינו מרגיש ברע שלו כלל וכלל, ובזה לא יועיל רק הביטוש והיסורי' לבד שמ[מ]רקין אותו ויכול להרגיש ברע שלו להיות לבו נשבר ונכנע, וע"ז אמרו בזוהר גופא דלא סליק ב"י נהורא דנשמת' מבטש' ל"י וסליק כו', הרי אור הנשמה יאיר ע"י ביטוש הגוף בבני חיי ומזוני כו' והיינו בהרהור תשובה בעומק הלב כו' שע"י יסורים גדולים כמנשה ששב בכל לבו ע"י יסורים כו', וזהו שא' תשובה וקרבן מכפר ויסורים ממרקין כו', והיינו כמו משל הסיגי' גסי' שבכסף טרם שיותן באש המצרף שמעורב בתכלית וע"י האש נתרכך ויוצא סיג הגס ביותר כו'. והב' מב"ש עד יוצר אור בפסוד'ו שאור האלקי מאיר בהשגת אלקות והכין לבו להתפעלות אלקות, שזהו בירור השני דנשמה מברר בגוף להיות ביעור הרע מן הטוב, אבל אינו ביעור בתכלית עד ק"ש שהוא בירור הג' שמוסר נפשו בא', ועכ"ז אינו בירור שלם עד ש"ע שאש ש"מ יורד, והוא בירור דטוב מן הרע עד כלותו עד שלא יהי' לו רק טוב ולא רע כלל, וז"ש מי יעלה כו' נקי כפים בסור מרע בפוי"מ ובר לבב בק"ש אשר לא נשא לשוא נפשו כלל וכלל כמו כלה כו' רק לב א' לה' והוא בש"ע הוא ישא ברכה מאת ה' בחי' ברכ[תא] דצלותא כו' (אך לא כל אדם זוכה לזה כ"א ע"י יסורים של אהבה, והיינו ההיפוך מיסורים וביטושים דחומר הגוף כדי שיאיר אור הנשמה כנ"ל שזהו להסיר התערוכת רע הקשה ביותר כרשעים שמורדים בגיאותם כו', אבל יסורים של אהבה הוא אשר יאהב ה' יוכיח הוא רק שיוכל להיות בית קיבול לגילוי אור אי"ס שבשם הוי' היורד

שו"ה ולהסיר — העכורי' [ב:העפורי'] . . בעא לכפורי ידי' גיטין נו, א.
עד ב"ש . . לצאת מן ההיפוך: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תו. וש"נ.
דרכי איש זך בעיניו: משלי טז, ב.

שההר נדמה לו כחוט השערה: ראה לעיל פיסקא, והנה עפ"י הערה ד"ה כחוט.
גופא דלא סליק ב"י נהורא: ראה זהר שלח קסת, א. תניא פכ"ט.

כמנשה ששב . . ע"י יסורים: סנהדרין קא, ב.

תשובה וקרבן מכפר ויסורים ממרקין: ראה יומא פו, א.

מי יעלה . . נקי כפים . . כלה כו' . . ישא ברכה: תהלים כד, ג. ד. שם עג, כו. שם כד, ה.

בחי' ברכ[תא] דצלותא: ברכות כח, ב.

יסורים של אהבה: ברכות ה, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תריד.

אשר יאהב ה' יוכיח: משלי ג, יב.

מלמעלה כמו בש"ע צריך שיתמרק ביסוריים, והן יסורי הצדיקים הגדולים שכל אשר יאהב ה' יותר יותר יוכיח, ונק' יסורים של אה"ר כו' כדי להמתיק כל הדינים, וכמ"ש אשרי הגבר אשר תיסרנו י"ה י"ה דוקא שהוא בחי' אש הוי' שממרק לאור הנשמה האלקי' וכמ"ש בזהר, וכתב' ועמך כולם צדיקי' הרי יש זה גם בכללות נש"י בכל דור ודור ב' מיני יסורים הנ"ל דרשעי' וצדיקים, וההפרש הוא דברשעי' נא' נר רשעי' יד[עך] שכל שמבטשי' אותו מחרפי' כו' ובצדיקי' כתי' אבן בוחן כו' לפי שהן יסורי' של אהבה כנ"ל, וז"ש כופר נפשו כו').

והנה ארז"ל על ג' דברים העולם עומד [על ה]תו' ועבודה וגמ"ח, וזה ה' במשכן ג' דברים כלליי' זהב וכסף ונחשת. והענין הוא דעבודה הן הקרבנות שמקריבים ע"ג המזבח באש כו' הוא לנגד קו השמאל בג"ה, והוא בחי' הזהב, (אעפ"י שאש דארי' דאכיל כולהון יורד הוא בבחי' החסדי' היינו בחי' חסד שבגבורה נק' שלהבת י"ה כנ"ל), ועכשי' התפלה במקום קרבן הוא בחי' העלאה ברשפי אש התשוקה מלמטה למעלה בעבודה שבלב, שזהו בחי' הזהב כו'. וגמ"ח שבקו הימין חח"ן הוא בחי' הכסף שהי' בבהמ"ק שהוא מבחי' החסדים ממש, והוא להמשיך בלב כנ"י אהבה הנמשך כמים, וכמו נכסוף נכספתי הרי כוסף זה זהו המשכת כל לבו שנק' דביקות ולא התלהבות כו', וזהו ג"כ ענין גמ"ח שמחמת טובו והמשכתו גומל חסדים לרעהו כו', וזהו היפוך העלאה דקרבנות. והמוצק הוא התו' שכלול מחו"ג כמ"ש מימינו אש דת כו', והוא שהי' בחי' הנחשת בבהמ"ק שזהו בחי' קו האמצעי דתו', והוא כמו מזבח הנחשת וכה"ג וד"ל.

והנה כל ענין עבודת המקדש ה' להמשיך קדושת עצמות א"ס ב"ה שבפנימי' אור הכתר שבארון ולוחות שבהיכל ק"ק לג' הקוין ימין

אשרי הגבר אשר תיסרנו י"ה: תהלים צד, יב. וראה תנא פכ"ו.
ועמך כולם צדיקים: נסמן לעיל בפיסקא. וזהו מצרף לכסף.
נר רשעי' יד[עך] . . אבן בוחן: איוב כא, יז. נסמן לעיל ע' תקכו.
על ג' דברים העולם עומד: ראה אבות פ"א מ"ב.
במשכן ג' דברים כלליי': ראה לקוטי שיחות תרומה כרך 1 ע' 152 הערה 1.
קו השמאל בג"ה . . הימין חח"ן: נסמן לעיל ע' שכה.
דעבודה . . זהב: ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ס"ע רעג ואילך.
קו השמאל . . הזהב: ראה הנסמן בלקוטי שיחות תרומה שם ע' 159 הערה 51. מאמרי אדה"א שם. דברים ח"ג ע' אקלט. וש"נ. לעיל ע' תרלב.
הימין . . הכסף: ראה בהנסמן לעיל הערה ד"ה קו השמאל.
נכסוף נכספתי: פיוט, ידיד נפש. ויצא לא, ל: נכספתה — ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתסב בהערה.
תו' . . מימינו אש דת: ברכה לג, ב. ראה שער היחוד והאמונה פ"ה.
תו' . . הנחשת: ראה לקוטי שיחות שם בשולי הגליון להערה 51.
אין קדוש כה': שמואל"א ב, ב.
דקודש בויו . . בלא ויו: ראה לקוטי תורה שיר השירים כא, ב ואילך.

ושמאל ואמצע כו' שהן תו' ועבודה וגמ"ח שהעולם עומד עליהם, ובמקדש היו ג' דברים הנ"ל זהב וכסף ונחשת כנ"ל, והוא הנק' המשכת קודש העליון שהוא קדושת מהו"ע ממש כמ"ש אין קדוש כה', וכידוע דקודש בוי"ו הוא המשכת הקדושה בבחי' מקיף ופנימי שהוא סובב וממלא כו', אבל קדש בלא וי"ו הוא עצם הקדש העליון דמהו"ע ממש דהיינו הקדושה שמצד עצמו ולא מצד שהוא קדוש ומובדל מתחתון הימנו ולא כקדוש דסובב שהוא מרומם ומובדל מן ההשתלשלות דממלא כו'. והיינו ענין שקל הקודש שא' כאן, פי' שבחי' קדש העליון העצמי הנ"ל נשקל בשקל ומדה בג' קווין דימין ושמאל ואמצע הנ"ל שהן תו' ועבודה וגמ"ח ובמקדש הן זהב וכסף ונחשת כנ"ל להיות בבחי' סובב וממלא ע"י המשכן ועבודתו (ומשחרב בית המק' העולם עומד על תו' ועבודה שבתפילה וגמ"ח). וזהו ע"י משה דוקא כמ"ש כי תשא לראש בניי לפקודיהם שהוא עליית נשי' למעלה מעלה בקדש העליון הנ"ל, לפי שמשה נק' ר"מ לזון ולפרנס לבניי שנק' אמונה שיוכלו לקבל מאמיתת עצמותו שנק' אמת כנ"ל, וע"כ צויה למשה דוקא שישקול בשקל הקודש לבחי' קודש העליון שיומשך קדושה זו להתקדש בבחי' סובב כו', והוא המשכת קודש זה לג' קוין כו' ע"י תו' ועבודה וגמ"ח שכולל כל המצות שיש בהן בחי' קדש העליון הנ"ל ממש שהרי אנו או' אשר קדשנו במצותיו הרי אנו מתקדשי' בקדש העליון דמצותיו ממש, אך מ"מ צרי' שיומשך מקדש העצמות להיות קדושה זו במצות והיינו בג' קוין דתו' ועבודה וגמ"ח. וזהו ענין מחצית השקל בדרך כלל, והוא מ"ש ונתנו אי"ש כופ"ר נפשו בעלותו בקדש העליון הנ"ל ע"י משה ר"מ, שמחצית השקל בשקל הקדש פי' בשקל ומדה ששוקלין לקדש העליון בג' קוין הנ"ל וד"ל.

אך הנה טעם מחצית השקל דוקא הנה ידוע דמחצית השקל הזה הי' על הקרבנות וכמ"ש תרומה לה' וכמ"ש בסוף הפ' ולקחת את כסף הכפורים ונתת אותו על עבודת אי"מ כו', וא"כ יש להבין מ"ש ונתנו איש כופר נפשו לה' דמשמע רק לכופר נפשם שלא יהי' בהם נגף בפקוד אותם ואינו אלא לשעה בעת הפקידה, וממ"ש תרומה לה' היינו לקרבנות הציבור זה אינו שייך לענין הפקידה אלא נדבות הציבור הוא בשביל קרבנות, אלא צריך לומר שהכל ענין א' הוא ולכך א' כופר נפש[ו] תרומה לה' כו'. והענין הוא דקרבנות הן לכופר נפש להעלותה בהזדככו' יתירה כנ"ל, והוא ענין מחצית השקל לכפר נפשו בפקוד אותו למעלה בהעלא' כל ראש בניי למספרם כו' כאשר יוב[א] מזה קרבן דוקא שהוא תרומה ארמותא לה' כמ"ש בזהר.

תרומה לה' . . . ולקחת את כסף הכפורים: תשא ל', יג. טז (בדילוג). וראה מפרשי החומש.

ונתנו איש כופר נפשו לה': תשא ל', יב.

תרומה ארמותא לה': ראה זהר תרומה קמז, א. מאמרים שנשמנו בריש המאמר.

וביאור הדברים הנה תחלה יש להבין מה שמפרש כל העובר כו' עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה' למה לו לפרש דעשרי' גרה השקל אם א"צ ליתן רק מחצית השקל לבד ולא שקל שלם כו'. אך הענין הוא דעשרי' גרה הן ב' מדריגות דע"ס דאוי' ואוי"ח שיש בשקל הקדש, ומחצית השקל הוא א' מהחצאי' אם בבחי' אוי' או אוי"ח, וממ"ש תרומה לה' שהוא בחי' העלאת הקרבנות שהן בבחי' אוי"ח הרי ודאי מחצית שקל זה הוא בבחי' ע"ס דאוי"ח, ולכך מפרש עשרים גרה השקל כשהוא בשלימות היינו בבחי' עלי' ובבחי' ירידה בחו"ג בחצאין שווין וצריך לשקול ב' החצאים כשזה ומחציתו שבבחי' העלא' דאוי"ח יתנו כופר נפשו לתרומת ה' כו' וד"ל. והענין הוא כנ"ל בבחי' קדש עליון שבמהו"ע ממש כאשר נשקל בשקל שלם היינו עדי"מ כמו שנותני' בכף מאזנים לשוקלו לחצאין שוין דוקא, והיינו בכף הימין בחי' אור החסד דאוי' החצי המשקל ובכף השמאל בחי' אור הגבו' דאוי"ח חצי המשקל. והענין הוא כידוע דרמ"ח מ"ע הן בחי' ה"ח העליונים שנמשך חסד עליון [בכל] מצוה ומצוה יורד דרך יריד' מלמעלה למטה בחי' גילוי אלקות מיחוד' דזו"ג שבאצ"י וגם באורו' דאצ"י ניתוסף האור עד שמאיר גם למטה מטה בסוף עולם העשי' בכל נשמה מישראל גם בפחות שבפחותי' בעשותו המצוה בפ"מ ומכ"ש בכלל היחוד' דבחי' סוכב וממלא כו', וזהו הנק' קדושה שקדשנו בקדש העליון במצותיו להוסיף ולהמשיך מלמעלה למטה. וזהו ענין מחצית הא' דשקל הקדש שבכף הימין בקו הימין שנשקל קדש העליון בבחי' החסדים דאוי' ועי"ז נעשה בירור הטוב מן הרע במעשה הטוב דמ"ע עד גם בגסות השמרי' דק"ג דעשי' וכמ"ש ראה נתתי לפניך החיים והטוב כו' וכמ"ש בטח בהוי' ועש' טוב שכן ארץ כו' וד"ל. ומחצית השני דשקל הקדש היינו בחי' שס"ה ל"ח שהן בבחי' הגבו' בכלל והוא הנשקל בכף השמאל, והוא מחצית השקל שיתנו תרומה לה' בקרבנות שעיקר ענינם הוא בחי' העלאה למעלה, וכענין טהר' הנ"ל כמו בשריפת אש של מטה ושמ"ע, והוא הזדככות [החומר] שנק' ביעור הרע מן הטוב עד שיהי' בר לבב כו'.

ומעתה יש להבין מפני מה לא נתנו מחצית השקל הראשון שהוא לנגד החסדים דאוי' דמ"ע שהוא המשכת הקדש העליון מלמעלה למטה שזהו העיקר והם נתנו מחצית השקל הב' לנגד סו"מ דשס"ה ל"ח שאינו רק מניעה דשב ואל תעשה כו' והוא הנק' תרומה להוי' ולא נצטוו ליתן מחצית השקל השני לנגד עשה טוב דרמ"ח מ"ע כלל וכלל כו'. ויובן זה לכאורה

כל העובר . . עשרים גרה: תשא לג, יג.

ראה נחתי לפניך החיים והטוב: נצבים ל, טו [ושם: היום את החיים ואת הטוב — ראה גם לעיל ע' תקעג.
מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תסה. במדבר ח"ג ע' ארעג].

עפ"י מארז"ל דשמי עם י"ה שס"ה ל"ת ו"ה עם זכרי רמ"ח מ"ע, הרי הל"ת בי"ה שלמעלה מן ו"ה, וממילא כשנתנו תרומה לה' בבחי' הגבו' דאוי"ח דסו"מ בשס"ה ל"ת וכללותן הן הקרבנות כנ"ל ממילא נכללו בזה בחי' ו"ה דרמ"ח מ"ע שהוא בו"ה, כי שקל הקדש הניתן במאזנים כאשר יעלה הכף הא' ירד הכף השני מיד, וכך יוכן דבהעלאת מ"ן דאוי"ח במחצית השקל שנתנו תרומה ארמותא לה' ממילא נמשך ויורד אור החסדים דאוי"ח דרמ"ח מ"ע כו', ועל"י זו בשביל ירידה היא כו', וכענין טהרה מביאה לידי קדושה, וכמו כל העלא' שגורם המשכה כו'.

אך אין זה מתיישב כלל דאיך יהי' אותיות י"ה הכנה לו"ה שע"י העלא' דל"ת יהי' המשכה בו"ה [שב]מ"ע כו', ואעפ"י שנא' סור מרע ואח"כ ועשה טוב הרי א' בטח בה' ועשה טוב כו' (וגם א' דיראה היא חכ' בועשה טוב וסור מרע בינה והוא יו"ד וה' בשם הוי' הרי המ"ע ביו"ד והל"ת בה"א כו'). ועוד יש להבין דאיך יהי' ענין ההכרעה במשקל כ[פ] המאזנים זה על זה אם הן ב' משקלות שוין ממש ודאי יעמדו יחדיו בלי הכרעה כלל וכלל זע"ז, וצריך לומר שיבא ההכרע מב' סיבות, א' מצד הכובד שיכבידו מעט בתוס' קל בכף א' יכריע לכף השני, והב' גם שלא יוסיפו לו כלום ויהי' משקלם שוה ממש יכול הכף הא' להכריע ע"י קו המשקלות שיכריע לצד הימין או לצד השמאל ואם יכריע לצד השמאל יוגבה הכף הימין ואם יכריע לכף הימין יוגבה כף השמאל. וכך יבין בדוגמא בבחי' שקל הקדש העליון מקדושת מהו"ע ממש דאיהו אמת כו' כנ"ל הרי בא המשכה זו בשקל משקלות חצאין שוין א' בבחי' החסד דאוי"ח דמ"ע והב' בגבו' דאוי"ח דל"ת, וכמו אנכי ולא יהי' לך שכוללים המ"ע והל"ת בדיבור א' נאמרו במשקל א' המ"ע לימין ומל"ת לשמאל וכן נתתי לפניך החיים והטוב כו' וכן הברכה והקללה כו', ובחי' קו המשקלות שיכריע לימין או לשמאל או שיוסיף על המד' בימין ושמאל שיכריע זא"ז הוא בחי' משה ר"מ שממנו ועל ידו מקור מוצא להמשכת הקדש העליון שבמהו"ע ממש ע"י תו"מ כמ"ש תורה צוה לנו משה וכו' בפ"י ורעה אמונה כו'. וז"ש כי תשא לראש בניי כו' למקור' דכולא שמשם ניצוץ קדש העליון במשקל ב' חצאין שוין דה"ח וה"ג דמ"ע

דשמי עם י"ה שס"ה ל"ת: בלקוטי תורה פקודי ג, ב: בת"ז בהקדמה ד' ד' סעי' וד' ה' ע"א. וראה הנסמך במראי מקומות לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקי. ושי"ב.
 כל העלא' שגורם המשכה: ראה גם מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' ר"י. ושי"ב.
 סור מרע . . . ועשה טוב: תהלים לד, טו.
 דיראה היא בחכ' . . . וסור מרע בינה: איוב כח, כח.
 אנכי ולא יהי' לך . . . המ"ע והל"ת: נסמן לעיל ע' שסה.
 אנכי ולא יהי' לך . . . בדבור א' נאמרו: ראה שו"ע אדה"א חו"ח סתצ"ד ס"ח.
 הברכה והקללה: פ' ראה יא, כו.
 תורה צוה לנו משה: ברכה לג, ד.

ולית כענין אנכי ולא יהי לך כו' ונתנו איש כופר נפשו כו' היינו מחצית השקל שבבחי' או"ח להעלות למעלה דוקא, ואיך יעלו למעלה אם ב' החצאין שוין ממש כנ"ל, אלא צריך לומר מב' סיבות הנ"ל, א' באמצעות הקו המשקולת שהוא בחי' משה ר"מ שמקבל מאמיתת מהו"ע א"ס ב"ה, והב' שיכריע על הימין דוקא והוא רמ"ח מ"ע שיהי' בחי' החסדי' גוברים כו', והוא מעט ההכרעה שיומשך גילוי אלקות גם כחשך וטומאה כו' כנ"ל, ומצד הכובד הזה שיוכבד קו הימין דמ"ע בדרך יריד' גדולה למטה כך לפי ערך יהי' עליי' כף השמאל במחצית הב' ויתרומם למעלה מעלה ביותר, וזהו תרומה ארמותא לה' בחי' י"ה למעלה מעלה עד רום המעלות, והוא עליי' בניי' במח' הקדומה כו', וירידה זו צורך עלי' גדולה כזאת היא, וז"ש שכן ארץ בועשה טוב ורעה אמונה לרומם במהו"ע דאיהו אמת ע"י הקרבנות כו' שזהו מחצית השקל תרומה לה' (וכמו בש"ע דיורד אש הוי' כו' שזהו במקום הקרבנות לעלות למעל' מעל' ע"י קבלת מ"ש בעול מצות בק"ש דוקא היפוך הנ"ל וד"ל).

ויו"בן זה כתו' ביאור עפ"י מ"ש במ"א בענין מ"ד ומ"ן שהוא אתדל"ע שבא מאתדל"ת, שיש ב' מיני מ"ד הא' אחר העלא' מ"ן שהוא גוף היחוד והב' המשכת מ"ד ליתן כח ועוז לנוק' להעלות מ"ן שלפני היחוד. וביאור הדברי' ידוע, דודאי אין כח במקבל מצד עצמו כלום כ"א מה שמשפיע לו המשפיע וא"כ מהיכן יהי' כח במקבל להעלות מ"ן בתחילה, ולזה צריך שיהי' תחלה המשכ' התעוררות מן המשפיע לעורר את האהבה במקבל שיהי' בו כח ועוז להעלות מ"ן. ונמצא שיש ב' מיני אתדל"ע, אחד לעורר ולעשות אתדל"ת היינו לעורר הכנה במקבל שיוכל להתעורר באהבה ותשוקה כדי להיות אח"כ בכח להעלו' מ"ן בגוף היחוד בגילוי כו', ובחי' המשכה זו מן המשפיע הוא בא בבחי' מקיף בעולם אל המקבל, כמו עד"מ באהבת איש לאשתו שמעורר בה את האהבה והתשוקה אל אשה ע"י חיבוק ונישוק כמו וימינו תחבקני, שאהבה זו שבחיבוק אינו בגילוי רק בעולם אבל מעורר בה התשוקה הנפלאה אל בעלה להתייחד עמו ביחוד גופני עד שמזה יבא כל כח ועוז של העלאת מ"ן שלה בגוף היחוד, אבל מן החיבוק עצמו אין שום הולדה כלל רק מגוף היחוד כי הוא רק בבחי' מקיף בעל' האהבה אעפ"י שהאהבה בחיבוק ונישוק רב יותר כו' וד"ל. והב' בחי' מ"ד שבגוף היחוד שהוא התעוררו' המשפיע להשפיע ממש ולא לעורר את האהבה והתשוקה כלל, אך התעוררו' זו של המשפיע להשפיע זרעו בגוף היחוד שנית אינו בא

שויה הנ"ל — וד"ל: ע"כ נמצא בבוך ב.

בענין מ"ד ומ"ן: ראה ספר המאמרים תקס"ג (בהביאור — כאן) ח"א ע"ק.

אין כח במקבל מצד עצמו: ראה סידור שער התפלה יט, ב.

וימינו תחבקני: שיר השירים ב, ה, ת, ג.

כ"א אחרי העלאת מ"ן גשמי' דנוק' כידוע ואז מוליד, וכמ"ש אשה כי תזריע כו' אשה מזרעת תחלה כו' שזהו הנק' זיווג גופני להוליד ולד, אבל מזיווג נשיקין וחיבוק לא נולד כלום אעפ"י שהוא רוחני יותר וברוב עוז וחיבה יתירה בחשק אה"ר שהוא בהעלם כו' וד"ל, אך היחוד הרוחני בחיבוק הוא שעשה כח ועוז במקבל להיות ב[ה] העלא' מ"ן להיות המשכ' מ"ד להוליד ולד כו' (ונק' כח המעלה מ"ן בבי' אופנים הא' להיות אל אישה תשוקתה שקודם היחוד והב' שמתעורר בה מזה העלא' מ"ן בגשמיות בעת היחוד) (וכמ"כ במשפיע מתעורר מאה"ר זו שבחיבוק להיות בו תוקף הכח והחשק להשפיע ונק' תאובתא דדכורא לגבי נוק', אך ההשפעה עצמ' בפ"מ אינו בא לגילוי כ"א אחרי העלאת מ"ן דנוק' בתחילה כנ"ל וד"ל).

והנמשל מכל הנ"ל יובן למעלה בשני אופנים, הא' בנשמות ומלאכים בג' עולמות ב"ע שיש ב' מיני אתדל"ע, הא' אתדל"ע שמעורר אתדל"ת, והוא מה שנתעורר בכל עולם ועולם מלמעלה שיהי' בהם התעוררו' אהבה ותשוקה לעלו' למעלה בשירות ותשבחות, וכמו בכל חצות לילה דבטיש בגדפוהי דתרנגולא כו' לעורר את האהבה בנשמות ומלאכי' ושיהי' בהן כח ועוז להעלות מ"ן כתשוקה נפלאה לצאת מכלי נרתקם המוגבל ולהיות עולים ונכללי' באלקי' חיים כו', וזהו הנק' כח המעלה מ"ן לעשות אתדל"ת, וכחי' המשכות כאלה שהוא רק המשכת התעוררו' לעורר את האהבה במקבלי' היא נמשכת בבחי' העלם גדול דהיינו [ב]בחי' מקיף ולא בבחי' גילוי אור [בכלי] המקבלי', וכענין וימינו תחבקני הנ"ל. והאופן השני הוא מה שכנ"י שנק' אשה יראת ה' כו' וכמ"ש ביום חתונתו כו' שהקדביה נק' חתן וכנ"י נק' כלה וכמ"ש בכל שה"ש [ב]דברי אהבה וחשק כמו שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני הוא בחי' המשכת אור המקיף לעורר את האהבה והתשוקה בכנ"י בכלל שיהי' בהם כח ועוז להתעורר באה"ר וחשק להיות אל אישה תשוקתה, וכמו שאנו רואי' דרך פרט בכל ניצוץ מישראל שיתעורר האדם פתאום בהרהור תשובה או בהרהור עבודה שבלב באהב' ותשוקה להדבק באלקים חיים באמת ובתמים ולא הי' לו שום הכנה לזה בתחילה כלל, והיינו מפני שנמשך אור מקיף בהעלם גדול על נפשו ועשה בו התעוררו' זו וכמו עד אשר יערה עלינו רוח ממרום עלינו דוקא, וזהו וימינו

אשה כי תזריע . . . אשה מזרעת תחלה: תזריע יב, ב. נדה לא, א.

אל אישה תשוקתה: בראשית ג, טו.

תאובתא דדכורא לגבי נוק': ראה זהר לך פה, ב. תרומה קסה, סע"א.

דבטיש בגדפוהי דתרנגולא: ראה זהר בהר קז, סע"ב ואילך. שלח קעב, א. ספר המאמרים תקס"ב ח"ב ע'

שצו. לעיל ע' תרו.

אשה יראת ה' . . . ביום חתונתו . . . שהקדביה נק' חתן: משלי ל, לא. נסמן לעיל ע' שטו.

שמאלו תחת לראשי: שיר השירים ב, ו.

עד אשר יערפה עלינו: ישעי' לב, טו [בהוספת תיבת אשר]. וכ"ה במאמרי אדה"א בראשית ע' שמ]. ראה

מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קו.

תחכני כנ"ל כמשל איש ואשתו שהחיבוק הוא המשכת האהבה בהעלם אבל מכחו נתעורר המקבל כו'. וכך יובן בכללות נש"י שמעוררי אותם מלמעלה כמו יערה עלינו רוח ממרום, והוא אתדל"ע שעושה אתדל"ת בכלל כנ"ל. ואמנם הגם שיש בהמשכת התעוררו' זה כח רב ביותר עד שיוכל לעורר גם נשמות שבגופי' חומר' מאד מאד כו', עכ"ז אין עיקר היחוד שיהי' מזה הולדה כנ"ל בענין החיבוק רק שמכחו יהי' היחוד הגופני במ"ן ומ"ד גשמי' כו', ובכנ"י היינו ענין המצות מעשיות שזהו הנק' מ"ן ממש לעורר המשכת מ"ד שאחרי העלאת מ"ן להיות מזה תולדה כו', וזהו ענין יחוד קודביה ושכינת' שבכל מצוה ומצוה שנק' יחוד גמור (ובמלאכי' היינו אחר שמעלי' מ"ן בשיר שלהם ממש כו') (וכידוע דה"ח דרמ"ח הוא בחי' המשכת מ"ד [ד]ז"א לנוק' והעלא' מ"ן דנוק' שהן כנ"י הוא מעשה המצות שלמטה כו').

וזהו על ג' דברים העולם עומד על התו' כו', כי הנה רמ"ח מ"ע כללותם הן בחי' ה"ח העליונים שנמשך מו"א למל' דאצי', והיינו על ג' המשכות תת' כו' העולם שהוא בחי' המל' עומד כו'. כי הנה ג' אלה תו' ועבוד' וגמ"ח הן ג' חלקי' כוללים כל המצות, וגמ"ח ועבוד' הן ב' הקוין ימין ושמאל העליון, חסד דרועא ימינא זהו ח"ס דלי"ת ח"ס לדלי"ת שהיא המל' שיהי' במד' זו כח להחיות רוח שפלים מאין ליש כו' שזהו הירידה מלמעלה למטה כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה כו' וכת' והוכן בחסד כסא המל', ועבודה הן כמו הקרבנות העולה מלמטה בבחי' גבורות רשפי אש מלמטה למעלה כו', כך למעלה נק' אש"י ריח ניהו"ח אשה, והוא בחי' גבורות עליונות דז"א כו', וב' בחי' אלו עבודה וגמ"ח [נק'] ימין ושמאל. ונמצא ג' מדריגות אלה דחג"ת תור' ועבוד' וגמ"ח שנמשך מו"א למל' כוללי' כל ה"ח דרמ"ע מ"ע רק שנחלקו לג' קוין כו', והיינו ענין על ג' דברי' העולם שהוא בחי' המל' עומד ומתקיים כמ"ש אם לא ברית"י יומ"ם וליל"ה חו"ג והממוצע דתו' שנק' ברית' כו' חוקות שמים וארץ יחוד כל משפיע בכלל ובפרט כו', וכמ"ש אל יתהלל חכם בחכמתו שהוא קו הימין וגבור

חסד דרועא ימינא: תקוני זהר בהקדמה יז, א.

חסד . . . ח"ס דלי"ת: ראה תקוני זהר תכ"ב (סו, רע"ב). אגרת הקדש ס"י (קטו, ב). ביאורי זוהר בלק קו, ד. ספר המאמרים תקס"ז ע' יג.

דלי"ת . . . שהיא המל': ראה זהר (רע"א מהימנא) פינחס רנז, א. תקוני זהר סתמ"ב (פב, א). שם תמ"ז (פג, ב).

להחיות רוח שפלים: ישעי' נז, טו.

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים מט, ג.

והוכן בחסד כסא: ישעי' טו, ה. — ה': כסאו. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רלח: ח"ג ע' איכב: בראשית ע' תקס.

ש"ה מלמטה — אש"י . . . אשה [ה': ליתא]: אצ"ל: אשה . . . אש ה.

אם לא ברית"י ירמ"י לג, כה.

אל יתהלל חכם . . . וגבור . . . ועשיר: ירמ"י ט, כב [ושם: ואל יתהלל הגבור . . . אל יתהלל עשיר].

בגבורתו שהוא קו השמאל ועשיר בעשרו קו האמצעי כ"א בזאת שהוא המל' כו' לעשות חסד ומשפט וצדקה בארץ דוקא כאשר הג' דברים הנ"ל נמשכים במל' שנק' ארץ ואז נקראי' חסד ומשפט וצדקה שלמעלה הן תו' ועבודה וגמ"ח כו' וד"ל.

ובכל זה יובן ענין מחצית השקל הנ"ל. דהנה ידוע בע"ח דבחי' ת"ת דאימא נעשה כתר לזו"ג והיינו שמבחי' החסד שבת"ת זה נחלק לשני חצאי', חצי הא' לז"א בג' מדות חג"ת שבו שהן ג' דברים תורה ועבודה וגמ"ח שנמשך למל' כנ"ל והוא מחצית השקל הא', ומחצית השקל השנית שנמשך כתר לנוק' הוא אשר נתנו כופר נפשם כו' שהוא בבחי' ההעלא' דאו"ח כנ"ל. וביאור הדברים הנה ידוע מכל הנ"ל בשני מיני מ"ד כו', כי הנה ענין שקל של הקדש הוא שקל של הקדש דחכ' שהוא בחי' יסוד אבא (והוא מילוי היו"ד שהוא וי"ו דלי"ת יו"ד י' עשרה וי"ד עשרה, וזהו עשרים גרה השקל שהוא ב"פ יו"ד, אך נקודה דיו"ד הוא העיקר ומה שכולל וי"ד עוד יו"ד הוא רק המילוי שלו הטפל לגבי הענין) (וכמ"ש בר"מ בענין מחצית השקל כו' אבנא למשקל בה דא יו"ד כו'), והן ע"ס דאו"י שביו"ד וע"ס שבאו"ח שבו"ד כו') (כי גם בחכמה עצמה יש חו"ג והיינו כנ"ל בענין תו' של חסד ותו' של דין שהוא במשקל שוה ממש אעפ"י שהן ב' הפכים מקצה לקצה דשכל המטה כלפי חסד יטהר גם הטמא ושכל של דין יטמא גם הטהור ויחייב הזכאי כו'. והנה מחצית השקל הא' שבחג"ת דז"א עצמו הוא ענין ג' דברי' דתו' ועבוד' וגמ"ח הוא הגורם בחי' ההעלא' דאו"ח. דהנה מבואר למעלה דג' דברי' הנ"ל כוללי' כל רמ"ח מ"ע להיו' עי"ז תוס' האור באו"ח דאצי' משרשם באור אבא דאצי', אך בחי' הוספה זו שבאה ממקור הראשון דאור אבא מקור כל החסדים נשאר באצי' בהעלם ואין זה בא בגילוי כלל בג' עולמות דבי"ע, רק לעיל דכתי' ונגלה כבוד ה' כו', וע"כ לא נזכר כאן מחצית השקל הא' דבחי' או"י, אבל מחצית השני דחסדים אלו נמשך להיות כתר לנוק' שהוא המל' כנ"ל והיינו ע"ס דאו"ח, והוא שיהי' כח ועוז לכני' בחי' המל' להיות עולה בבחי' או"ח (דגם ע"ס דאו"ח הן בבחי' החסדים שהרי זהו אות וי"ד דמילוי היו"ד כנ"ל, וזהו עשרים גרה השקל כסף

כ"א בזאת . . . לעשות חסד ומשפט: ירמי' שם, כג [ושם: עושה חסד משפט — ראה הנסמן לעיל ע' תלא].

בזאת שהוא המל': פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת זאת.

במל' שנק' ארץ: ראה זהר (תוספתא) בראשית לא, ב.

ת"ת דאימא נעשה כתר לזו"ג: ראה לקוטי תורה שיר השירים כ, ד. מו, ג. תורה אור (כאן בהביאור)

קיב, ב.

וכמ"ש בר"מ . . . אבנא למשקל בה: (זהר) ר"פ תשא. ראה ספר המאמרים תקס"ג (כאן) ח"א ע' קפת. ע'

קצב ואילך. ע' רטו ואילך. ביאורי הזהר תשא נג, א.

ונגלה כבוד ה': ישע"י מ, ה.

דחסדים דאבא שנק' שקל הכסף ונחלק לחצאין שוין אוי' ואוי' והכל מבחי'
ה"ח דאבא כו').

והנה ההשפעה באה ממחצ' השני דשקל בדרך יריד' והמשכ' למל' שהן ג'
דברי' תו' ועבוד' וגמ'ח שכוללי' כל המ'ע, אך ורק בחי' יריד' זו רק
בשביל העלי', וכמשל הנותן בכ"מ בכף הימין כובד משא ביותר ודאי לפי
ערך הכובד שנוסף בכף זו כן לפ'ע ממש יעלה כף השמאל' שכנגדה שכפי
ערך כח המוריד כף הימין מטה מטה כן ממש יהי' ערך העלא' והתנשאו'
הכף השמאל שכנגדו ממש בתגבורת ההתנשאות למעלה מעלה, כי הרי
המאזנים הם שקולי' ממש בשוה לפי ערך הכובד בכף זה כן לפ'ע יוגבה
בכף השנית, וכמו"כ כל שניתוסף האור באצי' דרך ירידה והמשכ' ביותר ע"י
תו' ועבוד' וגמ'ח בבחי' אוי' כנ"ל כן לפ'ע זה יהי' יותר עליי' המל' שהן
כני' ע"י אתדלית בבחי' אוי' ב[ע]ילוי היותר גדול ממחצ' השנית וד"ל.
וזהו שא' אין טפה יורדת מלמעלה שאין טפיי' עולי' כנגד', כי הנה היו"ד
דשם הוי' באור אבא נחלק לשנים ונעשי' ב' שמו' דהוי' בזו"נ ומנקודה דיו"ד
נמשך הוי' לז"א ומילוי שלו ו"ד נמשך למל' והוא מחצית השקל השנית
שיו"ד להיות בבחי' אוי' כנ"ל, ואמנם טרם שנחלק היו"ד לשני שמו' הי'
כלול גם המילוי ו"ד ב"י ממש, וז"ש עשרים גרה השקל בשקל הקודש כאשר
אין השקל דקדש די' דחכמה נחלק ונמשך למטה עשרים גרה דע"ס דאוי'
ואוי' כלולים כא' בנקודה די' עצמו, והוא מדרגה [הג'] שכולל אוי' ואוי'
יחד וזהו שנק' טיפה אחת עדיין. וז"ש דאין טפה אחת יורדת כו', פי' טפת
יסוד אבא שיו"ד בזו"נ ומתלבש בחלק השני דשקל שהוא היו"ד להיות בבחי'
אוי' למעלה שנק' כח המעלה מ"ן כו', ולפי שכולל חוי"ג ע"כ נק' טפה א'
לבד, אבל כאשר מעלה מ"ן בבחי' אוי' נק' טפיי' בכפליים, והן בחי' חוי"ג
דאוי' ואוי' בגילוי מה שהי' תחלה כהעלם כו'. ויובן זה במה שאנו רואי'
בהתעוררו' שבאה מלמעלה למטה לעורר את האהבה בכני' גם בכאו"א
בפרט שהוא רק התעוררות כללי בכללות ההתפעלות וההתעוררות ובהעלם
ונק' רק בשם התעוררות פשוטה לבד (כמו ב"ק מכריז שובו כו' ומתעוררי'
רבים זה כך וזה כך כנ"ל) לעורר את המקבל ואינו ניכר עדיין בהתפעלות
והתעוררות זו לדבר מיוחד בפרט עדיין, ואח"ז הרי אנו רואים שהמקבל
ההתעוררות יתעורר ויתפעל בכמה אופנים ומדריגות שונות, ובדרך כלל

שורה הי"ח: ה: החסדים.

בכ"מ: ה: בכף מאזנים.

אין טפה . . . טפיי' עולי': ראה תענית כה, ב [לפי גי' הרוקח ששע"ז — ירושלים תשכ"ז רסו, סע"א]. והר
(רע"א מהימנא) פינחס רמו, ב [שם: אמרו בתעניות]. הנסמן במראי מקומות ללקוטי תורה שלח מב, ב. לקוטי
הגהות לתניא [קהית תשל"ד] ע' קמה. מאמרי אדה"א בראשית ע' רל ואילך.
ב"ק מכריז שובו: ירמ"ג, יד. כב. ראה זהר נשא ככו, א. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ט. שמות
ח"א ע' יד.

עכ"פ מתפעל בכ' אופנים מחולקים דאוי"ר חדוה ומרירות, והרי א"א לומר שהיראה שנתעורר במקבל בא מצד עצמו מאחר שאין לך זכר במקבל מצד עצמו כ"א מה שיבא אליו מן המשפיע לעוררו לדבר זה, וא"כ ודאי מזה מוכרח לומר שהי' התעוררות היראה זו שבמקבל במשפיע שמשפיע למקבל כללות ההתעוררו' הי' גם היראה בכלל רק שהי' בהעלם ובכללות דהיינו שהי' רק התעוררות כללי לעורר את המקבל והי' כלול בהעלם מכל אשר אנו רואים התעוררו' המקבל בגילוי בכמה אופנים ועכ"פ דרך כלל מאוי"ר שנק' חסד וגבו'. וזהו אין לך טיפה אחת שיורד מחסד עליון דאור אבא למטה לעורר בכללות שזהו במחצית השקל השנית דאוי"ר כדי ליתן כח לעלות בכחי' או"ח כנ"ל שאין טיפיי' עולי' כנגדה בבחי' העלא' מ"ן שעולה מלמטה למעלה בכפליי' שהן בחי' התעוררות דמקבלים בכ' אופנים דחוי"ג דאוי"ר כנ"ל ואוי"ר זו היו כלולי' בהעלם תחלה במשפיע שלזה נק' טיפה א' כנ"ל וד"ל. וכמ"ש במ"א בענין ואולך אתכם קוממיות שיעור ב' קומות דאוי"ר ואוי"ח שהן בחי' חוי"ג בכפליי' מקומה דמשפיע לרמוז על הגדלת התעוררות המקבל בכפליי' מאור ושפע התעוררו' דמשפיע למקבל שירד לעוררו כו' וד"ל. וזהו עד דו"ד הגדיל כו' וכמו אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות [ע]ם אלה כו' וד"ל.

ובכל זה יובן בתוס' ביאור ענין מ"ש כי תשא את ראש בני' לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו כו', פי' כי תשא כו' כאשר תשא ותעלה לנשמות ישראל לפרנסם באמונתו הטבעית ממהו"ע א"ס ב"ה כנ"ל בענין ורעה אמונה, וכדי שיהי' הפרנסה זו צריך שימשיך מבחי' מחצית השקל הקדש העליון שהוא מבחי' אור חסד העליון שיורד כדי שיהי' בבחי' או"ח להעלות אותם, והוא מה שיורד מח"ע לעורר את האהבה בכני' שיעלו למעלה מעלה עד מהו"ע ממש, והוא מ"ש כי תשא ראש בני' למעלה מעלה במהו"ע ממש לפקודיהם בכל פרט ופרט ובכל דור ודור כי משה נק' ר"מ בכל דור ודור כידוע, ונתנו איש כופר נפשו כו' מחצית השקל כו', ואותן המחצית היו על נדבות הקרבנות ציבור שהוא קרבן התמיד ש"ש וש"ע שהוא בחי' העלאת מ"ן דכנ"י בכללות מלמטה למעלה כמ"ש את קרבני לחמי לאישי ריח כו', ולפי ערך יריד' החסדים דאוי"ר בימין כך ערך העלאה דאוי"ח שבמחצית השקל השני בהעלאה דקרבנות כנ"ל באריכו' וד"ל.

ואולך אתכם קוממיות: בחוקותי כו'. יג. בבא בתרא עה, א. ראה ספר המאמרים תקס"ג (כאן) ח"א ע' קפא. תקס"ט ע' קמג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשפד. ע' תתפט וע' תתקי ואילך. במדבר ח"ב ס"ע תקיב. דברים ח"א ע' לח. ושי"נ.

עד דו"ד הגדיל . . . אז יאמרו בגוים: שמואל-א כ, מא. תהלים קכו, ב.

משה נק' ר"ח: נטמן לעיל בריש המאמר.

ש"ש וש"ע [של שחר ושל ערב] . . . את קרבני לחמי: פינחס כה, ב.

אך יש להבין מ"ש ונתנו איש כופר נפשו לפקודיהם מהו לפקודיהם, הנה יתפרש תחלה כפשוטו שלא יהי' בהם נגף בפקוד אותם, כי כאשר כנ"י באגודה אחת בציוור קומ' ברמ"ח אברים שכולם מתאחדים זע"ז בתכלית לא יתכן בזה ל' מספר. ופקידה כלל, וכמו ויחן ישראל נגד ההר כאיש א' מצד שהיו כלולי' הסיר כא' בציוור אדם במוחין וכו', וכך בכל דור יש ראשי אלפי [ישראל] כו' ואין בהם פירוד כלל אזי לא יש מקום כלל לשליט החיצוני' לקטרג וכמו שראה בלעם ישראל שוכן לשבטיו כו', ואמנם כאשר יפרדו זה מזה אז יש מקום לקטרג, וגם כאן בענין המספר כאשר יפקדו אותם א' א' יכול להיות עין רעה דסטיא שולט בהם, וז"ש שלא יהי' נגף בפקוד אותם, וכמעשה דוד שספר לישראל והי' נגף כו', אך ע"י כופר נפש מחצית השקל מן החסדי' עליונים לא יוכל הקטרוג כלל לבא כי תעלה נשמה זו למעלה מעלה במקום שאין קטרוג מגיע לשם כלל, וגם מפני שכל א' בפרט נמשך בו שם הוי' בשלימות כמ"ש תרומה להוי' ארמותא לה' כו' (ולעיל כתי' אז תעבורנה הצאן ע"י מונה דוקא שיספר כאויא לבדו ולא יהי' בהם נגף ולא יצטרכו לכופר נפש כלל משום דרוח הטומאה כו'). ופי' [הבי'] כמ"ש לפקודיהם ל' חסרון כמו כי יפקד מושביך נפקד מקום דוד כו', בהי' מבואר למעלה בענין סלח לנו שבש"ע כו' שכאשר יעלה מעלה מעלה אז מתברר יותר בתכלית הבירור ויופרד מכל סיג אפי' מדק שבדקות כמו דוקין שבעין דלדידן הוי מומא כו' וכענין שמים לא זכו בעיניו כו', וזהו לפקודיהם כאשר תשא ותעלה לנשי' לפקוד ולנקות אותם בתכלית כמו מי יעלה כו' נקי כפיים ובר לבב כו' שיוסר מכל שמץ רע, וזהו ונתנו איש כופר נפשו כמו בעא לכפורי ידי' שהוא הלכלוך והמיאוס בתכלי' כניל בענין טהר' [ו]קדושה כו', ובמה יהי' כופר נפש כזה הי' ע"י מחצית השקל שנתנו תרומה לה' שהוא הקרבן שעולה ונשרף על המזבח באש ש"מ כו', וזהו ארמותא להוי' דוקא, ופי' ארמותא הוא העלי' במקום הנעלה מאד שאז גם השמץ רע

ויחן ישראל . . . כאיש א': יתרו יט, ב וברשי' שם [ושם: ויחן שם ישראל — אבל כ"ה בכ"מ ומהם: לעיל ס"ע שצא. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תצ. ושינ. שמות ח"א ע' קסט. רשינ].
 שראה בלעם ישראל שוכן לשבטיו: בלק כו, ב.
 וכמעשה דוד: שמואל"ב פכ"ד.
 או תעבורנה הצאן ע"י מונה: ירמ' לג, יג [ושם: עוד תעבורנה — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשנג].
 משום דרוח הטומאה: זכרי' יג, ב.
 כי יפקד מושביך: שמואל"א כ, יח.
 נפקד מקום דוד: וכ"ה בספר המאמרים תקס"ג (כאן) ח"א ע' קעט וס"ע קפא. אור התורה תשא (כאן כרך ז) ר"ע בתשפח וע' איתתנג. לעיל ע' תר"ז [ושם: כי נפקד]. אבל בתורה אור (כאן) ק"ב, א. ג: ויפקד מקום דוד — שמואל"א כ, כה. כז.
 שמים לא זכו בעיניו: נסמן לעיל ע' תרלב.
 מי יעלה . . . נקי כפיים ובר לבב: תהלים כד, ג. ד.
 בעא לכפורי ידי': גישין גו, א.

יבוער או שיהפך גם הוא לטוב, וכמ"ש ואת' מרום כו' או כי הנה אויביך יאבדו וכמו ויהי בנסוע הארון כו' קומה ה' ויפוצו כו' וכתוב כהמס דונג כו', שכ"ז הוא איבוד הרע מעיקרו ושרשו ע"י עליית העולמות ע"י הקרבנות ע"י מחצית השקל הב' שבכף השמאל שעולה מעלה מעלה עד רום המעלות כנ"ל, וערך העלי' הוא לפ"ע הירידה בכף הימין בהמשכת ג' דברים דתו' ועבוד' וגמ"ח שכוללי' כל המצות כנ"ל שנמשך מקדש העליון כענין אשר קדשנו במצותיו כנ"ל וד"ל. ונמצא מובן עכ"פ מכל הנ"ל שכל שישראל מתגבר' במעש' המצות למטה שאז נמדד המדה של קדש העליון בשפע אור רב ביותר מלמעלה למטה אזי ע"ז ממילא יהי' עליית נש"י בעליות גבוהות מאד נעלה מעלה מעלה עד מהו"ע ית' וכמ"ש תרומה להוי' ארמותא לה' כנ"ל וד"ל.

העשיר לא ירבה והדל לא ימעט כו', הנה ידוע דעשיר היינו עשיר בתו"מ ודל בתו"מ, ושניהם שוין ממש לענין מחצית השקל, וזה סותר לכאורה ענין הנ"ל בהעלא' דאו"ח שהוא מחצית השקל הב' שהוא דוקא לפ"ע היריד' והמשכה דאו"י בתו"מ דוקא שכל שישראל עושי' מעשה המצות למטה יותר יותר יהי' העלי' דאו"ח בעילוי גדול יותר, וא"כ העשיר בתו"מ יהי' עלי' שלו יותר וצריך ליתן לפי ערך כו' והדל בתו"מ לפי ערכו כו'. אך הנה יש בזה ב' טעמים, הא' כידוע דכנ"י נק' קומה שלימה בציור אדם, וכל ענין פקידה ומספר אינו רק ליחד מספרם ותפק[י]דם להיות כלולים כאיש א' בציור אדם דוקא וכמ"ש כי תשא ראש בני ראש א' כו', וידוע דבציור אדם אין הפרש בין ראש לרגל כלל בלי שימצא ראש וסוף כלל דהרגל משפיע לראש וראש לרגל כו' מאחר שבאמצעות כללותם יחד דוקא נק' אדם, ולזה הי' הפקיד' כסדרן דוקא כו', ולזה העשיר בתו"מ שהוא בחי' ראש והדל בתו"מ בחי' רגל שוין ממש העשיר לא ירבה ממחצית השקל והדל לא ימעט כו' וד"ל. והטעם הב' הוא וזהו העיקר, שבאמת המשקל הזה בכף הימין והשמאל בחסדי' דאו"י וגבו' דקו השמאל בא ע"י מא' קו המד' ממהו"ע המאציל דוקא, וכמ"ש במ"א בפ"י אי' סופר אי' שוקל דנק' מתקלא שעושה המשקל כמה יהי' המשכת מ"ד וכמה יהי' העלא' מ"ן, וממילא גם זה שיו"ד

ואת מרום . . כי הנה אויביך יאבדו: תהלים צב, ט. י.

ויהי בנסוע . . קומה ה' . . כהמס דונג: בהעלותך י, לה. תהלים סח, ג.

העשיר לא ירבה: תשא ל, טו.

דעשיר . . בתו"מ ודל בתו"מ: ראה גם אור התורה תשא ע' איתקבו.

דבני נק' קומה שלימה: ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' תקעב. ויקרא ח"ב ע' תרעה. דברים ח"א ע' מז

וע' קו. ובהנסמן בהנ"ל.

מא' קו המד': ראה הערה הבאה.

אי' סופר אי' שוקל דנק' מתקלא: ישע"י לג, יח. ראה זהר (ספרא דצניעותא) תרומה קעו, ב. תורה אור

שמות נג, ב. מאמרי אדה"ז נביאים ע' קכג. תקס"ה ח"א ע' ב וע' רד. הערה הכאה.

בשביל העלא' דאו"ח בא במדה דוקא, וזהו כל התו"מ שניתן במד' דוקא כמה יהי' המשכות והעלאות, דהגם שעלי' דאו"ח בא לפ"ע האו"י אבל זה עצמו הכל במדה כמ"ש מי מדד בשעלו כו', ואעפ"י שמהו"ע ית' למעלה עד אין קץ ולמטה כו' ונק' עמ"ר ועמ"ת כמ"ש המגביהי לשבת ומשפילי כו', זהו ג"כ מכח עצמותו ממש שיבא במשקל דקוין ימין ושמאל בתו"מ, והיינו הטעם שעשיר ועני שוין כי קמי' עצמותו ממש אין בחי' מעלה ומטה כלל ועשיר ודל שוין ממש כדכתי' המגביהי והמשפילי כו', ומאחר שמדה זו דמחצית השקל ממהו"ע בא' וכנ"ל בר"מ שהוא הנותן הכרעה לימין ובמד' דוקא שיהי' לעלי' ג"כ במדה זו הרי במד' זו ודאי שוין העשיר והדל, וזהו העשיר לא ירבה גם שעשיר בתו"מ למטה והדל לא ימעט כו' כי או"י ואו"ח שבתו"מ בא ממקום הנעלה מאד שנשקל שם קדש העליון במדה א' לגדול וקטן כמ"ש קטן וגדול שם הוא כו' וד"ל.

מי מדד בשעלו: ישעי' מ, כ. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' תו. וש"נ.
למעלה עד אין קץ: נסמן לעיל ע' שית.
המגביהי לשבת ומשפילי: נסמן לעיל ע' תפח.
קטן וגדול שם הוא: איוב ג, יט.

בעזרה פ' ויקהל, באברוסק

ויקהל משה את כל עדת בניי כו'. הנה הזקדוקי ידוע איך א' אלה הדברי משמע דברי רבים ואח"כ לא אמר רק מצות שבת לבד, ועוד מ"ש אשר צוה לעשות אותם ובמצות שבת אין המצוה רק במניעת המעשה וזה ודאי א"א לומר שר"ל על ו' ימים תעשה מלאכה שאינו אלא רשות ולא מצוה כלל. והנה תחלה י"ל במ"ש ויקהל משה את כל עדת כו' מהו זה שהזכיר לבניי כאן בשם עדת והל"ל ויקהל את [כל] בניי כו'. אך הנה פי' דעת היינו לשון עדות, ולכך נק' בניי בשם עדה דוקא ולזה אין עדה פחותה מיו"ד דאכל עשרה מישראל שכינת' שרי' מענין העדות כמ"ש ואתם עדי וכן [בשבטים] א' ששם עלו שבטי' שבטי י"ה עדות לשם ה' כו', וי"ל תחלה מהו ענין העדות, בהיות ענין העדות יש בו ב' דברי', א' עצם הגדת העדות הוא רק על דבר הנעלם מעיני אדם ונסתר מכל יעיד העד שראהו ובפניו נעשה וחותם בשטר לראי' ועפי"ז יקום הדבר בלי ישונה וכמ"ש עפ"י ב' עדים יקום דבר, אבל ע"ד הנעשה בגלוי והכל רואי' ויודעים א"צ עדות כלל ועדות זה ע"ד הנעשה כבר, והב' יש בעדות שהוא העיקר יותר והוא על להבא דוקא שיהי' לאות זכרון עדות נאמנה לזמן ארוך שלא ישכח הדבר לעולם, וכמו עד הגל הזה כו' ועדה המצבה כו' שעשו בהם עדו' לסימן ואות זכרון לבני בניהם אחריהם בדבר כריתות הכרית ובחוק הגבול שניתן ביניהם בכל עת וזמן שיראו הגל והמצב' שיהי' לעדות גם ברבות הזמן כו', וכן כמו מ"ש בעבור תהי' לי לעדה כי חפרתי הבאר כו' וכה"ג העידותי בכם השמים

ויקהל משה: נדפס מבוך א-7 ע' עד. ובין אריחים ניתוספו בפנים אותיות או תיבות מבוך ב-2025 ע' רמג [ושם הכותרת: בעזרה ויקהל מחורת אדמו"ר שליט"א].
מאמר זה מיוסד על מאמר זה וביאורו שנדפס בספרה"מ תקס"ז ע' עת (ולא נגמר בגוכ"ק). והביאור ע' פ' ואילך. ובתוס' הגהות וכר' (על הביאור) באוה"ת ויקהל ע' ביצה ואילך. וראה שם ע' בקטז ואילך.
לע"ע לא נתברר אם זהו כל המאמר או שישנו חלק נוסף שלא הגיע לידינו.
ויקהל משה את כל עדת בניי . . . אלה הדברי': ויקהל לה, א.
אשר צוה לעשות אותם . . . ימים תעשה מלאכה: ויקהל שם (בדילוג השם), שם, ב.
אין עדה פחותה מיו"ד: ראה מגילה כג, ב. שר"ע אדה"ז הל' ברכות השחר סג"ה, ס"ב.
דאכל עשרה מישראל שכינת' שרי': ראה סנהדרין לט, א. מאמרי אדה"א שמות ת"א ע' יד. וש"ג. ספר המאמרים תקס"ז כאן ע' פ.
שו"ה מיו"ד — מענין: כ"ה בהכתי'.
ואתם עדי: ישע"י מג, יב.
ששם עלו שבטי' שבטי י"ה עדות לשם ה': תהלים קכב, ד [ושם: עדות לישראל להודות לשם].
עפ"י ב' עדים יקום דבר: פי' שופטים יט, טו [ושם: שני עדים או על פי שלשה עדים. ותיבת "שנים" מובא שם יז, ו. אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרכח].
ע"ד: על דבר.
עד הגל הזה כו' [ב: ליתא — אבל כ"ה גם בספר המאמרים תקס"ז כאן]: ויצא לא, נב.
בעבור תהי' לי לעדה כי חפרתי הבאר: וירא כא, ל [ושם את הבאר. אבל כ"ה גם בספר המאמרים תקס"ז כאן].
העידותי בכם השמים והארץ: נצבים ל, יט [ושם: היום את השמים ואת הארץ].

והארץ כו' וכמו למען תהי' השירה הזאת לעד כו' והרבה כאלה בענין העדות שהוא כולל ב' דברי'. הא' שהוא לראי' ואות [ו]סימן על הדבר הנעלם דוקא בין על לעבר ובין על להבא כמו בשינוי ריבוי הזמן או ריחוק המקום (כמזבח שעשו בני גד ובני ראובן וכה"ג) שיוכל הדבר להשכח ולהתעלם מהכל ובהעדר ידיעה לגמרי עושין סימן ועדות בדבר זה כדי שיעמוד הדבר בבירור ע"י עדות סימן זה ולא יתעלם לעולם.

וכך יובן בענין עדות דכנ"י כמ"ש ואתם עדי. דהנה כנ"י נק' עדה והוא לשון עדות, שהן עדי' ע"ד הנעלם ונפלא ומכוסה מכל כו', והיינו כחי' עצמו' אא"ס ב"ה שלמעלה מכל ההשתלשלו' דסומ"מ בכל ד' עולמות דאבי"ע ונק' סדכ"ס דלמתב"כ כידוע, וכולל בזה ב' דברי' הנ"ל, הא' על לעבר, והוא שכנ"י הן העדים שראו ושמעו במ"ת י' הדברות והכירו במוחם ולבם לה' אחד ואע"פ שנפלא ומכוסה ונק' סדכ"ס כמ"ש וירד ה' על ה"ס כו', וז"ש ואתם עדי שיוכלו להגיד עדותם ע"ד הנעלם כו' ועפ"י כנ"י יתקיי' העדות כמו כל דבר הנעשה המתקיי' עפ"י עדות כו'. והב' העדי' על להבא שהן לאות וסימן [ו]זכרון להבא בכל ימי הארץ למטה ולמעלה גם ברבות שינוי הזמן וריחוק המקום כו' כנ"י הן לעדות באות וסימן על אמית' עצמו' אא"ס ב"ה שלא ישכח הדבר הזה ולא יתעלם לעולם כו'. וז"ש ואתם עדי בין על לעבר ובין על להבא המה בבחי' אות וסימן לזכרון עדות כל ימי עולם, ולכך נק' בשם עדה כנ"ל וד"ל.

ולהבין זה איך כנ"י נק' עדות ע"ד הנעלם כזה ומהו ענין האות וסימן לזכרון עולם שיש בהם כו'. אך הנה ידוע שגם התורה נק' עדות כמ"ש אלה העדות והחוקים כו' עדות ה' נאמנה וכלוחות שנק' לוחות העדות והרבה כאלה בכתובי', וכתוב ויקם עדות ביעקב ותורה שם כו', דעות דתורה ביעקב הוא לפי שבני יעקב המקיימי' התו"מ נק' עדים וכמ"ש ואתם עדי, ואמנם עיקר עדותם הוא עכ"ז עדות דתורה וכמ"ש ויקם עדו' כו'. והענין הוא כידוע דג' קשרי' הן ישראל מתקשראן באורי' ואורי' בקוב"ה,

למען חת"י השירה הזאת לעד: ולך לא, יט [ושם: תהי' לי השירה. אבל כ"ה גם בספר המאמרים תקס"ז כ"ו].

כולל ב' דברי' הא': הב' מתחיל בשורה שלאחיו, ובין על להבא.
 כמזבח שעשו בני גד ובני ראובן: יהושע כב, י האילך.
 דסומ"מ: דסוכב וממלא.
 סדכ"ס דלמתב"כ: זהר יתרו פט, א. תרומה קמו, ב. תקוני זהר בהקדמה י, א.
 וירד ה' על ה"ס: יתרו יט, כ.
 אלה העדות והחוקים . . . עדות ה' נאמנה . . . לוחות העדות: ואתחנן ד, מה. תהלים יט, ת. תשא לב, טו.
 ויקם עדות ביעקב: תהלים עה, ה.
 דג' קשרי' הן: נסמן לעיל ע' שכו.

דס"ר נש"י קשורי' בס"ר אותיו' התורה וכמ"ש זה ספר תולדו' אדם דנש"י נק' אדם אדמה לעליון ממש וכמ"ש נעשה אדם בצלמינו כו' והתורה נק' אדם כמ"ש זאת תורת האדם וכן זה ספר תולדו' אדם, ואורי"י מתקשר' בקוב"ה וכמ"ש ואהי' אצלו אמון אמון פדגוג אמון מוצנע כו' כידוע דהתורה קדמה לעולם אלפי' שנה כו'. וג' קשרי' אלה מתקשראן יחד כב' מדריגו' בהעלם ובגילוי, כידוע דאורי"י סתי' וגלי' כמ"ש הנסתר' לה' כו' והנגלו' כו', וכך נש"י סתי' וגלי', היינו נש"י שעלו במח"ק וכמ"ש בראש"י בשביל התורה שנק' ראש"י כמ"ש ה' קנני ראש"י דרכו ובשביל ישראל שנק' ראש"י כמ"ש קדש ישראל לה' ראש"י תבואתו כו', וקוב"ה סתי' וגלי' [סתים] היינו בחי' סדכ"ס דלמתב"כ, וגלי' הוא מה שמשפיע במדת מל' דא"ס בקו"ח עד סוף העשי'. והנה בבחי' גלי' הן ג' קשרי' ג"כ, והוא בבחי' גילוי אא"ס בחכ' שבתורה הנגלי' לנו ולבנינו לשמור ולעשות בפ"מ וכן נק' התורה תורת האדם וכן ספר תולדו' אדם שהן נש"י. ונמצא מובן מזה הטעם שהתורה נק' עדות וכנ"י נק' עדים וכמ"ש ואתם עדי כו', לפי שהעדו' הוא על דבר הנסתר ונעלם דוקא ולאות זכרון להבא כנ"ל, והיינו שישראל עלו במח' דוקא בבחי' סדכ"ס והתורה היתה ג"כ בבחי' סתים כנ"ל, ע"כ הן נק' עדים גמורי' להעיד בגילוי ע"ד הנסתר כזה ולא זולתם, וכמ"ש ויקם עדות ביעקב דעדות דתורה הוא ע"י יעקב כמ"ש ואתם עדי כו', והיינו כאשר ישראל מקיימי' התומ"צ כמ"ש והנגלו' לנו ולבנינו דוקא כו' אז נק' עדי' ע"ד הנסתר דסדכ"ס להעיד על אמית' עצמותו ממש כמו שהוא שיהי' לאות וסימן זכרון לעולם וכמ"ש בתורה עדות ה' נאמנה שנאמני' בעדותם מטעם הנ"ל דג' קשרי' הן בבחי' סתי' כו' ולזאת להעיד על הדבר בא האור בגילוי עדות נאמנה בתורה וישראל וכמ"ש ואתם עדי כו' וד"ל.

ולהבין זה בתוס' ביאור הנה י"ל יותר למה נק' התורה בשם עדות כמו אלה העדות כו', בהיו' ידוע מארז"ל דג' נובלות הן נובלות חש"מ

דס"ר נש"י קשורי' בס"ר אותיו' התורה: נסמן לעיל שם.

זה ספר תולדו' אדם . . . אדם אדמה לעליון: בראשית ה, א. נסמן לעיל ע' תמה.

נעשה אדם בצלמינו: בראשית א, כו.

זאת תורת האדם: שמואל-ב ז, יט [ושם: וזאת]. חוקת יט, יד [ושם: זאת התורה אדם]. אבל כ"ה בכ"מ

ומהם: עשרת ראש דרוש לשבת שובה ע' 86. מאמרי אדה"א בראשית ע' קיא. וש"נ. שמות ח"א ע' צט. ויקרא

ח"ב ע' תערה. וש"נ.

ואהי' אצלו אמון . . . מוצנע: משלי ת, ל. ראה בראשית רבא בתחלתו.

דהתורה קדמה לעולם אלפי' שנה: נסמן לעיל ע' שפג.

דאורי"י סתי' וגלי': ראה זהר אחרי ע"א, ב, עג, א.

הנסתר' לה' . . . והנגלו': נצבים כט, כח.

בראש"י בשביל התורה . . . ובשביל ישראל: נסמן לעיל ע' שסו.

ה' קנני ראש"י דרכו . . . קדש ישראל לה': משלי ת, כב. ירמ"י ב, ג.

שישראל עלו במח': נסמן לעיל ע' שסג.

דג' נובלות הן נובלות חש"מ תורה: ראה בראשית רבא פ"ז, ה.

תורה ונובלות בינה ש"מ שכינה כו', והענין הוא דפי' חש"מ היינו בחי' החה"ק שבמהו"ע ית' ממש שנק' חכים ולא בחכ' ידיע' כלל שאינה באה לכלל גילוי אור המושג כלל ונק' תעלומות חכ' וכמ"ש לתבונתו אין מספר וז"ש כאשר יאמר משל הקדמוני קדמונו ש"ע, ואמנם בחי' גילוי אור דחש"מ כאשר נמשך ובא למטה נק' רק בשם נובלות חש"מ שהיא תורה הנגלי' לנו ולבנינו כו', ואך בבחי' הנובלו' יש בהן מעין ודוגמא דעצמו' חש"מ ממש, ע"ד שעושיין אות וסימן לדבר מה כמו הלוח של הבונים שעושיין בציוור קויין בדוגמא לאופני מעשה הבנין וכמו הלוח המצוייר בו כל כדור הארץ וכה"ג, וכך הוא בתורה הנגלי' לנו [ולבנינו] בכל מעשה המצות המפורשי' שמושג ומובן לנו עכ"פ איך ומה לעשו' אע"פ שהן דברי' פשוטי' ומלוכשי' הן בדברי' גשמי' כמו מצות ציצית ותפילין בצמר וקלף גשמי וכה"ג בכל המצות כמו בקרבנו' ותרומו' ומעשרות כו', כולן הן כמו בבחי' ציור ודוגמא לכל בחי' עצם [חכמתו] ית' במצות אלה כמו שהן למעלה בעצמותו ממש, וכמ"ש אלה המצות אשר יעשה אותם האדם [וחי בהם] האדם דלעילא כו', וכענין מארז"ל שהקב"ה מתעטף בטלית כמ"ש לבושי' כתלג כו' וכן הוא מניח תפילין כמ"ש תפילין דמארי עלמא כו' וכה"ג בכל המצות עליונו' שנק' מצות הוי' ממש וכמו אשר קדשנו במצותיו כידוע ומבואר במ"א באריכו'. ולפ"ז הרי כל המצות שנעשי' למטה הן כמו סימן ודוגמא למצות העליוני' ממש בלי תוס' וגרעון כלל וכלל (וכמ"ש במ"א ע"פ הראיני את מראיך כו'), וזהו כמשל הלוח שמצוייר בו כפי אופן העצם ממש בלי שינוי כלל. וזהו הטעם שהתו"מ נק' עדות שהן עדות להיו' לאות וסימן מפני שהוא מעין ודוגמא של דבר הנעלם ע"ד אות וסימן לדבר הנעלם כנ"ל, וכמו מצות ציצית' אות וסימן ודוגמא לבחי' טלית דלבושי' כתלג כו' וכן התפילין וכל המצות, וכמו ביריעות המשכן שהיו בבחי' אות וסימן ודוגמא ליריעו' העליונו' כמ"ש נוטה שמים כיריעה, ויש שמים ושה"ש מקיף למקיף כו' וכך היו יריעות המשכן לאהל כו' ממש בדוגמא כזו, ועד"ז הוא כל המצו'

ונובלות בינה ש"מ שכינה: נסמן לעיל ע' תנה.

חכים ולא בחכ' ידיע': נסמן לעיל ע' תפד.

תעלומות חכ': איוב יא, ה. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקפט. פירוש המלות סג, ב. עטרת ראש שער ר"ה ע' יד.

לתבונתו אין מספר . . . כאשר יאמר משל הקדמוני: תהלים קמו, ה. שמואל"א כד, יג ובפרשי' שם. אלה המצות אשר יעשה אותם: נסמן לעיל ע' שכ.

שהקב"ה מתעטף בטלית . . . לבושי' כחלג: נסמן לעיל ע' שסו.

תפילין דמארי עלמא: ברכות ו, א.

מצות הוי': ראה לעיל ע' שסה. ושי"ג.

אשר קדשנו במצותיו: נוסח ברכת המצות.

הראיני את מראיך: שיר השירים ב, יד. ראה הנסמן במאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אג. לעיל ע' תלב. נוטה שמים כיריעה: תהלים קד, ב.

שבתורה הכלולים בח"ע דאורי"י נפקת כו' וזהו שנק' נובלות חשי"מ שהנובלות מורין על העצם דחשי"מ כמו שהוא לאמיתתו, ולכך נק' התורה בשם עדי' כמ"ש אלה העדות וכן עדות ה' נאמנה, כמו העדי' למטה שהן אות וסימן ודוגמא לדבר הנסתר ונעלם מעין כל, וזהו שישראל נק' עדים וכמ"ש ואתם עדי' כשמקיימ"י התו"מ שהן ממש כמו סימן ודוגמא לאדה"ע ולהיו' כן הן נק' עדי', וזהו שנק' ציון המצויינת כו' כציון שהוא אות וסימן כו' וד"ל.

ו"ש דוד בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון, פי' בדרך היינו בחי' ההמשכה והשפעה עליונה שהולך ונמשך במעשה המצו' מלמעלה למטה בבחי' גילוי אור אלקי זהו הנק' דרך הוי' וכמ"ש ושמרו דרך הוי', וכן נקראו בשם אורחו' הוי' כידוע שזהו משל כמו השביל ואורח שהולכים בהם כך זהו הדרך ואורח של שם הוי' ממש כו', ו"ש דוד בפיקודיך אשיחה (ו)אביטה אורחותיך ממש, כי בפיקודיך שהן [מעשה] המצות אביטה בהם אורחות הוי' ממש (ונק' תרי"ג ארחין כו'). וזהו בדרך עדותיך בדרכי המצות שנק' דרכי הוי' כנ"ל הן נק' עדותיך ל' עדות שהמה בחי' עדות גמור על בחי' גילוי אא"ס בשם הוי' למעלה במצות העליונו' שנק' רמ"ח אברי' דמלכ', כי ודאי מתלבש כל אור העליון האלקי שבמצו' העליונו' במצו' התחתונו'. הנעשו' בפ"מ מאחר שאנו או' אשר קדשנו במצותיו ממש כו', וכמו במצו' תפילין שלנו מתלבש אור העליון דתפילין דמארי עלמא כו' ומ"ש בתפילין כי שם ה' נק' עליך היינו אות שם הוי' דתפילין שהקב"ה מניח כו', וכן בליב חוטין דציצ"י מאיר ומלוכב מל"ב חוטין דלבושי' כתלג חוור כו', וכה"ג בכל המצו' בסוכה ולולב ושופר ומצות שבת ויו"ט כו' הכל מאור מלמעלה למטה באותו דוגמא ממש, רק שלמעלה נק' בשם מצות הוי' ממש וכמ"ש מצו' ה' ברא מאירת עינים וקאי אדסמך ל' עדות ה' נאמנה שהתורה נק' עדי' מטעם הנ"ל. ולז"א דוד בדרך עדותיך ששתי כו' לפי שדוד ראה והשיג והביט בדרך הוי' שבמצו' העליונו' למעלה כמ"ש אביטה אורחותיך כנ"ל ע"כ ה"י שש ושמח מאד בדרכי המצות שנק' עדותיך כעל כל הון יקר ונעים כו' וד"ל. והוא ענין שמחה ש"מ שמחמתה יביט בחי' אורחו' הוי' שבמצוה זו כמו שהיא

דאורי"י . . . נפקת: נסמן לעיל ע' שכת.

ציון המצויינת: לשון השענא [אכן שחי'] ליום ב.

בדרך עדותיך ששתי: תהלים קיט, יד.

ושמרו דרך הוי' . . . אורחו' הוי': וירא ית, יט. ראה לעיל ע' תעו. ושי"ג.

בפיקודיך אשיחה (ו)אביטה אורחותיך: תהלים שם, טו. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תקמ"ד.

תרי"ג ארחין: נסמן לעיל ע' תצ"ג.

במצות . . . שנק' רמ"ח אברי' דמלכ': נסמן לעיל ע' שעה.

כי שם ה' נק' עליך: תבוא כה, י.

מצו' ה' ברא מאירת עינים: תהלים יט, ט.

למעלה ממש (וכמו ר"י לורי' שזכה לרוה"ק וג"א ע"י שמחה ש"מ דוקא, כי שרש השמחה ש"מ מגיע בשעשועי' העצמי' דא"ס ב"ה וכמ"ש ואה"י אצלו כו' שעשועי' יום ויום ומשם נמשך שעשועי' לנשמות כמ"ש ושעשועי' את בנ"א כו' וכמ"ש ותורתך שעשעתי כו', וזהו ששתי כעל כל הון למעלה מכל הון שהוא חיי העוה"ב שאינו רק הארה בעלמא מעצמי' השעשועי' כו' וזהו הנק' עדן כו', וזהו יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב, והיינו בשמחה וטוב לבב דוקא כמ"ש תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה וטוב לבב מרוב כל פי' יותר מרוב כל דחיי העוה"ב כמ"ש במ"א משום דשכר מצוה היא המצוה עצמה בהיותה נעשי' בשמחה וששון, וז"ש בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון למעלה מכל הון דעוה"ב וכמ"ש אם יתן איש את כל הון ביתו כו' וד"ל.

והנה יובן כ"ז גם בכא"א מישראל בעשותו אחת ממצות ה' בפ"מ הגם שהוא מלובש בעשי' גשמי' הרי ע"י מעשה זו שעושה מעורר באתדל"ת זו אתדל"ע ממש להיו' בחי' גילוי אא"ס בשם הוי' דאצי' במצוה זו כמו שהיא למעלה. ואע"פ שדוד ראה זה כמו שהמצוה היא למעלה וכמ"ש אביטה אורחותיך כנ"ל ואין כל אדם יוכל לראות מצות ה' כמו שהיא למעלה ואינו עושה רק לצאת י"ח לקיים רצון ה' כפשוטו, הנה באמת הרי בא האור ושפע האלקי' מלמעלה למטה ממש דהיינו רק שיצא מבחי' ההעלם לגילוי אור למעלה באצי' ומשם יורד עד למטה מטה במצו' הנעשו' בפ"מ בכא"א מישראל העושה איזה מצוה מן המצות כו'. ויובן זה עד"מ המפוח שנופחין בגחלות לוחשו' אש שהשלהבת היתה קשורה ונעלמה בגחלת בתכלי' ולא נראה שום להב אש בגחלת כלל רק ע"י המפוח שנופחין בה והוא ההבל שיוצא מן המפוח הוא המוציא את האש שלהבת שהי' קשור שם בהעלם גדול ובאה לידי גילוי אור שלהבת ממש יוצא לחוץ, והנה סיבה זאת הוא עפ"י הטבע כמו שיש ברוח והבל לעורר את האש שיתפשט בהתפשטו' גדולה כמו כשנופחין בניצוץ קטן או כאשר יש רוח חזק מתפשט הניצוץ לשלהבת ואבוקה גדולה ביותר לפי שהאוויר ורוח הוא למעלה מן האש (וכמ"ש בענין אוי"ר ואור וענין אמ"ר דרוח כלול מאש ומים יחד כו'), וכמ"כ יש כח ברוח

ר"י לורי' שזכה לרוה"ק וג"א: נסמן לעיל ע' שכג.
 ואה"י אצלו כו' שעשועי' יום יום . . . ושעשועי' את בנ"א: משלי ה, ל. לא.
 ותורתך שעשעתי: וכ"ה גם במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישנ. ובתהלים קיט, קעד: שעשועי'. וראה שם קיט, ע.
 יפה שעה א' בתשובה ומע"ט: אבות פ"ד, מ"ו. ראה לעיל ע' שיט. ושינ.
 תחת אשר לא עבדת . . . מרוב כל: ראה לעיל שם ע' שיח ואילך.
 דשכר מצוה היא המצוה עצמה: ראה לעיל שם ע' שכ.
 אם יתן איש את כל הון ביתו: שיר השירים ה, ז.
 דרוח כלול מאש ומים: ראה לעיל ע' תג.

והבל היוצא בחוזק להוציא את האש הגנוז ונעלם ביותר שיבא מן העלמו לגילוי אור גדול, ואע"פ שהניצוץ אלקי [אור] קטן הי' ביותר יתפשט ביותר בריבוי מוחין והשגו' והתפעלו' במדות ומחדו"מ כל היום כו', וכמ"כ ע"י הרהור תשובה בלב ברוח התעוררו' חזקה ביותר שנק' גם זה רוח כמו ורוח לבשה כו' מוציא ג"כ מן כל ההעלם הטוב שבנפשו לגילוי אור במוחין ומדות ומחדו"מ כל ימיו כו' כמו המשל בנפחת הרוח במפוח בגחלת (ולהיפוך ברוח והבל דב"ט מוציא כל העלם הרע הגנוז בנפשו לידי גילוי כמו המשל דמפוח והיינו מה שמזה יבא ריבוי מ"ז).

והנמשל מזה יובן למעלה בהיות ידוע מ"ש בס"י כדמיון ומשל ע"ס דאצי' שהן כמו שלהבת הקשורה בגחלת, פי' כידוע המא' דאיהו וחיוהי וגרמוהי שהן או"כ חד ממש דהיינו גילוי אא"ס שבה המיוחד בהן בתכלי', כמו הדמיון משלהבת בעודנה קשורה בהעלם בגחלת שכלולה שם בתכלי' ההתכללו' והאחדות ולא ניכר שם במציאות אש כלל כנ"ל, כך ע"ס דאצי' בעודם כלולים בהעלם עצמות המאציל נק' ע"ס בלי מה בלי מהות ניכר כלל וכלל כי מיוחדים הם בעצמו' בתכלי', כמו משל כחות הנפש הכלולים בעצמו' הנפש טרם שיצאו לגילוי במהות ומציאו' רצון ושכל ומדות ומדו"מ כו' כידוע וכאשר יצאו לגילוי מן ההעלם שבעצמו' זהו כדמיון ניצוץ השלהבת שיצא מהעלמו בגחלת כנ"ל. ויובן בדוגמא כזו שע"ס דאצי' כאשר יצאו מהעלם עצמו' המאציל אע"פ שנק' בשם ע"ס מ"מ מיוחד' הם בעצמו' כמו שהיו כלולים תחלה בהעלם העצמו', לפי שגילוי אא"ס מתייחד בהן בתכלי' גם בהיו' האורו' בכלי' מכלי' שונים, ועז"א דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד כו' וכמ"ש אנת מייחד לון כו', והוא ענין שם מ"ה מלגיו דאיהו ארח כל אצי' כו' שהוא שם מ"ה דחכ' דתורה אור שבו גילוי עצמו' אור הא"ס כו', והוא האור דא"ס המלוכש במצות העליונות שנק' בשם כלי' לאורות העליוני' מפני שעיי'ז נעשה היחוד דאיהו וחיוהי וגרמוהי כו' וד"ל. וזהו כמשל הרוח והבל דמפוח שמוציא מן ההעלם דשלהבת הקשורה לגילוי כו', כך ע"י אתדל"ת בקול תורה ומעשה המצות כפ"מ נעשה אתדל"ע לעורר למעלה שיבא גילוי האורות מן העלמם בעצמות, וגם אחר גילוי' יבא גילוי אא"ס שהי' בהם בהעלם שיבא לגילוי אור באצי' כמשל ע"י המפוח שיתגלה האור ממש ויצא לחוץ דהיינו שיתפשט ויתגלה הארת אור דא"ס שבע"ס דאצי' עד למטה מטה גם להאיר בגעה"ע וגעה"ת לנשמו' ומלאכי' כו', עד שבאה הארה גם לניצוץ

ורוח לבשה: דברי הימים א יב"ח. וראה גם לעיל ע' תקמו.

שלהבת הקשורה בגחלת: ראה ספר יצירה פ"א מ"ז. זהר אחרי ע, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע'

איקעג.

דאיהו וחיוהי וגרמוהי: נסמן לעיל ע' תסו.

ע"ס בלי מה בלי מהות: ספר יצירה פ"א מ"ב ובמפרשים שם.

אנת מייחד לון . . שם מ"ה מלגיו: נסמן לעיל ע' שנד.

לפני עצמותו ית' שוין אצי' ועשרי: ראה גם מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' יג. וש"נ.

קטן מישראל בעשותו אחת ממצות ה' שמאיר במעשה זו ג"כ מבחי' גילוי אור הא"ס שמתגלה מן ההעלם בע"ס באו"כ דאצי' כנ"ל כי לפני עצמותו ית' שוין אצי' ועשי' כו', ולזה אנו או' אשר קדשנו במצותיו ממש כנ"ל, ולא עוד אלא שע"י אדה"ת להיותו בצלם אלקי' בעשותו המצוה כפשוטו לקיים רצון ה' מעורר למעלה שיצא האור מהעלם העצמו' וירד עד למטה מטה שהוא בג"ע העליון והתח' כו'. ונמצא דמה שנמשך תוס' גילוי אא"ס מאצי' לג"ע לנשמות ומלאכי' שיהיו נהנין מזיו השכינה בכל חודש ושבט כו' אין זה רק ע"י מעשה המצו' שישראל עושין למטה, ע"ד דוגמא כאשר ישראל עושין צדקה וחסד למטה נמשך גילוי אא"ס באו"כ דחסד דאצי' לכל העולמו' וכן ע"י מצות טו"ת וכה"ג מטעם המשל דרוח והבל דמפוח הנ"ל וד"ל. והו' הטעם שאין המלאכי' או' שירה וכן קדושה עד שישראל או' למטה תחלה כו' אע"פ שנש"י מלובשי' בגופי' חומריי', לפי שרוח האדה"ת באתדל"ת במצות מעורר אתדל"ע באד' דאצי' שיהי' גילוי אא"ס ב"ה מן ההעלם ביחודי' עליוני' דע"ס באו"כ עד שמתפשט למטה מטה גם במלאכי' שיוכלו לומר שירה וקדושה כו', וגם מה שהנשמו' בג"ע יקבלו תוס' אור מזיו השכינה מעדן העליון בכל חודש ושבט הכל מן מעשה המצוה שלמטה, וכנ"ל בענין בעדותיך ששתי כעל כל הון למעלה גם מחיי העוה"ב כו', וכמ"ש במ"א בענין לעבדה [זו] רמ"ח מ"ע כו' וד"ל.

וזהו ויקהל משה את [כל] עדת בניי כו'. דהנה בתיבת עדת שהוא ל' עדות כנ"ל יש בו ג"כ ענין הדעת, דעדת הוא אותיו' דעת בהיפוך האותיו', והיינו בחי' משה ששרשו בבחי' הדעת כידוע. וזהו ויקהל משה שהוא בחי' הדעת בחי' המשפיע לכנ"י שהו' בחי' מקבלי' ממנו, ובחי' הדעת דמשה כולל כל הס"ר נשיי יחד וכמ"ש משה ת"ר אלף כו' העם אשר אנכי בקרבו מפני שהס"ר דיעו' הללו הן רק ענפי' המתחלקי' בבחי' הדעת דמשה, ולכך א' ויקהל משה לכל עדת בניי שהקהיל כולם להיות בהתכללו' יחד מפני שכללם יחד ולכך קוראם בשם עדת בניי, ואתפשטות' דמשה בכל דור ודור להשפיע בחי' הדעת בנשיי שנק' עדת בניי ואין עדה פחותה מיו"ד כנ"ל. [ו]ביאור הענין ידוע בענין ובדעת חדרי' ימלאון כל הון כו', לפי שראשי' התחלקות בא מן

שאר המלאכי' או' . . . קדושה: ראה חולין צא, ב. לעיל ע' תקסט.

לעבדה [זו] רמ"ח מ"ע: ראה לעיל ע' שטו. וש"נ.

דעדת הוא אותיו' דעת: ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' עד. לקוטי שיחות תולדות כרך כ ע' 104 בהערה.

משה ששרשו בבחי' הדעת: ראה תניא פמ"ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' ר. וש"נ.

ת"ר אלף כו' [ב' רגלי] העם: בהעלותך יא, כא. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשי. ע' תשכא.

ואתפשטות' דמשה בכל דור ודור: נסמן לעיל ע' של.

ובדעת חדרי' ימלאון: משלי כד, ד [ושם: ימלאו — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארמב.

בראשית ע' ג. וש"נ. שמות ח"א ע' לג]. ראה מאמרי אדה"א הנ"ל.

הדעת שהוא כולל כל הי"ח וה"ג, ואח"כ מסתעפי' ללי"ב חדרים במוח ונק' לי"ב שבילין דמתפתחין כו' עד שנמצא ריבוי הסתעפו' מלי"ב חדרים בכמה רבבו' אופני' שונים, והן ס"ר דיעות שיש שכל מתפעל כך כו' והיינו רק ע"י כחי' הדעת נוטה זה דעתו באופן כך וזה באופן כך, ודרך כלל הן ב' מיני התחלקות חו"ג כמו להתפעל בחדוה ואהבה או להתפעל במרירו' ויראה כו' ומהם מסתעפי' כל ס"ר דיעות וכמ"ש ותוכן לבות ה' ותוכן רוחות כו', וזהו שיש לכאו"א לפושעו'ד כחי' הדעת להתפעל בשכל כך כו', וז"ש ובדעת חדרי' ימלאון עד שמסתעף [מזה כל] הון יקר ונעי' שהן כללות נש"י בכל דור כו'. ונמצא סיבת הריבוי העצום הזה שנק' הון אינו בא רק מהתחלקות חו"ג שבדעת אבל קודם ההתחלקו' בדעת אדרבה [הן בהתכלול] כמו שהדעת כולל חו"ג והוא בכחי' הדעת דמשה ששרשו בד"ע כידוע.

וזהו ויקהל משה כל עדת בניי שהן ס"ר דעות שמקבלי' מעדות דתורה כי כוללם יחד בשרש הדעת עליון עד שמקבל ועושה כחי' התכלול' ויחוד גמור בכל פרטי עדת כו' שמקבלי' ממנו ומסתעפי' ממנו, וז"ש בדרך עדותיך קודם שבא בהתחלקו' מהדעת דמשה ראה דוד וא' ששתי כעל כל הון יקר שנסתעף משם לפי שכולל הכל וכאילו השיג בכל פרט ופרט כו' וד"ל. וביאור הדבר, הנה התורה באה ג"כ בב' אופני' הנ"ל בכני', א' בכחי' עדות והב' בכחי' הדעת. דהנה התורה באה בהתחלקו' אותיו' בתשב"כ ושבעי"פ וכחי' האותיו' נק' עדות שהוא לשום אות וסימן לזכרון ע"ד הנעלם שלא ישכח כע"ד הגל הנ"ל וכעדות אדם לחבירו ע"ד הנעלם כו', כך האותיו' דתורה הן כחי' עדות ע"ד הח"ע הנעלם שבה, כמו הדיבור שמגלה השכל שבמוח הצפון, כמ"כ אותיו' הכתב הגם שנק' דומם ונק' אבנים כידוע אבל הן עד וסימן ע"ד השכל ומדות שבתורה, וזהו שנק' בשם אותיו' מלשון אות וסימן כו' וד"ל. והנה אותיו' הדיבור יוצאי' מהבל הלב בקול הממוזג מחו"ג הי"ח מהבל הלב והי"ג המחלקות האותיו' כו', וכך הוא בקול דתורה שנא' קול ה' על המים בהי"ח וקול ה' חוצב כו' [ב]הי"ג והממוצע שהוא הדעת דמשה וכמ"ש והאלקי' יעננו בקול דמשה שניתן בהתחלקו' אותיות בקול ודיבור שהן נק' עדות ע"ד החכ' ומדות שצפון בהם וכמ"כ באותיו' הכתב כו'. וז"ש

ללי"ב חדרים במוח: ראה גם לעיל ע' שפא ורי"ע תמג.

לי"ב שבילין דמתפתחין: ראה הנסמן בהערה שלפניו.

שיש שכל מתפעל: ראה תניא בהקדמה.

ותוכן לבות ה' ותוכן רוחות: משלי כא, ב. שם טז, ב.

שהדעת כולל חו"ג: ראה עץ חיים שער (לד) תיקון הנוקבא פ"ג. מאמרי אדה"א בראשית ע' ד. ושי"ג.

אותיו' . . שנק' דומם: ראה סידור שער התפלה כג, ב.

אותיו' . . שנק' . . אבנים: ראה ספר יצירה ס"ד מ"ב ובמפרשים שם.

אותיו' מלשון אות: ראה גם ד"ה להבין ענין קיים מבי"א אדה"א (קה"ת תשמ"ט) ע' 21. אר התורה כאן ע'

ביקו.

קול ה' על המים . . וקול ה' חוצב . . והאלקי' יעננו בקול: תהלים כט, ז. ג. יתרו יט, יט.

בעדותיך ששתי כעל כל הון, פי' כי בחי' אור החי' עזמה הוא למעלה מהתחלקות האותיות שבקול ודיבור והיינו ה"ח דאבא וכולל כל מה שמתחלק בה"ג מנצפ"ך דאימא כו' בקול ודיבור, וזהו עדותיך ל' רבים אע"פ שעדות די בשנים שהן ה"ח וה"ג דאו"א, רק כאשר מתחלקים בריבוי אותיות נק' עדותיך [ל' רבים, והיינו לס"ר אותי' התשבי"כ (כמו ס"ר נשי' שנק' עדת עדות רבים כי ג' קשרי' הן כני"ל) ולס' מסכתות בתשבע"פ וכמ"ש ששים המה מלכות כו' וד"ל. והנה שרש התחלקו' הזאת בא מן הדעת כני"ל בענין הדעת דמשה כי תורה צוה לנו משה כו', וז"ש בעדותיך שהוא בחי' הדעת כמו שבדעת חדרי' ימלאון ומסתעף להון רב כו' כך בדעת דתורה כולל כל ריבוי העצום דהון דתו', אבל קודם ההתחלקות דדעת לחו"ג שהוא בחי' עזמה שעדיין למעלה מבחי' ההשתלשלו' וכולל הכל כא' ממש ה"ז למעלה מבחי' העדות שמסתעף מן הדעת בסיבת ההתחלקות דחו"ג כו'. וזהו פי' בדרך עדותיך, דרך הוא בחי' אור אבא שכולל כל עדותיך דעדות ודעת דתורה המתחלק ודוד השיג וראה במקור הראשון הכולל כל הסתעפו' הפרטי' הנק' הון לכך א' בדרך של עדותיך ששתי כעל כל הון יקר ונעים המסתעף מן הדעת לפי שכולל הכל כני"ל וד"ל.

ונמצא שיש בתורה ג' דברים. א' בחי' עדות שהן האותיות דתורה כשבא' בהתחלקות כני"ל, וזהו עדות ה' עדותיך כו'. והב' מצד בחי' הדעת דתורה שבחי' שלמעלה מהתחלקות, וזהו עד הגל ל' זכר טרם שבא לצירופי' כמו גל אבנים ממש וצירופי' אותי' דתשבי"כ ושבע"פ נק' עדה המצבה ל' נוק' כו', ונק' עדה ממש שהן בחי' עדות ע"ד הנעלם ואין עדות בפחו' משנים והוא בחי' המל', אבל עד הגל כו' ל' יחיד הוא בבחי' הדעת דז"א שכולל הכל כא' כני"ל וד"ל. והג' הוא בחי' קול ודיבור דתורה שהוא כלול מחו"ג דדעת, שהרי בקול הכל הלב מורכב מאש ומים והוא הרוח כו' כידוע בענין אמ"ר, וכמו משל המפוח הנ"ל שמוציא האש הנעלם בגחלת כני"ל, כך נא' ואשים דברי בפ"ך כו' וכתוב הלא דברי כאש כו' שכלימוד התורה מעורר בקול ודיבור ממקור הראשון דאור החי' עזמה דאבא יסד ברת' כו', וכמו ע"י המפוח שנופחין בהבל ורוח שטבע הרוח שהוא מוציא

בה"ג מנצפ"ך דאימא: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אינן ואילך.

מנצפ"ך: ראה תודיה גרועי שבת קד, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רלו בהערה.

ולס' מסכתות . . ששים המה מלכות: שיר השירים ו, ח. נסמן לעיל ע' שפז.

תורה צוה לנו משה: ברכה לג, ד.

עד הגל . . עדה המצבה: נסמן בתחלת המאמר.

ואשים דברי בפ"ך: ישעי' נא, טז.

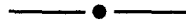
הלא דברי כאש: ירמי' כג, כט (שם: הלא כה דברי — אבל כיה גם במאמרי אדה"א שמות ח"א ע' יח.

וש"ג].

דאבא יסד ברת': ראה זהר (רע"א מהימנא) פינחס רנו, ב. רמח, א. רנח, א. אגרת הקדש ס"ה. הנסמן

במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שפ הערה ד"ה: מצירופי.

אש הנעלם שבודאי האש הכלול בגחלת בהעלם לא היו בה גוונים כלל וכלל רק בכוא האש לגילוי לחוץ יגלה בה ג' גוונים' דחוור וסומק וירוק כו', כך כבחי' מקור החכ' דתורה בהיותה בהעלם אין שם גילוי גוונים דמדות חג"ת כשר פסול כלל, רק כשבא אור הנעלם דח"ע דתורה לגילוי בקול ודיבור יש בה הגוונים' דמדות כו' וד"ל. וזהו הלא דברי כאש בגילוי הגוונים כמ"ש קול ה' חוצב כו' וניתן בקול ודיבור הממוצע מאש ומים והוא רוח הבל הדיבור שמעורר למקור הנעלם שיצא לגילוי. וזהו טעם עיקר מצות ת"ת בדיבור דוקא וכמ"ש ודברת עם בתמידו' דוקא, לפי שצריך תמיד לעורר בחי' גילוי מן ההעלם דמקור הראשון דח"ע ואז ממילא יקרא בשם עדות כמ"ש ויקם עדות ביעקב דוקא כו' וכן עדות ה' נאמנה וכמ"ש בדרך עדותיך כנ"ל. וז"ש כפיקודיך אשיחה בקול ודיבור או אביטה אורחותיך כמו שהתו"מ הו למעלה מעלה בהעלם מהו"ע ית' ממש מטעם הנ"ל וד"ל.

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים כו' ששת ימים תעשה מלאכה כו' ויאמר משה כו' זה הדבר כו' קחו מאתכם תרומה כו', וצריך להבין את זאת דלכאורה אינו מובן מה שצוה משה אל בניי בתחילה ענין השבת ואח"כ ענין המשכן כו', ולמה שינה מכמו שנאמר לו בפ' תרומה תצוה שצוה לו [ה'] מתחילה ענין המשכן וכל פרטיו ואח"כ ענין השבת כו'. וגם צריך להבין מה שבפ' תרומה תצוה נאמר למשה בתחילה ענין כלי המשכן דהיינו הארון והכפורת והכרובים והשולחן והמנורה כו' שכולן הן כלי המקדש ואח"כ נאמר לו ענין היריעות והקרשים כו', ולמה שינה כאן לומר מתחילה ענין היריעות והקרשים ואח"כ ענין כלי המשכן כו'. ולהבין את כל הנ"ל צריך להבין תחילה ענין המשכן וכליו כו'. דהנה ענין המשכן בכלל הוא מ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם דהיינו

עיקר מצות ת"ת בדיבור . . . ודברת בס: ראה לעיל ע' תפח. ושינ.

ויקם עדות ביעקב . . . עדות ה' נאמנה: תהלים עח, ה. שם יט, ח.

ויקהל משה: ג' = 586 ע' ג. וכן אר"חיים ניתוספו בפנים אותיות או תיבות מבוך א-373 ע' רפב.

מאמר זה נתבאר בארוכה בתורת חיים ויקהל תקעג, ב ואילך. ולהלן בתחלת כל פיסקא נסמן מקומה בתו"ח שם.

לע"ע לא נתברר אם מאמר זה הוא הנחה ממאמר כ"ק אדמו"ר הזקן או שהוא מאמר כ"ק אדמו"ר האמצעי.

ויקהל משה . . . ששת ימים . . . ויאמר משה . . . קחו מאתכם תרומה: ויקהל לה, א. ב. ד. ה.

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם: תרומה כה, ח.

להיות המשכת והשראת אור א"ס ב"ה להיות שוכן ושורה למטה בתחתונים ממש, ולזאת צוה ה' לעשות המשכן וכליו להיות שע"י המשכן וכליו דוקא יוכל להיות לו דירה בתחתונים. וזהו ענין פרטי כלי המשכן הארון וכו' ושולחן וכו' שהן נגד ע"ס עליונות, כי הארון הוא בחי' חכ' להיות שבו מונחים הלוחות התורה שמבחי' ח"ע נפקת כו', וכן שולחן ומנורה כו' הן נגד חו"ג עליונות וכמארז"ל שולחן בצפון שהוא נגד בחי' גבורה ומנורה בדרום שהוא בחי' החסד, ושרשו בבחי' החכמה כמארז"ל הרוצה להחכים ידרים כו' והרוצה להעשיר יצפין כו', והקרשים והיריעות [הן] נגד המקיפים עליונים כו'.

ולהבין את כל הנ"ל באר היטיב צריך להקדים ענין א' הידוע בכל מקום בדכל השתלשלות העולמות דבי"ע ומלאכים ונשמות ולמעלה מעלה עד רום המעלות הנמשכים ומשתלשלין מאור א"ס ב"ה כולו הן נמשכין ומשתלשלין בבי' בחי' הא' [מ]בחי' סובב והבי' [מ]בחי' ממלא, ובכללות השתלשלות דאבי"ע מבחי' אור א"ס ב"ה הפשוט בתכלית נק' ג"כ בחי' סובב כ"ע וממלא כ"ע כו', והוא ע"ד לשון הזהר, ובכתבי הארז"ל נק' סובב וממלא זה בלשון מקיף ופנימי, ובלשון הגמ' נק' מקיף [וסובב] זה לשון מזלא, וכמארז"ל גבי חברי דניאל חרדה גדולה נפלה עליהם איהו חזי ואינהו לא חזי וכיון דלא חזי מיט נפלו אע"ג דאינהו לא חזי מזלייהו חזי, פי' איהו חזי בבחי' השגת חכמתו ממש בבחי' פנימי משא"כ אינהו לא חזו בבחי' השגה לפי שהי' למעלה מבחי' [כח] השגתם ולכך פריך מיט נפלו, ומשיב אע"ג דאינהו לא חזו מזלייהו חזי, היינו שהרגישו בבחי' המקיף שלהם, לפי שהי' כח השגתם קטן מהכיל ולהשיג בבחי' פנימי כמו דניאל בעצמו ולכן נפלו בבחי' ביטול [ב]מציאות כל השגתם. ונמצא מובן מזה שגם בבחי' החכמה שהוא ראשית והתפשטות הנפש בכחות הגוף עכ"ז לא כל הנפש מאיר ומתגלה ומתפשט בבחי' כח החכמה (כ"א הארה מועטת ומצומצמת מאד), כי עצם הנפש הוא בחי' עצם פשוט ומובדל מערך כחות הגוף לגמרי גם מלהיות מקור לבחי' החכמה, כ"א מה שמאיר ומתגלה מהתפשטות הנפש בהשגת החכמה בבחי' פנימי אינו אלא בחי' הארה מועטת ומצומצמת מאד, משא"כ עצם הנפש והתפשטותה אינו בא כלל בבחי' פנימי להיות נרגש

התורה שמבחי' ח"כ נפקת: נסמן לעיל ע' שכת.

שולחן בצפון: ימא כא, ב. לקמן ע' תרעז.

הרוצה להחכים ידרים: בבא בתרא כה, ב. וראה תורת חיים כאן ע' תקעז.

ולהבין את כל הנ"ל: לפסקא זו ראה תורת חיים ויקהל כאן תקעז, ב.

סובב כ"ע וממלא כ"ע . . . הזהר: ראה שם (רע"א מו"מנא) פינחס רכה, א.

גבי חברי דניאל: דניאל י, ז. ראה מגילה ג, א.

שויה מאיר — (כ"א . . . מאד): א:כ"א . . . מאד. וראה כסמוך בשויה בהשגת.

שויה בהשגת — בבחי' פנימי . . . הארה . . . מאד: א:ליתא . . . וכ"ה ב'א. וראה הערה שלפניו.

בהשגת החכמה כ"א מאיר מלמעלה בבחי' מקיף, ולכן גבי חברי דניאל שהי' המחזה זה למעלה מהשגתם בבחי' פנימי כ"א במזליהו חזו ולכן נפלו כו'.

וכמ"כ הנה יובן למעלה בבחי' השתלשלות העולמות [א"א להיות] מהמאציל העליון [שהוא פשוט] בתכלית הפשיטות ומובדל לגמרי מלהיות מקור דמקור ההשתלשלות, ואף גם לא ימבחי' אור א"ס שמובדל הוא לגמרי מערך השתלשלות פרטי נאצלים אף גם מלהיות שרש ומקור להתהוות בחי' החכמה דאצילות שג"כ נחשב לבחי' עשי' ממש כמ"ש כולם בחכמה עשית, אם לא ע"י בחי' חלל ומקום פנוי לגמרי כנודע, ואז דוקא יוכל להיות שרש ומקור להתהוות בחי' החכמה [כמ"ש ה' בחכמה כו', פי' שכדי שיומשך הארת מבחי' א"ס ב"ה להתלבש בבחי' החכמה] דאצ"י שהוא ראשית הגילוי והתפשטות הנאצלים א"א כ"א ע"י בחי' שם ה', וכנודע שהי"ד הוא בחי' צמצום שאינו מאיר ומתפשט בבחי' החכמה בבחי' פנימי כ"א הארה מועטת ומצומצמת מאוד, והקוצו של י"ד הוא נגד בחי' המקיף דחכמה שאינו מאיר ומתגלה בבחי' פנימי [והוי"ו הוא] המשכה, והה"א בחי' התפשטות כנודע עד שמתהווה בחי' ח"ע דאצ"י, וזהו ה' בחכמה יסד הארץ כו', ונק' בחי' הוי' זה שהוא להתהוות החכמה [הוי'] בפתח, ולמעלה מבחי' החכמה ג"כ יש בחי' הוי' אלא שנק' הוי' בקמץ, וכנודע שקמץ הוא בחי' צמצום ופת"ח הוא לשון פתח שהוא בחי' התפשטות, שבחי' החכמה הוא ראשית הגילוי והתפשטות הנאצלים ולכן נק' בחי' הוי' זה הוי' בפתח, משא"כ למעלה מבחי' החכמה הוא למעלה מבחי' הגילוי והתפשטות הנאצלים לגמרי נק' הוי' בקמץ, אבל עכ"ז יש שם בחי' הוי' שהוא בחי' צמצום כו' בבחי' פנימי ומקיף, להיות שגם שם אינו בערך כלל לגבי בחי' עצמיות אור א"ס [ב"ה] הפשוט בתכלית הפשיטות שמובדל הוא לגמרי מלהיות ערך ומקור להשתלשלות [נאצלים פשוטים] כו' שהוא מ"ש אגידה ואדברה [עצמו מספר, כלו' שעצמו מספר לגמרי בלי גבול וסוף ממש מלהיות מקור ושרש להשתלשלות כנ"ל, שהוא לשון אגידה ואדברה כנ"ל, בא] ע"י חלל ומקום פנוי כו' ואח"כ דוקא נמשך בבחי' מקיף ופנ[ימי] כו' בבחי' הוי' בקמץ והוי' בפתח עד שיתהווה ראשית

וכמ"כ הנה יובן: לפיסקא זו ראה תורת חיים ויקהל כאו תקעד, סעיב ואילך.

שו"ה וכמ"כ — נא"א . . הפשוט: א: מאור א"ס ב"ה הפשוט.

שו"ה לגמרי — להתהוות: א: להחיות.

כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד. ראה שער היחוד והאמונה פ"ט.

ה' בחכמה: משלי ג, יט.

שהי"ד . . במי' צמצום: ראה אגרת התשובה פ"ד.

הוי' . . בפתח . . בקמץ: ראה סידור שער הק"ש פה, סעיג ואילך. ומסבילו (הנחת הרי"ט) בספר

המאמרים תקס"ז ע' כב ואילך. אמרי בינה פתח השער ח. ב ואילך. אור התורה ואחתנן ע' שעז וע' שפב. תורת

חיים כאן.

אגידה ואדברה: תהלים מ, ו.

ומקור [כל ה]נאצלים [כנ"ל כו'], וכמ"כ שאר כל הע"ס כולן נמשכין [מ]בחי מקיף ופנימי שהוא בחי טוב וממלא וכמ"ש בסי' בעשרה לבושין נתלבש הקב"ה כו', ונמצא שגם בחי החכמה נק' בחי' לבוש ממש לגבי [בחי] אור א"ס ב"ה [ממש] הפשוט כו', שמ"ש חכים ולא בחכמה ידיעא השבח הוא על גודל ענוותנותו שבמקום גדולתו כו' שיורד ומתלבש בבחי' החכמה כנ"ל, משא"כ בחי' עצמיות אור א"ס הפשוט הוא למעלה מערך להיות נק' בחי' חכים כו', וכמ"כ שאר כל הספירות כולם הם בחי' לבושין לפי שעל ידם דוקא נמשך אור א"ס ב"ה ומתלבש בהם כנ"ל, ולכן נק' מדות וכמ"ש מדו בד כו' שהוא בחי' לבושין, עדי"מ הנ"ל מהתלבשות הארת הנפש בכחות הגוף שהוא בחי' חכמה ומדות ומדו"מ שכולן נק' בחי' לבושין לגבי עצמיות הנפש והתפשטותה שהוא בחי' התפשטות פשוט ומובדל הוא לגמרי מערך כחות הגוף וסובב ומקיף עליהם מלמעלה והארתה לבד הוא נמשך להחיות הגוף ע"י התלבשותה בכחות הנ"ל דוקא. וכמ"כ למעלה בחי' ירידת השתלשלות העולמות מאור א"ס ב"ה ע"י התלבשות בבחי' ע"ס דוקא שנק' לבושין כו' כנ"ל בבחי' מקיף ופנימי.

והנה ידוע שבחי' מקיף וסובב זה אין הפי' שמקיף וסובב למעלה ממש כי אינו בערך מקום ח"ו, כ"א שגי"כ שורה בתוך תוכם ממש אלא שהכוונה הוא שאינו מאיר ומתגלה בתוכם להיות נרגש ונגלה בהם בבחי' פנימי ממש כ"א שורה בהם בהעלם פי' שאינו נרגש בתוך הכלי וד"ל, ע"ד דוגמת השראת הנפש בכוחות הגוף, כי גם מה שאינו מאיר ומתגלה מהשגת החכ' כ"א נשאר בבחי' מקיף אינו אלא שאינו נרגש בהשגתו אמנם עכ"ז ישנו שם בהעלם [ממש], והמופת לזה מחברי דניאל שמזליהו חזו וד"ל כנודע במ"א באריכות. וכמ"כ הנה לגבי כללות ההשתלשלות לגבי עצמיות אור א"ס ב"ה הפשוט, הנה מה שמאיר ובא ונמשך [אוא"ס ע"י בחי' צמצומים ומ"פ כי] בכל השתלשלות למעלה מעלה עד רום המעלות בבחי' גילוי פנימי לכאו"א לפי ערך מדריגתו שיש בהם חילוקי מדריגות והשתלשלות רבות זה למטה

וכמ"ש בסי' בעשרה לבושין: בתורת חיים כאן, ואמר. ראה ילקוט שמעוני ישעי' סס"א (רמז תקו). הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרלא. חכים ולא בחכמה ידיעא: נסמן לעיל ע' תפד. גודל ענוותנותו שבמקום גדולתו: ראה מגילה לא, א. ספר המאמרים תרנ"א ע' עא. מאמרי אדה"א דברים ח"א ס"ע קצט ואילך. שריה משא"כ — אור א"ס: א"א א"ס ב"ה. מדות . . . מדו בד . . . לבושין: צו ו, ג. ראה לעיל ע' שמב. ושי"נ. והנה ידוע שבחי' מקיף: לפסקא זו ראה תורת חיים ויקהל כאן ע' תקעו. אין הפי' שמקיף וסובב למעלה [אוצ"ל: מלמעלה]: ראה תניא פמ"ח. תורת חיים כאן. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' רסו. ושי"נ. שריה במ"א — הנה . . . ב"ה הפשוט: א"א: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: הנה . . . הנה. שריה בכל — לכאו"א . . . מדריגתו: א"א: ליתא.

מזה לאין שיעור כו', נק' בכלל בחי' ממכ"ע שאינו אלא בחי' זיו והארה בעלמא ממש מבחי' אור א"ס ב"ה [ה]פשוט וכמ"ש מלא כל הארץ כבודו שאינו אלא זיו והארה, שבחי' זיו והארה זה הוא אשר בא ונמשך בהשתלשלות וחילוקי מדריגות רבות בבחי' גילוי אור פנימי כ"א לפי מדריגתו כו', משא"כ בחי' עצמיות אור א"ס ב"ה שמוכחל הוא לגמרי [בערך מלהיות מקור ושרש ההשתלשלות כ"א טובב ומקיף עליהם מלמעלה, הנה נק' טובב להיות טובב ומקיף בהשוואה ממש, כי להיותו מוכדל] מערך השתלשלות ומעלה ומטה שוין ממש לפניו בהשוואה אחת ממש, וכמ"ש כולם בחכמה עשית שגם בחי' החכמה ולמעלה מעלה לעשי' ממש נחשב אצלו בלתי שום הפרש כלל [וכלל], וע"כ נק' בחי' סוכ"ע. אמנם ג"כ הנה אין הפי' טובב כ"ע שטובב ומקיף מלמעלה כ"א אדרבה ששורה בתוך תוכם ממש, וכמ"ש הלא את השמים ואת הארץ שהן כללות כל ההשתלשלות אני מלא אני ממש בהשוואה ממש ולית אתר פנוי מיני' ממש דוקא, כ"א הפי' סוכ"ע להיות שבכל עלמין ככולן בהשוואה אינו מאיר ומתגלה בהם בגילוי פנימי להיות נרגש בהם ממש כי אין להם ערך ויחוס, כנודע אף גם בחי' ומדריגות היותר עליונים שבכלל השתלשלות הם בחי' מוגבלים ממש לגבי עצמיות בחי' אור א"ס הפשוט בתכלית הפשיטות ונודע שהבע"ג עם בלתי בע"ג אין להם ערך ויחוס כלל וכלל, כ"א ששורה ושוכן ככולן בהשוואה בבחי' העולם לבד, וזהו את השמים ואת הארץ אני מלא בהשוואה ממש כנ"ל וכמבואר במ"א באריכות.

ועם כל הנ"ל יובן ענין כוונת המשכן והכלים והיריעות כו'. דהנה כבר מבואר למעלה בענין כוונת המשכן בכלל שהוא בכדי להמשיך אור א"ס ב"ה למטה להיות לו דירה בתחתוני' וכמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. והנה כבר מבואר למעלה בענין ירידת והמשכת אור א"ס ב"ה שהוא ע"י התלבשותו בבחי' הע"ס דוקא שנק' כלים ולבושים שמאיר ומתגלה בהם ועל ידם בבחי' מקיף ופנימי כו', וכ"ז אינו אלא הארה וזיו בעלמא מבחי' עצמיות א"ס ב"ה הפשוט שטובב ומקיף לכל עלמין בהשוואה כנ"ל. ולכל זה הי' כוונת המשכן בכלים ויריעות וקרשים וכלל המשכן שטובב ומקיף כל הכלים ויריעות כו', דהנה ענין הכלים דהיינו הארון [והכפורת] וכו' ושולחן ומנורה כו' הן בחי' כלים בבחי' ע"ס עליונות כו', שהארון הוא בחי' כלי החכמה דאצי' ולכן בו היו מונחים לוחות התורה, ושולחן ומנורה הן [בחי']

מלא כל הארץ כבודו . . . והארה [א: יקרי כו']; ישע"י, ג ובתרגום שם.
הלא את השמים ואת הארץ . . . אני מלא . . . ולית אתר פנוי מיני': ראה לעיל ע' תפז. וש"נ.
שו"ה להיות — כנודע אף: א: כלל וכלל ששורה ושוכן בכלם כנודע שאף, וראה בסמוך בפנים שו"ה להם.

ועם כל הנ"ל יובן: לפיסקא זו ראה תורת היים ויקהל כאן תקעו, ב. — תקפ, א.

כלים לבחי' חו"ג עליונים כנ"ל והיריעות הן בחי' מקיפים לע"ס הנ"ל שלכל ספי' וספי' יש בחי' מקיף ופנימי, ולכן הכלים נצטוו לעשות כולן כמד[ה] ושיעור שלא יוסיף ולא יגרע, כי להיות[ם] בחי' כלים לבחי' אורות פנימים ומקיפים דע"ס העליונים שהם ג"כ בבחי' שיעור ומדה פרטית ע"כ גם בכלים שלהם למטה בכלים ויריעות יש להם שיעור ומדה שאם יהיו כפי שיעור ומדה זו דוקא יכולים להיות כלים ומכון להשראת אור א"ס שמאיר בבחי' מקיפ" ופנימים דע"ס הנ"ל ואם יוסיף או יגרע מכפי שיעור ומדה ההיא לא ישכון וישרה בהם כלל כו' וד"ל. ובחי' כלל המשכן שסובב ומקיף לכללות כל הכלים והיריעות של המשכן הוא נגד בחי' אור א"ס ב"ה הפשוט שסובב ומקיף לכל עלמין בהשוואה שנק' מקיף הכללי כנ"ל.

ועכ"ז יובן הטעם ג"כ מה שנצטווה משה בתחילה עשיית כלי המשכן ואח"כ היריעות והקרשים כנ"ל, להיות שכל ענין[ו] כוונת המשכן הי' בכדי שימש[ו] כו מבחי' אור א"ס ב"ה מלמעלה למטה ע"י אתעדלית שלהם בהמשכן שע"י יהיו יכולין להיות בחי' כלי ומכון לבחי' אור א"ס ב"ה בבחי' פנימי ומקיף, ולכן צריך להיות בסדר המדריגות מלמטה למעלה, בתחילה ענין כלי המשכן שהוא בכדי להמשיך בחי' אור א"ס ב"ה המאיר בבחי' הפנימיות דע"ס ואח"כ ענין היריעות שהוא נגד בחי' המקיפין הנ"ל. ועם כל הנ"ל יובן ג"כ הטעם למה שנצטווה משה ענין השבת אחר שנצטוו על המשכן דוקא כנ"ל. דהנה מובן מכל הנ"ל בענין המשכן בכלל שהכוונה הוא בכדי להמשיך אור א"ס ב"ה מלמעלה למטה בבחי' מקיפים ופנימים, אך ענין השבת הוא ההיפוך ממש מבחי' המשכן, כי כל ענין השבת הוא ענין ההעלאה מלמטה למעלה [דוקא] כמו שיתבאר בסמוך, וע"כ אחר שנצטוו על ענין המשכן שהוא ענין ההמשכה מלמעלה למטה אזי נצטוו על ענין השבת שהוא בחי' ההעלאה מלמטה למעלה שאחר [הירידה ו]ההמשכה מלמעלה למטה בענין המשכן דוקא כמו שיתבאר.

וביאור הענין, הנה ענין השבת ידוע במקום אחר באריכות כמ"ש ששת ימים עשה ה' [את ה]שמים ו[את] הארץ וביום השביעי שבת וינפש שהוא ענין שביתה ממלאכת ה' ימי החול שהם ענין ירידת והשתלשלות אור

ועכ"ז יובן הטעם: לפיסקא זו ראה תורת חיים כאן ע' תקפ.

ש"ה בהמשכן — שע"י . . . פנימי ומקיף: א: כו'.

ש"ה למטה — בענין . . . שיתבאר: א: אז נצטווה בענין השבת דוקא, כנ"ל.

וביאור הענין: ראה תורת חיים ויקהל כאן תקפ, רע"ב ואילך.

ששת ימים עשה ה': תשא לא, יז. ראה (ובהבא לקמן) מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשכו וע' תשצו. וש"נ.

במדבר ח"א ע' נה ואילך. וש"נ. שמות ח"א ע' קפח וס"ע רלד ואילך.

א"ס ב"ה בבחי' המדות העליונים שנק' ו' יומין כו' שבהם עשה ה' השמים והארץ שהן כללות כל ההשתלשלות, שאח"כ ביום השביעי הוא יום השבת שהוא בחי' שביתה ממלאכה כמ"ש ויכולו כו' וכמ"ש כי בו שבת מכל מלאכתו כו' וכמ"ש בווהר שבי' נח מכל עבודתו כנ"ל, שהוא עדי"מ האדם השובת ונח ממלאכתו לאחר שכבר גמרה כו'. דהנה בשעת המלאכה אזי שכלו ומדותיו כו' כולן מלובשין בבחי' העשי' גשמיית ההיא, ולאחר ששובת ונח ממלאכתו בגמר המלאכה אזי כל כחותיו חוזרים לעצמותו ממש שהן רוחנים ממש, כמו כח השכל הרי הוא בבחי' כח הרוחני ממש כ"א בשעת המלאכה הוא בחי' ירידת כח שכלו הרוחני שירד ומתלבש בעשי' גשמיית ממש, ולכן תיכף ששובת ונח ממלאכתו חוזר בחי' כח שכלו לעלות וליכלל לבחי' עצמותו ממש, מלבד התענוג אשר יש בגמר מלאכה במה שכבר גמרה ושובת ונח מטרחתו ומלבד התענוג אשר מתענג מעצם מלאכתו אשר [נשלמה כפי כוונתו, אך כל זה הוא בחי' תענוג פרטי דהיינו מפרטי המלאכה שנשלמה, אמנם לאחר שכבר הוטב בעיניו מלאכתו אשר] עשה ומשתעשע בה אזי עולה בחי' התענוג הפרטי בבחי' תענוג עצמותו ממש להיות כל עצמותו בתענוג ושעשועים וד"ל כמבואר במ"א באריכות. כמ"כ כ"י למעלה כמ"ש ששת ימים עשה ה' שהן המדות והמוחין עליונים המלובשין בהם שכולן יורדים ומתלבשים למטה בבי"ע בל"ט מלאכות החורש והזורע כו' שהן כל הבירורים של כל ו' ימי החול, וביום השביעי שכבר נשלמו כל מלאכות הבירורים אזי בו שבת וינפש וחוזרין המדות והמוחין עליונים כמו שהן בעצמותו ממש וכמ"ש הטעם כי בו שבת מכל מלאכתו כו', ונכלל בזה ג"כ בחי' התענוג שמן השביתה מו' ימי החול. אך מ"ש וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד כו' הוא ענין התענוג [אשר יש למעלה מתשלום הבירורין של ו' ימי החול עדי"מ הנ"ל שהוא התענוג] מהגמר מלאכה אשר נשלמה כפי כוונתו, ונכלל בזה ג"כ בחי' עליית התענוג פרטי ההוא בבחי' עצמות התענוג הכללי של[ו] במה שאח"כ כל עצמותו בתענוג ושעשועים כו', וכמ"כ למעלה במ"ש וירא כו' והנה טוב מאד כו' שהוא בחי' התענוג מן בירורים של ו"ו ימי החול שנשלמו בתכלית שאח"כ עולה בחי' התענוג פרטי ההוא [ועולה ו]נכלל למעלה בבחי' תענוג עצמיות

ו' יומין . . שבהם עשה . . וכמ"ש בווהר: ראה זהר ויחי רמז, א. אמור צד, רע"ב. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רז.
 ויכולו . . כי בו שבת: בראשית ב, א. ג.
 שו"ה השובת — לאחר . . ונח ממלאכתו: ל: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: ונח ממלאכתו . . ונח ממלאכתו.
 שו"ה כ"י: ל: כביכול.
 וירא אלקים: בראשית א, לא. ראה הנסמן לעיל ע' שעג.

המאציל ממש, וכמ"ש אז תתענג על הוי' שהוא למעלה גם מבחי' קוצו של יו"ד וד"ל כמ"ש במ"א באריכות וכמה שאומרים דא היא סעודתא דעתיקא כו'. ונמצא מכל הנ"ל יובן שבחי' שבת בכלל הוא ענין ובחי' עליית העולמות, דהיינו שחוזרים כל ההשתלשלות למעלה מעלה גם בחי' חכמה עילאה שהיא ראשית ומקור הגילוי וגם למעלה מעלה מבחי' חכמה עילאה דהיינו גם בחי' הוי' בקמץ כו' ולמעלה מעלה עד רום המעלות כולן בכלל עולין למעלה ליכלל בבחי' עצמיות המאציל ממש. והוא שאחר שנצטווה על ענין המשכן וכלים כו' שהוא בחי' ירידות והמשכות אור א"ס בכלים ולבושים בבחי' פנימי ומקיפים למטה מטה ממש שזהו כל עיקר כוונת המאציל בירידת ההשתלשלות כל העולמות בכדי להיות לו דירה בתחתונים דוקא, ונמצא שע"י המשכן וכלים כו' נשלמה בתכלית כל כוונת המאציל ית' והוא כמו ענין גמר מלאכה כו', ולכן נצטווה תיכף על בחי' השבת שהוא בחי' עליית העולמות ליכלל למעלה בבחי' עצמותו ממש שהוא אחר הירידה וגמר מלאכה בתשלום הבירורים דוקא כנ"ל וד"ל.

ומעתה צריך להבין הטעם מה שבפ' ויקהל כשצוה משה אל בני למה שינה להם הסדר לגמרי מכמו שצוה לו ה' כנ"ל, דהוא צוה להם מתחילה ענין השבת ואח"כ ענין המשכן, וגם בענין המשכן הנה הוא צוה להם מתחילה ענין הקרשים והיריעות שהם נגד בחי' המקיפים כו' ואח"כ ענין הכלים [והארון] שהם נגד אורות פנימים כו' וכן במ"ש ויעש בצלאל ג"כ נאמר על הסדר הזה בתחילה ענין הקרשים והיריעות ואח"כ הכלים והארון כו', והוא ההיפוך [לגמרי מהסדר] שנצטווה מה' בפ' תרומה תצוה שצוה לו מתחילה ענין הכלים ואח"כ הקרשים והיריעות כו' ואח"כ ענין השבת כו'. אך הענין הוא להיות כי אחר שצוה לו ה' בפ' תרומה תצוה כו' ענין המשכן ושבת כו' קודם הציווי שצוה משה לבני' בפ' ויקהל נאמר בפ' כי תשא ענין חטא העגל שעשו קודם ביאת משה מן ההר בקבלת לוחות הראשונים שע"י חטא העגל שעשו נשתברו הלוחות הראשונות כו'. והנה בלוחות הראשונות נאמר חרות על הלוחות חירות מסט"א דהיינו שלא הי' אז

אז תתענג על הוי' ישעי נח, יד. ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קסט.
 וכמה שאומרים דא היא סעודתא דעתיקא: סידור אדה"א סדר קידוש ליום השבת. ראה מאמרי אדה"א שמות שם ע' קסז ואילך. רש"י.
 שבת . . עליית העולמות: נסמן לעיל ע' שנו.
 ומעתה צריך להבין: לפיכך זו ראה תורת חיים כאן ע' תקמב.
 ויעש בצלאל: ויקהל לו, א. וראה שם לו, ח ואילך.
 נאמר בפ' כי תשא: פל"ב.
 שו"ה כי — ביאת . . נשתברו: א: ונשתברו.
 חרות על הלוחות חירות מסט"א: תשא לב, טז. ראה שמות רבא פל"ב. פמ"א, ז. זהר בראשית לא, ב.

לחיצונים וסטיא שום יניקה ואחיזה בהם כנודע, וע"כ היו יכולים אז לעשות את המשכן בכלים ויריעות כנ"ל שיהיו ע"י בחי' כלי ומכון להשראת אור א"ס ב"ה בבחי' או"פ ממש ע"י כלי המשכן ובבחי' מקיפים ע"י היריעות כו', אמנם לאחר שחטאו בחטא העגל כתיב ויתנצלו בניי את עדים ולא הי' עוד חירות מס"א כ"א הי' בהם יניקה ואחיזה החיצונים שהם הקליפות סטיא ממש, ע"כ לא היו יכולים עוד להיות בחי' כלי ומכון להמשכת והשראת אור א"ס ב"ה בבחי' או"פ ומקיף [כלל] ע"י בחי' כלי המשכן כו' מאחר שהי' בהם יניקת החיצונים והיו בחי' כלי גם להסטיא כו', ע"כ לא היו יכולים לעשות את המשכן כלל כי לא ישכון וישרה בהם אור א"ס ב"ה כלל מטעם יניקת החיצונים הנ"ל, וע"כ צוה להם משה מתחילה ענין השבת ועי"ז דוקא היו יכולים אח"כ לעשות המשכן כו'.

וביאור הדברים הנה ענין השבת כבר מבואר למעלה שהוא ענין עליית העולמות בכלל שעולין ונכללין למעלה בבחי' תענוג עצמות המאציל ממש שלמעלה מעלה מהיות מקור ושרש להשתלשלות כלל וכלל, [כ"א בבחי' סובב ומקיף הכללי שסובב ומקיף לכל ההשתלשלות בהשוואה ממש כו'] וכמ"ש אז תתענג על הוי' וכו' וכמ"ש דא איהו סעודתא דעתיקא כו', ושם אין שום יניקה לחיצונים כלל וכמ"ש אם צדקת מה תתן לו אם רבו פשעין מה תעשה לו כו', וכמ"ש בזהר דבי' חייביא דגיהנם נייחין כו' וכמ"ש אות היא ביני ובין בניי כו' דוקא ולא לסטיא וכמ"ש במ"א באריכות. וע"כ ע"י הארת בחי' השבת זה דוקא נצטוו אח"כ על ענין המשכן כו' להיות שאז דוקא היו יכולים לעשות את המשכן כו' שהוא בחי' כלי ומכון להמשכת והשראת [בחי'] אור א"ס בבחי' מקיפים ופנימים כו', משא"כ קודם שנצטוו על ענין השבת לא היו יכולים כלל לקבל ולעשות את המשכן כו' וד"ל. וזהו ג"כ הטעם שבעשיית המשכן ג"כ נצטוו תחילה על היריעות והקרשים ואח"כ על הכלים וכן בויעש בצלאל הוא ג"כ על הסדר הזה, ולא כמו שנצטוו משה בפ' תרומה תצוה שהי' חירות מסטיא כו' ולכן נצטווה לו כסדר המדריגות מלמטה למעלה, מתחילה ענין הכלים שהוא בחי' המשכת אור פנימי ואח"כ היריעות שהוא בחי' המשכת המקיפים ואח"כ ענין השבת שהוא בחי' מקיף

ויתנצלו בניי את עדים: תשא לג, ו.

וביאור הדברים: לפיסקא זו ראה תורת חיים ויקהל כאן תקפב, ב.

שו"ה (כ"א . . . כו'): א: ליתא.

שו"ה מחש — איהו: א: היא.

אם צדקת מה תתן לו אם [כו' ואם] רבו: איוב לה, ז. ו [ושם: ורבו — ראה תורת חיים כאן. מאמרי

אדה"א במדבר ח"א ע' סו. דברים ח"א ע' לט].

וכמ"ש בזהר דבי' חייביא דגיהנם נייחין: ראה שם יתרו פת, ב.

אות היא ביני ובין בניי: תשא לא, יז [בהיפך הסדר — ראה תורת חיים כאן. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע'

רלת. ושי"ג].

שו"ה אות — במ"א: א: בזהר פ' יתרו. וכ"ה בתורת חיים כאן.

וסובב הכללי כו', משא"כ לאחר שחטאו חטא העגל שהיו מוכרחים תחילה לקבל ענין בחי' השבת שהוא מדריגה היותר עליונה מאד ולכן נצטוו אח"כ כסדר המדריגות מלמעלה למטה, מתחילה ענין המקיפים ביריעות וקרשים ואח"כ בחי' אור פנימי בהכלים כו' וד"ל.

אך עדיין צריך להבין דלכאורה אינו מובן טעם הנ"ל כלל, דהלא ידוע ע"פ חשבון עלייתו להר וירידתו כו' שיום אשר צוה להם ענין השבת שנאמר בפ' ויקהל לא הי' שבת כלל כ"א באמצע ימי החול וא"כ מאי נפקותא בזה כמה שצוה להם ענין השבת אחר שהוא באמצע וי"ו ימי החול, וא"כ עדיין אינו מובן כלל הטעם לאיחור ציווי עשיית המשכן, דממ"נ אם בשביל חטא העגל לא היו יכולים להצטוות על המשכן גם אחר שצוה להם ענין השבת לא היו יכולים להצטוות על המשכן אחרי אשר ציווי השבת הי' באמצע וי"ו ימי החול. אך הענין יובן בהקדים לבאר מארז"ל כל העוסק בתורת עולה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב עולה, ולכאורה אינו מובן זה כלל, דהלא הקרבת עולה א"א כ"א ע"י הכהן ובקידוש ידים תחילה וביום דוקא וא"כ הדיוט כשעוסק במס' זבחים בתורת עולה וכדומה [ו]בלילה ושלא בקידוש ידים כלל היאך יהי' כאילו הקריב כו'.

ויובן כ"ז בהקדים לבאר מאמר רז"ל כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו כו' וכן בכל מקום מצינו במארז"ל לשון קורא בתורה דוקא, ולכאורה אין ללשון קריאה זאת שום הבנה כלל דלמה יהי' ענין מצות לימוד התורה בקריאה דוקא, וכן הלשון קורא בתורה דמשמע שקורא וממשיך בתורה אינו מובן [ד]לכאורה ענין לימוד התורה הוא בכדי לידע דינים כו' שהוא אדרבה להמשיך מן התורה אליו ולא שיהי' קורא וממשיך בהתורה כו'. אך הענין הוא ד[ב]אמת ענין קורא בתורה ש[י]הי' קורא וממשיך לבחי' [או]א"ס ב"ה להתלבש בתורה, כי התלבשות [או]א"ס ב"ה הוא בחכמה דוקא שהוא עוסק בתורה דמחכמה עילאה נפקת ולכן ע"י קריאת התורה הוא קורא וממשיך לבחי' [או]א"ס ב"ה בחכמת התורה ממש. דהנה ענין התורה [הוא] מ"ש וידבר הוי' אל משה לאמר שהוא ענין המשכת אור

אך עדיין צריך להבין: לפיסקא זו ראה תורת חיים ויקהל כאן ע' תקפג.
 ידוע ע"פ חשבון: ראה בארוכה בסדר הדורות ב"א תמיח פיסקא .בס' פ"ר פ' עקב.
 כל העוסק בתורת עולה: ראה מנחות ק', א. לקוטי שיחות ערב פסח תשמ"ט ס"ב ואילך. וש"נ.
 שו"ה הדיוט: בתורת חיים כאן: ישראל שאינו כהן.
 ויובן כ"ז: לפיסקא זו ראה תורת חיים ויקהל כאן תקפג, רע"ב.
 כל הקורא בתורה הקב"ה קורא [א: יושב]: נסמן לעיל ע' שסו.
 לשון קורא בתורה: ראה ברכות י', ב. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' סא וע' סד. וש"נ.
 התלבשות (או)א"ס . . בחכמה: נסמן לעיל ע' תקנב.
 עוסק בתורה דמחכמה עילאה נפקת [א: ענין התורה]: נסמן לעיל ע' שכח.
 וידבר הוי' אל משה לאמר . . וידבר משה אל בניי: בא יג, א. אמור כד, כג.

א"ס [ב"ה] אל משה לאמר שהוא יאמר ו[י]משיך לבחי' האות אור א"ס ב"ה זה אל בני' למטה ממש, וזהו וידבר משה אל בני'. והנה התורה מבחי' נצחיות וע"כ שכל אחד מישראל קורא בהתורה אזי הוא ממשיך ג"כ לבחי' הארת והמשכת אור א"ס ב"ה בהתורה ממש כו' וד"ל. וכזה יובן ג"כ הטעם למה שמצינו בכל מקום שנאמר בתורה וידבר משה אל בני' זה הדבר אשר צוה ה' כו' ואח"כ כשנאמר ויעשו בני' כו' חוזר לפרש [כל] פרטי הדברים אשר נצטוו מה' על פי משה, דלכאורה הוא מיותר לגמרי דהי' לו לכתוב רק ויעשו בני' כאשר צוה כו' וכמו גם כאן גבי המשכן נאמר ויעש בצלאל [שחוזר לפרש כל פרטי ענין כל המשכן וביריעות והקרשים כו' ולא נאמר ויעש בצלאל] ככל אשר צוה ה' למשה כו'. אך הענין הוא ע"ד הנ"ל דעיקר ענין התורה הוא ענין המשכת [או]א"ס ב"ה כו' כנ"ל, וכשנאמר וידבר משה אל בני' זה הדבר אשר צוה ה' כו' הוא ענין המשכת [או]א"ס ב"ה אל בני' בבחי' הדיבור שהוא בבחי' הפנימיות, ואח"כ כשנאמר ויעש כו' הוא קריאת והמשכת אור א"ס ב"ה למטה מטה בבחי' המעשה ממש שהוא כחי' החיצוניות [יותר], וע"כ חוזר לפרש כל פרט ופרט בפ"ע ממש וד"ל.

ועם כל הנ"ל יובן מארז"ל הנ"ל כל העוסק בתורת עולה כו' [והגם] שהקרבת העולה היא בכהן וקידוש ידים וביום דוקא, הנה כ"ז הוא כמו שהתורה ירדה ונ[ת]לבשה למטה בעולם העשי' ממש שהוא בבחי' זמן ומקום ממש, משא"כ בבחי' שרש ומקור התורה שהיא בחי' הארת [או]א"ס ב"ה שמתלבש בחכמה עילאה שהוא שרש ומקור התורה כו' כי אורייתא מחכמה עילאה נפקת שם עדיין הוא למעלה מבחי' מקום וזמן כלל וכלל. והנה כבר מבואר למעלה מענין קריאת התורה שקורא וממשיך לבחי' הארת אור א"ס ב"ה בבחי' מקור התורה שלמעלה עדיין מבחי' זמן ומקום כלל, ע"כ גם ההדיוט כשעוסק בתו' עולה ובלילה ג"כ מעלה עלי' כו' להיותו קורא וממשיך לבחי' אור א"ס ב"ה בבחי' [מקור] התורה שלמעלה עדיין מבחי' זמן ומקום כלל, וזהו ג"כ הטעם שמצות קריאת התורה הוא ג"כ במס' שבת בחול ובקדשים וטהרות בחו"ל מטעם הנ"ל וד"ל.

ועפ"י כל הנ"ל יובן ג"כ הטעם בענין המשכן הנ"ל שצוה להם משה תחילה ענין השבת [בכדי] שעי"ז יהיו יכולים אח"כ לעשות המשכן כו', כי הגם שציווי ענין השבת הי' בחול עכ"ז הוא כמו שירדה ונתלבשה

שו"ה א"ס — האות . . . ב"ה . . . מבד" . . . שכל: א: ליתא. וכנצל הארת . . . א: ליתא. . . א: היא . . . א: בשכל.

למה שמצינו בכל מקום . . . וידבר . . . בני': ראה הלשון בתורת חיים כאן.
ועם כל הנ"ל יובן: לפיסקא זו ראה תורת חיים ויקהל כאן תקפג, סעיב.
ועפ"י כל הנ"ל: לפיסקא זו ראה תורת חיים ויקהל כאן ע' תקפד.

למטה בעשי' ממש כו', משא"כ במ"ש וידבר משה זה הדבר אשר צוה ה' כו' שהוא ענין המשכת אור א"ס ב"ה אל בני' בבחי' הדיבור שלמעלה מעלה מבחי' זמן ומקום אזי אף גם שהי' בחול הי' נמשך להם עייז' בחי' השבת כמו שהוא למעלה ממש שלמעלה מבחי' הזמן ומקום כו' [וד"ל].

ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי וכו' ודרז"ל בצלא"ל ע"ש חכמתו נק' שמשה א' לו לעשות כלים תחילה ואח"כ משכן והשיב לו בצלאל וכו' דרכו של אדם לעשות כן וכו' אלא תחילה צריך לעשות המשכן ואח"כ הכלים וא' לו משה בצל א"ל הייתה וידעת דגם ה' אמר למשה כדברי בצלאל כו'. והנה לכאורה יפלא מאד, אם ה' אמר למשה לעשות המשכן ואח"כ הכלים למה הפך משה בצוואתו לבצלאל, וגם מאין ידע בצלאל לעשות המשכן תחילה. אמנם הענין הוא, כי הנה ענין המשכן והכלים ישנם גם בעת הגלות, והוא ענין ההתפעלות אלקי שבמוח ולב, וכשהתפעלות אלקי במוח נק' משכן כי הוא בבחי' מקיף עדיין וכשמאיר ההתפעלות הזאת גם בלב נק' בחי' כלים כי היא בבחי' או"ס כו', וכמארז"ל ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך לב של כל אחד ואחד דהיינו בני' לבבות וכו' וד"ל.

וביאור הדברים הנה עיקר שם האדם דגשמה קאי דוקא על הלב (כי אדם גי' מ"ה והוא מדות שבלב, כי עיקר מהות התפעלות אלקי צריך להיות בלב דוקא וכמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך וכו' וכן שמע ישראל כו' ואהבת וכו' בכל לבבך ב' לבבות לב החיצון ולב הפנימי, ומה שמאיר ההתפעלות תחלה במוח הוא רק דרך מעבר לבד, כי בלתי השכל לא הי' בא התפעלות כלל ללב ועיי' מעבר השכל יאיר ההתפעלות גם לפנימי' הלב

ראו קרא ה' נדפס מבוך 126 קלט, ב.

למאמר זה ראה ד"ה ראו קרא וביאורו שנדפס בספר המאמרים תקס"ד ע' סה ואילך ובהנסמן במ"מ לריש המאמר שם.

ראו קרא ה' בשם בצלאל . . ע"ש חכמתו: ויקהל לה, ל. ראה בריכת נה, א.

ועשו לי מקדש: תרומה כה, ת. ראה אלשיך שם. לקוטי שיחות בא כרך כו ע' 83. ושי"נ. ספר המאמרים

תקס"ד ע' סה. תורת חיים תרומה ע' תמג. לעיל ע' תמה.

אדם גי' מ"ה: נסמן לעיל שם.

שו"ה גי' — שבלב: אצ"ל: שבלב.

וידעת היום והשבות אל לבבך: ראה לעיל שם ע' תמו.

שמע . . ואהבת . . בכל לבבך ב' לבבות: ואתחנן ו, ד. ה. ראה לעיל ע' שעט וס"ע תסא ואילך.

וכמ"ש ויחד לבבינו כו', אבל כשהתפעלות במוח הוא רק דרך מעבר לבד, כי בלתי השכל לא הי' בא התפעלות כלל ללב וע"י מעבר השכל יאיר ההתפעלות מן המוח אל הלב ואז נק' אדם, כמ"ש נר הוי' נשמת אדם וכו' וקאי על בחי' אדם שבלב וכו'. וההתפעלו' אלקות הזאת שבלב צריך להיות בב' לבבות התפעלות לב החיצון ואח"כ יאיר ההתפעלות גם לפנימי' הלב וכמ"ש ויחד לבבינו כו', אבל כשהתפעלות במוח לא נק' אדם כי הוא רק בבחי' מקיף עדיין ובלב בא לידי או"פ וכו'. וזהו וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים, וידעת הוא בחי' ידיעה שבמוח בבחי' מקיף בלבד, והשבות אל לבבך הוא בחי' ההתפעלו' שהוא בבחי' או"פ בלב וכו', ולזה מפרש כי הוי' הוא האלקים שעיקר משכן שם הוי' דהיינו הארת עצמו מהות אלקו' הוא דוקא בלב וד"ל.

וביאור כ"ז הנה ידוע ענין הוי' ואלקים, שהוי' הוא בחי' א"ס הפשוט בתכלית וכו' עד בחי' ע"ס דאצי' שהם בחי' א"ס, וכידוע דאיהו וחיוהי חד בהון, והגם שהן בחי' או"כ עכ"ז הם בבחי' א"ס ממש, וכדי שיתהווה ע"ס דבריאה שהן אורות מוגבלים מאין ליש עד השתלשלות עולם השפל שלנו הוצרך להיות מסך מפסיק שבין אצי' לבריאה כדי שיהי' האור המאיר אחר הפרסא בחי' תולדה דאור ולא עצם האור שקודם הפרסא והמסך וכו', וכמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקי' ששם אלקים הוא מגן ונרתק לשם הוי' המעלימו ומסתירו שלא יתראה למקבלים רק בשינוי המהות, וכמ"ש כי עמך מקור חיים באורך נראה אור, באורך היינו אורך העצמי כמו שהוא באצי', נראה אור היינו אור של תולדה הארה דהארה הבאה אחר המסך המפסיק בין אצי' לבריאה, וכמארו"ל ברישא חשוכא והדר נהורא וכמ"ש ישת חושך סתרו, והוא ענין המסך המפסיק בין אצי' לבריאה כדי שיאיר האור בשינוי המהות וכו', וכן ארו"ל בתחילה עלה במח' לברוא במדה"ד שהוא ענין

ויחד לבבינו: ברכת ק"ש. ראה לקוטי תורה בלק סו, ג. האוינו עד, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' אישסד. ושי"ג.

שו"ה וכמ"ש — במוח . . השכל יאיר: כנראה נשתרבו מלעיל ס"ע תרעא שו"ה ההתפעלות — במות. וחסר בהכתי".

נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כו.

דאיהו וחיוהי חד: תקוני זהר בהקדמה ג, ב.

מסך מפסיק שבין אצי' לבריאה: ראה בהערה הבאה.

כי שמש ומגן הוי' אלקי': ראה לעיל ע' שכד. ושי"ג.

כי עמך מקור חיים: נסמן לעיל שם ע' שכה.

ברישא חשוכא והדר נהורא: שבת עז, ב (כג"י רשי"ג).

ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.

בתחילה עלה במוח לברוא במדה"ד: ראה רשי"ג בראשית א, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איחכט וע'

איחכט.

הצמצום והמסך וכו', ולכן יכול להיות תשוקת הנשמה להכלל במהות ועצמות א"ס וכמ"ש למעלה בענין עיניו למטה ולבו למעלה כו', והטעם כי הנה בכל הנבראים נזכר שם אלקים לבד כמ"ש ויאמר אלקים תדשא הארץ דשא כו' וכמו ויאמר אלקי' תצא הארץ נפש חי' כו', אבל ביצירת האדם נזכר ב' שמות וכמ"ש וייצר הוי' אלקים את האדם, להיות כי בנש"י מאיר בהם הארת עצמו מהות האלקי, וע"כ יכול להיות תשוקת הנשמה להדבק בעצמו ומהות א"ס כו', כי כל עיקר ענין הצמצום הוא רק לגבי המקבלים אבל לגבי עצמותו אין מסתיר לפניו שום צמצום ומסך, וכמו שכל עמוק שמלבישו ומצמצמו הרב באיזה משל כדי להסביר לתלמידו שאין הצמצום רק לגבי התלמיד אבל לא לגבי הרב וד"ל. וכמו"כ הנשמה שנבראת בצלם אלקים כמ"ש בצלם אלקים עשה את האדם יכול לשכון בה גילוי הארת עצמות מהות א"ס.

וע"כ נא' וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקי', וידעת הוא בחי' ידיעת המוח והשבות הוא עיקר ההתפעלות שבלב כי בלב ישכון כה הארת עצמות מהות הא"ס (וזהו ענין יח"ע דשמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד הוא בחי' ע"ס דאצי' דאיהו וחיוהי חד ובשכמל"ו הוא ענין יח"ת המשכת אור האלקי' ע"י המסך המפסיק בין אצי' לבריאה כדי שיהי' בריאה מוגבלת מאין ליש בעולמות ב"ע כו'. אך עכ"ז הוא עדיין בחיצוניות הלב, ואח"כ צריך שיבא ההתפעלות גם לפנימי' הלב וכו'. וזהו ענין מזבח החיצון הוא שמקריבין עליו בהמה גשמי' ונשרפת ע"י אש שלמטה וכמארו"ל מצוה להביא מן ההדיוט ועולה לריח ניחוח להוי', והי' יורד מלמעלה אר"י דאכיל קורבנא, והוא בחי' האש שלמעלה שע"י האש שלמטה כו'. וכמו"כ גם בעת הגלות תפלה במקום קרבנות תקנום שבתפילה ג"כ יש בחי' אש שלמטה ואש שלמעלה, אש שלמטה הוא ענין ההתהפכות של הנה"ב שמעורר ע"ז אש שלמעלה, והוא ע"י אש דשם הוי', כי יש אש דשם אלקים כמ"ש לא באש הוי' ויש בחי' אש של שם הוי' וכו'.

וכמ"ש למעלה: בהכתי"י ישנו נקודה על תיבת "למעלה". וכנראה שהיא מיותרת.
 וכמ"ש . . . בענין עיניו למטה: ראה שער האמונה ע' מו.
 ויאמר אלקים תדשא . . . ויאמר אלקי' תצא הארץ . . . וייצר הוי' אלקים: בראשית א, יא. כד. כו. ז.
 בצלם אלקים עשה את האדם: נח ט, ו.
 יחוי'ע דשמע ישראל . . . ובשכמל"ו . . . יחוי'ת: זהר בראשית יח, ב.
 שריה ואח"כ — וכו': אוצ"ל: וכו'.
 מצוה להביא מן ההדיוט: ראה עירובין סג, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתפה. וש"נ.
 אר"י דאכיל קורבנא: נסמן לעיל ע' תרל.
 תפלה במקום קרבנות תקנום: ראה ברכות כו, א"ב. אור התורה תשא ע' איתפג.
 לא באש הוי': מלכים"א יט, יב. ראה ד"ה ואחר הרעש אש כספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תרסא. ולכ"ק אדה"א (לא נדפס לע"ע). מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שלה וע' תשפט. ח"ג ס"ע אירסב ואילך. לעיל ע' תרל.

והנה לבאר כ"ז, הנה בהוי' יש ד' אותיות יו"ד כחכ' ה"א בכינ' וי"ו במדות ה"א אחרונה במל', והוא ענין דחילו ורחימו רחימו ודחילו הנזכר בזוהר דמשמע שיש יראה שהיא למעלה מן האהב' והאהב' שלמעלה מהיראה. והענין הוא, כי הנה ענין דחילו עילאה הוא בחי' היו"ד של שם הוי' והוא בחי' ביטול עצמי האמיתי וכמ"ש הן יראת ה' היא חכמה, ורחימו שאחר הדחילו הוא בחי' ה' ראשונה של שם הוי' שהוא בחי' אהב' בתענוגים להתענג על הוי' ברשפי אש וצמאון התענוג לאלקו', ורחימו ודחילו הוא ענין אהב' ויראה הפשוטה וכו', ולכן ע"י האש שלמטה שהוא ענין ההתהפכות הרצונו' הזרים של נה"ב מעוררים אש של שם הוי' דהיינו שיהי' לו בלבו אהב' בתענוגי' ובחי' ביטול עצמי של יו"ד דשם הוי' כו', והכל הוא מצד הנשמה שמתלבשת בנה"ט. וזהו מזבח החיצון שהוא ענין ובחי' חיצונית הלב, ואח"כ צריך להיות התפעלות פנימית הלב שהוא ענין מזבח הפנימי. כי הנה במזבח הפנימי לא הי' מקריבין שום קרבן רק הי' מקטירין שם הקטורת, ועיקר הקטורת הי' שמניחים בשמים במחתה ועליהם אש והי' עולה מהם ריח ניחוח המשיב את הנפש, ולא כמו ריח הקרבנות שבמזבח החיצון שהגם שהוא ג"כ ריח ניחוח להוי' כו' אינו כ"כ ריח ניחוח כמו ריח הקטורת וכו'. והענין הוא כמ"ש כל הנשמ' תהלל י"ה דהיינו ענין היחוד העצמי דעצמו' הנשמה שמתקשרת בעצמו' אלקות בבחי' יחוד אמיתי, והוא ע"י ריח הקטורת, וכמארז"ל איזה דבר שהנשמה נהנה ממנו ולא גוף הוי' אומר זה הריח, והוא ענין התקשרות בחי' יחיד' בעצמות אלקות, וכמ"ש ברשבי" ב"י אחידא ב"י להיטא ובהד קטירא אתקטרנא, שהוא ענין ובחי' הביטול העצמי דבחי' עצמות היחידה בעצמות אלקות כטבע הניצוץ אש שלהבת כמ"ש נר הוי' נשמת אדם. וזהו מזבח הפנימי שהוא ענין לב הפנימי דהיינו ביטול עצמו' היחידה בעצמות אלקות כו' וד"ל.

וזהו ההפרש בין תפילה דשבת לתפילה דחול, שבחול הוא רק מענין אתהפכות חשוכא לנהורא דנהי"ט ולכן כל חו"ח לפום מה דמשער בליב"י שהוא בחי' חיצונית הלב, ובשבת עיקר התפילה היא מעצם הנשמה

בהוי' יש ד' אותיות יו"ד בחכ': ראה זהר (רע"א מהימנא) ויקרא יו', א. תקוני זהר בהקדמה ו, ב. אגרת התשובה פ"ד.

דחילו ורחימו רחימו ודחילו: ראה זהר (רע"א מהימנא) נשא קכג, סע"א. מאמרי אדה"א בראשית ע' לד. ושי"נ שמות ח"א ס"ע י ואילך.

הן יראת ה' היא חכמה: איוב כח, כח.

כל הנשמ' תהלל י"ה: תהלים קנ, ו.

איזה דבר שהנשמה נהנה ממנו: ראה ברכות מג, ב. מאמרי אדה"א בראשית ע' שכג. דברים ח"ג ע' אקלו.

ב"י אחידא ב"י להיטא ובהד קטירא אתקטרנא: נסמן לעיל ע' שכט.

כל חו"ח [חד וחד] לפום מה דמשער בליב"י: נסמן לעיל ע' תקמד.

כח' יחידה שבנפש שמתקשרת בעצמות אלקות וכו', ומעין זה מאיר גם בתפילה דחול, וכידוע דשמע ישראל ואהבת הוא כח' אהבה פשוטה, ואח"כ באמת ויציב בט"ו ווי"ן הוא ענין היחוד דבחי' עצמות היחידה וכמ"ש בווי"ן מתקטר שהוא היכל הרצון, דהיינו ענין היחוד העצמות דעצמו' הנשמה באלקו' כו' וד"ל. וזהו וידעת היום והשבות אל לבבך ב' לבבות לב החיצון ולב הפנימי מזבח החיצון ומזבח הפנימי כו' וד"ל.

אמנם י"ל מהו זה שאנו אומרים ויחד לבבינו דמשמע שהב' לבבות יתייחדו כאחד כו'. אך הענין הוא דבאמת הגם שענין מזבח הפנימי הוא בבחי' יחוד דעצמו' היחידה באלקות ולא ענין התהפכות נה"ט כו', עכ"ז כדי שיתגלה בחינ' ביטול העצמי דעצמו' היחידה צ"ל תחילה ההתהפכות רצונו' הזרים דנה"ט שבו וע"י יאיר ביטול דיחידה בעצמו' אלקות למטה. ולכן ה' לוקחים גחלי אש מעל מזבח החיצון כדי להקטיר בם הקטורת, והגחלי אש ה' מבהמה גשמי' שנשרפת ע"ג מזבח החיצון כו'. וכמו"כ הוא בעבודה שבלב בהתפעלות אלקות שבתפילה שכדי שיאיר אור הביטול דעצמות היחידה צ"ל תחילה התהפכו' רצונות הזרים של נה"ט, והוא ענין גחלי אש דמזבח החיצון שהוא ענין הנה"ט לאחר התהפכותה, ועי"ז יאיר אור הביטול דעצמו' היחידה בבחי' פנימי' הלב וכו'. וזהו ויחד לבבינו יחוד לב הפנימי ולב החיצון, שע"י גחלי אש דחיצונית הלב יאיר ההתפעלות גם בפנימי' הלב וכו' וד"ל. וכ"ז הוא בהתפעלו' הלב שהוא עיקר ההתפעלות דשם אדם דנשמה, אבל בהיות ההתפעלות במוח הוא בבחי' מקיף עדיין, וה"ז כמו משכן וכלים, שמשכן הוא בחי' מקיף וכלים הן בחי' אר"פ וכו', וכמו"כ כשהתפעלו' במוח הוא בחי' אר"מ וכלב הוא אר"פ כו' וד"ל.

ומעתה י"ל מה שא' משה לבצאל לעשות הכלי' תחילה ואח"כ המשכן והשיב לו בצאל וכי דרכו של אדם לעשות כן כו', הנה במשכן ה"י ד' דברים, תכלית וארגמין ותולעית שני וש"ש משזר, וכולם ה"י שזורים ביחד למכסה על האוהל, ולנגד זה ה"י ד' מיני כלים ארון ושולחן ומנורה ומזבח הפנימי וכו'. והענין הוא, הנה תכלית הוא בחי' מל' וכמארז"ל תכלת דומה לים וים לרקיע כו', פ"י כי הנה כתיב ועל ראשי החיות רקיע וכו',

באמת ויציב בט"ו ווי"ן . . היכל הרצון: ראה פרי עץ חיים שער (ז) הקי"ש פכ"ו. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ג.

בווי"ן תחקטר: נוסח זמירות (אזמר בשבחיו) ליל שבת.

תכלת הוא בחי' מל': ראה זהר (רע"א מהימנא) צו לג, א. ספר המאמרים תר"ן ע' שצא.

תכלת דומה לים: ראה חולין פט, א. הנסמן בספר המאמרים תקס"ד לע' סח.

ועל ראשי החיות רקיע: יחזקאל א, כב [ושם: דמות על ראשי החי' רקיע — אבל כ"ה בכ"מ ראה ספר

המאמרים תקס"ה ח"ב ר"ע תרמז. תורת חיים תרומה תמה, סע"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקלח.

וש"ג.]

שענין הרקיע הוא ענין הרוממות והתנשאות דבחי' מל' על החיות וזהו עיקר חיותם מן כח האלקי המחי' אותם בבחי' רוממות והתנשאות, כי עיקר ענין המלוכה הוא בחי' ההתנשאות והרוממות, וכידוע דיראה מרחוק שכל זמן שהמלך מרחיק א"ע מלדבר הרבה עם שריו ועבדיו ומתנשא עליהם אז הם בטלים אליו ומקבלים מלכותו עליהם ביראה כו' משא"כ כשהמלך בקרוב עם שריו ועבדיו ומדבר עמהם הרבה אין בהם היראה כ"כ כו', וכמו"כ הוא במלאכים שעיקר חיותם היא מהתנשאות ורוממות כח אלקי מעליהם וכמו"ש ומוראך עליהם וזהו עיקר חיותם וכמו"ש הן יראת ה' לחיים (וזהו הטעם שהמלאכים מאריכי' ימים יותר מנשמות, לפי שהמלאכים עיקר עבודתם היא בבחינת היראה ועיקר היראה הוא מרוממות והתנשאות מדל מל' המחי' ומהוה אותם מאין ליש, משא"כ הנשמות עבודתם בבחי' אהבה כו' ודל'. ובחי' ארגמן הוא בחי' ת"ת הכלול מכמה גוונים דבר והיפוכו, וכמו"ש וכבוד הדר מלכותו שעיקר הידור המלוכה הוא דוקא כשיש להמלך כמה וכמה מיני חילות הפכים זמ"ז משא"כ אם אין המלך רק מאופן אחד לא נק' הדר ויפ"ה כלל, וכמו"כ בהנהגת המלוכה אם ינהיג בני מדינתו בחסד לבד איש את רעהו חיים בלעו, וגם במדת הגבו' לבד לא יתכן, רק עיקר הת"ת הוא בהנהיג את בני מדינתו במדה כלולה משניהם, והוא בחי' ת"ת שכלול מחו"ג, וגם בגוונים עיקר היופי כשיהי' כלול מגוון אדום ולבן ביחד כו' וכידוע, וע"כ נק' ארגמן, וכמארז"ל סגונא שיש בה גווני' הרבה כו'.

והנמשל מזה יובן בעבודת אלקים, שענין תכלת הוא בחינת קבלת עומ"ש שא' ונעשה רצונו מבלי שידע בבחי' או"פ איך ומה רק בדרך מקיף לבד, וענין ארגמן הוא בחי' יעקב, והוא בחי' רחמים שמעורר ר"ר על נפשו האלקית על ריחוקה מאור פני מלך חיים כו', וכמו"ש וישא יעקב את קולו ויבך, שיכולים לעורר בבחי' עצמות א"ס כו', ובחי' ר"ר כזאת כלולה

דיראה מרחוק: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קעו ואילך. ושי"נ. בראשית ע' רמב. ושי"נ. ומוראך עליהם: פיוט אשר אימתך (מוסף ליום כפור).
הן יראת ה' לחיים: משלי יט, כג (בהוספת תיבת הו'). וכ"ה במאמרי אדה"א דלהלן]. ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' מט. ושי"נ.
שריה בבחינת — מדל: אוצ"ל: מדר"י.
שריה ומהוה — וד"ל: אוצ"ל: וד"ל).
ארגמן . . . ת"ת: ראה זהר תרומה קלט, א. ובהגהת מהרח"ז שם.
וכבוד הדר מלכותו: תהלים קמה, יב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקלו.
איש את רעהו חיים בלעו: אבות פי"ג מ"ב.
ת"ת שכלול מחו"ג: ראה זהר (רע"א מהימנא) צו כה, סע"א. שם (תוספות) שב, א. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' רפה.
סגונא שיש בה גווני' הרבה: ראה שבת כה, א.
וישא יעקב את קולו ויבך: ויצא כט, יא (בהוספת תיבת יעקב). וכ"ה גם במאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' איקכב].

מחוי'ג דבר והיפוכו, כי לולי שהי' יקר בעיניו קרבת אלקי' לא הי' מצטער כלל על ריחוקו מאלקות וכמו"כ אם לא הי' מצטער על ריחוקו מאלקות לא הי' מתענג כ"כ בקרבת אלקים, כי צער ועונג שקולין ממש בשוה וכמ"ש במ"א באריכות וד"ל.

ועכ"ז הוא בבחי' מקיף שעדיין אין לו בחי' אהבה ולא בחי' יראה רק בחי' צער בנפשו על ריחוקו מאור פני מלך כו', וענין תולעת השני הוא בחי' הגבו' עליונות וכו', וענין שש משזר הוא בחי' עצמות אלקות, כי שש הוא כיתנא ופשתן נק' ב"ד כמ"ש כתונת ב"ד קודש, והטעם שנק' ב"ד כי ב"ד הוא לשון יחיד כמו בד בבד, שמהות הפשתן כשהוא צומח וגדל כ"א צומח וגדל בפ"ע מבלי שיתערב בזולתו כשאר הצמיחות. ועוד יש טעם אחר, כי הפשתן הוא מראה לכן וידוע שמראה וגוון הלבן הוא גוון עצמי משא"כ שאר המראות הם אינם עצמיים כו'. ולמעלה יובן למשכיל שהוא ענין עצמות ומהות אא"ס וכמ"ש ה' בדד ינחנו כו', ובעבוד' האלקי' הוא ענין התפעלות עצמות היחיד' דנפש האלקי' שמתקשרת ביחוד עצמי באלקות כו' (ולכן הכה"ג ביוה"כ הי' לבוש בגדי פשתן לבנים, להיות שהי' נכנס לקי"ק לכפר על עוונות בניי והמשיך עצמו מהות אא"ס למטה כמ"ש לפני הוי' תטהרו כו' וכמו נושא עון וכידוע, לכן הי' לובש בגדי פשתן שהוא בחי' יחוד עצמות היחידה בעצמות אלקות כו' וד"ל).

ולנגד זה הי' ד' מיני כלים ארון ושולחן ומנורה ומזבח הפנימי, ובפרט לנגד תכלת שהי' במשכן בבחי' מקיף הי' בכלי' בחי' שולחן וכמ"ש שולחן בצפון שהוא הוא בחי' תכלת רק שבמשכן הוא בבחי' מקיף ובכלי' הוא בחי' או"פ, ולנגד בחי' תולעת השני הי' מנורה בדרום וכמשי"ת, ונגד בחי' ארגמן הי' מזבח הפנימי, ולנגד בחי' ש"ש משזר הי' בכלים הארון, וההפרש הוא כנ"ל שבמשכן הוא בבחי' או"מ ובכלי' הוא בבחי' או"פ כנ"ל באריכות. וכמו"כ בענין ההתפעלות אלקות כשהוא במוח הוא בבחי' מקיף כדוגמת המשכן וכשבא ההתפעלות ללב הוא בחי' או"פ וכנ"ל וד"ל. וביאור

צער ועונג שקולין ממש: ראה שערי תשובה ח"א שער התפלה נג, ג ואילך. דרך חיים שער התפלה צה, ב.

תולעת השני . . הגבו': זהר פקודי רכת, א ובהגהת מהרח"ז שם.
כתונת ב"ד קודש: אחרי טז, ד.

בד בבד . . כ"א [כל אחד]: תשא ל, לד. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' ארלב ובהנסמן שם.
מראה לבן . . גוון עצמי: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' חפד. ושי"נ. דברים ח"ד ע' ארלו.

ה' בדד ינחנו: האוינו לב, יב.
לפני הוי' תטהרו: אחרי טז, ל.

שולחן בצפון: יומא כא, ב. סידור שחרית טא, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשעה. ושי"נ. לעיל ע'

תרסא.

מנורה בדרום: יומא שם.

הדברים, הנה ענין שולחן בצפון הוא התחלקו' ההשפעה אלקות מלמעלה למטה בריבוי התחלקות שונות עד שבא למטה בשפע פרנסה גשמי' להיות נותן לחם לכל בשר בפרט שנחלק השפע לריבוי חלקים קטנים מאד, וע"כ ארז"ל שולחן בצפון להיות כי צפון הוא בחי' גבו' וכמ"ש מצפון זהב יאתה וכו', שכל בחי' התחלקות ההשפעה הוא ע"י בחי' גבו' שבמל' המחלקי' ההשפעי' לריבוי חלקי' קטנים, וע"כ שורש שפע המזון הוא מבחי' מל' בחי' תכלת שהוא ענין ההתנשאות ורוממות שמזה נמשך עיקר חיות המלאכי' וכנ"ל באריכות, וכמארז"ל מאן דיהיב חיי יהיב מזונא, פי' כמו ששרש החיות נמשך מבחי' תכלת בחי' מל' כמו"כ שפע הפרנסה בכל חלקי דצח"מ נמשך ג"כ מבחי' מל', רק שבבחי' החיות מקבל בבחי' אר"מ כנ"ל ובבחי' פרנסה בא בבחי' אר"פ כו'. ולכן השולחן הי' עומד בצפון להיות ששם עיקר השפעת שפע פרנסה גשמי' ונק' שולחן המלך וכמ"ש על שולחן המלך הוא אוכל (וזהו מארז"ל בני חיי ומזוני לאו בזכותא תלי' אלא במזלא). וענין מנורה בדרום הוא בחינת רשפי' אש מצד הנשמה לדבק למעלה שהוא בחי' אהבה בתענוגי', וכמ"ש בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו כו', שעיקר ענין המנורה שהדליקו שמו ה"י רק להאיר ולא לשרוף, כי יש אור השרוף דאכיל ושצי שהוא בחי' תכלת הנ"ל, ויש בחי' אור המאי' דהיינו בחי' חסד עליון להעלות הנשמה מלמטה בבחי' תשוקה ורשפי' אש שבה וכמ"ש להעלות נר תמיד, והוא לנגד תולעת השני בחי' רשפי' אש ואהבה בתענוגים וכו'. וענין מזבח הפנימי שהוא ענין התקשרות עצמות יחידה בעצמות אלקות הוא לנגד בחי' ארגמן שהוא בחי' ר"ר שמעורר על נפשו האלקי' שעי"ז יבוא ויגיע לבחי' נקודת עצמות היחידה וכידוע דיעקב הוא בריח התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה כו'. ולנגד בחי' שש משור שבמשכן ה"י הארון שמונח בו ב' לוחות אנכי ולא יהי' שמאיר בהם הארת עצמו' מהות אא"ס, וע"כ הוא נגד שש משור כי שש הוא בחי' ב"ד שקאי על עצמות אא"ס וכנ"ל באריכות וד"ל.

נותן לחם לכל בשר: תהלים קל"ו, כה.
 צפון . . גבו': ראה זהר בראשית כט, ב. ובאור החמה שם. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתמא.
 מצפון זהב יאתה: איוב לו, כב.
 התחלקות ההשפעה . . ע"י . . גבו': ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצח. ושי"נ.
 מאן דיהיב חיי יהיב מזונא: ראה תענית ת, ב.
 על שולחן המלך הוא אוכל: שמואל"ב ט, יג [ושם: תמיד הוא].
 בני חיי ומזוני: ראה מועד קטן כח, א. ביאורי הזהר פקודי נו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' איתל.
 ושי"נ. וראה גם לעיל ע' תט.
 בהעלותך את הנרות: בהעלותך ת, ב.
 אור השרוף דאכיל ושצי . . תכלת: ראה זהר בראשית נא, א.
 להעלות נר תמיד: תצוה כו, ב. אמור כד, ב.
 דיעקב הוא בריח התיכון: ראה זהר תרומה קעה, ב. בלק קפו, סע"א. הנסמן במאמרי אדה"א שמות ח"א ע' יט.

ובכ"ז יובן ענין ציווי משה לבצלאל לעשות הכלי' תחילה ובצלאל השיב וכי דרכן של בניא לעשות כן כו' ואמר לו משה בצלאל בצל אל היית וידעת, שלכאור' יפלא מאוד אם ה' אמר לו כדברי בצלאל למה הפך משה הציווי בצוואתו לבצלאל ומאין ידע בצלאל את מאמר ה' למשה. אך הענין כמאמר עת לכל חפץ תחת השמים ודוקא תחת השמים שם יש לכל דבר עת מיוחד, אבל בהיותם בבחי' מקיף שהוא בחי' שמים שם הם כלולים זע"ז בתכלית ואין שם עת מיוחדת לכל חפץ. וביאור כ"ז, הנה יובן עפ"י הנ"ל דשרש המשכן והכלי' הוא בחי' התפעלות אלקות שבמוח ולב שכ"ז שהוא במוח שהם בבחי' מקיף לא נק' אדם עדיין אבל כשהתפעלות באה ללב שבא בבחי' או"פ או נק' אדם כו', הנה כ"ז שהתפעלות הוא במוח שם כלול דבר והיפוכו שיכול להיות מהתפעלות א' התפעלות אהבה וכן ליראה (וכמו בהמשכן שהי' כל ה' דברים הנ"ל שזורים ביחד ובהתכללות), אמנם להיות התפעלות באה ללב שם ניכר ההתחלקות אהו"ר כ"א בפ"ע, שבעת שלבו מלא מאהבה לא ישכון בלבו בחי' יראה וכשלבנו בבחי' יראה לא ישכון בלבו בחי' אהבה, וכן אם הוא בחדוה לא יהי' בכ"ז וכן להיפוך, וכמו התפעלות עצם השכל שיכול להיות מהשגת שכל א' התפעלות לחוב והתפעלות לזכות, אבל כשהתפעלות בא ללב שם ניכר ההתחלקות אם לחסד אם לגבו' כו' (ומ"ש וגילו ברעדה במקום גילה שם תהא רעדה הוא באמת דבר חידוש וכו'). ולכן נאמר עת לכל חפץ תחת השמים, שכשהו בשמים שהוא בחי' מקיף דהיינו התפעלות כמו שהוא במוח שם המה כלולים זע"ז, אבל כשהם תחת השמים שהן בבחי' או"פ שבלב שם יש עת לכל חפץ כו' וד"ל.

והנה לזה אמר בצלאל למשה וכי דרכו של אדם לעשות כן כו', שבתחילה צריך להיות התפעלות במוח בבחי' מקיף ובהתכללות ואח"כ באה התפעלות ללב בבחי' כלי' בהתחלקו', והשיב לו משה בצל אל הייתה וידעת, כי באמת אמר ה' למשה ג"כ לעשות משכן ואח"כ כלים, ומה שמשה א' לבצלאל בהיפוך הענין הוא כמ"ש וטהר לבנו לעבדך באמת, שהגם שבגילוי אור אלקי בהתפעלות צ"ל תחילה בחי' משכן ואח"כ כלים דהיינו תחילה במוח ואח"כ בא מן המוח ללב, אבל תחילה צריך לעשות הכנת הכלים כדי שיוכלו לקבל את האור כשיומשך עליהם אבל כשהלב אינו מוכן לקבל לא יוכל לקבל האור מן המוח. וזהו ענין פסוד"ז שהוא ענין טהרת הלב לעשות הכנה בכדי שתוכל לקבל את ההתפעלות הבא מן המוח בשמע ישראל ואמת ויציב. וע"כ אמר משה לבצלאל הציווי של פ' תרומה לעשות

עת לכל חפץ תחת השמים: קהלת ג, א [ושם: ועת — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' צו].
וגילו ברעדה: תהלים ב, יא. ברכות ל, ב. ראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' מז. וש"נ.
וטהר לבנו לעבדך באמת: נוסח תפלת העמידה לשבת וד"ט.

הכלי' תחיל' דהיינו לעשות הכנות הכלי' שיוכלו לקבל בתוכם האור שיבוא אח"כ, אבל בפ"מ שבויקהל אמר בצלאל למשה וכי דרכן של אדם לעשות כן, פי' אמת כדבריו בעת הציווי לעשות הכלי' דהיינו הכנות הכלי' כו', אבל בעת העשי' א' וכי דרכן של בני'א לעשות כן אלא תחילה צריך לעשות המשכן ואח"כ הכלים שהוא בחי' המקיף ומן המקיף יומשך אל הפנימי. ואמר לו משה בצ"ל א"ל היית וידעת, פי' ששרש נשמתך בבחי' המקיף העליון ומשם ידעת שבעשיית המשכן והכלים צריך לעשות המשכן שהוא בחי' המקיף תחילה ואח"כ הכלי' שהם בחי' אור פנימי, וזה בצלאל' פי' בצ"ל הוא בחי' מקיף כו' וד"ל.

רשימת מאמרי כ"ק אדה"א ע"פ סדר השנים*

תצוה, זכור, פורים		
פ' תצוה	תקע"ה ²	ואתה תצוה ¹
פורים	תקע"ה ⁴	וקבל היהודים ³
פ' צו פ' זכור	תקע"ח	ראשית גוים עמלק ⁵
שבת פ' בהעלתך	[תקע"ט]	והשת"י כדתי ⁶
	[תקפ"פ-פ"ז?]	ואתה תצוה ⁷
פורים	תקפ"פ ⁹	ובהגיע תור אסתר ⁸
	תקפ"כ ¹¹	יביאו לבוש מלכות ¹⁰
	תקפ"ב ¹¹	וקבל היהודים ¹²
פורים	תקפ"ב ¹⁴	חייב אינש לבסומי ¹³
פורים	תקפ"ב ¹⁶	ובבואה לפני המלך ¹⁵

-
- (*) המאמרים שלא נחברר לע"ע זמן אמירתם, לא נרשמו ברשימה זו.
- (1) נדפס בספר המאמרים תקס"ז ע' סו.
  - (2) התאריך הוא ע"פ כרך 1157 שכג, ב, ושם: „בעה"ז(1) פ' תצוה תקע"ה".
  - (3) לא נדפס לע"ע.
  - (4) התאריך הוא ע"פ כרך 691 בתחלתו, ושם: „תורת אדמור" שליט"א פורים תקע"ה בק' ראהטשוב".
  - (5) נדפס לעיל ע' תלה.
  - (6) נדפס במאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' ארכד. וראה בהנסמן לשם.
  - (7) נדפס לעיל בריש הספר.
  - (8) לא נדפס לע"ע.
  - (9) התאריך הוא ע"פ כרך 614 ע' ט, ושם: „בעז"ה פורים (תק"פ). אבל תאריך זה אינו ברור כיכ שם. וראה להלן הערות 17, 19.
  - (10) נדפס בשערי אורה שער הפורים ע' נד.
  - (11) השערי אורה נדפס בשנת תקפ"ב.
  - (12) נדפס בשערי אורה שם ע' 176.
  - (13) כנראה הנחת כ"ק אדה"א מהנדפס בתורה אור מגלת אסתר צח, א. ונאמרה ע"י כ"ק אדה"א בשנת תקפ"ב.
  - (14) התאריך הוא ע"פ כרך 2224 ע' קעא, ושם: „נאמרה פורים שנת תקפ"ב שקלאורי. ובכתי"י אחר „אדמור" נ"ע ז"ע".
  - (15) נדפס בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' שצח"ח וע' תיא"ח.
  - (16) התאריך הוא ע"פ כרך 2024 קעג, ב, ושם: „פורים שנת תקפ"ב שקלאב".

תרפ"א

תקנה	רשימת מאמרים	תרפב
תקפ"ג ¹⁷	פורים	ובהגיע תור אסתר ¹⁷
תקפ"ד	פורים	זכור את אשר עשה לך עמלק ¹⁸
תקפ"ד ¹⁹	ליל שושן פורים	ובהגיע תור אסתר ¹⁹
תקפ"ז ²¹	תצוה	ולקחת את שתי אבני שוהם ²⁰
תקפ"ז ²²	פורים	וישט המלך לאסתר ²¹
תקפ"ז ²³	פורים	ובבואה לפני המלך ²²
תקפ"ז	פ' זכור	זכור את אשר עשה לך עמלק ²⁴
תקפ"ז ²⁵	פורים	וישט המלך לאסתר ²³
תשא-פרה		
תקע"ה ²⁷	פ' פרה	להבין כללות ענין מצות פרה ²⁶
תקפ"ד	תשא	כי תשא ²⁸
תקפ"ה ³⁰	ט"ז אדר	אך . . המתפלל . . עיניו למטה ²⁹
תקפ"ה ³²	ויקרא	ואחר . . ר"ש דק"ש ותפלה ³¹

- (17) התאריך הוא ע"ס בוך 988 ע' קט ושם: נאמרה בסור' תקפ"ג. וראה לעיל הערה 9 ולהלן הערה 19.
- (18) גדפס לעיל ע' תקמג.
- (19) התאריך הוא ע"ס בוך 191 ע' מא, ושם: בעזריה ליל שושן פורים תקפ"ד וויטעפסק. ולהעיר שגם ד"ה זכור (שלפניו) נאמר בוויטעפסק. וראה לעיל הערות 9. 17.
- (20) גדפס בתורת חיים תצוה ע' תקי.
- (21) התאריך הוא ע"ס בוך 2018 ע' לה, ושם: בעזריה פ' תצוה שנת תקפ"ז פה ליובאוויטש.
- (22) התאריך הוא ע"ס בוך 104 נה, ב, ושם: כ"ה פורים תקפ"ד. וראה לקמן הערה 25.
- (23) התאריך הוא ע"ס בוך 873 סד, ב, ושם: כ"ה פורים תקפ"ז לפ"ק.
- (24) גדפס לעיל ע' תמא.
- (25) התאריך הוא ע"ס בוך 1119, ושם: בעזריה פורים דשנת תקפ"ז שקלאב. וראה לעיל הערה 22.
- (26) גדפס בתורת חיים שמות ש, ב.
- (27) התאריך ע"ס בוך 811 כט, ב, ושם: בעזריה פ' פרה מאדמו"ר ר' זכור נבגי"מ תקע"ה.
- (28) גדפס לעיל ע' תקסז.
- (29) והוא חלק ממאמר ארוך שחסר בתחלתו (וכן בסיומו) ולפנינו מתחיל: והנה יש להבין שרש ענין הנ"ל בענין חשובה ומע"ט וא"ך דמלכא משיחא אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא. וחלקו מיוסד על ד"ה להבין . . דמלכא משיחא שנדפס בספר המאמרים תקס"ב ח"ב ע' תקלד.
- המאמר נמצא בבוך 1194 גזכתיק (דפים נפרדים) ע' קסח, א — קעז, ב. והמשכו בכת"י מעתיק עמודים קעז, א — קסג, רע"ב.
- (30) התאריך הוא ע"ס בוך 456 ע' קד, ושם: יום א' ט"ז אדר תקפ"ה שקלאב.
- (31) ראה לעיל הערה 29.
- (32) התאריך הוא ע"ס בוך 450 ע' צא, ושם: בע"ה שבת פ' ויקרא שנתקפ"ה. ובבוך 7 ע' עז, ושם: בעזריה תורה על פ' פרה. ואלי הכוונה שזהו, ביאור"ו וכי"ב על תורה שנאמרה כפ' פרה שחל כפ' ויקהל.

תרפג

רשימת מאמרים

יקהל

פקודי-החודש

תקע"ח³⁴

פ' חודש

אני ישינה ולבי ער³³

תקע"ח³⁶

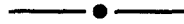
פ' חודש

חדלו לכם מן האדם³⁵

תקפ"ד³⁸

פקודי

אלה פקודי³⁷

-
- (33) נדפס בספר המאמרים תקס"ד ע' קנה.
- (34) התאריך הוא ע"ס בוך 1338 י, א, ושם: בעז"ה ליל שבת קודש מ' חודש פה וויטעפסק תקע"ח לסיק'.
- (35) נדפס בדרך חיים שער התפלה פט, ב (פפ"ג) — צא, ב שויה בבחי' — כמש"ת).
- (36) התאריך הוא ע"ס בוך 1338 יג, ב, ושם: גם זה מתורת אדמור"ר בשבת מ' חודש פה ק"ק וויטעפסק שנת תקע"ח לסיק'.
- (37) נדפס בתורת חיים פקודי תרמו, ב.
- (38) התאריך הוא ע"ס בוך 491 ע' קה, ושם: בעז"ה מ' פקודי מ' ק' וויטעפסק תקפ"ד.

פקסימיליא משער הכתי 2004
 ראה לעיל ע' שלח

תרפה

Handwritten text in Hebrew script, appearing to be a list or a series of notes. The text is dense and somewhat difficult to read due to the cursive style and some fading. It seems to contain various entries, possibly related to a collection or a set of records.

סקסימיליא מכחי 421
נדפס לעיל עי חלה

תרפז

פקסימיליא משער הכתי"י 126
ראה לעיל ע' תרעא

תרצא

לזכות

שניאור זלמן בן אסתר – חירות אמיתי
וזוגתו חוה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גיטל – חירות אמיתי
כלתו צבי מרים בת שיינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
ובעלה יהושע בן עטא דבורה
ובנם מנחם מענדל בן שרה ברכה
ובתם חיי מושקא בת שרה ברכה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
ובעלה יוסף בן מנוחה
ובתם חיי מושקא בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדו שמואל בן חנה רבקה
נכדו משה בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
ובעלה אהרן בן גיטל לאה
ובנם לוי יצחק בן רבקה

ובתם חנה בת רבקה
ובנם יהודה לייב בן רבקה
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
ובעלה מנחם מענדל בן האדא רייזל
ובנם לוי יצחק בן שרה ברכה
ובתם חנה בת שרה ברכה
נכדתו מלכה בת אסתר
ולע"נ בעלה המנוח אליעזר אלימלך ע"ה
בן ניסן שיחי'
ובתה חיי מושקא בת מלכה
נכדתו חנה בת אסתר
ובעלה ישראל מאיר בן חנה הינדא
ובנם לוי יצחק בן חנה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדתו רחל רייזל בת אסתר
נכדו שלום דובער בן אסתר
נכדתו דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן צבי מרים
נכדתו חנה בת צבי מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי מרים
נכדתו אסתר בת צבי מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי מרים
נכדתו רבקה בת צבי מרים
נכדתו שטערנא שרה בת צבי מרים

שיחינו
